

**Boetius de consolatione et
de disciplina scholarium**

Tabula

Incipit tabula super libris Boetii de consolatione philosophie secundum ordinem alphabeti.

Acidiosi tardi et viciosi arguuntur libro quarto metro septimo.
 Accusatio crudelis. libro primo. prosa. 4.
 Accusatio Boetii erga reges habuit tria vitia libro primo prosa quarta.
 Actus quilibet requirit ordinem temporis et loci. libro primo. metro. 6. In vere flores et autumnus vne colliguntur. lib. metro. vt supra.
 Actus sequitur conditionem potentie cuius est actus. lib. quinto. prosa quarta.
 Admirationis exemplum de septem stellis et eclipsi lune. libro quarto. metro quinto.
 Admirantur hoies de illo quod raro fit. ibidem.
 Admirari fecit senes philosophari. ibidem.
 Aduersa fortuna plus prodest quam prospera. li. 2. psal. 8.
 Aduersa bonis. prospera malis quare contingunt. libro quarto. prosa sexta.
 Aduersa et prospera adueniunt bonis et malis. libro quarto prosa septima.
 Aduersitas veros amicos ostendit. lib. 2. prosa. 8.
 Aduersitati fortune volendum non est propter quinque. lib. secundo. prosa prima.
 Aduersitate non debet sapiens molestari nec fortis multitudie hoium terri. libro quarto. prosa septima.
 Aduersitate et in prosperitate vt se homo equaliter habeat bonas exemplis. libro quarto. metro. septimo.
 Affectiones quatuor. gaudium. spes. timor. dolor impediunt cognitionem veri. libro primo. metro septimo.
 Affectus quatuor sunt require infra cathene.
 Ager mentem hoies designat. libro tertio. metro. 1.
 Aliena probitas et pulchritudo hoiem non decorant. libro secundo. prosa quinta.
 Amantibus quod dat legem. libro. tertio. metro. 12.
 Amicitiam dissimilitudo dissoluit. libro. 1. prosa. 3.
 Amicorum triplex genus. libro secundo. psal. tertia.
 Amicus verus. require aduersitas supra.
 Amicos fortuna. infortunium inimicos facit. li. 3. p. 5.
 Amor diuinus tria facit in hoibus. lib. 2. metro. 8.
 Anaxagoras philosophus stulticiam hoium solem pro deo colentium reprehendit. li. 1. prosa tertia.
 Anni sunt quatuor partes. libro primo. metro. 5.
 Anni partes quatuor. require regimen dei.
 Anni transformatio peior est quam corporis. lib. 4. me. 4.
 Antiquorum etas fuit sine cupiditate. lib. 2. metro. 5.
 Appetunt omnia permanere. require bonum est.
 Appetitus. require permanentia.
 Appetitus est duplex. libro tertio. prosa secunda.
 Appetitus. require desiderium.
 Area fortune quare mundus dicitur. lib. secundo. psal. 1.
 Arma philosophie. libro. 1. prosa secunda.
 Artes liberales dicuntur lac. ibidem.
 Asinus ad syram est homo sine attentione verba sacra audiens. libro. primo prosa quarta.
 Asinus dicitur piger seu tardus. libro. 4. prosa. 3.
 Auari dicuntur canes. libro primo. prosa quarta. et idem habetur. libro secundo. metro secundo.
 Auari insatiabiles. libro tertio. metro tertio.
 Aues tenebrarum. require tenebre.
 Auriga. require currus.
 Auarus. require lupus.
 Auumus require. tempus autumnale.
 Auxilium diuinus in minimis debet inuocari. libro. tertio. psal. nona.
Bauxilii diuini inuocatio a Boetio. libro quarto metro nono.
 Arbitror. require securitas.
 Beate tunc respublice sunt si per sapientes et studiosos regantur. libro primo prosa quarta.
 Beatitudo siue felicitas est duplex. libro. 2. prosa. 4.
 Beatitudo non est in dignitatibus. lib. 2. psal. 6.
 Beatitudo siue felicitas non consistit in bonis fortune. lib. secundo. prosa quarta. et probatur tribus rationibus. ibidem.
 Beatitudinis descriptio. lib. tertio psal. secunda.
 Beatitudinem ad veram omnes vocantur. libro. 3. metro. 10.
 Beatitudinem attingere. require ambulare.
 Beatus omnis deus est libro tertio. prosa decima.
 Beatitudo. require patria. Item omnes. Item in verbo voluptas.
 Bellum iustum licet. libro quarto. metro quarto.
 Bestie non beatificantur. libro. tertio. prosa septima.
 Bibliotheca vnde dicitur. libro primo. psal. quarta.
 Boetio multa noia annectuntur. in problemis.
 Boetius ordinavit actus suos ad eodem pacem septem exemplis. libro primo. prosa quarta.
 Boetius quare infirmus iudicabatur. lib. 1. prosa. 6.
 Bona corporis sunt vilia. lib. tertio. prosa octaua.
 Bona hominis sunt ratio et intellectus non temporalia. libro primo prosa sexta.
 Bona temporalia somniantur esse felicitas. libro quarto prosa prima.
 Bona temporalia querens in varia incidit. libro tertio. prosa octaua.
 Bona temporalia nec sufficientiam nec potentiam prestant libro tertio. prosa nona.
 Boni semper sunt potentes mali vero impotentes. lib. quarto psal. secunda.
 Bonum est duplex. libro secundo. prosa sexta.
 Bonorum premia. require premia.
 Boni premio hic priuantur. require iusti.
 Boni viri imagines vbi inueniuntur. li. 3. psal. nona.
 Bonum et vnum idem sunt. require vnum.
 Bonum est quod omnia appetunt. libro tertio. prosa. 11.
 Bonum summum cuiuslibet videtur id quod appetit. lib. tertio. prosa secunda.
 Boreas ventus significat philosophiam. lib. 1. metro. 3.
 Breuitas vite humane. lib. quarto. prosa quarta.
 Brutum. require vlires.
Calamitas vnde dicitur. lib. secundo. prosa. 1.
 Canis dicitur riosus et lupus avarus. lib. quarto. prosa tertia.
 Caro nihil aliud est nisi sanguis coagulatus libro primo metro primo.
 Casus non est euentus prouisus. lib. quinto prosa. 1.
 Casus diffinitur ibidem.
 Cathene rationis sunt quatuor affectus. libro primo. metro secundo.
 Causa mali. require nihil.
 Celum quare dicitur stabile. libro primo. metro secundo.
 Celum mouetur duplici motore. ibidem.
 Celum quare dicitur stare eiusdem stelle. libro primo. metro tertio.
 Circulo comparatur vita hoies. libro tertio. metro secundo.
 Circe dea. require vlires.
 Claritas solis. require prouidentia dei.
 Cognitio summi boni fit per creaturas gradatim transcendendo libro quarto. metro primo.
 Cognitio sequitur naturam cognoscentis libro quinto. prosa quinta.
 Cognitionis veritatis impedimenta. require. Turbationis.
 Cognitio veri repellit cecitatem ignorantie. libro quarto. prosa quarta.
 Cognitiua virtus aliter in nobis intellectiua et aliter sensitiua. libro quarto. prosa tertia.
 Cognoscitur rotundum aliter visu et aliter tactu. libro quinto prosa quarta.
 Cognoscit hoiem aliter sensus aliter imaginatio aliter ratio aliter intelligentia diuina. ibidem.

2

Tabula

Color philosophic. libro primo profa prima.
Comedere parentes in certis partibus laudabile est. libro secundo. profa septima.
Concordare non possunt mali cū bonis. nec etiam inter se libro quarto. profa sexta.
Concordia elementorum. require regimen dei
Concupiscentia terrena supata homo fit diuinus. libro quarto. metro septimo.
Constare non abscondas si medicatis opus expectas. oportet ut vulnus detegas. libro primo. profa quarta
Conscientie libertas et conscientia libera. li. i. pfa. 4.
Conscientia praua punit malum intrinsece si exterius non punitur. libro quarto. profa quarta.
Consolatio philosophic. libro primo. profa tertia.
Consules electi ducti in pretorium fm p̄suetudinē romanorum. libro secundo. profa tertia.
Contemplatio supernorum est nostrū cōtra stultos ppugnaculum. libro primo. profa tertia.
Contingens. require necessarium.
Conuictus. require damnari.
Crapula hominem debilitat. libro secundo. pfa quinta.
Cupiditas multorum malorum causa est. libro secundo metro quinto.
Cupiditas veri boni naturaliter est inserta hominibus. libro tertio. profa secunda.
Currus per aurigam necessario non vebitur. libro quinto profa quarta.
Amnari nullus debet nisi cōiuctus. libro primo profa quarta.
Damnatorum pena. require pena.
Desiderium siue appetitum eorum implere soli sapientes possunt libro quarto profa secunda.
Desiderii et libidinis differentia. ibidem.
Deus intuet omnia. libro quinto. profa sexta.
Deo sunt preces offerende. ibidem.
Deus presidet ut conditor mundi. libro i. pfa sexta.
Deus commendat de gubernatione celestium et terrestriū libro primo. metro quinto.
Deus siue summum bonū nō inuenit in terrenis sicut nec aurum in arboribus. libro tertio. metro octauo.
Deus regit omnia. libro tertio. metro nono
Deus a nullo compulsus sed sua bonitate fecit omnia. et cōmendatur ex parte sapientie sue. ibidem.
Deus omnia gubernat. libro tertio. profa. iz.
Deo omnia recta sunt. libro quarto profa prima.
Deus rotat orbem dicit parmenides libro tertio profa duo decima.
Deus tonans. require tonitru.
Deus verissime est. require esse.
Deus fons omnis bonitatis p̄ omnipotentia: iudex equitatis per iusticiam. libro quarto. metro sexto.
Deum eternum omnes sapientes dixerunt libro quinto p̄ sa sexta.
Deus omnia videt libro quinto. profa sexta.
Dignitas siue potestas est duplex. libro secundo. profa sexta.
Dignitas reddit malos peiores ut p̄ de romanis. libro secundo. profa sexta.
Dignitas reddit peiores patet de Nerone cuius. ponit quatuor malitias. libro secundo metro sexto.
Dignitas si esset bona non adueniret pessimis. libro secundo metro sexto.
Dignitas collata improbis non efficit dignos sed ostendit indignos. libro secundo profa sexta.
Dignitas non reddit hominem honorabilem si non est virtuosus. li. 3. profa. 4. et probat quadruplici via.
Dignitas prefecture dignitas senatoria. ibidem.
Displicere malis laudabile est et c. libro primo profa tertia.
Diuitie in quinque consistunt. libro secundo profa quinta.
Diuitie disperse minuuntur scientia vero dispersa augmē

tatur. libro secundo profa quinta.
Diuitie non sunt appetende tribus rationib⁹ probat ibidem et propter diuitias multi perierunt ibidem.
Diuites soli reputantur honore digni ibidem.
Diuitie non auferunt indigentiam. libro tertio. profa tertia.
Diuinatio quid sit libro quinto profa quarta.
Diuina prouidentia. require ingenium.
Diuino amore tria reguntur. scilicet. astra elementa et tempora libro secundo metro octauo.
Diuinus amor tria facit in hominibus. ibidem.
Dolendum non esse. require aduersitatem
Dolere faciunt tria. Boetium. libro primo profa quarta.
Dolor ira meror libro primo pfa quinta.
Dolia duo vini in limite iouis. libro secundo profa secunda.
Duo principia rerum bonum et malus. require pitagorici
Durare malum. require miseriam.

Detatur et ingrosatur mens humana tpalibus. li. i. metro secundo.
Ebrius volens ire domum sic errans a felicitate. libro tertio. profa secunda.
Eclipsis lune. require admirationis.

Eget omnis eo quod desiderat. li. 3. pfa tertia.
Elementorum concordia. require regimen dei
Eloquentia sine sapientia. et eloquentia cum sapientia. libro secundo profa prima.
Epicurri stoici. libro primo profa tertia.
Equaliter se habere. require aduersitate.
Errores sapientis est duplici de causa peior quā insipientis. libro primo pfa prima.
Esse malos simpliciter non conceditur sed esse homines malos sicut cadaver esse hominem. libro quarto profa secunda.
Esse verissime habet primus ens. quanto ergo aliquis magis per vicia recedit a primo esse: tanto magis definit esse libro quarto profa secunda.
Etas philosophic libro primo profa prima.
Etates quatuor per poetas distinguntur. libro secundo. metro quinto.
Eternitas deo attribuitur perpetuitas. mundo. li. quinto profa sexta.
Eternitatis diffinitio. libro quinto profa sexta.
Eternitatis cognitio habetur ex cognitione temporis ibidem
Eternitatis vocabulo multi sunt abusi. ibidem.
Eternum triplex. libro quinto profa sexta.
Euenire. require liberum arbitrium.
Euentus. require casus. Item fortuiti.
Eufratis et tigris duplex origo libro quinto metro. primo
Exilius. require miseria.

Actes siue vultus philosophic libro primo pfa tertia.
Falli non potest deus. Require. prouidentia diuina.
Falsa felicitas dicitur mendax libro tertio profa nona.
Fama popularis non prouenit ex recto iudicio rationis. libro tertio profa sexta.
Familiaris inimicus efficacissima pestis. libro tertio profa quinta.
Familiares regum. require potens.
Fatalis ordo. libro quarto. profa sexta.
Fatum duplex notificatur. ibidem.
Fatum ad prouidentiam habet differentiam ibidem.
Fatum dependet a diuina prouidentia exemplum ibidem.
Fati diuerse opiniones ibidem.
Fato omnia que subsunt etiam diuine prouidentie subsunt ibidem

Tabula

Ibidem.
Fatum se habet ad prouidentiam sicut ratiocinatio ad intellectum ibidem.
Fatum incipit ubi motus: quicquid supra motum est fatum est ibidem.
Felicitas est duplex. scilicet politica et speculativa libro primo metro primo.
Felicitas temporalis in tribus consistit. libro secundo prosa quarta.
Felicitas nemini totaliter aduenit. ibidem.
Felicitas falsa. libro tertio. metro primo.
Felicitatem a vero bono errantes in quinque posuerunt. consistere. libro tertio prosa secunda.
Felix quantumcumque quis sit tamen alterius status apparet felicitate. libro secundo prosa sexta.
Figura siue forma hominis et etiam proctorum. libro quinto metro quinto.
Finis cum sit causa capax ideo nihil potest perfecte sciri nisi si ne cognito. libro primo. prosa sexta.
Finis et principium in unum coincidunt per in circulo: ergo cognito principio cognoscitur finis omnium rerum. scilicet deus libro primo prosa sexta.
Fleus duplex. verus et fictus siue adulatorius. libro primo metro primo.
Fons bonitatis. require deus.
Fortis. require aduersitate.
Fortitudo siue potentia. vera require refrenare.
Fortune bona transitoria et deceptoria nulli seruant fidem libro primo. metro primo.
Fortuna caduca propter duo. duplicem habet faciem ante albam et retro nigram ibidem.
Fortuna ceca depingitur duplici fronte capitata et calua. libro secundo. prosa prima.
Fortuna non est in potestate hominis ibidem.
Fortuna depingitur cum rota. ibidem.
Fortuna non assuescit in oppositum nec na. ibidem.
Fortuna quolibet dupliciter consideratur. libro quarto prosa sexta.
Fortunam esse bonam vel malam stat in voluntate hominis. libro quarto prosa septima.
Fortuna superba: quia nulla veretur. libro secundo. metro primo.
Fortuna inuehitur contra auaritiam. libro secundo metro secundo.
Fortune bona non efficiunt quod promittunt. libro tertio prosa tertia.
Fortuna omnis aut iucunda aut aspera. libro quarto. prosa septima.
Fortuiti euentus declarantur per flumina paradisi. scilicet tigris et eufratem. quorum duplex est origo. libro primo. metro primo.
Fuga passionum siue affectionum. libro quarto. metro septimo.
Futura ex necessitate eueniunt. require spes
Gloria mundana non dicitur beatitudo libro tertio prosa sexta.
Gloriandum non est in uestibus libro secundo prosa quinta.
Gloriandum non est in multitudine seruorum libro secundo prosa quinta.
Gloria siue fama non spectat ad virtuosos. libro secundo prosa septima.
Gloria humana non est appetenda propter quatuor libro secundo. prosa septima.
Gloria vana ex nobilitate sanguinis. libro tertio. prosa sexta.
Gubernatio celi et terre. require deus.
Gubernaculum quo deus regit mundum est bonitas dei libro primo. prosa sexta.
Gubernare omnia. require deus.

Herculis labores duodecim. libro quarto metro septimo.
Homo diuinus. require concupiscentia.
Hominis bona sunt ratio et intellectus non temporalia. libro primo. prosa sexta
Homini proprium. require ratiocinatio
Homines mali naturam amittunt humanam et in bruta conuertuntur. libro quarto prosa tertia.
Hominis forma est sursum ad celos creata brutorum vero deorsum ad terram. libro quinto metro quinto.
Homo non vilis sed nobilis pars mundi. libro primo metro quinto.
Homo vere scit qui seipsum scit. et ignorat qui seipsum ignorat libro primo prosa sexta.
Homo non est homo nisi rationalis. libro quarto prosa tertia.
Humani actus reguntur a deo libro primo prosa quinta.

Ignorantia est duplex: interna siue naturalis et hec est iuueni. externa siue extra naturam et hec est senum et negligentium. libro primo metro secundo.
Ignorantia sui ipsius. require homo.
Ignorantia require cognitio veri.
Imagine veri boni. require boni veri.
Infelicissimi. require miserissimi
Inclinatio capitis signum est profunde imaginationis. libro tertio prosa secunda.
Ingenium humanum non valet ordinem diuine prouidentie comprehendere. libro quarto prosa sexta.
Impedimenta cognitionis veritatis. require turbationes.
Impunitas require pena.
Impuniti mali. require veritas.
Infecuritas regie potestatis patet in Dyoniso. libro tertio prosa quinta.
In intellectus. require sol.
Inuenire deum. require deus.
Inder equitatis. require deus.
Inuidus comparatur veseno monti ardenti. libro primo metro quarto.
Ira quid sit. libro primo prosa quinta.
Iudices mouentur ad misericordiam duplici de causa. scilicet primo prosa quarta.
Iudicium vulgare dicitur infortunatum miserum fortunatum felicem. libro primo prosa quarta.
Iudicium naturale et rationale differunt. libro quinto prosa sexta.
Iustitia quid sit libro secundo prosa prima.
Iusti siue boni non solum hic premiis priuantur. sed a malis calcantur. libro quarto prosa prima.
Iuuentus viridis: et felix differunt. libro primo metro primo.

Labores. xii. require herculis.
Lac require artes liberales.
Laborintus domus multis circulis constructa libro tertio prosa duodecima.
Laudare presentem dupliciter contingit. libro secundo prosa tertia.
Lecto siue thoro studium assimilatur. libro primo. prosa prima.
Letargia qualis infirmitas. libro primo prosa sexta.
Leuia documenta precedere debent difficilia. libro primo prosa secunda.
Liberum arbitrium est in rationali creatura. libro quinto prosa secunda.
Liberum arbitrium aliter est in angelis aliter in hominibus bonis et aliter in prauis. ibidem.
Liberum arbitrium non necessitatur: sed deus omnia prospicit. ibidem.
Liberum arbitrium sequuntur premia et pene. libro quinto prosa tertia.
Liberi arbitrii et prouidentie diuine non est discordia sicut aliquantulum apparet: libro quinto metro tertio.

Tabula

Libero arbitrio possunt res sic & aliter euenire. libro quinto. profa sexta.
Libidinis a desiderii differentia. libro quarto. profa tertia.
Ligatus carbenis. require princeps malus.
Lumen. require tenebre.
Lupus dicitur auarus. libro quarto. profa tertia.
Luxuriosi comparantur rabiei maris. libro primo. metro quarto.
Luxuriosus. require porcus.
Magistratum quare assumpsit Boetius libro primo. profa quarta.
Mala sunt in mundo. libro quarto. profa prima.
Mali & stulti non sunt timendi. li. i. profa .3.
Malos esse non simplr pceditur. require esse.
Malum posse siue velle. require posse.
Malicia eternaliter duraret. libro quarto. profa quarta.
Malum nusqz est. libro quarto. profa sexta.
Manus pbie. lib. primo. profa prima.
Malum nihil est. libro tertio profa duodecima.
Medicus qualiter inuestigat morbum. lib. primo profa secunda.
Medica dicit pbia. libro primo. profa tertia.
Medicus non solum per signa vrine querit morbu. sed et per interrogationes. libro primo. profa sexta.
Memorari. require recordari.
Mendacium est triplex. lib. pmo. pfa quarta.
Mendar. require felicitas falsa.
Meror. require dolor.
Meretrici assimilantur muse poetice libro primo. profa prima.
Metro & profa vtitur Boetius propter duo libro pmo metro primo.
Miseria & eritium. lib. primo profa quinta.
Misericordia. require iudices.
Miser est ois malus lib. quarto. profa quarta.
Misericor tanto qd qto supplicio dignior ibidem.
Misericordes essent mali. si non punirent. ibidem.
Miserrimi sunt infelicissimi. si malicia eternaliter duraret. libro quarto. profa quarta.
Mors require periodi.
Mors eterna semper ardet. lib. scdo. pfa gnta.
Mors libro secundo. metro septimo.
Mors felix & infelix fm vulgares. libro primo. metro primo.
Mundus. require area fortune.
Mundus comparat mali. lib. primo. profa tertia.
Mundus. require deus.
Mundū pposuit plato icepisse. libro. gnto. pfa gnta.
Murem velle muribus dominari ridiculo sum est libro. secundo profa sexta.
Mutabilitas rerum probatur tribus exemplis. .f. sole floibus & mari. libro tertio profa octaua.
Mutabilia oia pter deū. lib. quarto profa sexta.
Natura non assuecit in oppositum nec fortuna libro scdo. profa prima.
Natura est triplex. li. tertio. metro scdo.
Natura humana paucis minimisqz contenta est. libro. secundo profa quinta.
Natura si iterdum violentatur tñ qñqz ad id reddit. qd nā liter sibi conuenit. vt patet de leone vegetabilibus & volatilibus. libro tertio metro. scdo.
Naturale iudicium differt a ratiōali libro. quinto profa secunda.
Necessitare. require prescientia. Item require signum.
Necessitates sunt due lib. gnto profa sexta.
Necessarium idem potest esse & contingens ad diuersa relatum. libro quinto profa sexta.
Neronis quattuor malitie require dignitas.
Neronis luxuria. lib. primo. metro quarto.
Nescire. require homo vere.

Nihil est causa mali lib. quarto. profa sexta.
Nihil fieri quō intelligitur libro quinto profa prima.
Nigromanticum presumpserunt Boetius propter duo li. primo. profa quarta.
Nobilis quibus preter illum qui deditus vitis. libro tertio metro sexto.
Nomen significat substantiam cum qualitate. libro. quarto metro quarto.
Non ens est duplex. libro quinto profa sexta.
Nouum antiquum. require pati.
Non est duplex accidentalis & nāf. lib. i. met. tertio.
Obediunt deo cuncta naturaliter. existentia. libro quarto. metro sexto.
Ocium dicitur studium fm vulgares libro. pmo profa quarta.
Oculi pbie ratio & intellectus & triplici ratione dicuntur ardentes. lib. primo profa prima.
Ocium non habet locum apud sapientes. libro. quarto profa quarta.
Omnnes laborant lz diuerso calle ad vnum beatitudinis finem peruenire. lib. tertio. profa secunda.
Omnnes tendunt ad beatitudinem vi naturali compulsi sed varie. libro tertio. profa secunda.
Opino vulgarium. require veritas.
Opus quod facere vis requiritur voluntas & potestas. libro. tertio. profa quarta.
Oro siue deprecatio qd sit. lib. gnto. profa tertia.
Orationes siue preces sunt deo porrigende. libro quinto profa sexta.
Oratores qui sint. lib. quarto. profa quarta.
Ordo debitus temporis & loci debz esse in quolibet opere siue actu. libro primo. metro sexto.
Ordine debito seruantur res in suo esse. ibidem.
Oramentis ornari est error. libro. secundo. profa quinta.
Orphcus citharista. lib. tertio. metro. duodecimo.
Orphci fabule moralitas. ibidem.
Parentes. require comedere.
Paripatetici. libro primo. profa tertia.
Passio est quidam motus cellule appetitiuz libro primo profa sexta.
Passiones animi impediunt rectum ratiōis iudicium li. primo. profa sexta. Et ibidem metro septimo.
Pati sapientes non est nouum sed antiquuz. libro primo. profa tertia.
Patria est beatitudo: via ad eam sunt virtutes. libro gnto profa prima.
Pauptas duplex. libro scdo metro quarto.
Paulinus senator romanorum libro secundo profa secunda.
Pax seu tranquillitas mentis libro. primo profa quinta.
Peccata. require vitia.
Pellende sunt affectiones libro pmo. metro septimo.
Pena malorum bona ipunitas mala libro quarto profa quarta.
Pene damnatorum siue purgandoz non sunt edifferende li. quarto profa quarta.
Pene maloz quare fieri pmittuntur bonis et malis locūda que debentur bonis. lib. quarto profa quinta.
Pene require liberum arbitrium.
Pene mentis speculatio rōnis lib. quarto profa pta.
Periclitari. lib. primo metro septimo.
Periodi mortis siue mete vite. li. qrtto. metro qrtto.
Permanentia est appetitus naturalis non voluntarius. libro tertio. profa vndecima.
Piger. require asinus.
Pitagorici posuerunt duo pncipia rerum bonum & malum libro tertio. profa vndecima.
Philosophari. require admirari.
Philosophia dicit mulier propter tria. li. i. profa. i.
Philosophie

Tabula

Philosophie statura. ibidem
 Philosophie partes tres mathematica: naturalis & meta-
 phisica. ibidem.
 Philosophie vestes artes liberales. ibidem.
 Philosophie vestes erant fillis tenuissimis. ibidem.
 Philosophia manibus suis texerat vestem ibidem.
 Philosophie vestes obscuratur quia non vsitata ut gladi-
 inquiet rubiginosus erit. ibidem.
 Philosophie vestis scindit vario modo ibidem.
 Philosophia diuidit in practica & speculatiua. ibidem.
 Philosophia practica habetur i ethica yconomica & politi-
 ca sed speculatiua seu theozica triplex est. scilicet phisica mathe-
 matica & metaphisica & in talibus est ordo per modum sca-
 le ibidem.
 Philosophie ornamenta. ibidem.
 Philosophie ira. ibidem.
 Philosophia magistra omnium virtutum & est a deo. lib.
 primo. prosa tertia.
 Philosophia est via ad cognoscendum verum lumen. libro
 quarto. prosa prima.
 Philosophus fuisse si tacuisses. libro. 2. prosa. 7.
 Plato require scire. Item require mundus.
 Poeta. require meretrici.
 Poetica ars a philosophia fugatur. libro. i. prosa. i.
 Popularis require fama.
 Porcus dicitur luxuriosus libro. 4. prosa. tertia.
 Posse malum peius est quam velle. libro quarto. prosa quar-
 ta qualiter intelligitur.
 Posse malum non est posse. libro quarto. prosa secunda.
 Posse implere. require desiderium.
 Potentia non potest in libere arbitrium. libro secundo. psal-
 teria ut patet de illo qui momordit linguam.
 Potentia vera. require refrenare.
 Potentia: sufficientia: reuerentia: claritudo: iocunditas sunt
 vnum in re. libro tertio. prosa nona.
 Potentia ligata. require princeps malus
 Potentia plus. require actus.
 Potentia familiaritate. Seneca & plures mortui sunt lib.
 tertio. prosa quinta
 Potentes huius mundi non sunt timendi. libro primo me-
 tro quarto.
 Potens contra patrem potentiam exemplum de busiride interfe-
 cito ab hercule. Item de regulo romano. li. 2. psal. sexta.
 Potestas regia non est vera potestas. li. 3. psal. 5.
 Potestas gladio super caput pendenti comparatur. ibidem.
 Potestatis inscuritas. require inscuritas.
 Potestates conceduntur malis. li. quarto prosa. 6.
 Potestas plus. require dignitas.
 Preces. require orationes.
 Premia nisi desunt bonis nec malis supplicia. libro quar-
 to prosa tertia.
 Premia require liberum arbitrium.
 Premium extrinsecum non curat bonus cum habeat in alio
 intrinsecum. libro quarto. prosa quarta.
 Prescientia dei. libro quinto prosa tertia.
 Prescientia dei nullam necessitatem dei imponit futuris.
 libro quinto. prosa quarta.
 Prescientia dei non mutat proprietatem rei li. quinto. pro-
 sa sexta.
 Presentialiter oia sunt in deo. li. 5. prosa. 6.
 Pretorio inducebantur consules romani require consules.
 Principia duo require pitagorici.
 Principium malorum potentia ligata est multis cathenis
 libro quarto metro secundo.
 Prodigiū quid sit. libro secundo. prosa prima.
 Promittere. require sapiens.
 Propositionum veritas est super naturam rerum. libro quar-
 to. prosa secunda.
 Proprium bonum hominum. require non recta.

Prosopopeia est fictio noue persone. li. i. prosa. i.
 Prospera. require aduersa.
 Providentia dei solis claritatem excellit. libro quinto me-
 tro secundo.
 Providentia diuina quo ad diversos actus hominis non
 fallitur. libro. quinto. prosa sexta.
 Prosa et metro utitur boetius duabus de causis. libro pri-
 mo. metro primo.
 Prudens tria respicit tempa. libro secundo. psal. i.
 Pulchritudo quadruplex. libro secundo. psal. quinta.
 Pulchritudo corporis velociter rapitur. libro tertio prosa
 octaua.
 Pulchrum videri non reddit natura. sed oculorum debili-
 tas ibidem. Exemplum de alcibiade.
 Puniri alibi grauius mali sic impuniti. libro quarto
 prosa quarta.
 Puniri in se. require conscientia pura.
 Puniri non. require misereor.
 Uices mentis. require par.
 Quinq; vnum in re. require potentia.
 Quid nominis & quid rei differunt. libro qui-
 to prosa prima.
 Ratio recta est homini proprium bonum. libro
 primo prosa quinta.
 Rationalis require homo.
 Recordari quid sit. libro quarto. psal. secunda
 Refrenare animus est potentia vera. libro ter-
 tio metro quinto.
 Regendum tria requiruntur. libro secundo prosa septima.
 Regere. require deus.
 Regime dei in concordia elementorum apparet & in tempo-
 ribus anni. libro quarto metro sexto.
 Respublica require. beate.
 Rixosus. require canis.
 Rotare orbem. require deus rotat.
 Ruge fiunt quare in senibus non in iuuenibus. libro pri-
 mo. metro primo.
 Sacrilegium. libro primo prosa quarta.
 Sanitas corporis triduam febri soluitur. libro
 tertio. prosa octaua.
 Sapiens se habet vniuersim ad vtramq; for-
 tunam. libro secundo. prosa prima.
 Sapiens. require tetragonum.
 Sapientia non est promittere que non potest implere. libro
 quarto. prosa secunda.
 Sapiens require desiderium. Item require aduersitate. Item
 require odium
 Sapiens non odit stultum. libro quarto prosa quarta.
 Sapientis est declarare difficulta. libro. 4. prosa sexta.
 Sapientum est simplicibus arridere cum sapientias acqui-
 rat ibidem.
 Scientia dispersa augmentatur. oppositum de diuitiis.
 require diuitie.
 Scientia diuina qualis sit noanda. li. 5. prosa. 6.
 Scire. require finis.
 Scire seipsum. require homo vere. scit
 Scire secundum platonem. libro quinto metro tertio.
 Senes quare sunt rugosi. libro primo metro primo.
 Senium generatur tripliciter. libro. i. metro secundo.
 Senium multa incommoda. ibidem.
 Sensualitas contrariatur rationi. li. i. metro secundo.
 Sermones accipiendi sunt secundum materiam subiectam. libro
 tertio metro. duodecimo.
 Serenitas vespertina. libro. quinto. prosa quarta.
 Ser dolorosa. require dolor
 Signum offendit signatum non necessitat. libro quinto.
 prosa quarta
 Socrates pbus in nomine vnus dei bibit venenum: & ni-
 hil sibi nocuit. libro primo prosa tertia.

Tabula

Socrates docet semper pandere veritatem. libro primo p
 la quarta
 Sol quandoq; significat intellectum. libro primo metro
 tertio.
 Solis calor. lib. primo. metro secundo.
 Solis claritas require. providentia dei.
 Spes et deprecatio cessarent: si futura de necessitate eveni-
 rent. lib. quinto. prosa secunda.
 Status non placens. require felicitas.
 Stelle septem. require admirationis.
 Stoici unde dicantur. libro quinto. metro quarto.
 Item plus. require epicuri.
 Studium duplex florens et aridum. libro primo. metro pri-
 mo.
 Item plus require lecto. Item plus require ocium
 Stupor quid sit. libro primo prosa prima.
 Stupor Boetii ibidem.
 Stupor et pudor differunt. libro primo. prosa secunda.
 Superbus comparatur fulmini. libro primo metro quar-
 to.
 Contra superbos vanam gloriam querentes. libro quinto
 metro quinto.
 Supplicia. require prima
 Taciturnitas dupliciter provenit. libro primo
 prosa secunda.
 Taciturnitas triplex. libro secundo prosa pri-
 ma.
 Tactus. require cognoscitur.
 Tardus. require asinus.
 Temporalia ebriant et ingrossant mentem humanas. libro
 primo metro secundo.
 Tempus vernale convenit vite humane. ibidem.
 Tempus autumnale dat vuas ibidem.
 Tenebris assueti non queunt lumen intueri ut sunt certe
 aues. libro quarto. prosa quarta.
 Terra habitabilis solum ad tres partes libro secundo. p
 la septima.
 Terræ bona excecant vulgares libro quarto. prosa quar-
 ta.
 Testis conditiones. libro primo. prosa quarta.
 Tetragonum corpus comparatur sapienti. libro quarto. p
 la septima.
 Tigris flumen. require eufratis.
 Tiresia vaticinavit. require vaticinatio.
 Tonitru dicitur deus tonare ut sic divina providentia re-
 cogitetur. libro quarto metro sexto.
 Transformatio require animi.
 Transformatio require Ulixis.
 Turbationes animi impediunt cognitionem veritatis. libro
 primo. metro septimo.
 Uaticinatio Tiresie. quod dicas hoc erit vel non
 erit libro quinto. prosa tertia.
 Ubi nunc fabritius: ubi Latho libro secundo
 metro septimo.
 Uelle malum. require posse.
 Venenum bibere. require Socrates.
 Venti quattuor principales a quattuor partibus mundi. q
 libet duos habet collaterales. et sic sunt duodecim libro

primo. metro tertio.
 Ventorum generatio. libro primo. metro secundo
 Veritas require Socrates.
 Veritas. qualiter latet in principio in nostro intellectu. li-
 bro tertio. metro undecimo.
 Veritatem non omnes eodem modo capiunt. nam quidam
 demonstratiue: quidam auctoritatiue: quidam per modum
 fabule. libro tertio metro duodecimo.
 Veritas propositionum. require propositio.
 Veritas contrariaur opinioni vulgarium qui putant ma-
 los impunitos felices. libro quarto. prosa quarta.
 Vertex capitis tres habet partes: fantasia in anteriori. co-
 gitatiua in medio: memoratiua in occipite. libro primo. o.
 prosa prima.
 Vespertina. require serenitas.
 Vestibus non est gloriandum. lib. secdo. prosa quinta.
 Via ad beatitudinem. require patria.
 Vita sunt spernenda. lib. qnto. prosa sexta.
 Vita non sunt sine penis. libro quarto prosa prima.
 Vitiosus. require accidiosus.
 Videre omnia. require deus.
 Vini duo dolia in limite Jouis. libro secundo. prosa secda.
 Virtutes sunt colende. libro qnto. prosa sexta.
 Virtus interpretatur. libro quarto. prosa septima.
 Virtutes sunt via ad beatitudinem. require patria.
 Vissus. require cognoscitur.
 Vita humana. require tempus vernale.
 Vita virtuosa est status mediocris. propter similitudinem
 edificii. libro secdo metro quarto.
 Vita hominis. require circulo.
 Vita hominis require periodi
 Ulixis socii per pocula Circe in bruta sunt transformati.
 libro quarto. metro tertio.
 Ulires plus. require aduersitas.
 Unum et bonum idem sunt. libro tertio. prosa undecima.
 Unum manet interim quod est unum: ibidem.
 Voluntum nihil nisi cognitum. libro quinto. metro tertio.
 Voluntas require opus.
 Voluntas et potestas requiruntur ad omnem actum libro
 quarto. prosa secunda.
 Voluntas duplex. libro tertio prosa septima.
 In voluntate non est beatitudo. ibidem.
 Voluntas coniugalis habet anxietatem annexam. vide ex-
 plum notabile. libro tertio. prosa septima.
 Voluptas est sicut stimulus apum. lib. tertio. metro septi-
 mo.
 Voluptatem quid mali sequitur ibidem.
 Vultus detegere. require confiteri.
 Vultus require factes.
 Vultus reverendi dicitur pbia: quia sicut vultus honestus
 facit homines reuereri: sic pbia amatores. suos libro primo
 prosa prima.

finis.

Omnes sunt quaterni a b c d e f g h i k exceptis
 l et m qui sunt triterni.

C Eximii preclarique doctoris **Thome** super libris **Boetii** de consolatione philosophico commentum feliciter incipit.

Philosophie seruias oportet ut tibi contingat vera libertas. **H**ec sunt verba **Seneca** octava epistola ad **Lucillum**: quia vocari philosophiam scientiam veritatis recte se habet ex secundo methaphisice. et philosophia a superstitione liberat: metu mortis non conurbat **fm** **Tullius** in lib. de finibus bonorum et malorum **30**. **Seneca** has et cõsimiles conditiones et effectus laudabiles philosophie aduertens: hortatur nos ad seruitium philosophie in propositione proposita sic dicens. **Philosophie seruias oportet**. que quidem propositio potest probari multis rationibus. **Primo** sic. illi oportet seruire per cuius seruitutem homini contingit vera libertas. sed philosophia est huiusmodi igitur. **Ad** **maior** nota. qz libertas est nobilissima conditio quam natura humana desiderat et affectat. **Ad** **maior** patet per eundem **Senecam**: qui postquam primum propositum istam. philosophie seruias oportet. subiungit. ut tibi contingat vera libertas. et paucis interpositis dicit. hoc. n. scilicet ipsum seruire philosophie libertas est. **Probat**ur secundo sic. illi oportet seruire quod animam perficit. vitam disponit. actiones regit. agenda et obmittenda demonstrat. et sine quo nemo est securus. philosophia est huiusmodi. igitur et. **maior** nota. nam iste conditiones sunt de perfectione hominis. minor declaratur per **Seneca**. **16**. epistola ad **Lucillum**. qui loquens de philosophia dicit sic. **Hec** animam format et fabricat. vitam disponit. actiones regit et obmittenda demonstrat. sedet ad gubernandum errantia. fluctuantium dirigit cursum. sed sine hac nemo est securus. **Probat**ur tertio sic. illi est seruiendum quod tradit cognitioni ultimi finis magnum incrementum: philosophia est huiusmodi. igitur et. **maior** nota. qz cognitio ultimi finis magnum incrementum confert ad vitam. ex primo ethicorum. **Ad** **maior** declaratur. nam ultimus finis vite humane est beatitudo cuius cognitionem philosophia tradit. dicit enim philosophia in tertio de consolatione prosa secunda. qz beatitudo est status omnium bonorum aggregatio. ne perfectus. et in eodem tertio ostendit philosophia in quo sit vera beatitudo et quod ad eam perueniatur. **Probat**ur quarto. illi oportet seruire quod facit hominem parem deo philosophia est huiusmodi. igitur et. **maior** nota de se. **Ad** **maior** patet per **Seneca**. **4**. epistola ad **Lucillum** qui dicit. **Hoc** enim mihi philosophia promittit ut me parum deo reddat. **Probat**ur quinto. illi est seruiendum quod est magistra omnium scientiarum: nutrit omnem virtutem. summum solacium lapsorum animarum: quod est preuium veri iuris. et cuius exhortatio est recta sui auctoritate dignissima. philosophia est huiusmodi igitur et. **maior** nota. qz rationabiliter propter has conditiones laudabiles alicui seruitur. **Ad** **maior** declaratur. nam philosophia est magistra omnium scientiarum: ex primo de consolatione prosa tertia. ipsa est nutritrix omnium virtutum. secundo de

consolatione prosa quarta: ipsa est summum solacium lapsorum animarum: tertio de consolatione prosa prima. ipsa est primum verum luminis. quarto de consolatione prosa prima. et eius exhortatio est recta sui auctoritate dignissima. quinto de consolatione prosa prima. Sic ergo patet propositio declarata que dicitur **Philosophie seruias oportet**. Sed diceret. quid mihi prodest philosophia si fatum est: quid mihi prodest philosophia si deus rector est: quid mihi prodest philosophia si casus imperat. Ad hoc respondit **Seneca**. **12**. epistola sua. Siue in exorabili lege fata nos stringant. siue deus arbiter vniuersis cuncta disponit. siue casus actiones humanas sine ordine permiscet. adhuc philosophie insistendum est. **Philosophia** enim nos tuetur **33**. **hec. n.** exhortatur ut libenter deo placeamus: ut ipsum sequamur: ut continue fortiter resistamus: et ut casum feramus. licet autem omnes homines **33** **Ari.** primo methaphisice natura scire desideret. tamen pauci (de quo dolor est). philosophie vacent. quod ideo contingit. quia plures obmissis delectationibus interioribus ad delectationes re fugiunt corporales. **Ad** **maior** tamen oportet delectationes corporales esse eligibiliores inferioribus. quia delectationes corporales impediunt a summo bono. interiores autem ad id promouent. vnde **boet.** in tractatu de summo bono dicit. Dolere debent qui delectationibus sensualibus detinentur bona interiora obmittendo. **Ad** **maior** dediti bonis sensualibus summa bona non attingunt. Quos homines sensuales **boet.** quarto de consolatione prosa quarta. comparat vesperilionibus. dicens. **Neque** enim oculos suos tenebris assuetos ad lucem perspicue veritatis attollere. similesque sunt auibus quaz intuitu noctis illuina dies excecant. Et licet homines sensuales et vulgares non magnificent nomen philosophie. sed magis blasphemant. nihilominus tamen ipsa philosophia in sua dignitate perseverat. teste **Seneca**. **14**. epistola ad **Lucillum**. **Ad** **maior** inualecet ad tantum malitiam neque ad tantum excedit contra virtutes: ut non nomen philosophie sacrum et venerabile permaneat. Sed diceret philosophiam non valeo quia pauper sum: sed si diuitias habuero totum me philosophie dabo. et hoc videtur rationabile. quia natura per se non est sufficiens ad speculandum. sed oportet cibum et potum et reliqua famulatum perexistere. et per tanto sacerdotes in egipto habitis necessariis propter admirari ceperunt philosophiam. ut dicit **Ari.** primo methaphisice. **Hec** excusatio ratione paupertatis non valet. audi **Seneca**. **17**. epistola ad **Lucillum** qui dicit. **Non** est quo nos paupertas a philosophia reuocet. toleranda. non est fames quam tolerauerunt quidam in obsidionibus. et quid aliud erat primum pacietie illorum quam in arbitrium non cadere. scilicet inimicorum: quanto magis est quod promittit perpetua libertas. nulli hominis timor et quod animam liberat a furore. multis. non ad philosophiam obstiterunt diuitie. **Paupertas** autem expedita secreta est. si vis alio vacari pauper sit oportet. aut pauperi similis. quia si potest studium salutare fieri sine cura frugalitatis. frugalitas autem est voluntaria paupertas **hec Seneca**. **17** est igitur ad philosophiam erigitur necessaria sed sufficiunt homini pauca. non enim oportet futuram felicitatem deum terre: et maris esse. quia natura paucis minimisque contenta est ex secundo de consolatione prosa quinta. **Prosequere** ergo omnia a te et ad philosophiam magno cursu totisque viribus intende. **hec Seneca**. **17**. epistola ad **Lucillum**. **Philosophie** ergo seruias oportet ut tibi contingat vera libertas. ut tibi contingat vera securitas. ut tibi innotescat felicitas. ut par deo fias. et precipue ut in aduersitatibus et tribulationibus positus per ipsam verissime consolentis exemplo **boetii** quem philosophia in exilium relegatum ab omnibus bonis pulsum: dignitatibus exutum. multis miseris afflictum dulcissime consolabatur. de cuius philosophie consolatione agit in hoc libro. **boetii**. qui intitulatur liber de consolatione philosophie. de quo ad presens nostra est intentio. **hec** sufficiat de introductione huius libri. **C** Sed antequam ad litteram accedam quinquaginta sunt promittenda. primum de causa suscepti operis. secundum de causis huius libri. tertium de titulo huius libri et eius expositione. quartum de causa intitulo latius presertim libri. quintum de generali summa et fine huius libri. **C** Circa primum videlicet circa causam suscepti operis. que **boetii** hunc librum descripsit. est sciendum. quod **boetii** vixit eximius. consul romanus. fide catholicus extitit. qui disputans de fide catholici

Prologus

ca 3 duos hereticos. s. Nestorū & Euticē. cū null' eēt qui eis resisteret boeti' ipsos in cōi cōcilio deuict' sicut p3 in lib. suo de duab' naturis in xpo. Tpe vero theodorici regis gottorū cū idem Theodorice tyrannidē suā cōtra romāos uellet ererere: & quoslibet bonos opprimere. Boeti' uirtute dei armat' plus oib' aliis sibi resistit. & quos tyrānica rabies inuaserat: Boeti' amore iustitie exponēs se piculis ipsos liberauit. Uides autē Theodorice rex gottorū solum ip3 Boetiū sibi resistentē: cogitabat qualiter ip3 pderet. & cū iustā cāz cōtra eū nō inueniret duas falsas causas p3xit. dixit. n. boetiū ipediuisse quendā delatorē sibi litterarū q̄ cōtinebāt accusationē senat' romāorū ut sic senatus redderet re' lese maiestatis. Hāc cāz tāgit boeti' p4 quarta hui' primū dicēs. Delatorē ne documēta deferret quib' senatū maiestatis reū faceret ipediisse criminamur. Secūdo accusabatur boeti' q̄ quasdā litteras dixerisset ad imperatorē cōstātinopolitanū p̄ quas restitueret libertatem pristinā ip3 romanis. Hāc cām tangit boeti' eadē profa sic dicēs. Hāc de cōpositis falso litteris quib' libertatē arguor sperasse romanā: qd̄ attinet dicere. His 8̄ causis boeti' p̄ uiles psonas & infames accusatus. indefensus. reus ē iudicatus. & a rege Theodorico papie in exilium relegatus. Boetius autē i exilio positus preteritā prosperitatē secū reputās & p̄tē aduersitatē considerās: ne aliquis homo in simili statu positus desperaret: sed vñ cōsolaretur haberet: p̄bica cōsolationē cōposuit cōtra mutabilitatē fortune. Ex quibus dictis patet q̄ cā suscepti operis est illa: quatenus boetius se in exiliū relegatū ab oib' bonis depulsi. dignitatē exuti: per p̄biaz se tueret. uolēs cōsolari quēlibet hoies in simili statu positū: ne desperet: sicut eē cōtuedū. C Secūdo vidēdū ē de causis hui' libri. cui' causa efficiēs fuit boeti' q̄ uel scribens materiā hui' libri utitur tā p̄ta q̄ metro. imitatus Adartianū felicē capellā qui in d̄ scribēdo nuptias Admercurij & philologie hoc stilo usus ē. de quo fit mētio in theodolo ubi dicitur. Egregiā sobolē cui p̄ stilbōtis amore. Uti super magna sociasti teste capella. licet ille uer boetiū multū excellat libru' Adartiani taz nobilitate materie q̄ p̄uilegio eloquētie. Boetius enim nec tullio in profa nec Virgilio in metro minor reputat. utitur autē Boetius in hoc libro profa in qua ponit rōes ad cōsolādū Boetiū: probādō q̄ nō sit dolēdū de amissione rez temporalis. utitur autē metro delectabili. ut dūz audiat meror obliuioni tradat. Cā materialis huius libri ē philosophica cōsolatio ordinata ad cōtēptū mundanoz & ad appetitū summe felicitatis. Uel p̄bica cōsolatio persuadēs neminē extolli in p̄speris. nec deprimi in aduersis uel aliter. causa materialis siue subiectū huius libri est status miserabilis Boetij p̄bica cōsolatione superinducta. Causa formalis tractatus hui' libri consistit in eius diuisione. de qua videbitur post. Cā autē formal' tractandū est modus agēdi Boetij. & est dialogus. i. sermo duoz. Introduceit enī Boeti' in hoc libro duas personas. scz scipm suā miserā deplangētē. & p̄biam sibi cōdolentem: & ipm sup sua miseria cōsolantē. & hoc est rōnabile. Hāc fm beati Grego. uerus ordo cōsolatiōis est ut cū uolum' aliquē a merore suspēdere: primo studeam' luctui ei' cōcordare. uel ideo causa formalis est dialogus. quia in quadam pte huius primi libri p̄bia introducitur fortunam ipm Boetius alloquētē. ubi scidit qdā figura tropi q̄ uocat ethopeia. de qua dicit gracismus: ac introduceit aliquos de ethopeia loquentes. ut cum fortuna loquit' Boeti' ipsa. uel pōt dicit fm cōmuniter loquentes q̄ cā formalis tractandū est quintuplex. diffinitiuā. diuisiuā. probatiuā. improbatiuā. exemplorū positiuā. sicut uidebit in libro. Causa finalis hui' libri est. ut ipso cognito nosipos & quoslibet alios i aduersitatis & tribulatiōe positos philosophica cōsolatiōe tueamur. Et ne extollamur in prosperis & deprimamur in aduersis. C Tertio vidēdū ē de titulo hui' libri & de eius expositione. unde scidēdū q̄ titulus fm Remigij sup donato est clauis siue ingressus operis sequētis. Et dicit' titulus a titan quod est sol sicut enim sol illuminat mundū sic titulus libri. Et preponit' titulus libro ad consummationem

operis. & ad laudē auctoris. Est ergo titulus presentis libri talis. Auitij Adanlij Torquati Seuerini Exconsulis Patricij Ordinarij Boetij uiri illustris incipit liber de consolatione philosophic: C Sed queritur quare tot nomina p̄pria ponit' in titulo. Dicunt aliqui q̄ forte p̄suetudo fuit romanorū ut sic nomina ascriberēt suoz auoz & p̄ decessorū. Uel aliter potest dici q̄ plura nomina ponit' i titulo p̄pter honorē & laudē ipsius Boetij. quia fm Seneca in lib. de clementia ad Aeronē. Adulta cognomina honoris data sunt. Sicut. n. uilis persona nō uult nominari nisi vno noie. qz quāto plus nominat': tanto plus cognoscit' & tanto magis sordescit. sic honesta persona uult noia rī pluribus nominibus ut sic magis inotescat & clarescat aliis sua fama. Hāc oē bonū in cōe deductū magis elucescit. Exponit' autē iste titulus sic Boeti' dicitur Auitius a quodā nobili romano sic dicto de cuius genere ipse fuit. Uel dicitur auitius quasi inuictus ab a quod est sine. & uicos victoria. Hāc enim Boetius uinci potuit ut flecteret a iure ad iniustitiā. sicut ipse testatur q̄ta profa huius libri primū dicēs. Hāc a iure ad iniustitiā me quisq̄ detrahit. Secundo Boetius dicitur fuit Adanlius. quia de gne Adanliorū fuit qui erant nobiles romani. Tertio Boeti' dicitur fuit Torquatus a quodā nobili romano sic dicto. qui cum singulare bellum iniret cum quodam de gallia ipsum deuicit & torquem in collo habentem sibi abstulit: cuius ratione dicitur fuit Torquat'. de cuius genere fuit Boetius. Quarto Boetius dicitur fuit Seuerinus a seueritate. Seuerus enim fuit cum Theodorico regi gottorū se opposuit. Uel dicitur fuit seuerinus quasi sequens ueritatem nunq̄ enim in iudiciis uel amore uel odio flecti potuit a ueritate. Quinto Boeti' dicitur fuit Exconsul quasi unus ex consulibus romanorū. uel exconsul quasi extra consulatum positus quem prius habuit. Exconsulares dicebantur qui iam deposuerāt consulatum: & licet ab honore consulatus cessarent: tamen postea plus aliis i magna reuerentia habebantur. Sexto dicitur fuit Patricius a nobilissimo romano sic dicto de cuius genere fuit Boeti'. uel alio modo patricij dicebantur nobiles romāi qui prouidebant reipublice sicut pater filio quozum noia scripta erāt aureis lris & ideo dicebāt' p̄res. de quoz numero fuit dicitur Patricius: propter quod boetius fuit dicit' patricius. Septimo dicebat' Ordinarius. quia rempublicaz ordinauit. Uel aliter ordinarij dicebantur qui tante dignitatis erant ut quolibet ordine digni essent. & sic fuit boeti' Octauo nomine proprio dicitur fuit Boetius. quod interpretatur adiutor quia in necessitate pauperibus subueniebat. C Quarto videndum est de causa intitulationis huius libri. Intitulatur iste liber de consolatione philosophica. Ubi scidēdū q̄ philosophica cōsolatio dicit' rationabilis demonstratio declarās de cuius amissione nō est dolendum. & de cuius possessione non sit gaudendum. & qz h̄ tractatur in presenti libro ideo sic intitulat'. C Quinto videndum est de generali summa huius totius libri. ubi scidēdū q̄ boetius in hoc libro ostendit bona temporalia eē transitoria & non consistere totaliter in eis totalem uerā felicitatem. & per consequens non est dolendum de eoz absentia. nec gaudendum de eozum presentia. & neminem debere extolli in prosperis. nec deprimi in aduersis. Ostenditur etiam in presenti libro quid sit summum bonū ubi sit situm. & quomodo ad ipsum perueniatur. Etiam ostendit q̄ boni semper sunt potentes & mali semper sunt impotentes. & q̄ bonis nunq̄ desunt sua premia. malis nunq̄ sua supplicia. H̄ost hoc ostenditur quid sit diuina prouidentia quid casus. quid fatum. quid liberum arbitriū. Et ponit Boetius rationes quibus probat liberum arbitrium non posse stare cum prouidentia diuina. & ponit quorūdā falsam solutionē & eā improbat. H̄ostea ostendit uerā solutionē quā rationibus cōfirmat. Ista & alia plura pulchra determinantur in hoc libro sicut patebit in sequentibus.

Aditii Manlii Torqti Severini Boetii Or-
dinarii Patricii viri excelsus de cōsolatōe phi-
losophie liber primus incipit.

Ametrum primum.
Armina qui quondam studio
florete peregi:
Flebilis heu mestos cogor in-
re modos.

Armina qui quōdā. p̄s liber boetij p̄ia sui
diuisione diuidit̄ in q̄nqz p̄tes. s̄m q̄ ponit̄
quinqz libros p̄iales quos continet. In p̄lo
cōquerit̄ se miseris subiectū. In sec̄do ponit̄
remedia p̄solatiua. In tertio determinat de va-
felicitate in quo sit s̄ra et quō ad eā pueniat̄. In q̄rto mo-
uet quāsdā q̄ones ipsi p̄bie. In quinto determinat de ca-
su et p̄uidētia diuina. Primus liber incipit hic. Carmina
Secūdus liber incipit. ibi Post hec paulisp̄. Tertius ibi
Jam cantū illa finiuerat. Quartus ibi. Hec cum p̄bia.
Quintus ibi. Dixerat orationisqz cursū. Quid et de quo
agat̄ in quolibet libro patebit̄ loco suo. Primus liber
diuidit̄. in. s̄. p̄tes quia huius primū libri sunt septem me-
tra et sex prose. que p̄tes patebūt: que aut̄ sit materia et in-
tentio cuiuslibet p̄tis similiter patebit̄. C̄ Notandū autē
q̄ primū metz huius primū libri vocat̄ elegiacū. Est aut̄ me-
tz elegiacū: quod cōstat ex vno versu crametro. i. sex pedū
et alio pentametro. i. q̄nqz pedū. Et d̄r elegiacū ab eley-
q̄ est miseria: elegia enī est miseria. Metz enim elegiacū
inuentū fuit p̄ describēda miseria. Quis eo hodie aliqui
vnt̄ ad alia describēda. v̄t oratiō. v̄sibus impariter in cū-
ctis querimoniā primū. Post hec inclusa ē voci senten-
tia compos. Quis aut̄ fuerit primus adinuētor talis me-
tri elegiaci dubitat̄. vnde oratiō. Quis tā eriguos eleyos
emiserit auctor. Grammatici certāt et adhuc sub iudice lit̄ ē
Et diuidit̄ hoc primū metz in q̄tuo p̄tes. P̄lo boeti
deplangit statū sue miserie ex p̄te p̄mutatiōis studij. Sec̄do
ex p̄te defectus corporalis. tertio ex p̄te p̄olōgatiōis vite mi-
serabilis. quarto apostrophat̄ cōtra suos amicos. secūda
ibi Gloria felicitis. tertia ps̄ ibi. Adors hoium felix. q̄rta ibi.
qd̄ me felicē. P̄lo facit̄. qd̄ dictū ē. secūdo approbat̄ di-
ctū suū ibi. Ecce mihi lacere. dicit̄ p̄lo. Ego boeti: qui
quondā. tpe p̄sp̄itatis. studio meo florēte peregi. i. cōpo-
sui. carmina. supple delectabilia et iocūda. nūc. tpe aduer-
satis. flebilis. i. dignus vt̄ delectā. Vel flebilis. i. tristis. co-
gor inire. i. inchoare mestos modos. i. tristitia metra d̄ mca
misia. C̄ Notandū sicut dictū fuit prius. boeti vnt̄ in hoc
libro tā p̄sa q̄ metro. metro q̄ talis modus scribēdi magis
fuit cōueniēs sue materie. sicut enī potio curatiua q̄ ama-
ra ē delectabilius sumit̄ si fuerit aliqua dulcedine p̄mixta
sic rōnes p̄bie in prosa tradite libēt̄ a boetio suscipiūt̄ si
fuerint iocūditate metri dulcorate. Et id̄ boeti nunc vnt̄
metro nūc prosa q̄ alternatis vnt̄ delectabili ē. C̄n̄ auctor
poetrie. Quod sapit̄ insipidū vitiosa frequentia reddat̄. Itē
nota q̄ boetius poti⁹ incipit̄ libz̄ suū a metro q̄ a p̄sa
q̄ modus scribēdi metric⁹ magis fuit vs̄itatus ap̄d anti-
quos q̄ profatus. Vel ideo q̄ metz est delectabilius p̄-
sa. vt̄ ergo magis alliciat̄ audietes ad suū libz̄: id̄ in prin-
cipio libri sui vnt̄ metro. Itē nota circa litterā. q̄ carmina
vno modo dicūt̄ scripta metrica certis pedib⁹ mēsurata.
Alio modo dicuntur quecūqz dicta vel scripta et p̄saica
q̄ sūt de re delectabili: boeti aut̄ florente studio cōposuit̄ vt̄
plimū carmina p̄saica de re delectabili. Edidit̄ enī quedā
carmina p̄bica. qd̄a logicalia. qd̄a theologialia sicut patz
respiciēt̄ eius diuersos libros. Tempore aut̄ aduersitatis
cogebat̄. boeti ad cōponēdū carmina metrica tristia.
C̄ Itē nota studiū ē vehemēs applicatio anī ad aliqd̄ agen-
dū cum bona volūate. dico cū bona volūate. qz i mali-

uolā aiam nō irabit̄ sapientia hec Salomon. Et p̄fectio
discipuli in trib⁹ cōsistit. ex boetio de disciplina scolariuz
in attētiōe. docilitate. et bēivolētia. homini enī nolenti sciē-
tiam et vt̄ oportet studentī impossibilis ē possessio boni. eu-
stratius p̄lo ethicoz. C̄ Itē nota q̄ duplex est studiū flo-
rens. et aridum. ad studiū florens tria exigūt̄. Primo req-
ritur iuuetus. quia iuuenes p̄sp̄icatiores sunt senibus. se-
nes aut̄ magis sunt immēores. Secūdo requirit̄ habitus
necessarioz. quia natura per se non est sufficiens ad specu-
lādū. sed oportet necessaria existere. ex quarto et̄bi. Ter-
tio requirit̄ animi tranquillitas. que cōtingit per sedationem
passionū. qz aia in gete et residentia sit prudēs. 7. phisicoz
C̄bi enī passiones d̄nant: ibi intellect⁹ obscurat̄. Ideo boe-
ti in fine h⁹ p̄mi libri hortādo nos ad fugā passionū d̄c
Gaudia pelle. pelle tiorē. Spemqz fugato. nec dolor ad-
sit. Iubila mēs ē. vincatqz frenis. Hec vbi regnat̄. Stu-
diū aut̄ aridū ē. ad qd̄ cōcurrūt oppositē cōditōes. i. se-
nectus. necessarioz defectus: et ai p̄turbatio. C̄ Nota q̄
versus de miseria dicitur mesti modū. dicitur enī modū
a modulando qz pedib⁹ modulant̄. et dicit̄ mesti rōne ma-
terie quia sunt de tristi materia scilicet aduersitatis.
C̄ Nota q̄ in primis duob⁹ versib⁹ notat̄ antithesis. i. cō-
trapositio. dicit̄ enī i p̄lo versu quondā pegi. cui d̄iat̄ in
secūdo versu cogor inire. i. inchoare. Itē dicit̄ in p̄lo ver-
su florente studio. cui d̄iat̄ in secūdo flebilis. Itē dicit̄ in
primo versu. carmina supple iocūda. cui d̄iat̄ in secūdo
mestos modos. C̄ Itē notādū q̄ boeti rōnabiliter deplā-
git statū suū ex p̄te p̄mutatiōis studij p̄bici qd̄ versū fuit
in studiū poeticū. quo nunc cogebat̄ vti. P̄posuit enim
Boeti doloze suū metricē cōscribere et nō p̄bice p̄solari.
Itā studiū p̄bici est studiū veritatis. qz sec̄do metaphi. vo-
cari p̄biam sciam veritatis recte se h̄z. studiū aut̄ poeticū ē
studiū falsitatis. Itā ex p̄hemio metaphisice. s̄m prouer-
biū mentiunt̄ multa poete. Item per studiū p̄bici acqui-
ritur beatitudo. ex. io. ethicoz. P̄er studiū autē poeticū
falsitatis certitudo. ex. z. metaphisice.

Ecce mihi lacere dictant scribenda camene:
Et veris elegi fletibus ora rigant.

Ecce mihi lacere dictant scriben etc. Hic Boeti⁹ appro-
bat̄ dictū suū. dixit enī qz cogat̄ inire mestos modos. H
ipse probat. Secūdo respondet questionī ibi. has saltem.
Primo dicit. Bene dixi qz cogor inire mestos modos. ec-
ce demonstratio huius ad sensum. Itā camene. idest mu-
se poetice. lacere. i. lacerātes mētes hoium. ille dicit̄ mi-
hi dicta scribēda. supple carmina metrica. et elegi idest ver-
sus miserie quos muse mihi dictant. illi in q̄z elegi rigāt
idest humectant ora. i. faciem meā veris fletib⁹. C̄ Notan-
dū q̄ s̄m poetas. 9. fingunt̄ fuisse muse in monte Slicone
iuxta fontē caballinū. de quo fonte loquit̄. p̄sus in p̄sci-
pio libri sui dicit̄. fonte caballino etc. que muse finguntur
poetis ministrasse sciam cōponēdi carmina metrica. et iste
muse poetice vocabant̄ camene: quasi canētes amene eo
qz multū delectant hoies rōne metri. C̄ Nota q̄ ille mu-
se poetice dicit̄ lacere actiue. qz lacerant. i. distrabūt mē-
tes hominū subiectēs ipsas diuersis passionib⁹ nūc pas-
sionē amoris. nūc doloris sicut patz p̄ Ouidiuz de amore
tractantem. et p̄ alios poetas. vel dicitur lacere passiuē rō-
ne poemati suoz q̄ poemata dicitur lacera: qz nō sūt fir-
mitate q̄ d̄ne stabilita. vbi notādū q̄ qd̄a carmina dicit̄ in
tegra: quedā lacera. Integra sunt carmina p̄bica nulla fal-
sitate p̄mixta: s̄z firmitate rationū stabilita et aiūm firmat̄.
Lacera sunt carmina poetica q̄ nō instruit̄ hoies nec cōsolā-
tur: sed lacerant. i. distrabūt mētes hominū nūc reducen-
do hominī ad memoriam voluptates: nūc doloze nūc alias
passiones. C̄ Item notandū versus elegi principaliter in-
uēt̄ fuerūt. propter miseriā describēdā. et qz hos versus
muse dictabant Boetio. p̄ quos boeti⁹ magis suam misē-
riā reduxit ad memoriam q̄ p̄ eos cōsolaret̄: id̄ elegi erant
cā ipsi Boetio veri fletus. C̄ Itē notādū. duplex est fletus
adulatori⁹ et ver⁹ Adulatorius q̄ ē fictus qualis est fletus

amafie. Si enim dixerit amafius ad amafiam: non diligis me: ipsa incipit flere: quare: ut per fletum firmiter ipse possit tenere: cum autem nummos non poterit extorquere ab ipso dicit. vade garrus te non noui vere. Alius est fletus verus qui ex vero cordis dolore et ex vera pietate procedit et ad talem fletum Boetius prouocatus fuit per musas dicentes sibi carmina. **C** Motandum quod hec dictio elegi potest exponi dupliciter. vno modo quod teneatur nominatiue. et tunc est sensus. elegi. i. versus miserie rigant ora mea fletibus. Alio modo quod teneatur genitiue et tunc est sensus. camene rigant veris fletibus ora elegi. i. miseri hominis. quia elegus. a. um. i. miser. ra. rum. fm huguitionem.

Has saltim nullas potuit peruincere terrore.
Ne nostrum comites prosequerentur iter.

Has saltim nullas. hic boetius respondet tacite quoniam. Quereret aliquis quod muse dictant tibi carmina scribenda cum sis in exilium relegatus. quod intrasti sine omnium comitibus. ad hoc respondet boetius licet omnes amici mei derelinquerunt me in exilio propter timorem imperialis. tamen has musas nullas terrore imperialis potuit vincere quoniam sequerentur non struunt iter. i. me usque in exilium dictantes nobis carmina. **C** Motandum licet bona exteriora possint auferri ab hoste per violentiam sicut per furtum. per rapinam. per incendiis. tamen scia non potest auferri ab hoste. non enim scia violentia auferunt. nec vetustate consumuntur nec tristitia minuunt. unde Seneca. 9. epla ad lucillum recitat. quod cum Syllbon capta patria: amissis liberis amissa vxore sua et alijs bonis solus ab icedio exierat: regis fuerat a Deometrico nunquid oia perdidisset. respondit nihil perdidit. sed oia bona mea mecum sunt. iusticia. virtus. et prudentia. et hoc innuit boetius dicens. Adulas se non reliquisse unde etiam Alanus de plantu nature de sciencia dicit. super ois possessione generosa emanat possessio: que sparsa colligitur: erogata reuertit: publicata suscipit incrementum. per quam nobilis thesaurus secretis penetrabilibus nascitur: effectus eterne delectationis acquirunt. Hec est sol per quem mens delectatur a tenebris: cordis oculus delicia animi paradisi. Hec immortalis ex mortali facit. et caducum hominem in deum deificationis auctoritate conuertit. **C** Nota circa hanc dictionem saltim. quod tres dictiones proferri possunt per tres que deberent proferri per rem: unde proferimus saltim per saltim tempus per tempus. extemplo per extemplo. quod est contra huguitionem. qui dicit. **T**im trita detestor extemplo tempora saltim.

Gloria felicitis olim viridisque iuente.
Solantur mestis nunc mea fata senis.

Gloria felicitis. hic boetius deplangit statum suum ex parte defectus corporalis. Et primo proponit cum generali. secundo in speciali. secunda ibi. Venit enim. dicit primo quondam consolabatur me gloria felicitis. id est prospere iuuentutis. et gloria viridis iuente. i. delectabilis iuuentutis. sed nunc fata. i. euentus. mestis senis. id est tristis senectutis. solantur. id est consolantur mea. id est meam partem. quasi diceret. prius consolabar dulci iuuentute. nunc autem consolor tristi senectute. fm illam sententiam sic exponit littera. Gloria felicitis iuente. i. prospere iuuentutis. viridis. i. delectabilis iuuentutis. olim. i. quondam supple consolabatur me. nunc fata. id est euentus. mestis senis. id est tristis senectutis solantur mea. id est meam partem **C** Motandum quod cetera illa littera aliter exponit referendo eam ad musas poeticas sic. Camene que quondam tempore iuuentutis erant gloria felicitis et viridis iuuentutis. quod dicitur pro tanto quod iuuenes olim solebant informari in arte poetica in qua proficientes gloriabatur in vsu metrorum et rignorum. nunc autem camene solantur mea fata in qua mestis senis. **C** Motandum quod felix iuuentus est que bonis exterioribus est adornata. de qua bonis loquitur Aristoteles circa principium libri de bona fortuna dicens. Sine rebus exterioribus quorum fortuna est omnia non contingit esse felicem. Sed viridis. i. delectabilis iuuentus est illa que est bonis nature decorata. s. fortitudine. pulchritudine. et agilitate. vbi Aristoteles in ethicis. Non omnino felix est qui specie turpis aut solitarius

aut carens prole. **C** Nota quod boetius representat in se statum miserie cum dicit fata mestis senis se consolari cum minime boiem consolatur sed magis perturbatur. etiam cum dicit musas poeticas se consolari similiter representat statum miserie. quod musas poeticas non cedent alicui in solatiu. sed potius in alimentum doloris. Itē de significationibus fati ponit huguicio duos versiculos dicens. Constellatio mors parce responsa deorum. Euentus rerum signantur nomine fati.

Venit enim properata malis inopina senectus:
Et dolor etate inflit inesse suam.

Intempestiua funduntur vertice canis:
Et tremit effeto corpore laxa cantis.

Venit enim properata malis. hic boetius declarat in speciali defectum corporalem. dicens. Bene dico quod fata mestis senectutis nunc consolantur me. enim pro quod senectus inopina. i. inopinata per apocopam. properata. i. festinata venit in malis. i. cum suis malis et incommodis. et dolor supple quem patior suscit inesse. i. induxit mihi suam etatem. per quod inuit quod non solum etas inducit dolorem. sed e converso dolor inducit et causat etatem et senium. Et tunc boetius ponit duo signa sue senectutis dicens. canis supple capilli intempestiui. i. ante debitum tempus. funduntur in vertice. i. in capite meo. Aliud signum senectutis ibi quod cutis mea laxa. i. soluta tremit corpore et effeto. i. carne consumpta et euacuata. **C** Nota quod boiem senem multa mala et incommoda circunueniunt. Nam pellis eius sibilat. cor eius concutitur. pulmo eius debilitatur. lumbi eius indurantur. dorsum incuruat. membra tremunt. vbi poeta dicit. Optamus senium cum venerit est male ventum. hoc est gibbosum surdum cecumque morosum. propter hoc dicit boetius quod senectus venit mihi cum suis malis. **C** Motandum circa illam partem. et dolor etatem. quod triplex est causa senectutis. s. etas et firmitas. et aduersitas. Senectus que inducit per etatem naturalis est: que autem inducit per infirmitatem vel aduersitatem accidentaliter est. qualis senectus fuit in boetio. qui senuerat propter multitudinem doloris et tristitie. **C** Motandum quod canities boetii fuit intempestiua. huguicio dicit. Intempestiua est quod est incongruum. inconueniens inutile. vel sine tempore. unde intempestiua dicit illud quod non habeat idoneum tempus vel quod non est conueniens pro tempore. et quod boetius iuuenis erat etate et conuenerat ex aduersitate iam canities eius fuit intempestiua. **C** Motandum quod in iuuenibus cutis est densa propter multitudinem sanguinis ex quo sanguine generatur caro sed quia sanguis diminuitur in senibus diminuitur et caro in eis. Ideo cutis senum est laxa. **C** Motandum circa hoc vocabulum effeto. quia ipsum tractum est a mulieribus pregnantibus. que cum pepererint. dicuntur effete. i. seu euacuate. Unde dicit huguicio quod fetus est natus mulieris adhuc in utero existens. et dicitur a foueo eo quod ibi foueatur. inde fetus. ta. tu. i. plenus a. um. Inde effetus. i. debilis: quasi sine fortitudine virium vel viribus euacuatus. Inde fetosus a. um. i. plenus fetu. Unde in psal. Oves eorum fetose. id est plene fetu. et senes possunt dici effeti: quasi extra fetum positi. quia senectus non est apta ad generandum fetum.

Adors hominum felix que se nec dulcibus annis
Insertit: et mestis sepe vocata venit.

Heu heu que surda miseris auertitur aure
Et flentes oculos claudere seta negat.

Dum leuibus malefida bonis fortuna faueret
Pene caput tristis merserat hora meum.

Nunc quia fallacem mutauit nubila vultum:
Protrahit ingratas impia vita moras.

Adors hominum felix. hic boetius deplangit statum suum ex parte durationis vite miserabilis. et primo premitit quod mors hominum fit felix et que non. et dicit sic. Illa mors hominum est felix que nec inserit. id est non immittit se dulcibus annis id est temporibus prosperis cum delectat hominem viuere

viuere. Similiter illa mors est felix que sepe vocata venit
 mēstis supple annis idest tristibus annis. quia in annis
 aduersitatis miseri p̄sueuerunt vocare mortē. Tunc ostē
 dit que mors hominum sit crudelis. dicens. heu q̄ surda
 aure idest reclusa aure. seu mors. idest crudelis auertitur
 idest spernit miseros homines et negat. idest non vult clau
 dere flentes oculos eorum. quasi dicat crudelis mors est
 que nō permittit miseros mori: et dicit claudere flētes ocu
 los. per hoc inueniens q̄ in morte oculi hominum claudū
 tur. Et tunc boetius deplangit prolongationē sue vite di
 cens. Dum fortuna malefida idest perfida mihi faueret.
 idest arriueret. leuibus idest transitorijs bonis. tristis ho
 ra supple mortis. pene meruerat idest opprēsserat meū ca
 put. quasi dicat tempore prosperitatis semper accelera
 uit mors opprimere me: nūc autē quia fortuna nubila idest
 aduersa mutauit fallacem vultum. impia. idest misera vi
 ta. protrahit. idest prolongat. moras supple viuēdi. ingra
 tas. idest odiosas mihi. quia propter miseriam tēdebat ipm
 boetium viuere. ¶ Notandum q̄ licet fm telegares et fm
 apparētia. hec sententia de morte felicitate et crudeli videatur
 vera: tamen fm rei veritatem est falsa. quia mors etiaz tē
 pore p̄speritatis potest eē bona. Nam fm Senecā. optimū
 est mori cū delectat viuere. et tpe aduersitatis potest mors
 esse mala. q̄ aduersitas sepe inducit despationē. Boetius
 autē representādo statū miseri hoīs: hanc sententiā ponit
 tanq̄ verā. ¶ Notandū q̄ mors vel compas ad vitā pre
 sentē vel futurā: primo mō illa mors dicitur felix. que fu
 git tpe p̄speritatis et accelerat tempore aduersitatis. Si
 autē compas mors ad vitā futurā. tūc ipsa potest dici bona
 et mala tpe prosperitatis et aduersitatis q̄ si mors ducit
 ad glām dicitur bona. si ad penā dicitur mala. ¶ Notandus
 fm Remigiū sup donatum heu aliquādo est monosylla
 bū. aliquādo dissillabū. sicut metri necessitas requirit. Un
 de in proposito est dissillabum dicēdo. heu q̄ surda mise
 ros auertit aure. ¶ Notandū q̄ hoc verbū auertor quan
 doq̄ est passiū cōstructū cum ablatiuo mediante prepo
 sitione vt dicēdo auertor a te et est idem quod remoueo.
 Aliq̄ est verbū deponens cōstructū cū accusatiuo vt dicē
 do auertor te. et tūc idē est quod sperno te. et sic accipit in p
 positio cū mors auertitur idest spernit miseros. Un versus
 In vi passiui notat auertor remoueri. Si sit dponēs auer
 tor ignere signat. ¶ Notandū. boetius appellat fortunaz
 malefidā quia est deceptiua. Unde Seneca. Namine ad
 uersa fortuna comminuit nisi quē secunda decipit. et alibi
 Seneca. fortuna nemini fidē seruat. nulli simul obesse cō
 tenta est quē nimium fouet hūc stultum facit. ¶ Nota fortu
 ne bona dicitur leuia q̄ transitoria. Nam enī perdurant circa
 hominē fm Senecā. Illud nō est tuū quod fortuna fecit
 esse tuū. donum enī quod dare potuit. potuit et auferre.
 ¶ Notandū q̄ boetius appellat fortunā nubila idest obscu
 rā siue cecā. depingebat enī antiquitus fortunā ceca. q̄ ex
 improviso accedit et recedit. Vel quia cecum reddidit homi
 nē extollēdo eum in prosperis et deprimēdo in aduersis.
 ¶ Notandū q̄ boetius dicit fortunā olim circa se mutasse fal
 lacem vultum. quia fortuna olim depingebat duplici fa
 cie. anteriori alba. posteriori autē parte nigra. p̄ albā defi
 gnabat p̄speritas p̄ nigrā aduersitas. mutauit ergo for
 tuna circa boetiū fallacē vultū p̄speritatis. postea ostēdit
 ei vultum aduersitatis.

Quid me felicem totiens iactastis amici.

Qui cecidit: stabili nō erat ille gradu.

¶ Quid me felicem. hic boetius deplangit statum miserie
 sue apostrophando cōtra amicos dicens. O amici mei qd
 idest propter quid iactastis. idest iactando dixistis me. to
 tiens. felicē. frustra enī hoc dixistis. quia felicitas mea nō
 erat stabili. quod patet ex hoc quia ego cecidi. et iste qui ce
 cidit de prosperitate i aduersitate nō erat in stabili gradu
 prosperitatis. ¶ Notandū duplex est felicitas politica que
 consistit in bonis exterioribus. et talis non est stabilis sicut

ti nec bona exteriora. Alia est felicitas speculatiua. que cō
 sistit in actu sapientie. scilicet in speculatione substantiarū
 separatarum. et talis felicitas est stabilis et immutabilis cū
 sit bonum optimum. pulcherrimum. delectabilissimum ex
 primo ethicoꝝ.

Prosa prima.

Ec dum mecum tacitus ipse reputare
 querimoniamq̄ lacrimabilem stili offi
 cio designarem: astitisse mihi supra ver
 ticem visa est mulier reuerendi admo
 dum vultus: oculis ardentibus: et vltra commu
 nem hominum valentiam per spicacibus: colore
 viuido: atq̄ inerhausti vigoris: q̄tis ita enī ple
 na foret vt nullo mō nostre credere etatis. statu
 ra discretionis ambigue. Nam nunc quidem ad
 communem sese hominum mensuram cobibe
 bat. nunc vero pulsare celum summi verticis ca
 cumine videbatur. que cum caput altius extulif
 set: ipsum etiam celum penetrabat: sese respicien
 tiumq̄ hominum frustrabatur intuitus.

Prosa prima primi libri.

Ec dum mecum tacitus ipse. Hic incipit p̄sa pri
 ma huius primi libri in qua boeti⁹ introducit
 p̄biam sup suā miseriam consolantē. ¶ Ubi no
 ta q̄ boeti⁹ dolens et ipsa p̄bia ipm consolans
 non sunt aliud nisi animus dolens ex oppressio
 ne sensualitatis: et ratio consolans ex vigore sapientie. Et
 diuidit. primo ostendit boeti⁹ quōd p̄bia sibi apparuit. scdo
 quid circa ipm egerit. scda ibi. ¶ Que vbi poeticas musas.
 ¶ Primo describit apparitionē philosophie quo ad tps et
 ad locum. et describit eius dispositionē quo ad vltū: quo
 ad aspectū: quoad colorē et vigorez: et quo ad etatē. Scdo
 describit p̄biam q̄tū ad habitum exteriorē. Tercio quo
 ad ornāmēta et insignia que manibus gestabat scda ibi. ve
 stes erant. Tercia ibi. Et dextra quidē dicit primo. Dum
 ego Boetius. hec que supra in metro dixi tacitus mecum
 reputarem. i. cogitarē. et querimoniam lacrimabilem idest p
 uocātē ad lacrimas designarē. idest describerē officio sti
 li. visa est mihi mulier astitisse supra verticē. idest supra ca
 put. admodū idest valde reuerendū vultus. oculis ardenti
 b⁹ et p̄spicacibus. i. claris. vltra communē valentiā homi
 nū. idest vltra homines. que apparuit in colore viuido. i.
 delectabili. et apparuit mihi tanq̄ inerhausti. i. inconsū
 pti vigoris. q̄tis ipsa foret ita plena enī. i. durationis vt
 nullo modo credere etis nostre etatis. statura eius ambi
 gue. idest dubie. discretionis idest cognitionis. Nam nūc
 idest aliquando cobibebat. idest extendebat sese ad cōmu
 nē mensuram hominū. idest longitudinē. nunc idest aliq̄
 videbat pulsare. idest attingere celum cacumine summi ver
 ticis. idest altitudine capitis. que cum caput altius extulif
 set ipsum etiam celum sua longitudine penetrabat. ¶ No
 tandū. q̄ boetius describit philosophiam sibi apparuisse
 sub specie mulieris: q̄ philosophia apud grecos. et sapien
 tia apud latinos est generis femini. vel ideo quia sicut mu
 lier infantes lacte nutrit: sic philosophia minus perfectos
 nutrit facilibus doctrinis. Vel ideo q̄ boetius erat eger.
 Mulier autem magis est cōpassiua et magis habilis ad
 consolandum egrū q̄ vir. Nam fm Salomonem. vbi nō
 est mulier ibi ingemiscit eger. ¶ Notandū. stare est erecto
 modo se habere: et quia philosophia erigit hoīem ad dele
 ctationes intellectuales faciens cadere sensuales: id ipsa d
 scribit stitisse et dicit stitisse supra verticem: quia philoso
 phia est in anima intellectiua que nō habet organum i ver
 tice. Nam anima intellectiua nullius organi corporalis
 est actus. Vel dicit ideo stare supra verticē: quia de supe
 a 3

ro cardine elapsa venit. ut dicit boetius tertia profa huius primi. **C** Motandū pbia dicit reuerēdi vult: qz suos possessorcs reuerēdos facit. **M**ā fm Tullii sola sapientia ē que meret honores. Item fm Tullii reuerentia ē quedā decēs ac matura gratultas: que habet per philosophiam ergo dicit reuerēdi vultus. **C** Motandū. illud quod ē ardens est penetratiū. qz per rōnem et intellectum que sūt oculi philosophie penetramus intima rerum et quidditates eaz: ideo philosophia dicit apparuisse ardentib' oculis. Et quia per philosophiam speculamur ea que vulgares et communes non speculant. ideo dicit habuisse oculos pspicaces ultra cōmunē hominū valentiā. **C** Motandū color viridus est color naturalis pulcher et delectabilis. qz philosophia in se pulcherrima est: cū sit res mirabilis et diuina: et delectabilis qz mirabiles affert delectatiōes: idē describit apparuisse virido colore. Itē philosophia apparuit inexhausti vigoris: quia philosophia cum sit perpetua exhauriri non potest. **C** Motandū ideo est inexhausti vigoris: quia quātūcūqz homo cognoscat de philosophia: adhuc tamē restant plura cognoscēda: quod pz ex diuersitate opinionum in philosophia quaz vna destruit aliam. Itē qz philosophia est eterna et pcesserat ipsum Boetii: ideo dicit eam non fuisse sue etatis. **C** Motandum tres sunt ptes philosophie essentielles. ex. s. metaphisice: naturalis: mathematica: et diuina fm naturalē philosophiā dicit philosophia se cohibere ad cōmunē mensurā hominū iquātū tractat de naturalibus que cōter via sensus cognoscūt. iter que natura hominis est summū ad quod peruenitur. **D**icit autē philosophia pulsare celū quo ad mathematicā. idest quo ad astronomiā in qz tractat de motibus et figuris astrorum. **D**icit autē penetrare celū quo ad metaphisicā inquātū dirigit in cognitionē dei et substantiarum separatarū. Et dicit philosophia frustrare intuitū hominū respiciētū: quia perfectā cognitionē substantiarum separarū in hac vita habere nō possumus. **M**ā sicut se habet oculus nocticoracis ad lumen solis: sic intellectus noster ad manifestissima in natura ex se dō metaphisice.

C Vestes erant tenuissimis filis: subtili artificio indissolubiliqz materia perfecte. quas vti post eadem prodente cognoui: suis manibus teruerat. **Q**uarū speciem: veluti fumosas imagines solet: caligo quedam neglecte vetustatis obdurerat. harum in extremo margine. **P**. grecum in supremo vero. **T**. legebatur itertū: atqz inter vtrasqz litteras in scalarum modū gradus quidā insigniti videbant: quibus ab inferiore ad superius elementum esset ascensus. **E**andem tamen vestem violentorum quorundā sciderant manus: et particulas quas quisqz potuit abstulerat.

C Vestes erant tenuissimis filis. **H**ic Boetius describit philosophiā quantum ad habitū exteriorē. **P**rimo qz ad materiā vestium. secūdo qz ad picturam vestium. tertio qz ad violentiam vestibus illatā: et legantur partes simul dicit primo. vestes philosophie erant pfecte tenuissimis. idest subtilissimis filis. et erant ex subtili artificio. et ex materia indissolubili. quas vestes ipsa teruerat suis. i. propriis manibus vti pro sicut ego cognoui eadem philosophia prodente. idest reuelante mihi in tertia profa huius primi. quarū supple vestiu. specie idest pulchritudinē quedam caligo. idest obscura ignorantia. neglecte vetustatis. idest negligentie veterū. obdurerat idest obscurauerat veluti solet supple obducere. caligo fumosas imagines. idest stantes in fumo. **M**ānc ostendit quid fuerit depictum in vestibus eius dicens. **I**n extremo margine idest in inferiori parte harū vestium. legebatur intertū. **P**. idest practica. in supremo supple margine. idest in superiori parte ve-

stium. erat intertū. **T**. idest theozica. quod interpretatur speculatiua. et inter vtrasqz litteras. inter. **T**. et. **P**. erant quidam gradus insigniti. idest impressi. in modum scalarū quibus gradibus ascendeat ab inferiori littera ad superiorem. **M**ānc tangit violentiam vestibus illatam dicens. **E**andem vestem sciderat. idest lacerauerant. manus quorundam hominū violentoz supple. facientū violentiā. et qz idest vnusqzqz. abstulerat particulas a veste quas poterat auferre. **C** Motandū qz per vestes philosophie intelliguntur partes eēntiales et artes liberales. Sicut enim corpus vestibus ornatur: sic philosophia suis partibus decoratur. **P**er fila autem subtilissima intelligunt precepta philosophicalia siue prepositiōes philosophicales. sicut enim vnū filū in vestibus ordinat circa aliud: sic vna propositiō iuxta alias. que propositiōes dicit subtilissime: quia per eas homo subtilia inuestigat. **D**icit et huiusmodi precepta subtili artificio cōtecta rōne ornatus verborū et sententiarū qz in eis inueniūt. et sunt ex materia indissolubili: quia licet a quibusdā male expriment: tñ in seipsis habent veritatem indissolubile. **C** Motandū. per manus philosophie: per quas suas vestes teruerat: intelligunt philosophi qui precepta philosophicalia cōscripserunt. et dicit rationabiliter manus philosophie: qz nisi fuissent instructi preceptis philosophicalis: ea exprimerē minime valuissent. **C** Motandū qz vestes philosophie dicit fuisse obducte quadam caligine: quia tempore Boetij artes ad tantā negligentiaz deueniant qz pauci eas curabant. **S**ed Boetius eas trāstulit et exposuit siue cōmentatus est. vel ideo vestes philosophie fuerūt fumose: quia ab antiquis obscure fuerit tractata philosophia. ab Empedocle poetice a Platone enigmatische. ab Aristotele sub verborū obscuritate. **C** Motandū qz due sunt partes principales philosophie: scilz practica et theozica. **I**deo in veste philosophie erant due littere iuxta scilz. **P**. et. **T**. **P**. autem erat in inferiori parte vestis. et. **T**. in superiori: per quā inuit qz philosophia practica est inferior speculatiua ordine dignitatis. **P**er gradus autē medios qui erant inter vtrasqz litteras intelliguntur scientie eloquentie que sunt gramatica. logyca. rethorica. **C** Motandū qz dicit ascensum fuisse per gradū a practica ad speculatiua. **P** hoc innuit qz homo primo debet esse sufficienter instructus in practicis vt post ascendere valeat cōtemplatiuis. **C** Motandū. quid sit scidere vestes philosophie. illi tantū dicit vestes scidere philosophie qui putant habētes vnā sciētā se esse perfectos philosophos sine aliis. **S**i autē aliqui sciāt vnā artem sine alia: dummodo se cognoscāt non esse perfectos philosophos: tales non scindūt vestes philosophie. vel illi scindūt vestes philosophie. qui per extortas expositiones trabunt veras propositiōes ad suas falsas opiniones.

C Et dextera quidem eius libellos: sceptrum vero sinistra gerebat.

C Et dextera quidem eius. **H**ic Boetius describit philosophiam qz ad insignia et ornamenta que manibus gestabat dicens. **E**t dextera manus philosophie gestabat libellos. sinistra vero gestabat. idest portabat sceptrum. idest virgam regalem. **C** Motandū qz omnis cura. et intentio viri sapientis versatur vel circa cōtemplatiōes sapientie que designatur per libellos. vel circa regimen reipublice qd d signat per sceptrū. et quia cōtemplatio sapientie potior est qz regimen reipubli. ideo pbia dicit in dextera habere libellos. **I**n sinistra vero sceptrum.

Que vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes choro: fletibusqz meis verba dictantes: com mota paulisper ac tornis inflammata luminibus. **P**. **Q**uis inquit has scenicas meretriculas ad hunc egrum permisit accedere. que dolores eius non modo nullis fonerent remediis: verum dulcibus

cibus in super alerent venenis. **H**ec sunt enī que infructuosis affectuum spinis vberem fructibus rationis segetem necant. **H**ominumq; mentes assuefaciunt morbo: non liberant. **A**t si quē prophanū vti vulgo solitum: nobis blandicie vestre detraherent: minus moleste ferendum putare. **N**ihil quippe in eo nostre ope lederentur. **H**ūc vero eleaticis atq; achademicis studiis enutritū alleristis. **S**ed abite potius syrenes vsq; in eritiū dulces: meisq; eum musis curandum sanandūq; relinquite. **B**oeti? **H**is ille choros increpitus deicit humi mestior vultum: confessusq; rabore verecundiā limen tristis excessit.

Quæ sibi poeticas musas. **P**ostq; Boeti? ostēdit quomodo philosophia sibi apparuit. **H**ic ostendit quid circa ipm egerit. **P**rimo ostendit quomodo musas poeticas fugavit. **S**ecundo ostendit quomodo ipse de hoc obstupuit. **T**ertio quō philosophia sibi appropinquas statum eius d planxit. **S**ecunda ibi. **A**t ego. **T**ertia ibi. **T**ū illa. **D**icit p̄io q̄ supple philosophia. **V**bi pro postq;. **V**idit poeticas musas assistentes nostro thoro. **I**dest lecto. **Q**uia Boetius tan q̄ eger in lecto decubuit. **T**ū vidit musas dictates verba **I**dest carmina. **M**eis fletibus ipsa philosophia paulisper. **S**ic aliquantulum. **C**ōmota et inflāmata. **I**dest incensa. **T**orus luminibus. **I**dest crudelibus vel terribilibus oculis. **I**ngt quis permisit has meretriculas scenicas. **I**dest vmbrosas. **A**ccedere ad hunc egrum. **Q**ue dolores eius non modo. **I** non tantū. **F**ouerent **I**dest sanarent nullis remediis. **S**ic medi camentis. **V**erum pro sed alerent supple dolores eius dul cibus venenis. **H**ec sunt enī muse que infructuosis spinis affectuum. **I**dest passionum. **N**ecant. **I**dest suffocāt. **V**berem **I**dest fertilem fructum rationis fructibus. **I**dest in fructi bus suis. **E**t mentes hominū assuefaciūt morbo: non libe rant. **N**unc alloquitur musas dicēs. **O** muse si vestre blā dicie detraissent nobis. **Q**uē. **I**dest aliquē virum propa num. **I**dest illiteratum. **V**ti pro tanq;. **S**olitum. **I**dest simile vulgo ego putare id ferendū. **I**dest patiendū. **M**inus mole ste quippe in hoc nihil lederent nostre opere. **I**dest nostre sedulitates: **S**ed vos alleristis vobis hominē hūc enutritū studiis. **I**dest sciētis eleaticis. **I**dest aristotelicis. **A**tq; acha demicis. **I**dest platoniciis. **N**unc fugat eas dicens. **S**ed abi te poti?. **I**dest recedite. **V**os syrenes. **D**ulces vsq; in eritiū. **S**ic in mortem. **E**t relinquite cum curādū meis musis. **I**dest do ctis salutaris. **T**unc iste chorus. **I**dest turba musarū inerepitus. **I**dest redargutus. **M**estior. **I**dest tristior existens vultū suū deicit. **I**dest inclinavit. **H**umi. **I**dest terret. **E**t ru bore confessus verecundiā. **T**ristis excessit. **I**dest exiit. **L**imē **I**dest domū: in quo decubuit Boetius. **N**otandū q; sō muse poetice dicebant assistere thoro Boetij quia. **B** studuit metricē dolorem suū conscribere. **I**tem philoso phia dicit paulisper cōmota. **P**er quod innuitur q; ira im moderata non debz cadere in virū sapiētē: quia virtus cō sistit in moderatione passionū. **U**nde lz irasci sit homi ni naturalē: tamē irasci quando oportet: et vt oportet: et q̄ oporet est hominis virtuosū et sapientis. **U**nde Sene ca: quid crudelius ira. **S**imiliter in de virtutibus cardina libus. **E**sto tardus ad iram. **I**tem interrogatio quandoq; fit causa ignorantie alicuius. **A**liquando vt ex responsione facta aliquid probez. **Q**uandoq; fit propter increpationez faciendam. **E**t hoc vltimo modo philosophia interrogat. **V** quis has scenicas meretriculas etc. **N**otandū. **Q** muse poetice dicit meretricule. **S**icut enim meretrix allicit homi nē delectando nihil utilitatis sibi cōscrendo et cōmiseret se cullibet non ex amore sed spe lucri: ita poete non scribunt amore scientie: sed vt aliquid laudis vel premii cōsequant. **E**t delectant rōne metri modicū utilitatis conferendo sed di

uerlas passiones inducendo. **A**ppellat autē philosophia musas meretriculas scenicas: quia carmina poetica in sce na consueverūt pronunciarī. **U**bi nota q; scena dicebat locus vmbrosus in teatro vbi abscondebant persone p nunciantes carmina tragica vel comica. **V**nde scena inter pretatur vmbriatio vel vmbra. **U**el ideo muse poetice dicit tur scenice. **I**dest vmbriatiles: quia sunt vmbra scientie nō vera scientia cum obumbrent mentes hominum. **I**te me trica descriptio doloris non sanat dolorē sed magis au get. **Q**uia cōsideratio miserie est prouocatiua tristitie. **V**niū quisq; autem cum diligentia cōsiderat quod scribere vult **I**tem metrica descriptio dicit esse dulce venenū. **Q**uia pla ret et nocet. **R**atione metri placet. **S**ed propter recordationez doloris nocet. **I**tem affectus est vehemens animi passio animū torquens. **E**t verum iudiciū rationis impediens. **E**t sunt quattuor affectus animi gaudiū: dolor: spes: et ti mor: qui dicuntur infructuose spine: quia suffocant se getem rationis. **Q**ue est scientia et virtus. **E**t item licet de errore dolendū sit. **P**otius tamen de errore sapientis q̄ i sipiē. **N**am error sapientis alios exemplo corripit. **E**rror au tem insipiētis nō. **Q**z ab insipiente non trahit exemplum. **P**ropter quod dicit Salustius. **O**mnia mala exempla a re bus bonis orta sunt. **E**rgo dicit philosophia. **M**agis esset dolendum de errore Boetij q̄ alterius prophani. **I**tem s̄m **H**uguitionē phanum idem est quod templum. **I**nde prophanus. **I**dest sacrilegus quasi procul a phano. **I**dest a templo. **P**rophphanum etia; dicitur quicq; non est sacru. **V**nde omnes laici et illiterati dicit prophani quasi pcul a phano sapientie. **E**t item s̄m **H**uguitionem opera ope est sedulitas in rebus agendis. **O**pera autem philosophie est intentio: vel labor ad aliquid philosophicū addiscen dū: **I**te; **E**leus est ciuitas grece in qua studuit Aristoteles vnde studia sua dicit eleatica. **A**chademia autem fuit ci uitas vel villa in qua studuit **P**lato. **V**nde studia sua di cū achademia. **V**triusq; autem studiis Boetius fuit enu tritus. **E**t item philosophia musas appellat syrenes sicut enim syrenes dulcedine cantus attrahunt naues periclitā do eas. **S**ic muse delectatione metri alliciunt homines vel mentes hominum et rationem aliquo affectu submergunt et obsecrant. **E**t item q; vna philosophia conuentū musa rum expulit signatur q; vnus sapiens sua virtute et sapien tia infinitos errores stultorum extinguit.

At ego cui? **A**cies lachrymis merse caligarat vt nec dinoscere possem: que nam hec esset mulier tam imperiose auctoritatis: obstupui: visusq; i ter ram de hro quidnam: deinceps esset actura expe ctare tacitus cepi.

At ego cuius acies. **H**ic Boetius ostendit quomodo ob stupuit de actu philosophie. **D**icens. **A**t ego Boetius cuius acies. **I**dest visio merse lachrymis caligarat. **S**ic obscu ra fuerat. **V**t nec posset dinoscere. **I**dest inuestigare. **Q**uenā **I**dest que esset hec mulier tam imperiose auctoritatis. **I**dest potentie. **E**go obstupui. **I**dest miratus fui et de hro. **S**ic incli nato. **V**isu in terram tacitus cepi expectare. **Q**uidnam deinceps. **I**dest cōsequēter esset actura circa me. **N**otandum quia Boetius voluit de amissione rerum tpaliū. **E**t acies **I**dest ratio et intellectus caligarat. **I**ta q; non potuit cogno scere philosophiā. **N**ota q; licet Boetius de actu phi losophie obstupuit. **T**amē tacitus expectauit quid deiceps facere vellet: **P**er hoc innuens se esse talem qui cōsolationē acciperet qui enim refutant alios audire. **N**ec audita ratio ne acquirunt tales sibiipsis obstaculum consolationis faciunt.

Tum illa propius accedens in extrema lectuli mei parte confedit: meumq; intuens vultum lu ctu grauem atq; in humum merore deiectam. **H**is versibus de nostre mentis perturbatione con

questa est.

Cum illa propius accedens. **Hic** Boetius ostendit quo modo philosophia sibi appropinquans statum eius deplacet dicens. Tum illa philosophia accidens propius condescit in extrema parte lectuli. idest cordis mei. et intus meum vultum grauem. idest grauatam luctu. atque deiectum. idest inclinatum. in humi. idest in terram. merore. idest tristitia conquesta est his versibus sequentibus de perturbatione nostre mentis. **N**ota quod philosophia dicitur sedisse in extrema parte lectuli. idest cordis Boetii. Nam cum esset in tristitia et doleret propter amissionem rerum temporalium parum vel nihil sapientie habebat. et quia tota cura eius erat circa terrena amissa. ideo dicitur habuisse vultum merore deiectum in humum.

Admetrum secundum primi libri

Eu quod precipiti mersa profundo.

Mens hebet: et propria luce relicta

Tendit in externas ire tenebras.

Terrenis quotiens flat bus acta

Crescit in immensum notia cura.

Admetrum secundum primi libri.

Eu qua precipiti mersa profundo. **Hic** incipit metrum secundum huius primi libri. Quod vocatur metrum dactylicum a pede predominante et dicitur tetrametrum a numero pedum. a tetracta quod est quatuor. quia quatuor pedes continet et dicitur ypercalecticum propter syllabam habundantem post duos pedes in medio versus. Verbi gratia. **P**rimus pes est. **H**eu quod secundus precipi. sed syllaba ti huius nominis precipiti superabundat. tertius pes est mersa. **P** quartus fundo. Similiter est in aliis. In hoc ergo metro. philosophia deplangit statum boetii volendo perturbationem sue mentis. et facit duo. **P**rimo vniuersaliter philosophia deplangit perturbationem mentis hominum. **S**ecundo specialiter conuertit planctum suum super Boetium ibi. **Hic** quondam. **P**rimo dicit. **H**eu qua. idest qua tum. mens hominum hebet idest obscuratur. mersa precipiti profundo. idest cura rerum temporalium que precipitat hominem. et talis mens relicta propria luce. idest contemplatione. tendit. idest laborat. ire in tenebras externas. idest in ignorantias exteriores. hoc autem contingit homini quotiens supple mens acta. idest agitata. terrenis flatibus idest prosperitatibus vel euentibus cura idest sollicitudo rerum temporalium. notia idest nociua. crescit in immensum idest supra modum. **N**ota quod in nobis est duplex virtus rationalis et sensualis. sensus autem semper aduersatur rationi. quia caro concupiscit aduersus spiritum. et spiritus aduersus carnem. cum autem sensualitas vincit rationem tunc homo est in malo statu regiminis. et efficitur bestial. **U**nde Albertus super tertio de anima dicit. **T**urpe est nobis abicere regimen superioris et induere regimen inferioris virtutis quod nobis commune est cum bestiis. **I**deo scribitur tertio ethicorum. in antiqua translatione valde conandum et laborandum est nobis. **U**t virtus nostra concupiscibilis subiecta sit rationi: quemadmodum enim pueri peruerse viuunt si non a suis pedagogis fuerint coacti ad recte viuendum. nisi regula rationis fuerit coartans. plures autem homines sequuntur sensualitatem quam rationem insudantes bonis exterioribus et delectationibus sensualibus per que impediuntur in speculatione et cognitione summi boni. **I**deo philosophia hoc deplangens dicit in metro. **H**eu quod precipiti. **I**tem cum anima ingerit se curis rerum temporalium profunde precipitatur et hebet. quia a cognitione rerum et sui creatoris destituitur et destituta cadit in tenebras externas. idest in ignorantias exteriores. **U**bi nota quod duplex est ignorantia quedam naturalis que

est in iuuenibus et decrepitis. et vocatur ignorantia interna quia ex naturali defectu contingit. **A**lia est ignorantia que causatur ex negligentia hominis. quando sollicitatur circa exteriora. et talis dicitur externa. quia est ex naturam. et qua dicitur quod omnes homines naturaliter scire desiderant. **P**rima ignorantia cum sit naturalis non est viciosa. quia turpes a natura nemo increpat neque bonos laudat. **S**ecunda est viciosa cum sit per hominis negligentiam de quo loquitur Boetius secundo huius li. prosa quinta. **C**eteris animantibus se se ignorare natura est. hominibus vero vicio venit. **I**tem dicit nostra cura. **U**nde Seneca in prouerbis. **A**dagnam partem perturbationis sibi dedit qui exterioribus se iniecit. **I**tem ratio et intellectus dicitur lux hominis. quia illuminat hominem ad cognitionem creature et creatoris. dicuntur autem propria lux hominis quia solum genus hominum viuunt arte et ratione ex problemis metaphisice.

Hic quondam celo liber aperto

Suetas in ethereos ire meatus

Lernebat rosei lamina solis.

Visebat gelide sydera lune.

Et quecumque vagos stella recursus

Exeret varios fiera per orbis.

Comprehensam numeris victor habebat.

Hic quondam celo liber aperto. **Hic** philosophia specialiter conuertit se ad deplangendum Boetium. et primo ostendit quanta contemplatione Boetius quondam viguit. **S**ecundo ostendit quomodo destitutus a tali contemplatione solum de terrenis cogitabat. ibi. **N**unc iacet effeto. **P**rimo philosophia commendat Boetium ab Astro nomia. **S**ecundo a naturali philosophia. **T**ertio a metaphisica secunda ibi. **Q**uinciam causas. **t**ertia sibi. **Q**uis voluat stabilem. **P**rimo dicit Boetius quondam liber. idest solutus a cura rerum temporalium. celo sibi aperto. per cognitionem. suetas fuit ire. per rationem. in ethereos meatus. idest in motus corporum celestium. et ipse cernebat idest speculabatur. lumina. idest radios rosei solis visebat. idest cum desiderio videbat. sydera. idest constellationes. gelide. idest frigide lune. et ipse boetius. victor ignorantie habebat omnem stellam comprehensam numeris. idest certis computationibus. quecumque stella. erratica. exeret. idest operatur. vagos. idest varios recursus. nunc progrediendo: nunc regrediendo. stella in qua fiera. idest mota. per varios orbis. idest circulos.

Nota quod animo liberato a curis exterioribus concessum est philosophari. **I**deo quedam artes dicuntur liberales quia filij liberorum. idest nobilium qui erant liberati a curis temporalibus talibus artibus vacabant. **I**deo dicit philosophia quod boetius quondam liber et.

Nota quod dicit celo aperto. licet homo planetas celi corporaliter non attingat tamen speculatione comprehendit. **H**oc pulchre tangit **T**hymegistus. dicens **A**dagnum miraculum est homo et animal honorandum. hic anima intellectiua in naturam dei transit quasi ipse deus sit. **H**ic per naturam anime dijs est coniunctus. hic demonum genus naquit. terram colit. elementis commiscetur acuminem mentis. in maris profunda descendit. celum quod videtur altissimum animi sagacitate metitur. **I**ntentiones animi eius nulla aeris caligo confundit: nec terre densitas eius operationem impedit. non aque profunditas aspectum eius obtundit.

Nota quod sol in ortu suo apparet rosus propter vapores interpositos iter visum nostrum et sole. **N**am albu visum per samus apparet rubeum. **E**tiam licet in meridie vapores sint interpositi: non tamen apparet tunc rosus: eo quod illi vapores non sunt grossi sed subtiliati calore solis. **N**ota philosophia dicit lunam esse gelidam: quod non est intelligendum formaliter. quia prime qualitates que sunt calidum. frigidum humidum

humidum, siccum, non habent locum in corporib' celestibus, cum non recipiant peregrinas impressiones, sed dicitur luna gelida virtualiter vel effectiue: quia frigus et etiam humores efficit in inferioribus: propter quod noctes quibus luna preest sunt gelidiores et humidiores magis diebus.

Nota q' planete dicuntur habere vagos recursum: quia mouentur duplici motu, scilicet primi mobilis ab oriente in occidentem: et proprio motu ab occidente in orientem, vel ideo quia quandoq' apparent nobis stationarii, quandoq' retrogradi, quandoq' propinqui, quandoq' aliquantulum remoti.

Nota q' stella erratica dicitur fera idest mota p' varios orbis circuloz scilicet deferētis et epicycli ratione quorum circuloz nūc dicuntur progressiui, nūc retrogradi, nūc stationarii vt dictum est, et habet videri in theorica planetarum vel astronomia.

**Quinetiam causas: vnde sonora
Flamina sollicitent equora ponti:
Quis voluat stabilem spiritus orbem:
Vel cur hesperias sydus in vndas
Casurum rutilo surgat ab ortu.
Quis veris placidas temperet horas:
Ut terras roseis floribus ornet.
Quis dedit vt pleno fertilis anno
Autūnas grauidis influat vuis.
Rimari solitus: atq' latentis
Nature varias reddere causas.**

Quinetiam causas. Hic commendat eum ex parte naturalis philosophie dicens. Quinetiam pro certo Boetius solitus fuit rimari idest inquirere, causas vnde idest ppter quas causas, sonora flamina idest sonori venti, sollicitent idest perturbent, equora idest planicies, ponti idest maris quasi diceret, Boetius sciuit causas generationis ventoz qui comouent ipsum mare.

Nota q' ex libro metheozorum patet q' vent' generatur ex vapore calido et sicco eluato per calorem solis qui perueniens ad locuz nubiu' frigiditate nubis repercutitur, et repercussus fertur in latul' et facit sonum impellendo aerem, et quia aqua facilliter e' diuisibilis de facili cidit et reuerberatur per ventos. Vel aliter potest intelligi. Antiqui enim dixerunt q' ideo venti turbant mare, quia in ipso mari generantur venti q' non erunt, sed faciunt fluxum maris. h' bec opinio non sit vera, quia mare fluxit et refluxit tempore determinato sicut bis in die naturali, venti autem generantur tempore indeterminato.

Quis voluat stabilem. Hic philosophia comendat, Boetius a methaphisica et iterato a naturali philosophia dicens, Boetius etiam solitus fuit rimari quis spiritus idest intelligentia voluat motu diurno stabilem orbem firmamenti, vel etiam cur sydus solis vel aliud habens ortum, et occasum, casurum in hesperias vndas idest in aquas maris occidentalis surgat idest iterum oriatur ab ortu rutilo idest ab oriente splendido, quasi dicat, Boetius solitus erat inquirere cur stelle que in occidente videntur occidere iterum resurgant in oriente, etiam erat solitus rimari quis temperet placidas horas veris idest teporis vernalis, vt ornet terras roseis floribus. Quis dedit idest ordinante vt autūnas fertilis anno pleno idest secundo influat idest influentia faciat grauidis vuis idest botris repletis, etiam erat solitus reddere idest assignare, varias causas latentis nature idest rerum naturalium.

Nota omne quod mouetur ab alio mouetur, ex septimo phisicorum ergo celus ab alio mouetur, adouctur autem celum a duplici motu re per commentatoem, i. z. methaphisice, ab vno confuneto et appropriato qui vocatur intelligentia a quo mouetur effectiue, ab alio motore separato qui est deus, a quo mouetur in ratione finis. Item dicit orbem celestem esse stabilem, licet enim moueatur et mutet locum s'm partes non

tamen s'm totum: et quantum ad hoc dicitur esse stabilis idest immobilis. Item causa quare stelle que occidunt iterum orientur non est alia nisi motus circularis primi mobilis, qui secum rapit omnes stellas tam fixas q' erraticas. Item hesperus est stella que de vespere sequitur solē occidentem a qua stella mare occidentale dicitur hespericum mare, eo q' sol et hesperus ibi se mergant, non q' ita sit, sed quia vulgares sic opinantur, cum enim stelle occidunt propter interpositionem maris inter visum et stellas videntur stelle mergi in mare.

Item tempus vernale dicitur placidum, quia est conueniens vite hominis, Est, n. tempus veris calidum et humidum in quibus consistit vita, et libro de morte et vita. Et ideo illo tempore producuntur flores Nam materia florum est humidum aqueū subtile bene coctum a calido aereo, quia igitur in vere dominiatur calidum aerē et humidus aqueum subtile quod parua indiget digestionē: ideo in vere cui' calor temperatus est: flores producuntur.

Item vitis multum habundat de humido aqueo et grosso: cuius signus est: quia tempore putationis distillat ab eis quasi humidum lachrymabile: tale autem humidum grossum multum resistit digestionē: ideo vne ad maturitates tarde proueniunt scilicet tempore autūni.

Item, Boetius consuevit reddere causas latentes rerum naturalium: quod fuit indicium felicitatis. Nam s'm Virgilium, felix qui ponit rerum cognoscere causas.

**Nunc iacet effeto lumine mentis,
Et pressus grauib' colla carbenis:
Decliuumq' gerens pondere vultum,
Logitur heu stolidam cernere terram.**

Nunc iacet effeto. Hic ostendit philosophia quomodo Boetius destitutus erat predicta speculatione cum de terrenis cogitabat: dicens, nunc idest tempore doloris, Boetius iacet idest prostratus est, effeto idest euacuato, lumine idest speculatione mentis, et ipse pressus colla idest s'm colla, grauib' carbenis, passionum que mentem grauant, gerensq' decliuum vultum idest inclinatum pondus amissionis rerum temporalium. Hec cogitur cernere stolidam terram idest bona terrena, que homines stolidos efficiunt.

Nota carbena est ferreum instrumentum quo aliquid contra suam naturam detinetur. Quattuor autem affectus que sunt gaudium: spes: timor: dolor: similitudinarie dicuntur carbene: quia animus hominis detinetur et contra suam naturam, et rationem ad illicita trahunt, nam ratio semper deprecatur ad optima, et primo ethicorum. Et ppter hoc Boetius in fine huius primi hortatur fugam passionum, ibi, Tu quoq' si vis.

Item nota non est estimandus q' Boetius hic esset ita euacuatus lumine mentis sicut littera sonat, quia alias fuisset insufficiens pro compositione huius libri, sed philosophia loquitur hoc compasfue, Ille enim est merus stultus qui inclinatur ad terrena diligendo ipsa, et non eleuando intellectum suum ad speculabilia qualis non fuit Boetius. Unde dicit Augustinus Tales sunt homines, qualia sunt ea que diligunt quia dilectio transmutat diligentem in similitudinem rei quam diligit. Hec marquardus

Prosa secunda primi libri.

Sed medicine inquit potius tempus est q' querele. **B.** Tum vero totis in intenta luminibus. **P.** Tu es ne ille ait: qui nostro quondam lacte nutritus nostris educatus alimentis: in virilis animi robur euaseras: Atq' talia contuleramus arma: q' nisi prius abiecisses: inuicta te firmitate tuerent Agnoscis ne me: Quid taces: pudore an stupo-

re siluisti: mallez pudore sed te: vt video: stupo
oppressit: B.

C Prosa secunda primi libri.

Sed medicine inquit potius. **H**ic. incipit scda
prosa huius primi. in qua pbia iuestigat mor-
bum Boetii ex quibusdam signis. scdo consola-
tur ipm ne desperet. scda ibi. Cuiq; me non.
Primo dicit pbia. **O** Boeti ego posse multa
coqueri de perturbatide mentis tue. sed nunc potius me-
dicine tps est q; querere. vero pro sed. tum. i. tunc. mulier
illa intenta in me totis luminibus. i. oculis. ait. es tu ne il-
le qui quondam tpe. iuuetutis nutritus nostro lacte. i. faci-
libus documentis: i. etate aut pfecta educatus. i. nutritus
nostris alimentis. i. doctrinis difficilioribus. tu euaseras
i. pueneras in robur. i. i. fortitudinē. virilis animi. at qui
pro certo. nos cotuleram tibi arma talia. i. documenta:
q; nisi prius abiecisses p obliuione. ipsa tuerent te. inuicta
firmitate. dicit pbia. Agnoscis ne me: qd taces: siluisti ne
pudore. i. verecundia. an stupore. i. mentis alienatione. ego
mallē. i. magis vellem. te siluisse pudore: sed vt ego video
stupor oppressit te. **C** Nota q; pbia in deplangendo Boe-
tium non facit longā morā ne Boetius desperet super infir-
mitate sua ergo dicit pbia magis esse tps medicie q; que-
rele. **C** Item boni medici ē totis oculis diligenter respice-
re faciem infirmi eo q; i facie magis apparent signa pzo-
ficacionis infirmitatis. id pbia dicitur esse intulsa Boetium
totis luminibus. **C** Item p arma pbie intelligunt prece-
pta pbicalia que psuadent minime extolli in psperis. nec
deprimi in aduersis. **M**ortat enim nos pbia ad magnani-
mitate. **M**agnanimitas autē est: qui contra difformes in-
sultus fortune vnanimi mentis pstantia militat. De his 2
silibus preceptis pbicis Boetius oblitus fuit pp dolorē
C Nota taciturnitas q; puenit ex pudore q; q; est ex stu-
pore q; n. manifestat alicui aliqd qd vellet celari ipse effi-
cit verecundus. 2 oculi eius deprimuntur: facies ei rubeat
2 auertit. 2 lingua eius in loquendo ligatur. **C** Nota q;
stupor vno mō est habūdās ammiratio mentis. vt ibi. **I**da
pa stupor mūdī. **A**lio mō est mētis alienatio. 2 sic accipit
i pposito. 2 inducit taciturnitate. ex quo enī motus lingue
est fm pformitate ad fantasiam: turbata fantasiam sicut cō-
tingit in alienatide mentis. ppeditur lingua in loquēdo.
ergo dicit pbia. pudore an stupore siluisti. 2 q; taciturni-
tas puenit ex stupore deterior est q; que causat ex pudo-
re. cū ipsa causat ex aliquo defectu interiori. id dicit pbia
mallem pudore siluisses. **C** Nota fm **D**uguitione pudor
est corporis. sed pudicitia est mētis. Est aut pudor verecū-
dia ex aliquo casu innata non auferens memoriaz sed ipe-
diens linguā. Stupor autē est casus memoriaz auferens 2
liguā ipeditēs 2 peiē tacere stupore: q; pudore q; meliē
memoriam retinendo non loq; loqui 2 memoria carere.
C Nota pbia dicit Boetium habuisse nutritū suo lacte: p
nutrimentū lactis intelligit trinitū. s. gramatica. loyca. 2
rhetorica. qbus iuuenes sunt seriatim informandi: tanq;
facilibus documentis. sic puer lacte nutrimento molli 2
facilis digestiois nutrit. Sed per B q; dicit virilis animi
robur euaseras. s. ad sciaz mathematicā: 2ē q; tāq; p sciaz
magis subtilem hō pfecte etatis efficit. **C** Nota. pbia cō-
tulit Boetio arma nō corporalia. sed spūalia sicut sūt vta
tes intellectuales q; enumerat Aristoteles. s. etbi. 2 sūt
illa. intellectus. sapia. scia. ars. 2 prudētia. Et sūt vta-
tes cardinales que sūt quattuor. Prudentia. iustitia. fortitu-
do. temperantia. 2 dicunt cardinales. q; quādā principi-
tate sibi vdicāt circa materiā circa quā hnt fieri. **I**lla. n.
arma abiecit Boetius q; ipalib; adhefit. appetitui sensu
tuo anuens 2 ab attentatione celestium sequestratus. 2 d
istis armis dicit aplūs. Abiicite g; opa tenebrar; 2 induit
mini arma lucis sic vt in die honeste ambulemus.

Cumq; non mō tacitū sed elinguem prozsus

me mutūq; vidisset. admonit pectori meo lēter
manum. **P**. Et nihil inqt periculi ē letargū pa-
titur: cōmunē illuzar; mentū morbū. **S**ui paulis
per oblitus ē. **R**ecordabit facile sui: siquidē nos
ante cognouerit **Q**d vt possit agnoscere paulis-
per lumina ei; mortaliū rez nūbe calligātia ter-
gamus **B**. **H**ec dicit: oculosq; meos fietib; in-
tindates contracta in rugam veste siccauit.

C Cuiq; me nō mō tacitū. **H**ic pbia consolaf Boetium ne
desperet dicens: cuz pbia vidisset me non mō. i. nō tū ta-
citū. sed prozsus. i. totaliter elingue. q; pro. 2 mutū ipa ad-
mouit. i. apposuit. pectori meo lenit manū. 2 iqt. i. dicit
nihil piculi est circa hūc hoīem. ipse patitur letargum. i.
morbū obliuionis. morbū inquā cōem mentū illuzarum
idest deceptar;. 2 ipse paulisp. i. modicū est oblitus sui. sed
facile sui recordabit. siquidem p certo. cognouerit nos
pbiam. an. i. prius qd vt ipse possit facere. tergamus lu-
mina. i. oculos eius. calligātia nube. i. obscuritate. rez mor-
taliū. i. tpaliū hec dicit pbia. 2 veste sua pcta. i. conuoluta
in rugaz siccauit oculos meos fietibus vindantes. i. hūme-
ctātes. **C** Nota q; tacitus est ille q; nō loq;: s; hēat pātes
lingue ad loquēdū. sed elinguis vel mut; dicit ille q; non
solū nō loq;: sed nō h; pātes lingue ad loquēdū: 2 talis
fuit Boetius pp stuporē. i. mentis alienationē. **C** Nota
q; pbia inuēs se esse bonā medicā psolat Boetium dicens
nihil piculi est i hōie isto. q; fm Senecā i lib. de clemētia
ad neronē. **M**ali medici ē despare ne curet eger. **C** Nota
q; letargia est infirmitas causata ex oppressioe cerebri cū
obliuione 2 iungit pūuo somno. 2 sic letargus ē morb;
inducens obliuionē 2 somnum. **I**nde letargicus est hō q;
patit talē morbū. 2 d; a letes qd interptat obliuio. etiaz
letes est fluius infernal. Boetius g; patiebat letargū
i. morbū obliuionis: q; si pcepta pbie in memoria habuif-
set nūq; de amissione rerum tpaliū doluisset. **I**te dicit le-
targū esse morbū illuzar; mentū: q; mens illuzā est vbi ra-
tio ē ligata pp defectū fantasie sicut in freneticis vel pro-
pter defectū memorie sicut i letargicis. **C** Notādū: hō cū
ponit ex aia imortali 2 corpore mortali s; q; Boeti; obli-
tus fuit bonoz aie: id v; fuisse sui oblitus nō totalitē sed
paulisp; q; adhuc curā habuit de bōis terrenis que respi-
ciūt corp;. **C** Itē hō p pbiam h; sui ipi; pfectā cognitio-
nē. ad cognoscendū aut illud qd p pbiam cognoscitur: os
prio pbiaz cognoscere. id dicit pbia recordabit sui facile si
nos pns cognouerit. **C** Itē p vestes pbie in rugā pctas i
telligit pcepta pbicalia i vniū volumē pgregata sic in isto
libro qd ipa pbia Boetium psolat. **C** Nota q; ad medicū
infirmit curare volentē plures regrunt qd itōdes. prio vt q;
litas 2 qd itōdes respiciat: vt hūozes nocētes cognoscat.
Sedo ad loquēdū eū moueat. **T**ertio si pualida egritudi-
ne obmutescat vt manū corpori infirmi adhibeat. **Q**uarto
vt eū verbis cōsolatoriis reficiat. sic pbia videns dolores
Boetii. prio eū insperit. secundo ad loquēdū mouit. tertio
manum suam corpori apposuit. 2 quarto verbis consola-
toris refecit.

Tetratum tertium primi libri.

Tunc me discussa liquefuit nocte tenebre
Luminibusq; prior redit vigor.

Ut quum precipiti glomerantur syde-
ra choro.

Numbosiq; polus stetit imbribus:
Sol latet. ac nondum celo venientibus astris

Desuper in terram nox funditur.

Hanc si traccio bozeas emissas ab antro.

Verberet: 2 clausum. reseret diem:

Emicat

Emicat. et subito vibratus lumine phebuis.
Mirantes oculos radijs ferit.

C Metrum tertium primi libri.
Tunc me discussa liquerunt. Hic incipit tertium metrum huius primi libri cuius primus versus vocatur metrum dactylicum exametrum. secundus dicitur metrum alemanicum ab inuatore. tetrametrum a numero pedum. dactylicum a pede predominantem. et caelestium: quia nulla syllaba habundat nec deficit in hoc metro. Boetius declarat per quoddam simile quomodo remotis impedimentis vigor cognitionis recuperatur: et est talis similitudo. Sicut choro flante nubes generantur: et per interpositionem nubium sol et alia astra nobis occultantur: sic aduersitate imminente homo afficitur diuersis passionibus obscurantibus intellectum: et sicut auro flante dissoluuntur: et radii solares reuertuntur. sic in aduersitate adueniente consolatio per passiones sedantur. et intellectus illuminatur. dicitur g. littera. Tunc cum perbia terit oculos meos. tenebre liquefuerunt me discussa nocte. i. obscuritate. et prior vigor. cognitionis rediit luminibus meis. i. oculis. ut pro sicut. sol laet. i. occultatur. quia. i. quia. sidera. i. stelle. glomerantur. i. inuoluntur precipiti. choro. i. tali vento. et polus. i. celum. stetit. i. stare videtur. nimbosis imbribus. i. pluuiis nubilosis: ac pro etiam. nor. i. obscuritas. funditur desuper. i. de nubibus in terram. nondum. i. adhuc astris. i. stellis uentibus. id est apparentibus in celo. Si boreas emissus ab traicio antro. i. tracie regionis. verberet. i. depellet hanc noctem. i. obscuritatem. et referet clausum dies. tunc phebuis. i. sol emicat. i. lucet. et vibratus. i. fortificatur. lumine suo fertur. i. perit. oculos hominum. mirantes subito lumine solis post tenebras. **C** Nota perbia trahit hominem ab obscuritate ignorantie ad lucem sapientie. ex libro de pomo Aristotelis et per metristam. Ars hominem format. nec sinit esse malum. Et quia perbia sicca esset oculos Boetii. fugatis tenebris ignorantie rediit vigor intelligentie. **C** Nota. quatuor sunt venti principales qui flant a quattuor partibus mundi. scilicet ab oriente. occidente. septentrione. et meridie quorum quilibet habet duos collaterales. et sic sunt duodecim venti qui his uersibus continentur. flant subsolanus vulturinus et curus ab oriente. Atque die medio notus heret affricus auro. Circumque occasum zephirusque fauoneus afflant. Sed ueniunt aglo boreas et choros ab arcto. Choro ergo est ventus. qui flante generantur nubes et conglomerantur sidera sic quod per nubes occultantur. **C** Nota quod polus est stella que semper in eodem loco videtur. sed per polus ponitur pro firmamento: tanquam per toto per synodochon. **C** Nota quod polus. i. celus dicitur flare quia est obductum nimbosis imbribus: non quod stet: sed quia motus eius tunc nobis non apparet. motus enim celi non percipimus nisi per motum alicuius stelle. cum autem celus est cooperatus obscuris nubibus: nulla stella uideri potest. **C** Nota similitudinem. Nimbis est nubium densitas ex in tempestate orta. et sic dicit Boetius hic nimbosis imbribus. i. densis pluuiis. et est ratio. quia tenuis imber non impedit aspectum astrorum. **C** Nota quod boreas dicitur flare ab antro traicio. quia forte regio tracie est cauernosa de cuius cauernis erit ventus generatus ex vaporibus siccis in terra. **C** Nota postquam perbia terit oculos. Boetius et eisdem a fetu labrymarum cooperit: restitutus fuit pristino vigori. **C** Ubi oculi ipsius Boetii ut ratio et intellectus obscurati erant tenebris ignorantie cum istis temporalibus adheerit propter amissionem rerum temporalium: diuersis fuit subiectus passionibus. Sed perbia oculorum caliginem abiicit cum ipsius intellectum illuminauit: tenebras ignorantie fugando et lumine spirituali ut scientia illuminando.

C Prosa tertia primi libri.
Audi aliter tristitie nebulis dissolutis
hausi celum: et ad cognoscendam medicantis faciem mentes recepi. Itaque ubi

in eam deduxi oculos intuitumque deseri: respicio
nutricem meam: in cuius ab adolescentia laribus
obuersatus fueram philosophiam. Et quod inquam
tu in has exilii nostri solitudines: O omnium
magistra virtutum superno cardine delapsa ueni
sti. an ut tu quoque mecum rea falsis criminatio-
nibus agiteris. **P**. An inquit illa te alium dese-
rerem: nec sarcinam quam mei nominis ob inu-
diam sustulisti. communicato tecum labore par-
titer: Atqui philosophie perhas non erat incomita-
tum relinquere iter innocentis. meam crimina-
tionem uererer: et quasi nouum aliquid acciderit phorre-
sere. **P**. Non enim primum ceses apud improbos mo-
res laceffitam periculis esse sapientiam.

C Prosa tertia primi libri.
Audi aliter tristitie nebulis. Hic incipit tertia
prosa primi libri. in qua Boetius ostendit quomodo
perbia cognouit. et diuidit. quia primo ostendit quomodo
perbiam cognouit. et aliter de perbia eius admirari
cepit. et quomodo perbia sibi resistit. secundo probat perbiam persequutionem sa-
pientum a vulgaribus non esse nouam. secunda ibi. **M**one apud
veteres. Dicit primo. **N**aud pro non aliter nebulis tristitie mee
dissolutis. i. fugatis per consolationem perbie. quia sicut nu-
bes dissoluuntur per flatum boreae. Sic ego Boetius hau-
si. i. resperi. celum. i. sursum. et recepi mentem. i. vigorem ratio-
nis. ad cognoscendam faciem medicantis. i. medici. Itaque. **P**
ergo. ubi id est postquam. ego deduxi. i. uerti oculos. quia pro
et deseri. i. stabiliui. intuitum in eam. resperi nutricem meam
perbiam. in cuius laribus. i. scholis fueram obuersatus ab
adolescentia. i. a iuuentute mea. et inquam. i. dixi. **O** magistra
omnium virtutum quod. i. propter quod. tu uenisti lapsa. i. pergressa.
superno. cardine. i. de celesti porta. in has solitudines. i. lo-
ca deserti. nisi exilii id est me relegatidis. i. an nunquam. propter
hoc uenisti. ut existeres rea. i. tanquam culpabilis. mecum agite-
ris. i. infesteris falsis criminacionibus. **I**lla perbia inquit. i.
dixit. o alium. i. per me nutrite. an. i. utrum te deserere. q. d.
non. nec partiter. i. diuiderem tecum commutato labore. id est di-
uiso labore. sarcinam. i. pondus. quam tu sustulisti ob inuidiam
mei nominis. **L**one sapientie atque pro certo. non erat. fas. i. ho-
nestum. perbie relinquere iter innocentis incomitatum. i. sine
comite. supple si ego te dereliquissem ego uererer: id est ti-
merem. meam relationem. i. meam uanationem. et ualde pro
boreferere quasi aliquid nouum acciderit. supple circa te enim pro
quod. non. i. nunquam. tu censes. i. iudicas primum ipsam sapiam esse
laceffitam. i. infestam. periculis. i. perurbationibus apud impro-
bos mores. i. male morigeratos homines. q. d. hoc si est nouum
C Nota perbia dicitur medica. sicut enim medicus morbo fuga-
to sanitate inducit. Sic perbia ignorantia relegata uita uirtutis
que seculi perdonat. non habet in libro de pomo Aristotelis. quod
perbiam inuenit uita in utroque seculo inuenit. et alibi. Qui
me inuenit uitam inueniet. et hauriet salutem a domino.
Et ideo dicit Boetius faciem medicantis. **C** Nota quod
Boetius non solum deduxit oculos in perbiam. sed deseri in ea intuitum
per quod inuit quod uult perbiam ore se totum tradere perbie per primum
studium et laborem. non sicut uia irruendo adueniens si facit uer nec
una dies cala facit estatem. sic nec una speculatio perbica facit
perbiam. **C** Nota quod tempus opportunum ad perbandum est tempus adole-
scentie quod inuenit Boetius dicit cuius laribus ab adolescentia
fueram obseruatus. **N**am etas hominis assimilatur cere que si
nimis est mollis vel dura nimis: formam sigilli non recipit
nec retinet. si autem est temperate mollis vel dura figuram recipit et
retinet. Sic si etas nimis tenera. sicut infantia non recipit
doctrinam perbiam: nec etas nimis dura sicut decrepitas. sed
etas temperata qualis est adolescentia que facillime intelligit
et intellecta memorie commendat. **C** Nota per lares perbie i

telligunt diuerse secte pbiorum, sicut Aristotelis, et platonis quos Boetius ab adolescentia fuit obseruatus. Et dicit Augustinus quod obuersari idem est quod conuersari. Nota adu quod pbia dicitur magistra omnium virtutum: quod omnes virtutes morales docet ut patet ex ethicis, et dico morales propter virtutes theologicas que sunt fides, spes, et charitas. Et ubi pbia delapsa a superno cardine, quod omnis sapientia a domino deo est. Ita sic scribitur in prologo libri de regimine principum. Deus est qui diuitias sue sapientie infudit animabus, id est studentibus tribuit gratiam cognoscendi cui nihil est difficile et sine quo nihil est possibile possideri. Nota ut postea patebit quod Boetius false criminabat de istis compositis et de impedimento delatoris, et illud quod faciebat sapientia dicebatur facere arte magica id dicit ad pbias. Nam quid venisti ut tu mecum rea falsis criminacionibus agiteris. Nota pbia tangit tres rationes propter quas non debuit derelinquere Boetium. Prima quod nutriti non debet derelinquere suum alium. Secunda quod qui patitur propter alium non decet ut deserat ab illo. Tertia quod non decet pbiam derelinquere innocentem. Boetius autem fuit pbie alium ipse patiebatur iniurias propter pbias, et fuit innocens ergo etc. Nota secundum Augustinum Augustinum laqueo, id est desiderio lacero vel vero: vel iniuriis affligo.

Nonne apud veteres quoque ante nostri Platonis etatem magnum sepe certamen cum stulticie temeritate certauimus: Eodemque super stite preceptor eius Socrates iniuste victoriam mortis me astante peremerit. Cuius hereditate cum deinceps epicureum vulgus ac stoicam ceterique pro sua quisque parte raptum ire molirent: meque reclamantem renitentemque velut in partem prode traherent: vestem quam meis texueram manibus disciderunt: arreptisque ab ea panniculis totam me sibi cessisse credentes abire. In quibus quoniam quedam nostri habitus vestigia videbant: meos esse familiares imprudentia rata: nonnullos eorum prophane multitudinis errore peruerit.

Nonne apud veteres quoque. Hic pbia probat persecutionem sapientium a vulgaribus non esse nouam, et primo probat exemplis antiquis, secundo magis modernis, tertio ostendit quid sit faciendum contra insultum vulgarium, secunda ibi. Quod si nec, tertia ibi. Qui si quis contra. Primo dicitur. Hic dicitur quod persecutio sapientium a vulgaribus et a malis non est noua. Nonne apud veteres ante etatem nostri Platonis nos pbia sepe certauimus magnum certamen cum temeritate stulticie, id est cum stultis et temerariis hominibus eodemque Platone uiuente magister eius Socrates iniuste peremerit victoriam mortis me sibi astante: cuius socratis hereditate, id est scientiam hereditarie relictam suis discipulis cum epicureum vulgus et stoicum et ceteri molirentur, id est laborarent, ire raptum, id est rapere unusquisque pro sua parte: et cum ipsi traherent me pbiam in partem prode me reclamantem, id est contradicentemque pro et renitentem, ipsi disciderunt vestem meam quam texueram meis manibus, quod pro et arreptis, id est ablatis panniculis abierunt credentes me totam sibi cessisse, et quod in istis videbantur, id est apparuerunt quedam vestigia nostri habitus, id est prudentie, imprudentia vulgarium, rata id est optata, ipsos meos esse familiares, id est meos discipulos ratione sapientie, peruerit nonnullos eorum, id est aliquos errore, id est persecutione, prophane multitudinis, id est indocti vulgi, sicut vulgares solent peruertere doctos. Nota quod ante ipsos Platonis multi sapientes persecuti fuerunt a vulgaribus, et ipse Platonis Socrates magister eius interit propter suam sapientiam. Itaque ipse cognouit sua sapientia esse unum deum: alios autem colentes plures deos redarguit: quod precipiens dux atheniensium nolens Anaxagoras coegit ipsum bibere venenum in nomine unius dei et

nihil sibi nocuit. Postea coegit ipse bibere venenum in nomine plurium deorum et interit. Nota, mortuo Socrate discipuli sui qui sciam Socratis tanquam hereditaria sibi vendicabant iceperunt dissentire: in quo magister eorum Socrates posuisset sumum bonum, quodam enim eorum discipulorum dicitur epicuri vicebant ipsum posuisse summum bonum in voluptatibus. Alii sic stoici dicebant quod in virtutibus, et quilibet eorum pro defensione sue opinionis rapuit auctoritates pbie: ipsas extorque exponeudo, pro quod pbia dicit illud reclamasse: et sic male exponendo sciderunt vestes pbie et periculas abstulerunt: et quibus non essent veri pbie: quod tamen videbantur esse multi eorum a vulgaribus occisi sunt.

Quod si nec anaxagore fugam: nec Socratis venenum: nec zenonis tormenta, quonia sunt peregrina nouisti: at caninos: ac senecas: ac soranos quorum nec peructusa nec incelebris memoria est, scire potuisti. Quos nihil aliud in cladem detrahit nisi quod nostris moribus instituti studium improborum dissimilimi videbantur. Itaque nihil est quod admireris: si in hoc vite salo circumstantibus agitemur percellis: quibus hoc maxime propositum est pessimis displicere. Quorum quidem tametsi innumeratus exercitus: spernendus tamen est: quoniam nullo duce regitur, sed errore tamen temere ac passim limphante rapiatur.

Quod si nec Anaxagore fugam. Hic pbia probat persecutionem. Sapientium exemplis magis modernis: dicens. O Boetii si non nouisti fugam Anaxagore: nec venenum Socratis, nec tormenta zenonis quoniam ista sunt peregrina, id est extra terra et aliena, cum tu potuisti scire caninos, id est persecutiones cani, ac Senecas, ac Soranos, id est sequaces sorani quorum memoria non est peructusa, id est valde antiqua: nec incelebris id est non sine gloria, quos viros: nihil aliud detrahit in cladem, id est in mortem, nisi quod instituti, id est informati nostris moribus ipsi videbantur dissimilimi studiis improborum, itaque nihil est, id est non est causa, quod tu admirare, id est debeas admirari si in hoc salo vite, id est amari tudine, nos sapientes agitemur, id est vere mur, percellis, id est aduersitatibus malorum, circumstantibus: quibus nobis sapientibus maxime propositum est, id est intentio displicere pessimis, quorum malorum et si sit numerus exercitus tamen est spernendus quoniam nullo duce supple rationis regitur: sed tamen rapit errore limphante, id est precipitate eos ad modum limphe, temere id est stulte ac passim, id est ubique. Nota quod Anaxagoras stulticiam hominum solum pro deo colentium reprehendit, dicens solum non esse deum sed lampadem ardentem propter quod reus iudicatus est, et in fugam compulsus, ergo dicit pbia Anaxagore fugam. Nota, dicit Socratis venenum de quo dictum est supra quod veneno interit. Similiter zeno multa tormenta ratione sue sapientie sustinuit. Nota quod caninus Seneca Soranus fuerunt nobiles romani et moribus pbie, philosophie instructi propter quod interierunt. Unde Lanii dicebantur mutatores a magistro suo canio. Similiter Soranii dicuntur a Sorano qui fuit poeta et eius sequaces ab eo condemnantur. Nota de Seneca dicit Boetius in de disciplina scholarium quod nero familiarem suum preceptoremque Senecam ad eligende mortis arbitrium coegit. Nota quod sapientes dissimilimi sunt studiis improborum, quia dicit Seneca in libro de amicitia, disparia sequuntur studia quod dissimilitudo dissoluit amicitiam nec unquam improbi probis: nec probi improbis amici esse possunt non ob aliam causam nisi quod tanta est inter ipsos distantia quanta esse potest studiorum malorumque inorum distantia. Nota quod propositum sapientium est displicere pessimis: quod dicit Seneca in de remediis fortitiorum. Malis displicere laudabile est: et alibi virtus sese diligit aspernaturque malum. Et poeta Opto

Opto placere bonis pravis odiosus hfi. **C** Nota q dicit exercitū maloz esse innumerofum qz fm Salomonē. Stultozū infinitus est numerus: 7 pueri difficuliter corriguntur. **C** Nota q mali nō regunt duce rōnis: qz rō deprecat ad optima. mali at opāt pessima. Ducit. n. errore sensualitatis vitam bestialē psequētes de qbus dicit in lib. ethi. Quidam sunt hoies vitā pecudiū eligentes silēs sardana palo. Et ergo dicit pbia qz tales sunt timēdi: qz ex q regūtur per rōnem tunc eoz fatuitas facilliter dissipatur.

Qui si qñ contra nos aciem struens valentior incubuerit: nostra quidē dur copias suas in arcē cōtrahit. Illi vō circa diripiendas inutiles sarcinulas occupant. At nos desup irridem? viliffima rez queqz rapiētes: sectari toti? furiosi tumultus: eoqz vallo mūiti: qdō grassānti stalticie aspi rare phas non fit.

Qui si qñ nos. Sic pbia ofidit qd fit faciendū insul tus maloz dicens. Si exercitus maloz incubuerit. i. insi terit struens. i. faciens aciem. i. bellū. nos sapiētes. qdē p certo. nra dur. i. rō. sbit. i. colligit. copias. i. scias. 7 vintēs copiosas. in arcē. i. i altitudinē speculatiōis celestiu: vero pro sed illi mali occupant circa diripiendas. i. auferē das inutiles sarcinulas. i. diuitias corporales: que sarcina. 7 pondus corporis sunt inutile atqz submergentes. at nos sapientes in cōtēplatione celestiu constituti irridem? malos queqz viliffima rez nos securi existentes totius furiosi tumultus. i. furiosum tumultū maloz qz. qz. p 7 sup. nos sumus muniti. eo vallo. i. munitime. quo nō sit fas aspirare. i. accedere stalticie grassāti. i. spugnanti nos

C Nota dū. Boetius hic nram rōnem appellat ducem. vñ rō diffinit sic. Est habitus dirigens oēm actionē hūā nam in vltimū 7 optimū finē. **C** Item nota p arcem ipse i telligit altitudinē speculationis celestiu. 7 ad hanc duc nos rō. Et hoc est vltimū bonū humane vite. qd nullus aufer re pōt. **C** Nota. cople in hoc loco dicunt appetit? sensiti ui. 7 dicunt cople quasi cupie. qz cupiūt res aliqñ ptra rātionē. 7 tales copias v3 regere rō. 7 v3 se munire vallo hū militatis 7 patiētie. 7 tunc oēs spugnationes aduersitates 7 miseras equanimiter sustinebit: 7 tēptationes 7 delecta tiones norias quas suggerit dyabol? 7 caro spellit. 7 mū dus cōmouet non timebit. **M**ec marquard?. **C** Itē nota ille merito ē deidendū q maior 7 meliori bono dimisso eligit 7 occupat circa bona viliora. sed sapiētes eligūt bo na aie que sūt maxime bona pzo ethi. Et vulgares eligūt bona tpalia que dicunt viliffima rez: qz ipediūt hoies in cognitiōe summi boni. **C** Nota. arc arcis est altū edificiu in quo hoies pugnant. Sic aut accipit pro tēplatiōe celestiu 7 spe futuroz bonoz. nā p hec duo sapientes oēs aduersitatē maloz supant 7 circa tēplatiōē diuioz tota intētiō sapientis versat. **U**ñ Boeti? in tractatu de sumo bono dicit. **H**is maxime delectat in pzo picipio 7 in cōtēplatiōe sime bonitatis. 7 hec sola est recta delectatiō hec enim est vita pborum sine qua nemo viuūt vita recta.

C Nota de hoc noie vallū dicit greçista. Est vallus palus circa castrū pacutus. **M**erito paloz sed mur? sit tibi vallū **C** Nota aspirare fm Hugnitionē est anhelare conari vel deuenire. Item fm eū grassoz grassaris per. g. i. inuadere vel crudeliter impugnare.

C Metrum quartū primi libri:

Quisquis composito serenus euo.
Fatum sub pedibus egit superbum.
Fortunamqz tūens vtrāqz rectus.
Inuictum potuit tenere vultum:
Non illum rabies mineqz ponti:
Versum sanditus agitantis estum:
Nec ruptis quotiens vagus caminis!

Torquet fumificos veselus ignes:
Haud celsas soliti ferire turre.
Ardentis via fulminis mouebit:

C Metrum quartum primi. libri.
Quisquis composito serenus euo. Sic incipit qrtū metru hui? primi. qd vocat metru valēticiū ab inuētoze 7 cōstat ex spōdeo dactilo 7 trib? trocheis. **U**ñ pt dici metru trochaicu a pede pdo minante. In hoc metro pbia ofidit qualr homo debeat se hēe vt psecutiones improboz nō pualeari 7 spm. 7 **B** pmo declarat qbusdam silibus. Scdo exclamat ptra timētes tyrānos. scda ibi. Quid tm miseri. dicit primo. **Q**uisquis homo serenus. i. clarus virtute. cōposito euo. i. ordia ta vita egit. i. calcavit. sub pedibus supbū fatū. i. euentuz rez tpaliū. 7 quicūqz tuens. i. respiciens. vtrāqz fortunaz idest pspērā 7 aduersam. rectus. i. nō flexus potuit tenere vultū. i. aius inuictū ita q non vincat pspēritate se extol lendo nec aduersitate deprimēdo. illuz hoies nō mouebit idest turbabit. rabies pōti. i. inundatio maris. agitantis. i. mouentis. funditus. i. fundo. estum versum. i. ebullitionē versam: qz in ebullitione maris aqua vertit per fluxum 7 refluxum. q. d. **I**mpetus maris faciens ebullitōez nō nocebit illi homini q non extollit in prosperis: nec deprimiē in aduersis: nec tali homini nocebit ignis vereui montis quotiens ille mons torquet. i. eminet. ignes fumificos ru pris caminis. i. cauernis suis. q. d. nec tali homini noce bit vagus veselus suis ignibus. nec illuz boiem mouebit via ardentis fulminis. soliti. i. cōsueti. ferire celsas turre

C Nota. pbia tria tangit que non nocent homini q pstant est in vtrāqz fortuna. **P**rimū est rabies maris: p quā desig nant luxuriosi. sicut enī mare sole 7 motu suo calefcit 7 fetet. sic luxuriosi cōcupiscentia sua inardescūt 7 pacta libi dine fetent. de qbus dicit scriptura. **P**erferūt iumenta i stercore suo. tales luxuriosi non nocebūt homini cōstati i vtrāqz fortuna. Scduz qd tangit est ignis vereui montis per quē designant auari 7 inuidi: sicut enī ignis vereui montis semp ardet: ita auari ardet in cōcupiscentia bono rum exterior. 7 sicut ignis eructuās qñqz cōsumit loca vi ctina. sic inuidi qñqz nocēt verbis si non pfit factis. 7 tales inuidi non nocebūt homini cōstati. **T**ertiu qd tangit est ictus fulminis per quē intelligunt supbi: sicut enī fulmen generat in alto. sic supbi alte se extollūt 7 mirabile videē de supbis q cū aliis hoibus habitare nolūt 7 tñ ad celū volare non pfit. tales supbi non nocebunt homini cōstati **A**lii per rabie maris intelligūt inuidos. p ignem iratos. p fulmen supbos vt dem est. **A**lii per mare qd ē sonorosum intelligūt auariciā. per ignē penā corporis. p fulmen rez ablationē. **C** Nota veselus est mons Italie intrinsecus ar dēs q qñqz ruptis cauernis emittit ignez qui loca vicina consumit. **C** Nota circa h q dicit serenus euo Seneca di cit. **T**alis est aius sapientis qualis est mundus suplumī. natus. talis autē mūdus semp est seren? 7 sic aius sapientis in vtrāqz fortuna semp est serenus. **U**ñ Aristote. in ethi. dicit. **S**apiēs bene scit ferre fortunaz. quia se habet sicut tetragonum sine vituperio.

Quid tantum miseri scenos tyrannos.
Adirantur sine viribus furentes:
Nec speres aliquid nec extimescas:
Exarmaueris impotentis iram.
At quisquis trepidus pauet vel optat.
Qd non fit stabilis: suiqz iuris.
Abiecit clypeum: locoqz motus.
Nectit qua valeat trahi cathenam.

C Quid tantū miseri seuos tyrannos. Sic pbia exclamat 7 timentes tyrannos. dicens. **Q**uid. i. quare. miseri ho mines mirant timendo seuos tyrānos furentes sine viri bus. q. d. tyrāni sunt ipotentes: qz nō pualēt nisi inquātū

hō se subiecit eis et addit. Nec speres aliqd de bonis tpali-
 bus: nec timeas eos de aduersitatib⁹ tūc tu exarmaueris
 idest debilitaueris irā ipotētis tyrāni: sed q̄cūq; hō trepi-
 dus pauet timore malozū tpaliū. vel optat bōa tpalia: tal
 non est stabilis: et sui iuris. i. pprie libtatis: ipe abiecit cly-
 peū securitatis: et mor⁹ a loco stabilitatis: ipe necit. i. cō-
 pōit carbenā affectionū: q̄ valeat trahi ad tristitiā et dolo-
 re mētis. Nota ptāl terrēa ad nihil se extēdit nisi ad lar-
 giedū bōa tpalia: vel ad auferendū ea et iō null⁹ subiacet
 terrene ptāti nisi qui spat talia bōa: vel timet eoz ablatio-
 nē. qui autē nec timet nec spat ipe ē oio supra vel ex terrenā
 ptātem: et p̄ ois terrēa ptās sibi nec p̄ficere nec obesse p̄t
 pp qd̄ p̄bia exclamat q̄ illos tāq; miferos qui spe bonoz
 tpalium vel timore ablatōis eoz subiiciūt se terrenis pote-
 statib⁹. dicēs. Quid tantū miseri. Nota circa illd̄ q̄s
 trepidus et. Seneca dicit in libro de virtutibus cardinali-
 bus. Magnanimitas si insit aīo tuo cum magna fiducia
 viues intrepidus et alacer. magni animi ē nō vacillare: s;̄
 constare et finē vite intrepide expectare: si magnanim⁹ es
 nūq; iudicabis tibi ptumeliā inferri ab inimico: s;̄ dices
 nihil mihi nocuit sed aīz nocendi habuit. Nota tyrā-
 nus quondā dicebat qdam rex fortis: et dicebat a tiro. i.
 fortitudine seu: illud nomē est cā appropriata p̄cipitib⁹
 pessimis: et dicunt a tyro. i. ab angustia quā inferunt suis
 subditis. Nota clypeus sumit hic pro rōne hoīs: q; sic
 clypeus defendit nos ne ledamur a telis et a silibus: ita rō
 hoīs tuetur eum: et prouidet sibi ne offendatur.

Prosa quarta primi libri.

Entis ne inquit hec atq; aīo illabunt
 tuo: expers es lire: alias. Es ne asinus
 ad lirā: Quid fles: qd̄ lachrymis ma-
 nas: confiteare mihi: et ne occultes ma-
 la tua. Si operam medicantis expectas: opz vt
 vulnus detegas tuū. B.

Prosa quarta primi libri.

Entis ne inquit hec. Sic incipit prosa quarta in q̄
 p̄bia p̄rio ingrit Boetii sup̄ attentidē predictoz et
 hortat ipz ad sui morbi reuelationē. scdo Boetius
 reuelat morbū suū ibi Tū ego. P̄rio dicit. O Boeti nū-
 qd̄ sentis. i. intelligis: ea que deā sūt atq; illabunt. i. ipzi
 munt: aīo tuo: et subiungit grecū qd̄ in latino valet. Es
 ne asinus ad lyrā: qd̄ fles qd̄ manas. i. fluis lachrymis: et
 subiungit grecū qd̄ tāti valet. Confiteare mihi ne abscondas
 si expectas opam. i. diligentiam medicātis: o; vt detegas
 i. manifestes vuln⁹ tuū. Nota q; puerbiū erat apud
 grecos cū aliqs audiuit vba alicui⁹ et nō aduertit nec curat
 intellectū vboz: illi dicebat. Es ne asinus ad lirā. i. facis
 enim sicut asinus positus circa lirā. audit sonū lire: s;̄ nō
 p̄cipit melodiā: nec p̄portionē sonoz itelligit nec dlectat
 in ea. Sic aliqs audiens vba et non curans intellectū eozū
 d̄ esse asinus ad lirā. Nota si qs voluerit sanari o;̄
 morbū vel vulnus suū detegere et manifestare Vt Seneca.
 3. dicit epla. Memo p se sat̄ v; vt emergat s;̄ o; vt ma-
 nū porrigat: et alius ipm extrahat. tūc enī morbi ad sanita-
 tē inclinant cū ex abdito erūpunt et vim suā p̄ferūt.

Tum ego collecto in vires aīo. An ne adhuc
 eges admonitione: nec p se satis eminent fortune
 in nos seuiētis aspitas. Nihil ne te ipsa facies
 loci mouet.

Tū ego collecto in vires animo. Sic Boetius reuelat
 morbū et dolorē suū et p̄rio ostēdit se ēē turbatū ex his q̄
 iniuriōse agebant circa ipm: scdo ex his que ḡnāl̄ vidit i
 aliis ibi. Videre autē videoz. P̄rio ostēdit se turbatū ex
 sui exiliū relegatione. Scdo ex meritoz suoz frustratōne.
 Tertio ex iniusta sui pdēnatiōe. q̄rto ex fame sue lesione.
 lēta ibi. Quotiens. ego. tertia. ibi. Quibus aut. q̄rta ibi

At eto hic. Adhuc. diuidit. p̄rio facit qd̄ vcm̄ est. scdo r̄
 det obiectioni ibi. Atqui tu. dicit p̄rio sic. Tum. i. tunc.
 ego. Boetius collecto aīo in vires. i. resumptis virib⁹
 animi supple dixi. an ne satis eminent. i. apparet. asperitas
 fortune seuiētis in nos. i. nos. nunquid adhuc eges
 admonitione. i. declaratione. nunquid facies. i. dispositio
 huius loci. i. carceris mouet te.

Deccine est bibliotheca quā certissimā tibi se-
 dem in nostris laribus ipsa delegeras: in q̄ me-
 cū sepe residens de humanarū diuinariq; rez
 scia differebas. Talib⁹ talisq; vultus erat cū
 tecū nāe secreta rimarer: cū mihi syderū vias
 radio describeres: cū mores n̄os totiusq; vite
 rōnez ad celestis ordīs exēplar formares Decci-
 ne p̄mia referimus tibi obsequentes.

Deccine. i. nūq; hec est bibliotheca. i. locus studii quem
 habui in patria: quā tu p̄bia delegeras. elegisti tibi certis-
 simā sedē in n̄is laribus in qua bibliotheca: tūc mecū resi-
 dens. i. morās vel sedēs. differebas. i. disputabas. de scia
 rez diuinaz et humanaz: nunq; erat mihi tunc talis ha-
 bitus. supple vilis. et talis vultus tristis: cū ego rimarer. i.
 inuestigares. tecū secreta nature. cū describeres mihi vias
 sydez. i. cursus stellarū radio. i. virga geometrali. cū tu
 formares. i. formare docuisti. mores n̄os. i. mores hoīū
 et rōnem. i. dispōnez. totius vite ad exēplar. i. similitudinē
 celestis ordinis: sunt ne ista p̄mia que referim⁹. i. repor-
 tamus. tibi obsequētes. i. seruientes. Nota q; biblio-
 theca est locus vbi reponunt libri. et dicit a biblio. i. lico
 in quo antiq; scribebāt libros. talē bibliothecā hūit Boe-
 tius rome. marmoreis lapidibus politam: in q̄ studuit de
 rebus diuinis et humanis. Nota Boetius dicit p̄biaz
 sibi elegisse certissimā sedē in bibliotheca: hoc dicit p̄ tāto
 q; Boetius esset diuersis officiis et negociis occupatus
 tū nulli eoz tam certis t̄pibus. tā certa intentidē vacabat
 sic studio in libris p̄ficiis quos in certo loco repositos ha-
 buit. Nota p̄bia tractat de rebus diuinis et humanis.
 Unde Seneca. 3f. Non p̄t virtus p̄fecta eē neq; equalis
 tenor vite sine p̄bia p̄ quā diuina et humana cognoscuntur
 qua si te occupas incipis esse deoz socius. et alibi dicit. O
 lucille scio neminē bñ viuerē posse. et tollerabilē sine studio
 p̄bie: q; sine studio p̄bie anim⁹ eger est. Nota Boeti⁹
 studuit i naturali p̄bia p̄pter h̄ dicit. Lū tecū nature secre-
 ta rimarer. Studuit etiam in p̄bia morali ergo dicit. Lū
 mores nostros. Studuit etiā in astrologia p̄pter h̄ dicit
 Lum mihi sydez vias radio describeres. Cū nota ra-
 dius ē virga geometralis qua geometri describūt figurā
 i puluere supposito. Nota q; vita humana et mores ho-
 minū debent formari ad similitudinē celestis ordinis: sic
 enim spere inferiores planetaz obediūt spere supiori: et re-
 guntur motu firmamenti. sic virtus n̄a sensibilis o; obe-
 dit virtuti rōnali et regi ab ipsa. turpe enī est abicere re-
 gimen supioz et induere regimē inferioroz: qd̄ nobis cōeē
 cum bestiis: sicut dicit Albert⁹ sup̄ tertio de aīa. Nota et
 quo Boetius rōne sue sapie in miserā fuit positus. ideo
 dicit ad p̄biam: sunt ne hec p̄mia que nos referimus ob-
 sequentes tibi.

Atqui tu hanc sententiam Platonis ore san-
 risti: beatas fore respublicas si eas vel studiosi sa-
 pientie regerent: vel earum rectores studere sa-
 pientie contigisset. Tu eiusdē viri ore: hāc sapiētī-
 bus capeffande reipublice necessariā cām eē mo-
 nuisti: ne improbi flagitiosiq; ciuib⁹ vrbū relictā
 gubernacula: pestē bōis ac p̄niciē inferrēt. Hāc
 igitur auctoritatem secutus: quod a te inter secrē-
 ta ocia didiceram: transferre in actū publice ad
 ministratiōis

ministratiōnis optauit: tu mihi & qui te sapientiu
mentibus inseruit deus conscius estis. nullum me
ad magistratum nisi cōe bonorūz omniū studiū
detulisse. Inde cum improbis granes inexcōrabi
lesq; discordie fuere: & qd cōscientie libertas ha
bet pro tuendo iure spreta potentum semp fuit
offensio. Quoties ego Conigastū i ibecillis cu
susq; fortunas impetum facientē obuius excepi.

¶ Atqui tu hanc sententiaz. Hic Boetius rñdet obiectio
ni. possit eniz pbia sibi obicere dicendo quale premiūz &
buisi reportare cū tu non studuisti pp cōe bonū s; pp va
nam gliaz & pp ppriam utilitatez: cui obiectio rñdet
Boetius. d. O pbia tu sanxisti. i. cōfirmasti hanc sententiā
ore Platonis: beatas respublicas fore si eas sapiētes re
gerent. vel si rectores eaz contigisset studere sapie: & cōfir
masti ore eiusdem Platonis necessariū esse respublice q
a sapientibus regerent: ne gubernacula. i. regimīna cō
missa improbis. qz. idest & flagitiosis ciuibus vrbū infer
rent pestem: ac. i. etiam pnicem. i. dānum bonis hoibus.
igitur ego secutus hanc auctoritatē. i. sniam: quod ego v
diceram a te pbia inter secreta ocia: ego optauit. i. curauit.
transfere. i. deducere. in actum. i. in opus. publice admi
nistratiōnis. i. cōmunis utilitatis. tu pbia & de? q inferu
it. i. ifudit te mentibus sapientium estis mihi consci. i.
testes: nullū studiū me detulisse ad magistratū nisi cōe stu
dium bonorū. quasi diceret nihil mouit me ad magistra
tū gerendū nisi cōis utilitas. inde. i. pp hocerant mihi
granes. i. difficiles. qz. i. & inexcōrabiles. i. inexplicabiles
discordie cū improbis & semper fuit mihi spreta offensio
potentum pro tuendo iure. i. pro iustitia defendenda. qd
h; libertas conscientie. i. libera conscientia. i. nullum time
re pro tuendo iure. **¶** Nota fm Platonem. beata est res
publica cuius dñs pbus est: & vbe genti culus dñs puer
est & ratiōabiliter. qz pbia: & sapientia vitā disponit: actio
nes regit: agenda & omittenda demonstrat. Cū Seneca.
16. epla dñc. si vis oia tibi sūdicē sublice te rōni. mltos. n.
rereris si rō te rēxerit. Et Aristoteles in pbenio metha
phisice. Sapientis est regere & ordinare: ex quibus pz q
regimen respublice spectat ad sapientes: pro tanto dicit.
Tullius in principio sue rhetorice: ad respublicam plu
rima ptinent cōmoda: si moderatrix & regulatrix olum re
rum presto est sapientia. **¶** Nota q studiosi sapie dñcunt
illi qui iam p studiū adepti sunt sapiam. Illi aut dñcunt
studere sapie qui adhuc studēdo acquirunt sapiāz. **¶** No
ta q Boetius studiū vocat secretū ocū: qz in studio ho
mo ocatur ab exteriori occupatione: de quo ocio siue ge
te loquit Seneca. 57. epla dicens. Nulla placida ē quies
nisi quā rō cōponit: & illa vera est tranquillitas in q mēs
bona explicatur. **¶** Nota q deus imitū sapiam menti
bus sapientū: hoc scribit in prologo de regimine pncipū
deus est qui diuinitas sue sapie infuit in animas sapientū
¶ Nota q libertas pscie habz nullum metuerē: qz dicit.
Macrobis: hoc h; libera pscia proprius quod si qz pos
sident nullū potentē metuat. Itē Seneca li. 4. Sapiens
ex libero arbitrio nihil timet imbecillitatē hois: qz securi
tatē dei h; . Et Seneca de quattuor vīrutibus cardinali
bus dicit: vt iustus sis non sufficit q innocens sis: sed vt
innocentes ab iniuria serues. Et idem Iustitia est vincu
lum diuine & humane societatis.

¶ Quotiens Triguillam regie prepositum do
mus ab incepta perpetrataq; iam prorsus iniū
ria dei. Quoties miseros quos infinitis calū
nis impunita barbarorum semper auaricia ve
rabat: obiecta piculis auctoritate protegi. Nū
q me a iure ad iniuriā usq; detrahit.

¶ Quotiens ego conigastū. Hic Boetius ofidit se p turba
tū ex meritoz frustratione suoz: & prio tangit merita & be

neficia aliis exhibita. scdo tangit frustrationē eoz ibi. Sed
esse. **¶** Prima in septem pres fm q recitat septē bñficia q
patebūt. **¶** Primo dicit. Ego Boetius multotiens ipm co
nigastū qui fuit officialis regis Theodorici obuius. i. cō
trarius: excepi. i. impediui ipsum facientē impetū. i. insul
tum cōtra fortunas. i. p bona fortune: cuiusq; hois ibecil
lis. i. impotentis resistere. Tunc ponit fm bñficiū dicens.
Quotiens ego dei. i. auerti. triguillaz sic dcm ppositū
regie domus. i. regalis aule. ego ipsū dei ab incepta. qz
idest & perpetrata iniuria ipis paupibus. Tūc subiūgit ter
tium bñficiū dicens. Quoties ego pteri miseros. i. pau
peres: qz auaricia barbaroz. i. crudeliū hoium ipūta. i.
incastū. vexabat infinitis calūnis. i. miseris. illos ego
pteri auctoritate mea obiecta. i. expōta piculis. i. dānis
Nūq; quisq;. i. aliq; detraxit me. i. deflexit. a iure ad i
uriā. **¶** Nota q Conigastus fuit qdam nobilis fami
liaris regis Theodorici qui suus officialis fuit & totus ty
rannus qui plures hoies inuasit potentes. s. sua ipis au
ferendo quē Boeti? sibi prius a suo ipetu iniurioso auer
it. talis etiam erat triguilla ppositus aule regie. **¶** Nota
fm Hugutionē q barbarus idem est q crudelis. incult?
& stolidus. & est nomen crudelitatis. Cū oī oēs ac vnuer
se gētes dicte sunt barbare preter grecos & latinos. Et bar
baria dicit quedā terra luxta greciaz sita pp crudelitatis
excellentiā. **¶** Nota Boetius dicit. Nūq; a iure ad in
uriā & hoc debet glosari sic. ego nec sum retractus a iure
amore nec odio nec timore nec pprio cōmodo q oīa solēt im
pedire vex iudiciū. vñ dicit laborintus. Quē nūm? pso
na pcel de tramite recto si ducit: Juder; sydera laude ferre

¶ Provincialium fortunas: tum priuatis rapti
nis. tum publicis vectigalibus pessundari: non
aliter quā qui patiebantur indolui.

¶ Provincialium fortunas. hic Boetius ponit qrtū bñ
ficiū dicens. Ego indolui sicut illi q patiebant fortunas
idest bona fortune. puincialū. i. illoz hoīuz qui tū. i. ali
q; . **¶** Nota q. i. subici. puincialū. i. occultis. tū. i. ali
q; publicis vectigalibus. i. tributis. q. d. cum puinciales
nunc spoliarent: nunc in tributis. bōa ipoz auferēdo ego
dolui tantū sicut qui patiebant. **¶** Nota q oēm ciuitatē
vel regionē quā romā expugnauerūt fecerunt tributariā
vel coloniā vel puincia. Tributariā faciebāt qn relictis
inhabitantib; terre ad tributū soluedū hoies ppelebāt.
Coloniā at faciebāt cū expulsis bitatorib; alios istue
runt ad inhabitandū. **¶** Puincia aut faciebāt qn aliquē ro
manū psciebāt illi terre. q collectis redditib; eos romāz
mitteret: & bitatores illius terre dicebāt puinciales. Isti p
uinciales aliq; molestabāt puincial. i. occultis. rapinis. i.
eractioib; suoz pfectoz: aliq; publicis vectigalib;. i. tri
butis q debebit mō & iniusto exigebāt ab eis de q Boe.
doluit. **¶** Nota vectigal pprie dñ tributū qd dat d vectu
ra. **¶** Nota fm Hugutionē puincia ē regio subiugata ro
manis & tributaria scā. Inde puincialis. i. tributarius.

¶ Cum acerbe famis tempore gratis atq; inex
plicabilis indicta coemptio p ligatura inopia cā
paniaz puinciam videretur: certamen aduer
sum prefectum pretorū communis commodi ra
tione suscepi: rege cognoscente contēdi: & ne coē
ptio erigeretur euici.

¶ Cū acerbe famis tpe. Hic ponit qntū bñficiū. d. Cum
tpe acerbe. i. magne famis eēt idicta. i. instituta. grauis co
emptio. i. angaria: q coemptio erat p ligatura. i. pūstura
cāpaniā puincia lopia. i. paupertate. ego Boe. suscepi cer
tamen p pfectū pretorū q indixerat istā coemptionē & rōne
cōis cōmodi. i. boni. ego certam rege cognoscente: & deuisi
ne erigeret illa coemptio. **¶** Nota q coemptio ē institutū
sup aliqua portioe danda de re emēda vel vendēda: & vo
cat vulgariter vngelt. & talis fuit instituta sup campaniā
puinciam destruendam quam Boetius remouit.

Primus

Paulinum consularē virūz cuius opes palatini canes iam spe atq; ambitione deuorasset. ab ipsi hyantum faucibus trahi. ne albinum consularez virum preiudicate accusationis pena corripere. odiis me cypriani delatoris opposui. Satis ne in me magnas video exacerbasse discordias: sed esse apud ceteros tutior debui. qui mihi amore iustitie nihil apud aulicos quo magis essem tutior obseruauit.

C Paulinum consularē virum. Hic ponit sextum beneficium dicens. Ego traxi. i. liberaui paulinum virum consularē cuius opes iam deuorasset spe et ambitione. i. cupiditate canes palatini. i. familiares regis similes canibus: illū traxi a faucibus hyantium. i. appetentium opes paulini. **C** Nota q; familiares regis qui presidebant palatiis vocabantur canes palatini. sicut enim canes habent ora hyantia ad cupidas escas: sic isti hyabant ad diripiendas facultates pauperum romano:um. **C** Tunc ponit septimum beneficium dicens. Ego opposui me odijs Lypriani delatoris. i. accusatoris: ne pena preiudicate accusationis corripere. i. puniret. Albinum virum consularē.

C Nota q; Lypriani qui fuit de familia regis iniuste accusauit virum Albinum consularē qui prius iudicatus fuit ad penam q; accusatus: et ne ista pena cui adiudicatus fuerat ipsum Albinum corripere Boetius se opponens odijs Lypriani accusatoris Albinum saluauit. **C** Nota ex istis beneficijs enumeratis apparet q; Boetius non gessit magistratum pro utilitate propria. sed pro cōi bono: si enī propriam utilitatem intendisset utiq; odium et offensaz potentem euitasset quod non fecit. Et prius dixit: nunq; me a iure ad iniuriam quisq; detraxit. ex quo similiter apparet ipsum non quesuisse proprium commodum. tales enī frequentius de iure desecruntur. Et subdit nunquid videor in me. i. contra me. exacerbasse. i. irritasse. magna discordias opponendo me potentibus qua. di. immo. S; esse apud ceteros tutior. Hic tangit frustrationem suorum beneficiorū dicens. Sed ego debui esse tutior apud ceteros. scz romanos quibus impendi ista beneficia: et tñ nō sum tutus vt post videbit: lz ego non meruerim securitatem apud aulicos idest familiares regis aulam inhabitantes: opponēdo me eis amore iustitie. **C** Nota q; vna cā p turbatiōis fuit frustratio suoz meritorū: q; amicitia et gratia istoz frustrabat circa ipm: quibus multa beneficia impēdit: et ppter quos in multa odia et indignatiōes incidit.

Quibus autem deferentibus perculsi sumus quozum vnus Basilus olim a regis depulsus ministerio. in delationem nostri nominis alieni eris necessitate compulsus est. Opilionem vō atq; Gaudentium cum ob innumeras atq; multiplices fraudes ire in exilium regia censura decreuisset: cūq; illi parere nolentes sacrarum sese edium defensione tuerentur. compertumq; id regi foret edixit: vt nisi infra prescriptum diem a Ra uenna vrbe decederent per notas insigniti frontibus pellerentur: Quid huic seueritati posse astrui videtur. Atqui eodem die deferentibus eisdem nominis nostri delatio suscepta est. Quid igitur nostre ne artes ita meruerunt: an illos accusatores in istos fecit premissa damnatio: Ita ne nihil fortunaz puduit: si minus accusate innocentie: at esse accusantium vilitas pudori debuisset.

Quid at deferentibus perculsi sumus. Hic Boetius tangit suam p̄turbationē ex iniusta sui p̄denatione. et primo fac B. scdo expurgat se d; qbusdā sibi obiectis. scda ibi. quō

vt. **P**rio. ofidit iniustā sui p̄denationē ex accusatiōe p̄onarū viliū. scdo ex falsitate cris sibi ipositi. Tertio ex seueritate iudiciū et pueritate. scda ibi. At cui? cris. tertia ibi. Et cui? vnq;. **P**rimo dicit. Nos sumus perculsi. i. perculsi aulicis deferentibus. i. accusantibus. qz vn? erat Basilus qui pp maliciā suā depulsus fuerat a ministerio regis: ille cōpulsus pecunia suscept? ē in delationē. i. accusatiōes nri nois. Alii duo accusatores nri fuerūt Opilio. et Gaudentius. qz cum rex Theodoricus pp innumerales fraudes ipsorum ordinasset ire in exiliū et ipsi nolētes parere. i. obedire. se tuerentur. i. defenderēt se intrādo ecclias. cū illis esset cōptū. i. reuelatū regi. edixit. i. p̄cepit rex vt nisi infra p̄scriptū. i. statutū terminū decederent ab vrbe rauenna deberent repellī et prio signari in frontibus cauterio sic solēt signari malefactores. Et dicit Boe. qd videt posse astrui idest p̄formari huic seueritati. q; eodē die eisdē deferētibus. i. accusantibus nos supple. suscepta fuit delatio. i. accusatiō. nri. nois. qd igit o p̄bia ē dicēdū: meruerūt ne b artes nostre: qua. di. nō. nūqd isti iustificati sunt pp nraz accusatiōne: qua. di. nō. nūqd nihil puduit fortunā et tali accusatiōne. q. d. imo debuit pudere fortunā et si nō puduit fortunā inocētia accusati. tñ vilitas accusantiū debuit eē pudor ipsi fortunē. **C** Nota b vocabulū perculsus. dicit Augustino p̄cello. i. perculsi in p̄terito: et perculsum in supino. est idē qd p̄cutere vel poti? terrefacere: sed p̄cutere p̄tinet ad corpus: h; p̄cellere ad aīaz. **C** Nota circa b vocabulū deferētibus q; defero tria significat. **P**rio idē ē q; deporto. idē delator. i. deportator. Scdo idē ē q; honoro. Inde delator. i. honoris exhibitor. Tertio. i. accuso. Inde delator. i. accusator q; d̄tegit qd latebat et sic vltio mō capis b. vñ versus. Accusat. defert dat honozē fertq; deorsū. **C** Nota ad testes idoneos septē requirit? p̄ditōes que his verisib? cōtinētur. Etas p̄ditio serus discretio fama. Et fortia si des in testibus illa regres. **P**rimo requirit etas: q; pueri si p̄nt esse testes. Scdo requirit p̄ditio libera. iō serui n̄ p̄nt p̄hibere testimoniū. Tertio requirit ser? masculin? iō mulieres nō p̄nt eē testes. Quarto requirit discretio. iō furiosi et stulti nō p̄nt testari. Quinto requirit fama iō p̄sone ifames nō p̄nt testificari. Sexto requirit fortuna p̄t qd paupes nō p̄nt testificari. Septimo requirit fides pp qd infideles non p̄nt p̄hibere testimoniū. Inter illas p̄ditōes due sūt viliozes. i. paup̄tas et infamia. Boe. g? volēs ofidere suā p̄denationem iniustā ex vilitate testiū accusantiū pp quā repellēdi erāt a testimoniō dicit i vno fuisse defectū fortunē scz in basilio. Sed in alijs duob? . i. in Opilione et Gaudentio dicit fuisse vitiū infamie. **C** Nota q; nihil videtur seuerius et negus qz p̄sonas viles et dānandas admittere in testimoniū p̄tra inocētes. Quia dicit Seneca in de remedijs fortuitoz. Nō p̄t h̄re vllam auctoritatē inia vbi. g. dānandus est male de te loquitur.

At cuius criminis causa arguimur. summam queris. Senatū dicimur saluam esse voluisse. **A**nodum desideras: delatorem ne documenta deferret: quibus senatū lese maiestatis reum faceret impedisse criminamur. quid igitur o magistra censes. Inficiamur crimen ne tibi pudor simus. At volui: nec vnq; velle desistam fatebimur. sed impediendi delatoris opera cessabit. An optasse illius ordinis salutem nephas vocabo: Ille quidem scis de me decretis vti hoc nephas esset effecerat: sed sibi semper mentiens imprudentia rerum merita non potest immutare. nec mihi socratico decreto phas eē arbitroz: vel occultasse veritatem: vel concessisse mendatium. Veruz id quomodo sit tuo sapientiamq; iudicio estimandam relinquo. Cuius rei series atq; veritate

ritatem: ne latere posteros queat stilo etiam me-
mozieq; commendavi.

CAt culus criminis causa arguimur summaz queris. sena-
tum. 7c. **H**ic boetius ostendit iniustam sui condēnationez
et falsitate criminis sibi impositi. secundo ex dictis infert
quandam admirationem. ibi qua in re. **P**rima in duas
fm q; duo imponebantur boetio de quibus se excusat. se-
cunda ibi. **N**am de compositis. **P**rimum quod sibi im-
ponebatur fuit q; impediisset quendam nūcium deferen-
tem regi accusationem senatus. vt senatus redderetur re-
lese maiestatis dicit ergo in littera. **O** pbia tu forte queris
summam. idest sententiam criminis cuius criminis causa
arguimur. **N**os dicimur voluisse saluare senatus. forsan
desideras scire per quem modum. dico q; nos crimina-
mur. idest arguimur impediuisse delatorem ne deferret
documenta. idest litteras regi quibus faceret senatus reus
lese maiestatis. quid igitur o magistra censes. i. iudicas in-
ficiabimur. i. negabimus crimen istud ne simus tibi pudo-
ri. atq; idest sed. ego volui saluare senatum nec vnq; de-
sistam velle. sed opera idest diligentia impediendi delato-
ris ista cessabit. idest cesare debet: q; non est verum q; im-
pediuerimus delatorem litterarum. nunquid est nephas
optare salutem illius ordinis. scz senatus. qua. di. non est
nephas. **I**ste vero senatus qui consensit in meam damna-
tionem effecerat hoc suis decretis. i. iudiciis. ac si. esset ne-
phas saluare ipsum. sed imprudentia sibi ipsi mentiens. i.
in damnum suum mensens. non potest imutare merita re-
rum ita q; illud quod prius fuit meritorius postea fiat de-
meritorium: nec puto esse licitum fm preceptum socratis
occultasse. i. occultasse veritatem. vel concessisse menda-
cium. sed quod illud sit ego relinquo tuo. 7 sapientum iudi-
cio. veritate autem huius rei ne lateat posteros. i. successo-
res. ego commendavi stilo. i. scripto 7 memoie. **N**ota.
accusatio boetii fuit detestabilis quia facta per infames
personas. fuit irōnabilis. q; de bono accusabatur. s. de
saluatione senatus quod erat bonum. etiam accusatio ei-
us fuit iniusta. q; falsa. accusabatur enim impediuisse delato-
rem. quod falsum fuit. **N**ota. ille dicitur esse reus lese
maiestatis. qui contra regem vel alium principes aliquod
malum machinatur. **N**ota inficior aris. prime cōiuga-
tionis deponentale. i. nego. **U**nde hugui. inficior aris p-
prie est non fateri factū qd verum est. sed contra veritates
vti mendatio. vel est proprie inficari fm eum. rez debita
denegare. cum a creditore depokit. 7 etiam. i. contendere
vel negare. **N**ota dicit. in textu. nunquid optare salu-
tem senatui nephas vocabo. duplex est salus. spūalis que
est anime temporal. que est corporis. **S**alutem spūalem
tenemur omnibus velle. etiam malis ratione charitatis p-
quam etiam mali diligēdi sunt licet nō in eo q; mali **S**a-
lutē vō tpālē tenemur velle oib; bonis 7 p̄cipue amicis.
amicorum vero peccantiū tenemur salutē velle q̄z diu sa-
nabiles sunt: ut recuperēt virtutē amissam. sed si propter
magnitudinem malitiē sint insanabiles dissoluit amicitia
nec est optanda salus. 7 quia malitia senatus romanorum
erat sanabilis. q; forte senatus cōpulsus metu regio fuit
consentire in damnationem boetii. **I**deo optare sibi salu-
tē nō erat nephas lic; boetio turbato hoc videre. **N**ota
veritas non est occultanda fm socratem. **N**ā qui tacet
veritatē aliis nescientibus mentit. 7 qui mēdaciis consen-
tit similiter facit. **N**ota mendaciū nō est cōcedendū. qz
fm arist. in ethicis mendaciū se prauū ē 7 fugiendū. 7 p̄lo
elencoz. duo sunt opa sapientis. nō mentiri de his de qui
bus nouit. 7 mentientē posse manifestare.

Nam de compositis falso litteris quibus liber-
tatem arguor sperasse romanam quid attinet di-
cere: Quorum fraus aperta patuisset si nobis
ipsorum confessione delatorum que in oibus ne-

gociis maximas habet vires vti licuisset. **N**am
que sperari reliqua libertas potest Atq; vtinam
posset vlla. **R**espondissem canii verbo: qui cum
a gayo cesare germanici filio conscius cōtra se fa-
cte coniurationis fuisse diceretur: si ego inqt scil-
sem: tu nescisses.

Nam de cōpositis falso litteris. **H**ic Boetius excusat se
de secundo crimine sibi imposito. **I**mponebat eniz sibi q;
scripsisset litteras ad imperatorem constantinopolitanum
pro liberatione romanorum de manu regis theodorici.
vnde dicit in littera. **N**am de compositis litteris falso. q;
falso hoc mihi imponit quibus litteris arguor sperasse ro-
manam libertatem quid attinet dicere. cū non def mibi lo-
cus defensionis. q̄rū litteraz fraus idest fraudulētia. pa-
tuisset aperta. i. manifesta. si nobis licuisset vti confessione
.i. allocutiōe ipsoz delatorū. i. accusatoz. quod. s. vti era-
minatiōe accusatoz maximas vires habet i omnib; nego-
ciis. idest causis iudiciariis. nam que reliqua libertas spe-
rari potest romanis. q. d. nulla. tantū enī rex theodoricus
inualuerat q; nullus potuit vel audebat contra ipsum. vti
nam posset vlla libertas sperari: vtq; ita prudenter egisse
de negotio quod regi non innotuisset: 7 respōdissez verbo
Canii. qui cū accusaret a gayo cesare filio germanici q;
esset reus cōiurationis facte contra se. respōdit canius
ego scis sez tu nescisses. q. d. si eē reus ita prudenter celaf-
sem negotium q; ad tuam noticiā nūq; peruisset. **N**ota
ta q; in causis iudiciariis testiu; sine accusatorū examina-
tio maximas habet vires. quia p eā deuenit ad rei verita-
tē sicut patet de daniēle qui examinando duos presbros
falso accusantes Susanna: ipsos de falsitate accusationis
corā omni populo cōiucit. similiter bo. si dat? fuisset sibi
locus examinandi suos accusatores vtq; ipsos mendaces
reddidisset. **N**ota. Canius fuit quidā romanus prudēs
et sapiens. accidit ut quidā ex romanis cōspirarent 7 face-
rent cōiurationē contra Gayū cesarē: et cum cesar propo-
neret Canio q; esset reus illius cōiurationis facte. respon-
dit si ego scissem tu nescisses. Sic Boe. respondisset. regi.
Theodorico si sibi impropersset de litteris compositis
super restituenda libertate ipsis romanis.

Qua in re non ita sensus nostros meror he-
betavit ut impios scelerata cōtra virtutem que-
rar esse mollitos: sed ea que sperauerint effecis-
se vehementer admiroz. **N**am deteriora velle:
nostri fuerit fortasse defectus: posse autē contra
innocentiaz que sceleratus quisq; conceperit: in-
spectante deo mōstro simile est: vnde haud in iu-
ria tuorum quidam familiarū quesuit. **S**iqui-
dem deus inqt ē. vñ mala: bona vero vñ: si nō ē

Qua in re non ita sensus. **H**ic Boetius ex dictis infert
quandā admirationē. secūdo inuehit cōtra senatores qui
cōsenserunt in suā damnationem sibi. sed si phas fuerit.
Dicit primo. **E**x quo a malis iniuste acusat sum: q; in
re. propter quod. nō ita. idest nō intātū. meror. idest tristi-
cia hebetavit. i. oppōsit. sēsus nros ut ego q̄rar. i. cōq̄rar
ip̄os. i. malos mollitos. i. machinantes scelerata. idest ne-
quitiōsa contra virtutem. idest virtuosos homines s; ego
admiroz vehementer. idest fortiter effecisse. idest ad effe-
ctum produxisse. sup. illa que mali sperauerūt. idest con-
ceperunt. **N**am velle deteriora. idest mala. fortasse fuerit
nostri defectus. idest ex nostro defectu. s; posse supple p̄fi-
cere malū contra innocentiam. idest homines innocentes
que quisq; sceleratus cōceperit. idest cogitauerit deo hoc
inspectante supple hoc est simile monstro. idest admirabi-
le. vnde. idest pro tanto quidam tuorum familiarū. idest
philosophorum. quesuit haud iniuria idest non iniuste.

siquidem pro certo. deus est unde mala supple proveniunt
 vo p sed. unde. idest a quo bona si deus non est. q. di. ex quo
 iniuste a malis accusatus sum propter hoc non in tantum sus
 oppressus dolore q. conquerar malos machinari mala
 bonis: sed admiror q. illi qui mala concipiunt contra bonos
 possunt producere ad effectum. nam velle malum est forte ex
 nostro defectu. sed q. malus possit perficere malum contra
 bonos deo hoc inspiciente est simile monstrum. Unde qui
 dam philosophus. Non iniuste quiescit. Si deus est un
 de proveniunt mala. et si deus non est unde proveniunt bona.

C Nota ex quarto huius duo requiruntur ad aliquem effe
 ctum producendum. scilicet voluntas et potestas. Requiritur
 voluntas quia nullus aggreditur quod non vult. Requiritur
 potestas quia sine potestate voluntas frustratur. q. autem
 mali habent voluntatem offendendi bonos non est mirandum
 sed q. habent potestatem producendi ad effectum suam
 voluntatem deo respiciente est simile monstrum. **C** Nota si
 mile monstrum est quod contingit preter intentionem natu
 re. Sicut ergo monstra sunt preter intentionem nature
 sic videbatur boetius q. mala preter ordinem divine pru
 dentie contingerent. quod non videtur rationale. cum deus
 sit summe bonus q. aliquo modo sit causa mali. fieri er
 go mala in mundo deo inspiciente videtur simile monstrum
C Nota q. deus non est causa effectiva mali. cum sit summe
 bonus. sed sit causa mali permissiva. quia permittit fieri ma
 lum. et sic exponit auctoritas prophetie. Ego dominus faciens
 omnia hec faciens bonum et creans malum. super permissivum. Ali
 ter dicit duplex est malum scilicet pene et malum culpe. deus est cau
 sa mali pene quod punit. sed non est causa mali culpe. quia
 hic est qui peccatum non fecit.

Sed si phas fuerit nepharis homines qui bo
 norum omnium totiusque senatus sanguinem pe
 tunt: nos etiam quos propugnare bonis senatuique
 viderant perditum ire voluisse. Sed nunc idem de pa
 tribus quoque merebatur: Adeministi ut opi
 nor quoniam me dicturum quod facturum ve presens ip
 sa semper dirigebas. Adeministi inquam vero
 ne cum rex avidus communis exitii maiestatis cri
 men in albinum delatum ad cunctum senatum ordinem
 transferre moliretur: uniuersi innocentiam senatus
 quanta mei periculi securitate defenderis. Scis
 me hec et vera proferre: et in nulla unquam mei lau
 de iactasse. Adinuit enim quodammodo se proban
 tis conscientie secretum. quoties ostentando quis fa
 ctam recipit fame precium. Sed innocentiam no
 stram quis exceperit euentus vides. Pro vere
 virtutis premii falsi sceleris penas subimus.

Sed si phas sue. Hic Boetius inuehit contra senatum
 qui consensit in suam condemnationem tangendo suam benivo
 lentiam quam habuit ad eos et dicit. Si phas sue. idest po
 namus phas esse nephas. homines idest malos homines
 consulatus qui omnium bonorum et totius senatus. idest ro
 mane civitatis. petunt. idest desiderant. sanguinem. idest mor
 tes: nos etiam voluisse ire perditum. idest ad perdendum. quos
 viderant propugnare bonis hominibus. quos pro et senatum.
 Sed nunc idest nungd. nos idem. scilicet perdere merebatur de
 patribus idest de senatoribus quasi di. non. sed o philoso
 phia meministi ut opinor quoniam me dicturum. idest volente
 dicere. quid. idest aliquid ve p vel. facturum ipsa semp pre
 sens super. existens dirigebas. idest regebas. ergo nec ver
 bis nec factis offendi senatum. meministi inquam philosophia
 verone. idest apud veronam civitatem. cum rex theodozi
 cus avidus existens communis exitii. idest tormenti se
 natorum cum crimen lese maiestatis delatum in albi

num ipse rex moliretur. idest laboraret. transferre illud
 crimen ad totum senatum. quanta securitate idest tu
 tela. mei periculi defenderim. idest liberaueri innocentiam
 uniuersi senatus. idest totius consulatus. **O** philosophia
 tu scis me proferre. idest loqui. vera et nunquam me iactasse
 in vlla mei laude. enim pro. quia minuit quodammodo secretum
 conscientie. probatis. idest laudatis se. quoties quis ostentando
 idest manifestando factum recipit precium fame.
 idest mercedem laudis ab hominibus. Sed tu. p. vides quis
 euentus exceperit. idest liberauit. nostram innocentiam. nos
 subimus. idest sustinemus. penas falsi sceleris. idest fal
 se nobis impositi pro premiis vere virtutis. **C** Nota fin
 senae. dolor duplicatur cum ab eo a quo bonum merueras
 malum venit. cum igitur Boetius omnem benivolentiam
 exhibuerit senatoribus grauius voluit de sua offensione
C Nota in ciuitate verona cum Albinus esset accusatus de
 graui crimine ita ut viceret reus lese maiestatis. Illud cri
 men rex theodozicus voluit transferre ad totum senatum
 et ipsum damnare. Sed boetius exponens se periculum se
 natum liberauit. **C** Item nota q. secretum conscientie est
 virtus que minuit cum aliquis virtuose operatur iactando
 se ut consequatur famam et laudem populi. Unde senae. conscien
 tiam potius quam famam attende. Et dicit. macro. Sapiens glo
 riam suam in conscientia ponit stultus autem in laude huma
 na Unde dicit Iud. qui aliquod donum a deo largitum in laudem
 suam convertit proculdubio virtutem in vicium transire facit.

Et cuius unquam facinoris manifesta confessio ita
 indices habuit in seueritate concordem: ut non
 aliquos vel ipse ingenium error humani: vel fortunae
 conditio cunctis mortalibus incerta submitte
 ret. si inflammare sacras edes voluissim. si sacer
 dotes impio iugulare gladio. si bonis omnibus
 necem struxissim diceremur: presentem tamen sen
 tentiam confessum et conuictum me punisset Nunc
 vero quingentis fere passuum milibus percul moti at
 que indefensi ob studium propensius in senatum morti
 proscriptionique damnamur. **O** meritos de simili
 crimine neminem posse conuinci. Cuius dignitate
 reatus ipsi etiam qui detulere viderunt.

Et cuius unquam facinoris. Hic boetius ostendit se perba
 tum ex iudicium seueritate et inflexibilitate dicens. Cuius unquam
 facinoris. idest peccati manifesta confessio. idest cuius unquam homi
 nis peccatum manifestum habuit iudices ita concordem in seue
 ritate. ut non aliquos eorum vel ipse error humani ingenium sub
 mitteret. idest flecteret ad misericordiam vel conditio fortunae. id
 euentus fortuitus existens incerta cunctis mortalibus supple
 hominibus submitteret aliquos eorum. Si diceremur voluisse
 inflammare. idest incendere. sacras edes. idest ecclesias. et si
 nos diceremur struxissim. idest percurasse necem. idest mortem
 bonis omnibus. et si diceremur iugulare. idest perire sacer
 dotes impio gladio. tamen pro. sed sententia. idest iudicium
 damnasset me presentem conuictum confessum crimine. sed nos
 procul morti. idest abentes quingentis milibus passuum et in
 defensi ob propensius studium. idest propter studium inter
 nos damnamur. idest adiudicamur in senatum morti. quos pro
 proscriptioni. Et tunc exclamatur dicens. **O** meritos idest di
 gnos vel beatos. iudicio neminem posse conuinci de simili cri
 mine sicut nec ego iuste conuictus sum. cuius reat. idest criminis
 dignitate. idest innocentiam. ipsi et viderunt. idest cognoue
 runt. qui detulere. idest accusauerunt me. **C** Nota q. iudi
 ces. quandoque mouentur ad misericordiam duplici de causa. pri
 mo modo propter errorem humani ingenium. quia humanum in
 genium sepe fallit in iudicio. quia ignorat verum aliqui iuste
 de re sentiat vel non et timens deum ne iudicet mouetur
 ad misericordiam parcendo reo. Secundo iudices mouentur ad
 misericordiam propter euentum fortunae. qui incertus est homini
 bus quod

bus, quod enim iudex in alio dānat sibi facile p fortunā eue-
nit, et illud debet recordari, sed nulla illarū causarū mouit
iudices ad miserandū boe, sed cōcorditer ipm damnabāt.

C Nota q nullus debz dānari etiaz pro crimine q̄tum,
cumqz enormi nisi sit p̄n̄s cōuictus: vel crimē i iudicio cō-
fessus, b. aut cū damnare nō erat cōuictus nec crimē cō-
fessus et erat absens, qz in studio atbeni, sic ergo iniuste erat
damnatus. **C** Nota q boe, cū damnare distabat a loco
iudicii quingētis milibus passū, et cū mille passus factū
vnu miliare, ideo bñ distabat ad quingēta miliaria **C** No-
ta Boetius dānat? fuit proscriptiōi. **D**ug. dicit, p̄scriptō
est iudicialis sententia lata ā aliquem cui? nomē p̄ sceler-
re de scriptura tabule enee debebat. **C**ōsuetudo enī roma-
na fuit qd noia senatorū quoz p̄silio vrbs romana regeba-
tur aureis litteris in tabula enea scriberēt. vnde et patres
cōscripti dicebātur. Et dī proscripti? quasi procul a scri-
ptura positis. Et sic boetius erat proscriptus: quia nomē
suum deletū fuit de tabula enea.

Quam vti alicuius sceleris admixtione susca-
rent: ob ambitū dignitatis sacrilegio me consciē-
tiā meā poluisse mentiti sunt: Atqui et tu insita no-
bis omnē rerū mortaliū cupidinē de nostri ani-
mi sede pellebas: et sub tuis oculis sacrilegio phas
locum esse nō erat. **I**nstillabas, n. auribus cogi-
tationibusqz quotidie meis pitagoricum illud.

Engoy benō, i. deo nō diis seruiendū, nec cōue-
niebat vilissimoz me spirituū presidia captare,
quē tu in hanc excellentiam cōponebas vt cōsi-
mitem deo faceres. **P**reterea penetral innocēs
domus: honestissimoz cetus amicorū: focer sima-
chus etiam sanctus et eqz actu ipso reuerend⁹ ab
omni nos criminis huius suspitione defendunt.

Quam vti, et. **H**ic boetius expurgat se de quibusdā ob-
iectis, scdo ostendit vnde sumpta fuit rō obiectionis, scda
ibi. **S**o nephas. **C** Nota boetio obiciebat q ipse vsus
arte nigromantica sacrificaret demonibus pro dignitati-
bus acqrendis, de hoc boe, excusat se dicens, Quas sup-
meam dignitatem, vti pro vt. suscaerent, idest denigrarent
admixtione alicuius sceleris: mentiti sunt meam polluisse
conscientiam sacrilegio, idest demonum obsequio ob am-
bitum, i. propter cupiditatem dignitatis acqrendē atqz
p̄ certe, tu insita, i. inserta, nobis pellebas de sede, i. de lo-
co, omnem cupidinē, i. omnem cupiditatem rerum mor-
talium, et sub tuis oculis non erat phas esse locum sacrile-
gio, i. cultui demonū, qz pro et, tu instillabas auribus qz
pro et cogitationibus meis illud pitagoricū deo non diis
seruendum, nec conueniebat me captare, i. optare, p̄silia,
idest auxilia, vilissimorū spirituū, idest demonum, quez
tu componebas, i. locabas, in hanc excellentiā ut cōsimi-
lem deo faceres, p̄trea innocens penetral, i. vxor domus
mec, cetus idest multitudo honestissimorum amicorum,
Et focer simachus sanctus et eqz reuerendus ipso actu de-
fendit nos ab oī suspitione huiusmodi crimis. **C** Nota
consuetudo inuidorum est cum non p̄t alicui suam p̄bita-
tem auferre nitātur ipsam saltem aliquo vicio denigrare.
Et sic fama, boe, denigrata fuit vicio sacrilegii. **C** Nota
q sacrilegium est sacrē rei furus, et ponitur sacrilegus p̄
homine scelerato, etiam sacrilegium est cultura demonū
sue, idolorū. **I**nde sacrilegus, i. ydolor et sic capitur in p̄-
posito. **C** Nota q ambitus media p̄ducta est cupiditas
honoris. **S**ed, ambitus media correpta est circuitus, et pri-
mo capis hic. **C** Nota q p̄bia repellit omnes cupiditatē
honorū exteriorū quod scribit in, i. li. de plantis, q p̄bia
tria inducit, i. mentis illustrationē, felicitatis appetitū, et
mollis affluentie contemptū. **C** Nota, p̄bia facit hominē

simile deo, non similitudie omnimoda, sed p̄cipatiua, ita qz
homo p̄cipat aliquid conditionis diuine, s. intelligentie
Unde sene. **H**oc mihi p̄bia p̄mittit qz me parē deo reddat
et alibi dicit, **C**ir speculatiū? est q̄si de? in hūano corpore
hospitat? **C** Nota sacrilegiū nō habz locū sub ocul, p̄bi-
losofie, qz p̄bia p̄ se oīa agenda et facienda ordinatissime
disponit et nō p̄mittit hominē ad vana declinare, qz dicit
tullius in li. de finibus bonoz et maloz, p. a sup̄stitione
liberat, metu mortis nō cōturbat, et est sup̄stitiō vana reli-
gio, i. idolorū cultura. **C** Nota penetral, est secreta camera
vel locus secretus interior in domo vel in templo, vbi re-
ponūt clinodia vel aliqua talia, et ponit hoc p̄ vxore boe-
tii p̄ methaphorā ponēdo continens p̄ cōtēto qz ipsa con-
suevit morari in penetrali. **C** Nota q symachus fuit qdā
nobilis romanus et focer boetii cui? filiaz boe, duxerat no-
mine elphe, qui symachus non fuit tantū sc̄is interior in
affectu, sed etiā reuerēdus in exteriori actu sic dicit, boetii?

Sed o nephas. **I**lli vero de te tanti criminis
capiunt fidem, atqz hoc ipso, v. debimur affines
fuisse maleficio: qz tuis instituti moribus imbuti
disciplinis sumus. **I**ta non est satis nihil mihi
profuisse tuam reuerentiam, nisi vltro tu potius
mea offensione lacereris.

Sed o nephas. **H**ic boetius ostendit vnde fuerit rō sumpta
obiecti criminis, qz ex ipsa p̄bia cui deditus erat. **U**nde dī
cit exclamando, **O** nephas illi sup, mali capiūt fidem tāti
criminis de te o p̄bia atqz hoc, i. propter hoc, videbimur
fuisse effines maleficio sacrilegii, qz nos sumus imbuti, i.
instructi, i. i. disciplinis, i. doctrinis, et sumus instituti, i.
informati, tuis moribus, ita non est satis tuā reuerentiam
nihil mihi p̄fuisse, nisi vltro, i. sp̄te tu potius lacereris
ab illis mea offensione, hoc dicit boe, pro tāto, qz iniuria
ei sū sibi p̄ p̄biam, ideo magis iniuriati sunt p̄bie qz sibi

C Nota q̄ boe, vacabat studio, fugiebat cōfortia stultorū
et querebat secreta loca p̄ studiū, ideo putabant ipm lo-
qui cū demonibus et eis sacrificare. **C** Itē qz bo, fere om-
nia que volebat facere sua sapiētia faciebat, ideo putabāt
eum demonē habere familiarem sibi obsequentem sicut
apulegus opinatus ē de socrate qz haberet familiare deū
de quo fecit librū quē intitulauit de deo socratis.

At vero hic etiam nostris malis cumulus acce-
dit: q̄ estimatio plurimorum non rez merita s3
fortune spectat euentum: eaqz tantum iudicat eē
p̄uisa: que felicitas cōmēdauerit. **Q**uo fit: vt exi-
stimatio bona prima omnium deserat infelices
Qui nunc populū rumores: q̄ dissonē multipli-
cesqz sententie: piget reminisci, hec tantū dixerī
ego vltimam esse aduerse fortune sarcinā: q̄ dū
miseris aliqd crimen affigit: que perferunt me-
ruisse credunt. **E**t ego siquidem bonis omnibus
pulsus: dignitatibus erutus: existimatione feda-
tus beneficium tuli supplicium.

At vero hic etiam **H**ic boetius ostendit se esse p̄turbatū ex
sua lesione dicens hic cumulus, i. augmētatio, acce-
dit nostris malis q̄ estimatio, i. iudiciū, plurimorū, i. vul-
garium non spectat, i. non respicit, merita rez sicut homo
meret, s3 spectat euentū fortune, i. iudicat boez s̄m qz for-
tuna se h3 circa ipm, et ea tantū iudicat vulgus esse p̄uisa
a deo que cōmēdauerit fecilitas, i. p̄sipa fortuna, quo fit,
i. ex quo sequit, vt estimatio bona deserat infelices, vñ
me piget, i. tedet, reminisci qui nunc sint rumores ppli de
me, et q̄ multiplices qz p̄ et dissonē, i. discordātes senten-
tie sint de me, nā quidam dicit me rez esse, quidā nō, **H**oc
tū dixerī, i. volui dixisse vltimā esse sarcinā, i. grauissimū

pondus. aduerse fortune q̄ dū aliqd̄ crimē affigit. i. im-
ponit. miseris. i. infelicib⁹. ipsi credūtur meruisse sup. illa
que ipsi miseri pferūt. i. patiunt̄. Et ego bonis omnibus
pulsus. qz in exilium relegatus. ⁊ erutus dignitatibus qz
damnatōe pscriptus. ⁊ fedat⁹. i. maculat⁹ estimatiōe
ego q̄ prius virtute honest⁹ reputabar. nūc scelere defoz
mis reputor. ⁊ tuli. i. recepi suppliciu. i. p̄nā ob bñficiū.
i. p̄ bñficiū. **C** Nota qz vulgares nō iudicat̄ fm̄ merita
rerū vtz homo mereat̄ aliqd̄ vel nō s̄ iudicat̄ fm̄ euētum
fortune. Cū hoīem bñ fortunatū iudicat̄ felicē. male for-
tunatū iudicat̄ miser⁹: s̄ tale iudiciū falsū ē. vñ dicit sene.
45. ep̄la. Non felicem hunc estimēs. quem vulgus appel-
lat felicem. ad quem pecunia cōfluit sed illum cui omne
bonum in aīo est crectum ⁊ extensum. Itē bona estimatiō
deserit infelices. qz primum malus quod infelices incur-
runt est qz vulgus male de ipsis opinatur. credit enim vul-
gus ea que miseri patiuntur qz ex merito talia patiant̄.

Videre aut̄ videor nephasias sceleratoz officii
nas gaudio leticiaqz fluitantes. p̄ditissimuz quē
qz nonis delationum fraudibus imminentē. iace
re bonos nostri discriminis terrore p̄stratos.
flagitiosuz quēqz ad audendū quidē facinus ipu-
nite: ad efficiendum vō p̄mis incitari. infontes
autē nō mō securitate veruz ipsa etiam defensio
ne priuatos. Itaqz libet exclamare ad deū celi.
Videre at̄ vi. **V**idit boe. of̄dit se esse p̄turbatū ex his q̄ vi-
dit in mundo generalr. s̄ bonos dep̄imi ⁊ malos extolli.
d. Ego videor videre. i. cognoscere nephasias officias. i.
malas societates sceleratoz hoīz fluitates gaudio. qz. p̄
letitia. ⁊ quēqz p̄ditissimū. i. pessimū. imminentē. i. infontē
nouis fraudib⁹ delationū. i. accusationū. ⁊ video bonos
facere p̄stratos. i. dep̄sos. terrore nostri discriminis. ⁊ et̄
video quēqz flagitiosum. i. p̄uū hoīez. incitari ad auden-
dum. i. ad p̄sumendum. facin⁹. i. p̄m̄ impunitē. i. sine pe-
na. vero p̄ sed. incitari p̄mis ad efficiendū. i. ad p̄petran-
dum. facinus. i. peccatū autē p̄ sed. Ego video infontes.
Innocentes. nō mō. i. nō tantū. priuatos securitate vey et̄
defensioe. Itaqz p̄ ergo. libz. i. placet mihi exclamare ad
deum celi. q̄re talia permittat in mūdo ut mali exaltētur
⁊ boni dep̄rimant̄. **C** Nota qz boe. q̄ erat turbate mētis ⁊
in statu miserie videbat̄ qz mali in hoc mūdo eēt potē-
tes ⁊ viuerēt impuniti. boni aut̄ impotētes ⁊ viuerēt irre-
mūerati. s̄ p̄bia in q̄rto hui⁹ ip̄m cōsolando. p̄bat malos
sp̄ cē ipotētes ⁊ bonos cē potētes. ⁊ malis nūqz deesse
sua supplicia ⁊ bonis nūqz sua p̄mia. **C** Nota qz officine
dicūt domus officialiū vbi reponuntur ea q̄ ad ipsos spe-
ctant. ⁊ ad eoz officia sicut sunt celaria ⁊ granaria ⁊ alia
h̄mōi. **V**idit autē accipiunt officine pro cōgregatiōe malo-
rum ⁊ dicuntur ab officio officis. qd̄ est noceo ces.

C Astrum quintum primi libri.

Stelliferi conditor orbis.

Qui perpetuo nexus solio

Rapido cœlum turbine versas.

Legemqz pati sydera cogis.

At nunc pleno lucid a cornu
Totis fratris obuia flammis
Condat stellas luna minores:
Nunc obscuro pallida cornu
Pbebo propior lumina perdat.
Et qui prime tempore noctis
Agit argentes hesperus ortus:
Solitas iterum mutat habenas.
Pbebi pallens Incifer ortu.

Tu frondiflue frigore b̄ume
Stringis lucem breuiore mora.
Tu cum feruida venerit estas.
Agiles noctis diuidis horas.

C Astrum quintum primi libri

Stelliferi conditor orbis. **V**idit incipit q̄ntū me-
trum hui⁹ primi qd̄ d̄f p̄ndaricum ab inuēto
re. anapesticū a pede p̄dante. Est at̄ anapest⁹
pes tri⁹ dactilo constans ex primis duabus
breuib⁹ ⁊ tertia lōga sillaba. ⁊ ē metz acha-
thalecticū. i. sine defectu. In hoc at̄ metro boe. exclamat
⁹ p̄udentiam diuinā admirās qz oia regant̄ a deo pre-
ter act⁹ b̄naos: s̄ hoc falsū sit. tñ boe. sic videbat̄ s̄z fla-
tū turbatū. Et diuidit̄. p̄rio cōmendat diuinā p̄udentiā
ex gubernatiōe celestiu ⁊ terrestriu. sc̄do tāgit act⁹ b̄naos
nō regia deo. tertio rogat deū ut regat act⁹ hoīm sc̄da sibi
Oia certo. tertia tibi q̄quis rez. **V**idit diuidit̄. p̄rio q̄mē
dat regimē diuie p̄uidētē circa celestia. sc̄do magis circa
terrestria tibi. **T**ua vis variū tpat. **P**rio dicit. **O** ditor. i.
creator. orbis stelliferi. i. ferētis stellas. q̄ nec⁹. i. adiūtus
p̄petuo solio. i. eterne sedi vsqz. i. fr̄q̄nter vertit celū. rapti-
do turbine. i. veloci motu. ⁊ cogis sydera pati legē. i. debi-
tus ordinē. ut ipsa luna. nūc. i. aliq̄n lucida pleno cornu si-
cut in plenilunio. obuia. i. opposita toris flammis. i. luibus
fris. i. solis. ipsa luna cōdat. i. abs̄cōdat. minores stellas. q̄
in plenilunio nō vident̄ p̄ maius lumē. ⁊ tu cogis nūc. i.
aliq̄n vt ipsa luna et̄is pallida obscuro cornu ipsa existens
p̄rior pbebo. i. soli p̄dat. i. amittat. lūia. i. lucē. q. d. tu fa-
cis ut luna q̄nto magis recedit a sole tāto magis illumina-
tur ⁊ lūie suo obscurat minores stellas: ⁊ q̄nto magis appro-
pinq̄t soli. tāto plus obscurat̄. ⁊ tu cogis ut hēper⁹. i. stel-
la vesp̄tina. q̄ agit algētēs. i. fr̄gidos ortus tpe noctis. i.
in crepusculo qd̄ ē p̄ia ps noctis sc̄q̄ndo solē. iste hēper⁹
de mane lucifer dictus pallēs in ortu pbebi itēz mutat so-
litas hēnas. i. solitos cursus. nā cū de vespe leḡt solē de
māe p̄cedit ip̄m: ⁊ tu stringis. i. coartas. lucē. i. diē. breuiore
re mora tpe b̄ume. i. h̄ymis. fr̄d̄iflue. i. faciētis fr̄d̄es
fluere. cū feruida estas venerit. tūc tu diuidis. i. distinguis
agiles horas. i. breues horas. noctis. q. d. tu facis qz tpe
h̄ymali noctes sunt pl̄xiores dieb⁹. i. tpe estiuāli ec̄ouer
so. **C** Nota d̄d̄. qz deus dicit̄ cōditor stelliferi orbis. qz ab
ip̄so dep̄det celū ⁊ tota nā ex. iz. meth. ⁊ d̄f residere in p̄-
petuo solio. qz in celo qd̄ ē p̄petuū. nā celū est loc⁹ deoz ⁊
sp̄iuz. ⁊ oēs barbari ⁊ greci ⁊ q̄cūqz putant deos cē: eū lo-
cū q̄ sursum ē deo attribuit̄ tanq̄z imortale imortalitati co-
aptātes p̄rio celi ⁊ mūdi. ⁊ d̄f vertere celuz rapido turbine.
mot⁹. n. firmamētē d̄f rapid⁹. qz suo motu rapti secū al̄as
sp̄eras. Cū nota qz verso ē verbū fr̄q̄ntatiū ⁊ significat
fr̄q̄nter vertere ⁊ hoc innuit̄ qz celū sp̄ mouet̄ ⁊ n̄ cessa-
bit. qz dicit̄ cōmētator. nō est timēdū qz celū stet. Et rō qz
mouens mouet sine fatigatiōe ⁊ sine p̄ea. iz. metha. **C** Itē
deus est nerus p̄petuo solio. i. cōiunct⁹ p̄petuo celo. **V**idit
deus tripl̄citer est in vnter so. s̄. eēntialr seu p̄tialr. sa-
cramentalr seu misterialr. ⁊ misericordialr. **E**ssentialr ē
in sua v̄ra claritate in q̄ ip̄z homo nūqz vidit. sicut dicit̄
p̄pb̄ia. deū nemo vidit vnqz sicut ip̄e est in p̄petuo solio.
Sacralr seu misterialr. de⁹ ē i sacro eucaristie qd̄ rata fi-
de credimus. **S**z misericordialr deus ē vb̄qz. p̄z qz dicit̄
sc̄ptura. mīa d̄is plena ē terra. ⁊ is̄ p̄uenit dictum cōe fm̄
qz dicit̄ sc̄ptura. de⁹ est vb̄qz. **C** Nota fm̄ hugui. solū ē
sedes regal̄ ex solidis lignis facta. dicta a soliditate. i. a fir-
mitate. **C** Nota qz deus cogit sydera pati legē nō violēta
nec coacta motiōe. qz nullū violentū p̄petuū: sed cogit ea
volūtaria ordinatiōe ob̄uare legē. i. determinatū motū ut
tpe eis statuto oriāt̄ ⁊ occidāt̄. **C** Nota qz lūia s̄ se ē corp⁹
opacū recipiēs lumē a sole. ⁊ in ea pte que est versus solē
illūiat̄. cū at̄ directe opposita sit soli sicut i plenilunio nūc
lūie suo obscurat minores stellas eo qz maius lumen ob̄ua-
scas

scat minus. sed cū luna ē l ista pte celi in q̄ est sol sicut p̄tin-
 git in coniunctiōe. tunc supior ps q̄ est vsus solē est illuīa-
 ta. ⁊ inferior ps q̄ est vsus nos ē obscurata. ⁊ tunc nihil vi-
 demus de luna. sed cū incipit elōgari a sole tūc ps elonga-
 ta incipit modicū appere nobis. ⁊ tūc dicim⁹ eē nouilunū
 ⁊ q̄ntoplus elōgat⁹ ⁊ atopl⁹ appet nobis illuīata. **C** Nota
 bo. dicit solē eē frēm lune q̄ fm fabulas iupiter ꝑcubens
 cū latona genuit ex ea duos gemellos. s. p̄bebū q̄ dī sol. ⁊
 dianam q̄ dī lūa. ⁊ sic h̄z fabulas sol ē frater lune. **C** Nota
 stella que de vespe seq̄ solē ⁊ de mane ꝑcedit. h̄z diuersa
 nota. p̄z p̄ vsūm. Lucifer auroza ven⁹ vesper⁹ hesper⁹ idē
 Quō āt sit possibile q̄ eadē stella d̄ vespe sequat⁹ solē ⁊ de
 mane ꝑcedat. dicūt. aliq̄ q̄ hoc n̄ p̄tingit i vna ⁊ eadē pte
 anni. s̄ in diuers. d̄nt. n. q̄ i estate seq̄ solē: ⁊ in hyeme ꝑ-
 cedit: s̄ hoc ē d̄ oēs auctores dicēt. hoc eē i eodē tpe āni
 Alii d̄nt q̄ mercuri⁹ ⁊ ven⁹ sint stēlle filis coloris ⁊ q̄ntita-
 tis q̄z vna q̄nq̄ seq̄ solē alia ꝑcedit. ⁊ sic v̄r eē vna stella
 que seq̄ ⁊ ꝑcedit. s̄ hoc n̄ ē. **D**ug. dicit q̄ ven⁹ ē altior so-
 le ⁊ loq̄ fm antiq̄s astrologos. q̄ locaueit venerē. s̄. solē
 cū igit p̄tingit q̄ ven⁹ ⁊ sol simul veniūt ad occasū. q̄z ve-
 n⁹ ē altior diuiti⁹ videt⁹ i sero q̄z sol. eadē rōne citi⁹ videt⁹ i
 mane q̄z v̄s cito discurrant nam citi⁹ vidēt⁹ ascendētia
 remota q̄z p̄pinq̄ ⁊ diuiti⁹ vidēt⁹ descendētia remota q̄z
 p̄pinq̄. licet eq̄li motu incedāt. S̄z moderni astrologi
 locant venerem sub sole Alii. dicūt q̄ vna est stella q̄ vno
 tpe seq̄it solem alio tpe ꝑcedit. Et dicūt fm ptolomeū q̄
 illa stella habet epiciclū in cui⁹ circūferētia deferēt corpus
 eius. Est āt epiciclus circūl⁹ puus cui⁹ centz ē in circūfe-
 rētia orbis deferētis. nūc āt ē ita q̄ epicicl⁹ veneris semp̄
 ē cū sole ita q̄ si p̄trahat linea a cētro terre ꝑ cētz epicicli
 veneris ad firmamētū eadē linea trāsibit ꝑ cētrum sol. vel
 non multum distabit ab eo. cū autem venus ferat⁹ in cir-
 cuitu epicicli aliq̄n erit in eadem linea cum sole: aliq̄n ꝑce-
 dit aliq̄n seq̄. Item mora solis sup̄ orizontem facit diē
 cū dies sit latio solis sup̄ terrā mora āt solis sub orizonte
 facit noctē. ⁊ q̄z sol longiorē facit moram tpe estiuāli sup̄
 orizontem. ⁊ breuiorem sub orizonte. ideo dies estiuales
 longiores sunt noctibus. in hyeme autem fit econuerso ꝑ-
 p̄ter quod dies hyemales breuiores sunt noctibus.

Tua vis varium temperat annum.

At quas boree spiritus aufert

Reuehat mitis zephirus frondes:

Queqz arcturus semina vidit

Sirius altis vrat segetes.

Nihil antiqua lege solutum.

Linq̄it proprie stationis opus.

C Tua vis va. rē. **H**ic bo. cōmendat regimen diuine pu-
 dentie magis circa terrestria. s. circa ptes. anni. dicens **O**
 de tua vis. i. virt⁹. tpat. i. ordinat varii annū. i. diuersas
 ptes āni. ut mitis zephir⁹. i. vent⁹ vernalis. reuehat. i. re-
 ducat frōdes q̄s aufert. i. distribuit sp̄s boree. i. flat⁹ bor-
 ree. et tua vis tpat. ut q̄z. i. q̄cūq̄z semina vidit arctur⁹ illa
 stella: illas altas segetes. i. longas segetes. vrat sirius. i.
 stella canicula tpe estiuāli. ⁊ subdit. **N**ihil solutum. i. segre-
 gatū. antiq̄ lege. i. eterna lege diuine puidentie. lingt. i. dere-
 liq̄t op⁹ pp̄rie statid̄is. i. ad qd̄ opandū est statutū. **C** Nota
 ta q̄ q̄ntor sunt ptes. āni. ver. hyems. autūnus. ⁊ estas.
 In vere flat ventus q̄ dicit⁹ zephirus q̄ est collateralis fa-
 uonif. ⁊ q̄ status eius est lenis: iō dicitur mitis ⁊ produ-
 cit viridia. In hyeme ⁊ maxime in principio viget status
 boree. q̄ est ventus collateralis aqlonis cui⁹ status est for-
 tis ⁊ frigidus. ⁊ destruit viridia dēndādo arbores. **C** Nota
 ta q̄ arcturus est stella circa maiorem vrsam q̄ dicitur vi-
 dere semina. q̄ tpe sui ortus. quō orit⁹ cum sole tunc semi-
 natur sicut in autūno. **C** Nota. sirius ē stella q̄ alio nomi-
 ne d̄r canicula. ⁊ d̄r sirius a firē qd̄ ē tractus pp̄ lōgū trac-
 tum caloris. apparet cū sol ē in cācro. ⁊ d̄r vrere segetes
 i. maturare. **C** Nota. d̄ arcturo dicit yfido. i. li. ethimol.

arctur⁹ ē sid⁹ post caudā maioris v̄se positi. ⁊ orit⁹ tpe ati-
 tūnali. sed vegeti⁹ dicit arcturum oriri post idus septēbref
 17. klās octobris. **I**tē dicit yfido. canicula ē stella ⁊ d̄r sirius
 q̄ estiuis mētib⁹ in medio centro celi ē. ⁊ iuncta cū sole du-
 plicat. calor eius. ⁊ dissoluitur corpa a qua stella d̄r d̄r
 es caniculares in quibus moleste sunt purgationes.

Omnia certo sine gubernas.

Hominum solos respuis actus.

Merito rector cobibere modo.

Nam cur tantas lubrica versat

Fortuna vices. premit insontes

Debita sceleri noxia pena.

At peruersi resident cello

Adores solio: sanctaqz calcant

Iniusta vice colla nocentes.

Latet obscuris condita virtus

Elara tenebris. iustusqz tulit

Crimen iniqui.

Nil periuria: nil nocet ipsis

Fraus mendacii compta colore.

Sed cum libuit viribus vti.

Quos innumeri metuūt populi.

Summos gaudent subdere reges

C Oia certo fi. rē. In ista pte boe. tangit actus hoim nō re-
 gi a puidentia diuina s̄z derelictos regimi fortune dicēs.
O deus tu gubernas oia certo sine. i. certo ordine ad finē
 ⁊ respuis. i. sp̄nis regere solos act⁹ hoimz. g. o rector de-
 tu merito cobibere. i. coereas. cur lubrica fortuna. i. ista
 bilis fortuna versat. i. vertit. tātas vices. i. alternationes
 q̄ ipsa p̄mit insontes. i. innocētes. noxia pena debita scele-
 ri. i. hoī scelerato. ⁊ pueri mores. i. hoīes pueri in morib⁹
 resident in cello solio. i. alto loco. ipsi nocentes. i. mali cal-
 cant sc̄tā colla. i. colla sc̄tōz hoimz iusta vice. i. iusta alter-
 natiōe. q̄ sancti poti⁹ deberēt calcare colla nocētū q̄z ecō-
 uerso. ⁊ clara virtus. i. homo clare virtutis. latet condita.
 i. abscondita. obscuris tenebris. i. ab hoibus vicio obscu-
 ratis. ⁊ iust⁹ homo tulit. i. sustulit. crimē iniqui hoīs. ⁊ p̄-
 iuria nil nocent ipsis iniqs. ne fraus compta. i. ornata.
 mendacii colore. i. falsa apparentia nocet ipsis. s̄z cū pra-
 uis libuit vti viribus. i. exercere vires. quos prauos me-
 tuunt innumeri ppli. i. vulgares. tunc ipsi gaudēt subdere
 i. suplantare summos reges idest bonos ⁊ sapientes quo-
 rum est regere ⁊ alios gubernare. **C** Itē deus oia guber-
 nat certo sine. q̄ dicit cōmentator. iō. meth. Deus est mē-
 sura omnium ⁊ regula ⁊ infallibiliter verum metrū. ⁊ cō-
 mentator dicit primo celi ⁊ mundi. Entia diuina nos gu-
 bernant ⁊ regunt ⁊ nobis sunt quasi finis. **C** Item illud
 quod est sapientissimū regit certo sine cum sapientis ē rege-
 re. sed deus ē sapientissimus eo q̄ sapia a deo ꝑcessit. v̄r
 scriptura. **O**is sapia a deo est. **C** Nota boe. vidit in mun-
 do bonos deprimi et malos exaltari. cum tamē poti⁹ fie-
 ret ecōuerso. **I**deo sibi videbat q̄ actuset opatid̄es hoimz
 non regerent a deo. sed magis a fortuna que hūc hūlliat
 ⁊ hunc exaltat. **I**deo boetius deo conquerit.

Diam miseras respice terras:

Quisquis rerum federa nectis.

Operis tanti pars non vilis

Homines quatimur fortune salo.

Rapidos rector comprime fluctus.

Et quo celum regis immensum

Firma stabiles federe terras.

C Oia; mi. rē. **H**ic boe. rogat ut deus regat actus hoim.

⁊ homines sicut regit celum. d. **O** quisquis deus es tu q̄

nectis. i. coniungis. federa. i. concordias rerum: respice
 miseras terras. i. hoies in terris habitantes. Nos enim
 hoies nō sum? vilis pars sed valde nobilis tanti tui opis.
 i. mundi. nos q̄timur. i. concutimur. salo. i. mari. et amari-
 tudine fortune. ideo tu deus comprime. i. refrige. rapi-
 dos fluctus. i. magnos impetus fortune. et eo federe. i. re-
 gimine. quo regis imensum celuz firma. i. roborata. sta-
 biles terras. i. homines stabiles in terra. **Nota** boe. vī
 est hominem non esse vilem partem mundi. q̄ scribitur
 in prologo li. de pomo arit. Homo est dignissima crea-
 turarum similitudo oim ad imaginem dei factus. et secun-
 do de aia. quodāmodo aia conuenit cum oibus creaturis
 euz angelis in intelligendo: cum brutis in sentiendo. cum
 plantis in vegetando. cum lapidibus in essendo. **Nota**
 bo. comparat fortunam salo. i. mari. Sicut enim nauis
 vndis marinis iactatur in altum nunc: et nunc in profun-
 dum. sic homo per fortunam nunc in prosperitate leuā
 nunc in aduersitate deicitur.

Prosā quinta primi libri.

Ec vbi continuato dolore delatraui. il-
 la vultu placido: nihilq; meis questi-
 bus mota. **P.** Cum te inquit mestum
 lacrimantēq; vidissem illico miserum
 exulemq; cognoui. Sed q̄ longinquum esset eri-
 lium. nisi tua p̄didisset oratio nesciebā. Sed tu
 q̄ p̄cul a patria non quidē pulsus es: sed aber-
 rasti. Et si te pulsus existimari maus: te potius
 ipse pepulisti. Nam id quidem de te nunq; cuiq;
 p̄bas fuisset. Si enim cuius oriūdu sis patrie re-
 miniscaris: non vti arbeniensium quondā multi-
 tudis imperio regit: sed eius vnus dñs ē et vnus
 rex: vnus et princeps qui regit eā. Qui frequentia
 ciuiū non depulsiōe letat. Cuius agi frenis atq;
 obtemperare iustitie summa libertas ē. An igno-
 ras illam tue ciuitatis antiquissimā legē: qua sanc-
 tum est ei ius exulare non esse q̄squis in ea sedem
 fundare maluerit. Nam qui vallo eius ac muni-
 mine continetur: null? metus est ne exul esse me-
 reatur. Et quisquis inhabitare eam velle dese-
 rit pariter desinit etiam mereri.

Prosā quinta primi libri.

Ec vbi cōtinuato. **Hic** incipit quinta p̄sa hu-
 ius primi in qua boe. ostendit quō p̄bia se habuit
 ad suam querimoniam et quid ex ea cognouerit
 . 2. p̄bia quedam dicta Boetii irrationabilia
 p̄uipendit. 3. sub breuitate recolligit ea q̄ ipsuz
 boetium p̄turbant. 4. p̄bia dat modum remedendi ipsuz
 boe. secunda ibi. Itaq; non tam me loci huius. tertia ibi.
 Et tu quidem de tuis. quarta ibi. S; qm̄ pluribus. Dicit
 primo postq; ego bo. delatraui. i. contra rōem locutus
 sum. hec. sup. p̄dicta p̄tinuato dolore. i. assidua turbatō
 ne. illa. sup. p̄bia placido vultu nihil mota. i. irata. meis
 questibus. de meis querimoniis. inquit. i. dixit. Lū. i. qm̄
 ego vidissem te boe. mestū. i. tristem. q; p̄ 2. lacrymantē.
 i. stentem. illico. i. statim cognoui te miser. q; p̄ 2. exulem
 . i. patientem exilium. sed q̄ longinquum. i. remotum. esset
 illud exilium ego nesciebam. i. ignorabam. nisi tua orō
 i. sermo. mihi p̄didisset. i. reuelasset. s; tu sup. bo. qdē p̄ cer-
 te. n̄ es puls? q; p̄cul. i. valde remote. a p̄ria. i. a iudicio ra-
 tionis. sed aberrasti. i. deuisti. at p̄ sed. si te maus. i. ma-
 gis vis. existimari. pulsus a patria potius sup. tu ipse pe-
 pulisti te. **Bo.** Nam pro q; quidem p̄ certe. id sup. repe-
 lere te a p̄ria nunq; fuisset p̄bas. i. licitum. cuiq; sup. bol-

mini. Si enim remiscaris. i. recorderis. cuius patrie. i. de
 qua patria sis oriundus. i. natus. non vti pro sicut. sup. ci-
 uitas arbeniensium quondam regitur. imperio. i. ex prece-
 pto multitudinis. i. multoz rectorū. seq̄ grecū qd̄ nū va-
 let in latino. sed vnus est dñs et vnus rex: vn? et princeps
 qui letat. i. gaudet. de frequentia idest frequentī inhabitatio-
 ne. ciuium. i. incolarum. et non de pulsione. cui? regis agi
 . i. duci. frenis. i. p̄ceptis. atq; p̄ 2. et obtemperare. i. obedi-
 re. iustitie summa est libertas. An pro nunquid. ignoras
 illā antiquissimā legē. i. statutū. tue ciuitatis. i. recte rōnis. q̄
 sancitum est. i. confirmatū est ius non esse. i. ad eum non
 pertinere exulare. i. exilium pati quisq;. i. quicūq;. maluerit
 . i. optauerit. fundare. i. locare in ea citate se. i. habitationē
 suam. nam pro q; q̄ continetur. i. comprehenditur vallo
 ac munimine eius sup. ciuitatis. nullus metus. i. timor. ē
 illi ut mereat esse exul. at pro sed. quisquis deserit. i. ces-
 sauerit. velle inhabitare eam ciuitatem pariter desinit etiam
 mereri. i. meritum consequi. **Nota** q; delatrare proprie
 est canum. in proposito autem delatrare est vrgente dolo-
 re rōem loqui. et sic boe. q; dixit actus hoium non regi
 a deo contra rationem loquebat ergo dixit se delatrare.
Nota non est hois sapientis moueri ex his q̄ dicuntur
 ab insipiente contra rōem. sed magis debet insipientem
 instruere et ipm̄ p̄solari ergo philosophia nō fuit mota ex
 q̄stibus boetii. sed magis ipm̄ p̄solabatur. **Nota** p̄bia
 cognouit boetium esse miserum et exulem: miser est ille cu-
 ius animus sequitur mutationem rez ipaliū ita q̄ extolli-
 tur in p̄speris. et deprimit in aduersis. Exul in proposito
 est ille non qui mutat regionem sed q̄ agit p̄ rōem. **Nota**
 ta q; per lacrimas p̄t cognosci q; rō hois est turbata. s; q̄
 q̄tum turbata sit non cognoscitur nisi sermone volentis
 ergo dicit p̄bia lacrimis cognoui te esse exulem. sed quā-
 tum esset exilium nesciebam: nisi tua orō mihi prodidisset
Nota. ille pulsus est a p̄ria qui oīno rōnem amittit. sed
 ille aberrat qui infra patriā in aliquo rōez retinet et in ali-
 quo amittit. **Boe.** autem non erat pulsus procul a patria.
 quia non totam rationem amiserat. credebatur enī omnia
 regi a deo. sed in hoc aberrabat q; actus hominum a deo
 regi non putabat. **Nota** de patria hois q̄ ē recta rō lo-
 quit. sc̄. in de remediis fortuitoꝝ dicens p̄ria ē vbiq; q̄
 hō. bñ ē. illud autē qd̄ bñ i hoies est nō in loco ē: in hois
 in quā p̄tate ē. si sapiens ē nō pegrinat. si stultus exulat
Nota a patria rōis nullus boetium expulit nisi ipse seip̄s
 q; bo. si alieno ipetu s; p̄prio defectu terminos et limites
 rōnis exiuit. **Nota** ta citas arbeniensū regebāt ipio multē
 tudinis. primo. n. ā regebāt reges. postea. succedente ipe
 principes: tādē p̄ regimine ei? singulū annis eligebant. s; s;
 sapientes. s; patria rōnis tū vno principe regit. i. deo q̄
 est regla recte rōis. **Nota** hō dñ oriūdu a patria rōis i
 q̄tum aia ei? intellectiua. q̄ vñ recta rōne a deo oritur.
Nota intm̄ hō manet in patria rōis i q̄tum deo subicitur
 et legi dñe: et q; deus in subiectione suoꝝ delectat. iō le-
 tatur in multitudine ciuiū et si in expulsiōe eoz. **Repellit**
 at aliquis a patria rōis a deo rebellādo et a recta rōe rece-
 dendo. **Nota**. qui obēpat se deo ē summe liber. q; in-
 q̄tum aliquis agit fm̄ rectā rōez intm̄ ē liber. s; p̄ obtem-
 perare se deo hō maxie agit fm̄ rōez. g. tal maxie liber ē.
 vñ se. s; epla. dicit. Queris q̄ sit libertas. libertas vā est
 nulli rei p̄ter q̄ deo suire. eq̄nimiter prosa et aduersa fer-
 re et fortunam in equū ducare. nota q; a citate rōis nullus
 exulat nisi p̄ affectionē ipaliū. tal ar affectio ē voluntaria
 et iō sola voluntate aliquis exulat a tū citate et q; talis affe-
 ctio non potest hominē occupare q̄ diu ē infra terminos
 recte rōnis: iō dicit p̄bia. nam qui vallo eius. et.

Itaq; non tā me loci hui? q; tua facies mouet
Nec bibliothecę potius comptos eboꝝ ac vi-
 tro pietes q̄ tue mentis sedē regro. In qua nō
 libros sed id qd̄ libris p̄ciū facit: libꝝ quondā
 meoz

meoz snias collocaui. Et tu quidē de tuis in cōe bonū meritis vera quidem: s; p̄ multitudine ge storū tibi pauca dixisti. de obiectorū qdē tibi vel honestate vel falsitate cūctis nota memorasti. d̄ sceleribus fraudibusq; delatorū recte tu quidez strictiq; attingendum putasti: q̄ ea melius vberi usq; recognoscētis oia vulgi ore celebrentur. In crepuisti et vebementer iniusti factum senatus. de nra et criminatione doluisti. le se quoq; opionis damna fleuisti. Postremo vō aduersus fortunam dolor incāduit: q̄stusq; n̄ equa meritis p̄mia compēsari: iextremo muse scuiētis ut vtiq; celum terras quoq; par regeret vota posuisti.

¶ Itaq; non tam. r̄. hic p̄bia quedam dicta irrōnabilia bo. p̄uipendit di. Et quo aberrasti a patria rōis. itaq; p̄ ḡ non tam. i. non tm̄. facies. i. dispositio. huius loci. i. exi lii. q̄. i. q̄. tua facies. i. interior dispō mentis tue. mo uet. i. p̄urbat. me p̄bias q̄ diecta ē aduersitate fortunē. r̄ q̄ superius q̄stus fuit de carentia bibliotece librorū. istā carentiam p̄uipendens p̄bia di. Hāc ego p̄bia requiro. i. iuestigo parietes bibliotece. cōptos. i. ornatos eboze. i. ossibus elephantum: ac pro etiam. vitro. i. gemis precio sis. q̄. i. in q̄tū. sup. ego requiro sedez. i. tranquillitatē tue mētis. in q̄ mēte non collocaui. i. si posui libros sed id. i. illud q̄ facit pretium. i. p̄ciositatem. libris. i. snias meo rum librorū. ¶ Nota q̄ Boetius supra conquerendo de statu suo solum deplangit incommoda corporalia nō curans delectionem animi sui. Unde philosophia con tra hoc solum deplangit sui animi delectionem r̄ incōmo da corporalia p̄uidēdit. r̄ q̄ sup̄ius q̄rta prosa dixit Boe tius. Nunq̄ non mouet te facies huius loci. Ideo p̄bia hic sibi r̄ndēs dicit. multo plus moueor propter animi tul delectionem q̄ p̄ locum exiliū in quo existi: homo enim fortis aīo oī loco vitur pro p̄bia. Cū Quidius in lib. de fastis. Oē solum forti p̄bia est piscibus equoz. r̄ qa etiam conquestus fuit de bibliotheca r̄ndet p̄bia q̄ ip̄a potius deplangat snias librorū quas per obliuionem perdidit q̄ carentiam bibliotece r̄ librorū. ¶ Et tu quidez de tuis hic p̄bia sub breuitate recolligit que Boetium perturba uerunt dicens. Et tu Boeti dixisti vera de tuis meritis. i. factis. in cōe bonum r̄ propter oīum hoīum utilitatem. s; sup. dixisti pauca sup. beneficia. tibi euenisse pro multitu dine gestorum idest factorum tuorum. r̄ tu memorasti. i. recitasti. nota. idest manifesta cunctis hominibus de ho nestate. idest de saluatione senatus. vel falsitate. idest com pilatione falsarum litterarum. obiectorum. i. imputatorū tibi. quidem pro certe. tu strictim putasti. i. existimasti. at tingendum sup. esse recte. i. rationabiliter. de sceleribus. i. de vitis. q̄ pro. r̄ fraudibus. i. deceptionibus. delatorū i. accusantium. q̄ ea. i. oia ista. celebrent. i. memorentur melius. q̄ pro. r̄ vberius. i. copiosius. ore. i. sermone. vul gi recognoscentis. i. memorantis oia. etiam tu Bo. incre puisti. vebementer. i. fortiter. sc̄m. i. opus. iniusti senatus sup. totius. r̄ tu etiam doluisti de nostra criminatione. i. v̄p̄atōe. r̄ etiā tu fleuisti. i. d̄fleuisti dāna. i. crimina. le se op̄nōis. i. immaculate fame tue. Postremo. i. vltimo dolor incāduit aduersus fortunam. i. contra fortunam: q̄ pro r̄ sup. tu. Boeti conquestus es non compensari. i. q̄ tribul. equa. i. digna premia. meritis. i. pro meritis. In ex trō. i. i fine. sculētia muse. i. furietis metri. tu posuisti. i. doisti vota. i. p̄ces. q̄ ea par sup. diuine p̄uidētie. rege ret. terras. i. hoies terrenos vtiq; pro sicut regit celum. ¶ Nota q̄ ista oia fuerunt causa perturbationis mentis. Boe. r̄ p̄tractant ea in q̄rta p̄sa r̄ in fi. metri. o stelliferi.

¶ Sed qm̄ plurimus tibi affectuuz tumultus icu

buit. diuersumq; te dolor ira meroz d̄strabūt: vti nunc mentis es: nondum te validiora reme dia contingunt. Itaq; lenioribus paulisper vte mur: vt que in tumorem perturbationibus influē tibus induruerant. ad acrioris vim medicami nis recipendam tactu blandiore molescant.

¶ Sed qm̄. Hic p̄bia dat modū medendi ip̄m Boe. dicēs Sed quoniam plurimus tumultus. i. valde magna multu tudo affectuum. i. passionum. incubuit. i. institit tibi. r̄ do loz ira r̄ meroz. i. tristitia. d̄strabunt te diuersum. i. ad di uersa. sup. ideo vti pro sicut. nunc mentis es. nondum con tingunt. i. respiciunt te. validiora remedia. i. fortiora medi camenta. itaq; nos vtemur paulisp. i. modicum. leniori bus sup. remediis. vt ea que induruerunt. i. indurauerunt in tumorem. i. inflaturaz. perturbationibus. i. tristitiis ad influentibus. i. euenientib; r̄ vt illa mollescant. i. mollia fiant. blandiore tactu. i. leniori medicina. ad recipendam vim acrioris. i. fortioris medicaminis. ¶ Nota q̄ Boe. fuit d̄stractus multitudine affectionum. i. ira merore r̄ dolore. Nam ira trahit hōsem ad vindictam dolor ad de sperationem. meroz ad totius mentis aggranationez ideo dicit p̄bia q̄ sua p̄urbatio iam non possit sustinere fortio ra remedia. sed velit sibi adhibere lenia vt p̄ talia p̄patus r̄ dispositus p̄ter posset p̄cipe remedia acriora.

¶ Adetrum. sextum primi libri.

Cum p̄bebi radis graue
Laneri sydus inestuat:
Tum qui. larga negantibus
Sulcis semina credidit.

Elusus cereris fide
Quernas pergat ad arbores.
Nunq̄ purpureum nemus
Lecturas violas petas.
Cum seuis aquilonibus
Stridens campus inborruit.
Nec queras auida manu
Aernos stringere palmites:
Auis si libeat frui
Autūno potius sua
Bacchus munera contulit.

¶ Adetrum sextum primi libri.

Cum p̄bebi. radis graue. Hic incipit. sextum metrum huius primi qd̄ dicit metrum glico nium ab inuatore coriambicum a pede pre dante. Est autē coriamb; pes q̄stans ex p̄ ma r̄ vltima longa et duabus mediis breuib; Cū primus pes huius metri est spondeus. secundus coriā bus. tertius pirichius q̄ est pes q̄stans ex duabus breuib; r̄ loco eius aliq̄ ponitur iambus q̄ constat ex prima breui r̄ vltima longa. In B ḡ metro p̄bia p̄bat d̄ctū suū per exempla. Dic enim q̄ Boe. pro nunc non p̄uenirent remedia fortia. s; alio tpe. probat ḡ q̄ oia regrat tps de terminatum r̄ si fiant ex suum tps non p̄sperant. r̄ B p̄ bat tribus exēplis. sc̄do. tangit tpa nō permisceri q̄ deus d̄stinct. ibi. Signat tpa. Primū exēplum est de semine qd̄ si seminat non debito tpe nō p̄fert fructum. Ut si q̄s seminare in Julio vel in augusto. vñ d̄c sic in l̄sa. Cum pro q̄s. graue sydus cancri illius signi. incstuat. i. tardescit radis p̄bebi. i. solis. t̄. i. illo tpe q̄ credidit. i. cōmiste. lar ga semina. i. copiosa semina. sulcis. i. caucnis. terre. negā tib; sup. sp̄e messis. talis elusus. i. frustrat. fide. i. b̄nficio cereris. i. dec frugū. p̄gat. i. accedat. ad arbores q̄rnas. i. quercuū. r̄ vekat fructibus eaz. Tūc ponit sc̄oz exēplū B

floribus q̄s h̄o frustra q̄rit tpe hyemali cū tps eorum sit in vere Uti dicit in l̄ra. Tu lecturus. i. collectur⁹ violas. tales flores nunq̄ petas. i. accedas purpureū nemus. i. floridam siluam. cum idest q̄n. campus stridens. i. sonans cāpus inhorruit. i. horribiliter appuit. seuis aglonibus. i. crudelibus ventis hyemalibus Tunc ponit tertium eremplum et est de uuis q̄ mature sūt in autūno et id frustra q̄ratur tpe uernali. Uti dicit in l̄ra. si libeat frui uuis si q̄ras auida. i. cupida manu stringere uernos palmites. i. uernales uites. q̄z baccus deus uini. potius ptulit sua munera. i. uuas autūno. i. tpe autūnali. C Nota q̄ sydul cancri. d̄ graue. q̄z sole exite in cancro hoies grauāt nimio calore q̄ tpe nō ē sciminandū. q̄z ad h̄ q̄ semen choalefcat. regrit humor q̄ calore solis feruido tpe resoluit et euaporat. C Nota fm fabulas cū pluto rapuerat p̄serpinā m̄ eius ceres q̄rēs ip̄az i terris et si iuēis denegauit hoib⁹ b̄nficiū frugū. et tūc hoies p̄gebāt ad arbores q̄rcuū et cōdebat glādes. et sic loquit. p. in l̄ra. C Mo. de h̄ q̄ dicit stridens cāpus dicit hu. q̄ strideo des. vel stridio dis. est fortiter sonare uel dentes concutere.

Signat tempora propriis
Aptans officiis deus.
Nec quas ipse coercuit
Adsceri patitur vices:
Sic quod precipiti via
Certum deserit ordinem:
Letos non habet eritus.

C Signat tpa p. Dic ostendit p̄bia tpa si p̄miscere q̄ deus ostendit dicens. Deus signat. i. ornat. tpa aptas ea p̄p̄tis officiis nec tpe de⁹ parit misceri vices. i. alternatōes temporum ita q̄ tps vni officio deputatū p̄ueniat alteri q̄s vices temporū ipse coercuit. i. distinxit. et addit sic q̄rēs aliq̄ tpe non debito frustratur in q̄rendo. sic illud quod deserit certum ordinem p̄cipit. i. festina via. illud non h̄ letos eritus. i. p̄spey euentum. sic a sili si p̄bia relicto debito tpe ministrasset boetio fortem medicinā: nō fuisset p̄rogata i medicando ip̄m. C Mo. q̄ p̄ debitū ordinē res p̄uant in suo eē et i sui nā. et q̄ deficit ab ordine et deficit ab eē. vñ boe. q̄rto h̄ sc̄da p̄sa. Est. n. q̄d retiet ordinē seruatur nāz q̄d vō ab h̄ deficit: eē q̄d i sua nā sūt ē d̄relliq̄. pp q̄d debet⁹ ordo in obus ē obseruādus. vñ poeta. ē ordo sūma limes sapiētis i arte. ergo d̄c p̄bia q̄ p̄cipit via. C Mo. oē agēs i agēdo d̄z p̄stituerē sibi bonū finē: q̄z rōne b̄di finis agēs meret. et rōne mali finis demeret. vñ poeta si dat extemplo bona p̄ primordia merces cōgrua: s̄z rectus p̄mia finis h̄z. Et igit iordatio ipediat b̄ditatē finis id vitāda ē.

C P̄rosa sexta primi libri.

Rimum igitur paterisne me pauculis rogationibus statum tue mentis attingere atqz tentare: ut qui modus sit tue curatōis intelligā. B. Tu vō arbitratiu inquā tuo que uoles ut r̄suz rogato. P.

C P̄rosa sexta primi lib̄i

Rimum igitur pateris. Dic est sexta et vltima p̄sa huius primi in q̄ p̄bia inquit cāz radicalē infirmitatis Boetii ex quibusdā interrogatōib⁹ Et p̄rio p̄bia captat b̄nivolentiā Boetii. sc̄do ponit suas interrogatōes ibi. Tū illa. Dicit p̄rio: O Boetii anteq̄z adhibeam tibi remedia. ne pro nun qd. pateris. i. admittis. me p̄biam. primū pauculis rogationibus. i. interrogatōibus attingere sup. per. cognitio nem. atqz tēptare. idest rimari. statum. idest dispositiones. tue. mētis ut intelligā. i. cognoscā. qui sit modus tue curatōis. i. sanationis. vō. p̄ sed. Ego Boetius inquā. i. dixi. tu p̄bia rogato. i. interrogato. tuo arbitratiu. i. fm tuā voluntatē. que uoles. ut p̄ sicut. r̄suz. i. uolentem r̄ndere

C Nota q̄ p̄bia more boni medici non solum scrutat cās doloris per signa extrinseca sicut medici per v̄riq̄ et pulsū: q̄z h̄c signa q̄nq̄ fallunt. sed etiam scrutat cās doloris Boetii per r̄sionē ad q̄dnes. et primo captat eius b̄nivolentiā reddēdo ip̄m attentum p̄ hoc q̄ dicit pauculis rogatōib⁹. C Nota q̄ infirmi h̄nt naturalē sp̄tētiam aliqd̄ patiendi. ergo et facili conturbantur: non solum p̄ multas interrogatōes: s̄z et vna sola. Uolēs ergo p̄bia mouere paucas q̄dnes Boetio infirmo. primo. captat eius b̄nivolentiā.

C Tum illa: hunc cene inquit mundus temerariis agi fortuitisqz casibus putas: An nullus credis et inesse regimen rōnis. B. Atqui inquā nullo estimauerim modo ut fortuita temeritate tam certa moueāt. Verum operi suo conditorem presidere deū scio. Nec vnq̄ fuerit dies q̄ me ab hac sentēte ueritate depellat. P. Ita est inquit. Nā id etiam paulo ante cecinisti. hoiesqz tū diuine exortes cure esse deplorasti. Nam de ceteris qn rōne regerentur nihil mouebare. Pape aut uerbemeter admiror cur in tam salubri sententia locatus egrotēs. Veruz altius perscrutemur. ne scio quid abesse coniecto.

C Tum illa. Dic p̄bia facit interrogatōes. sc̄do cās totius infirmitatis et r̄sionibus Boetii recolligit. tertio ostendit ip̄m curabilem esse dando modū p̄cedendi circa curatōnem eius. sc̄da ibi. Quare plenissime. tertia ibi. S̄z sospitatis actori. P̄rimo p̄bia querit de mundi gubernatione sc̄do. de circumstantiis gubernationis. ibi. Sed dic mihi Adhuc diuidit: q̄z p̄bia q̄rit. secundo Boetii r̄ndet. tertio p̄bia eius r̄sionem approbat. Dices ergo. O. Boetii putas hūc mundum agi. i. regi temerariis. q̄z p̄z. fortuitis casibus. i. euentibus. an. i. nunqd. tu credis nullū regimē rōnis. i. prouidentie diuine inesse ei mundo. Ego Boetii inquam. i. dixi. atqz. i. certe. non estimauerim. i. putaueris v̄llo mō. ut tā certa sup. entia moueant. i. regant fortuita temeritate. i. improuisa stulticia. sed scio deum conditorem idest creatorem. presidere suo op̄i. i. sue creationi. nec uic fuerit vnq̄z. i. aliquo tpe. que dies. depellat. i. remoueat me Boetii ab hac ueritate s̄ntē iam dicte Tunc p̄bia ap̄probās eius r̄sionem. d. P̄bia inquit. i. dixit ita est. nā tu cecinisti. i. dixisti et illud pauloate. i. in q̄nto metro h̄ p̄rimū. q̄z p̄z. tu deplorasti. i. planxisti. tū. i. solūmodo. ip̄sos hoies eē exortes. i. carentes uel non p̄cipēs diuine cure. i. diuine p̄uidētē. nāqz pro q̄z. tu nihil mouebare. i. dubitasti. de ceteris. sup. creaturis. qn regerent rōne sup. prouidentie dei. aut pro sed. pape est itersectio admiratōis ego admiror uerbemeter q̄ tu locatus. i. posuisti. in tā salubri s̄ntē. egrotēs. i. langues. v̄z pro s̄z. nos p̄scrutemur altius. i. p̄fundius ego nescio qd. i. aliqd̄ sup. sit illud. q̄d ego cōiecto. i. opinor. abesse tibi Boetio. C Nota q̄ s̄firmitas Boetii partim fuit ex i ordinata affectione. inquātū enim Boetius uoluit de tp̄alium rex amissione. et partiz fuit ex falsa estimatōe quātū ad duo. Estimabat enī malos hoies eē felices et potentes. sc̄do estimabat hoies nō regī a diuina p̄uidentiā. ergo p̄bia inquit cāz radicalē p̄pter quā Boetius incidit in istas icōmoditates. et quia rādit totius morbi fuit diuine gubernatōis quātū ad hoies sc̄do p̄rio querit de mundi gubernatōe. C Nota q̄ Boe. innuit duas rōnes q̄ mūdus regat a deo. p̄mā ibi. Tā certa. q̄ talis ē. Ea q̄ s̄nt certa et determinata si regit a casu et fortūa. cū regimē taliū sit incertū. Sed etia hui⁹ mūdū s̄ certa. q̄z a certis causis p̄ducta. Sedam rōez innuit ibi. Uez op̄i suo q̄ talis. ē Causatū regit a sua cā. s̄z de⁹ ē cā mūdū. cū ab ip̄so dependeat celū et tota nā ergo r̄. C Nota p̄bia rōnabiliter mirat q̄ Boe. credens mūdū regi a deo putabat

deo putabat hoies nō regi ab ipso: qz posset pbia sic arguere. deus regit mundū hz te Boe. sed hoies sunt princialis pars mundi sicut prius dixisti in metro. operis tantipars non vilis. ergo homines reguntur a deo.

Sed dic mihi qm̄ a deo regi munduz non ambigis: quibus etiam gubernaculis regatur advertis. **B.** Vir in quā rogationis tue sententiaz nosco nedum ad inquisita respondere queam. **P.** Nun me inquit sefellit abesse aliquid per quod velut hiante valli robore in animum tuum perturbationum morbus irrepsit.

Sed dic mihi. Dic pbia querit de circumstantiis gubernationis mundi. secundo quia res gubernate diriguntur i suū finem ideo secundo querit de fine rez. 7 quia gubernatio dei fm̄ rei veritatem etiam est circa homines. ideo tertio querit de cognitione hominis. secūda ibi. Sed dic mihi. tertia ibi. Sed hoc quoqz. primo dicit. sed o bo. dic mihi pbia. qm̄ nō ambigis. i. dubitas mundū regi. i. gubernari a deo etiam nunquid advertis. i. cognoscis. quibus gubernaculis mundus regatur. ego Boe. in quā. i. viri. vir nosco sniam. i. intellectū. tue rogationis. i. tue interrogationis. nedum. i. adhuc nō. queā. i. possim. rñdere ad inquisita. i. ad interrogata. sup. pbia inquit. i. dixit. nun sefellit idest decepit me. sup. pbiam abesse. i. deficere tibi aliquid per quod velut hiante. i. patēte. robore. i. infirmitate. valli. i. munitiōis morbus perturbationum. irrepsit. i. subintravit in tuum animum. q. d. nunquid enī vez fuerit qd p̄ diri tibi aliqd abesse p̄ qd abesse siue p̄ que defectū dolor intravit te sicut apertum ostiū. **N**ota qz deus non regit mundū aliqbus gubernaculis extrinsecus: qz sic nō esset p̄ se sufficientissimus sed regit ipm̄ sua potentia que attribuitur patri. sua sapia que attribuit filio. sua pietate 7 clemētia que attribuit spūi scō 7 de hoc patebit in scdo huius.

Nota illud qd aliqz hō vir intelligit aliqmo mō intelligit hz cū difficultate ex hoc ergo qz Boetius dicit se vir intelligere interrogationem philosophie: innuit se aliqmo mō intelligere: tamen cuz difficultate propter dolorem opprimentem rationem: 7 ideo respondere non potuit: **N**ota quando robur valla alicuius munitiōis hiat propter aliquā rupturam in eo factam tunc hoies ingrediuntur munitiōem. Sic a simili qm̄ munitiōe rōnis quo aius munitur tanqz vallo hiat propter defectum alicuius cognitionis: tunc necessario perturbationes affectuum subintrant animum.

Sed dic mihi: meministi ne quis sit rerum finis quo ve totius nature tendat intentio. **B.** audieram in quā: sed memoriā meoz hebetavit. **P.** At qui scis vnde cuncta processerint. **B.** Non inquam deumqz esse respondi. **P.** Et quid fieri potest: vt principio cognito: quis sit rerum finis ignores. **A**erum hi perturbationum mores 7 ea valentia est. vt mouere quidem loco hominem possunt: euellere autem sibiqz totū extirpare nō possunt.

Sed dic mihi re. Dic pbia querit de cognitione finis rerū dicens. Dic mihi ne. i. an meministi. i. recordaris qz sit finis rez sup. oium. ve pro vel. quo. i. ad que finē. intentio totius nature. tēdat. i. laborat. ego Boeti⁹ in quā. i. dixi au dieram sup. oli sed meoz. i. perturbatio hebetavit idest obsecravit. memoriā. i. intellectū. Atqui pro certo scis vñ cū etia. i. oia entia. processerint. i. principium suum habuerunt. Ego Boetius in quā. i. dixi noui. qz p̄ 7 rñdi deum eē sup. principiu oium rez. 7 dicit pbia 7 qd. i. qm̄ pōt fieri hoc vt cognito. i. noto principio. i. oium rez. ignores idest

nescias. qz sit finis rez sup. oium. vez pro sed hi. mores perturbationū sunt. 7 ea valentia. i. vigor vel ptās perturbationū est. vt quidē. i. certe possint mouere hoiem loco. i. a stabilitate pfecte cognitōis. aut pro sed non possint euellere sup. radicitus. qz pro 7 extirpare. i. eradicare sibi totū.

Nota pbia rōnabiliter querit Boetium an cognoscat finē oium rez. qz finis est cā cāz. 7 est optimū cuius gratia alia sunt. ppter qd ignorato fine. nihil pfecte cognoscit eoz que sunt ad finē. nam fm̄ exigentiā finis cetera moderantur. **N**ota qm̄ principiu 7 finis coincidunt in vnum sicut in circulo idem est principiu 7 finis: 7 tunc videtur mirabile qz tunc principiu cognoscit 7 finis ignorat. cū ergo deus sit principiu 7 finis oium rez cognito ipso sub rōne principii videt etiā cognosci sub rōne finis. **N** d̄ at deus sit principiu oium rez: qz ab ipso derivatū est singulis esse 7 viuere. primo celi 7 mūdi. **N** d̄ aut sit finis oium rez: qz gra eius oia sunt 7 ad ipm̄ ordinant. nam in rebus pstantib⁹ ex arte 7 natura semp vilius est ppter melius. Deus autē ē optimum eoz q̄ i natura sunt. ex probemio metaphisice.

Nota hz perturbationi aliquale cognitionē rez hēant: tñ impediūt ne pfecte cognoscāt. Licet ergo Boetius aliquale cognouerit deū esse principiu rez. tñ qz turbatus fuit: pfecte naturam huius principii nō cognouit: 7 ideo ignorauit ipsum esse finem rerum. **N**ota qz passio est motus particule appetitiue sub fantasia boni 7 mali fm̄ Eustratiuz. z. etibi. 7 hi sunt mores passionum qz p̄t homines mouere a stabilitate pfecte cognitionis sed totaliter ipsum nō possunt euellere ab omni cognitione.

Sed hoc quoqz respondeas velim hominem ne te esse meministi. **B.** Quid ni in quā meminerim. **P.** Quid igitur homo sit poteris ne proferre. **B.** hoccine interrogas an esse me sciam ratiōale animal atqz mortale. **S**cio 7 id me esse confiteor. 7 illa. **P.** Nihil ne te aliud esse nouisti. **B.** nihil. **P.** Jam scio inquit morbi tui altā vel maximam causam quid ipse sis nosse defisti.

Sed hoc quoqz rñdeas velim. Dic pbia facit aliā interrogationē de cognitione humane nature dicens. Sed ego et velim tu respondeas. i. responsam des hoc. i. ad hoc ne p̄ nunquid. tu meministi. i. scis te esse hominem. Ego Boetius in quā. i. dixi qd. i. ppter qd ni. i. nisi: meminerim. i. scierim. 7 querit vlicrius pbia. Igit ne. i. nunquid. poteris proferre. i. dicere. qd sit hō. i. diffinitionē hois. rñdet boetius nunquid pbia tu interrogas me hoccine. i. hoc. an. i. vtz scio me eē rōnale. atqz pro 7 mortale aial. ego boeti⁹ scio 7 confiteor. i. fateor. me esse id sup. aial rōnale 7 mortale. 7 illa sup. pbia dixit. ne pro nunquid. nihil nouisti te esse aliud qz aial rōnale mortale dicit Boetius nihil sup. pbia inqz. i. dixit. iam ego scio aliam causā sup. quā ignorātia diuine prouidentie. vel maximā cāz tui morbi. tu defisti. i. cessasti nosse. i. noscere qd sis. **N**ota hz hō sit mortalis fm̄ corp⁹ non tñ fm̄ aiaz intellectiua que est dignior pars hominis. Et qz Boeti⁹ dixit se eē nihil aliud qz ratiōale 7 mortale: id nō quesuit nisi bōa mortalia. de quorū bonoz amissione voluit non curās partē imortalez. i. aiam: rōe cuius debuit appetere bona immortalia: ideo pbia dicit qz Boetius se nō nouerit. **N**ota qz cā maxima morbi hominis ē seipm̄ ignorare: qz dicit Boetius se cūdo hui⁹ p̄sa qnta. **N** d̄ conditio humane nature est vt se cognoscat qz ceteras res excellat. Cum aut nosse se defierit eadem natura infra bestias redigat. nā ceteris aiantibus sese ignorare naturaliter est. hoibus vō vicio venit. Et dicit: Temistius sup de aia. Quid turpius est aie cū sit aliorū cognoscitiua qz sui ipsius est ignarra. aia se ipsam ignorās qm̄ d̄ aliis fida putabat cognoscitiua. q. d. nullo mō

Quare plenissime vel egritudinis tue ratione?

vel aditum reconciliande sospitatis inueni. Nam quoniam tui obliuione confunderis: et exulem te expoliatum propriis bonis esse uoluisti. quoniam uo quis sit rerum finis ignoras: nequa homines atque nepharios: potentes felicesque arbitraris. Quoniam uo quibus gubernaculis mundus regatur oblitus es: has fortunarum uices estimas sine rectore fluitare: magne non ad morbum modo: uerum ad interitum quoque cause.

Quare plenissime. Hic phia ex dictis Boetii recolligit oes causas totius infirmitatis eius dicens. Quare propter igitur ego phia inueni plenissime. i. perfectissime. rationem. i. causam tue egritudinis. i. infirmitatis. uel inueni aditum. i. accessum reconciliande sospitatis. i. recuperande sanitatis tue quod declarat. Nam propter quod quoniam tu confunderis. i. confusus es obliuione id est ignorata tui ipsius. tu uoluisti te esse exulem quod propter igitur expoliatus. i. priuatus. propriis bonis. i. diuitiis. quoniam propter quia tu ignoras. i. nescis quod sit finis rerum omnium. tu arbitraris. i. putas. nequa. i. malos. atque propter igitur nepharios. i. iniquos homines esse potentes. quod propter igitur felices. Quoniam propter quod tu oblitus es quibus gubernaculis. i. regiminibus. ipse mundus regatur. tu estimas. i. opinaris. has uices. i. istas alternationes fortunarum. i. rerum fortuitarum. fluitare. i. diuagare sine rectore: iste sunt magne cause non modo. i. non solum ad morbum uel propter sed. sunt ad interitum. i. ad mortem uel ad perditionem anime. Nota homo seipsum ignorans extra limites recte rationis positus est: et talis dicitur esse exul ut prius uisum est. Nota homo seipsum ignorans tamen se estimando mortales uolet de amissione bonorum mortalium. ergo dicit phia quod tui obliuione confunderis. exules te et expoliatum propriis bonis uoluisti. Nota ex affectu id est uel perditione ultimi finis homo dicitur potens uel impotens. ex quarto huius quia ergo Boetius ignorauit ultimum finem rerum ideo putabat malos esse potentes. Nota Boetius ignorauit quibus gubernaculis mundus regeatur ideo ignorauit quod deus sua bonitate omnia disponderet. ergo putabat uices fortunarum esse sine rectore.

Sed sospitatis auctori grates. quod te nondum totum natura destituit. Habemus maximum tue fomitem salutis ueram de mundi gubernatione sententiam. quod eam non casuum temeritati. sed diuine rationi subditam credis. Nihil igitur per timeas. iam tibi ex hac minima scintillula uitalis calor illuxerit. Sed quoniam firmiter re mediis nondum tempus est uti. et eam mentium constat esse naturam. ut quotiens abiecerint mentes ueras falsis opinionibus induantur: ex quibus orta perturbationum caligo uerum illud confundit intuitum: hanc paulisper lenibus mediocribusque fomentis attenuare temptabo: ut dimotis fallacium affectionum tenebris splendor uere lucis possis agnoscere.

Sed sospitatis auctori grates. Hic phia ostendit Boetium esse curabilem dando modum procedendi circa curationem eius dicens. Tu des grates auctori sospitatis. i. sanitatis. quod nondum. i. non adhuc. natura. i. uigor naturalis destituit. i. deseruit. te totum. i. totaliter. nos phia habemus maximum fomitem. i. radicem. tue salutis. i. sanitatis. i. ueram sententiam. id est intellectum. de mundi gubernatione quod tu credis esse super gubernationem. non esse subditam. i. subiectam. temeritati causa sui super fortuitarum sed diuine rationis. igitur nihil timeas iam tibi Boetio ex hac minima scintillula. i. parua ueritate. illuxerit uitalis calor. i. ardor uere ueritatis animi uiuificans.

Tunc dat modum procedendi circa curationem eius dicens. Sed quoniam propter quod nondum. i. non adhuc. est tempus firmiter re mediis uti. et constat. i. manifestum est eam esse naturam mentium. ut quotiens abiecerint ueras opinionibus. induantur. i. induantur falsis opinionibus. et quibus falsis opinionibus. caligo. i. obscuritas. perturbationum. i. passionum orta. i. creata confundit illum uel intuitum. i. cognitionem mentis. ego super phia temptabo attenuare. i. remouere. paulisper. i. modicum hanc caliginem lenibus. i. facilibus. quod propter igitur mediocribus fomentis. i. medicinis. ut dimotis. i. remotis tenebris fallacium affectionum. i. fallax opinionum uel passionum. possis agnoscere. i. intelligere. splendorum. i. claritatem uere lucis. i. lucide ueritatis. Nota sicut in morbo corporali uigete principali membro puta corde potest medicinae introduci sanitas alius membrum: sed naturali calore destitute ipsum cor frustratur spes sanitatis: sic in morbo spirituali manere in Boetio cognitione illius principii. quod de gubernat mundi. potest procurari salus quantum ad errorem in aliis. ergo dicit phia quod si congratulando Boetio debes reddere grates auctori sospitatis. Nota quoniam intellectus abiecit ueram opinionem. statim afficitur falsa opinione. quod intellectus non abiecit ueram opinionem nisi propter aliquam persuasionem per contrarium. nihil autem contrarium uo nisi falsum. ideo intellectus non potest abiecere ueram nisi accipiendo falsum. Nota tenebre affectionum impediunt rectum iudicium: quod tristitia stupefacit et corrumpit naturam ex ethicis sed amor et odium peruertunt iudicium sicut prothomeus in centilogo. et ire et concupiscentie uenereorum maxime transmutant corpus. et quibusdam insanias faciunt. et ethi. et ipedit ira alius ne possit discernere uerum a cathone.

Adetrum septimum primi libri.

Uibus atris.

Condita: nullum

Sunderere possunt	Sydera lumen.
Si mare uoluens	Turbidus auster
Adisceat estam.	Vitrea dudum.
Parque serenis	Vnda diebus
Mox resoluta	Sordida ceno.
Uibus obstat	Quique vagatur.
Motibus altis	Defluens amnis
Sepe resistit	Rupe soluti
Obiice sari	

Adetrum septimum primi libri.

Uibus atris. Condita nullum. Hic incipit septimum et ultimum metrum huius primi quod uocatur metrum adoniciu ab inuatore. dimetrum a numero pedum. dactylicum a pede predominantem. In quo metro phia probat per exempla quod dixit. dixit enim phia quod caligo perturbationum impedit intuitum ueritatis. hoc primo probat phia tribus exemplis. secundo hortatur nos ad fugam perturbationum ibi. Tu quoque si uis. prima in tres sunt tria exempla que patebunt. dicit primo. Sydera condita. i. abscondita atris nubibus. i. obscuris nubibus nullum lumen potest infundere ad illuminandum terram. Tunc ponit secundum exemplum. Si turbidus auster. i. obscurus uentus. uoluens. i. mouens mare. misceat. i. commisceat cum ceno quod est infundit. estum maris. id est feruorem: tunc vnda dudum. i. prius vitrea. i. transparens ad modum uitri par. i. similis. serenis. i. claris diebus. mox. i. statim super. illa aqua facta sordida per flatum uenti resoluta ceno. i. eleuato luto. obstat. i. resistit. uibus. i. oculis non potest penetrare undam maris. Tunc ponit tertium exemplum. Amnis. i. fluius qui de altis montibus uagatur id est discurrit. ille sepe resistit. i. refectitur obiice. i. obiectione soluti sari. i. rupti lapidis. rupe. i. de monte. Nota similitudo quam phia pretendit est ista. Sicut sydera consueta nobis lucere et terram illuminare cessant hoc faciunt.

tere propter interpositionem nubium obscuraz. sic intelli-
ctus rō que lucent r illuminant hoīem in cognitione ve-
ritatis impediunt caligine perturbationū. **C** Nota q̄ sili-
tudo secundi exempli in hoc consistit. Sicut aqua maris
manente clara ad modum vitri. visus pōt eam penetrare
r videre que sunt sub aqua. sed si turbatur illa per ventum
tunc obscurat visui. sic animus hoīs quietus non impedit iudi-
ciū rōnis. sed si moueatur r turbet affectioe r p̄aliū. statim
obscurit rationi impediens eius iudiciū. **C** Nota q̄ simi-
litudo tertii exempli talis est. sicut aqua currens de altis mon-
tibus libere recto tramite procedit. r p̄ obstaculū lapidis
qui resoluitur de monte impeditur ne recte p̄cedat. sic rō
libera non impedita recte iudicat. si autē rō afficitur moti-
bus affectuum impeditur in iudicio r veritatis cognitiōe.

C Nota q̄ rupes est moles lapidea siue mons lapideus.
sed saxum est pars resoluta a rupe. i. a monte.

Tu quoq; si vis Lumine claro
Lernere verum. Tramitte recto
Carpere callem. Gaudia pelle.
Pelle timorem Spemq; fugato;
Hec dolor affit. Nubilla mens est.
Vinctaq; frenis. Hec vbi regnant.

C Tu quoq; si vis: Hic p̄bia hortat ad fugam p̄urbatio-
nū sine affectionum animi dicens. Si tu vis cernere. i. vide-
re vel iudicare. vey. i. veritatem. claro lumine. i. vera co-
gnitione. r si vis etiā carpe. i. attingere. callem. i. viam ve-
ritatis. recto tramite. i. processu rōnis. tunc tu pelle. i. re-
pelle gaudia. i. que sunt de bonis p̄sibus. r pelle. i. remo-
ue a te timorē sup. de futuro malo. q; pro r tu fugato sp̄e
sup. que est de bona fortuna. nec ē affit dolor sup. qui est
de presentī amissione bonorū. sup. que est mens est nubilla
i. obscura vel aperta. q; pro. r est vincta. i. ligata frenis.
i. ligaminibus. vbi. i. in qua mente. hec sup. p̄dicta regnāt
i. dñantur. i. gaudium de presentibus bonis. timor de fu-
turo malo. spes de futuro bono. dolor de presentī malo

C Nota sicut prius tactum est affectio est motus particule
sensitiue sub fantasia boni vel mali animū afficiens r re-
eti rōnis iudiciū impediens. Et sunt quattuor affectiones
tales p̄cipales ad quas oēs alie reducunt. i. gaudium.
spes. timor. r dolor. quaz sufficientia sic accipit. Ois pas-
sio vel est respectu boni vel mali. Si respectu boni hoc du-
pliciter. vel respectu boni presentis. sic est gaudium. quod
est de presentī bono. Si est respectu boni absentis. sic ē spes
que est de futuro bono. Si autē passio ē respectu mali. hoc
dupliciter vel respectu mali presentis sic est dolor. qui est
de presentī malo. Si est respectu mali absentis. sic ē timor
qui est de futuro malo. **C** Nota q̄ iste passiones non sūt
pellende vt non sint in animo hoīs. q; vix inuenit homo si-
ne ipsis. sed sic sunt pellende vt non dñent in hoīe vñ seda-
re hñdi passiones vt non dñent est hoīs virtuosi. q; vir-
tus consistit in moderatione passionū. Si autē regnāt r do-
minantur in hoīe. tunc impediunt iudiciū rōnis. p̄pter qd
dicit. **E**ustratius super lib. ethi. o; reluctari r passiones
sensitiuas que si p̄ualuerint impediunt vires anime.

C Nota iste passiones r affectiōes si ordinant ad terrena.
tūc sunt nociue. attamē p̄nt esse meritorie r virtuose si fue-
rint ad debitos fines ordinate. **T**ñ richard⁹ in lib. iz. pa-
triarcharum dicit. Ordinatū r vey gaudiū tunc habemus
qñ de veris r eternis bonis gaudemus. Etā timor est vir-
tuosus si fuerit ad deum ordinatus. q; scriptum est. **I**ni-
tū sapie timor dñi. Et idem richard. dicit. **P**rima virtutū
proles sine qua ceteras habere nō p̄t ē timor dei. **I**tē spes
vt dicit idem rich. efficitur ordinata. si de indulgentia vey
generatur. **T**ñ dicit vere r absq; dubio. quāto q; frequē-
tius quātoq; vebemētius de suo reatu interno dolore affi-
citur: tanto certior tantoq; securior per spem de indulgen-
tie venia efficitur. Similiter dolor est virtuosus quando
fit ad deplangendū culpam. **U**nde rich. **Q**uanto quis

vebementius metuit penam quā meruit tanto acerbi⁹ plā-
git culpam quā fecit.

C Explicū liber primus.

C Incipit prosa prima secundi libri.

Post hec paulisper obticuit. atq; vbi attentionem meaz modesta ta-
curnitate collegit: sic exorsa ē **P**
Si penitus egritudinis tue causas
habituq; cognoui. fortune prio-
ris affectu desiderioq; tabescis: ea
tñ animi tui statū sicuti tibi fingis mutata puerit

C Incipit secundus. **P**rosa prima

Post hec paulisp. Hic est secundus liber Boe.
de consolatione p̄bie. qui p̄tinuat ad librum
p̄cedentem in hunc modum. **P**ostq; p̄bia i
primo libro inuestigauit cās radicales infirmi-
tatis. **B.** in hoc secūdo p̄cedit ad eius curatio-
nē. primo adhibendo sibi remedia leuia. sedo remedia va-
lidiora in libris consequentibus. **H**ic enim modū medican-
di p̄bia p̄misit Boetio. Et diuidit iste liber. in. 16. partes
q; sunt octo prose r octo metra huius secundi. que partes
parebunt. quid at in qualibet parte agatur similiter vide-
bitur. **P**rima prosa diuiditur. p̄rio ostendit Boetius quid
p̄bia egerit post predicta r resumit vnam causam doloris
Boetii. secūdo p̄bia ponit quendā effectum fortune. tertio
excusat se de quodā. quarto tangit opportunitatem medē-
di Boetium. quinto p̄cedit ad leuia medicamēta eius. se-
cunda ibi. **I**ntelligo. tertio ibi. **S** vt arbitror quarta ibi
Sed ips est. gnta ibi. **Q**uid est igitur o homo. **P**rimo
dicit. **P**ost hec que dicta sunt p̄bia obticuit. i. tacuit. pau-
lisp. i. modicū: atq; pro. r vbi. i. postq;. collegit. i. intelle-
xit. meā attentionē. i. diligentia. modesta tacurnitate. i.
tempato silentio. exorsa est. i. incepit loqui. sic. i. taliter.
si pro quia ego cognoui cās. i. rōnes radicales. q; pro. r
habitu. i. dispositionem egritudinis. i. infirmitatis. tu boe-
ti tabescis. i. tristis affectu. q; p. r. desiderio prioris for-
tune que fuit tibi prospera. ea fortuna mutata. i. variata
apud te. peruertit idest mutauit. statum. i. dispositionem
tui animi. i. tue mentis sicut tu tibi fingis. **N**otandum
q; p̄bia post predicta obticuit vt Boetius magis aio deli-
berato vba p̄bie colligere posset. r sibi r̄idere q; h; Sen. i
prouerbiis. **D**eliberare vtilia mora tutissima est. **D**elibe-
randum est diu quicquid faciendū est semel. discute qd au-
dias. p̄ba quid credas. **E**t ideo p̄bia obticuit tanq; lassata
ex qñib⁹ prius motis. **U**nde Sen. in lib. de virtutibus
cardi. non semper in actu sis sed interdū aio tuo regez da-
to r requies illa plena sit sapientia. **C** Nota de hoc qd ol-
cit modesta tacurnitate. dupler est tacurnitas quedaz
moderata. alia sup̄flua. **M**oderata tacurnitas est qñ ta-
cet qñ tacendū est. de qua loquitur. Sen. in prouerbiis
dicens. **T**ene semp vocis r silentii r̄pamētū. tñ in hoc li-
bentius incūbe vt libenti⁹ audias q; loquaris. qui enim
nescit tacere nescit loq. **S**up̄flua tacurnitas ē qñ tace-
cū loquendum est. de qua dicit poeta. **N**ā nimīū tacuisse
nocet. **C** Nota q; Boetius in statu miserie non erat ma-
gnanimus. quia habuit animum peruersus fortuna. **M**a-
gnanimus enim est qui contra difformes insultus fortu-
ne vnanimi mentis constantia militat fm Albertum su-
per primo lib. ethi. r Sen. in epla ad lucillum dicit. **P**ri-
mū argumentū cōposite mentis existimo posse cōsistere r
secum morari. **C** Nota q; p̄bia dicit fortunā esse mutatā
circa Boetium sicut ipse fingit. **H** dicit p̄ tato q; fm rei ve-
ritate fortunā. si erat circa ipz mutata sic p̄bia ifra p̄bauit

Intelligo multiformes illius prodigii fucos r
eousq; cuz his quos eludere nititur blandissimā
familiaritatez exercet. **D**um intollerabili dolo

re confundat eos quos inseperata relinquerit.
 Cuius si naturam mores ac meritum reminiscere: nec habuisse te in ea pulchrum aliquid. nec amisisse cognosces.

Intelligo multiformes. Hic pbia ponit quendam effectum fortune dicens. ego intelligo. i. cognosco. multiformes suos. i. deceptiones. illius prodigii. i. fortune. et eousq. i. tandem. i. ipsa fortuna exercet blandissimam familiaritatem cum his quos nititur. i. laborat. eludere. i. decipere. dum. i. donec confundat. i. pertrahat. intollerabili dolore eos quos fortuna insperata. i. sine spe. reliquerit. i. dimiserit. cuius mores ac pro etiam meritum. i. dignitate: nec et cognosces te Boetium in ea fortuna habuisse aliquid pulchrum nec amisisse. et per hunc de amissione eius nihil esse dolendum. Nota quod prodigium est miraculum preter solitum cursum nature proveniens. et dicitur prodigium quasi porro produciens homines in admirationem. Vel secundum Augustinum. prodigium est monstrum ad vastandum paratum dictum in a prodigo. gis. quod est vasto stas. fortuna autem potest dici prodigium. primo quod ducit homines in admirationem eo quod bonis mala et malis bona tribuit. Vel dicitur prodigium secundo modo quod vastat alios bonis. prospera enim fortuna vastat alios bonis per nimiam sollicitudinem. adversa per nimiam desolationem.

Nota fucus in una significatione dicitur color superpositus naturali colorum. et ponitur pro deceptione. quod talis color decipit visum cum facit mulierem deformem apparere pulchram. Nota quod fortuna sua familiaritate decipit hominem et confundit. quod dicitur Seneca in libro de consolatione filii elie. Memine aduersa fortuna comminuit nisi que secunda decipit. et dicitur in puerbis. fortuna que nimium fouet hunc stultum facit. fortuna nulli semel obesse contenta est. fortuna vitrea est dum splendet frangit. Et Seneca. 3. epistola dicit. Memine eo fortuna prouerit ut non tantum illi minaretur quantum promiserat: noli huius tranquillitati confidere. memeto quod mare evertit et eodem die ubi luserunt nauigia absorbentur.

Sed ut arbitror haud multum tibi hec in memoriam reuocare laborauerim. Solebas enim presentem quoque blandientem virilibus incessere verbis: eamque de nostro aditu prolatis in sectabare sententiis. Verum omnis subita mutatio rerum non sine quodam quali conflictu contingit animorum. Sic factum est ut tu quoque paulisper a tua tranquillitate discesseris.

Sed ut arbitror haud. Hic pbia excusat se de quodam dicens. Sed ut ego pbia arbitror. i. opinor haud multum id est non multum. laborauerim reuocare. i. reducere: tibi super predicta de moribus fortune in memoriam. enim pro quod tu solebas. i. consueueris fuisse. presentem. i. astantem fortunam. quoque id est etiam blandientem. incessere. i. arguere virilibus. id est asperis verbis. quod pro. et insectabare persequeris. eam fortunam de nostro aditu. i. nostra informatione prolatis. i. pronuntiatis sententiis. verum pro his. omnis subita id est festina mutatio. non contingit. i. aduenit. sine quodam conflictu. i. turbatione animorum. sic. i. taliter. factum est scilicet de te. ut tu discesseris paulisper. i. modicum. a tua tranquillitate. i. a tua mentis quiete. Nota quod sapientis et magnanimi est contra fortunam constanter militare et non pusillo animo succubere. Unde Seneca in libro de clementia dicit. Magnos viros qui maligne fortune succumbere ne sciunt et aduersas res sue virtutis experimenta faciunt. nam secundum Aristoteli. primo ethice. Sapiens scit bene ferre fortunam quia habet se sine vituperio sicut tetragonum. Corpus enim tetragonum quocumque proicitur firmiter stat sicut animus sapientis constans permanet quocumque fortuna imminente.

Nota quod quies animi fit per sedationem passionum que causatur ex ordinatione rationis cum deliberatione: sed subite mutationes preueniunt deliberationem rationis ideo mutant et turbant animum. propter quod dicitur pbia. Dis subita mutatio rerum non contingit sine conflictu animorum.

Sed tempus est haurire te aliquid ac degustare molle atque iocundum: quod ad interiora transmissum validioribus haustibus viam fecerit.

Assit igitur rhetorice suadela dulcedinis: que tunc tamen calle recto procedit cum nostra instituta non deserit. Cumque hac musica laris nostri vernacula nunc leuioribus: nunc grauioribus modis succinat.

Sed tempus est haurire te aliquid. Hic pbia tangit opportunitatem medendi ipse boetium dicens. Sed tempus est. i. istat te boetium haurire. i. recipere. ac pro etiam. degustare aliquid molle. i. facile. atque pro et iocundum. i. delectabile. quod super. leue vel delectabile. transmissum ad interiora scilicet tui animi. fecerit viam validioribus haustibus. i. fortioribus remediis. igitur pro ergo. suadela. i. persuasio. rhetorice dulcedinis. i. rhetorici ornatus assit. i. presentis sit. que rhetorice procedit tamen. i. solimodo. tunc recto calle. i. recta via cum non deserit. i. derelinquit. nam instituta. i. documenta: Cumque hac. i. rhetorica. musica. i. arithmetica. vernacula. i. famula nostri laris. i. nostre domus. i. assit et succinat. i. decantet. nunc. i. aliqui leuioribus modis. i. faciliores versus. et nunc id est aliqui grauioribus. i. difficultioribus. Nota quod pbia inuitat duas scientias ad imitationem Boetii. i. rhetorice et musicam. Rhetoricam inuitat ratione profe in qua vitur rationibus persuasivis rhetoricis coloribus adornatis. Ad musicam inuitat propter metrum. nam sicut in musica vitur arsi et tibi id est concordie elevatione et depressione vocis. sic filii in metro vitur elevatione. quod perducte syllabe eleuantur et vitur depressione. quod breues syllabe deprimuntur quadam proportionali. Nota dicitur Tullius in prohemio rhetorice sue. quod eloquentia sine sapientia plerumque obesse potest nunquam autem prodesse. cum igitur rhetorica sit scia eloquentie ornate. ipsa non prodesse sine sapientia. id dicit pbia quod rhetorica tunc procedit. recto calle quando non deserit nostra instituta que sunt instituta et documenta sapientie.

Quid est igitur o homo quod te in mesticia luctumque deiecit. Nouum credo aliquid inusitatumque vidisti. Tum si fortunam putas erga te esse mutata: erras. Hi semper eius mores sunt: ista natura. seruauit circa te propriam potius in ipsa sui mutabilitate constantiam. Talis erat cum blandiebatur: cum tibi false illecebris felicitatis alluderet. deprehendisti ceci numinis ambiguos vultus. Que se se adhuc valeat aliis tota tibi presus innotuit.

Quid est igitur o homo. Hic pbia adhibet Boetio leuia medicamenta. Vbi nota quod leuia medicamenta siue remedia dicitur rationes sumpte secundum eodem usum hominum. persuadentes non esse volendum de aduersitate fortune. Remedia autem validiora sunt rationes que sunt contra eodem opinionem hominum. ostendentes quid sit summum bonum. et in quo consistat. et quomodo ad ipsum perueniat. et quod mali sunt ipotentes et boni potentes et similia. Primum ergo ostendit pbia non esse volendum de fortuna quod seruat propriam naturam circa ipsum. et hoc ostendit quod rationibus per sua suavis: Secundam ponit ibi. Si probas Tertiam ibi. An vero. Quartam ibi. Quod si nec Quintam ibi. Postremo equo etc. Prima ratio talis est. Nullus in mesticia et luctu deiecit nisi propter aliquid nouum vel inusitatum contingens circa ipsum scilicet mutatio fortune non est aliquid nouum vel inusitatum. ergo eius mutatio nullum deiecit in dolorem. Dicit ergo in ista. Igitur o homo id est tu Boetii quod est illud quod deiecit. i. prostravit. te

uit. te in metitiam. qz pro. 7 luctum ego pbia credo q tu
 Boeti vidisti aliqd nouu. qz pro 7 inuitatu. i. inconstitu
 sup. contingere. circa te tu. Boeti putas. i. estimas. ipam
 fortuna ee mutata. i. peruersam a sua natura. erga. i. cir
 ca te. erras. i. false estimas. qz hi semper sunt eius mores.
 ista e natura eius q nunc sit aduersa nunc prospera ipsa
 fortuna seruaui circa te potius ppriam constantiam in
 ipsa sui mutabilitate qz mutatio fortune est sua constantia
 talis enim erat. i. mutabilis. cum tibi blandiebatur. i. adu
 labatur. cum tibi alluderet illecebris. i. delectationib' fal
 se felicitatis. i. pspertatis tu deprehendisti. i. cognouisti.
 ambiguos vultus. i. dubias facies ceci numinis. i. cece
 deo fortu. q. i. fortuna ad huc velat. i. occultat. fesc. i. seipaz
 aliis sup. hominibus tamen applaudendo eis prosperita
 te. ipsa tibi tota innotuit. i. manifesta est. prosus. i. oio. f.
 pspertate 7 aduersitate. **Nota** q illecebra. bre. est dele
 ctatio carnalis illicita hominem alliciens. lz inueniatur p
 quacuqz alia delectatione. **Nota** sicut bestia vel auicu
 la vel pspertatis fortune fallaciter irretitur. Unde Sene
 ca. 8. epla Clamo vitate quecuqz casus tribuit ad omne
 fortutu bonu suspiciosi pauidiqz subsistite. **Ma**z fera 7 pi
 scis sepe aliquo oblectante decipit. **Nota** delectatides
 fortune sunt false. **Ma** fm dea. Aug. Prospera huius mu
 di asperitatem hnt veram. iocunditate falsam. certum do
 lorem. incertam voluptatem. **Nota** pbia appellat for
 tunam cece nume. **Dugui.** dicit q nume e virtus dei vel
 sple de' vel dei pias vel maiestas. **Ma**z autem accipit pro
 dea. qz antiq fortuna colebant pro dea. **Nota** qz fortu
 na dicit esse ceceam. dicit Tullius in lib. de amicitia. fortu
 na vt medicus ignarus multos excecavit. non q ipsa ce
 ca sit. sed eos ceceos pleriqz efficit quos coplera e. **Ma**
 ta q fortuna antiquitus depungebat duplici fronte. calua
 7 capillata per caluam designando aduersitatem. per ca
 pillatam prosperitatem ergo dicit pbia deprehendisti am
 biguos vultus fortune.

Si probas: vt ere moribus ne queraris. Si p
fidiam perhorrescis: sperne atqz abice pernitio
sa ludentem. Nam que nunc meroris tibi causa
tanti est: bec eadez tranquillitatis esse debuisset.
Reliquit enim te: qua non relicturam nemo vn
q poterit esse securus.

Si probas vt ere moribus. Hic ponit secundam rone
 que talis est. de illius amissione non est dolendu quod est
 perniciosum. 7 quo habito homo nuqz est securus. fortu
 na est huiusmodi vt tangit in littera. ergo 7c. Dicit ergo. si
 probas. i. approbas fortunam. vt ere moribus eius ne que
 raris. i. coqueraris si phorrescis. i. ptimescis. perfidia ei
 sperne. atqz abice fortunam ludentem. i. ludendo inferentem.
 tibi perniciofa. i. danosa. **Ma** fortuna que nunc est tibi ca
 tati meroris per sui absentiam. bec debuit ee tibi ca tranquilli
 tatis. i. securitatis per sui presentiam sed non fuit. enim pro
 quia fortuna reliquit te. qua non relicturam nemo vnqz po
 terit esse securus. **Nota** circa hoc q dicit perniciofa lu
 dentem dicit Sen. Ludit fortuna cum suis moribus 7 q
 dedit aufert. 7 que abstulit reddit. nec vnqz tutius est illa
 experiri qz cum locum iniurie non habet. **Nota** qz secu
 ritas maxime hominem delectat ppter quod est appeten
 da. Unde Seneca. 6. epla. **Ma** me res vlla delectabit licz
 fitierimia 7 salutaris qz q mihi vni securus sum. **Ma**
 ta q pspertatis fortune non reddit hominem securum. qz
 dicit Sen. Munera fortune amica ne putetis: insidie sut:
 quisqz vestrum tutam vitam agere volet: qz plurimu pot
 fortune beneficia deuiter. in quib' miserimi fallunt. ha
 bere putamus honores. in precipitia cursus iste deducit
Nota Seneca in de remediis fortuitorum. Exoneravit te
 fortuna si intelligis: 7 tutiore loco posuit: danu putas reme
 ditu e: clamas q opibus expoliatus es tuo vitio ista tibi

iacura tam gratis est: non tam moleste ferres si tanqz p
 diturus habuisses.

An vo tu preciosam estimas abituram felicitate
7 chara tibi est fortuna presens: nec manendi fi
da. 7 cum discesserit allatura merorem.

An vo tu preciosam estimas. Hic pbia ponit tertia rone
 que talis est. Illud non est putandum preciosum 7 charuz
 qd non est mansurum 7 suo recessu est afflicturn. sed for
 tuna est hmoi. ergo non est reputanda preciosa 7 chara. 7
 p pns non dolendum de eius amissione nec gaudendu d
 eius possessione. **Uti** dicit in lra vo pro sed. an tu estimas
 felicitatem abituram. i. recessuram sup. esse preciosa 7 for
 tuna pns est chara tibi nec est fida manendi. 7 cum disces
 serit est allatura. i. adductura merorem. q. d. non dz esti
 mari preciosa. **Nota** q appellat fortunam felicitatem:
 qz fm Arist. fortuna vel est felicitas vel est proxima felici
 tati. Unde in lib. de bo. for. dicit Arist. q non contingit ee
 felicem sine reb' exteriozibus quaz fortuna est dña: 7 hoc
 est intelligendum de felicitate politica 7 non speculatiua
 que consistit in actu sapie. **Nota** fortuna discedens in
 ducit merorem. qz dicit Sen. in lib. de tranquillitate ani
 mi. Letiores reliquit quos fortuna nuqz resperit qz quos
 deseruit. Et Boetius postea dicit q ifelicissimu genus in
 fortunii est felicem fuisse.

Qd si nec ex arbitrio retineri pot 7 calamitosos
fugiens facit. Quid est aliud fugar: q future qd
dam calamitatis indicium. Neqz enim quod an
te oculos situm: sufficit intneri. Veram erit pro
dentia metitur: eademqz in alterutro mutabili
tas nec formidandas fortune minas nec exopta
das facit esse blanditias.

Qd si nec ex arbitrio retineri. Hic ponit quarta rationes
 que talis est. Illud qd est indicium future miserie nec est
 charum nec preciosum nec per pns de ipso dolendu: fortu
 na est hmoi sicut tangit in littera. vñ dicit q fortuna si nec
 pot retineri. i. haberi. ex arbitrio. i. fm voluntate. 7 ipsa fu
 giens idest recedens facit calamitosos. i. miseros. qd aliud
 est sup. fortuna fugar qz quoddam indicium. i. signum fu
 ture calamitatis. i. miserie. enim pro qz neqz sufficit intue
 ri. i. inspicere illud qd situm. i. positu. ante oculos. i. qd est
 pns: vey pro sed prudentia. i. homo prudens. metitur. i. me
 surat. eritus idest fines rez. qz pro. 7 eadem mutabilitas.
 i. instabilitas in alterutro. i. i aduersitate 7 pspertate. nec
 facit minas. i. insidias. fortune esse formidandas. i. timen
 das. nec sup. facit blanditias esse exoptandas. i. desideran
 das. **Nota** calamitas est miseria cum aliquis nihil hz
 nec in re nec in spe. 7 est dicta a calamo qui est vacu 7 ina
 nis. **Nota** q non sufficit intueri solum pntia sed etiam
 futura: qz lz qnqz prima salua fiant iudicta vltima tn alte
 rius saporis ingnameta permanebut. bec in fine de disci
 plina scholariu. Et tullius. z. rhero. dicit. Errant qui in
 prosperis oes impet' fortune putant effugisse: sapienter
 cogitant qui in temporibus pspertis causas aduersas re
 formidant. 7 Seneca in de quattuor virtutibus cardinali
 bus dicit. Si prudens es animus tuus tribus temporib'
 dispense. pntia ordina futura pvide. 7 preterita recorda
 re. **Ma** qui nihil de preterito cogitat perdit vitam. Qui
 nihil de futuro premeditat per oia incautus incedit. pone
 an aium tuum mala futura 7 bona vt ista possis sustinere
 7 illa moderari. 7 Sanfredus i poetria Exempla syrenes
 habe docearis in illis. Sub meliori statu semper peiora
 caucto. Nulla fides rerum sequitur post mella venenum
 Et claudit nox atra diem nebulę qz secretum.

Postremo equo animo tolere oportet: quic
quid intra fortune aream geritur: cum semel iu
go eius colla submiseris. Quod si manendi

ab eundem scribere legē velis ei quā tu tibi dñas sponte elegisti: nonne iniuriosus fueris: et impatiētia tua sorte, exacerabis quā permutare non possis.

C Postremo equo aīo hic ponit quintam rōnem que talis est. Quicūq; alteri iugo se submittit, oportet q; mores eius patienter sustineat, sed homo affectione temporalium submittit se iugo fortune ergo, q; mores fortune patienter toleret, vnde sicut iniuste agit qui vult imponere legem dñe sue: ita volens imponere legem fortune agit iuste hāc rōnem pretendit in littera. Secundo declarat dictū suū per quandam similitudinē ibi. Si ventis dicens. Postremo, i. ultimo dicā q; oportet vt toleres, i. patiaris, equo aīo, i. constanti aīo quicūq; gerit, i. fit intra aream fortune, i. intra mundū, cū semel submiseris, i. subiugaueris, colla, i. tua iugo fortune appetēdo ipsa tāq; premia meritorū tuorū, q; p sed, si velis scribere, i. scribendo imponere, legē manendi et abeundi ei, quā tu tibi dñam sponte elegisti: nonne fueris iniuriosus impatientia, i. per tuam impatientiam, exacerabis, idest argues, sortem, i. fortunam, quā nō possis permutare. Nota q; pbia mundū appellat areā fortune, q; sicut i area tritulando torquetur manipuli: sic fortuna in mundo torquet homines nunc prosperitate, nunc aduersitate rotando. Notandū circa hoc q; dicit, nōne iniuriosus fueris: q; iusticia est libertas animi tribuens vni cuiq; quod suum est s; suā dignitatem deo amorem et obedientiā, maiori reuerentiam, pari concordiam, et minorū disciplinam. Si ergo famulus velit imponere legem dñe sue cui tenet exhibere reuerentiam oportet ptra iustitiam.

C Nota quicūq; afficitur bonis exterioribus et mutat s; mutationē eorū dicit esse subiectus fortune et colla sua iugo eius submittere, q; fortuna est dñā bonorū exteriorum, talis autē fuit Boetius, ergo iniuriabatur fortune, volens sibi imponere legem manendi et recedendi.

C Si ventis vela committeres: non quo volūtas peteret: sed quo flatus impelleret promoueris: Si aruis semina crederes: feraces inter se ānos sterileq; pensares. Fortune te regendum dedisti: dominē moribus oportet obtemperes. Tu vō voluentis rote impetum retinere conaris. At omnium mortalium stolidissime si manere incipit fors esse desistit.

C Si ventis vela committeres. Hic probat dictum suū per quedam similia, i. q; fortuna non sit in potestate hominis dicit. Si committeres vela sup. nauis ventis: tu promoueris, i. duceris: nō quo voluntas tua peteret, i. desideraret, sed quo flatus venti te impelleret. Si crederes, idest committeres, semina, aruis, i. agris tu pensares, i. iudicares, annos feraces, i. fertiles, q; pro et sterile, iter se ita q; nō haberes illos annos in prāte tua, a fili tu dedisti te regendū fortune, oportet q; obtemperes, i. obedias, moribus dñe, vō pro sed, tu conaris, i. laboras, retinere impetum, idest est cursum voluentis rote, idest mobilis fortune et frustra laboras. O stolidissime idest, stultissime, omnium mortalium, nescis tu q; si fors, idest fortuna incipit manere, i. stabilis esse: qd tunc desistit, i. definit esse fors. Sicut enī nō simul stant q; aliq; sit hō et non sit rationalis, sic non stant simul q; sit fortuna et non sit mutabilis. Nota q; sicut committens velum vento amplius non est in prāte sua duci quo vult, sed sibi impetum venti ducit, et sicut committens semina agro non est in potestate eius q; proueniant anni fertiles vel steriles, sic a fili qui committit se fortune nō est in prāte sua vt habeat fortunam prosperam vel aduersam.

C Nota circa hoc q; dicit voluentis rote q; antiquitus fortuna depingebatur cum rota hac ratione. Nā in rota sūt quattuor diuersitates. Una pars est summa, alia infima

Tertia qua de summo descendit in imum. Quarta qua de imo ascendit ad summū. Similiter i hominib; inuenitur, quattuor varietates, quidā enī sunt in summa prosperitate tales sunt eleuati in rota fortune. Alii sunt in summa aduersitate tales sicut deieci sub rota. Tertii declinant de prosperitate in aduersitate tales descendunt de summitate rote. Quarti procedunt de aduersitate in prosperitate tales ascendunt rotā fortune, vñ eleuati in rota fortune dicit gloriōsus elatus, descendens dicit, Descendo mortificatus, deiectus dicit, Infimus are rotor: ascendens dicit, et ad alta vehor. Nota q; natura non assuecit in contrariū nā si lapis millefies precipitatur sursum nō assuecit ascendere sursum cum natura eius sit descendere. Sicut ergo esset stolidus est qui laborat fortune auferre sui naturam sic stolidus est qui laborat fortune auferre mutabilitatem que est eius natura, ergo dicit pbia, at omnium stolidissime.

C Metrum primum secundi libri. **E**c cum superba verterit vices dextra: **E**t estuantis more fertur euripi. **D**udum tremendos seu pterit reges.

Humillemq; victi subleuat fallax vultum. **N**on illa miseros audit: haud curat fletus. **A**ltroq; gemitus, dura quos fecit, ridet. **S**ic illa ludit sic suas probat vires. **M**agnamq; suis monstrat ostentum. **S**i quis visatur vna stratus ac felix hora

C Metrum primum secundi libri.

Ec cum superba verterit vices dextra. Hic incipit primum metrum huius secundi qd dicit yponauticū ab inuatore, q; labor nautay cātu hōmō metri subleuat: et dicitur metrum iambi cum a pede predominantē. Est autem iambus pes triarius trocheo constans ex prima breui et vltima longa, et dicitur metrum trimetrum, i. enim h metrum beat sex pedes tñ cōputando duos pedes pro metro erit metrum trimetrum. In quo metro pbia describit mores fortune dicens. Lum hec, i. fortuna verterit vices, i. alternationes prosperitatis et aduersitatis superba dextra, et cum fertur more euripi, i. maris, estuantis, i. inūdantis, tūc fortuna seuua, i. crudelis: proterit, i. concuscat reges, dudum tremendos, i. metuendos, et ipsa fallax subleuat de aduersitate humilem vultum, victi, i. depressi, nec ipsa audit fletus nec curat miseros, i. pauperes, et ipsa existens dura: quia non scitur ad voluntatem hominum, ridet, i. deridet, vltro, i. spontanea gemitus sup. miserozum quos fecit, sic illa ludit sic pbat, i. experit ipsas vires, et ipsa monstrat suis magnū ostentū, i. miraculū, si quis visatur vna hora stratus, i. aduersitate depressus ac felix, i. prosperitate eleuatus, q; d. fortuna videtur exhibere suis, i. hominibus, qui bonis eius inbiant magnum miraculum quando aliquis subito videtur mutari de aduersitate in prosperitatem et e converso.

C Nota q; fortuna dicitur superba eo q; nullum veretur: nec aduertit probitatem nec malitiā alicuius et si vocatur more superborū obaudit. Nota q; euripus quasi curus rapidus, et curus nomen venti: secundū alios autem et forsan melius curipus est brachium vel sinus maris cuius decursus est incertus, et ppter incertitudinem sui cursus frequēter periclitatur ibi naues, et dicit ab eu qd est bonum, et ripa quasi bona ripa per dñū sicut ergo cursus euripi estuantis est incertus sic et mutabilitas fortune. Nota q; de opatiōe fortune qualiter hos eleuat et hos deprimit loquitur Allāus i anticlaudio dicens. Precipitem mouet illa rotam motusq; labor. Nulla res claudit nec sistunt oēia motu, hos pmit hos eleuat, hos deiecit, erigit illos. Logit et i varios hoies descendere casus. Et samaritan, al pau. hein. Quicq; agas qcqd dicas qcqd patiaris, nō facis vt retrahas q; mea dextra

destra trahit. Sic ergo primatū venerandaq; scepra tenebo. Et pro velle meo, mel tibi felq; dabo.

¶ Prosa secunda secundi libri.

¶ Ellem autē pauca tecum fortune ipsius verbis agitare. Tu igitur an ius postulet animaduerte.

¶ Prosa secunda secundi libri.

¶ Ellem autē pauca. Hic incipit prosa secunda huius secundi in qua pbia probat Boetio non esse cōquerendū de fortuna: qz nihil sibi abstulit: et introducit fortunā alloquēte Boetium. et dicitur quia primo persuadet Boetio introductionē fortune. Secundo introducit eaz ibi. qd tu homo. primo pbia dicit o boeti ego pbia vellem tecū pauca agitare. i. discutere verbis ipsius fortune. tu vō animaduerte an ius. i. iusticia postulet hoc. **¶** Nota qz similitudo oratiōis qz qz generat fastidium iō qz qz ip sam oz mutari. Cui Tullius 4. lib. rhero. dicit. Sermonem in dicendo cōmutari oz vt facile facietas varietate vitetur. ideo pbia b variat orationem per introductionem noue persone vtendo prosopopeya. que figura a Tullio vocatur conformatio. persuadet igit pbia boetio introductionē fortunē. dicens. Velle at te

¶ Quid tu o homo ream me quotidianis agis querelis. Quā tibi fecimus iniuriam. Que tibi detrahimus bona. Quoniam iudice de opum dignitatūq; mecum possessione contende. Et si cuiusq; mortalium proprium quid horum esse monstraueris: ego ea tua fuisse que repetis sponte concedaz. Cum te matris vtero natura produxit nudum rebus omnibus inopemq; suscepit: te meis operibus foui. et quid te nunc impatientem nostri facit. fauore prona indulgentius educaui. Et oīz que mei sunt iuris affluentia et splendore circumdedi. nunc mihi retrahere manum libet. habes gratias velut vsus alienis: non habes ius querele. tanq; prozus tua perdidicis.

¶ Quid tu o homo. Hic pbia introducit fortunam alloquētem Boetium que ostendit querimoniam ipsius esse iniustam quia nihil sibi abstulit. primo ergo fortuna ostendit qz nihil boetio iniuste abstulit. secundo quandam responsonem boetii excludit ibi. An tu mores. primo facit quod dictum est. secundo respondet tacite questionī sibi. an ego. Primo dicit fortuna ad boetium. O tu homo quid agis. i. veras vel facis me ream quotidianis. i. assiduis querelis. q. d. facere non deberes. quā tibi fecim? iniuriā. q. d. nullam. que tua bona tibi detrahimus. q. d. nulla contende me cū in iudicio de possessione optū et dignitatū coram quo cuiq; iudice. et si monstraueris aliquid esse proprium bonoz cuiusq; mortalium. ego sponte concedam tibi ea que repetis fuisse tua: qz autem non sint tua nec alicui? hominis propria probo tibi. qz cū natura pduxit te de vtero matris ego suscepit te nudum et inopem. i. carentem omnibus rebus et foui te meis operibus et ego prona. i. p̄dpta educaui. i. nutriui. te indulgentius. i. clemētius. fauore. i. grā mea. quid te nunc facit impatientem nri. i. contra nos qz si boetius a principio non fuisset nutri? p̄spirate fortune nō fuisset ipatiens de amissione eius. Et subdit. Ego circumdedi te affluentia et splendore oīum bonoz que sūt mei iuris. i. p̄tatis. nunc autem libet. i. placet mihi retrahere manū. tu habes gratiam. i. mihi referre grates tanq; vsus alienis. non habes ius querele tanq; tua perdidicis

¶ Quid ergo ingemiscis nulla tibi a nobis illata est violentia. Qpes: honores. ceteraq; talū

mei sunt iuris. Dominam famule cognoscunt: mecum veniunt. me abeunte discedunt. Audacter affirmem si tua forent que amissa cōquereris nullo modo perdidisses.

¶ Quid igitur ingemiscis querulando. nulla tibi a nobis illata est violentia opes honores etc. talia sunt mei iuris. i. p̄tatis et famule mee. s. honores et p̄tates cognoscūt me dominam. mecum veniunt me abeunte discedunt. i. recedūt. audacter affirmem si tua forent que conquereris amissa nullo modo ea perdidisses. **¶** Nota qz tota rō fortune in b consistit. nulli manet rōnabilis querimonia de eo qz nihil alio rū aufert. sed p̄pria pro suo libito disposuit. sed fortuna nihil abstulit qd erat boetii sed p̄pria disposuit pro suo libito ergo etc. **¶** Nota de hoc qz dicit que tibi tua. Seneca dicit in de remediis. Non est tuū qd fortuna fecit esse tuū. Alienum est oē quicqd optando euenit. et nihil ipsi? p̄pria putari lz qd eripi pōt. **¶** Nota qz homo pducit nudus ex vtero matris. per hoc innuit magna eius miseria. Si enī homo nudus nascit et nullo indigeret minus esset miser. lz qz nudus nascit nihil possidens et pluribus indigens. iō magis miser est. Cui pauper henric? Primitus i mundo tecum tua quanta tulisti. Nudus eras primo et postea nudus eris. **¶** Nota qz bona exteriora non sunt propria hominis qz dicit. Sen. Nihil propriū ducas quod mutare possit fortuna reposcit quod dedit donum quod dare potuit auferre potuit et quod fortuna non dedit non eripit.

¶ An ego sola meū ius exercere p̄hibeor. Licet celo proferre lucidos dies. eosdemq; tenebrosos noctibus condere. licet anno terre vultum nūc floribus redimere: nunc nimbis frigoribusq; cōfūdere. Jus est mari nūc strato equore blādiri. nūc procellis ac fluctibus inborrescere. Nos ad cōstāntiam nostris moribus alienam inexplata hominum cupiditas alligabit. Nec nostra vis est. hunc continuum ludum ludimus. Rotam volubili orbe versamus. infima summis: summa infimis mutare gaudemus. Ascende si placet. sed ea lege ne vti cum ludicri mei ratio poscet descendere iniuriam putes.

¶ An ego sola meū ius exercere. Hic r̄idet tacite qōni. Diceret aliqs fortune. lz bona exteriora sint tua. tū postq; ea homini contulisti non deberes amplius auferre. Hic qz stioni respondet fortuna dicens qz hoc esset p̄tra ius et cōtra naturam suā. quā nullus d̄z sibi auferre imo d̄z vti sicut et cetera res vtunt sua natura. Cui dicit. Nūqd ego sola prohibeor exercere ius meum: cū oīa atia exerceant naturam suam qd declarat: qd lz. i. licitū ē. celo proferre lucidos dies eosdemq; condere. i. abscondere tenebrosos noctibus. et lz āno redimere. i. ornare. vultum. i. superficiē terre nunc. i. aliqñ floribus: sicut in vere. nunc frugibus sicut in estate. nunc confundere eā nimbis. i. pluuiis. et frigoribus sicut in autūno et hyeme. Jus. i. natura est mari. nūc. i. aliqñ. i. tēpore sereno blandiri. i. blandum esse. equore strato. i. pacificato. sed tpe tempestatis inborrescere. i. horridū apparere p̄cellis ac fluctibus. i. inundationibus. nūquid inexplata. i. inlatiabilis. cupiditas hominum. alligabit nos ad cōstāntiā alienam nostris moribus. q. d. non. enīz hec est nostra vis. i. naturalis p̄tās. hunc ludū p̄tinuū. i. oī tēpore vel cōtinue ludimus. rotam versamus volubili orbe. i. veloci circūlatiōe. et nos gaudemus mutare infima. i. aduersa summis. i. p̄sp̄ris. et summa infimis. i. prospera aduersis. Tu boeti ascende rotam nostram si placet: lz ea lege. i. p̄tatiōe. vti ne putes tibi fieri iniuriam si p̄tingit te descendere cum rō mei ludicri idest ludī iocosi b̄ poscet.

Nota q̄ quilibet res in sua naturali operatōe delectat. Frustra ergo laborat qui naturā rei auferre conat. cū natura non assuecat i p̄trariū. Uñ pauper henri. Nōne sua licet quibus sic vtitur arte. Q̄ sibi fors dederit vtitur ois hō. Miles eqs p̄scator aquis 7 clericus hymnis. Nautā fretis. pugiles marte. poete metris. Rusticus arua parat. numerat mercator auar. Virgo legit flores: stultus amator amat. Seminat in spinis nature iura retractans.

Nota q̄ dicit cupiditatem hominum esse inrepletam. q̄ dicit Arist. 2. pol. Infinita est cōcupiscentia hominum ad cuius repletionem multi viuunt. Et Sen. 16. epla Naturalia desideria finita sunt ex falsa autem opinione nascentia vbi desinant non habent. 7. 24. epla Omnia aliquis cōtēnere potest omnia autem habere non potest.

An tu mores ignorabas meos. Nesciebas Cresum regem lidorum Cyro paulo ante formidabilem: mox deinde miserandum rogi flammis traditum misso celitus imbze defensum. Nū te preterit. Paulum persi regis a se capti calamitibus pias impendisse lachrymas: Quid tragediarum clamor aliud deflet: nisi indiscreto ictu fortunam felicia regna vertentem. Nonne adolescentulus ayon eyoy. i. duo dolia vini alterum quidem malum aliud autem bonum in iouis lumine iacere didicisti. Quid si vberius de bonorum parte sumpsi. Quid si a te non tota discessi. Quid si hec ipsa mei mutabilitas iusta tibi causa est sperandi meliora: tamen ne animo contabescas. 7 intra commune omnibus regnum locatus proprio iure viuere desideras.

An tu mores ignorabas meos. Hic fortuna excludit quādam r̄sionem Boetii. Possit enī dicere Boetius o fortuna ego cōquestus sum de tua mutabilitate quia ignoravi mores tuos. hanc r̄sionē excludit fortuna per plura nota Boetio ex quibus poterat perpendere mores 7 instabilitatē suam. 7 dicit nūqd tu ignorabas mores meos. q. v. nōne sciebas q̄o cresus rex lidorum qui prius erat formidabilis cyro regi persarum. sed postea captus fuit a cyro 7 traditus ignibus ad cremandū. sed imbze misso celitus fuit defensus 7 euasit. Nūqd etiam preterit te q̄o paulus consul romanus fudit pias lachrymas sup calamitatibus. i. miseris persi regis quē captiu auerat. qd enim aliud deflet clamor tragediarum. i. poematū reprehendētū vitia hominū nisi me fortunā subuertētē felicia regna indiscreto ictu idest incerto euentu. nonne exstans adolescentulus didicisti: iacere in lumine. i. in domo iouis duo dolia vini: vnum bonum aliud malum. de quibus oportuit vnūquēqz intrātem gustare. quid conquereris si vberius de bonorum parte sumpsi. quid cōquereris si a te nō tota discessi. qd conquereris si hec ipsa mei mutabilitas est tibi iusta cā sperandi meliora. i. prospera. tñ ne pro non cōtabescas. i. deficiās. animo 7 tu locatus intra cōe regnum oibus. s. in mundū desideras viuere p̄prio iure qz hoc eē nō pōt vt erimaris a cōi legē hoīuz. **Nota q̄ cum cresus rex lidorum esset pugnaturus contra regem plax ipse consuluit appollinē de successu pugne qui r̄ndit sibi h̄mōi versiculo. Cresus p̄det alim trāsgressus plurima regna. Alim est fluvius quidam: quē versiculum cresus sic intellexit. q̄ Cresus trāsgressus alim perdet. i. destruet plurima regna ipsius Lyri. sed appollo sic intellexit. Cresus trāsgressus alim perdet. i. amittet plurima regna sua 7 hoc contigit. nam ipse cū trāsgressus esset alim victus ē a Lyro 7 i ignez positus. sed tāta inundatio pluuie facta fuit. q̄ exictus fuit ignis 7 euasit. de quo cum multum gloriaret: dixit filia sua nomine ama. O pater expecta vltimum diem ante quē non ē gloriandum. Quadam vō nocte vidit Cresus in somno q̄ esset super altam arbozem vbi iupiter cum rigabat. 7 p̄heb? cum sicabat. quod somnum cum reuulisset filie sue respondit filia. Tu eris captus a cyro 7 in cruce suspēsus. vbi iupiter. i. pluuia te rigabit. 7 p̄hebus. i. sol te sicabit. quod ad vltimum contigit. ex quo potest perpendi mutabilitas fortune. **Nota** q̄ paulus consul romanus missus fuit pugnare contra regem persarum qui erat superbissimus hominum cum autem ipsum deuicisset considerans prosperitatem preteritam 7 aduersitatem presentem ei? motus pietate fleuit super ipsum 7 dimisit eum. ex quo similiter perpenditur mutabilitas fortune. **Nota** q̄ tragedia est carmen reprehensiuū vitiorum incipiens a prosperitate: desinens in aduersitate. Et dicitur a tragos grece qd ē hircus latine. 7 odos cantus: quia cantus huiusmodi carminis hircus remunerabatur. Inde dicuntur tragedie poete qui antiqua gesta 7 facinora sceleratorum regum luctuoso carmine populo spectante. i. respiciente concinebant sicut dicit Isid. lib. etimo. **Nota** Homerus volens ostendere mutabilitatem fortune describit in domo iouis facere duo dolia vini vnum bonum: aliud malum. 7 omnes intrantes domum de vtroqz oportebat gustare. sed quosdā plus de bono. quosdam vō plus de malo. Et hec descriptio publice depingebatur athenis in templo iouis. vbi Boetius studuit existens adolescens sicut ipse testatur in de scholarium disciplina. **Per** domum autem iouis. homerus significabat mundum per duo dolia prosperitates 7 aduersitatem. 7 omnes qui viuunt in mundo de vtroqz gustant. quidam plus de prosperitate: quidam plus de aduersitate. **Nota** dicit fortunam subuertentem felicia regna dicit. Sanfredus in poetria. Hoc vnum prescre potes: q̄ nulla potestas esse morosa potest: quia res fortuna secūdas Imperat eē breues: si vis exempla: p̄iores Res pice fortunas. enarrat illa p̄sorū. florida prosperitas minus subuertit athenas. Ilion atrides. magne carthagini arces. Scipio. sed multi romani sunt alia fati Tempo ra versa breui breuis est distantia leti. Omnis 7 inesti nox est vicina diei. Hec aliena docēt 7 te tua facta docebunt.**

Adetrum secundum libri secundi.

I quantas rapidis flatibus incitus
Pontus versat arenas:
Aut quot stelliferis edita noctibus
Celo sidera fulgent.
Tantas fundat opes: nec retrahat manum
Pleno copia cornu.
Humanam miseram baud ideo genus
Lessat flere querelas.
Quāuis vota libens excipiat deus
Multi prodigus auri.
Et claris auidos ornet honoribus
Nil iam. parta videntur:
Sed queſita vorans sena rapacitas
Alios pandit biatas.
Que iam precipitem frena cupidinem
Lerto sine retentent.
Largis cum potius muneribus fluens
Sitis ardescit habendi.
Nunq̄ diues agit qui trepidus gemens.
Sese credit egentem.

Adetrum secundum secundi libri.
I quantas rapidis flatibus incitus: Istud est secundum metrum huius secundi. quod dicit asclepiadiū ab inuētoze. coriambicum a pede pedo minante.

[Marginal notes on the right edge of the page, partially cut off and difficult to read.]

mirante. quis sit pes coriambus prius habitum est. Et constat illud metrum ex primo spondeo et duobus coriam bis et pirichio vel iambo: quale metrum est istius hymni. Sanctorum meritis. Secundum metrum dicitur ferregratium ab inventore. constans. ex primo spondeo. secundo dactilo. tertio spondeo vel trocheo. In hoc ergo metro fortuna conqueritur de inexpleta cupiditate hominum: dices Si copia. i. fortuna quam gentiles deam copie appellabant. pleno cornu fundat hominibus tantas opes quantas arenas versat. i. voluit pontus. i. mare incitus. i. commotus. rapidis flantibus. i. impetuosis ventis. et si fundat tantas opes quot sidera fulgent in celo edita. i. orta. stelliferis noctibus. et ipsa copia non retrahit manum auferendo opes haud proinde humano genus cessat flere. i. flendo proponere miseris querelas. et quis de? prodigus. i. diues multi auri. i. ad modum prodigi multum aurum diffundens ipse de? libens excipiat vota hominum. et ornate auidos. i. cupidos claris honoribus. tunc iam parta. i. acquisita et possessa nil vident eis. sed sua rapacitas vorans quanta. i. acquisita pandit. i. manifestat: alios hiatus. i. receptacula cupiditatis. et tunc quirit fortuna que iam frena retentent. i. detinebunt. certo sine cupidinem. i. auaritiam hominum. precipites. i. precipitantem hominem cum sitis. i. desiderium habendi fluens largis muneribus ardescit in hodie. et ideo ille qui trepidus terrore aduersitatis. et gemens credit sese egentem. ille nunquam diues agit. i. vitam ducit. Nota circa hoc quod dicit pleno copia cornu. quod cum hercules quodam tempore luctaretur cum achille. et achilles mutaret se in taurum hercules apprehendens ipsum per cornu effregit illud et repletum pomis et floribus odoriferis sacrificauit illud fortune quod cornu dicitur fortuna quibusdam propinare plenum quibusdam vacuum. quibusdam semiplenum secundum diuersum statum prosperitatis et aduersitatis hominum. Nota quod fortuna inuehit contra auaritiam hominum. quod Tullius in libro tusculanarum questionum dicit. Auaritia studium pecunie huius quam nemo sapiens concupiuit. ea enim quasi malis venenis imbuta corpus animumque virilem offendit. ipsa enim insatiabilis manens neque copia neque inopia minuitur et in eodem hoc dicit. Quid est quod multi cupiditate pecunie ferunt. quorum ita perturbat animi ut non multum absint ab insania. Et dicit Seneca. 66. epistola. Auaritia nullus habet magis malum nisi quod ingrata est. et 62. epistola. auaros comparat canibus dicens. Vidisti aliquem canem missum a domino panis frustum aut carnis apto ore captantem. quicquid arripit prius integrum deuorat et semper ad spem futuri inhiat. Idem euenit nobis quicquid nobis fortuna expectantibus porrigit. illud sine omni voluntate dimittimus et statim ad rapinam alterius erigimur. Nota qui credit se egentem. non est diues sed pauper. quod dicit. Seneca. prima epistola. Non qui pauper habet. sed qui plus cupit pauper est. Quid enim refert quantum illi in archa quantum in horreis facit si alieno hiatu imminet. Nota quod diuitie non tollunt auaritiam sed augmentant. Unde Seneca. 16. epistola dicit. Longerat in te quicquid locupletes possiderunt ultra priuatum pecunie modum. fortuna te prouebat. auro tegat. purpura vestiat. terrarum in arboribus abscondat accedant statue et picture et quicquid vlla ars elaborauit maiora cupere ab his non desistes. vnde Iuuenalis. Interea plerumque dum turget sacculus ere crescit amor nimis quantum pecunia crescit.

Prosa tertia secundi libri:

Is igitur si pro se tecum verbis fortuna loqueretur. quid profecto contra hisceres non haberes. Atque si quod est quo querelam tuam iure tuearis proferas orationem dabitur tibi dicendi locum. Sed. Tum ego speciosa quidem ista sunt inquam oblitaque rhetorice ac musice melle dulcedinis. tum tamen cum au-

diuntur oblectant. Sed miseris malorum altior est sensus. Itaque cum hec auribus insonare desierint: insitus animus merore pregrauat. **Id.** Et illa. ita est inquit. Nec enim nondum morbi tui remedia: sed adhuc contumacis aduersum curationem doloris fomenta quedam sunt. Nam que in fundum sese penetrent. cum tempestiuam fuerit admonebo.

Prosa tertia secundi libri.

Is igitur si se tecum fortuna. **Id.** hic incipit prosa tertia huius secundi libri. In qua probat Boetium non debere conqueri de fortuna. quod multa bona sibi contulit. Et primo inquit probat quod sentiat de dictis fortune. secundo bona fortune sibi collata enumerat. ibi verum tamen. Primo ostendit probat quod Boetius nihil habeat quod fortunam. Secundo Boetius ridet. Tertio probat eius responsione approbat sic patebit. dicit primo. Si fortuna loqueretur his tecum verbis pro. se. profecto pro certe. tu non haberes quod hisceres. i. non haberes versus apertus os ad respondendum fortune: aut si quod est quo tuam querelam iure tu caris. orationem. i. necesse est. ut proferas. dabitur tibi locum dicendi. Tum ego Boetius inquam. i. dixi vel respondi. Speciosa quidem sunt ista que fortuna dixit. et sunt oblita. i. delinita. melle idest delectat de rethorice dulcedinis. i. quantum ad prosam ac pro et musice dulcedinis. i. quantum ad metrum et tamen. i. tum. oblectant. i. delectant. animum meum cum audiuntur. sed sensus. i. precepto malorum est altior. i. profundior miseris quam isti possint attingere. quod dicit. quis verba fortune superficialiter me delectent. tamen ad profunditatem mei doloris non attingunt. Itaque. i. ergo cum hec verba fortune desierint. i. cessauerint insonare auribus meis merore insitus. i. insitus pregrauat animum meum. Tum probat approbat responsione Boetii dicens. Ita est. hec enim verba fortune nondum sunt remedia tui morbi. sed sunt quedam fomenta. i. lenimenta. aduersum curationem. i. contra sanationem contumacis doloris nam remedia que penetrent. i. imittent sese in profundum perturbationum expellendo causam radicalem tui morbi. ista ad mouebo. i. apponam cum fuerit tempestiuum. Nota quod Boetius nihil habuit loqui contra verba fortune. quod vix dixit et veritatem non est loquendum. Nam vna omnia consonant: et veritas sibi ipsi attestatur huius Aristotelem. Nota huius est verbum inchoatiuum. et profertur per syncopam. quod regulariter deberet dici hyasco. versus hiscere. i. hiatum inchoare. cum aliquis aperit os. Nota quod oblitus altera producta est participium verbi obliuiscor. Sed oblitus altera correpta descendit a verbo oblitio. et oblitus. idest maculatus. vnde versus. Immemor oblitus notat: oblitus est maculatus. Nota circa hoc quod dicit insitus merore animum aggrauat. quod quis non doleret de infortunio nulli contigit nisi animo multum elevato supra fortunam. et dicit Seneca. 65. epistola. Plus equo te dolere nolo. sed ut non doleas. vix erigere audeo. nulli autem ista firmitas animi contingit nisi multum supra fortunam elevato. et subdit illud agamus ut secunda nobis fiat amissorum recordatio. nemo libenter ad id reddit quod non sine tormento cogitaturus est. Nota quod per rethoricam et musicam dulcedinem fortune Boetius adhuc non fuit restitutus virtuti. et sapientie. quod attestat eius merore aggrauans animum. Nam virtus et sapientia et dolorem et merorem opprimit. vnde Seneca. 65. epistola: Quemadmodum miuta summa claritas solis obscurat sic dolores mestitias iniurias. sapientia et virtus sua magnitudine elidit atque opprimit. **Verumtamen** ne te miserum existimari velis an numerum modumque tue felicitatis oblitus es: Taceo quod desolatum parente summorum te viro- rum cura suscepit delectusque in affinitate principum ciuitatis: quod preciosissimum propinquitatis

genus est. prius charus quam proximus esse cepisti. Quis non te felicissimum cum tanto splendore sacerorum cum coniugis pudore cum masculine quoque proles opportunitateque predicabit.

Certum ne te existimari miserum velis. Hic probia enumerat bona fortune Boetio collata ratione quorum non debuit se estimare miserum. Et primo enumerat bona preterita que ipsum felicem fecerunt. postea enumerat in quarta prosa bona que ipsam in presentem felicem ostendunt. Primo igitur probia describit felicitates suam preteritas. Secundo excludit quaedam obiectio nem ibi. Quod si scircum. Primo enumerat quedam bona communia. secundo magis specialia. secunda ibi. Preterea libet. primo dicit. O Boetie ne. i. non velis te existimari miserum. nunquam oblitus es numerum. quod pro. i. modum felicitatis tue. ta ceo. i. pertransio. quod te desolatum. i. priuatum. parente. i. patre. i. matre cura summorum virorum. i. consulum romanorum te suscepit. et tu delectus. i. de aliis electus in affinitate precipuum civitatis cepisti prius esse charus quam proximus. quod est preciosissimum genus propinquitatis. quis non predicabit felicissimum cum tanto splendore tuorum sacerorum. cum tanto pudore coniugis. i. uxoris. et cum opportunitate. i. opportuna felicitate masculine proles. q. d. nullus est qui non iudicaverit te felicem in his. **C** Nota quod triplex est genus propinquitatis. Primum quod trahit ex genealogia: et in tali propinquitate aliquis simul efficitur proximus et charus. nam frater fratri est charus et propinquus. Alia est propinquitatis que trahit ex matrimonio. et vocat affinitas: et in tali propinquitate aliquis prius efficitur propinquus quam charus. tertia propinquitatis contrahit ex bonis moribus et virtutibus. Hec est preciosissimum genus propinquitatis: et in tali aliquis prius efficitur charus quam propinquus. et sic Boetius prius factus fuit romanis principibus charus ratione virtutis quam propinquus matrimonio trahendo cum eis. **C** Nota quod probia dicit Boetium fuisse felicem splendore sacerorum in plurali. cum tamen non habuerit nisi unum socerum. Nam socer dicitur cuius filiam aliquis ducit et non legitur quod Boetius habuit duas uxores. Ad hoc potest dici. quod hic accipitur socer large. non tamen pro parte uxoris. sed et pro fratre qui large est potest dici socer. **C** Nota quod ex tribus probia dicit Boetium felicem fuisse. ex honestate sacerorum. ex pudore coniugis. ex opportunitate masculine proles. i. suorum filiorum.

Preterea libet enim preterire comitia. assumptas in adolescentia negatas senibus dignitates: ad singulares felicitatis tue cumulū venire delectat. **P**reterea libet enim preterire comitia. Hic probia enumerat quedam bona specialia: ex quibus Boetius non debet se estimare miserum. Et dicit ego pretereo. i. pretransire volo: quod mihi libet preterire comitia supple bona: et delectat me venire ad singularem. i. specialem cumulū tue felicitatis. s. ad sumptas dignitates in adolescentia negatas senibus. Et subdit.

Si quis reus mortalium fructus ullam beatitudinis potestas habet. poterit ne illius memoria lucis quantalibet ingruentium malorum mole deleri. Cum duos pariter consules liberos tuos domo provehi sub frequentia patrum: sub plebis alacritate vidisti: cum eisdem in curia currules insidentibus tu regie laudis orator ingenii gloriam facundie meruisti. cum in circo duorum medius consulum circumfusa multitudinis expectationem triumphali largitione satiasti. dedisti. ut opinor verba fortune dum te illa demulcet: dum te ut suas delicias fouet. Adunus quod nulli unquam privato commodaverat abstulisti. Vis ne ergo cum fortuna

calculum ponere: Nunc te primus luenti oculo perstrinxit. Si numerum modumque letorum tristitue consideres adhuc te felicem negare non possis.

Si quis fructus rerum mortalium habet ullum pondus beatitudinis. i. si pro aliquo tempore bonus homo debet dici felix poterit ne memoria illius lucis. i. tue felicitatis. quae iam dicam deleri quantalibet mole. i. quocumque pondere ingruentium malorum. q. d. non potest deleri. et que est illa felicitas cum tu vidisti liberos tuos. i. filios tuos. pariter consules electos. puebi. i. duci de domo tua. sub frequentia. i. diligentia patrum. s. seniorum. et sub alacritate. i. sub gaudio plebis. et cum tu eisdem filiis tuis insidentibus currules. i. sedes iudicarias. orator. i. predicator regie laudis meruisti gloriam ingenii et facundie cum tu medius in circo. i. in circundatione. duorum consulum. s. filiorum tuorum satiasti expectationes circumfusa multitudinis. triumphali largitione. i. victoriam triumphatione. ut ego opinor tu dedisti verba. i. deceptiones fortune dum te illa demulcet dum te fouet ut suas delicias. tu abstulisti munus quod nunc commodaverat ulli. i. alicui. privato. i. extraneo. vis ne ergo cum fortuna ponere calculum. i. computationem nunc ipsa fortuna primus perstrinxit te oculo luenti. id est in uido si consideres numerum et modum letorum. ut pro vel tristitue. i. prosperitatis et aduersitatis adhuc non possis te negare felices. **C** Nota probia per hoc quod dicit pretereo et prius dixit taceo. utitur quodam colore rhetorico. qui dicitur occupatio. et diffinitur sic a Tullio. Occupatio est cuius dicimus nos preterire: aut nescire: aut nolle dicere illud quod tamen maxime dicimus. **C** Nota quod mos erat romanorum ante. 30. annos nulli conferre aliquam dignitatem. nisi si propter singularem dignitatem vel probitatem. vel pro publice rei evidentem utilitatem. Boetius autem in adolescentia ante. 30. annos electus fuit in consule. et hoc probia vocat felicitatem comitem. non quod comiter omnibus hoc concederet sed quod non solum Boetio sed et aliis paucis hoc accidit. Refert. n. Tullius in li. de amicitia. quod Scipio ante. 30. annos bis factus est consul. Sicut germanicus iuuenis consul factus est ante. 30. annos. sed singularem felicitatem Boetii tangit dicens. Cum duos pariter consules. **C** Nota quod huiusmodi in lib. ethymic. currules erant sedes in quibus magistratus sedentes iura reddebant. Et dicuntur currules a curru: quod tali sede utebantur in curru iudices quo utebantur ut expeditius populo iudicia redderent. **C** Nota quod consuetudo erat apud romanos in electione consulum habere sermonem ad populum de laudibus regum et electorum in magistratum: et si bene predicabant: inde gloriam consequantur huiusmodi sermonem fecit Boetius in electione suorum filiorum in consules: et ex inde sua gloria fuit geminata. Et quod similis sermo consuevit fieri in triumphis in laudem eorum qui obtinuerant victoriam: ideo huiusmodi sermonem vocat triumphalem largitionem. **C** Nota qui bonum aliquod promittit et non adimplet: ille dat verba et non rem. et sic dicitur. ergo dicit probia. dedisti fortunae verba. i. deceptiones promittendo ei aliquid boni quod ipsa te ita fouet. **C** Nota quod calculus in una significatione est parvus lapillus qui calcando non ledit. et quod talibus lapillis utebantur antiqui in computatione. ideo calculare vel calculum ponere ponitur pro computare vel pro rationem facere. ergo dicit probia. vis ne cum fortuna calculum ponere quasi dicat non debet si computationem cum ea. ipsa inueniet te multo felicioris quam miserum.

Quod si idcirco te fortunatum esse non estimas quam que tunc leta videbantur abierunt. Non est quod te miserum putes: quam que nunc mesta creduntur pretereunt. An tu in hanc vite scenam nunc primum subitus hospesque venisti. ullam ne humanis rebus inesse constantiam reris. cum sepe ipsum hominem velox hora dissoluat: Nam et si rara est

fortuitis

fortuitis manendi fides. vltimus tamē vite dies
mors quedam fortune est etiam manētis. Quid
ergo referre putas. Tu ne illam moriendo de-
seras: an te illa fugiendo deserat.

Quod si idcirco te fortunatū esse. hęc pbia excludit quā
dam obiectiōem. posset aliquis dicere. hęc predicta bona
non faciunt me felicem qz sunt ptransita. hęc obiectiōes
excludit pbia dicens. Qd p sed. si nō estimas te fortunatū
.i. felicem: qm̄ illa abierunt que tunc videbant letā. etiam
non est qd. i. pp qd. tu putes. i. estimas te miser qm̄ q nūc
credunt. i. vident mēta pterere. An nūc pro nunquid
tu. venisti primum in hanc scenam. i. vmbziam vite. sub-
tus. i. improuisus. qz pro r. hospes. i. aduena. vt ignores
que gerantur in hac vita. ne pro nunquid reris. i. opinaris
vllam constantiā inesse humanis rebus. cum ipsum ho-
minem sepe dissoluat velox hora mortis. nam si fortuitis
rebus est fides pmanendi. licet rara. tñ vltimus dies vite
est quedam mors fortune. etiam manentis fortune. quid
igitur putas referre. i. distare. ne. i. an tu deseras illas for-
tunam moriendo. an pro vel illa te deserat fugiendo. q. d
nihil refert quantum ad inconstantiam fortune: siue for-
tuna hominē deserat siue deseratur. manifestum est qz p
manere non p̄t. **N**ota qz in rebus humanis non sit con-
stantia. Cuius rō est. In isto quod est genitū nulla est cō-
stantia: qz nihil est genitū quod non est corruptibile r
non permanēs: sed res humane sunt genite r p̄duce ergo
rē. **N**otandum qz non est durabilis fortune prosperitas
qz ipsa cito fugat aduersitas. vñ Sāfrē. in poetria. Om-
nibus ne crede tuis. r tpe paruo. Illurere tibi. mor sunt
clausura serenum. **A**ubila fata diem: inducentqz crepu-
scula noctem. pp quod non est adhibenda fides rebus for-
tuitis. **N**ota qz pbia tangit vnam rōnem qz fortuna nō
sit constans que talis est. Homo non est constans. ergo
nec fortuna: antecedens pz: qz hoīem sepe dissoluit velox
hora mortis. consequentia probatur ex hoc qz fortuna nō
habet esse nisi circa hominem: cum sit in agentibus a pro-
posito. z. p̄bico. g. dicit pbia nihil differt quo ad inconstā-
tiam fortune. siue fortuna derelinquat hominem fugien-
do: siue homo derelinquat ipsam moriēdo quocunqz mo-
do fiat semper ipsa est inconstans r non permanens.

Adetrum tertium secundi libri.

Am polo pbebus roseis quadrigis

Lucem spargere ceperit.

Pallet albentes hebetata vultus

Flammis stella prementibus.

Lum nemus statu zephiri tepentis

Vernis irrubuit ros.

Spiret infantum nebulosus auster

Iam spinis abeat decus.

Sepe tranquillo radiat sereno

Immotis mare fluctibus.

Sepe feruentes aquilo procellas

Verso concitat equore.

Rara si constat sua forma mundo.

Si tantas variat vices.

Crede fortunis hominum caducis:

Bonis crede fugacibus.

Constat eterna positumqz lege est:

At constat gentium nihil.

Adetrum tertium libri secundi.

Am polo pbebus roseis quadrigis. **I**stud est

metrum tertium huius secundi. cuius. p̄imu

versus dī saphicus ab iuētore. trochaic⁹ a pede prediāte.
Adetrū at secundi versus dicitur gliconicum ab inuētoze
coriambicum a pede predominante. In hoc ergo metro
pbia declarat tribus exemplis mutabilitatem mundano-
rum. **P**rimum exemplum est de corporibus celestibus
tale. Sole lucente in celo tunc obscuratur lumen aliarum
stellarum. Ecce mutatio stellarum quo ad lumen quod ta-
men plus apparebat tempore noctis: sed sole nobis lucen-
te non apparet. vnde dicit in littera. Lum pbebus. i. sol ce-
perit. i. inceperit. spargere. i. emittere lucem. roseis quadri-
gis idest roseo curru. stella hebetata idest obscurata. flam-
mis idest luminibus solis p̄mentibus. ipsa pallet idest
pallida fit s̄m albentes vultus. **S**ecundum exemplum est
in terre nascentibus tale. zephiro flante terra ornatur flori-
bus: sed austro flante flores deficiunt. Ecce mutatio in ter-
re nascentibus. vnde dicit in littera. Lum idest quando
nemus irrubuit vernis idest vernalibus ros. flatu zephi-
ri tepentis idest calentis. si auster nebulosus spiret idest fla-
re inceperit. infantum idest insane. iaz decus rosarū. abeat
spinis idest recedat de spinis. **T**ertium exemplum est de
mare tale. Quando mare nō agitur ventis apparet trā-
quillum. sed ventis agitur efficitur tempestuosus. Ecce
mutabilitas. maris. vnde dicit i littera. Sepe mare radiat
idest splendet. tranquillo sereno idest serena tranquillitate
immotis idest non motis fluctibus Sepe aquilo concitat
idest prouocat. feruentes procellas idest tempestates. ver-
so equore idest moto mari. **T**ūc hortatur philosophia ne
credamus bonis fortune: dicens. Si mundo constat idest
permanet sua forma rara ut ex dictis patet r si mundus
variatur tantis vicis. idest alternationes. tunc crede cadu-
cis. idest transitoriiis fortunis hominum idest noli credere
r loquitur ironice. debet enim intelligi per contrariū. cre-
de idest noli credere bonis fugacibus: qualia sunt bōa for-
tune. quod patet ex hoc: quia constat idest manifestum est
r est positum idest stabilitus. eterna lege. idest diuina lege
ut nihil genitum constet. idest immutabiliter permaneat.

Nota qz poete attribuunt soli quadrigam. que dicitur
a numero quattuor equorum. **P**oete enim fingūt curru
solis trahi quattuor equis. propter quattuor diuersitates
solis. **N**am sol: cum oritur est rubeus. hora tertia splen-
dens hora meridici est feruens: sed hora vespertina est te-
pens. **L**une vero attribuunt bigam propter duas proprie-
tates lune **N**am luna virtualiter est frigida r humida.

Nota circa hoc qz dicit crede fortuitis bonis: seneca vi-
cit in li. de consolatione filii helye. **N**unq̄ ego fortune
credidi: que cum mecum videretur pacem agere. omnia
quecunqz in me indulgentissime conferebat pecunias. ho-
nores. gratiam. eo loco posui. vnde posset sine motu meo
repetere. Interuallum magnum inter me r ipsam habui.
itaqz nec illa abstulit nec euulsi. neminem aduersa fortu-
na comminuit. nisi quem secunda decepit. fortuna fortes
metuit. gnauos expauit. opes auferre potest: animū autē
surripere non potest. **N**ota qz philosophia bona fortu-
ne appellat caduca. quia dicit Senec. 78. epistola. Om-
nia ista in que fortuna dominus exercet sua sunt sicut pe-
cunie honores imbecilla sunt fluida mortalia sunt r pas-
siones incerte. **N**ota dicit nullus genitum esse constās
dicit seneca epistola preallegata. Omnia mortalia minuū-
tur. cadunt. deseruntur decrescunt. exhauriuntur. itaqz in
illis in forte causa incerta inequalitas est. diuinorum au-
tem vna natura est.

Prosa quarta libri secundi.

Am ego vera in quā cōmemoras. **V**
virtutum omnium nutritrix: nec inficiari
possum prosperitatis mee velocissimuz
cursum. sed hoc est quod recolentem vehemen-
tius coquit. **N**am in omni aduersitate fortune i

felicissimū genus est infortunū fuisse felices. **¶**

¶ Prosa quarta libri secundi.

Um ego vera inquam. Nec est quarta prosa huius secundi. in qua philosophia probat boetio non esse conquerendus de fortuna propter presentia bona que sibi dereliquit. Et primo boetius confitetur se fuisse felicem deplangēs presentē infelicitates. secundo philosophia ostendit ipsum esse felicem in presenti ibi. Sed q tu. dicit ergo boetius. **O** philosophia nutrix omnium virtutum tu commemoras vera. nec possum inficiari. idest negare. velocissimum cursum. idest recessum mee prosperitatis: sed hoc est quod conit. idest anxiat. vehementer me recolentem preteritam prosperitatem. Nam in omni aduersitate fortune infelicissimum genus infortunū est fuisse felicem et iam non esse.

¶ Nota philosophia dicitur nutrix omnium virtutum. qz omnis virtus consistit in medio. medium non attingitur nisi recta. ratio: que recta ratio est sapientie et philosophie **¶** Item cum philosophia diuidatur in practicam et speculatiuam: ipsa includit prudentiam que est recta ratio agibilia ex. 6. ethi. prudentia autem colligata est omnibus virtutibus ex eodem. 6. propterea philosophia dicitur nutrix omnium virtutum: **¶** Nota q recordatio preterite felicitatis coquit hominem. ideo dicit seneca. 65. epistola. Illud agamus ut locunda nobis fiat amissorum recordatio. hoc autem contingit cum animus preparatus est ad amissionem eorum. **¶** Nota q duplex est infortunium. quoddam continuum. aliud interpollatum siue discontinuum. primum infortunium: est infelix. secundum est infelicissimum Infortunium enim continuum ex consuetudine minus nocet. quia dicit seneca. in lib. de tranquill. ai. Tollerabilius est bona non acquirere. quam acquisita amittere. ideoqz letiores videbis quos fortuna nunqz respexit: quaz quos deseruit. Item dicit in lib. de consoli. filii helye. vnus habet bonum assidua infelicitas. q illos indurat quos verat Infortunium autem discontinuum est cum aliquis mutatur de aduersitate in prosperitatem: et iterum de prosperitate in aduersitatem. et tale est infelicissimum genus: qz sepe deficit hominem in desperationem. vnde Samaritanus. alias pau bein. **O** bona prosperitas vbi nunc es. nunc mea versa est In luctum cythara. fit lachrymosa lira. **O** mala dulcedo subitoqz absumpta veneno. **¶** Neque recō pensas melleo fellegrauī.

¶ Sed quod tu inquit false opinionis supplicia luis: id rebus iure imputare non possis. Nam si te hoc inane nomen fortuite felicitatis mouet: quam plurimis maximisqz habundes mecum reputes licet: Igitur si quod in omni fortune tue censu preciosissimum possidebas: id tibi diuinitus illesum adhuc inuolatumqz seruatur: poteris ne meliora queqz retinēs de infortunio iure causari. At qui viget incolumis illud preciosissimum humani generis decus. Symachus socer et quod vite precio non segnis emerēs. Vir totus ex sapientia virtutibusqz factus suarum securas: tuis ingemiscit iniuriis. **¶** Viuit vxor ingenio modesta: pudicitie pudore precellens et ut omnes dotes eius breuiter includam: patri similis. **¶** Viuit inquam tibi que tantum vite huius exosa spiritum seruat. Quo vno felicitatem minui tuaz vel ipsa concesserim. tui desiderio lachrymis ac dolore tabescit. **¶** Quid dicam liberos consulares quorum iam ut in id etatis pueris vel paterni vi-

auti specimen elacet ingenii.

¶ Sed q tu inquit false opinionis. **¶** Sic philosophia ostendit boetium in presenti esse felicem propter multa bona que adhuc possidet secundo probat felicitatem fortuitam nulli posse totaliter euenire. tertio probat veram felicitatem in bonis fortuitis non consistere. secunda ibi. **¶** Quis est enim. tertia ibi. Atqz ut agnoscas. **¶** Primo ponit philosophia q non debet querulari boetius de infortunio. cum habundet adhuc pluribus bonis. et illa bona philosophia enumerat. Secundo ipsa consolatur eum ibi. **¶** Cum igitur dicit primo. **O** boeti q tu luis. idest patiaris supplicium false opinionis id. i. illud non possis iure imputare rebus nam si mouet te inane nomen fortuite felicitatis. licet. id. est licitum est. ut tu reputes. idest computes. mecum. **¶** q plurimis. qz pro et. maximis bonis habundes: si igitur illud bonum tibi seruatur diuinitus illesum. qz pro et. inuisolatum quod tu possidebas preciosissimum in omni censu idest thesauro tue fortune. poteris ne. retinens queqz meliora iure causari. idest conqueri de infortunio. quasi di. non. **¶** Tunc enumerat bona eius atqz pro certe. illud preciosissimum decus humani generis. scilicet Symachus socer tuus. iste viget. idest floret vel viuit. incolumis. idest sanus. quod supple decus nō segnis. idest nō tardus. emerēs precio vite. quasi di. tu tantum diligis cum q vitam tuam pro eo erponeres Symachus vir totus factus ex sapientia et virtutibus. ille securus snarum supple iniuriarum. ingemiscit de tuis iniuriis. viuit vxor tua modesta ingenio: precellens pudore pudicitie: et ut includam breuiter omnes dotes. idest virtutes eius. ipsa est similis patri suo scilicet simacho. et ipsa existens exosa. idest tediosa huius vite. tantum tibi seruat spiritum. idest tantum ipsa viuit propter te. quo. i. in quo vno ego concesserim tuam felicitatem minui suple q vxor tua tabescit idest tristatur lachrymis ac dolore desiderio tui: quid dicam liberos tuos consulares. quorum specimen. i. similitudo ingenti paterni. idest tui vel auti. i. auī ipsorum. scilicet simachi. qui fuit auus ipsorum ex parte matris. elucet ut in id etatis pueris. q. d. liberi tui sunt similes patri et auo ipsorum in prudentia inqz etas permittit. **¶** **¶** Notandum sicut inferius probabitur. q in rebus fortuitis non potest consistere vera felicitas Ideo illi qui adeptione talium rerum felices se existimabant. et ex amissione earum infelices falsa opinione decipiebantur. et licet in opinione eorum sic esset: non tamen erat in re. Ideo dicit philosophia ad boetium q tu false opinionis supplicium luis. id rebus imputare non possis. **¶** Nota supplicium false opinionis est in animo non in re. vnde seneca. 17. epla. **¶** Adultis parasse diuitias non fuit finis miseriarum: sed mutatio animorum. nec hoc miror. non enim in rebus est viciū sed in animo. sepius enim opinione qz re laboramus. ergo infortunium. boetii non erat imputandum rebus quia non erat. sed imputandum fuit sue false opinionis. **¶** Nota q philosophia ostendit presentem felicitatem in tribus consistere. i. in amicis. in vxore pudica. et filiorum suorum prudentia. **¶** Primo enim ad felicitatem requiruntur amici. Nam amicum est preciosissimum genus diuitiarum ex. 8. prosa huius. secū di. Et. aristo. 9. ethi. Nemo eligit viuere sine amicis habens reliqua bona. Et fm tullius in lib. de amicitia. Qui amicitiam tollit de mundo solem tollere videtur. Et seneca in de remediis fortuitorum: nihil est peius qz amicos non habere si amicum perdidisti alium quere. et ibi cum queras vbi inuenias. quere inter artes liberales. inter recta et honesta officia. quere in laboribus. ad mensam ista res non queritur. Secundo requiritur ad felicitatem politican vxor pudica que rara est. vnde seneca. in de remediis fort. **¶** Adulte inter probas matrimonialis ordinis ceperūt esse exempla meretricularum: qz multas ex coniugibus optimis pessimas videmus. ex diligentissimis dissolutissimas: ex liberalissimis rapacissimas. **¶** Etiam si bona vxorem habuisti:

rem habuisti: non potes affirmare eam esse permanens in illo proposito. nihil tam mobile: nihil tam vagum quam feminarum voluntas. Tertio requiritur ad felicitatem politicam proles. quod secundum aristoteli. primo ethi. Non omnino felix est qui specie turpis est: aut solitarius. aut prole carens. Nota secundum huguionem specimen est pulchritudo vel similitudo vel signum vel imago vel noticia vel experimentum vel bonum operis documentum. sed in proposito accipitur pro similitudine. C Item secundum eundem auctorem. ta. tit. i. ab auro habitus vel possessus vel ad ipsum pertinens. et ponitur quandoque pro antiquo.

Cuz igitur precipua sit mortalibus vite cura retinende: o te si tua bona cognoscas felicem: cui suppetant etiam nunc que vita nemo dubitat esse chariora. Quare sicca iam lachrymas. Non dum est ad vnum tibi omnis exosa fortuna: nec tibi nimium valida tempestas incubuit quoniam tenaces herent anchorae: que nec peritis solamen nec futuri spem temporis abesse patientur. B. Et herent iniquas precor: illis namque manentibus ut cumque se res habeant huc. enatabimus. Sz quantum decus ornamentis nostris decesserit vides. P. Et illa promouimus inquit aliquantum si te nondum totius tue sortis piget. Sed delicias tuas ferre non possum qui abesse aliquid tue beatitudini tam luctuosus atque anrius conqraris

Cum igitur precipua sit mortalibus. Hic philosophia ex dictis concolatur boetium dicens. Et quo hominibus est precipua cura. i. marina cura. retinende vite. i. saluande. vite. o te felicez si cognoscas tua bona cui etiam nunc suppetunt. i. abundant tam lia bona. que nemo dubitat esse cariora ipsa vita quare iam sicca lachrymas. et noli flere. nondum enim omnis fortuna est tibi exosa. i. aduersa. ad vnum. i. omnino nec tibi incubuit. i. instette tempestas aduersitatis minimum valida. quoniam tenaces anchorae. i. amici inseparabiles. herent. i. firmiter manent: que se anchorae non patient tibi abesse solamen peritis temporibus nec spes futuri temporis. Et dicit boetius. precor ut herent. i. maneant ille anchorae. quod ipsis manentibus. utcumque. i. qualitercumque res se habeant. nos enatabimur euadendo aduersitatem fortunae. Sz o philosophia tu vides quantum decus nostris ornamentis bonorum exteriorum quibus ornabamur decesserit. Subiungit philosophia. nos promouimus aliquantum animam tuam ad consolationem si non dum piget te totum tue sortis quod maior pars salua tibi manet sed non possum ferre tuas delicias: qui tam luctuosus. i. plenus luctu. atque anrius conqraris aliquid abesse tue beatitudinis. i. tue felicitati. Nota quod sicut mors est omnium amarissima. quod omnia abscindit. omnia deuorat et quod aliqui iudicant se non timere mortem: et tamen timet Seneca in de remediis for. Sic vita est omnium dulcissima. omnia enim appetunt esse et vivere id vniuersumque naturaliter nititur ad saluandum vitam: qua nihil est chari. Si ergo boetius possedit bona que chariora sunt vita: non debuit se existimare miserem: sed magis felicem. Nota quod philosophia amicos appellat anchoras. sicut enim tempestate incubente per anchoram nauis retinetur et a periclitatione saluatur. sic imminente aduersitate fortunae homo fidelibus amicis ne sic cubat infortunio subleuatur. Fideles enim amici retinent hominem impetu fortune agitatam ne totaliter deficiat a sua stabilitate. Nota secundum huguionem suppetere. id est subministrare vel supabundare. sed pigere est piger esse vel penitere vel grauare vel offendere.

Quis est enim tam compositae felicitatis: ut non aliqua ex parte eius status sui qualitate rireretur. Anxia enim res est humanorum conditio bonorum. et que vix nunquam tota perueniat: vel nunquam perpetua sub

sistat. Hunc census eruberat: sed est pudori degener sanguis. Hunc nobilitas notum facit: sed angustia rei familiaris inclusus esse mallet ignotus. Ille utroque circumfluus vitam celibem deflet. Ille nuptiis felix. orbis liberis alieno census nutrit heredi. Alius prole letatus: filii filiene delictis mestus illachrymat. Idcirco nemo facile cum fortune sue conditione concordat. Inest enim singulis quod incertus ignoret: expertus erhorreat.

Quis est enim tam compositae felicitatis. Hic philosophia probat felicitatem nulli posse totaliter euenire. Secundo ostendit. quod quod aliquis est felicior tanto leuiori aduersitate persternit. Tertio concludit ex his felicitatez fortunam amarum esse et miseram. Quarto. inuehitur homines. Secunda ibi adde quod felicissimi. Tertia ibi. Quam multis. Quarta ibi. Quid igitur o mortales. Primo dicit. Quis est hominum compositae felicitatis. id est tam copiose felix. ut non rireretur id est discordet ex aliqua parte. cum qualitate. id est eius dispositione sui status. id est sue fortune. quod. videlicet nullus est ita felix. quod conditio. id est status humanorum bonorum est anxiosa res. i. misera res. que nunquam homini tota perueniat. vel nunquam perpetua subsistat. Tunc declarat quod non tota perueniat homini. quod huic. id est alicui homini. eruberat census. id est habundat pecunia. sed aliud sibi deficit. quia degener sanguis. id est ignobilitas est sibi pudori. hunc supple alium hominem nobilitas facit notum: sed ipse inclusus angustia rei familiaris. id est paupertatis. mallet. id est magis vellet esse ignotus. Ille. i. alter homo. circumfluus. i. circumdatus. utroque. id est tam diuitiis quam nobilitate. ipse deflet celibem vitam. id est castam vitam: quia non potest fornicare ducere uxorem. ille. id est alter. felix nuptiis. scilicet habendo uxorem. orbis. id est carens liberis. i. pueris. ipse nutrit. i. congregat census alieno heredi. Alius autem letatus prole. ipse mestus illachrymat. i. ingemiscit. delictis. i. pro criminibus filii vel filie sue Idcirco nemo facile concordat cum conditione sue fortune. Inest enim singulis supple hominibus. aliquid quod ipse incertus ignoret. vel expertus ipsum erhorreat. et sic riratur cum qualitate sui status. Nota quod non est homo tam felix: quin inueniat aliquam conditionem in se quam vellet non habere: propter quod misera est conditio humanorum bonorum. quod nunquam homini tota peruenit: quod aliquis contemneret omnia potest. sed omnia habere nemo potest Et elicit vna ratio ex littera. Illi conditio humanorum bonorum non tota peruenit. cui suus stat in aliquo displicet. sed nullus inuenitur. tam felix cui status suus non displiceat in aliquo sic declarat in littera. ergo etc. Item sanguis seruilis conditionis dicitur degener. quod homines naturaliter liberi sunt sed per seruitutem degenerant a natura. Nota vita casta dicitur vita celestis: quasi celestis: quod in carne viuere propter carnem est vita celestis angelica. Nota secundum huguionem illachrymari est intus lachrymari vel cum dolore lachrymari et est deponentis generis. Sz secundum antiquos inueniatur neutrius generis. et sic. Boetius ponit hic in neutro genere: quod dicit mestus illachrymat.

Adde quod felicissimi cuiusque delicatissimus sensus est: et nisi ad nutum cuncta suppetant. omnis aduersitatis insolens minimis quibusque proster nit. adeo per exigua sunt que fortunatissimis summam beatitudinis detrahunt. Quam multos esse coiectas quod sese. celo primos arbitretur si de fortune tue reliquiis pars eis minima contingat Hic ipse locus quem tu exilium vocas incolentibus patria est. Adeo nihil est miserum nisi cum

putes: Contraq; bñ foris ois est equanimitate tolerantis. Quis est ille tā felix qui cum dederit impatientie manus: statuz suū mutare non optet

Adde q; feli. cuiusq;. Hic ostendit pbia q; hō magis felix. leuiori aduersitate prostermit: cū hoc comparādo boetius ad alios. Et dicit adde p̄dictis q; sensus cuiusq; hoīs felicissimi. i. fortunatissimi. est delicatissimus. i. ipatientis finis nisi ad nutū suū cuncta suppetāt. idest abūdent. ipse erit insolens. i. impatiens omnis aduersitatis. 7 p̄stermit a sua felicitate q;busq; mīmis aduersitatib; adeo perigua sunt. i. valde erigua. que fortunatissimis detrahunt. i. auferunt. summam. i. p̄fectionez bñtudinis. O boeti q; multos eē coniectas idest opinaris. qui se arbitrent primos esse celo. i. deo. si eis cōtingat minima p̄s de reliquiis. i. de p̄tulis tue fortune. Hic locus quem tu vocas exiliū est patria incolentibus. idest habitantib;. 7 ita eoz iudicio spectat ad felicitatem. vñ ergo de rebus fortuitis cōcludit. Adeo nihil est miserum nisi tu cum putes. i. nisi ex reputatione ai tui estimes q; p̄ 7 d. i. p̄ cōtrarium omnis foris est bñ eq̄nimitate. i. patiētia ai tolerantis. Quis est ille tā felix. qui cū dederit manus impatientie. i. cū fuerit factus ipatiens. quin ipse nō optet mutare statum suū. q. d. null' est tā felix. **N**ota q; forsan aliq; diceret. nulli hoī placet stat' suus si deest sibi magnū fortunū. Sed defectus modici boni non spedit complacentiā status qn hō totali sit felix. hoc excludit pbia dicens. Quāto aliq; est felicitior tanto ē delicatior. 7 q̄to est delicatior tāto magis grauat ex defectu modici boni: 7 sic felicissimis detrahif cōplementū bñtudinis. **N**otādū q; vna 7 eadē res est quā vnus iudicat spectare ad miserias: ali' iudicat spectare ad felicitatē. ergo dicit pbia. locus quem tu exiliū vocas incolentibus est patria. **N**otādū q; tunc q; sit hō habūdās reb; fortuitis: si aliq; displicet sibi in statu suo: ipse optat statū suū mutari. cōmendando statū alterius: vñ miles emeritus laudat statū mercatoris. ecōtra mercator exptus pericula marina laudat militiā. Sicut legispiū laudant agricolos. 7 agricole vrbanos. Simile exēplum patet in boetio de scolarium disciplina de filio inconstantie: q; hōis displicentiā vnus status ip̄ aliū 7 aliū assumpfit. **N**ota q; dicit nihil est miserum nisi cū putes. vñ dicit sen 2. eplā. Miser est qui se beatū non iudicat. licet mūdo imperet non est beatus qui se beatum non esse putat. **Q**uam multis amaritudinibus hūane felicitatis dulcedo resperfa est: que si etiam fruēti esse iocunda videatur: tamen quo minus cum velit abeat retineri nō possit. Liqueat igit q; sit mortaliū reruz misera beatitudo: que nec apud equanimos perpetua pdurat: nec anrios tota delectat

Quam multis amaritudinibus. Hic pbia ostēdit fortunatāz felicitatē eē amarā 7 miserā dicens Quā multis amaritudinibus dulcedo hūane felicitatis est resperfa. i. pmixta que etiā si videat iocūda hoī fruēti. tñ non possit retineri quominus abeat eacū velit. i. non potest retineri ad voluntatem homis. 7 liqueat. idest manifestum est. q; misera sit beatitudo rerū mortalium. que nec p̄petua pdurat apud equanimos idest apud constantes: vel patientes. nec ipsa tota. i. siml. delectat anrios. idest miseros. **N**ota q; felicitas 7 dulcedo hūana nō ē sine amaritudine. q; dicit beatus bernar. Nunq; in honore sine labore. nunq; in p̄tione sine tribulatione. nunq; in sublimitate sine vanitate q; esse potest. Item alanus in antiaudiano dicit. Sed nihil inuenio q; in oī pre beate viuat quin multas nobis deferre querelas possit si nostram velit accusare mīncruā

Quid igitur o mortales extra petitis intra vos positaz felicitatē. Error vos inscitiaz cōfundit ostendam breuiter tibi summe cardinem felici

tatis. Est ne aliquid tibi teipso p̄ciosius: Nihil inquires. Igitur si tui compos fueris. possidebis quod nec tu vnq; amittere vellis: nec fortuna possit auferre.

Quid igitur o mortales. Hic pbia inuehit 3 homines 7 dicit. sic. O mortales quare petitis. i. q̄ritis. extra. i. in rebus exterioribus felicitatem positam intra vos. error 7 inscitia. idest igozantia confundit vos. ostendam tibi breuiter cardinem idest radicem summe felicitatis. est ne aliqd tibi p̄ciosius te ipso. nihil inquires. si igit fueris cōpos tui p̄ tranquillitatem animi. tu possidebis qd nunq; amittere vellis. scz delectationem in operatōe p̄fecte virtutis. nec fortuna poterit tibi auferre. **N**ota q; duplex est beatitudo. p̄fecta 7 imp̄fecta. **P**erfecta beatitudo habet post hanc vitam. Et est vita eterna de qua loquit beatus. Job d. Hec est vita eterna ut cognoscāt te solum verum deum 7 quem misisti iesum xp̄m. alia est beatitudo imp̄fecta: q; p̄t esse in p̄titi vita. quā p̄bi posuerūt consistere in opatione opime virtutis. vñ radix talis beatitudis est tranquillitas ai ex moderatōe. sedatione passionum p̄ habitū virtutis per talem autem tranquillitatem homo efficit sui cōpos ut si deficiat passionibus. ista autē tranquillitas non est querenda in rebus exterioribus. sed solum h; esse in aio hoīs. de qua beatitudine 7 tranquillitate hic loquitur pbia dicens quid igitur o mortales 7c. Et sen. loquens de eadem felicitate. 2. eplā dicit. Summū bonum extrinsec' instrumēta non querit: domi colitur: ex se totus ē incipit fortune eē subiectum si quam partem sibi foris querit. Item Seneca 23. epistola felicitatis aviditas tuta est: que sit aut vnde proueniat queris. ex bona conscientia. ex hōestis consiliis et rectis rationibus. ex contentu fortuitorum. Et. 31. epistola dicit. Illud bonū est querendū quod non fiet de die in diem p̄cius. quid est hoc: animus: sed hic rectus. bon' magnus. quid aliud voces hunc animum quā deum in corpore humano hospitatum. Et. 41. epistola dicit. Lauda bonum in homine quod eripi non potest: quod est proprium hoīs. q̄ris quid sit illud. animus 7 ratio p̄fecta. rationale namq; animal est homo.

Atq; vt agnoscas in his fortuitis reb; beatitudinem cōstare non posse collige. Si bñtudo est summam nature bonum ratioe degentis: nec illud est summū bonum quod eripi vllō modo p̄t qm̄ precellit id qd nequeat auferri: manifestum est q; ad beatitudinem percipiendam fortune instabilitas aspirare non possit.

Atq; ut agnoscas in his. Hic pbia p̄bat veram felicitatem non posse consistere in rebus fortuitis tribus rōnib; scdam p̄tibi. Ad hec. tertia ibi. Et qm̄. **I**stia rō talis est. In illo nō cōsistit felicitas hoīs quod p̄t auferri ab homine. s; bona fortuita sunt hñdi. ergo 7c. **A**d alior nota q; summū bonū est propriū hoīs. bonū autem qd auferri potest non est summū bonū q; illud qd auferri non p̄t melius est eo qd auferri potest. **A**d alior patet. bona fortuita possunt auferri cum sint mutabilia. vñ dicit in lra. Ut agnoscas beatitudinem non posse cōstare in reb; fortuitis sic collige p̄ tales ratioes. Si beatitudo ē summū bonū nāe degētis rōe. i. nāe rōnalis. nec illud est summū bonū qd vllō mō p̄t eripi. i. auferri. q; illud. s. bonū qd neqat idest. non potest auferri hoc p̄cellit. i. melius est eo qd p̄t auferri. s. ex quo manifestum est q; instabilitas fortune non possit aspirare. i. accedere ad beatitudinem accipiendam. **N**ota q; beatitudo. ē summū bonū q; i tertio huius scda p̄sa dī q; beatitudo est status p̄fectus aggregatio ne omnū bonoz. 7 beatitudo ē summū bonū nāe degētis idest viuētis rōe. i. nature rōnalis sicut homis: q; hominū genus viuūt arte 7 rōne. ex p̄hemio metaphi. Nullū enim

enī alioꝝ animalū est felix. ex. io. ethi. Bruta. n. animan-
tia nemo felicitabit. i. ethi. 7 talis brūtudo nō p̄sistit in bo-
nis exteriorib⁹. s; in actu sapiētie. qz dicit aristo. in li. pol.
Testis mihi ē de⁹ qz in bōis exteriorib⁹ nō cōsistit sum-
mum bonū. 7 idē in eisdē nos sum⁹ felices 7 dii. dii at non
sunt felices bōis exterioribus. ergo nec hoīes. Nota lz
i bōis exterioribus fortuitis nō cōsistat felicitas formale
7 essentiali: tamē felicitas cōsistit in eis orgāice: qz deser-
uiat ad felicitatē verā. sine. n. rebus exterioribus quaz for-
tuna dīa est: nō contingit esse felicē. supple organice. ex.
li. de bona fortuna. 7 ex. io. ethicoꝝ. Opus est exteriori p̄-
speritate oi enti. nā enī per se nō est sufficiens ad speculan-
dū: sed oportet cibū potū 7 reliquū famulatū persistere.

Ad hec quē caduca ista felicitas vehit. vel scit
eam vel nescit esse mutabilē. Si nescit. que nam
beata fors esse potest ignorantie cecitati Si scit:
metuat necesse est ne amittat qd amitti posse non
dubitat: quare cōtinuus timor nō finit esse felicē
An vel si amiserit negligendum p̄ntat: sic quo-
qz perile bonū ē qd equo animo ferat amissum.

Ad hec quem caduca ista felicitas vehit. Dic p̄bia pōit
scdā rōem que talis est. Ille q felix est fortuita felicitate
aut scit eā mutabilem eē: aut nescit. si nescit est ignorans. 7
p cōsequens non est felix: si scit eā esse mutabilem: necesse ē
qz timeat ne eā amittat. cui autem inest cōtinuus timor
felix eē nō pōt vñ dicit in littera sic ad hec. s. p̄dita addaz
aliā rōnem. Ad quē vehit. i. ducit. ista caduca. i. fortuita
felicitas. vel scit eā esse mutabilem vel nescit: si nescit quenā
fors beata. i. que felicitas beata potest esse cecitati ignorā-
tie. q. d. nulla. Si scit eā esse mutabilem necesse est ut metu-
at ne amittat illud quod nō dubitat posse amitti quare cō-
tinu⁹ timor nō finit ipm esse felicē. Et forsan dices. ho-
mo non timet amissionē fortune. qz nō curat vtrū eā amit-
tat vel nō hoc excludēs p̄bia dicit. si amiserit bonū fortui-
tū. 7 putat illud negligendū. i. nō curandū. tūc illud bonū
erit valde exille quod amissum ferat equo aīo. i. eq̄li ani-
mo. sicut conseruatū: 7 p̄sequens illud nō est summū bo-
nū. Nota ex tertio huius p̄sa. 9. Cetera 7 p̄fecta felicitas
facit hominē potentē. reuerendū. celebrē 7 letū. ergo vera
felicitas excludit timorē. 7 per cōsequēs cōtinu⁹ timor q
excludit leticiāz nō finit eē felicē. vnde. Senec. 6. ep̄sa. Ille
beatissimus ē 7 securus sui possessor. qui crastinū diē sine
solicitudine expectat. Item nota ex quo felicitas p̄sistit i
speculatione dei 7 substātiāz separatāz. ipsa excludit cecī-
tatem ignorantie: in qua ignorantia felicitas eē nō potest.

Et qm̄ tu idē es cui p̄suasum esse atqz insituz p̄
multis demonstrationibus scio mētes hominū
nullo esse modo mortales. Cūqz clarū sit for-
tuitā felicitatem corporis morte finiri: dubitari
nequit si hec afferre beatitudinem potest: quin
omne mortalium genus in miseriaz mortis sine
labat. Ad si multos scimus non morte solū ve-
rum etiam doloribus suppliciiqz btitudinis fru-
ctum q̄sisse: quoniam mō p̄ns vita facere btōs po-
test. que miseros transacta non efficit:

Et quoniam tu idē es. Dic. p̄bia ponit tertiā rōnem que
talis est. Si beatitudo consisteret in reb⁹ fortuitis. cū bōa
fortuita finiuntur morte hoīs: sequit̄ qz omnis hō in morte
heret miser. quod nō est vep. quia multi p̄ mortē cōsecuti
sunt felicitatē. sicut martyres 7 alii sancti: qui perpeffi sūt
maxima tormenta ut consequerētur beatitudinē in anima
dicit ergo sic i littera. Quoniam tu idē es hō cui ego scio eē
p̄suasum p̄ multis. i. valde multis demonstrationib⁹ mē-
tes. i. animas hominū nullo mō esse mortales. Et cuz sic

clarū. i. māifestū. fortuitā felicitatē finiri. i. terminari mor-
te corpis hoīs. neqz. i. nō pōt dubitari. si hec fortuita feli-
citas potest afferre. i. dare beatitudinē. quin oē gen⁹ mor-
taliuz. i. hominū. labat in miserā in fine mortis. S; si sci-
mus multos. s. sanctos q̄sisse fructū beatitudinis nō solum
morte. verū etiam doloribus. i. suppliciiis quonā mō. i. p̄
quē modū: p̄sens vita supple bonis fortuitis ornata. pōt
facere beatos. q̄ vita trāfacta. i. terminata. nō efficit mise-
ros. q. d. nullo mō. Nota cuius p̄ntia est causa felicitatis
eius absentia est causa miserie 7 infelicitatis. Sicut. n.
nauta p̄ sui p̄sentia est causa felicitatis navis: sic ei⁹ absen-
tia est causa p̄sitationis ei⁹. ex. z. p̄bi. Si ergo bōa fortui-
ta p̄ sui p̄sentia eēt causa beatitudinis. p̄ sui absentiaz
essent causa miserie. Cum autē in morte hominis bōa for-
tuita relinquūt hominē fugiēdo: 7 homo relinquat ea
moriendo. oīs hō post mortē esset miser 7 infelix. qd falsū
est: nā multi post mortē consequent̄ beatitudinē. 7 qz for-
san aliquis diceret mortuo homine morit̄ 7 aīa eius. 7 sic
post mortē hō nullā cōsequūt̄ beatitudinē. hoc excludit
p̄bia dicens ad boetium. tu es idē ille cui p̄suasum ē mul-
tis demōstratōib⁹ alias hominū esse imortales. Nota
qz oēs leges in hoc cōueniūt qz aīa intellectiua hoīs sit im-
mortalis. sep̄at̄ enī ab aliis sicut p̄petuū a corruptibili. ex.
z. de aīa. 7 hoc est rōnabile: qz aīa intellectiua imaterialis
si ēeducta de potentia materie. sed ab extra. s. a deo. Ipsa
enīz fm̄ btū aug. creādo infundit̄. 7 infundēdo creat̄. pp̄
qd cū abscisio materie sit causa p̄petuitatis p̄ cōmentatoꝝ
rem primo celi 7 mundi. anima intellectiua immaterialis
eris ipsa est immortalis.

Admetrum quartum libri secundi.

Quisquis volet perhennem
Cautus ponere sedem.
Stabilisqz nec sonori
Sterni flatibus euri.

Et fluctibus minantem
Curat spernere pontum:
Adontis cacumen alti
Bibulas vitet arenas.
Illud proteruus aster
Totis viribus vrget.
Ne pendulum solute
Pondus ferre recūsant.
Fugiens periculofam
Sortem sedis amene.
Humili domum memento
Certas figere saxo:
Quamuis tonet ruinis
Miscens equora ventas.
Tu conditus quieti
Felix robore valli:
Duces serenus euum.
Ridens etheris iras.

Admetrum quartū libri secundi.

Quisquis volet p̄bennē. Dic incipit q̄rtū metrū
huius secūdi. quod d̄ metruz anacremicū ab
inuentore. iambicū a pede p̄dominante. dime-
trum a numero pedum. catbalecticum qz de
est vna syllaba ad complementum metri. huic metro ad-
iungit̄ feregratiū: sic dictū ab inuentore de quo superius
dēn̄ ē. In hoc ergo metro p̄bia cōmēdat vitā mediocrē p̄
talē methaphorā. Edificiū p̄structū i loco nimis alto vrge-
tur tēpestatib⁹ vētoꝝ. 7 fundatū in loco arenoso defluit. s;

fūdatū in loco hūili & saxoso vtrūq; uitat scōmōdū. sic vi
ta p̄sens nīmīū eleuata p̄speritate vel nīmīū dep̄ssa aduer
sitate frequēter euētū iopinato calamitatib; defluit medio
cris at̄ secūra p̄māet. Dicit ergo in littera. Quisq; hō cau
tus uolet p̄dere sedez p̄bennē. i. firmā māsionē & ipse stabl
lis existēs. nec uelit sterni. i. deici. sonoris flatib; curi illi
uētū. q̄s curat sp̄nere pontū minantē fluctib;. i. mare flu
ctuans. ille uitet cacumē. i. summitatē alti montis. & uiter
arēas bibulas. i. siccās. Tūc assignat causas q̄re debeat vi
tari. in edificādo cacumē alti. mōtis. qz illud. i. cacumē al
ti montis uiget. i. infestat auster p̄teruus. i. uentus ipetuo
sus. Tūc assignat cām q̄re debeat uitari arene. qz be. i.
arene solute. i. disuncte p̄ siccitatez recusant ferre. i. nolūt
portare. pendulū pond;. i. labile pōd;. Tu ergo fugiens
piculofam. fontē. i. euētū. amene. sedis. i. amene māsionis
& certus existens memēto figere. i. stabilire domum tuā in
hūili saxo. i. dep̄sso lapide. quāuis uentus miscēs. equora
i. uolūēs. maria. tonet. i. seuiat. ruinis. i. flatibus ruinosis
tu felix cōditus robore. i. firmitate quieti ualli. i. municio
nis. & tu seren;. i. trāquillus. duces. i. ages. euū. i. uitā tuā
ridens. i. deridēs & p̄ nihilo hōis h̄ras. i. p̄secutōdes ethe
ris. i. aure uel uētū seuiētis. Nota qz ois uisū sup̄fluitate
corruptū. vñ uirtus cōsistat i medio. Est enī uirtutis habi
tus electiū in medietate p̄sistēs recta rōne ueterinat;. id
ois sup̄fluitas tā quā uiciosa uitāda est. P̄bia ergo do
cet uitare sup̄fluā p̄speritatē: quā designat p̄ cacumē alti
mōtis. q̄ p̄speritas plerūq; impugnat inuidia & potentia
magnatū. q̄ p̄ uentū ipellentē designat. Docet etiā uitare
nīmiam paupertatē: quā designat bibula arena. que paup
tas recusat ferre indigentiam necessarior; que per pōdul
pendulū designat. Indigentia enim grauat hoīez ad mo
dum penduli ponderis. Nota securitas h̄z Lullū in rbe
torica sua. Est uirtus incōmoditates imminentes & incho
are rei affines n̄ formidās. que securitas maxie appetēda
ē. p̄ qd p̄bia docet appetere uitam mediocrem q̄ reddat
hoīem secūz h̄m illud poeticū. Adedio tutissimū sibi & ca
tho. Tuta imago pupis est modico que flumine fert;. quā
uitā mediocrem designat p̄ hūile saxū: in quo edificū im
petu uenti non delicit: nec inūdationib; tanquā bibula
arena dissoluūt. Nota qz duplex est paupertas. uolūtaria
& leta alia inuolūtaria: tristis. & p̄bia paupertas. est appetē
da. sc̄da fugienda. De prima loquit̄ sen. in epla. Modesta
res est leta paupertas paupertas enī expedita secūra est.
Et. is. epla O lucille incipe cū paupertate h̄re cōmertiū.
aude cōtēnere opes. nemo alias ē deo dignus q̄ q opes
cōtēpserit. Secūda paupertas. i. inuolūtaria. & tristis fugiē
da est. quia mortalis est: & ratione tristitie stupefacit & cor
rumpit naturam.

Prosa quinta libri secūdi.

Sed quoniam rationuz iam i te mearū
fomenta descendunt: paulo validiori
bus utenduz puto. Age. n. si iaz caduca
& momentanea fortune dona nō essent:
qd in eis est quod aut uestruū vnq; fieri queat. aut
non p̄spectum consideratumq; uilescat.

Prosa quinta libri secūdi.

Ed qm̄ rōnū iā i te. Hic incipit quita p̄sa hui;
sc̄di. in qua p̄bia ponit remedia mouētia boe
tū ad oñdēdū qz bona fortune sūt cōtēnēda: &
min; eē uolēdū de amissōe eoz. Ista aut̄ reme
dia sūt rōnes sūpte ex cōditōe p̄culariū bonoz fortune.
i. diuitiaz. bonoz potestatiū: & glie. & p̄rio oñdit hoc d̄ diui
tū qz si se magnope appetēde: ponēdo vnā rōnē ḡnalē rel
p̄ciētē oīa bōa fortune. Secūdo ponit rōnes de diuitiis ibi
diuitie. P̄rio itēdit talē rōnē. Null; magnope uisū ap
petere qd nō pōt eē suū. & qd in se cōsideratū ē uile: s; oīa
bōa fortuita sūt h̄mōi: qz sūt mutabilia. id nō possunt eē p̄
p̄ria hoīs. & i se cōsiderata uilescūt. ergo sc. vñ dicit in litte

ra. Quoniam fomenta. i. medicamenta mearū rōnū: in te de
scēdūt. qz ego uideo te paulatī fortunā cōtēnere. puto esse
utēdū paulo validiorib; supple rōnib;. i. magis mouenti
b;. Age est aduerbiū hortādi. si. n. dona fortune nō eēt ca
duca. i. casualia. & momentanea. idē trāsitoria ad modum
momenti. qd ē i eis. qd vnq; qat fieri uest; aut p̄spectum
& in se cōsideratū nō uilescat. q. d. nihil. Nota qz bona
fortune sūt caduca et trāsitoria. qz dicit Seneca. 76. epla.
Oīa bōa fortune nobis accidūt s; nō adherēt. & si abducā
tur sine ulla nostri labzymatione discedūt. ex quo patet: si
mutabilia sunt qz nō sūt p̄p̄ria bona hōinis: qz h̄m eundē
Senecā. Nihil p̄p̄riū dicas qd mutari potest. Nota qz
bona fortuita in se cōsiderata uilescunt: qz dicit Joānes
crisosto. Bona fortune in seipsis ueterascūt & cōsumunt
aut ab extraneis dolo uel uolētia uel calumnia diripiūt.

Diuitie ne uel uestri uel sui nā p̄ciose sūt. Quid
eaz pot;: auz ne an uis cōgeste pecūie: at u bec
effundēdo magisq; coaceruādo meli; nitēt. Si
quidē auaritia semp odiosos: claros largitas fa
cit. Qd si manere apud quemq; non p̄t qd trās
fertur in alterum: nec est p̄ciosa pecūia cū trās
lata in alios usu largendi desinit possideri.

Diuitie ne uel uestri uel sui natura sc. Hic p̄bia pōit ra
tiones d̄ diuitiis in speciali qz nō sūt magnope appetēde.
Sc̄do p̄bat hoc ḡnaliter de diuitiis ibi Quid at. P̄ria
diuidit̄ in quinq; partes h̄m qz qnq; sūt ḡna diuitiarū. q̄
p̄bat non multū eē appetēda. scz pecūia. gēme. possessio
nes. uestes. & famuli. P̄rio oñdit p̄positus de pecunia.
Sc̄do de gēmis. ibi. An geminas. Tertio de possessioni
bus ibi. An uos. Quarto de uestibus. ibi. Jam uo. Qui
to de famulis. ibi. An uo. P̄rio uoab; ratiōib; p̄bat
diuitias nō multū eē appetēdas. sc̄da ibi. An eadē. P̄ria
ratio talis est. Illa nō sūt multū appetēda. q̄ nec ex sui nā
nec ex nā uentis sūt p̄ciosa. diuitie sunt h̄mōi ergo sc. ma
ior. nota: qz nihil appetit nisi bonū & p̄ciosuz. Ad hoc de
clarat: diuitie nō sūt h̄mōi ex sui nā. qz nō faciūt bonū cum
eū adueniunt. nec sūt h̄mōi ex pte uētis. qz nō inq̄tū p̄ser
uant sic enī faciūt h̄mōi auaz. nec inq̄tū distribuūt. qz
sic relinquit̄ hominē. dicit. n. in littera. Diuitie uel sūt p̄
ciose sui nā: aut nā uestri uētū eis. & quid eaz est pot;. i.
p̄ciosius. an aurū aut uis cōgeste pecūie. i. cōgregate.
Atq; p̄ certe. hec. s. diuitie non sunt p̄ciose cōseruando
eas: quia melius nitēt effundēdo. i. distribuēdo eas q̄ co
aceruando. i. retinendo eas. siquidē auaritia q̄ pecuniam
coaceruat. semp facit homines odiosos. & largitas que pe
cuniam effundit: facit claros. i. honestos. Subdit. & si illd
qd trāsferit i alterū nō pōt māere apud quēq;: tūc ē p̄cio
sa pecunia loquēdo yronice. cū ipsa usu largendi trāsata
in alios desinit possideri. Nota dū qz aliquid est bonuz
dupliciter: uel ex natura sui: uel ex natura uentis. Illud
dicitur bonum ex natura sui. quod a se uel in se habet
unde sit bonum: & cuiuscumq; aduenit facit ipsum bonum
sicut ratio recta. par & similia. Sed illud dicitur bonuz ex
parte uentis: quo si aliquis conuenienter utat̄ aliquid
boni inde puenit. Unde nota h̄m beatum bern. Solus
error hominum facit qz aurum & argentum reputan
tur p̄ciosa cum sint nisi terra rubea & alba. Nota qz
Seneca. 88. epistola. probans diuitias non esse bonas sic
arguit. Quod bonum est bonos facit. diuitie non faciunt
bonos. ergo diuitie. bone non sunt. Item. illud quod po
test contingere contemptissimū et turpissimū bonum non
est. diuitie autem & lenoni & lanisae contingunt. ergo bo
ne non sunt. Item bonum ex malo non fit: diuitie autem
fiunt ex auaritia que mala est. ergo bone nō sunt.

At eadem si apud unū q̄ta est ubiq; gentiū cō
gerat: ceteros sui inopes fecerit. Et uox quidem
tota: tota pariter multorum. replet audituz. Ne
sire uo

stre vero diuitie nisi cōminute in plures trāfire n̄ possūt. Qd̄ cū factū est: paupes necesse est vt faciāt quos relinquūt. Q̄ igit̄ angustas inopesqz diuitias quas nec h̄re totas pluribus lz. 7 ad quēlibet sine ceteroz paupertate non veniunt.

CAt cadē si apud vnū. Hic ponit scdam rōnem que talis est. Illa nō sunt multū appetēda q̄ a plib⁹ nō p̄t posside ri. 7 nō transeūt ad aliū sine paupertate alioz diuitie sūt huiusmodi. ergo 7c. vñ dicit in littera. Si cadē pecunia q̄ta ē vbiqz gentiū. i. apud oēs gētes. si illa cōgerat̄ apud vnū hoīem. ipa fecerit ceteros hoīes inopes sui. i. carētes: 7 vna vor pariter tota. i. si repler̄. auditū multoz. diuitie aut̄ nō possūt tranfire in plēs nisi cōminute. i. diuise in partes qd̄ cū factū ē. i. qd̄ cōminute trāferūt in alios: necesse ē vt illos faciāt paupes quos relinquūt. Et tūc exclamat cōtra diuitias dicēs. Q̄ igit̄ supple dico diuitias esse angustas. i. arctas. qz p̄ inopes. q̄s nō licet plurib⁹ h̄re totas. 7 que nō veniūt ad quēlibet sine paupertate ceteroz. i. alioz homīnū. **C**Nota qd̄ diuitie nō veniūt ad quēlibet sine alioz paupertate: qz dicit seneca in de remediis. **P**ecuniā pdidisti: quā vt haberes ali⁹ ante te pdidit. pdidisti pecuniā habes vno piculo minus quo te felicē si cū illa auariciā pdidisti. Et idē. 88. epla dicit. Diuitie aios inflant. supbiā pariunt. in uidiā cōtrahūt: mētē alienāt. timorē inducūt. insolentiam faciūt. nihil autem aliud insolentia est q̄ spes false magnitudinis. ergo diuitie bone non sunt.

CAn gemaz fulgor oculos trahit. Sed si qd̄ est i hoc splendore p̄cipui: gemmaz ē lux illa nō hoīminū. Quas qd̄ mirari hoīes vehemēter admiror. Quid ē enī carēs aie motu atqz mēbroz cōpage: quod aiate rōnabiliqz nature pulchrū esse iure videat̄. Que t̄z si cōditoris opa sui qz distictōe postreme aliqd̄ pulchritudinis trahūt: infra vestrā tamē excellētā collocare admirationē vestrā nullo modo merebantur.

CAn gemaz fulgor oculos trahit. Hic ostendit̄ p̄bia: qd̄ gemme nō sūt appetēde tanqz p̄p̄riū bonū hoīs itēdens talē rōnē. Q̄ uicqd̄ bonitatis vel p̄ciositatis est i gemis: h̄ cōsistit in luce 7 splendore gemaz. h̄ lux gemaz nō est p̄p̄riū bonū hoīs: sed est bonū ip̄saz gemaz. ergo 7c. vñ dicit in littera. An fulgor gemaz trahit oculos hoīuz supple ad cōcupiscēdū eas tanqz p̄p̄riū bonū: h̄ si qd̄ est p̄cipui. i. p̄ciositatis in hoc splendore: illa lux est gemaz 7 nō hoīum: quas qd̄ gemas vehemēter admiror hoīs mirari. i. mirādo desiderare tanqz bonū suū: quid. n. ē carens motu aie atqz cōpage. i. cōiunctione mēbroz. q. d. qd̄ repit̄ur in reb⁹ inaiatis qd̄ iure videat̄. i. videri debeat. eē pulchry rei aiate. qz p̄ rōnabili nature. q. d. nihil. q̄ gēme tamēsi p̄ q̄uis trahūt. i. recipiāt aliqd̄ postreme pulchritudinis. opera. i. diligētia cōditoris. qz pro 7 sui distinctiōe. i. specifica formatiōe. t̄z ip̄se collocare infra v̄faz excellētā. i. dignitatē. nullo mō merebant̄ vestrā admirationē.

CNota qd̄ nō ē glīandū de gēmis tanqz de p̄p̄rio bono qz dicit seneca. 41. epla. Nemo glōriari d̄ nisi de suo qd̄ n. ē stult⁹. Q̄m̄ hoīe aliena laudare: qd̄ est eo dementius qui ea mirat̄ que ad aliū trāsserre p̄tin⁹ p̄t. non faciunt equū meliorē aurei freni. **C**Nota qd̄ quadruplex est pulchritudo. p̄ma ē aialiū rōnaliū: scda ē brutoz sensibiliū tertia plantaz vegetabiliū. quarta est rez inaiataz: i quo genere gēme collocāt̄ur. pp̄ qd̄ dicit p̄bia. si gēme trahūt aliqd̄ postreme pulchritudinis. i. vltimē pulchritudinis.

CAn vos agroz pulchritudo delectat. **B.** qd̄ ni. Est enim pulcherrimi operis pulchra portio Sic quondam sereni maris facie gaudemus: sic

celum: sydera solem lunāqz miramur. **P.** Nū te hoz aliquid attingit. Nū audes alicuius talium splendore glōriari. An vernis floribus ipse distingueris aut tua in estiuos fructus intumesceat vbertas. Quid inanibus gaudiis raperis. Quid externa bona pro tuis amplexaris. Nunq̄ tua faciet esse fortuna: que a te natura rerum fecit aliena. Terrarum quidem fructus animantum proculdubio debentur alimentis. S̄z si qd̄ nature satis est replere indigentia velis. nihil est quod fortune affluentiam petas. Paucis enim minimisqz natura contenta est. Cuius facietatez si superfluis vrgere velis: aut iniocundum quod infuderis fiet aut noxium.

CAn vos agroz pulchritudo. Hic p̄bat p̄bia. idē de possessiōib⁹ sicut de agris 7 itēdit h̄c s̄niaz. Bōitas agroz vt cōsistit in pulchritudine eoz que delectat aspectū. 7 talis pulchritudo non magis est ip̄s⁹ hoīs q̄ pulchritudo florum vel stellaz: que etiā delectat aspectū hoīs. 7 t̄z nihil ad hoīem pulchritudo istoz. vel bonitas agroz cōsistit i vtilitate eoz que est ad sustentationē hoīs. sed hec possessio agroz nō ē multū appetēda vt sit ampla: qz natura paucis ē cōtēta. vñ dicit in l̄ra. An pulchritudo agroz delectat vos vt gaudeatis de ea tanqz de bono vestro. 7 dicit Boetius. qd̄ ni. i. quare nō delectaret. Est. n. pulchra portio op̄is pulcherrimi. i. mūdi. sic nos gaudem⁹ facie. i. aspectu. maris sereni. i. trāq̄lli. sic. i. eadē rōne miramur celū sydera. solē. qz p̄ lunā. **R**ādīt p̄bia. Nū. i. mūqd̄ aliqd̄ hoz attingit te tanqz p̄p̄riū. q. d. nō nunqd̄ audes glōriari splendore alicuius talium tanqz tuo. q. d. nunqd̄ tu ip̄se distingueris. i. ornaris vernis florib⁹. q. d. certe non nūqd̄ tua vbertas. i. fertilitas. intumescit. i. supbit. i. estiuos fruct⁹. i. p̄ estiuos fruct⁹. q. d. nō qd̄ rapis. i. circūdaris. i. anib⁹ gaudiis. supple reputādo ista eē tua bona. qd̄ amplexaris externa bona pro tuis. q. d. frustra hoc facis: qz fortuna nūqz faciet esse tua que natura rez a te fecit esse aliēa. Tūc dicit p̄bia. nō nego qm̄ ista possūt tibi eē vtilia fruct⁹ enim terraz. p̄culdubio debent alimentis aiantū. i. aialib⁹ p̄ alimentis. sed si velis replere indigentia nature. qd̄ satis ē. i. ad sufficiētā nihil ē. i. nō o3 qz petas. i. desideres affluentia fortune suple ad dilatandū 7 ampliandū agros. natura enī paucis contenta est cui⁹ facietatez si velis vrgere. i. cogere. supfluis suple cibis 7 potibus. illud qd̄ infuderis ventri superflūū. aut fiet iniocūdū. i. triste. aut fiet noxiū. i. periculōsū. **C**Nota qd̄ ex l̄ra p̄t formari tal rō. Si illd̄ qd̄ videt̄ magis iesse nō inest: nec illud qd̄ min⁹. sed magis videt̄ qd̄ hō d̄z glōriari de pulchritudine celi 7 stellaz 7 nō d̄z: qz nihil hoz ē suū. ergo minus d̄z glōriari de pulchritudine agroz 7 aliaz possessiōnū. **C**Nota qd̄ natura nō ē onerāda superfluis. sed est alēda paucis: qz contenta ē. vñ Sen. 16. epla. Si ad naturā videris nūqz eris pauper: si ad op̄inonem nūqz eris diues. Et quā natura de siderat. opinio vō inēsum. Et beatus Aug. dicit lumen da sūt alimēta tanqz medicamēta. Et Greg. Dum venter nimia facietate extēdit. aculeus libidinis suscitāt. **C**Nota qd̄ Arist. in quadam epla ad Alerādriū dicit. Qui trāsgredit̄ debitum modum in pleno 7 in vacuo. non poterit euadere furorē egritudinis: 7 molestias infirmitatū. Qui ergo appetit viuere 7 d̄sari: renūciat desiderio p̄p̄rie voluptatis. nec comestione comestioni supaddat: qz oīs icōtinēs volūtariē ē egrotās. z. eth. Et subdit Andriū ab Ipo crate qd̄ cōseruauit dietas pro qb⁹ debilitatē corporis sustinebat. Cū dixit suus discipulus. Doctor egregie si velles bñ comedere: nō sustineres tantā corpis debilitatē. cui respōdit Iprocates. Ego comedo vt viuam non viuo v.

comedam. vñ dicit Arist. ibidem. Alimentū propter durabilitatē est querēdū: non durabilitas ppter alimentum. Subdit. Adultos noui qui diminuerūt de alimēto & comestione abstinentes a suis appetitibus & pcentes gule viucentes temperate per dietas qui fuerunt sanissimi corporis longioris vite & boni appetitus.

Ciam vō pulchrum variis fulgere vestibus putas. Quarum si grata intuitu spēs est: aut materie naturam: aut ingenium mirabor artificis.

Ciam vō hic pbia offit q non sit gaudendus de pulchritudine vestiu tanq̄ de pprio bono. & arguit sic. De illius pulchritudine non est gaudendū que non est hominis pulchritudo. sed pulchritudo vestium nō est hoīs pulchritudo. sed est ipaz vestium igit̄ re. vñ dicit in lra. Jam putas pulchriū esse. i. tue pulchritudina scribendum. fulgere variis vestibus. q. d. non debes hoc putare. quaz. i. vestium si spēs. i. pulchritudo. ā grata. i. delectabilis intuitu. ego mirabor naturā materie vestium. aut mirabor ingeniu idest subtilitatē artificis vestē formantis: nihil ascribēdo tibi. **C** Nota q̄ splendor habitus exterioris non facit hominē meliorē: nisi fulgeat habitus mentis interiori eo. vñ Sen. Nullus dicit gladium esse bonum si balthe⁹ eius & auratus est: & vagina gemis distincta. sed gladi⁹ bon⁹ est qui bñ incidit & bonū acumē hz & mucro bonus est qui oē munimē rupturus est. vñ sunt versus. Aurea nobilitas luteam si vestiat ollam. Nō ideo sequit̄ hāc minus esse luteam. Item poeta inquit. Linge caput lauro: tege corpus gemis & auro. Si fueris pridem remanebis rusticus idē.

CAn vō te longus ordo famuloz facit esse felicē: qui si vitiosi moribus sint pernicioza domus sarcina. & ipsi dño vebemēter inimica. Si vō probi sint: quonāmodo in tuis opibus aliena probitas numerabitur. Ex quibus omnibus nihil horum que tu in tuis computas bonis: tuum esse bonum liquido monstratur. Quibus si nihil inest appetende pulchritudinis: quid est q̄ amissis doleas vel leteris retentis: Nō si natura pulchra sunt: quid id tua refert. Nam hec per se a tuis quoqz opib⁹ sequestrata placuissent. Neqz enim iccirco sūt p̄tiosa q̄ in tuas venere diuitias. sed qm̄ p̄tiosa videbāt. tuis ea diuitiis anūerār maluisti

CAn vō te longus ordo famuloz. Nō pbia offit nō esse gloriandū de multitudine famuloz tanq̄ de pprio bono & arguit sic. famuli aut sunt peruersi in morib⁹: & sic sunt nociui: aut sunt bene morigerati: tunc nihil ad te: qz hec probitas est famuloz & non tua. vñ dicitur i lra. An vō lō g⁹ ordo famuloz facit te esse felicē. qui. i. famuli. si sint vitiosi moribus: tunc sunt pernicioza sarcina. i. periculosa p̄dus ipsius dom⁹: & sunt vebementer inimica sarcina ipsi domino. si vō sint probi: quonā modo. i. per quē modū. aliena probitas numerabit̄. i. cōputabit̄ in tuis opib⁹. q. d. nullo modo. & tunc concludit de oib⁹ p̄dictis dicens. ex quibus oibus predictis monstrat̄ ligdo. i. aperte. nihil horum esse bonum tuū que tu cōputas i tuis bōis: quibus si nihil inest appetēde pulchritudinis supple que tibi ascribi poterit qd̄ ē. i. quare est. qz tū doleas de amissis. vel leteris retentis. qz pro sed si predicta sunt pulchra natura. i. ppter naturā ppriā. qd̄ refert id tua. i. qd̄ p̄tinet hoc ad te. q. d. nihil nam hec sequestrata. i. diuisa a tuis opib⁹. p se placuissent. nō. n. iccirco sūt p̄tiosa q̄ in tuas venere diuitias. sed qm̄ tibi videbant̄ p̄tiosa ideo maluisti ea anumerare tuis diuitiis. **C** Nota q̄ serui pueri in moribus sunt familiares inimici dñi & totius domus: de quibus poeta dicit̄ tertio huius. qm̄ p̄sa. Nō est pestis efficacior ad nocendū q̄ familiaris inimicus. & si vident̄ aliqñ ami

ci: s̄ est rōne utilitatis non rōne virtutis. de qb⁹ loq̄ Seneca in de remediis dicens. Adel musce sequit̄: cadaucra lupi: frumenta formice. predam sequit̄ ista turba non hominē. Itē Seneca dicit. 4. epla. In boie illud laudandū ē qd̄ ipsi ē. si familiam formosam hz & domū pulchram si multum serit. si multū senerat̄ nihil hoz i ip̄o ē: sed circa ip̄z lauda i illo qd̄ ppriū ē: qd̄ nec auferrī nec eripi p̄t

CQuid aut tanto fortune strepitu desideratis. fugare credo indigētā queritis copiam. Atqz hoc vobis in contrarium cedit. Pluribus yppe adimiculis opus est ad tuendam p̄tiose suppellectilis varietatē. Verūqz illud est permultis indigere eos: q̄ permulta possident. Cōtraqz minimo indigere qui habundantiā suaz nature necessitate: non ambitus sui superfluitate metiantur.

CQuid aut tanto fortune strepitu. Nō pbia offit genera liter diuitias non esse appetendas magnope. Et facit h trib⁹ rōnibus. Scdam ponit ibi. Ita ne terriā ibi. Ego vō nego. Prima rō ē ista. Illa nō sunt multū appetēda p̄ q̄ hō nō cōseq̄ ea ppter que appetit̄. s̄ p̄ diuitias hō nō cōseq̄ ea ppter que diuitie appetit̄. appetit̄ enī diuitie ppter fugam indigentie quā fugam indigentie hō nō conseq̄ p̄ diuitias. sicut declarat in lra dicens. Quid aut tanto strepitu. i. labore desideratis. i. cū desiderio iustitias forte credo vos queritis fugare idigentā copia. i. diuitiis q. d. ideo desideratis diuitias vt suppleatis vestram indigentā. sed hoc cedit vobis in contrarium. qz pluribus adimiculis. i. adiutoris. est opus ad tuendam varietatem p̄tiose suppellectilis. i. possessionis. verūqz illud est. permultis eos indigere qui p̄multa possident. & etiam p̄. i. p̄trariū. illi minimo indigent q̄ metiantur. i. mensurāt suā habundantiā. nō superfluitate ambitus. i. cupiditatis. sed necessitate nature. **C** Nota fm̄ Senecam. p̄multis idigēt qui permulta possident. ppter qz multe diuitie nō fugāt indigentiam. sed magis excitant. vnde poeta. Nulla vita ri ratione potestis auari. Vos faciunt inopes quas cumulatis opes. **C** Nota circa hoc qz dicit̄ nimium indigent. dicit Seneca. 6. epla. Thaurus paucissimorum iugez pascuis implet. & vna silua pluribus elephātib⁹ sufficit homo terre pascit̄ & mar. qd̄ igit̄ tam insatiabilez ventrē natura dedit nobis: cū tam modica corpora nobis dederit vt fastissimoz edacissimozqz aialiu auiditatem vinceamus. quātulum enī est qd̄ nature datur: paruo illa educat. nō fames nostri ventris nobis magno constat: s̄ ambitio. ventri aut obedientēs loco animalium numeremur non hominum.

CIta ne aut nullum est propriū vobis atqz insitū bonum vt in externis ac sepositis rebus bona vestra queratis. Sic rerum versa cōditio est: vt diuinum merito rationis animal: nō aliter sibi splendere nisi inanimate suppellectilis possessione videatur. Et alia quidem suis rebus cōtenta sunt vos autem deo mente consimiles: ab rebus infimis excellentis nature ornamenta captatis. nec intelligitis quantam conditori vestro faciatis iniuriam. Ille genus humanum terrenis omnib⁹ prestare voluit. vos dignitatem vestram infra queqz infima detruditis. Nam si omne cuiusqz bonum: eo cuius est constat esse p̄tiosius. cum vilissima rerum vestra bona esse iudicatis: eisdem vosmetipsos vestra existimatione submittitis. quod qd̄ haud imerito cadit. **Domane yppe nature**

pe nature ista cōditio ē: vt tū tm̄ ceteris rebus: cū se cognoscit: excellat. Eadē tū infra bestias redigat si se nosse desierit. Nā ceteris animantibus sese ignorare natura ē hoib⁹ vō vitio venit.

Ita ne aut nullum. Hic ponit scđam rōnem. scđo cōcludit manifestū errorem hoīz ibi. q̄ vō late. Et rō talis est. Illa non sunt appetenda qbus appetitis hō putās se talibus ornari: facit iniuriā suo creatori. sed bona exteriora si cut diuitie sunt hōi. vt declarat in lra. ergo rō. Et dicit O hoies nūqd nullū bonū est p̄p̄tū atqz insitū. i. natura le 7 intrinsecū vobis ita vt queratis bona vestra i externis reb⁹. i. extrinsecis rebus. 7 in rebus sepositis. i. a vobis seorsum positis. q. d. imo in vobis est bonum si cōsiderare vultis. sed sic est versa. i. mutata p̄ditio rez vt aīal diuinum. s. hō qui est similis deo: non aliter videatur sibi splēdere nisi in possessione suppellectilis inanimatae. i. bonorum exteriorū que sunt inanimata: 7 alia quidem ab hoīe cōtenta sunt suis bonis: vos at hoies deo p̄siles mēte captatis. i. queritis ornāmēta vestre excellentis nature a rebus infimis. i. inanimatis. qd̄ erroneū est nec intelligitis quātā iniuriā factatis vestro cōditōri. suple p̄uertēdo ordinē ab eo institutū. Ille. n. p̄ditōr voluit humanū genus prestatē. i. p̄cellere oib⁹ terrenis. sed vos detruditis vram dignitatē infra queqz rez infima. qd̄ p̄bat ex hoc. Nam oē bonū ē p̄ciosius eo cuius est bonū cū vos iudicatis vilissimā rez sicut sunt dona fortune. esse vestra bona. vos submittitis. i. subicitis vosmetipsos eidē vestra existimatiōe. i. opinione. 7 hoc nō imerito cadit. i. accidit hoī. Nā illa ē p̄ditio hāne nature. q̄ tum. i. tunc tm̄ excellat ceteris rebus. cū se cognoscit. eadē tū natura humana redigat infra bestias si desierit se nosse. Nam ceteris animantib⁹ natura est ignorare sese. sed hominibus venit. i. p̄uenit ex vitio. Nota q̄ hoī est insitū p̄p̄tū bonum qd̄ est recta rō que semp̄ deprecatur ad optima. i. cuius actu 7 speculatione consistit felicitas. qz sapiens maxime est felix. io. etbi. 7 homo curans intellectum deo amantissim⁹ videtur: ibidem ideo non est querendū bonum hominibus in rebus exterioris. Nota q̄ homo mente 7 rōne est similis deo. qz fm̄ se necam. Rō nihil aliud est qz pars diuini spiritus: mersa in corpus humanum: Et dicit idem q̄ animus rectus est quasi deus in humano corpore hospitatus. Et idem dicit Discite potius animū extollere in immensū. nobilis enī 7 generosa res est. Nota q̄ homo seipsum ignorans deterior est bestia. vñ Boetius in tractatu de summo bono allegans cōmentatorem dicit. Uel. vobis hominibus qui de numero bestiarū cōputati estis. diuinum qd̄ in vobis ē non cognoscetes p̄pter qd̄ ad sup̄iora ascenditis: 7 deo similes estis. Et subdit. Diuinū aut in hoīe vocat intellectum 7 rōnem. Nota q̄ nihil p̄hibet vnum 7 idem esse nobilius 7 ignobilius quod diuersificatur fm̄ conditionē seu considerationem. Unde quis homo fm̄ se 7 simpliciter sit nobilior bestis. tñ in quātum deficit ab aliquo qd̄ sibi debetur fm̄ naturam. s. cognoscere se: quod non debetur bestis sic est ignobilior bestia.

Quā vō late patet vester hic error: quī ornari posse aliqd̄ ornamentis existimatis alienis. At id fieri negat. Nā si qd̄ ex appositis luceat: ipsa qd̄ q̄ sunt apposita laudatur: illud vō his tectū atqz velatū in sua nihilominus feditate perdurat.

Quā vō late p̄. Hic p̄bia concludit manifestū errorem hominum dicens. O hoies q̄ late p̄ vester error q̄ existimatis aliqd̄ posse ornari ornāmētis alienis sed illud fieri nequit. Nam si aliqd̄ luceat ex appositis sibi 7 nō ex pulchritudine p̄p̄ia: tunc apposita illa laudant. sed illud qd̄ ē velatū 7 tectū appositis illis: illud nihilominus p̄durat sicut p̄seuerat in sua feditate. i. turpitudine. Nota si aliqd̄ est fetidū in se: eius fetiditas non tollit per ornātū

extrinsecū. vñ dicit poeta. Aurea nobilitas luteam si vestiat ollam. Nā ideo sequitur hanc minus esse luteam. Et quidam clericus respondens mulieri querenti vtrū esset pulchra: dixit. O dña pulchra sunt tibi appensa.

Ego vō nego illud esse bonū qd̄ noceat habenti. Nū id mentior: minime iquies: Atqui diuitie possidentibus per sepe nocuerūt. Cum pessimus qsqz eris alieni magis audus: quicquid vsqz auri gēmarūqz est: se solū qui hz dignissimum putat. Tu igitur qui nunc contum gladiūqz sollicitus pertimescis: si vite huius callē vactus viator intrasses: coram latrone securus cantares. Clara opum mortalium beatitudo quā adeptus vbi fueris securus esse desisti.

Ego vō nego illud esse bonum. Hic ponit tertiā rōnē q̄ talis est. Illud non est multū appetendū qd̄ nocet possidentibus. sed diuitie sepe nocuerūt possidentibus. quod declarat ex duobus. P̄mo qz diuitie faciunt possidentes de se falsa opinari vel existimare. Scđo qz faciūt possidētes amissa securitate timere. vnde dicit lra. Ego p̄bia nego illud esse bonum qd̄ noceat hnti. nū id mentior: iques minime. at q̄ pro certe. diuitie per sepe nocuerunt possidentibus: qz qd̄ qz homo eo q̄ ipse ē audus magis alieni eris ipse putat illū hoīum solū dignissimū. qui hz. i. possidet quicqd̄ vsqz est auri 7 gēmarū. Tu igitur homo qui in diuitiis constitutus nunc primescis gladiū. qz pro 7 contuz si intrasses callem. i. femitā huius vite. tanqz viator vacuus corā latrone securus cantares. Tunc inuehitur 7 diuitias. O preclara beatitudo opum mortalium 7 loquitur ironice quasi dicat minime preclara: quā tu hō cū adeptus fueris: securus esse desisti. Nota diuitie nocent hnti. vñ Arist. i ethi. dicit. Talein qdem errorem hnt bona qz multi cōtingunt detrimēta ex ipsis. multi. n. p̄pter diuitias perierūt.

Nota q̄ mali tm̄ diuites reputāt esse dignos. vnde dicit Amb. Ita incubuerunt mores hoīum in admiratione diuitiarū vt nemo nisi diues putet dignus. Nota diuitie non reddūt hoīes secuz. vñ Iuuenalis poeta. Pauca lz portes argenti vascula puri. Nā octe iter ingressus cōtuz gladiumqz timebis. Et mote ad lunam trepidabis arundinis vmbriā. Cantabit vacuus corā latrone viator. Et se neca. i. epla. di. Audū latro trāsmittit: etiā i obsessa via paupi par ē. 7. 74. epla dicit. Quisqz semulū fortune dedit: igentē sibi naturā p̄turbatōis fecit. vna hec via ē ad tuta vadēdi eterna desp̄icere: 7 honesto contētū esse.

Adetrum quintum libri secundū.

Elux nimium prior etas. Contenta fidelibus aruis. Nec inerti per dita luxu.

Facili que sera solebat
Ieiunia soluere glande.
Nec bachica munera norat
Liquido confundere melle.
Nec lucida veller a serum
Tyrio miscere veneno.
Somnos dabat herba salubres.
Potum quoqz lubricus amnis.
Ambras altissima pinns.
Nondum maris alta secabat.
Nec mercibus vndiqz lectis
Noua littora viderat hospes.
Tunc classica seua tacebant.

O diis neq; fufus acerbis.
 Cruor horrida tinxerat ar ma.
 Quid enim furor hoflicus vlla
 Vellet prior arma mouere.
 Cum vulnere feua videret.
 Nec premia sanguinis vlla.

Et detrum quintum fecundū libri.

Elir nimirū prior etas. Hinc incipit qntū metz
 huius fecūdi: qđ dicitur penitentiū ab iuente
 anapesticū a pede predominante. et est dimetrū
 qz quattuor pedū. nam duo pedes vnum metz
 cōstituit et est catalecticū. qz i quarto pede vna
 syllaba deficit ad cōplemētū metri. In quo metrō pbia
 cōmēdat primā etatē que erat sine cupiditate diuitiaz: de
 plangēdo pntem etatē i qua dñat: et regnat auaritia. Pri
 mo ergo cōmēdat etatē ātiquoz. Scđo nřaz etatē deplau
 git: ibi. Utinā modo. Primo dicit. prior etas nimirū felix
 fuit contenta fidelib' aruis. i. fideli agricultura: nec fuit
 pdita. i. deprauata. ferti luxu. i. graui supfluitate que etas
 solebat soluere. i. remouere. sera. i. tarda ieiunia facili glā
 de. i. vili fructu. nec illa etas nozat. i. nouerat. confundere
 .i. miscere bachica munera. i. vina. liquido melle ad faciē
 dū mellicratū sicut modo fit: nec etiam nouerat miscere. i.
 intingere. lucida vellera. i. albam lanam. serum. i. illoz
 populoz: tyrio veneno. idest sanguine conchilioz: quoz
 copia apud tyrum inuenitur ad faciendū purpureū colorē
 Verba dabat eis salubres somnos: non enim dormiebāt
 in lectis eburneis: sed in herbis et lubricis amnis. i. labil
 aqua: dabat eis potum. et pin' illa arbor altissima dabat
 eis vmbzas. idest vmbrosas habitationes. non enim i do
 mib' et in curiosis edificis habitabant. Non dum hospes
 aliquis existens secabat. i. diuidebat nauigando alta. i. p
 funda maris. qz adhuc non erat vsus nauū: nec mercib'
 vndiq; lectis. i. collectis. viderat noua litora. i. alienas
 terras: qz manebant in patria: tunc in illa etate tacebant
 terra classica. i. tube vel cornua vocantia homines ad bel
 lum. dicta classica a calo quod est voco: neq; cruor fufus
 acerbis odiss tinxerat. i. madidauerat horrida arma: quia
 tunc non erat vsus armorum: quid enī. i. ppter quid. ho
 sticus furor vellet prior arma mouere cū videret feua vul
 nera: nec videret vlla premia sanguinis: qz nihil erat pro
 quo pugnarēt. Nota circa hoc qz dicit prior etas quat
 tuor etates distinguūtur fm poetas. In prima fuerūt ho
 mines boni et simplices paucis pnti: qui comedebāt glan
 des bibebant aquā. non colebant vineas. hanc etatez vo
 cabant poete auream. et erat sub saturno. de qua Boetius
 loq' in lra. Scđa etas dicebat argentea que erat sub Jo
 uc cum hoies magis astuti inuenerūt agriculturam. et ce
 perunt inhabitare domos et plantare vineas. Tertiaz eta
 tē vocabant eneam. in qua homines ppter propriā curā
 rez ceperūt alios depellere: et sic aequaliter malitie dare
 Quartā etatē vocabant ferreā: qñ in tātū habūdabat ma
 licia et auaricia hoīuz: qz nec fides nec iustitia manest i ter
 ra: in q etate nos sumus: quā in fine Boetius deplangit
 Nota circa hoc qz dicit inertī luxu. qz inertia et ocīuz sūt
 cā luxurie vnde poeta. Ocīa si tollas periere cupidinis ar
 tes. Itē orati'. Querit egistus quare sit factus adulter.
 In pmpu cā est desidiōsus erat. Est at tripler luxuria
 ex de scholarium disciplina. quedam consistit in coitu: q
 dā in crapula: et quedam in vestitu: et quelibet est fugienda
 Nota circa h qz dicit: lucida vellera ser. seres sunt qdaz
 hoies apud quos conterit lana de arboribus. sīla ergo q
 a vermibus qui dñr bonbices opant: illa vocat h lucida
 vellera. Nota qz thyrus est vcrinis venenosus in cuius
 sanguine in tingitur purpura. Alii dicunt qz sit genus con
 chiliozum. in quoz sanguine intingitur purpura: quozuz
 conchiliozum copia inuenitur apud thirum in insula.
 Utinam modo nostra redirent.

In mores tempora prisicos:
 Sed senior ignibus ethne
 Feruens amor ardet habendi.
 Heu quis primus fuit ille.
 Auri qui pondera tecti
 Gemmasq; latere volentes
 Preciosa pericula fodit.

Utinam modo nostra redirent. Hic pbia deplangit pre
 sentem etatē dicens. Utinā nostra tpa. i. pditides. nostri
 tps redirent mō. i. redigerent. i. prisicos mores. i. i mores
 antiquos. sed heu non est ita: sed amor. i. desiderū bñdi.
 feruens scūoz. i. piculosior. ignibus ethne. illius montis
 ardet. Heu qz fuit ille q prim' fodit. i. effodit. pondera te
 cti auri. i. absconditi: et effodit gemas volentes latere que
 sūt preciosa picula: qz multi ppter eoz preciositatē picula
 incidunt. Nota Sen. in lib. de diuisione scientiaz com
 mendans priorē etatē dicit. O felix prior etas que tot ptu
 lit sapientes qb' velut stellis fulgentib' mūdi tenebras ir
 radiaret. sed heu nunc alii terrenis curis iseruiūt: alii tpa
 lis dignitatis ambitōe inardescūt oēs vere circa studiū
 sapie elanguescūt. Nota qz ethna est mons sicilie q fre
 quēter ignibus inardescit: ad cuius similitudinē hz se auari
 tia et cupiditas hoīuz que insatiabilis nūq; penitus extin
 guitur vñ Tullius in lib. de finib' bonoz et maloz dicit.
 Cupiditates hoīuz sunt isatiabiles que nō mō singulares
 s; vniuersas familias euertūt. Ex cupiditatib' n. odia se
 ditiones discordie bella nascuntur. ex quibus vitam ama
 rissimam necesse est effici.

Prosa sexta secundi libri.

Quid aut de dignitatib' potentiaq; disse
 ram: quas vos vere dignitatis ac ptatis
 inscū celo erequat. Que si improbi

mū quēq; ceciderit: que icēdia flāmis ethne eru
 ctuantib': qđ diluuiū tātas strages dederit. cer
 te: vti meminisse te arbitroz: cōsulare iperū: qđ
 libertatis picipiū fuerat: ob superbiam cōsuluz
 vestri veteres obolere cupierūt. Qui ob eandēz
 superbiam prius regiū de ciuitate nomē abstule
 rāt. At si qñ. quod per arum est probis honozel
 deferat. qđ i eis aliud qz probitas vtentiū placet
 Ita fit vt non virtutibus ex dignitate sed ex vir
 tutibus dignitatibus honoz accedat.

Prosa sexta libri secundi.

Quid aut de dignitatib'. Hec ē sexta prosa h'
 scđi. in qua pbia ofidit qz dignitates et ptates
 si sunt magnope appetende. Et prio pbat inē
 tū de dignitate et ptate sil. Scđo de ptate diu

sim ibi. Que vo. Tertio iterato sil de dignitate et ptate ibi
 Ad hec. Prio intendit rōnem talem. Illa non sunt mul
 tū appetenda que cū adueniūt malis faciūt deteriores: et
 bonos nō efficiunt meliores. sed dignitates et ptates hu
 iusmōdī sūt: sicut declarat i lra. igif ac. vñ dicit sic. Quid
 differā. i. dicā. de dignitatib'. qz p. potētia qz vos in
 scū. i. ignari. vere dignitatis et ptatis erequat. i. assimi
 latis. celo. i. sūmo bono q si ceciderit i quēq; improbiū
 .i. viciōsissimū q icēdia ethne illi' mōtis dederit tātas stra
 ges. i. picula flāmis eructantib'. i. erūtib'. et qz diluuiuz
 dederit tātas strages sicut illi mali qb' adueniūt dignita
 tes. q. d. plura mala pueniūt ex dignitatib' et ptatib' ma
 loz qz ex icēdio ignis vel diluuiō fluij. et subdit pbia.
 vti pro sicut arbitroz te meminisse vestri veteres. i. antigo
 res romani. cupierūt abolere. i. delere. iperū cōsulare. i. di
 gnitatē cōsulare pp supbiā cōsuluz: qđ ipiū cōsulare fuerat
 picipiū libertatis: qz romani liberius viuebant sub p
 libus

lib' q' sub regib' q' romani et pri' abstulerat de ciuitate
 nomē regū pp eadē supbia. i. regū. Et quo pz q' dignita-
 tes faciūt malos deteriores Si autem potestas et dignita-
 tes deserant pbis: qd' pax est: qd' in eis aliud placet di-
 gnitatis q' pbitas vtentiū. q. d. nihil ita fit. i. pp b' fit vt
 virtutib' nō accedat honor ex dignitate: s; honor accedit
 dignitatib' ex virtute vtentiū eis. et ita dignitates nihil bo-
 ni adiciūt ipsis bonis. **C** Nota duplex ē dignitas et pote-
 stas quedā mundana siue tpalis que p'sistit in bonis tpali-
 bus exteriorib'. et in tali nō p'sistit vera felicitas cū sit resp-
 sa multis amaritudinib'. Alia est dignitas et ptās aie siue
 spūitua q' p'sistit in sciētis et virtutib'. et illa nō pōt supari
 vitio nec aduersitatib' nec p'speritatib' in q' p'sistit b'itu-
 do et b'ā vita. **C** In Amb. in lib. de offi. dīc. Dico beatā vi-
 tā p'sistere in altitudine sapie. in suauitate p'scientie et in vtu-
 tis sublimitate. **C** Nota q' incij dignitates et ptātes mun-
 danas adequant celo: qz nō recte iudicant. iudicant enī s; p-
 cupiscentiā et nō fm rei veritate. impiti. n. velut a longe
 distātes a veritate speculāt p'io elencoz. **C** Nota q' ma-
 li dignitatib' et ptātib' p'cedit plus nocent q' ignis vel di-
 luuium aquarum: quia mali dignitate sua et ptāte extol-
 luntur in superbiam: alios iugo seruitutis opprimendo.
 pro quo erequēdo mouēt bella qb' humanū gen' pl' offē-
 dit q' igne vel diluuiō. **C** Nota q' ciuitas romana a ipe
 romuli sui conditoris a regib' erat gubernata: postea ro-
 mani erigēte malicia et supbia regū ipsos deleuerūt: et p'ua-
 les instituerūt qui et pp eoz supbia erāt abiecti. ex quo pz
 q' dignitas et ptās maloz eos effecit peiores. **C** Nota q'
 honor non debet alicui rōne dignitatis s; potius rōne vir-
 tutis. **C** In Arist. 4. ethi. Ad erit vitioz dignus honore pra-
 uis eris. virtutis enim p'miū honor est. vñ fm veritatem
 solus bonus est honorandus.

Que vō est ista vestra expetibilis ac preclara
 potentia. Nonne o terrena animalia cōsideratīf
 quibus presidere videamini. Nam si inter mu-
 res videres vnum aliquē ius sibi ac potestātē pre-
 ceteris vendicantē quāto mouereris cachinno:

Que vō est ista vestra. Sic pbat spāliter de ptāte q'
 non sit multū appetenda duabus rōnib'. scda ibi. Quid
 aut est. Rō talis est. Illa ptās non est multū appetenda q'
 non est magne et fortis reputatiōis sed tm̄ ē fragilis et im-
 becillus. sed ptās tpalis est hmōi: qz per eā homo nō pōt
 supra aiām: sed tm̄ supra corpus et sup ea bona que corpo-
 ris sunt. humano aut corpore nihil est imbecillius. Dicit
 ergo in lra. Que est ista vestra expetibilis. i. desiderabi-
 lis. ac preclara. i. nobilis potētia. q. d. nulla est: nōne con-
 sideratis terrena aialia quibus videamini p'sidere. i. p'ces-
 se. si enim inter mures videres vnum preceteris sibi ven-
 dicantem. i. v'surpātē. ius ac ptātē sup alios mures. o quā-
 to cachinno. i. risu tu mouereris. qz derisibile eēt. et talis ē
 ptās terrena. i. derisibilis que nō extēdit se nisi ad corpus.

Quid vō si spectes corpus ibecillius hoie repi-
 re qas: quos sepe muscularū quoqz vel morsus
 vel in secreta queqz reptantiū necat itr oitus.

Quo vō q' ius aliqd in quēpiam nisi in solum
 corpus et qd' est infra corpus: fortunā loquor: pos-
 sit erercere. Nunqd vñq' libero imperabis ani-
 mo. Nū mētē firma sibi rōne coherentē: de sta-
 tu pprie getis amouebis. Cum liberū quēdam
 virum supplicis se quidem tyrannus adacturū
 putaret: vt aduersum se facte conitrationis con-
 scios proderet: linguam ille momordit atqz ab-
 scidit. et in os seuiantis tyrāni abiecit. Itaqz cru-
 ciatus quos putabat tyrannus in materiam cru-

delitatis. vir sapiens fecit esse virtutis.

Quid vō si tu spectes. i. p'ideres. corpus imbecillius. i.
 debilius hoie. q. d. nihil. quos hoies sepe necat. i. interfi-
 cit. morsus muscularū. i. puoz vermiū. vel etiā introitus i
 secreta. i. in interiora hois. queqz reptantiū. i. serpentū
 quo vō. i. quō q' possit erercere ius aliqd in quēpiā nisi
 in solū corpus et in fortunā. i. in bona fortune que sunt in-
 fra corpus. q. d. nullo modo nunqd tu vnqz ipabis libe-
 ro aīo. q. d. non. nunquid tu amouebis de statu pprie ge-
 tis mētē sibi firma rōne coherentē. q. d. nō. et b' pbat erē
 plo cuiusdā p'bi: qui nullis tormētis ad hoc potuit cōpel-
 li vt illud faceret qd' rō naturalis iudicabat nō faciendum
 vñ dicit. Cū qdam tyrānus putaret se adacturū. i. cōpul-
 surum. supplicis quēdam liberū viz. i. p'bum vt ipse pro-
 deret cōscios facte cōiurationis aduersū se. ille liber hō lin-
 guā momordit atqz abscidit et abiecit eam in os. i. faciē se-
 uientis tyrāni. Ita illos cruciatus quos tyrānus putabat
 esse mās. i. cās crudelitatis. vir sapiens fecit esse mās vir-
 tutis: qz b' pro virtute non pro crudelitate ei reputatū est.

C Nota q' muscula ē diminutiū huius nōis musca. et per
 musculā dat intelligere quecunqz aialia venenosa vel ver-
 mes venenosos. et ab isto loco recepit auctor floz cū dicit
 debilius qd' sit mare quos nece muscula p'dit. **C** Nota q'
 aīus hois liber ē et cogi nō pōt. vñ Sen. Errat si quis ser-
 uitutē credit transire in totū hoīem. non enī trāsit in ani-
 mā. qz libertas est aīa. **C** Nota q' hō liber et p'tās nullis
 supplicis vinci pōt qz dicit Sen. in lib. de clementia. ma-
 gni animi ppriū est placidū esse et tranquillū: et iniurias et
 offēiones supbie despiciere. et. 28. eplā tringinta tyranni
 Socratē circūsteterūt nec potuerūt aiām eius infringere.

Quid aut est qd' in alium q' possit facere qd'
 sustinere ab alio ipse non possit. Busiridē acce-
 pimus necare hospites solutum ab hercule hos-
 pite fuisse mactatū. Regulas plures penoz
 bello captos in vincula coniecerat: sed mox ipse
 victozum cathenis manus prebuit. **C** Illā ne igi-
 tur eius hois potētiā putas: q' quod ipse in alio
 potest ne id i se alter valeat efficere nō possit.

Quid aut est. Sic p'bia ponit sedam rōnez que est talis
 Illa ptās non est multū appetenda: per quā nemo pōt fa-
 cere qd' alius non possit in ipsum qd' ipse pōt in alium: sed
 ptās tpalis est hmōi sicut in lra declarat ponens duo erē
 pla de busiride et Regulo. **P**rimū exemplū est de Busiri-
 de. Busirides fuit fili' Neptuni et matre libia q' hospites
 suos mactabat. Hercules aut apud ipsum hospitatus ipz
 ecōtra mactauit. **S**cdm exēplū est de regulo. **R**egulus
 fuit cōsul romanus qui cū multa bella ingessit cūz cartha-
 ginenfib' multos ex eis captiuauit: sed tandē ab eis fuit
 captus. Et quo pz q' q' pōt aliqz in aliū facere pōt et
 illd ab alio pati. **C** In Latho. **V**ictorē a victo et. per p'is
 nulla est potētia humana que b' intercipere non pōt. vñ
 dicit lra. **Q**uid est q' quisqz possit facere in alium qd' ipse
 non possit sustinere ab alio. q. d. nihil qd' declarat. **M**os
 accepimus. i. cognouimus. **B**usiridē solutum idest cōsue-
 tū necare hospites. ipsum fuisse mactatū ab hercule hospi-
 te sup. suo. **A**liud exemplum ponit. **R**egulus consul rō-
 nus plures penoz. i. cartaginēsiū captos bello coniecerat
 .i. posuerat in vincula. sed mox ipse prebuit manus cathe-
 nis victozum. idest cartaginensium. nunquid igitur vl-
 lam putas esse hominis potētiā qui non possit efficere
 ne alius valeat in se quod ipse potest in alio. q. d. nulla re
 putanda est hec potētia.

Ad hec si ipsis dignitatibus ac ptātib' inesset
 aliqd naturalis ac proprii boni. nunq' pessimis
 peruenirent. neqz enim sibi solent aduersa socia-
 ri. **N**atura respuit vt contraria queqz iungatur

Ita cum pessimos plerūq; dignitatibus fungi dubiū non sit: illud etiam liquet: natura sui bona non esse que se pessimis herere patiātur. Quod quidem de cunctis fortune muneribus dignius estimari potest que ad improbissimum quēq; vberiora perueniunt.

Ad hec si ipsis dignitatibus. Hic probat pbia simul de dignitatibus et p̄tibus: q̄ non h̄nt in se aliquod naturale bonū pp̄ qd̄ sunt appetende. sc̄do ostendit q̄ idem p̄t̄ concludi de oib; bonis fortuitis ibi. Postremo. primo. facit qd̄ d̄m̄ est. sc̄do ostendit falsam nominationem exteriorū bonorū ibi. De quibus etiam illud. R̄d̄ quā itēdit est illa. illud qd̄ in se naturaliter est bonū non p̄t̄ adiūgi pessimis. sed dignitates et p̄t̄es pessimis adueniūt. ergo et. maior declarat i lra. Uñ dicit. Si ipsis dignitatib; et p̄t̄ibus inesset aliqd̄ naturalis et pp̄riū boni: nunq; p̄uenirent pessimis. neq; n. aduersa. i. opposita solent sibi sociari. q̄ natura respuit. vt queq; contraria iungant. i. stent simul. cū ergo non sit dubium pessimos plerūq; fungi. i. vti dignitatibus illud et liquet. i. manifestū ē. ipsa nō esse bona sui natura que se pessimis patiānt herere. i. cōmanere. qd̄ qd̄ dem d̄m̄ de dignitatibus et p̄t̄ibus dignius p̄t̄ existimari de cūctis m̄erib; fortune. q̄. i. m̄era vberiora. i. copia forā p̄ueniūt ad quēq; improbissimū. Nota q̄ duplex ē bonum. vnū qd̄ p̄uertitur cū ente. et sic dignitates et p̄t̄es licet malis adueniant tñ sunt bone. Aliud est bonum qd̄ ē quedam qualitas derelicta ex bonis operationibus et vocatur bonum moris et sic dignitates et p̄t̄es bone non sunt. quia vt plurimum pessimis sociantur.

De quibus etiam considerandū puto. q̄ nemo dubitat esse fortem cui fortitudinē inesse cōspererit. Et cuiuscūq; velocitas adest manifestus est esse volocem. Sic musica quidem musicos: medicina medicos: rhetorica rhetores facit. Agit enī cuiuscūq; rei natura quod propriū est: nec cōtrariarū rerū miscetur effectib;: et vltro q̄ sunt aduersa depellit. Atq; nec opes inexpletam restringere auaritiā queunt. Nec potestas sui cōpotem facit quē vitiose libidines insolubilibus astrictum retinent cathenis. Et collata improbis dignitas non modo non efficit dignos: sed prodiit potius et ostentat indignos. Cur ita prouenit Gaudetis enim sese res aliter habētes falsis cōpellare nominibus: que facile rerum ipsarū redarguuntur effectū. Itaq; nec ille diuitie: nec illa potētia: nec hec dignitas iure appellari potest

De quibus etiam. Hic pbia pbat q̄ bona fortuita nō possunt in suū effectū. et sic p̄ h̄nt falsam denominationem arguēdo sic. Omne quod est naturaliter bonū efficit qd̄ ē ei pp̄riū et expellit p̄trariū. sicut fortitudo facit fortem. velocitas volocē: sed bona fortune non efficiunt qd̄ videtur esse pp̄riū quia diuitie non faciunt diuitē. cū non restringant auaritiā: nec potentia facit potētē: nec dignitas dignū: p̄pter qd̄ diuitie false noiant. Uñ dicit in lra. De qd̄ bonis fortuitis illud etiā puto. Considerandū q̄ nemo dubitat illū esse fortem cui cōspererit inesse fortitudinē: et illū esse velocem cuiuscūq; adest velocitas. et sic musica facit musicos medicina facit medicos: rhetorica rhetores. Natura enī cuiuscūq; rei agit qd̄ sibi est propriū: et non miscetur effectibus cōtrariarū rerū. et vltro idest sponte repellit que sūt aduersa. i. p̄traria. atqui pro certe nec opes. i. diuitie queunt. i. p̄t̄ restringere. inexpletam auaritiā hoīum. i. insatiabilem. nec p̄t̄s facit illum cōpotē sui. i. potentes. quē

vitiose libidines retinent astrictum insolubilibus cathenis. i. passionibus. et dignitas collata improbis non modo. i. nō tñ. non efficit dignos. sed prodiit et ostentat indignos. cur ita prouenit: q̄ bona fortune non efficiunt quod videtur eis pp̄riū. hoc est ideo. q̄ vos hoīes gaudetis res sese aliter habētes q̄ videantur compellere. i. denominare falsis nominibus que nominationes facile redarguuntur effectū ipsarū rerū. Itaq; nec ille diuitie iure p̄t̄ appellari cū nō faciunt diuitem: nec illa potentia: nec hec dignitas iure appellari potest. Nota q̄ diuitie non faciunt diuitem q̄ non restringunt auaritiā. nam diuitie s̄m̄ Senecā. 27. epla. sūt cōposita paupertas in lege nature. talis autē paupertas s̄m̄ legem nature excludit auaritiā quē insatiabilis est. Natura enim paucis contenta est. Nota q̄ dignitas improborum ostentat improbos: quia improbus tanto a pluribus cognoscitur quanto magis inotescit ei vitium: et quanto aliquis in maiori dignitate constituitur tanto plus cognoscitur: propter quod dicit. Sen. in proverbis loco ignominie apud idignū ē dignitas.

Postremo idem de tota fortuna concludere licet: in qua nihil expetendum. nihil nature bonitatis inesse manifestum est. que nec se bonis semper adiūgit: et bonos quib; fuerit adiūcta non efficit

Postremo idem de tota fortuna. Hic pbia ostendit idem posse concludi de oib; bonis fortuitis dicēs. Postremo idest finaliter. licet hoc idem concludere de tota fortuna. i. qua nihil est expetendū. i. desiderādū: nihil inesse sibi nature bonitatis. i. naturalis. manifestum ē: quē fortuna non adiūgit se semper bonis: et quibus fuerit adiūcta bonos non efficit. Nota q̄ bonum fortune facit illud bonum cui additur. sicut musica facit musicum: et virtus facit virtuosum. sed quia fortuna malos quibus aduenit non facit bonos. p̄ quia nihil nature bonitatis sibi inest: qualiter autem mali malos faciunt bonos patebit in quarto huius prosa sexta.

Admetrum sextum secūdi libri.

Nunimus quantas dederit ruinas.
Urbe flammata: patribusq; celsis.
Fratre qui quondam serus iterēpto.
Matris effuso maduit cruore.

Corpus et visu gelidum pererrans:
Ora non tinxit lachrymis: sed esse
Lensoz extincti potuit decoris.
Hic tamen scepro populos regebat.
Quos videt condens radios sub vndas.
Hæbeus extremo veniens ab ortu.
Quos premunt septem gelidi triones:
Quos nothus sicco violentus estu
Torret: ardentis recoquens arenas.
Celsa non tandem valuit potestas
Vertere præui rabiem Neronis.
Hæu grauem sortem quotiens iniquis.
Additur seto gladius veneno.

Admetrum sextum libri secūdi.

Nunimus quantas dederit ruinas. Istud ē sextum metrum huius secūdi: quod dicitur sapphicum ab inuatore: trochaicum a pede pre dominante: et est vndecasyllabum: quia quilibet versus continet. ii. syllabas et est acathalecticum: quia nulla syllaba deficit ad perfectionem metri. In quo metro philosophia declarat per erēplū q̄ dignitates et p̄t̄es malis aduenientes non faciūt eos bonos. et hoc declarat per Neronem qui quāto fuit potētiōr tāto fuit peior

fuit peior. tangit autē pbia quattuor malicias Neronis in hoc metro. Prima est qz urbem romanam incendit que arsit septē dieb' & septē noctib'. vt spectaculo illi' ignis cognosceret quantus olim fuerat ignis quando troia capta arserat. Secundū malum est qz Nero magnam partem senatus sine vlla causa interfecit. Tertium est qz propriuz fratrem occidit vt solus securius regnaret. Quartum ē qz matrem suā occidit fecit vt videret locum vētris i quo iacuit. Dicit ergo i lra. Nouimus quātas ruinas. i. quanta pericula dederit. Nero urbe. sup. romana flāmata. i. incensa. qz pro & celsis. i. occisis. patribus. i. senatoribus qui Nero quondam ferus idest crudelis. interempto fratre. ipse etiā maduit cruore matris effuso. & designans eius crudelitatem circa matrem dicit. & ipse. Nero perrans. i. transiens visu gelidum corpus. i. infrigidatum corpus matris. non tixit. i. madidauit: ora. i. faciem suā lachrymis. sed ipse potuit sine oibus lachrymis esse censor. i. iudex extincti decoris. i. interfecte matris qz decora fuit. tñ hic Nero licet ita malus esset regebat populos sceptro. i. imperiali dignitate. hos in quā populos rexit quos pheb'. i. sol veniens ab ortu extrēo. videt condens. i. abscondens. radios. suos sub vndas. & loquit more poetarū. q. d. ipse rexit omnes populos qz erāt ab ortu solis vsqz ad occasum. Similiter regebat populos quos septentriones. i. septem stelle que sunt in maiori vrsa que dñr triones. quasi teriones qz illā plagā terunt. gelidi. i. frigidi premunt. plaga enim septentrionalis frigida ē. q. d. regebat omnes populos aquilōares & istos regebat quos nothos. i. ille ventus collateralis austro violentus exis torret. i. cremat. sicco est. i. calore. nothos in quā recoquēs ardētes arenas. idest calidas. venit enim ille ventus a torrida zona. & ideo calidus est. q. d. Nero et regebat oēs pplos australes. & sic per quattuor plagas mūdi ostēdit eius p̄tatem sup oēs pplos. tandē celsa p̄tās. i. magna. non valuit vertere. i. mutare rabiem. i. crudelitatem prauī Neronis. Et tunc deplangit p̄iūctio. nē magne p̄tātis cuz magna malicia. qz multa mala ex ea p̄ueniūt dicēs. Deu sup. dico esse grauem sortem. i. euentum. quotiens iniquus gladius. i. iniqua p̄tās. addit seuo veneno. i. venenose crudelitati. Nota fm Arist. 5. etbia p̄cipatus viz ostēdit. malicia eni hoīs vel p̄bitas ostēditur p̄cipatu. sicut p̄z in Nerone: cui' malicia & crudelitas in impio sue dignitatis apparuit. pp qd dixit Arist. Seuissīma est iniustitia hñs arma. Et. 7. dicit Simile est igif comparare iniustitiā homini iniusto. est enim deterior bestia decies milies plura enim vtiqz mala faciet homo malus qz bestia. Nota preter hec mala Neronis que tanguntur in litera multo plura ipse perpetravit. nam dicit pbia tertio huius quinta p̄sa. Nero Senecam familiarē suū p̄ceptorem coegit ad eligendum mortis arbitriū. & qz Nero fuit crudelissimus hominum idēo. Seneca scripsit quēdā libellū ad ipz qui titulat liber de clementia. i quo hortat eū ad fugā crudelitatis: & ad vsum clementie qui libet sic incipit. Tibi scribere de clemētia Nero cesar istitui

Prosa septima libri secundi.

Am ego scis in quā ipsa minimum nobis ambitionem mortalium rerum fuisse dominatam. Sed materiam gerendis rebus optauimus: quo ne virtus tacita consenesceret. **P.**

Prosa septima secundi libri.

Am ego scis in quā. Incipit septima prosa huius secundi. in qua ostendit philosophia qz gloria mundana non sit multum appetenda. & primo inducit Boetium consententem se non desiderasse multum predicta scz p̄tates & dignitates nisi in quantum sunt materia rerum gerendaz. secundo ostendit pbia qz gloria sit pererile bonuz. & sit non multum appetenda. secunda ibi. At illa dicit primo. Tū pro tūc.

ego Boetius in quā. i. dixi. o pbia. tu ipsa scis ambitionem. i. cupiditatem rerum mortalium. de quibus dixisti minimum nobis fuisse dominatam. sed bene optauimus materiam rebus gerendis quo ne pro vt non. consenesceret in nobis virtus tacita. i. non excitata. Nota qz in sapiente si dominatur cupiditas rerum temporalium. qz pbia inducit mobilis affluentie contemptum ex lib. de plantis. Et So crates cū Athenis ad studiū p̄geret. magnum pondus aurum in mare proiecit dicens: mergam te ne mergar a te.

Nota qz materia rerum gerendaz sunt ista: sine quibus res p̄ueniēt gerī non p̄t. & sunt tria. sapientia. auctoritas. & potentia. Sine enim sapientia nihil conuenienter geritur vt de se patet. Res etiam gerenda auctoritate ornatur. qz homo autenticus libentius auditur & facilius ei creditur. Potentia vō mali dep̄rimuntur & boni extolluntur. hāc materiam Boetius desiderans potentiam & dignitates q̄ fuit. Nota qz Boetius materiam dignitatis & potestatis se quesuit ne virtus sua tacita consenesceret. idest nē dum ipse ad senectutem p̄ueniret. virtus sua tacita esset dum nullus aliquid loqueretur de laude sue virtutis vel scriberet. Tunc enim virtus tacita consenescit. quando nō agit aliquis vnde alii loquantur. & dum nihil scribitur de suis beneficiis. quia virtus habentem proficit. & opus ei' laudabile reddit.

At illa atqui hoc vnum est quod prestantes quidem natura mentes: sed nondum ad extremam manum virtutum perfectione perductas allicere possit: glorie scz cupido: & optimorum in rem publicam famam meritorum. Que q̄ sit exilis & totius ponderis vacua sic considera.

At illa atqui hoc vnum est. Hic philosophia ostēdit gloriam mundanam non esse appetendam. & primo premitit qz cupido glorie multos allicit. Secundo probat eam esse exilem & vanam ibi. Omnem terre ambitum. Primo dicit sic. Et quo Boetius quandoqz quesuit dignitates & potestates: ne virtus sua tacita consenesceret. videt qz ista propter laudem & gloriā quesuit: ideo dicit philosophia hoc vnum est. i. cupido glorie & fama optimorum meritorum in rempublicam: que fama possit allicere mentes hominum. natura prestantes. i. excellentes. sed nondum. i. si adhuc. perductas ad extremam manum perfectione virtutum. idest ad summā p̄fectionē: que fama & gloria q̄ sit exilis & vacua toti' p̄deris. i. p̄ciositatis. sic cōsidera ex sequētib'. Nota qz cupido vane glorie multos allicit & delectat. vñ Seneca. si. epistola dicit. Illud precipue nos impedit qz cito nobis placem'. si inuenim' qz nos bonos viros dicant qz prudētes: qui sanctos. non sumus modica laudatione cōtēti. quicqd in nos adulatione sine pudore cōgesserit tanqz debitum putamus: optimos nos esse sapientissimosqz affirmantib' assentim' cū sciam' nos sepe multa mentiri adeo quoqz indulgemus nobis vt laudari velimus in id cui cōtrariū maxime facimus. Nota qz duplex est bonitas mentis. i. naturalis & acquisita. Naturalis bonitas est fm quā aliqui naturaliter sunt pii mansueti sobrii & casti. sed hec bonitas si non emendat virtute & sapientia cito extollit hominem ad inanē gloriā. Alia est bonitas acquisita exercitio virtutum & scientiaz que nō permittit hominē extollī vana gloriā: qz sapiens fructū suuz ponit in cōsciētia. Stultus autem in laude fm Adacrobii Ideo dicit philosophia: qz cupido glorie allicit mētes natura prestantes. nondū. i. nō adhuc virtutibus p̄fectas.

Nota qz fama est frequēs laus optimorum meritorum in rempublicam. Sed gloria est clara noticia cum laude. vel gloria est late patens preconium. i. annunciatio.

Omnē terre ambitū: sicuti astrologicis demonstrationibus accepisti: ad celi spaciū puncti constat obtinere rationem: idest vt si ad celestis glo-

bi magnitudinem conferatur: nihil spacii proxi-
habere indicetur. Quibus igitur tam eriguit in mū-
do regiōis: quarta fere portio est: sicut ptolomeo
probante didicisti: que a nobis cognitā animan-
tibus incolatur. Quic quartē si. quantā maria
paludesq; premunt. quantumq; siti vasta regio
distenditur: cogitatione subtraheris: vix angustis
fima inhabitandi hominibus area relinquetur.
In hoc minimo igitur puncti quodam pūcto cir-
cunsepti atq; conclusi de peruulganda fama d
proferendo nomine cogitatis. Ad quid h3 am-
plum magnificumq; gloria tam angustis eriguit
q; limitibus artata:

COmniem terre ambitum. Hic philosophia ostendit glo-
riam mundanam esse exilem: nec multum appetendam.
Primo ostendit hoc ex parte spacii in quo dilatatur. Secū-
do ostendit hoc ex diuersitate nationū ad quas non diuul-
gatur. Tertio ostendit idem ex diuersitate morum propter
quos de eodem contrarie iudicatur. Quarto ostendit idē
ex breuitate durationis propter quā non perpetuatur. se-
cunda. ibi. Adde q; hoc. tertia. ibi. Quid q; diuersarum.
quarta. ibi. Sed q; multos. Primo intendit talem ratio-
nem. Latitudo fame consistit in latitudine terre super quā
dilatatur. sed terra non est lata super quā fit dilatatio fa-
me: sicut declarat in littera. ergo fama late non potest dis-
fundī. et per consequens est exilis nec multum appetenda.
Unde dicit in littera. Tu accepisti. i. didicisti astrologica
demonstrationibus omnem ambitum terre. idest spacium
idest ad magnitudinem celi. quod magis exponens dicit
ut si terra conferatur. i. comparatur ad magnitudinem
celestis globi: ipsa iudicet proxius nihil spacii habet. hu-
ius igitur tam eriguit regionis. idest terre in mundo. fere q̄r-
ta portio. i. quarta pars est que incolatur. i. inhabitat ab
animantibus nobis cognitā. sicut tu didicisti a ptolomeo
hoc probante. si subtraheris cogitatione. huic quartē par-
ti terre q̄tus maria et paludes premunt. idest occupant. et
quantum vasta idest ampla regio. distenditur siti. idest sic-
citate. tunc vix relinquetur hominibus angustissima area
i. arctissimus locus inhabitandi. in hoc ergo quodam mi-
nimo puncto puncti. idest minima portione terre. vos ho-
mines circunsepti atq; conclusi cogitatis de peruulganda
fama. de proferendo. i. extollendo. nomine. idest fama. et
hoc fit inutiliter. sed quid habeat. idest potest habere. glo-
ria amplū. q; pro. et magnificum que artata est tam angu-
stis et eriguit limitibus. idest terminis. q. d. nihil habet ma-
gnificum. **C**Nota q; terra respectu celi nō est alicuius quā-
titatis sensibilis. sed habet se sicut punctus. quia orizon q
terminat visum nostrum diuidit celum in duo media. qd
non esset si terra in comparatione ad celum haberet aliq̄s
quantitatem. **C**Item si terra esset alicuius quantitatis se-
sibilis respectu celi. tunc stelle nō semper apparerent no-
bis eiusdem quantitatis. quod patet falsum. Quia in ea
parte vbi terra esset magis gibbosa et propinquior celo ap-
parerent stelle maiores: et opposita parte minores. **C**Itē
minima stella fixa visu notabilis est maior tota terra. si er-
go talis stella apparet nobis ieristentibus in terra sicut
punctus: multo magis terra respectu celi erit sicut punctus.
CItem punctus est quoddam indiuisibile: a quo linea eq̄-
liter distans facit circulum et quia celus ex omni parte eq̄-
liter distat a terra: ideo terra respectu celi habet se sicut pū-
ctus. **C**Nota q; tres partes terre sunt inhabitabiles. vna
propter nimium calorem: due propter nimium frigus. sed
quarta pars que est temperata in caliditate et frigiditate a
nobis inhabitatur. sed quia adhuc non tota inhabitatur
propter maria et paludes: et propter nimiam siccitatem. id

dicit philosophia q; quarta pars fere est habitabilis. vel
dicit fere fm alios. quia estus solis non facit torridam 30
nam totaliter inhabitabilem. cum quedam ciuitas dicta
zenit supra quas ptolomeus dicitur fundasse astrolabius
directe sit sub equinoctiali. sed dicitur inhabitabilis. quia
est grauis inhabitationis. sed vltra equinoctialem omni-
tio est inhabitabilis: propter nimium calorem. **C**Itē vi-
dit quartam partem terre inhabitari ab animantibus no-
bis incognitis. hoc forsitan dicit propter antipodes si sunt
qui nobis sunt ignoti.

CAdde q; hoc ipsum breuis habitaculi septū plu-
res incollunt nationes. lingua: moribus: totius vi-
te ratione distantes: ad quas tamen difficultate
itinerum: tum loquendi diuersitate: tum com-
mertii insolentia: non modo fama hominum sin-
gulozum: sed ne vrbium quidem peruenire q̄at.
Etate deniq; Marcii Tullii: sicut ipse quodam lo-
co significat: nondum caucasum montem roma-
ne reipublice fama transcēderat. et erat tūc adul-
ta: parthibus etiam ceterisq; id locorum gentibus
formidolosa. vides ne igitur q̄ sit angusta: q̄ cō-
pressa gloria. quam dilatare ac propagare labo-
ratis. An vbi romani nominis transire fama ne-
quit romani hominis gloria progredietur.

CAdde q; hoc ipsum breuis habitaculi. Hic philosophia
ostendit gloriam non esse appetendam ex diuersitate natio-
num ad quas non diuulgatur intendens talem rationem
Diuerse nationes et diuersa idiomata non solum impediūt
promulgationem fame hominum. sed etiam vrbium: sed
in terra habitabili sunt diuerse nationes diuersorum idio-
matum: ergo promulgatio fame per talia impeditur: et
per consequens non est multum appetenda. vnde dicit in
littera. Adde predictae rationi q; hoc ipsum septum. i. spa-
cium breuis habitaculi. idest parui spacii. in quo nos ha-
bitamus. incolunt: idest inhabitant. plures nationes. idest
gentes. distantes idest differentes. lingua. idest idiomate
et moribus et ratione totius vite. idest ratione modi viuē-
di. ad quas non potest peruenire. non modo. idest non tā-
tum fama singulozum hominum. sed etiam nec fama vrbium.
tum idest tam difficultate itinerum. idest viarū. tū
idest tam diuersitate loquendi idest idiomatum. tum. idest
tam insolentia. idest in consuetudine commertii. quia aliq
homines non consueuerunt cum aliis communicare i co-
mertii. quia etate. idest tempore. Marcii Tullii. sicut ipse
marcus tullius significat. quodam loco. idest in quibusdā
suis scriptis. fama romane reipublice nondum transcē-
derat caucasum montem. et tamen fama romanorum erat
adulta. i. ab antiquo nota. etiam formidolosa parthibus. ta-
libus hominibus. et ceteris gentibus. i. locorum circa cau-
casum montem. vides ne igitur q̄ angusta sit gloria q̄
compressa. idest in modicum redacta. quam laboratis di-
latare et propagare. an pro nunquid. gloria vnius homi-
nis romani illuc progredietur. idest prouēiet. vbi fama ro-
mani nominis. idest romane vrbis nequit transire. q. d.
non. **C**Nota partem terre habitabilem vocat septum. q;
est septa circumdata mari. Unde linconiensis in tractatu
suo de spera. et etiam Macrobius dicit q; quarta portio
nostra habitabilis vndiq; cingitur mari. **C**Nota q; info-
lentia fm senecam est species false magnitudinis: sed fm
huguitionem insolentia est superbia vel fatuitas. in pro-
posito autem potest exponi pro inconsuetudine. et tunc di-
citur ab in quod est nō. et soleo quod est consueco. **C**Nota
q; caucasus est mons quidam situs in parte septentrio-
nis ad quem non peruenerat fama romane vrbis. h3 par-
thibus et aliis gentibus assidentibus fama romanorum erat
formidolosa

formidolosa. idest formidabilis.

Quid q si diuersarum gentium mores inter se atq instituta discordant: ut quod apud alios laude: apud alios supplicio dignum iudicetur. Quo fit ut si quem fame predicatio delectat: huic plurimos populos nomen pferre nullo modo conducatur. Erit igitur puagata iter suos gloria quisq contentus: et intra vnius gentis terminos preclara illa fame immortalitas coartabitur.

Quid q si diuersarum. Hic ostendit gloria mundana esse exlem ex parte diuersitatis morum. pp quos de eodem apud diuersos contrarie iudicatur. et intendit talem rationem Contrarietas institutionum et legum impediunt fame dilatationem. sed hoies contrariarum institutionum et legum terram inhabitant. ergo diuersitas institutionum et legum impediunt dilatationem fame. et p consequens non est multum appetenda. Uti dicitur in littera. Quid supple est iudicandum q mores et instituta et leges diuersarum gentium inter se discordant ut illud qd apud alios iudicatur dignum laude. apud alios iudicatur dignum supplicio. quo fit. i. pp quod. ut si predicatio. i. dilatatio fame delectat quem. i. aliquem nullo modo conducatur. i. laboriet. pferre nomen. i. famam suam. in plurimos populos. qz licet ab aliquibus laudaretur ab aliis tamen vituperaretur. Erit igitur quisq contentus gloria puagata. i. dilatata inrer suos: et illa preclara immortalitas fame: et loquitur ironice: qz non est preclara: nec immortalis illa coartabitur. idest constringet intra terminos vnius gentis. idest vnius idiomatici. **N**ota q tanta est diuersitas morum in gentibus q illud quod reputatur apud alios laudabile. apud aliquos reputatur vituperabile reputatur. n. apud syrios laudabile comedere parentes mortuos: ne comedant a vermibus in terra: qd apud alios extraneos est execrabile. similiter apud iudeos reputatur laudabile ducere vxores consanguinitate proximam qd apud christianos prohibetur. Itē in triuallia laudabile est occidere patrem sexagenarium et cremare ipsum: qd apud alios est vituperabile Unde dicit poeta. Sunt loca sunt gentes: quibus est mactare parentes. et phas. et pietas dum longa superuicit etas.

Sed q multos clarissimos suis temporibus viros scriptorum inops deleuit obliuio. Quamq quid ipsa scripta proficiunt que cum suis auctoribus premit longior atq obscura vetustas.

Sed q multos clarissimos. Hic philosophia ostendit exilitatem glorie ex breuitate durationis propter quam non perpetuatur. Et diuidit in tres partes. Primo ostendit hoc ex hominum obliuione. secundo ex temporis breuitate. ibi. vos vero. tertio. ostendit gloriam a viris virtuosis non esse appetendam. ibi. Vos autem. Primo dicit q fama et gloria non sunt immortalis. patet qz q multos viros clarissimos. idest gloriosos suis temporibus deleuit inops. i. defectuosa obliuio scriptorum. qz et ipsa scripta proficiunt quid. i. par. q scripta longior. i. obscura vetustas temporis premit. i. consumit. cum suis auctoribus quorum sunt scripta. **N**ota q p scripturas fama gestorum transmittitur. ad posterum. talis aut scriptura in se vetustate consumatur. Et ideo fama et gloria in obliuione perueniunt. Uti Salustius in cathilinario conqrit res gestas romanorum minus esse famosas pp inopiam scriptorum. atheniense suum vero maioris fame qz romanorum pp scriptorum copiam

Vos ergo immortalitatem vobis ppagare videmini: cum futuri famam temporis cogitatis quod si ad eternitatis infinita spacia protrahes. qd habes quod de tui nominis diuturnitate leteris. Vnius enim hora momenti si decem milibus conferatur annis: quoniam vtrumqz spaciuz diffi-

nitum est: minimam lz: habet tamen aliquam portionem Et hic ipse. numerus annorum eiusqz quantumlibet multiplex ad interminabilem diuturnitatem nec comparari quidem potest. Et. n. si finitis ad seiuicē fuerit quedam: infiniti vero atqz finiti nulla vnq poterit esse collatio. Ita fit ut quantumqz pluri temporis fama si cum inexhausta eternitate cogitet. non pua lz plane nulla esse videatur

Vos ergo immortalitatem vobis. Hic philosophia ostendit famam et gloriam non esse durabilem et immortalem ex temporis breuitate dicens. vos ergo homines videmini vobis ppagare. i. facere immortalitatem. cum cogitatis famam futuri temporis. et in hoc frustra cogitatis. qz exilis est duratio fame p tempus. quod. i. tempus si protrahes. i. compares. ad infinita spacia eternitatis quid habes q leteris de tui nominis diuturnitate. id est tue fame. q. d. nihil est. etenim mox vni momento si conferatur. i. comparetur. io. milibus annis habz aliquam proportionem. licet minimam. i. valde parua. quoniam vtrumqz spaciuz temporis est diffinitum: sed hic numerus annorum. i. io. milia vel eius numeri quantumlibet multiplex sicut duplum vel triplum non potest comparari ad interminabilem diuturnitatem que est eternitas. etenim pro qz finitis ad seiuicē fuerit quedam collatio. idest comparatio. Infiniti vero et finiti nulla vnq poterit esse collatio. i. comparatio. Ita fit ut fama temporis quantumcunqz proluxi si cogitet comparando cum inexhausta. idest infinita eternitate. ipsa videatur non parua lz plane nulla esse. **N**ota q omne qd incipit in tempore necessario habet finem in tpe. cum tempus sit causa corruptio nis temporalium. 4. ethi. cum igitur fama sit temporalis incipiens in tempore ipsa desinet in tpe. et p qis non est perpetua.

Nota q tempus quantumqz magnū comparatum ad eternitatem minimū reputatur. et quasi nullius momenti. licet enim finitū ad seiuicem possit esse comparatio et inter ipsa potest esse proportio: tamen finiti ad infinitum nulla potest esse comparatio. Cum igitur eternitas sit duratio infinita tota simul etis: et tps quantumqz magnū sit finitū. tempus nullā habeat proportionem ad eternitatem: et per consequens fama quantumcunqz proluxi temporis comparata ad eternitatem nulla videtur esse.

Vos autē nisi ad populares aures inanesqz rumores recte facere nescitis: et relicta conscientie virtutisqz pstantia: de alienis premia postulatis sermunculis. Accipe in hmoi arrogantie leuitate q festiue aliquis illuserit. Nam cum quidam adorsus esset hominem contumeliosus qui non ad vere virtutis usum: sed ad superbam gloriam falsum sibi philosophi nomen induerat: adiecissetqz iam se sciturus an ille philosophus esset: si quidem illatas iniurias leuiter patienterqz tolerasset. Ille patientiam paulisper assumpsit: acceptaqz contumelia velut insultans. iam tandem inquit intelligis me esse philosophum: Tam ille nimis mordaciter intellexeram inquit si tacuisses.

Vos autē nisi ad populares aures. Hic philosophia ostendit gloriam a viris virtuosis non esse curandam. et hoc duabus rationibus. secunda ibi. Quid autē est. Prima ratio est illa. Illud quod spectat ad leuitatem arrogantie a sapientibus non est curandum. sed gloria propter quam homo recte facit pp laudes hominum illa spectat ad leuitatem arrogantie. et est digna derisione. ergo. et. Quod aut talis arrogantia sit quedam derisio declarat in littera. et dicit. Vos homines nescitis recte facere. nisi ad populares aures. idest ad popularum complacentias et ad inanes rumores. et laudes. et vos postulatis. idest desideratis. premia de sermunculis

alienis relicta. i. postposita. p̄stātia. i. dignitate v̄se p̄scie
 & virtutis. pp̄ quā deberetis recte opari. & accipe. i. p̄sidera
 quā festine. idest gloriose. aliquis illuserit. idest deriserit
 quendam dicentē se eē philosophū in leuitate h̄mōi arro-
 gantie. Nam cūz quidā tyrannus esset adorsus cōtumeliis
 idest incepisset alloqui contumeliose quendam hominem:
 qui induerat. idest vsurpauerat. sibi falsum nomen philo-
 sophi non ad v̄sum vere virtutis. sed ad superbam gloriā
 & tyrannus adieciisset. idest dirisisset. se iam sciturum an iste
 esset philosophus. si quidez illas sibi iniurias patienter
 leuiterq; tolerasset. ille qui dixit. se p̄bm̄ plaulisq; patientiā
 assumpsit. s. in principio. qz pro q. accepta. p̄tumelia a ty-
 ranno velut sibi insultans inquit ad tyrannum. intelligis
 ne me esse p̄bz. tunc ille tyrannus mordaciter inquit. intel-
 leram te p̄bm̄ esse si tacuisses. **C** Nota s̄m̄ cōmentatorē
 in prologo. s. p̄bisco. verus p̄bs̄ debet esse p̄fectus oibz
 generibus virtutum & per q̄s debet esse magnanimus.
 Sed s̄m̄ senecā in libro de clementia. magnanimi est iniu-
 rias & offensiones sup̄bi desp̄icere. & per consequens ver-
 bis cōtumeliosis prouocari non debet Item p̄bi est non
 vinci a passionibus sed potius debet moderare & refrena-
 re passiones. cum virtus consistat in moderatione passio-
 num. v̄ Arist. 4. ethicoz dicit. Adansuetus vult ipertur-
 batus esse & non duci a passione. Unde quidā p̄bs̄ con-
 tumeliose sibi insultanti dixit. Tu didicisti maledicere. s̄
 ego didici maledicta contemnere.

Quid autēz ē quod ad precipuos viros. de his
 enim sermo est: qui virtute gloriā petunt: quid
 inq̄ est quod ad hos de fama post resolutū mor-
 te sup̄rema corp̄s attineat: Nam si qd̄ nostre ra-
 tiones credi vetant toti moriuntur homines: nul-
 la est oīno gloriā. cum is cuius ea esse d̄r non ex-
 tet omnino. Sin vero bene sibi mens conscia ter-
 reno carcere resoluta. celum libera petit: nonne
 omne terrenum negocium spernet: Que se celo
 fruens terrenis gaudet exemptam.

Quid autem est quod ad precipuos viros. Hic p̄bia p̄tē
 secundam rōnem q̄ talis est hoīes virtuosū vel totalit̄ mori-
 unt̄ corp̄e & aīa. vel aīa viuūt post mortē. si totalit̄ moriū-
 tur nihil spectat ad eos de gloria post mortē. si aīa eoz v̄
 uit post mortem. illa petit celum spernens omne terrenū
 negocium & sic nihil ad eam de terrena gloria ergo apud
 virtuosos hoīes nulla debet esse cura de glia. Dicit ergo
 in l̄sa. quid est qd̄ ad precipuos. i. ad virtuosos viros at-
 tineat de fama post resolutū corpus extrema morte. q. d.
 nihil de his enim viris est sermo noster. qui p̄tūt. i. que-
 runt gloriā virtute. i. operibus virtuosis. Nam si hominē
 toti moriūnt̄ corpore & aīa vt quidā putāt. Qd̄ tamē no-
 stre rōnes. i. p̄bice rōnes. vetāt. i. prohibent credi. qz s̄m̄
 p̄biaz aīa intellectiua est immortalis: nulla est oīno gloriā
 post mortē. cū iste oīo nō extet. i. non sit cui? ea glia eē d̄i-
 citur. Sin v̄o mens bene sibi conscia. i. illesa. resoluta. i.
 liberata. terreno carcere. i. a corpore post mortē. libera pe-
 tit celum. nonne ipsa aīa que celo fruens gaudet se exem-
 ptam terrenis ipsa spernet omne terrenum negocium & p̄
 consequens terrenam gloriā. q. d. sic. **C** Nota qz ad vir-
 tuosos nihil spectat de fama nec in p̄senti vita nec in futu-
 ra: nō in presenti. quia dicit seneca in puerbiis. Quāplu-
 rimi curant famā pauci autem conscientiam tales pauci
 curantes conscientiam sunt virtuosū & p̄bi de quibus loq-
 tur Boetius in fine tractatus de sūmū bono dicens. Pau-
 ci sunt viri honorandi sicut philosophi qui contēnūt de-
 siderium sensus & sequunt̄ desiderii intellectus. Plurimi
 autem sunt qui curāt famā. sicut sunt vulgares qui relicta
 virtute conscientie propter laudes hoīm recte faciūt de q
 bus dicit scriptura. Amen dico vobis receperūt mercedē
 suā. Nec etiā fama spectat ad viros virtuosos in futura vi-

ta qui virtuosū si totalit̄ moriuntur nihil ad eos de fama
 Si autem anima viuūt post mortē ista euolat ad celū & ni-
 hil curat de fama. spernet omne terrenum negociū. & po-
 tius gaudet quia est exempta a curis terrenis & gaudio ce-
 lesti ifruitur in eternum.

C Adetrum septimum secundi libri.

Quicumq; solam mente precipiti petit
 Summumq; credit gloriā.
 Late patentēs etheris cernat plagas
 Artumq; terrarum situm:

Breuem replere non valentis ambitus
 Pudebit aucti nominis.

Quid o superbi colla mortali iugo.

Frustra leuare gestiunt.

Licet remotos fama per populos means

Diffusa: linguas explicet.

Et magna titulis fulgeat claris domus:

Adors spernit altam gloriā.

Inuoluit humile pariter & celsu m caput:

Equatq; sūmmis infima.

Abi nunc fidelis ossa fabricii manent.

Quid brutus aut rigidus catho:

Signat superstes fama tenuis pauculis

Inane nomen litteris.

Sed quid decorat nouimus vocabula.

Nam scire consumptos datur.

Facetis ergo proflus ignorabiles

Nec fama notos efficit.

Qd̄ si putatis longius vitam trahi

Mortalis aura nominis.

Cum sera vos rapiet hoc etiam dies

Jam vos secunda mors manet

C Adetrum septimum secundi libri.

Quicumq; solam mente precipiti petit. Hic incl-
 pit metrum septimū hui? scdi qd̄ d̄r archiloq
 cuz ab inuētoze. iambicū a pede p̄d̄nante. &
 cōstat ex primo versu trimetro & secundo dime-
 tra. in quo metro p̄bia docet quō gloriā sit cō-

tēnēda ex cōsideratiōe amplitudin̄ celi & strictitudis ter-
 re dicens. Quicumq; petit: idest desiderat p̄cipiti mente so-
 lam gloriā. & credit istam esse summū. i. p̄cipitium inter
 appetenda. iste cernat. i. consideret. plagas etheris. i. p̄tes
 celi. late patentēs. & cernat artū situm terraz. idest strictus
 spaciū terre in comparatiōe. ad celum. ille. pudebit. i. vere
 cundabitur aucti nominis. idest aucte fame sue. non valen-
 tis. replere breuem ambitum. idest paruū spaciū terre:
 Et tūc exclamat dicens. O propter hoc. miror. quid idest
 propter quid. superbi gestiunt. idest cupiunt. frustra leua-
 re. idest extollere. colla sua mortali iugo. idest mortali fa-
 ma. licet enim fama diffusa means. idest transiens p̄ remo-
 tos populos explicet se linguas. idest per linguas populo-
 rum. & licet magna domus tua. idest nobilis parentela. vt
 familia fulgeat claris titulis. idest laudibus tamen mors
 spernit altam gloriā. & mors pariter idest simul inuoluit
 humile caput. idest miserum hominem & celsū. i. nobilem
 vel diuitem & mors equat infima sūmmis nulli parcen-
 do quod declarat. dicens. Abi nunc manent ossa fidelis
 fabricii. quid Brut? rigid? aut Catho: supple ē. q. d. qd̄
 manet de gloria eoz post mortem: utiq; modicū. s. illud
 manet quod tēns fama. i. exilis sup̄stes. i. manēs. signat
 inane nomē eoz pauculis litteris scriptis i epigraphis. sed
 qd̄. i. ad qd̄. nouim? decora vocabula scripta. nūquid in-
 telligē p

intelligit p ea ipsos esse cōsumptos. i. mortuos. q. d. imo Ja
 cetis ergo mortui prozsus ignorabiles nec fama efficit
 vos notos: Et qz aliqs diceret licet ipsi sint mortui corpo
 re. tñ vivit fm famā. dicit. pbia. Si putatis vitā vestram
 longius trahi. i. plonari. aura mortalis nois. i. splendo
 re mortal' fame cū. sera. i. vltima dies. vobis. hoc rapier.
 i. famam auferet. iā vos manet. i. expectat. secūda mors
 q. d. si estis prius mortui corpe. i. fama manens est vita
 vestra. illa cessante. secundario moriemini. ¶ Notandū
 fabritius. fuit p̄sul romanus qui cum mitteret pugnare
 pirrum regem epirotaz. rex promisit sibi ptem regni sui
 ut transfiret ad ipm: qd fabritius cōtēpfit sequēti ānopir
 obulit sibi magnā pecuniam auri. ut traderet sibi roma
 nū impiū. cui ait fabriti'. ¶ Roma nō vult aux s; vult im
 pare habentib' aux. pp hoc ipse dicitus fuit fidelis fabriti
 us. Dicit etiaz de fabritio. qz cū qdā ad eū venisset p̄mit
 tens se p̄tuz regē occisuz. si fabriti' sibi pecuniā aliquā
 dare vellet. Ipse vō fabritius hunc traditorē ligatū misit
 ad pirrum p tali scelere puniendū cui tūc p̄tuz dixit. ¶ Do
 sibiilius est solē a suo tramite deuiare qz fabritius a via re
 cte rōis discedere. ¶ Nota qz brutus fuit p̄m' p̄sul ro
 manus q amore libertatis r iusticie pp stupz Lucretie plu
 rima egit. r multa bella pro romanis inuit. pp qd etiā sa
 mosus fuit. ¶ Nota qz catho. dicit' est rigidus pp rigorem
 ai. qui ad nihil turpe flecti potuit r tante iusticie fuit ut lu
 cāus ipm diis compararet in iudicāda causa. q̄ fuit inter Ju
 liū cesarē r pompeū dicens. Uicitrix cā diis placuit s; victa
 Lathoni. r de hoc magis p3 quarto hui' p̄osa sexta.

¶ Prosa octava libri secundi.

Sed ne me inexorabile contra fortunaz
 belluz gerere putes Est aliqui cū de ho
 minibus illa fallax nō nihil bñ mereat
 tū scz cū se aperit. cū fortem detegit mo
 resqz profitef. nondū forte quid loquar intelligis
 Adiram est qd d̄re gestio: eoqz sententiam ver
 bis explicare vir q̄o. Et eni plus reor hoibus ad
 uersam q̄ prosperam prodesse fortunam.

¶ Prosa octava libri secundi.

Sed ne me inexorabile. Ista ē octava r vltia p̄sa
 hui' scdi. r qz pbia ofidit bda fortunē nō multū
 eē appetēda: aliquis putaret qz in fortunā nihil
 eēt hōi. iō iā ofidit pbia cuiusmōdi bonū sit i for
 tūa r pbat fortunā aduersam plus esse bonā qz p̄sp̄rā.
 r primo p̄mitit suā intentiōe scdo pbat intentū ibi. Illa
 enim. ¶ Pro dicit. O boeti ex dictis patz qz fortuna ē p̄tē
 nenda. sed ne putes me gerere. i. facere bellū inexorabile
 s̄dest implacabile p̄tra fortunā sup. scias qd aliqui est. i. cō
 tingit. qz ipsa fortuna fallax. nō nihil. i. aliqd bene mereat
 de hoibus eo qz aliqd bonū euenit hoib' p ea. tū. i. cū for
 tuna se apit. manifestādo suā falsitatē. cū detegit frontē p
 sui aduersitatē. cu3 profitef mores suos p instabilitates. r
 subdit pbia: nondū forte intelligis quid loqr. qz mirum. ē
 qd ego gestio. i. cupio d̄re. eoqz. i. iō vir queo explicare sē
 tentiam verbia. Et eni ego reor. i. opinor aduersā fortunā
 plus prodesse hoibus qz prosperā. ¶ Nota qñcūqz in ali
 quo dicto videt eise repugnātia illud videt mirabile deūi
 sed d̄re fortunā aduersam hoib' prodesse. videt eē quedā
 repugnātia in dicto. Nam eē aduersū alicui. r sibi pdesse
 adiuices repugnāt. iō dicit pbia. Adirū est qd gestio d̄re
 scz fortunam aduersam magis prodesse qz prosperam.

¶ Illa eni semp spē felicitatis cū v̄r blanda mēt
 tur. hec semper vera cum se instabilez mutatiōe
 demonstrat. illa fallit. hec instruit. Illa menda
 cius spē bonoz mentes fruentiū ligat: hec cogni
 tionem fragilis felicitatis absoluit. Itaqz illam

videas ventosam fluentem suiqz semp ignaram
 hanc sobriam succintāqz et ipsius aduersitatis
 exercitatione prudentem.

¶ Illa eni spē felicitatis. Iste pbia probat intentū qz for
 tuna aduersa melior sit qz prospera trib' ratiōibus. scda
 ibi. ¶ Postremo. tertia ibi. An hoc. p̄rio dicit illa fortunā p
 spera semper mentif cū videt. i. aparet blanda specie fel
 citatis. i. prosperitatis. sed hec. i. fortunā aduersa semp vera
 est cum demōstrat se esse instabilem sui mutatōe. ostendit
 enim se eē talē qualis est: r ita p eā non occipiunt homies
 sed illa. i. prospera fortuna cōfidentes in se fallit. hec autem
 aduersa fortuna hominē instruit ostendendo qz nō sit p̄h
 dendū prospe fortunē pp ei' mutabilitates. Illa. i. prospera
 fortuna ligat. i. fallendo mentes. fruentiū hoim. spē bono
 ruz mendaciū. hec. i. aduersa fortunā. absoluit. i. liberat sez
 mentes hoim eognitiōe. fragilis. i. transitorie felicitatis.
 Et tūc recolligit effectus vtriusqz fortune dicēs. Itaqz. il
 lam. i. prosperam fortunā videas ventosam. i. supbaz. flu
 entē. i. prodigā r suiipsius ignarā. nā hoies in p̄sp̄itate
 continua seipos nō cognoscunt hanc. i. aduersam fortu
 nam tu videas sobriā. r succintā. i. humilē non supbā. r
 prudentē exercitatiōe aduersitatis. ¶ Nota qz ex ista litte
 ra p̄nt formari tres rōnes qz fortuna aduersa melior sit p
 spera. ¶ Prima rō ē ista. Bda fortunā spē vere felicitatis
 decipit habentē ipam. s; fortunā aduersa nō decipit. s; vera
 ē ostendēs se talē qualis ē. ergo aduersa melior ē qz p̄spa
 Scda ratio est. ¶ Prospera fortunā ligat mētes hoim mendaci
 b' bōis. s; aduersa liberat mētes a falsa felicitate. g' ē me
 lior. Tertia rō ē. ¶ Prospera fortunā reddit hoies sui ignaros
 sed aduersa facit hoies sapientes. g' melior est qz p̄spera

¶ Postremo felix a vero bono deuiof blandiciis
 trahit. Aduersa plerumqz ad vera bona redu
 cens velut vnco retrahit.

¶ Postremo felix a vero bono. Iste pbia ponit scdas rōz
 q̄ talis est. Quēcūqz fortunā trahit ad ingitionē veri boni
 illa melior est qz q̄ retrahit a vō bono. sed fortunā aduer
 sa ē hōi. g. rē. vñ dicit in lra. ¶ Postremo felix. i. prospera
 fortuna cū suis blandiciis. trahit deuiof. i. errantes a vō
 bono. s; aduersa fortunā plerūqz retrahit. vnco. i. tenacu
 lo. reducens ad vera bona. ¶ Nota qz qz p̄spa fortunā v̄r
 eē p̄pinq̄ felicitati: eo qz sine bonis fortune nō cōtingit eē
 felicem ex de bda fortuna: iō suis blādiciis trahit hominē
 sensualem a vō bono. qd p̄sistit in speculatiōe des aduersa
 autem fortuna qz ostēdit prosperā fortunā eē mutabilez
 ipsa reducit hoim ad verum bonū quod est immutabile.

¶ An hoc iter minima estimanduz putas qz ami
 corum tibi fidelīū mentes hec aspera: hec horri
 bilis fortunā deterit: hec tibi certos sodalīnz vul
 tus ambiguosqz secreuit. discedens suos abstulit
 tuos reliquit. Quanti hoc integer r ut videbaris
 tibi fortunatus emisses: desine nunc amissas opes
 querere. quod preciosissimum genus diuitiarum
 est amicos inuenisti.

¶ An hoc iter minima estimandū putas. Iste pbia pōit
 vltimam rōem que talis est. Illa fortunā est melior p quā
 cognoscunt veri amici. sed aduersa fortuna est talis. ergo
 rē. vñ dicit in littera. An p nūquid. putas hoc esse estimā
 dum inter minima bona. qz hec aspa. i. aduersa fortuna.
 deterit. i. monstrauit. tibi mentes. i. corda fidelīū amicor.
 q. d. illud est bonuz de maximis bonis. r hec supple p̄spa
 fortuna. secreuit. i. distinxit tibi certos amicos r ambiguo
 os vultus sodalium. i. amicorū. q. di. aspa fortunā docuit
 te discernere inter veros amicos r falsos. qz p̄spa fortunā
 a te discedens. abstulit suos. i. qui erāt amici rōne p̄sp̄rita
 tis. r reliqz tuos amicos qz te dilexerūt non pp tua O. quā
 d z

ti. i. quāto p̄cio. tu emisses hoc integer. i. in integritate for-
 tūne cōstitutus. cū videbaris tibi fortunatus ut potuisses
 cognoscere veros amicos. nūc desine. i. cessa q̄rere opes
 i. diuitias amissas. q̄ inuenisti veros amicos q̄d ē p̄ciosiss-
 simum genus diuitiarū. **¶** Nota in aduersitate falsi amici
 fugiunt. sed in tēpore p̄speritatis manēt. vñ Seneca in li.
 de remedijs. Quē tu felicē credis illum multi comitantē
 ut mel musce sequitur. cadauera lupi. frumenta formice.
 p̄dā ista turba sequit nō hoīem. **¶** Nota q̄ aduersa fo-
 rta ostendit fideles amicos. vñ Seneca. 20. epla Turba
 familiaris cum a te pasci desierit ipsa te non pascet. q̄ q̄d
 tu beneficio tuo scire non poteris paupertate scies. illa ve-
 ros amicos retinebit. discedit quicūq̄ non te sed aliud se-
 quebat. Est autem p̄ hoc vnū amāda paup̄tas q̄ a q̄b̄
 ameris ostendit. Unde paup̄ Henricus. **¶** Preualer hoc
 solo mala fors q̄ monstrat amicos. Quia ut bōi q̄ mali mō-
 strāt vtrāq̄ viam. Itē poeta. Tempore felici nō cognoscū-
 tur amici. Sorte p̄z misera que sit dilectio vera. Item ali-
 bi. Cū fueris felix multos numerabis amicos Tempora si
 fuerint nubila solus eris. Itē Thobias. fluctuat ad celsus
 venalis amicus egenum. Sed verus renouat ut fabrica-
 tus amor. **¶** Nota q̄ fidelis amicus est p̄ciosissimū gen-
 diuitiarū: q̄ amicus. 9. et b. est alter ego. i. amicorum est
 idem velle et nolle. Nemo enī eligit viuere sine amicis ha-
 bens reliqua bona. Et Seneca. 9. epla dicit. Sapiens et si
 contentus sit seipso tamen amicum habere vult. p̄ nihil
 aliud nisi ut exerceat amicitiam: ne tam magna virtus la-
 teat. Et tullius in lib. de offi. dicit. Honores diuitie et di-
 gnitates nunq̄ sunt amicitie antepōnende.

¶ Metrus octauum secundi libri.

¶ Quod mundus stabili fide
 Concordes variat vices:
 Quod pugnantia semina
 Fedus perpetuum tenent.

Quod p̄bebus roseum diem
 Curru prouehit aureo:
 At quas duxerit hesperus
 P̄bebe noctibus imperet.
 At fluctus audidum mare
 Certo sine coherceat.
 Ne terris liceat vagis
 Latos tendere terminos:
 Hanc rerum seriem ligat
 Terras ac pelagus regens:
 Et celo imperitans amor.

¶ Metrum octauum secundi libri

Quod mundus stabili fide. **¶** Incipit octauū
 et vltimū metrū huius secūdi. q̄d d̄r gliconiū ab
 inuētoze. amphimachy a pede p̄d̄ante. et ē
 amphimachus pes antiquoz constans ex pri-
 ma et vltima longa et duabus breuib̄ medijs

dicitur ab emphi. q̄d ē circū et macros longū. quasi h̄ns
 circūquaq̄ logā syllabam. In quo metro p̄bia cōmendat
 amoz ex quo dicit q̄ amici sunt p̄ciosissimū genus
 diuitiarū. Et p̄io cōmendat amorē diuinū. Secūdo osten-
 dit quō humana natura amicitia cōseruat. ibi. **¶** Dic san-
 ctos. **¶** Primo facit hoc q̄d d̄r est. secūdo ostendit q̄ abla-
 to diuino amore oīa corūpūtur ibi. **¶** Dic si frena p̄io di-
 cit. Amor diuinus regens terras ac pelagus et ipitans. i.
 frequenter imperans celo. ille amor ligat hanc seriem. i.
 concordiam rerū. q̄ mūdus stabili fide variat cōcordes
 vices. i. alternatōes temporū anni noctis et diē. et q̄ semi-
 na pugnantia. i. elementa tria. teneant p̄petuū fedus. i. con-
 cordiam. ne vnū totaliter aliud corūpat. q̄ p̄bebus. idē
 sol. curru aureo p̄uehit. i. p̄ducit. roseū diem. i. clay diē

idē amor facit vt p̄bebe. i. lūa. imperet. i. p̄fuit noctib̄. q̄s
 noctes hesperus. idēst stella vesptina duxerit. i. adducit.
 et vt audidū mare ad exundū coherceat fluctus suos. certo
 sine. i. determinato sine. ne liceat sibi tendere. i. extēdere. la-
 tos terminos. vagis terris. i. amplis terris. supple totali-
 ter cooperiendo terrā. **¶** Nota q̄ tullius loquē de amicitia
 dicit Amicitia ē virtus mouens sup̄iora ad p̄rectionē
 inferiorum et inferiora ad subiectionē superiorum. Amicitia
 enī sublata oīs in vita tollit iocunditatem. **¶** Nota q̄ ele-
 menta appellat semina: q̄ ex ipsis tanq̄ ex seminib̄ cle-
 mēta p̄ducūt. sicut enī semē est p̄ncipiū fructus sic elemē-
 ta sūt p̄ncipia corporū mixtorū. et dicit elemēta pugnan-
 tia p̄ ipsoz cōtrarietate. nā aliqua sunt calida. alia frigidā.
 q̄dā humida. q̄dā sicca. **¶** Nec elemēta diuino amore
 ordinante tenēt propriū fedus: q̄ grauitas inferiorū non
 aufert leuitatem superiorum. nec econuerso. et simul tota-
 liter se non corūpūnt.

¶ Dic si frena remiserit
 Quicquid nunc amat inuicem
 Bellum continuo gerit.
 Et quam nunc socia fide
 Pulchris motibus incitant.
 Certant soluere machinam.

¶ Dic si frena remiserit. **¶** Dic ostēdit q̄ amore diuino sub-
 tracto oīa corūpūnt dicēs. si hic amor diuinus remiserit
 frena. i. legē gubernatōis res. quicquid nūc amat inuicē. i. cō-
 cordat. illud cōtinuo gerit bellū. et ipsa elemēta. certāt. i.
 litigant soluere. i. destruere machinā. s. mūdā quā nūc
 socia fide. idēst concordia federe incitant pulchris motibus
 i. faciūt ordinariē mouere. **¶** Nota q̄ sublato amore et cō-
 cordia oīa dissoluūt. vñ alanus in anti-claudia loq̄ns in
 p̄sona amoris et concordie dicit. Si mea iura. meas leges
 mea federa mūdus. Oīs seruasset vel. ad huc seruaret amo-
 ris. Vincula non tantis gemeret sub cladibus orbis.

¶ Dic sanctos populos quoq̄
 Junctos federe continet.
 Hic et coniugii sacrum
 Cassis nequit amoribus.
 Hic fidis etiam sua
 Dictat iura sodalibus
 O felix hominum genus
 Si vestros animos amor
 Quo celum regitur. regat.

¶ Libri secundi de consolatione philosophie finis

¶ Dic sanctos p̄p̄os quoq̄. **¶** Dic ostēdit p̄bia quōd p̄ amore
 cōseruat et conciliat amicitia hūana dicēs. hic amor cō-
 tinet. i. cōseruat. sanctos. i. virtuosos et p̄p̄os iunctos federe
 s. amicitie. et hic amor nequit sacry. i. sacramētū cōiugii ca-
 stis amoribus viri et vxoris et hic amor dicitur iura sua. i. i
 pōit legē amicitie fidis sodalib̄. et q̄ ista p̄ueniūt ab amo-
 re oīno tanq̄ a suo p̄ncipio. idē subiūgit. O felix gen̄ hoīm
 sup̄. dico. si amor. s. diuinus quo celū regit. regat aīos v̄ios
 sup̄. causādo in eis cōcordiā amicitie. **¶** Nota q̄ amor di-
 ctat iura fidis sodalib̄. iura autē amicorū et sodaliū inuit
 Seneca. 3. epla. dicens. Diu cogita an aliq̄s in amicū sit
 tibi recipiend̄. s. cū placuerit fieri toto illi p̄ctore admit-
 te tam audacter cū illo loquere q̄ tecus. Tu q̄d ita viue
 ut nihil tibi cōmittas. nisi q̄ et amico tuo cōmittere pos-
 sis. Cū aīco tuo oēs curas oēs cogitatōes misce si fidelē
 putaueris. Sūt. n. q̄dā q̄ a amicis sūt tū p̄mittēda oībus
 narrāt. q̄dā charissimoz. cōsciam reformidāt nulli creditu-
 ri. neutz faciēdū est. vtrūq̄. n. vitium ē: et oībus credere et
 nulli. **¶** Nota circa p̄dicta q̄ amicitia p̄p̄ie dicta tū in-
 uenit in reb̄ rōnalib̄. et ut sic amicitia est par volūtas
 bonoz inter aliquos. s. large accipiēdo amicitiam. sic et ē
 i irrōnalibus

irrationabilis? et ut sic amicitia est concordia diversarum rerum adiuvicem.

Explicit liber secundus:

Incipit liber tertius prosa prima.

Am cantu illa finierat cum me audire diavidu stupetemqz arrectis ad hec auribus carnis mulcedo defixerat itaqz paulopost o inqz summu lassoruqz solame animoz quantu me vel sententiaz pōdere vel canēdi et iocunditate refotisti. adeo ut me iam posthac imparē fortune ictibus nō arbitrer. Itaqz remedia q pauloante acriora esse dicebas nō modo non phorresco: s; audiendi audis vebemēter efflagito. P.

Incipit tertius. Prosa prima.

Am cantu illa finierat. Iste est tertius liber Boetii de consolatione pbie. et continuat ad libros pcedentes in huc modu. Post qz pbia in prio libro scrutata est causas doloris boetii. et in secundo li. adhibuit sibi remedia facilia in pnti libro et in sequentibus pbia adhibet Boetio remedia graviora. sunt at remedia graviora rōnes cōtra cōmunē opinio nem hominū probantes qz in bonis exteriorib' nō consistit vera felicitas ostēdēdo in quo sit felicitas vera et quō ad ipsas pueniat. Et dividit iste liber in vigintiquatuor ptes. qz hui' libri sunt. sc. prose. et sc. metra. q ptes patebunt in processu libri. qd at et de quo determinet in qlibet istaru partiu silt patebit. Prima prosa hui' tertii dividit in tres partes. Primo ostēdit. Boetius quō post pdicta allocutus fuerit pbiaz. Scdo pōit respōsionē pbie. Tertio boetii dīrigit quādā petitionē ad ipaz secūda ibi. Tuz illa. tertia ibi. Tū ego. Dicit primo. Jā illa pbia finierat cantu. i. metrum quod erat de cōmendatione amoris divini et amicitie. et cum ego Boetius esset allectus dulcedine metri ad audiēdu cū aviditate et admiratōe verba pbie auribus arrectis ego dixi. O pbia que es summū solamē animoz lassoru quātu me refocillasti tuis psis et metris in tantu qz tam bene possum resistere insultib' fortune. et sō dicit remedia que prius dixisti esse gratis nō timeo: s; ea audire diligēter expecto. Nota qz boetius metru vocat cantu. sicut eni in cantu est elevatio et depressio vocis. sic similiter in metro rōne quantitatis coreprete et pducte syllabay attendit quedā elevatio. et depressio qz rōne quantitatis pducte sit elevatio rōe qz rōne coreprete sit depressio. Item qz metru est subtilius et delectabilius pfa. sō animū dimulcet. Unde auctor poētrie metru comparat domicelle dicens. Multqz venire metru tanqz domicella cōpto crine nitente gena: subtili corpore forma egregia: sō dicit boetius. mulcedo carminis. id est metri. Item homo debet esse avidus et stupens circa pbiam. Avidus inquā qz dicit Seneca. i. epla. Droice omnia ista si lapis immo ut sapias et ad pbiam magno cursu totisqz viribus tēde. Etā homo d; est stupens. id est admirās de pbia. qz ipsa ē res mirabil. et divia s; Ari. in principio libri sui de mūdo. et pbia pfert mirabiles delectatōes. i. ethico. Itē animi lassifunt gravi cura vel aduersitate aliqua oppssi. horū pbia est summū solamen. qz ipsa persuadet magnanimitatem qua aduersitates fortune hō constanter debet militare. Itē p pbiam hō bene potest resistere ictibus fortune: qz primo ethicoz dicit aristoteles. Sapiēs bene scit ferre fortunas. et h; se sine vituperio sicut tetragonū. Unde dicit in littera. Jā illa supple pbia finierat cantu. i. metru de amore diuino. et cū mulcedo. i. suauitas carminis defixerat. i. stabilierat me avidū. i. cupidū audiendi. qz pro et stupentē. i. admirantē. supple verba pbie. aurib' meis. arrectis. i. elevatis ad hec. i. verba. itaqz paulopost ego inqz. i. dixi. O summū solamē lassoz aniorū. supple p aduersitatē qn

tū me refouisti pōdere sententiā sup. pfe vel et iocunditate canēdi. i. metri. adeo. i. intātū ut iā posthac nō arbitrer me cē iparē. i. dissimilē in resistēdo ictibus. i. insultib' fortune. Itaqz remedia illa q pauloante dicebas eē acriora. i. gravia. nō mō. i. nō tū nō phorresco. i. nō timeo. s; ego avid' au diēdi sup. ea vebemēter efflagito. i. expostulo. Cibi. sciendum qz h; buguitionem efflagitare est valde flagitare expostulare. petere cum clamore poscere.

Cum illa sensi inquit cum verba nostra tacitus attentusqz rapiebas: cumqz tue mentis habitum vel expectavi: vel quod est verius ipsa perfecisti. Talia sunt quippe que restant: vt degustata quidē mordeant: interius autē recepta dulcescāt Sed q tu te audiendi cupidū dicitis quanto ardore flagrares: si quo nam te ducere agrediamur agnosceres. B. Quo nā inquā. P. ad verā inquā felicitatē quā tu quoqz somniat aius: sed occupato ad imagines visu: ipam illam non potes intueri. B.

Cum illa sensi inquit. Hic ponit respōsiones pbie dicēna. Ego hū sensi illud cū tu tacitus. i. attentus recepisti verba nostra. et cum ego pfecti mentē tuā. talia enī sūt remedia q adhuc rāstāt ut ipsa degustata prio sint amara sed postea dulcescāt. S; qz tu dicitis te eē cupidū audiēdi vba nra. O quanto desiderio arderes: si cognosceres quo laboramus te ducere. et dicit boetius. Quo vis me ducere: Respōdet pbia: ad cognitionem vere felicitatis quā animus tuus q si sōnādo adhuc vix cognoscit: qz est occupat' imaginib' false felicitatis. Nota qz boetii tacitus verba pbie rapiebat cōsilio Senecę dicētis. Esto verborū tacitus auditor: auditorū pmp' repetitor. Nota qz pcepta pbicalia prio sunt amara postea dulcescūt. s; illud poete. Discrete sit chaz qzuis prio sit amay. Et eustrati' prio ethi. dicit. Sciunt docti quoniam laboriosa ē possessio virtutū. sed propter eius amaritudinē pbia non est abiciēda. qz si ē dignus dulcoris acumine: q amaritudinis neqz iusca. ri grauamic: s; Boetii i de disciplina scolariū. Nota sicut sōnās putat fantasinata sibi occurrentia esse veras res de qb' somniat. et tamen non sunt ipse res: sic boetius in istis temporalibus putavit esse veram felicitatem que tamen non est. sed tantum sunt quedam similitudines vere felicitatis sicut fantasinata somnioz sunt similitudines rez. Nota qz bona exteriora vocat imagines vere felicitatis sicut. n. imago est rei imitago et nō est ipsa. res. sic bda ereriora vident' exprimere formā vere felicitatis. sed vera felicitas nō ē i ipsis. vñ dicit in littera. Tū p tunc. illa supple pbia inqt. ego sensi. i. noui. sup. intentionē tuā. cū. tu tacitus. qz p. et attentus rapiebas verba nostra. qz p. cū ego expectavi. alia littera h; expectui. i. reuocavi habitum tue mentis. Uel qd ē verius dicere cū ego ipsa habitū tue mentis pfecti. qppe mire talia sūt supple remedia. q rāstāt supple sumēda. ut ipsa qdē degustata prio mordeāt. i. displiceant. inter' at recepta dulcescant. s; qz tu dicitis te cupidū audiēdi. supple illa remedia. O quāto ardore. i. desiderio. flagrares. i. arderes. si agnosceres. quonā. i. ad quē lo cū agrediamur. i. incipim' te ducere. Ego boetius inqz: i. dixi. quonā sup. vis me ducere. inqt supple pbia. ad verā felicitatē quā tu' anim' somniat. i. impfecte cognoscit. s; visu. i. cognitiōe occupato ad imagines. i. ad bda temporalia q sūt imagines et similitudo vere felicitatis. tu nō potes intueri. id est inspicere. ipsam supple veram felicitatem.

Cum ego fac obsecro: et que illa vera sit sine cūctatione demonstra. P. Faciam inquit illa tui causa libenter sed que tibi causa notior est eaz prius designare verbis: atqz informare conabor: vt

ea perspectat. cū in cōtrariā partem flexeris ocu-
 los: & vere specimē beatitudinis possis agnoscere
 Tu ego fac obsecro. Hic Boetius dirigit petitionē pbie
 & pōit cōsensum sue petitionis dicens. O pbia rogo ut sine
 dilatiōe demonstres mihi q̄ sit vera felicitas. & pbia con-
 sentiens dicit libenter faciā tui cā sed prius ego ostendā ti-
 bi falsā felicitatē tibi notiorē ut illa cognita p cōtrariū
 possis postea agnoscere verā felicitatē. Nota circa hoc
 q̄ dicit faciā tui cā libeter. q̄ pbia petiōdes hominū ad-
 mittit. vñ. Seneca. Nulli preclusa est virtus sapiētie. oib?
 p̄. oēs inuitat oēs admittit. nō eligit donū neq; censū. sed
 nudo hōie cōtēta est. Nota innata est nobis via. p̄ce-
 dendi ex nobis magis notis ad min? nota. p̄tio phiticoz
 & secundo de anima. Cū igit bona exteriora sint magis no-
 bis nota in qbus aliqui posuerūt cōsistere felicitatē q̄ bo-
 na interiora. ideo pbia p̄tio vult determinare de falsa feli-
 citate nobis magis nota q̄ ponit in bōis exteriorib? ipam
 extirpando. ut p̄ ea agnoscam? veram felicitatem tan-
 q̄ per contrariū. Nota q̄ seneca in de virtutib? cardī
 malibus dicit. Scire debes q̄ quedā non vident cē bona
 & sunt: quedā vident hōa & nō sunt. quecūq; aut ex reb?
 transitoriis possides non hec magna existimes non mire-
 ris qd caducū est. Et quo p̄ q̄ vera felicitas non confi-
 sit in bonis exterioribus. q̄ vident esse vera bona & nō
 sūt. vñ dicit in littera. Tu pro tūc. ego supple Boe. di-
 xi. so pbia obsecro. i. peto. fac. i. duc me ad illā felicitatē. &
 demōstrā tibi sine cōtatione. i. sine mora. que sit illa ve-
 ra supple felicitas. Nota pbia inquit. faciā libenter tui cā.
 is ego p̄ conabor. i. laborabo. tibi designare verbis. at
 q̄ p̄to et. informare. que cā. que felicitas habēs rationē
 cause finalis. sit tibi notior. i. manifestior. ut ea supple fal-
 sa felicitate perspecta. i. cognita. possis agnoscere specimē
 idest similitudinē. vere beatitudinis. cum flexeris oculos
 supple cognitionis in contrariā partē false felicitatis.

Metrum primū libri tertii.

U serere ingenium volet agrum:

Liberat arua prius fruticibus.

Falce rubos filicemq; resecat

At noua fruge granis ceres eat

Dulcior est apitum mage labor.
 Si malus ora prius sapor edat:
 Gratus astra nitēt. vbi notbus
 Desinit imbriferos dare sonos.
 Lucifer at tenebras pepulerit.
 Pulchra dies roseos egit equos:
 Tu quoq; falsa tuens bona prius.
 Incipe colla iugo retrahere.
 Vera dehinc animū subierint:

Metrum primū tertii libri.

U serere ingenium volet agrum. istud ē primū me-
 trū huius tertii qd dicit metrum choistum ab
 inuentore. & dactylicū a pede predominante.
 & prim? versus h? metri ē p̄ cathalectic? quia
 post primū pedem abūdat vna syllaba. s. re in hac dictio-
 ne serere. q̄ pbia p̄dixit q̄ prius esset ostendendū: que
 sit falsa felicitas. & postea que sit vera. id pbia in hoc metro
 cōmendat hunc ordinē p̄ quattuor exēpla. p̄. primum est.
 quicūq; vult seminare bonū agri. p̄ter prius extirpare
 nociuas herbas ut ager bene fructificet. Similiter aliquis
 volens cognoscere verā felicitatē o3 prius extirpare falsā
 vñ dicit in littera. Qui volet serere agrū ingenium. i. no-
 bilem. prius liberat arua. i. agros fruticibus. i. radicib?
 que impediūt. ne semen crescat. & ille resecat. i. p̄scindit ru-
 bos. i. p̄uas arbores. q̄ p̄to & filicem. i. herbā inutilem.
 falce. i. falcastro & ut noua ceres eat. i. proficiat grauis. i.

Donusta fruge. scdm exemplum est. Sicut p̄ gustādo aliq̄
 amarū mel apparet dulcius. sic p̄ cognitionē false felici-
 tatis magis cognoscitur vera felicitas. vñ dicit in littera.
 Labor apitū est mage dulcior. i. mel est magis dulce. si ma-
 lus sapor prius edat. i. inficiat ora. Tertiu exemplū est. sic
 post tempus nebulosū gratior est serenitas. sic post cogni-
 tionem false felicitatis gratior ē cognitio vere felicitatis.
 Cū dicit in littera. vbi pro postq̄ notbus. i. vñ austra-
 lis. desinit. i. cessat. dare imbriferos sonos. i. flatus pdu-
 centes imbres tunc astra nitent gratius. i. delectabilius.
 Quartū exēplū est. Sicut pulchra dies sequit tenebras
 noctis. sic cognitio vere felicitatis sequitur cognitionem
 false felicitatis. vnde dicit in littera. ut idē postq̄ lucifer
 .i. stella matutina pepulerit. i. fugauerit. tenebras noctis.
 tūc pulchra dies agit. i. ducit roseos equos solis. tūc ap-
 plicat exēpla ad propositū dicens. Tu pri? debes cōfide-
 rare falsa bona. & extirpatis ip̄s debēs cognoscere vera
 bona in quibus cōsistit felicitas. vnde dicit in littera. Tu
 quoq; pri? tuēs. i. respiciēs falsa bōa. incipe retrahere col-
 la iugo. i. iugo false felicitatis. dehinc. i. postea vera bona
 subierint. i. subtrahūt. animū tuū. Nota q̄ sicut prius
 extirpāda sunt vitia: & postea inferende virtutes: sic ager
 prius est purgāndus & postea semināndus. vñ Thobias.
 Spinis & tribulis purgari noualia debēt agri ut semē fru-
 ctificari queat. Nota q̄ fruter s̄m hugutionem est ven-
 sitas virgularū vel arborū vel spinarū. vel scdm alios fru-
 ter ē arbor pua que terrā frōde tegit. Nota q̄ filix est L.
 utilis herba h̄s folia ad modū filoz. de q̄ dicit plus. nō
 tū ista filix vllō māsuescit in agro. Nota q̄ post amari-
 tudinē dulcedo est gratior & sensibiltor. vñ poeta. Dulcia
 nō meminit q̄ nō gustauit amara. Itaq; p̄ oppositū nosci-
 tur omne bonū. Hec paup henric? Nota q̄ Boetius hic
 dicit apitū p̄ apum in genitiuo plali. qd est alexandrum
 q̄ dicit. Um dat apis. &c. Et q̄ hic dicit apitū & nō apū
 patz p̄ metz qd sp̄ ostat ex tribus dactylis continuis. si h̄
 poneret apū nō essent tres dactyli p̄tinui. posset tamen di-
 ct q̄ causa metri ponitur apium pro apum.

Prosa secunda tertii libri.

U serere paululū visur: velut i angu-
 stā sine mtil sedē i cepta: sic cepit.

U serere paululum visu. Hec ē p̄sa secūda
 huius tertii i qua pbia ponit diuersas opinio-
 nes circa falsam felicitatē. & primo Boetius
 ostēdit quomō se pbia habuit p̄ p̄dicta. scdo
 philosophia ostēdit q̄ oēs homines niuntur
 puenire ad beatitudinē quā ipsa viffinit. tertio ostēdit q̄
 homines sepe abducūtur a vera felicitate diuersis errorib?
 quarto pōit errores siue opiniōes circa felicitatē. secūda
 tibi. Ois mortaliū. tertia tibi. Hunc vti. q̄ta tibi. Quorū q̄
 dem. dicit. p̄tio. p̄postq̄ pbia p̄misit ordinē procedēdi
 de falsa felicitate ad veram. tum p̄ tūc. ipsa paululū desi-
 ro visu. i. inclinatis oculis. & recepta velut in angustā. i. no-
 bilē sedē mentis sue. sic cepit. i. incepit loq. Nota q̄ ca-
 pitis inclinatio est signū subtilis imaginatiōis. pp qd sub-
 tilitatē & profunde imaginātes caput inclināt. & q̄q; non
 vidēt delata corā oculis. Ideo pbia volēs subtiliter spe-
 culari de felicitate cuius speculatio vifficilis est ipsa in-
 clinato visu cōtraxit se in nobilē speculationē sue mentis.

Omnis mortaliū cura quā multipliciū studioz
 labor exercet. diuerso qdē calle p̄cedit: s; ad vñū
 tamē beatitudinis finē nūitur puenire. Id at est
 bonū. quo q̄s adepto nihil vltius desiderare
 queat. Qd qdē ē oim summū bonoz: cunctaq;
 intra se cōtinēs bōa. Qui si qd aboret: summum
 bonū eē nō posset quoniā relinqueret extrinsecus
 quod

quod posset optari. liquet igitur esse beatitudinem statum bonorum omnium congregatione perfectum.

Omnia mortalium cura. hic probia ostendit quod omnia homines nituntur pervenire ad unum finem beatitudinis. quam beatitudinem ipsa etiam diffinit et dicit sic. Omnia cura. id est sollicitudo. mortalium. id est hominum quam curam exercet labor multiplicium studiorum. quod aliqui studet in literatura. aliqui in mercantia. et sic de aliis. illa cura procedit diversis viis. id est diversis modis vivendi. sed tamen nituntur pervenire ad unum finem beatitudinis. Illud autem ad quod homines nituntur pervenire est tale bonum quo quod adepti nihil ulterius queat desiderare. quod scilicet bonum est summum omnium bonorum continens intra se cuncta bona. cui scilicet bono si quid. id est aliquid. absolet. id est deesset. non posset esse summum bonum. quod relinqueret aliquid extrinsecus. id est extra aliud bonum quod posset optari. Ex quibus dicitur probia concludit diffinitionem beatitudinis. dicens. Liquet. id est manifestum est beatitudinem esse statum perfectum congregatione omnium bonorum

Nota cognitio ultimi finis magni incrementum confert ad vitam. primo. ethi. quod secundum exigentiam finis cetera moderantur secundum lineamentum. primo posteriorum ideo probia tradit nobis cognitionem ultimi finis. id est beatitudinis. Nota finis est magis eligendus his qui sunt pro fine ut per Aristotem. 3. topicorum. Item ibidem: cuius finis est bonus ipsum quoque bonum. Item omnia denotanda sunt a fine. Ut poeta. si finis bonus est totum laudabile phas est. Nota finis in agibilibus habet se sicut principium in speculabilibus. sic ergo intellectus noster naturaliter adheret primis principii sic appetitus noster naturaliter adheret ultimo fini quod est summum bonum. Nota quod duplex est finis. scilicet finis quo. et finis gratia cuius omnia fiunt. Ille. n. est unus sicut deus vel beatitudo et iste finis appetit ab omnibus sub una ratione in quantum est bonum satians appetitum hominis. si finis autem quo est operatio quam homines nituntur adipisci finem gratia cuius. et talis finis si est unus sicut non est una operatio omnium. Ideo dicitur probia quod cura hominum procedit diversis viis ad consequendum ultimum finem. Nota illud ad quod omnes homines nituntur pervenire est bonum. quod bonum est quod omnia appetunt. primo ethi. Nota quod beatitudo habet rationem ultimi finis ipsa est tale bonum quo adepti nihil ulterius desiderat. nam de ratione finis est esse ultimum et ultra illud quod est ultimum nihil est ergo est omnia illud esse summum bonum. quod illud quo adepti nihil ulterius desiderat est summum bonum tale autem est beatitudo. Nota quod beatitudo est bonum optimum pulcherrimum et delectabilissimum. id est beatitudo est status perfectus congregatione omnium bonorum continens in se omnia bona. si. n. aliquid bonum sibi deficeret si esset summum bonum

Hunc uti diximus diverso tramite mortales omnes conantur adipisci. Est enim mentibus hominum veri boni naturaliter inserta cupiditas: sed ad falsa devius error abducit.

Hunc uti diximus. In ista parte ostendit probia quod homines a vera felicitate diversis erroribus abducuntur dicens. Hunc. id est statum beatitudinis. omnes mortales sicut diximus: conantur adipisci diverso tramite. id est diversa via. quod cupiditas. id est appetitus veri boni naturaliter est inserta mentibus hominum: sed beatitudo est verum bonum quod summum. sed devius error abducit homines ad falsa bona. Nota quia beatitudo aggregat in se omnia bona. id est cupiditas naturaliter est hominibus inserta. Ubi tamen sciendum. quod beatitudinem continere omnia bona potest intelligi dupliciter. Uno modo formaliter. sic non continet omnia bona: quod felicitas formalis et essentialiter potest esse sine bonis exterioribus ut sine divitiis et ceteris bonis. Alio modo intelligitur continere ea virtualiter ita quod beatitudo excellat omnia bona et sic est vera. Nota quod probia hic videtur quodam figura quam dicitur epitheton dicens deo error. nullus. n. error est qui non sit deus. unde poeta. sicut epitheton si dicas tristitia bella. Nota cum mens humana naturaliter desideret verum bonum. nunquam tenet in falsis bonis nisi in quantum ipsum estimat esse verum bonum. talis autem estimatio est deus error. ergo deus error ad falsa abducit

Quorum quidem alii summum esse bonum nihil indigere credentes: ut divitiis affluant elaborant Alii vero bonum quod sit dignissimum veneratione iudicantes adeptis honoribus reuerendi civibus suis esse nituntur. Sunt qui summum bonum in summa potentia esse constituent. Hi vel regnare ipsi volunt. vel regnantibus adherere conantur. At quibus optimum quiddam claritas videtur: hi vel belli vel pacis artibus gloriosum nomen propagare festinant. Plurimi vero boni fructum gaudio leticiaque metiuntur. Hi felicissimum putant voluptate defluere.

Quorum quidem alii summum bonum esse. Sic probia potest diversas opiniones circa felicitatem ostendens quod homines per errorem ad falsa bona ducebantur. secundo ostendit quod in talibus bonis posuerunt beatitudinem. tertio ostendit quod naturaliter eorum intentio tendebat ad veram beatitudinem secunda ibi. Quibus omnibus: tertia ibi. Sed ad hominum studia. Primo ostendit quod homines errabant circa falsa bona statuendo in eis finem. secundo ostendit quod quidam fines adinvicem permutablebant. tertio alia bona fortuita reducit ad predicta. secunda ibi. Sunt etiam. tertia ibi. In his igitur. primo dicit. Quorum supple bonum qui ducuntur ad falsa bona. alii credentes summum bonum esse nihil indigere ipsi elaborant ut affluant. id est habundent divitiis ponendo omnem sufficientiam esse in divitiis et in hoc errabant. Alii vero summum bonum iudicantes quod dignissimum sit veneratione. id est honore. tales adeptis honoribus nituntur esse reuerendi suis civibus. putantes in honoribus temporalibus veram dignitatem consistere: et in hoc errabant. Sunt alii qui summum bonum constituent in summa potentia. hi vel ipsi volunt regnare: vel conantur adherere regnantibus tanquam consiliaris vel familiares eorum. per hoc putantes se esse vere potentes et in hoc decipiunt. sed quod claritas. id est fama. videtur esse optimum bonum illi festinant propagare. id est dilatare. gloriosum nomen. id est pulchram famam artibus. id est studiis. belli sicut viri militares. vel artibus pacis sicut sapientes mundi credentes se per hoc acquirere gloriam imortalem et decipiunt per hoc. Plurimi vero. id est multi mentes. id est mensuras fructum boni: gaudio et letitia exteriori hi putant. id est estimant. felicissimum defluere. id est abundare voluptate. id est delectatione corporali estimantes in hoc consistere vere gaudium quod est erroneum. Nota quod sunt in quibus errorates a vero bono posuerunt consistere veram felicitatem scilicet divitiis. honores. potestates. gloria. et voluptates. Quorum sufficientia sic accipitur. Cum finis habeat rationem boni secundum diversitatem boni diversificat finis. Est autem triplex bonum utile delectabile. et bonum honestum et illi qui intendebant bono vili posuerunt felicitatem in divitiis. sed qui intendebant bono delectabili ponebant voluptates. et in illis posuerunt finem et felicitatem. qui autem intendebant bono honesto isti diversificabant: quod bonum honestum est bonum secundum rationem. Ratio autem est duplex. scilicet speculativa et practica de bono honesto quod consistit in speculatione non loquuntur isti: quod tale bonum est latens. ipsi autem posuerunt felicitatem in bono honesto quod est bonum rationis practice. tale ergo bonum vel consistit in opinione hominum. et sic est gloria. vel consistit in exercitio actus realis. et hoc est dupliciter. vel enim consistit in exercitio proprii actus circa alios: et sic est potestas vel consistit in exercitio actus aliorum circa se. et sic est honor

Sunt etiam quorum fines causasque alterutro permutat: ut qui divitias ob potentiam voluptatesque desiderant. vel qui potentiam seu pecunie causa. seu proferendi nominis petunt.

Sunt etiam quorum fines. In ista parte ostendit quod quidam istorum fines iam dictos permutablebant. et dicit. Sunt etiam alii qui fines. quod per causas finales permutat alterutro. id est ad invicem desiderantes unum pro altero. nam quidam desiderant divitias et voluptates

ob. i. pp potētā. 7 sūt alii qui, potētā petūt. i. desiderant causa. pecunie. i. pp diuitias. vel causa pferendi. nois. i. causa dilatationis fame. **C** Nota fm Aristote. 3. ethico. Qualis vnusquisqz est talis finis videtur ei. fm ergo diuersam dispositionem hominū diuersi fines eligunt. Illud autē eligit pp aliquē finem p qd qd videt posse conse q illū finē. cum igit ponentes finē esse diuitias magis putabāt se diuitias consequi p potētiam. ipsi appetebāt potētā pp diuitias. 7 eoduerso quibz videbāt se posse conse q potētā p diuitias. ipsi appetebant diuitias pp potētā 7 sic posuerūt permutatiōne finium istorū adinuicem.

C In his igit ceterisqz talibus humanorū actū vtorumqz versat intentio: veluti nobilitas fauorqz popularis: que videntur quandā claritudinē cōparare. **A**ror ac liberi que iocūditatis gratia petunt. Amicorū vō qd sanctissimū qdē genus est: n̄ in fortuna s̄ in virtute numerat. Reliquū vō vel potētie cā: vel delectationis assumit. **I**am vō corporis bona promptū est ut ad superiora referantur. **R**obur eni magnitudoqz videntur prestare valētiam: pulchritudo atqz velocitas celebratam: salubritas voluptatem.

C In his igit ceterisqz ta. **H**ic pb̄ia reducit oīa bōa fortune in quibz ponunt homines felicitatē in predicta quinqz 7 dicit. In his igit quinqz bonis. qz p et. ceteris talibz. i. reducibilibz ad predicta. versatur intētio actū hūano ruz 7 vtorū. i. desideriorū. 7 māifestat exēplariter q alia reducunt ad ipsa dicens. veluti nobilitas. qz p 7. fauor popularis que videntur cōpare quandā claritatē. i. gloriā. ideo sup. reducuntur ad gloriā. vtor autē 7 liberi. i. filii sūt qui petunt gratia iocūditatis. i. causa voluptatis. ideo ad voluptatē reducunt. sed sanctissimū genus amicorū nō numerat inter bona fortune s̄ numerat in virtute. **R**eliquū vero qd cadit sub exteriori fortuna illud assumit vel causa potētie. sicut est administratio officiorū. vel assumit causa delectationis. sic exercitiū ludorū. sed bona corporis pmtū est ut referant. idest. reducunt etiā ad superiora bōa. qz robur. qz p 7. magnitudo que ē signū fortitudinis corporis. videntur prestare valētiam. idest potētā. 7 sic ad potētā reducunt. sic pulchritudo 7 velocitas videntur prestare celebratē. i. gloriā ad quā reducunt. salubritas autē. i. sanitas. videtur conferre voluptatē ad quā reducunt. 7 sic omnia bona fortune reducunt ad p̄dicta quinqz. **C** Nota indigentia alicuius boni auget desideriu illius boni. id fm variā indigentia hominū variat eorū desideriu. vñ aristor. i. ethi. dicit q egrotās sanitatē: medicus diuitias: eodē autē sibiip̄is ignorātie eorū magnū aliquod habet supra se admiratur. fm ergo diuersā dispositionē hominū felicitas p̄debat in diuersis bonis fortune. que tamē sub p̄dictis bonis quinqz comprehendunt. **C** Nota licet amici afferant iocūditatē tamē non sunt cōputandi inter bona fortune. cum eni amicitia sit virtus. oīz qz amici virtute acquiratur. qd autē virtute acquiri p virtutē conseruat: 7 tale nō p̄dēt esse bonū fortunū. **C** Itē amicitia fundata sup bono honesto est sanctissima: 7 in virtute numerat. sed amicitia fundata super bono vtili 7 delectabili fortuna est.

C Quibus oibz solā beatitudinē desiderare liq̄t. **N**ā qd quisqz preceteris petit id summū eē indicat bonū. **S**z summū bonū beatitudinē eē diffinim⁹ qre beatū iudicat eē statū quē preceteris qz qz desiderat. hēs igit āte oculos ppositā fere formā felicitatis hūane: opes: honores: potētā: gloriā: voluptates. **Q**ue qdē sola p̄siderās epicur⁹ psequēter sibi sūmū bonū voluptatē eē p̄stituit q

cetera oīa iocūdit. atē animo videant afferre.

C Quibz oibus solā beatitudinē. **I**n ista pte probat pb̄ia q omnes p̄dicti querebāt beatitudinē. in his bonis. 7 dicit **O**mnibz desiderātibz p̄dicta bona liquet. i. manifestū ē. ipsos desiderare beatitudinē: nā illud bonū qd qsqz petit. i. desiderat pte ceteris. illud iudicat esse sūmū bonū: s̄ nō diffinim⁹ summū bonū esse beatitudinē quare statū illū quē qsqz desiderat p ceteris iudicat esse statū b̄tū. i. beatitudinem. **E**t tūc recolligit bona false felicitatis dicens. habes ante oculos tuos ppositā formā humane felicitatis. i. opes: honores. potētia gloria voluptates. q̄ confiderans epicurus cōstituit voluptatē eī summū bonū. eo q oīa cetera videntur afferre. i. dare. anō. iocūditatē. **C** Nota q oēs appetētē p̄dicta bōa appetebant beatitudinē. nā qd aliqz eligit p aliis hoc videt sibi eē summū bonū. s̄ aliqz preceteris eligit diuitias. ergo diuitie videbant sibi summū bonū. aliqz honores. 7 sic de aliis. ergo oēs p̄dicti etī appetebāt beatitudinē. **C** Nota q p̄dicta bōa videntur cōferre aliquā iocūditatē. oīa videntur eē ordinata ad iocūditatē tanqz ad finē. 7 qz in voluptatibz ē maxie iocūditatē ideo epicuri posuerūt felicitatē consistere in voluptatibus

C Sed ad hōim studia reuertor quorū animus 7 si caligante memoria: tū bonum summū repetit: sed velut ebrius domum quo tramite reuertatur ignorat.

C Sed ad hominū studia reuertor. **H**ic ostēdit pb̄ia q licet bōes in p̄dicto mō errent. tū eorū intentio semp fert ad verā beatitudinē. secūdo ostēdit vnde hoc pueniat. ibi **I**n quo quanta sit. **P**rimo p̄mittit intentū suū. secūdo declarat ibi. **N**am enī. **P**rimo dicit. **E**go reuertor ad studia idest ad intentiones hominū quorū anim⁹: estī pro quibus memoria caligat. i. obscurata sup. desiderio p̄sentū bonorū tū semp repetit p nālē inclinationē summū bonum sed ignorat quōd illud repetat velut ebri⁹ q ignorat quo tramite. i. q̄ via reuertat domū. **C** Nota sicut ebrius sit se habere domū. sed propter defectū ratiōis nescit quōd ad eaz redeat. sic homines aliquo mō in generali sciūt 7 cognoscūt summū bonū et naturaliter inclināt ad illud tanqz ad principiu a quo processerūt sed inebriati amore temporalū bonorū nesciūt quōd ad id peruēiant.

C Nū eni videntur errare hi q nibilo indigere nituntur: At q nō ē aliud qd eque p̄ficere beatitudinēz possit: q̄ copiosus bonorū oīz status nec alicū egēs s̄ sibiip̄se sufficiens: **N**ū vō labuntur hi qui qd sit optimū id eēt reuerētie cultu dignissimū putāt: minime **N**eqz eni vile quiddā cōtēnendūqz ē quod adipisci oīz fere mortaliū laborat itētio. **A**n in bonis n̄ ē numerāda potētia: **Q**uid igit. **N**ū ibecillū ac sine viribz estimādū ē qd oibus rebz cōstat eē prestātius. **A**n claritudo nibili p̄dēda ē: **S**z seq̄strari nequit quin oē qd excellētissimū sit: id eēt videat clarissimū. **N**ā nō eēt anxiā tristēqz beatitudinē. nec doloribus molestiisqz subiectā: quid attinet dicere: quando minimis quoqz rebus id appetit qd h̄re fruiqz delectet. **A**tqui hec sunt q adipisci hoīes volunt: eaqz de causa diuitias: dignitates: regna: gloriā: voluptatesqz desiderant q per hec sibi sufficientiam: reuerentiam: potētiam: celebritatē: leticiā credunt eē v̄turaz **B**onum ē igit q tam diuersis studiis hoīes petunt.

C Nam eni videntur errare hi. **H**ic declarat intentū suū s̄ q omnes querentes p̄dicta bona querebāt aliq̄d qd proprie puenit

parte convenit, summo bono. et primo ostendit hoc de divitiis dicens. **N**am p nunquid, isti vident errare p intentione a summo bono qui nihil indigere ratione cuius querebant divitias. q. d. si errat a summo bono: qz nihil indigere mari me spectat ad summum a bonum. unde dicit Atqui p certe. no est aliud quod eq possit pficere beatitudine qz stat copiosus olum bonoz: nec alieni egēs s; sibi ipse sufficiens. **T**uc ostendit idē de honorib; dicens. **N**am vo labunt supple ad intentione summi boni. q illud qd sit optimū putant id ē esse dignissimū cultu reverētie. i. honoris. et respondet. minime supple labunt. neqz enī est vile et ptenēdū qd itētio olum mortalū laborat adipisci. et sic quētes honozē que rebāt aliqd qd est in summo bono: eo q summū bonū est honorabilissimū. **T**uc ostendit idē de potētia dicens. **A**n pro nūqd. in bonis. i. inter bona. nō est nūeranda potentia. q. d. sic. **Q**uid igit est dicēdū nisi q quētes potētia etiā tē dūt ad summū bonū. cū summū bonū sit potentissimū. nō n. istud est estimādū ibecillū et sine virib; . i. sine potentia. qd cōstat esse pstanti. i. potēt; olb; reb;. **T**uc ostendit idē de gloria dicens. **A**n claritudo. i. glia est nihil pēdenda ita ut quētes gliam nō tēdāt ad summū bonū. q. d. nō ē nihil pēdēda sed negt. i. nō pōt scqstrari. i. negari. qn oē qd sit excellentissimū illud etiā videat eē clarissimū. i. gliosissimū. **T**uc ostendit idē de voluptate dicens. **Q**uid attinet dice re. q. d. de se māifestū est beatitudinē eē si anxiā et tristē: nec subiectā dolorib; et molestiis. s; supple magis ē plēa voluptate. et iocūditate et p cōsequēs quētes voluptatē et leticiā tēdūt ad sumū bonū. qd at iocūditas et voluptas i. ludat i bono summo. pbat p locū a minori dicens. **Q**n i minimis rebus. i. appetēdis p; q aliqd appetitur quod delectat habere et ipso frui. **H**ec igitur sunt q hoies volunt adipisci. et ea de cā desiderāt. i. cupiūt vel quāt divitias dignitates. regna gliam. et voluptates. qz p hoc credūt sibi esse venturā sufficiētā: reverētiā: potētiā: celebritatē et leticiā. bonū igit est quod hoies pcutē dīversis studiis. i. intētionibus. **N**ota qz ex tota littera p formari vna rō. i. qz quētes p̄dicta bōa querūt beatitudinē. **R**ō ē ista. **I**lli tēdūt ad beatitudinē q tendūt ad sufficiētā. reverētiā. potētiā. celebritatē et leticiā. s; appetētes p̄dicta bona. i. divitias dignitates. regna. gliam et voluptates: tendūt ad sufficiētā: reverētiā. et sic de aliis. ergo tendūt ad beatitudinē. **A**dnotō ē nota. qz sufficiētā reverētiā sunt cōditōes beatitudinis. q p̄fectissime repiūt in beatitudine. **Q**uerētes ergo p̄prietates beatitudinis tendūt ad beatitudinē. minor p; ex lra. **N**ota qz quētes divitias ppter sufficiētā ferebāt in summo bonum naturali appetitu. qz i summo bono est vera sufficiētā et hoc si errabāt. s; qz sufficiētā q ē nulli idigētie: putabāt sibi puenire p divitias in hoc errabāt. **S**imiliter q rētes dignitates ppter reverētiā naturali intētionē ferebātur i beatitudinē. eo q beatitudo est reverendissima sed qz summam reverētiā putabāt sibi subuenire per dignitates tēporales. ideo in hoc errabant et sic intelligitur de aliis.

In quo quāta sit nature vis facile mōstratur. cū licet varie dissidētēsq; sententię: tamē in diligēdo boni finem consentiunt.

In quo quāta sit nature vis. **H**ic ostendit p̄bia vñ hoc pueniat qz q̄tūcūq; intētio hoium sit dīversa. tñ intēdit i beatitudinē. et ostendit qz hoc puenit ex vi nāl inclinatiois que nulli auferri pōt. et dicit. **I**n quo. i. appetitu boni vel beatitudinis facile mōstrat quāta sit vis nature cū s; sint varie et dissidētē. i. discordātes sñie hoium de summo bono tñ homines p̄sentitūt. i. p̄cordāt in diligēdo. i. diligētē appetēdo finē boni. i. beatitudinē. **N**ota qz sine exite vno p̄nt dīversificari actiōes tendētēs in illū finē. si. n. ppter dīversitātē actionū eēt dīversitas finū nō eēt euenire ad vñ finē: s; p̄cederēt in infinitū in finib;. qd p; falsum ex secundo metaphisice. et hoc ē vñ sine cui; ḡa oīa sūt qz ille ē vñ et nō de fine quo vt p̄t; vñ s; ē ergo sint dīverse sñie et studia hois. tñ pueniūt i appetēdo vñ finē. i. beatitudinē.

Quadratum secundum libri tertii. **Q**antas rerum flectat habenas **N**atura potens quibus immensum **L**egibus orbem prouida seruet.

Stringatq; rigans irresoluto **S**ingula neru: placet arguto **S**idibus lentis promere cantu.

Quadratum secundū tertii libri. **Q**antas rer; flectat hēnas. **H**ic incipit scđz 'me trū b' tertij. quod dē p̄daricū ab inētoze. ana p̄sticū a pede p̄dante et ē dimetrū. qz p̄stat ex q̄tuoz pedib; quoz duo p̄stituūt vñū metrū. i. q metro qz p̄bia ē. dixerat qz vis nāc opaf. qz itētio hois sp̄ tēdit i bonū. id hic p̄mēdat vi nature ostēdēs. qz tāta est vis nature qz q̄tūcūq; res abducāt assuefactiōe vel violētia ad aliqd qd ē sibi p̄ter nāz. tñ sibi ip̄i d̄relicta sp̄ redit ad illud qd est sibi s; nāz. et p̄mittit suā itētionē. scdo māifestat p̄positū ibi. **Q**uāuis. p̄io dicit. **A**d h̄t p̄bie placet p̄mere. i. māifestare. cātū arguto. i. sonoro. lētis fidib;. id est cordis lēte sonātib; q̄ntas hēnas. i. naturales inclinatioes potēs nā flectat. i. regat. qz legib; prouida natura seruat. i. p̄seruat imēsi orbē et qz legib; natura stringat ligās singula irresoluto neru. i. p̄iunctione indissolubili. **N**ota tripler ē natura. natura naturās: naturās sicut ē deus a quo depēdet celū et tota natura. **A**lia ē natura natura n̄ et natura simul. sicut celū qd dē natura naturata in q̄tū dē pēdet a deo. et dicit nā naturās iquātū i sicut naturis istoz inferior. **A**lia ē natura naturata tñ. quā btūs aug. sic diffinit. **N**atura ē qdā vis et potētia dīnitus insita rebus creatis q̄ vniciq; rei suū eē tribuit: q̄ cū q̄sq; male vtitur malus eē iudicat. **I**n p̄posito dictū p̄bie p̄t intelligi de natura tertio mō dicta. licz quidā exponāt p natura p̄io mō sūpta. **E**t leges nature hic vocat dēterminatōes et p̄prietates naturales cuiuslibet rei a deo sibi cōstitutas.

Quāuis peni pulchra leones **V**incula gestent: manibusq; datas **C**aptent escas: metuantq; trucem **S**oliti verbera terre magistrū. **S**i cruoz horrida tñxerit ora. **R**esides olim redeunt animi. **F**remituq; graui memixere sū: **L**axant nodis colla solatis. **P**rimusq; lacer dente cruento **D**omito: rabidas imbuit iras.

Quāuis peni pulchra leones. **H**ic p̄bia māifestat p̄positū p̄ q̄tuoz exēpla. scdo generalit̄ p̄clusit s̄l̄r eē in oibus aliis ibi. **R**epetit. **I**stia i q̄tuoz p̄tes s̄m q̄tuoz exēpla q̄ patebūt. **I**stūm exēplū est de q̄drupedib; sicut de leonib; qz ex q̄ assuefactione dōment. ita vt m̄tescāt metuēdo suū magistrū. tñ si multū offendāt redit eoz crudelitat nāl. ita vt p̄io lacerēt dētib; magistrū suū. **T**ñ dicit i lra q̄uis leones peni. i. libici. gestēt. i. portēt pulchra vincula idē cathēas i collo. et captēt. i. recipiāt. escas datas. i. porrectas eis manib; sui magistri. et q̄uis metuāt trucē. id est crudelē magistrū leones i q̄ soliti ferre. i. pati verbera magistri. sed si cruoz tñxerit. i. madidauerit. horrida ora. id est colla leonū p̄ nimia verbera. tñc anī leonū resides. i. q̄tē redeūt ad naturalē crudelitatem et leones mem̄nere sui. i. nature. graui fremitu. i. magno rugitu. ip̄i larāt. i. soluit colla solutis nodis. i. ruptis vicul. et p̄im; sol; domitoz. s. magister. ille imbuit. i. recipit lacer. i. lacerat. rabidas iras cruento dente. i. leonis. **N**ota s̄m. **I**st. lib. ethimo. peni sūt hoies carthaginēses. **E**t at carthago ciuitas libie: ppter qd leones libie vocat leones peni. et h̄mōs lēdēs li-

hic facilius domant. Nota quantuncumque ledes dometur et assuefactio ducant a sua crudelitate. si tamen afficiantur cruore vel sanguine redeunt ad naturalem crudelitatem.

**Que canit altis garrula ramis
Aues cauee clauditur antro.
Huic licet illita pocula melle:
Largasque dapes dulci studio
Ludens hominum cura ministrat:
Si tamen arto saliens tecto.
Memorum gratas viderit umbras:
Sparfas pedibus proterit escas.
Silvas tantum mesta requirit.
Silvas dulci voce susurrat.**

Que canit altis garrula ramis. Hic ponit sim exemplum quod est de volatilibus: et tale. Auctora capta que propter naturas domesticas quantuncumque foueas delictis hominibus. tamen hita oportunitate redit ad siluestritatem. vnde dicitur in libro. Ales garrula que canit altis ramis si illa capta clauditur in antro cauee. id est domucule. super. ut ibi maneat ad solatium hominum: licet ludens cura hominum ministrat huc aut pocula illita. id est illinita melle que propter largas dapes ministrat dulci studio si tamen illa auis saliens ex arto tecto. id est ex arto domucule. viderit gratas umbras nemorum. ipsa proterit pedibus suis escas sparfas et ipsa mesta que fuit decerta. requirit silvas: et dulci voce susurrat. id est cantat in siluis. Nota natura non assuecit in hominibus. si enim lapis centies millefies percussus sursum. non assuecit ascendere sursum. licet ergo aliquid consuetudine vel violentia natura possit ad ipsam impediri. tamen si inclinatur ad proprium opus

Validis quondam viribus acta

**Pronum flectit virga cacumen.
Hanc si curuans dexter a remisit.
Retro spectat vertice celum.**

Validis quondam viribus acta. Hic ponit tertium exemplum de vegetabilibus sicut de virga crescete quod tale est. id est virgula creata per violentiam incuruet. tamen relicta proprie nature ipsa sursum erigit. vnde dicitur in libro. Virga quondam acta. id est coacta. validis viribus super. hola incuruatis ea. ipsa flectit pronum cacumen. sed si dextra curuans remisit hanc. ipsa spectat. id est respicit celum recto vertice. quod dicitur deposita violentia incuruatis virga redit ad naturalem rectitudinem. Nota id est natura reposita ita. tamen si facile assuecat in hominibus tamen in hominibus multum facit assuecendo vel assuecendo. quod id est aliqua sit male operata tamen si per visum et consuetudinem habitatur et complerit mutatur. Unde Seneca. Consuetudo est altera natura.

Cadit hesperias phebuis in vndas

**Sed secreto tramite rursus
Currum solitos vertit ad ortus**

Cadit hesperias phebuis in vndas. Hic probat intentionem suam ponendo quod tamen exemplum in corpore celestium: et tale. sol moritur ab oriente in occidentem cadit in mare hespericum: sed naturali inclinatione redit ad orientem sub nomine hemispherio. Unde dicitur in libro. Hesperius. id est sol cadit in vndas hesperias. id est occidentales. sed secreto tramite. id est secreta via. id est sub terris. rursus. id est iterum. vertit currum id est currum suum ad solitos ortus. id est ad partes orientales.

Nota quod boeti hic loquitur more poetarum. quod dicebat sol tempore vesperis descendere in mare occidentale ut ibi lauaret a fordidibus et a puluere quo maculatur fuit etiam in nostro hemispherio sed hoc non est verum quod sic apparet ruditati boetii.

Repetunt proprios queque recursum

**Redituque suo singula gaudent.
Nec manet vlli traditus ordo.
Nisi quod fini iunxerit ortum.
Stabilemque sui fecerit orbem.**

Repetunt proprios queque recursum. Hic probat percludit id est

in omnibus aliis entibus. vnde quod omnia entia quecumque modo per violentiam seu assuefactiones a sua abducantur natura: tamen sibi derelicta se redeunt ad illud quod inest eis per naturam. vnde dicitur in libro. Queque idem quibus etiam reperit proprios recursum. id est naturales motus. et singula. id est omnia entia. gaudet suo reditu. super. redeundo ad illud. super. quod puenit eis secundum naturam. Nec vlli manet idem adest traditus ordo nisi quod suo fini iunxerit ortum. id est principium. et fecerit stabilem orbem. id est circulationem sui dirigendo sine principio. Nota quod orbis in proposito est circulus vel linea circumducta rediens ad idem punctum. vnde incipit equaliter distans a medio. facit autem hoc stabilem sui orbem procedens a deo tanquam a suo principio: transit per equalia in quibus non sinit. sed redit ad deum tanquam ad suum finem per contemplationem mentis.

Prosa tertia libri tertii.

Os quoque o terrena aialia tenui imagine vram tamen principium somnatis: verumque illud beatitudinis finem: sed mitem per spicacitatem: quod licet tamen cogitatione perspicitis: eoque vos et ad verum bonum nam ducit intentio: et ab eodem multiplex error abducit. considera namque an per ea que se homines adepturos beatitudinem putant: ad destinatum finem valeant pervenire. Si enim vel pecunia vel honores ceteraque tale quod afferat. cui nihil bonorum abesse videatur: nos quoque fateamur fieri aliquos horum adeptio felices. Ad si neque id valet efficere quod permittit: bonisque pluribus caret: nonne ligido falsa in eis beatitudinis species deprehenditur.

Prosa tertia tertii libri.

Os quoque o terrena aialia. Ista est tertia prosa huius tertii libri: in qua et in aliis sequentibus ostendit quod vera felicitas non consistit in illis que ad putaverunt esse summa bona. sed tamen est falsa felicitas in ipsis. et pro proba ea que dicta sunt in metro adaptat spatium ad homines. et cum hoc proponit intentionem suam. secundo probat intentionem suam. Primum igitur. Dicit pro dictum est quod omnia repetit suum finem vos quoque o terrena aialia. id est vos homines que estis traditi terrenis somnatis. id est inspecte cognoscitis vram principium. id est tenui imagine. id est exili similitudine. et perspicacitatem illud verum finem beatitudinis sed cognoscite minime perspicacitatem. tamen quicquid cognoscite eoque. id est id naturalis intentio ducit vos ad verum bonum. et multiplex error ab eodem vos abducit. et tunc proponit intentionem suam dicens. Considera namque o boeti an homines valeant pervenire ad destinatum finem. id est ad beatitudinem. per ea que putant se adepturos beatitudinem. Si enim pecunia vel honores ceteraque afferunt. quod id est aliquid tamen. cui nihil bonorum videatur abesse. nos fateamur aliquos fieri felices adeptio horum bonorum: sed si non valet efficere. id est facere quod permittit. et caret pluribus bonis. nonne ligido. id est manifeste falsa spes beatitudinis in his deprehenditur. quod dicitur. sic Nota principium omnium rerum quod est deus est vera beatitudo ut postea patebit. tale principium quod somnando cognoscit et difficulter ad ipsum devenit. non enim perfecte in presenti statu ipsum cognoscimus: quod intellectus non habet se ad ipsum sicut oculi nocturni ad lumen solis. ex secundo metaphisice: Etiam ad tale beatitudinem cum difficultate pervenit. vndeалан in anti claudiano dicit. Difficilis accessus ad hanc facilis recessus. Accessus paucis casus per omnia. In qua vir aliquis transire poterit. Valet omnia ab illa declinare via. que paucis via multum clauditur artem. nimis intratum largo ruine.

Primum igitur teipsum et paulo ante divitiis affluens iterrogo inter illas habundantissimas opes. nunquam ne animi tui precepta ex qualibet invidia confudit anxietas. B. Atque inquam libero me fuisse a quo aliquod sperangeret reminisci neque. P. nonne quod vel aberat quod abesse non velles: vel aderat quod ad esse nolisses. B. Ita est inquam. P. Illius igitur

igitur pntia huius absentia desiderabas. B. confiteor inq. P. Eget vo inqt eo qd qsqz desiderat B. Eget inq. P. Qui vo eget aliquo no e vsqz quaqz sibiuple sufficiens. B. mime iq. P. Tu itaqz hac insufficientia plenus inqt opibus sustinebas. B. Quidni inqna. P. Opes igitur nihilo indigentem sufficereqz sibi facere nequeat z hoc erat quod promittere videbantur.

Primum igitur teipm. Sic pbia probat intetu suu q ista bona no efficiat quod pmittit. z p pns in eis e falsa bitudo. z prio ondit hoc de diuitiis. p id e de aliis bonis. prio ergo pbat q diuitie no pferit sufficentia qua vident pro mittere. z ppter qua appetit. Secdo pbat q diuitie cofertat indigentia. tertio pbat q indigentia no auferit. secunda sibi. Atqz tertia ibi: Quis aut mod? Prio itedit tale rone In illis no cofertit vera felicitas. q no reddunt hoicm sibi sufficere s diuitie sibi hmoi. ergo zc. maior e nota. qz felicitas est bonu sufficentissimu nulli egēs. minorē declarat i lra z pcedit pbia more didascalico. i. interrogando z rñdēdo z dicit sic. Primum igitur teipm boetiū lterrogo q pauloan diuitiis affuebas. i. habudabas. nuqz ne anxietas. i. tristitia cōcepta ex qlibz iuria pfudit auz tuū iter opes habudatissimas z rñdet boeti? Atqz p certo. ego neqo remisi me fuisse tā libero aīo. qn sp angerer. i. offēderer ali quo. Et vīc pbia. Adne tibi aliqd aberat. qd abeē no vel les vī tibi aliqd aderat quod adēē noluisse. Rñdet boe. Ita e iqz. Tūc pbia cōcludit dices. Jō illi qd aberat presentia dñderabas: h? at qd aderat desiderabas abñtā. dicit boe. Cōfiteor iqz pbia inqt. Eget vo. i. caret quod qsqz desiderat. Dicit boe. Eget. z pbia. Qui vo eget aliquo si e vsqzqz sibi sufficiens. Dicit boe. Adnime sup. e sufficentia z pbia. Tu itaqz hac insufficientia sustinebas plen? opib? cōcludit ergo pbia ex pcessis dices. igitur opes nequnt facere nihilo idigēte z sibi sufficēte: z h erat qz pmittere videbatur. Nota qz ois appetit e rōne carētie. vñ illd qz qz bz pprie no desiderat. s magis amat. vñ aug. 9. li. de trīni. dicit. Idē appetit qz qz inbiat rei cognoscende sit amor rei cognite. Jō vīc pbia. eget vo qz qsqz desiderat. Nota pbia dicit. q eget si e sibi sufficiens. Cōtra hoc diceret aliqs. sapiēs eget: qz idiget bonis exteriorib? sine qb? vīne re n p. z tñ sapiēs e sibi sufficiens p seneca. 9. epīa. q dicit. sapiēs seipo pter e. Ad h dīcēdu q sapiēs idiget qbusdā ad viuēdu: s ad bte viuēdu seipo pter est. Cñ dicit sen. 9. epī stola. Sapiēs seipo pter e ad bte viuēdu s no ad viuēdu. ad viuēdu. n. mltis reb? illi op? e. s ad bte viuēdu tñ cōtēns e aīo sano. z erecto z despiciēte fortunam.

Atqz hoc quoqz maxie cōsiderandū puto: qz nihil habeat suapte natura pecunia: vt is a quibus possidet inuitis neqat auferri. B. Fateor inqna P. Quid ni fateare cū eā quotidie valentior ali quis eripiat iuito. An. n. foreles qrimōie: nisi qz vel vi vel fraude a nolētibus pecunie repetūt erepte. B. Ita e iquā. P. Egebit igitur iquit extrise cus petito presidio quo suā pecuniā quisqz tueat. B. Quis id iquā neget. P. Atqui si egeret eo nisi possideret pecuniā quam possit amittere. B. Dubitari inqna nequit. P. In cōtrariū igitur relapsa res e: Nā q sufficētes sibi facere putabāt opes: alieno potius presidio faciunt indigentes.

Atqz hoc qz. Sic pbat pbia q diuitie pferit idigētia z p pns no pñst i eis felicitas. cū felicitas sit bonū sine ol indigētia. pbat at i lra q pecunia pferit idigētia p hoc. qz pecunia facit vt hō idigēat alieno pñdio. quo pecuniā suā

tueat ne p violētā auferat. vñ subdit i lra. Atqz p certo. ego puto hoc maxime pñderādū qz pecuniā nihil hēat sua pre nā. i. in sua nā. vt neqat auferri his iuitis. i. nolētib? a qb? possidet. Dicit boe. fateor inqz. Et pbia qdmi fateare q. d. o. z vt fatearis. cū quotidie aliqs valētior. i. fortior. eripiat eā iuito. i. nolēt. vñ. n. sū qrimōie foreles. i. iudicia les. nisi qz pecunie erepte vi vel fraude repetūt i iudicio. rñt bo. Ita e iqz. z pbia. Egebit igitur qsqz pñdio. i. auxilio extrise? petito qz tueat suā pecuniā quā possit amittere. Rñt boe. dubitari neqt. Tūc pbia cōcludit ex dicit. dices. Igitur res e relapsa. i. mutata in pñtū. Nā opes qz putabantur sibi facere sufficētes: faciūt potius idigētes alieno pñdio. Nota illd qz p violētā acqrit p violētā p auferri. s pecuniā p violētā acqrit: qz dicit arif. i. etibi. qz ois pecuniosus e violēt? g. violēt auferit pecuniā pp qz violētā fiunt querimonie forentes. Tūc sciendū qz forum e locus rex venaliū. s for? e loc? exercendarum litiū corā iudicio. Inde foret: qz idē e qd iudicialis.

Quis at modus e quo pellat diuitiis indigētia Nā. n. diuites elurire nequnt. Nā sitire no pñt Nā frigus hibernū pecuniosoz mēbra no sentiūt. S; adest inqūies opulentis quo famē satiēt siti frigusqz depellāt. s; hoc mō cōsolari quidem diuitiis idigētia p: s; auferri penitus no p. Nā si hec hiās sp atqz aliquid poscēs opibus explet: maneat necesse est qz possit expleri. Taceo qz natura minimum: qz auaritie nihil satis est. Quare si opes nec summonere indigētia pñt z ipse suaz facit. qcqd est qz eas sufficentia pñtare credatis.

Quis aut modus e. Sic pbia pbat q diuitie no auferūt indigētia z sic p pns no pñst i eis felicitas. z dicit qz est mod? quo idigētia pellat diuitiis: nuqz diuites nequnt elurire. q. d. sic. Nuqz n pñt sitire. q. d. imo. nuqz mēbra pecuniosoz no sentiūt frigus hibernū. i. hiemale. q. d. sic. s; tūnges. i. dices. opulētis. i. diuitib? adē. aliqd quo famē satiēt. sit qz p z frigus depellant. Rñdet pbia. hoc mō idigētia pñt solari diuitiis: sed penitus auferri no p. Nā si bec. i. idigētia. semp hiās. i. dñderās z poscēs aliqd expletur opib?. Necesse e tñ vt maneat idigētia qz possit expleri qz qz tūcūqz sitis diuitis vel fames mīstiget. adhuc diues post sitiet z esuriet. z qd nature minimum e auaritie nihil satis e: qre si opes no pñt ibidē summonere. i. repellere idigētia s; faciūt idigētia. qd e. id e qūo eē pōt. qz credatis eas pñtare. i. dare sufficentia. q. d. nullo mō dz credi. Nota qz ois idigētia vel e idigētia nature vel auaritie. Indigētia nāc paucissimis suppleri pōt eo qz natura paucis minimisqz cōtēta e. Cñ ppter nāz si oz multū qzere diuitias nec p diuitias idigētia nāc amoueri pōt. sicut nec ipsa natura mutari p. indigētia vo auaritie e: qz nullo mō expleri p. z ita diuitie eā amouere n pñt. id pl? augēt: qz of. auarus si implebit pecuniā. Nota qz diuitie no solū no iducūt sufficentia s; nec inducūt sapiam. vt dicit sen. Quid p lun? stulto multe diuitie vū p eas no possit fieri sapiens.

Adetrum tertium libri tertii. Auis fluente diues auri gurgite. Nō expleturas cogat auarus opes. Oneretqz baccis colla rubri litt ozis. Ruraqz centeno scindat optima boue. Nec cura mordax deserit superstitem. Defunctumqz leues non comitantur opes.

Uanis fluente ec. Istud e tertiu metz h? teriff qd of archiloteū ab inuētoze. Jamblicū a pede pñante. cui pñgiff metz elegyaciū. i quo metro pbia iuebit s auaros quos in pñti vita soi

licetudo diuitiarū affligit et in morte derelinquit et dicit. Quamuis diues sup. auarus. fluente. i. habundante auri gurgite. i. multitudine cogat. i. pgreget opes. si expleturas suā cupiditate: et quis diues oneret. i. premat colla sua bachis. i. gemis preciosis rubri littozis. i. rubri maris. qz gēme colligūf i littoze rubri maris. et quis scindat. i. diuidat arādo rura optima. i. agros fecundos cetero boue. i. cū centū bob⁹. adhuc cura mordax. i. sollicitudo. nō de ferit ipm supstitē. i. viuētē. et leues opes q leuiter trāseūt si cōmitāt ipz defūctū. i. mortuū. Nota qz circa lras gurges hz Hugui. et isidoz. li. et hmoi. et loc⁹ alt⁹. i. pūdus i flumie et i pposito signat habūdātē affluētā auri. Et hz Hug. bacca p dupler. c. iudēf positū p fructu oliue vel lauri. vel p quolibz fructu. aliqñ at iuenit p gēma piosa et sic sumit h. Et diues auar⁹ dupliem malo pmit i pre sēti vita semp sollicitat et p mortē nihil ipz d diuitiis cōi tatur. de quo diuite loqf alan⁹ i li. de plācu nāe dicens. Ut oculis varia nūmoz ferula donet. Imponit pprio diues ieiunia ventri. Et oculat ocellis diues in argento sed venter pbat cogit.

Prosa quarta tertii libri.
Ad dignitates honorabilem reuerēdū qz cui prouenerint reddunt.

Prosa quarta tertii libri.
Ad dignitates. Ita ē qrtā pfa h⁹ tertii i q pbat pbia qz dignitates tpales nō pferūt honorē et re uerētā quā pmittere vidēt et p pns h ē i eis va bitudo et pzo ppoit qz dignitates faciūt honorabile. scdo iprobat illd ibi. Nū vis. pzo dicit. Sz dignitates reddūt hoiez honorabile et reuerēdū cui puenit. Nota honoz ē exhibitio reuerētie alicui in testimoniū vtutis. sic accipit ex. 4. ethi. vel aliter. honoz ē opinionis bñfaciue signū. vt dicit Arist. li. rbel. qñ. n. opinamur nob posse bñ fieri ab aliquo ipm honoramus. sed reuerentia est decens ac natura grauitas fm Tullium.

Nū vis ea ē magratib⁹ vt vtētū mētibus virtu tes iserāt: vitia dpellāt. Atq nō fugare sz illustra re potius neqtiaz solēt. Quo fit vt indignemur eas sepe neqssimis hoibus cōtigisse. Nū catulus lz i curuli. Nonium sedentem. strumātū appellat. Vides ne quātū dedecus mal adiciāt dignita tes. Atq minus eoz patebit idignitas si null ho noribus iclarefcāt. Tu quoqz nū tandē tot picul adduci potuisti: vt cū decorato gerere magratuz putares: cum i eo mētē neqssimi secure delatozif qz respiceres. Nō. n. possumus ob honozes reue rētia dignos iudicare quos ipsis honozibus iudi camus idignos. At si quē sapia pditū vides: nū posses eum vel reuerētia vteā qua pdit⁹ ē sapia n dignū putare. B. Minime. P. Inest enim di gnitas ppria virtuti: quā ptinus i eos qb⁹ fuerit adiuncta trāsfūdīt. Qd qz pplares facere neqūt honozes liquet eos propria dignitatis pulchritu dinē non habere.

Nū vis ea ē magratib⁹. Dic pbia iprobat ppositū qua druplici via. i. qz dignitates nō pferūt honorē et reuerētiam pzo qz malis sepe eueniūt. scdo qz p dignitates vitia i proboz inotescūt. tertio qz opinione hoiez vilesunt. qro qz ipoz matatiōe desinūt. scda ibi. In quo. tertia ibi. At qz vt agnoscas. qrtā ibi. Sz h apd. pzo dicit. Nū p nun qd ea vis. i. tal. ē magratib⁹. i. dignitatib⁹ vt iserāt vtutes mētibus vtētū eis vt depellāt vitia. q. d. nō. vñ sūdīt. Atq p certe dignitates nō solēt fugare neqtā. sz pot⁹ illustra

re. i. manifestare. q fit. i. pp qd fit vt nos idignemur eas se pe ptingisse hoib⁹ neqssimis vñ catulus q erat vir sapiēs et vtuosus. Noniū q erat hō vitiosus appellat strumā lz vi derit ipm sedētē i curuli. i. i sede dignitatis iudiciaria vi des igif qstū dedec⁹ dignitates adiciāt hoib⁹ mal. et māi festāt eos eē pteptibiles a bonis. Atq p certe. indignitas. i. malicia eoz min⁹ patebit si nullis honozib⁹ iclarefcāt. i. splēdeāt. O Boeti. nū. i. nūqd. tu potuisti tot piculis ad duci. i. affligi. vt cū decorato. i. tali viro magratū gereres cū i eo respiceres mētē neqssimi scurre et delatozif. q. d. n. nūqd possam iudicare dignos reuerētia ob honozes. i. pp dignitates. qz iudicam idignos ipsis honozib⁹. i. digni tatib⁹. q. d. nō. At si quē videres pditū sapia. lz nō hōet di gnitātē nūqd posses eū nō putare dignū reuerentia vel sa pia q pdit⁹ ē. q. d. nō posses eū iudicare idignū sapia et vir tute sua: qz ppria dignitas inest vtuti. quā vt trāsfūdīt in eos qb⁹ fuerit adiuncta. et qz pplares honozes h facere neq unt. liqñ. i. manifestū ē. eos ppria pulchritudine dignita tis nō hōe. Nota ex lra pot formari tal rō. Illd qd ad ueniēs alicui nō pferit et adueniēs si aufert honorē illd nō fac vt honorabile: sz dignitates nō pferūt honorē cui adue niunt nec tollūt si nō adueniūt. ergo et. Nōior pbat quia honoz seqt vtutē ex. 4. ethi. Cñ vitiosū nullo honozē di gnū reputam⁹ in quacūqz dignitate fuerit. sz solū vtuosū. et si nō sit i dignitate. cū igif dignitates tpales nō pferāt vtutē nec tollāt vitia māifestū ē q honorabile nō faciunt

Nota catulus erat vir sapiēs et vtuosus q Noniū seden tē i curuli ex ai idignitate vocabat strumā: eo q viro tam malicioso collata fuit dignitas. Est at struma pgeries hu moz i collo. sub hac autē similitudine ipm appellabat stru mā. qz i pectore hūit pgeriē vitioz. Nota qz rex theodo ric⁹ voluit quēdā noie decoratū violētē intrudere i magra tū vt vna cū Boetio republicā regeret. et neqtā Boeti⁹ detestat⁹: recusant sibi associari: pp qd Boeti⁹ multis i iurif afflic⁹ fuit a rege Theodorico. Nota qz scurra hz Hugui. idē ē qd leator vel vaniloqu⁹. pprie at dē q seq tur curiā gra cibi. Nota qz virt⁹ facit hoiez reuerēdū et nobile: nō dignitas: qz dicit Scñ. 44. epla. vt nō accipit platonē nobile et reuerēdū: sz fecit: qz. ē eni generosus: vir tuosus et dign⁹ nisi q ad virtutē ē bñ disposit⁹. Non facit hoiez nobilem atrū plenū famosis imaginibus et nūmis. sed animus et virtus. supra fortunam surgens.

In quo illud est aduertendū magis: nā si co abiectior est quo magis a pluribus quisqz cōtēni tur: cum reuerendos facere nequeat: quos pluri bus ostendat despectiores potius ipobos digni tas facit: Neq non ipune. Reddūt nāqz iprobi parē dignitatib⁹ vicē qz sua cōtagiōe cōmaculāt

In quo illud ē. Dic pbia pbat scda via qz dignitates nō faciūt hominē nobile et honorabile: qz vitia ipoboz ma nifestant dicens. In quo. i. qz dignitas aduenit mal. illud ē magis aduertendū qz si aliqz eo est abiectior. i. vilior. quo. i. quātomagis cōtēnitur a pluribus cum dignitas ne queat facere improbos reuerendos. ipsos facit despectio res quos pluribus ostat. verū pro scd. hoc non est impu ne. i. dignitas uon facit hoc impunita. nāqz pro quia im probi parem vicem reddunt dignitatib⁹ quas ipsi com maculant sua ptagione. q. d. sicut dignitas maculat ipro bos. qz eoz maliciam manifestat. sic ecōtra improbi com maculāt dignitates. Nota p dignitates vitia ipoboz innotescūt. qz picipat⁹ viz ostidit: cū igif vitia faciat ho minē pteptibilem: tpalis dignitas adueniēs improbis fa cit eos despectiores. Cñ Inuenal poeta. Oē animi vitiaz tanto despectius in se crimen habet: quanto qui peccat maior Et Scñ. Loco ignominie apd idignū ē dignitas.

Atqz vt agnoscas veram illam reuerentiam p has vmbzates dignitates non posse cōtingere: sic collige

sic collige. Si quis multiplici consulatu functus in barbaras nationes forte deuenit venerandum ne barbaris honoz faciet. Atqui si hoc naturale munus dignitatibz foret ab officio suo quo quo gentiu nullo mo cessarent. Sicut ignis vbiqz terraz nunq tamen calere desistit. Sed quonia id eis non propria vis sed hominu fallax annectit opinio: vanescunt illico cum ad eos venerint qui dignitates eas ee no estimat.

Atqz vt agnoscas. Hic pbia probat tertia via qz dignitates non faciunt reuerendū: qz opinione hoīuz vilescit. qui enim dignitatibus fungunt qzuis a suis honozē tamen apud extraneos hoīes non curant. vt ab illis qui sunt aliterius dyocesis. Un dicit. Atqz pro certe. vt agnoscas verā reuerentiā que est bñtudo non posse cōtingere alicui homini p has dignitates vmbrales. i. transitorias ad moduz vmbre sic collige. si qz hō functus. i. vltus multiplici psulatu. idest dignitate. deuenit forte i barbaras natiōes. i. extraneas gentes: faciet ne honoz psulatus ipm venerandū barbaris. q. d. non. At qui pro certe. si b. i. facere reuerēdū barbaris. foret. i. naturale munus dignitatibz. nullo mo cessarent ab officio suo. quoquo. i. quocūqz loco gentiu. Sicut ignis vbiqz terrarū nunqz desistit calere. i. cremare. hz qm id scz reuerēdū facere. eis annectit fallax opinio hoīum qz no ppria vis. illico. i. statim vanescit: cū ad eos venerint q non estimant eas esse dignitates. sicut sunt nationes barbarice. i. extraneae. Nota qz res no destruitur a sua ppria opatiōe cum enī opatio sit finis bñtis opationē. sedo celi qz mūdi. res destituta a sua opatiōe destruitur a suo fine. qz sic eet frustra. Si ergo facere reuerēdū eet nālis opatio dignitatū. vbiqz gentiu facerent hoīem reuerēdū. hz videm qz dignitates q faciūt alique reuerēdū apud suos. apd extraneos non faciūt ipm reuerendum.

Sed hoc apud exter as natiōes. Inter eos vō apud quos or te sunt: non perpetuo perdurat. at qui prefectura magna olim ptās nunc inane nomen qz senatorii census grauis sarcina. Si quis quondam populi curasset annonam magnus habebat. nunc ea prefectura quid abiectius. At enī pauloante diximus: quod nihil hz propzii decoris: opinione vtentium: nunc splendorem accipit nunc amittit. Si igitur reuerendos facere nequeunt dignitates. si vltro improborum contagione sordescūt: si mutatiōe temporum splendore desinunt. si gentiu estimatione vilescunt. quid est qz i se erpetende pulchritudinis habeant: nedū aliis prestent.

Sed hoc apud exter as. Hic pbia pbat quarta via que sumit ex b qz dignitates tempoz mutatiōe sordescūt. qd enī magna olim fuit dignitas moderno tpe pro nihilo reputat. Un dicit. S3 hoc qd dixi verū est apud exter as nationes. i. extraneas. sed iter eos apud quos dignitates or te sūt no ppetuo durāt. Atqz p certe. nā pfectura oīserat magna ptās apud romanos. sed nūc ē inane nomē. qz celsus i. piciōsitas senatorii nunc ē grauis sarcina: que olim erat magna dignitas. qz si qz quondā curasset ānonā ppli qz dīcebat pfectus ānone. ille magnus hēbat. nūc ea pfectura qd ē abiecti. q. d. nihil. Ut. n. pauloante dixim. Nihil enī hz ppzii decoris. qd opinide utentiū nūc accipit splendore nūc amittit. Et nūc epilogat dicens. Igit si dignitates nequeūt facere reuerēdos vt p3 ex scda via. si desinūt splendore mutatiōe tempoz. vt docet quarta via. si vilescūt estī

matide gentiu vt p3 ex tertia via. qd ē qd hēant in se erpetende. i. desiderāde pulchritudinis. nedū aliis pstant. q. d. nihil bñt in se pulchritudinis. qz id nec cā aliis pstant pnt. Nota qz pfectura quondā erat magna dignitas apud romanos qz dicit ille pfectus qz ceteris magi atibz pfectus. qz oēs dignitates in ciuitate romana antecellabat sed post qz Julius cesar impiū inuaserat talis dignitas ad impatorē trāsserebat qz diminuebat ei ptās: ita qz nomē illi dignitatis māsit sine re. Itē senatoria dignitas magna fuit apud romanos qz oīm senatorū prius fuit honestū. i. vtiliter psulere reipublice. sed postea cōpulsi fuerūt senatores ad seruiēdū volūtati picipis in dānū reipublice.

Sequitur metrum quartū tertii lib. Quāuis se tirio superbus ostro Comeret: qz niueis lapillis. Inuisus tamen omnibus vigebat

Luxurie nero sententis. Sed quondā dabat improbus verendis Patribus indecores curules. Quis illos igitur putet beatos. Quos miseri tribuunt honores.

Sequitur metrum quartum tertii libri.

Quāuis se tyrio supbus ostro. Hic incipit qrtus metru b' tertii qd dicit metru valenticū ab inuenteore dactylicū a pede pstante. tetrametru a numero pedū. In quo metro pbia pfirmat per exēplū qz dignitates no faciūt vere reuerēdū. qz p pns no ē bñtudo querenda in eis qz dignitates adueniebant nero ni q pessim' erat: qz ab eo aliis cōferebant. vñ dicit in lra. Quāuis supbus Nero sculentis luxurie comeret. i. ornaret. se ostro tyrio. i. purpura tincta i sanguine tyri. qz quis comeret se niueis lapillis. i. albis margaritis tñ ipse vigebat. oib' inuisus. i. odiosus. Nā iprob' nero dabat verendis p'rib'. i. reuerēdis senatorib' curules. i. tales dignitates. pp qz sedebāt in curulib' indecores: qz ab idigno dabāt. Quis igit putet. i. reputet illos honores bñs. quos miseri. i. iprobi qz vitiosi tribuunt qsi diceret null'. Nota dicit Macro nem sculentis luxurie. qz eps linconniensis noīe pculsus narrat. qz Macro oīa theatra Italic qz grecie p lustrās assumpto vario decore vestitus cytharistas tragidas qz aurigas sepe supasse visus est: tantis libidinib' eragitat' vt nec a matre nec a sorore abstinuisset videat reuerētia psanguinitatis. Virū in vxorē duxerat qz ipse a viro in vxorē recept' est. qz fuit luxurie tā inefrenate vt retib' aureis piscaret que purpuris funib' extrahēbat qz lauabāt ea frigidis qz calidis vnguentis que nunqz minus qz mille talētis pfect' qz nihilominus ipse Nero tā vitiosus dignitate ipiale adept' ē imo et aliis dignitates largit' est.

Prosa quinta tertii libri. In vō regna regūqz familiaritas effice re potentem valent. Quid nī qñ eoz felicitas ppetuo perdurat. Atqz plena est exēploz vetustas: plena ē pns etas qui reges felicitatē calamitate mutauerit. Pclara potētia que nec ad conseruationem quidem sui satis efficitur inuenitur.

Prosa quinta tertii libri. In vō regna hec ē gnta prosa huius tertii in qz oñdit pbia qz regnū qz regū familiaritas no cōferant verā potētiā quā pmittunt. qz ppter qz appetūt. Et pzo oñdit verā potētiā non esse in regnantib' secundo qz non in regū familiaribus ibi. Nā qd ego. qz d' autē in regnantibus non sit vera potētia qz p pns non sit vera beatitudo pbat quatuor vltis. Prima

sumitur ex paruitate duratiōis regnātū. Scda sumit ex paruitate cōtētionis. Tertia ex annexione timoris. Quarta ex defectu securitatis. Scda ibi. Qd si hec. Tertia ibi. Expertus sortis. quarta ibi. Atqui vellent. Primo pponit intentū per modū qōnis dicens. An regna et regū familia ritas valent efficere potentem. et rīdet yronice. quidni. i. q̄ re non efficerent potentem. q̄ eoz felicitas. i. potestas ppetuo pdurat. qd sup. nunq̄ contingit. vñ subdit. Atq̄ p. certe. vetustas plena est exemploz: et etiam p̄sens etas qui reges mutauerint suam felicitatem calamitate. Et subdit O preclara est potentia loquēdo yronice que nec iuenitur satis efficac ad p̄seruationē sui. Nota nulla felicitas ppetuo pdurat saltem tp̄alis. hoc patuit prius exemplo vetustatis posito de creso rege lidoz. hoc et patet exēplis eoz rū qui erant tpe Boetii. sicut de ipatoribus romanis q̄ crebro circa tpa sua mutabant. nunc bellis nunc insidiis oppressi vel alio modo obiecti. Et idē testatur. Brāfred? in poetria dicens. Hoc vnū p̄scire potes q̄ nulla potestas ēē morosa p̄t. si vis exēpla p̄iores respice fortunas. emicuit illa p̄ioz. florida p̄spitas. Adios subvīt arthas

Qd si hec regnorū p̄tās btitudinis auctor est:
Nōne si qua parte defuerit: felicitatē miuat: miseriam importet. Sed quis late hūmana tendātur iperia: plures necesse est gentes relinquī quibus regum quisq̄ non iperet. Qua vō pte beatos faciens desinit p̄tās: hac impotētia subintrat que miseros facit. hoc igitur modo maiorem regibus inesse necesse est miserie portionem.

Qd si hec regnoz p̄tās. Hic ostendit q̄ p̄tās regia nō ē vera p̄tās nec bñfica p̄pter puitatē extensionis eius dicens. Qd si hec p̄tās regnoz est auctor. i. cā btitudinis. nonne si qua pte defuerit regia p̄tās. ipsa miuat felicitatē et impoitet. i. inducat miserā. q. d. sic sed quis humana impia late tendant. tñ necesse est plures gentes relinq. quibus quisq̄ regum non iperet. nō enī p̄t esse q̄ vnus oibus impet q̄ vō parte desinit p̄tās faciens btās: hac pte subintrat potentia que facit miseros. Hoc ergo modo necesse est in regibus esse maiore portionē miserie q̄ felicitatis cū in maiori pte sit impotentes. Nota si p̄tās regia efficit btū. ergo vbi ē defect? p̄tās regie: ibi erit defect? btitudinis. cū igitur plures sint gētes sup quas nō ē p̄tās vnus regis q̄ que subiacēt sue p̄tati seq̄ q̄ rex in maiori pte erit miser et nō beatus. igit in p̄tate regia nō p̄sistit vera btitudo.

Expertus sortis sue periculum tyrānus regni metus pendentis supra verticem gladii terroze similitavit. Que est igitur hec potestas que sollicitudinum morsus expellere. que formidinum aculeos vitare nequit.

Expertus sortis. Hic ostendit q̄ in regnātibus nō sit vā potestas p̄pter annexionē timoris per exemplū dicens. quidam tyrannus. s. dionysius expertus sue sortis. i. fortune quātū esset anxia piculū metus. i. timoris sui. ipse similitavit. i. similitudine demonstravit terroze gladii supra verticē p̄dētis. Que est igitur hec p̄tās que neq̄ expellere morsus. i. corrosiones sollicitudinū. nec p̄t vitare aculeos. i. stimulos formidiniū. i. timoz. q. d. exilis. i. parua est talis potestas. Nota q̄ dionysius fuit qdam rex qui cum requireret a quodā suo familiari. quare semp tristaret cum tñ semp haberet beatā vitā. iste dionysius volēs sibi designare cām sue tristite iussit eum poni inter eplās lautas: et sibi supra verticem fuisse suspendi gladiū acutum tenui filo. Iste viso gladio p̄terit? eplari: nec letari potuit. cui dixit dionysius. talis enim est vita mea quā tu beatā putas. semp enī mortē mibi iminentez p̄uideo. Considera ergo quō felix esse poterit qui timere non desinit.

At qui vellent ipsi vixisse securi: sed nequeunt.

Dehinc de potestate gloriāntur. An tu potentē censes quē videas velle qd non possit efficere.

Potentem censes qui satellite latus ambit: qui quos terret ipse plus metuit. Qui vt potens ēē videatur in seruentium manu situs est:

Atqui vellent ipsi. Hic p̄bia ostendit idem quarta ratiōe q̄ sumit ex defectu securitatis dicens: Atqui pro certe. ipsi reges vellent vixisse securi sed nequeunt. i. non p̄t. Dehic idest ex quo sequit q̄ securi esse nō p̄t. quō gliant de sua potestate qd nō est faciēdū: qd p̄bat dicens. An. i. nunqd tu potentē censes. i. iudicas illū quē videas efficere. i. p̄cere velle qd nō p̄t. q. d. non est potens. An. i. nunqd illū censes potentē. qui ambit. i. circūdat latus suū satellite. i. multitudine. qui plus metuit illos quos ipse terret: qui vt videatur potēs situs. i. locatus est. in manu seruentiū. q. d. non est potens. Nota ex littera p̄t formari talis rō. illud qd non facit hōlez secuz hoc nō facit vt btū sed potētia tp̄alis est h̄mōi. igit r. Consequētia ē nota qz quāto maior potentia tanto minor securitas. Nota reges securi esse non p̄t. qz icōmoditates iminentes nō p̄t non formidare. Narrat enim Valerius de dionisio supradicto. qz in tātū timuit tonfozes barbaz qz filias suas docuit detondere barbas. ipsis autē senescentibus p̄cepit vt barbaz et capillos sibi aburerēt. et lectū cubicularē i lata fossa fecit que se ligneo p̄te f̄cepit. qz satellites et barbaros timuit

Nā qd ego de regum familiaribus disseraz cū regna ipsa tante imbecillitatis plena demonstrē quos qdē regia potestas sepe incolumis: sepe autē lapsa prostermit. Acro Senecam familiarē preceptorē suū ad eligende mortis coegit arbitrium. Papinianum diu inter aulicos potentem. militum gladiū antonius obiecit. Atq̄ vterqz potētie sue renūciare voluerūt quoz Seneca opes etiam suas tradere Neroni: seqz in ocium conferre conatus est. sed dū ruituros moles ipa trahit: neuter. quod voluit effecit. Que ē igitur potētia ista quā p̄mescūt h̄ntes. quā nec cū h̄re velis tut? sis. et cū deponere cupias: vitare n̄ possis.

Nā quid ego de regum. Hic p̄bia ostendit q̄ in familiaribus non consistit vera potentia. sedo excludit quādā obsecionē sibi. An presidio. probat ergo qz familiaritas regū nō facit esse vere potentē. cū h̄mōi familiaritas non possit retineri ad nutum. et ipsa retenta frequenter vergat in nocumētū dicit ergo. Nā qd ego disserā. i. dicā de familiaribus regū cū ipsa regna demonstrē esse tante imbecillitatis quos. i. familiares regū regia p̄tās incolumis. i. sana sepe p̄sternit. et ipsa regia p̄tās lapsa etiam prostermit ipsos. quō autē regia p̄tās incolumis destruat suos familiares. docet per exempla dicens. Acro coegit Senecam familiarem suū preceptorē. i. magistrū ad arbitriū eligende mortis. Antonius impator obiecit gladiū militū. Papinianum suū familiarē diu potentē inter aulicos. Atqui p̄certe vterqz Seneca et papinianus voluerunt renūciare sue potētie p̄pter crudelitātē principū voluerūt se subtrahere ab eis: quoz duoz Seneca conatus ē opes suas tradere Neroni vt ipm placarent. et voluit se conferre in ocium. i. i vitam solitariā: sed dum ipsa moles. i. magnitudo potētie. trahit ipsos ruituros. i. casuros. neuter effecit qd voluit. que est ergo ista potentia quam h̄ntes p̄mescūt. quā rez habere velis non sis tuus. et cū deponere cupias vitare nō possis vt patuit de Seneca et papiniano. Nota nero fingeat se magistrū suū Senecam timere postqz ipator fact? ē sicut in pueritia. Tñ mādauit sibi vt gen? mortis eligeret: qz viuere non posset. Seneca cibo et potu satiat

mas fecit aperte venam et bibens de anulo venenoso interit. Antiqui enim potentes et nobiles sub gema anuli veneni portabant ut si quid adversi eis contigisset ad mortem confugerent. Item antonius etis imperator in suos tyrannizavit qui papinianum suum familiarē diu inter amicos potentem gladiis militū occidi fecit et quibus per quō regia potestas incolumis sepe suos familiares psernit. Quō autē regia p̄as lapsa p̄sternat suos familiares et h̄ p̄z. cuj enim familiares imitantur regiaz p̄ratem necesse ē vt ipa deficiente etiam ipsi familiares deficiant.

CAn presidio sunt amici: quos non virtus sed fortuna conciliatur. sed quē felicitas amicuz fecit i fortunium faciet inimicum. Que vō pestis efficacior ad nocendū q̄ familiaris inimicus.

CAn presidio sunt. Hic p̄bia excludit obiectionē. Possēt enim aliq̄s dicere q̄ homo p̄t p̄seruari in sua potentia p̄ amicos. vñ q̄ aliqui p̄dāt p̄ratē est p̄ defectū amicorum hoc excludit p̄bia dicens q̄ hoc non p̄t esse v̄z de amicis qui fortuna conciliant. de amicis autē q̄ de virtute conciliant non est h̄ loquēdū. cum non cōputent̄ inter bona fortune de quibus h̄ loq̄t. vñ dicit̄ in littera. An presidio. i. auxilio sunt amici quos non virtus sed fortuna conciliat q. d. nō. hoc p̄bat per locū ab oppositis sic. Quē felicitas. i. fortuna fecit amicū. illum infortunū faciet inimicū. q̄ vō pestis ē efficacior ad nocendū q̄ familiaris inimicū. q. d. nulla: q̄ inimicitiam illius cauere non possumus cū et p̄st̄ secreta nostra p̄ familiaritatē. Nota de amicis sophistici loq̄t. Seneca. 2. epla. Qui utilitatis cā assumptus fuerit iādiu placebit q̄ diu utilis fuerit. Amicorū turba florentes circūcedit: sed circa eversos solitudo est. vñ poeta. Nā p̄cicio questus amor cū misere cedit. Inquā tū durat largitio durat amicus. Alter poeta. Dū fortuna tonat: fugientes terret amicos. Nā q̄ amet q̄s nō vera p̄cella docet. Et aliter poeta. Dum zephyrus flabat multus comitabar amicis. Ast oīs aq̄lo turbie flāte fugat. Et oratius Porrea formice nūq̄ ad inania tendūt. Nullus ad amissas ibit amicus opes. Q̄ d̄ autē familiaris inimicus multū noceat dicit poeta. Plus nocet vt nostis ad cūcta domesticus hostis. Et res ipsa docet qualiter ipse nocet.

CMetrum quintum tertii libri.

Ul se volet esse potentem:
Animos domet ille feroces.
Nec victa libidine colla

Sedis submittat habenis.
Et enim licet indica longe
Tellus tua inra tremescat:
Et seruiat vltima tile:
Tamen atras pellere curas
Miserasqz fugare querelas
Non posse: potentia non estz

CMetrum quintum libri tertii.

Ul se volet esse potentem. Hic incipit metrum quintum huius tertii qd dicit p̄amantiā ab i uētoze anapesticū a pede p̄d̄ante. catalecticū q̄ vna syllaba d̄ficit ad metri p̄fectionē. i quo metro p̄bia oñdit q̄o vera potentia sit acgrenda dicens. q̄ vera potētia p̄sistit in reprimēdo vitiosos motus vel cōcupiscentias inordinatas. q̄ sine h̄ nullus ē vere potens quātūcūqz dominet̄. dicit ergo. Ille q̄ volet se esse potētē domet aīos feroces. i. crudelēs: q̄ crudelitate h̄o assimillatur feris. nec submittat colla victa libidie. i. cōcupiscentie. sedis habenis. i. vitiosis motibz: h̄z enī tellus indica. i. terra indic tremiscat tua iura longe. i. licet p̄as tua extēdat se ad iādiā. i. h̄z tibi seruiat vltima tile: que est insula vltra britāniā vbi sol facit solstitiū estiuū et vltra non p̄gredit̄. tñ nō

posse pellere atras curas. i. obscuras sollicitudines et fugare miserā q̄relas puenientes ex aduersitate fortune nulla ē potentia. Nota q̄ vere potens est qui sensualitatē subducit rōni vñ Schi. Si vis oīa tibi subducere: subduce te rationi. multos enī rezeris si rō te rezerit. Et Arist. 4. ethi. Quēadmodū puez oīz vivere s̄m p̄cepta pedagogi ita oīz cōcupiscentibile cōsonare rōni. Itē Seneca. Adagnū iperū regit q̄ sibi ipsi oñat. Fortior ē q̄ cupiditate vincit q̄ qui hostē subicit. Est. n. difficilissimū vincere seipsum. et Salomon. Fortior ē expugnator animi expugnatore vrbūz.

CProsa sexta tertii libri.

Loria vō q̄ fallax sepe q̄ turpis ē. An non iniuria tragicus exclamat. O gloria gloria in millibus mortaliū nihil aliud facta nisi aurium inflatio magna. Plures enī magnū sepe nomē falsis vulgi opinionibus abstulerūt quo qd turpi⁹ excogitari p̄t. Nā qui falso p̄dicant: suis ipsi necesse ē laudibus erubescant.

CProsa sexta libri tertii.

Loria vō q̄ fallax. Ista ē sexta p̄sa huius tertii i q̄ p̄bia oñdit q̄ gloria mūdāna nō spectat ad verā b̄titudinē: nec fac̄ vere beatū. Et p̄io oñdit h̄ de gloria p̄p̄te virtutis. sc̄do de gloria q̄ puenit nobilitate sanguinis ibi. Iā vō. P̄io oñdit intētū de gloria que puenit ex laude falsē virtutis. Sc̄do de illa gloria que ex veris meritis p̄cedit ibi. Que si ē. P̄io oñdit talē rōnez. Illud qd ē fallax nō spectat ad b̄titudinē: nec facit b̄m: sed gloria falsē acq̄sita ē fallax: igit̄ r̄c. Undē dicit̄ i l̄ra Gloria vō q̄ fallax ē et q̄ turpis sup. satis p̄z. q̄ aut sit fallax p̄bat auctoritate cuiusdā poete q̄ tragedias cōposuit dicens. Uñ tragic⁹ qdaz exclamat et ponit auctoritatē eius in greco qd tantū sonat i latino. O gloria gloria in millibus mortaliū nihil aliud facta q̄ magna aurium inflatio qd māifestat dicens. Plures enī magnū nomē. i. gliam abstulerūt. i. falsē recepūt. falsis opinionibz vulgi. et oñdit q̄ h̄mōi gloria sit turpis dicens. Quō. i. iam dicto. i. h̄c glia falsis opinionibz. qd turpi⁹ excogitari p̄t. q. d. nihil. Nā q̄ falso predicant. i. laudant. necesse est vt ipi erubescant suis laudibz. Nota q̄ s̄m Tullii gloria ē fre quēs fama cū laude. Et ē duplex vana et vera. vana gloria ē q̄ nullo p̄ficiēte p̄cedit in esse. Vera ē q̄ nullo cōficiēte non p̄cedit in esse. fama autē ē cognitio alicui⁹ nō solū in p̄p̄nquo. sed et i remoto. Nota q̄ fama inducit glias falsas. gloria falsa erubescentiā. Nā erubescētia est crimen igloriatōis cātū ex aliquo turpi p̄petrato. Cū at aliq̄s se cognoscat falsē acq̄sisse gliam tunc h̄ timet manifestari ex cuius manifestatiōe incidit gliationē et verecūdiām.

Que si et meritis conqueste sint quid tñ sapientis adiecerint cōscientie: q̄ bonū suū non populari rumore: sed conscientie veritate metitur. Qd si hoc ipsum p̄pagasse nomē: nomen pulchrum videt: cōsequēs est vt sedū non extendisse iudicetur. Sed cum vti panloante differni plures gentes necesse sit eē: ad quas vni⁹ fama hominis nequeat puenire: fit vt quē tu estimas esse glorioz esse pro maxima parte terraz videatur inglorioz Inter bec vō popularē gratiā nec cōmemoratio ne quidem dignam p̄to: que nec iudicio vero puenit: nec vñq̄ firma perdurat.

Qne si etiaz meritis conqueste. Hic p̄bia p̄bat q̄ gloria meritis acq̄sita non spectat ad b̄titudinē. intendēs talē rōnē. Illud non spectat ad beatitudinē de quo nulla est cura sapienti. sed de gloria et meritis acq̄sita nulla est cura sa.

plenti ergo etc. Ad hoc est nota: Nam sapiens maxime cum
 fiat beatitudine cum sit maxime felix. id est. minorē pōit in
 litera dicens. **Q**ue. s. laudes spectantes ad glia: s. sint
 conq̄site meritis. qd̄ in adiecerint p̄scie sapientis: q̄ bonus
 suum meritū non rumore pplari sed veritate conscie quasi
 dicat nihil. Secdo pbat idem per locū ab opōsitis dicens
Qd si pulchrum est propagasse nomē. ergo miserum ē no
 men non propagasse: sed cū pro magna parte terrarū ne
 cesse sit nomen non esse ppagatum necesse est pro maiori
 parte miserum esse: dicit ergo. **Q**d si b̄ ipsum pulchrum
 videt sc̄ propagasse. i. divulgasse. nomen. i. glia. p̄ns ē
 vt iudicet sedum non extendisse nomē. sed sicut pauloante
 differui. necesse sit eē plures gentes. ad quas fama vnus
 hoīs nequeat puenire. sit. i. cōtingit. vt pro maxima parte
 terrarū ille videat̄ gloriū. quē tu existimas gloriōsum. et
 qd̄ aliq̄s d̄er sufficit ad beatitudinē q̄ homo sit glōsus i po
 pulo suo b̄fido fauorem ppli. Dicit p̄bia inter hec bona q̄
 sunt in opatiōe virtuosa non puto gr̄am popularē dignā
 cōmemoratiōe. que nec iudicio recte rōnis prouenit. nec
 vnq̄ firma p̄durat. **C** Nota q̄ sapienti non ē cura de glo
 ria. qd̄ dicit Macrobius. Sapiens fructū in p̄scietia ponit
 stultus aut̄ in glia. Et Seneca. Consciētia potius q̄ fa
 mam attende. sed pleriq̄ famā. pauci p̄sciam verent̄.
C Nota q̄ fama popularis nō puenit ex recto iudicio ra
 tionis. plus enim pplis seq̄t inclinatiōe sensus q̄ iudiciū
 rōnis. Nec etiā fama eoz p̄petue durat. qd̄ fm diuersas
 passiones vulgi variatur fama ppli. Vñ vulgares iudicāt
 fm concupiscentiā non fm rei veritatē. Pro tāto similes
 sunt auidibus quarum intuitū nox illuminat et dies cecat. ex
 quarto huius profa quarta.

C Jam vō q̄ sit inane: q̄ futile nobilitatis nomen
 quis non videat: que si ad claritudinem refertur
 aliena est. Videtur namq̄ esse nobilitas quedā
 de meritis veniens laus parentum. Quod si cla
 ritudinem predicatio facit: illi sint clari necesse
 est qui predicantur. Quare splendidam te si tuā
 non habes: aliena claritudo non efficit.

C Jam vō q̄ sit inane q̄ futile. Hic probat q̄ gloria pro
 ueniens ex nobilitate sanguinis etiam non spectat ad verā
 beatitudinē. Et p̄io ostendit vanitates h̄mōi glorie. scdo ostē
 dit quid boni sit in nobilitate. ibi q̄ si quid. dicit primo. iā
 vō qd̄ non videat quam inane quam futile. i. labile sit no
 men nobilitatis. q. d. manifestū est. que. s. nobilitas. si re
 fertur ad claritudinem. i. ad gloriam aliena est ab illis qui
 se nobiles esse gloriāntur. qd̄ pbat per diffinitionē nobili
 tatis dicens. Namq̄ nobilitas videt̄ esse quedam laus ve
 niens de meritis parentū. qd̄ si predicatio. i. laus facit cla
 ritudinē: necesse est vt illi sint clari. qui predicant̄. i. laudā
 tur h̄mōi aut̄ sūt parentes non tu: quare si non habes tuā
 claritatē que ex laude tua pueniat aliā claritudo non effi
 cit te splendidum. i. gloriōsum. **C** Notādū q̄ nobilitas s̄
 guialis est iane et futile nomen. qd̄ nihil v̄ nobilitatē homi
 nē nisi virtus. Vñ alanus in lib. de planctu nature. Quid
 tibi nobilitas: qd̄ claz nomē auoz. Si seruus vitis fact̄
 es ipse tuis. Itē nobilis est eni si qd̄ virtute refulget. De
 gener est solus cui mala vita placet. Et paup̄ Henricus.
 Non p̄signe genus. non claz nomen auoz. Sed probi
 tas v̄ nobilitate viget. Et Sen. Nemo est melior altero
 nisi qui rectius ingeniū h̄ altero. et ad bonas artes apt̄.

C Qd̄ si quid est in nobilitate bonum. id esse ar
 bitroz solum: vt imposta nobilibus necessitudo
 videatur ne a maiorū virtute degenerent.

C Qd̄ si qd̄ est etc. Hic ostendit cuiusmodi bonū sit in nobilita
 te dicens. Si qd̄ bonū est in nobilitate. illud solum esse ar
 bitroz. vt nobilib̄ videat̄ imposta necessitudo ne a virtu
 te maiorū. i. p̄genitorū degenerent sup. per mores v̄tiosos.
 melius est eni a patre ignobili descendere et morigeratum

esse q̄ a nobili et per vitia degenerare. **C** Notādū q̄ glo
 riandū non est de nobilitate: qd̄ dicit Sen. Si pulcher es
 lauda naturā. si nobilis lauda parentes. si virtuosus et sa
 piens lauda teipsum. si diues lauda fortunā: si potens ex
 pecta paulisper et nihil eris. **C** Notādū fm Tulliū opti
 ma hereditas a patribus traditur liberis oī patrimonio
 p̄stantior. s. gloria virtutum et decorez gestaz.

C Adetrum sextum libri tertii.
Adne humanam genus in terris
 Simili surgit ab ortu.
 Anus enim rerum pater est.

Anus qui cuncta ministrat.
 Ille dedit phebo radios.
 Dedit et cornua lune.
 Ille homines etiam terris.
 Dedit et sidera celo
 Hic clausit membris animos
 Celsa sede petitos.
 Mortales igitur cunctos
 Edidit nobile germen.
 Quid genus et proavos strepitis.
 Si primordia vestra
 Auctoremq̄ deum spectes:
 Nullus degener extat.
 Ni vitis p̄loza fouens
 Proprium deserat ortum.

C Adetrum sextum tertii libri.
Adne humanū genus. Istud est sextum metri
 huius tertii qd̄ dicit̄ alamanicū ab inventore
 dactylicū a pede p̄dominante. trimetru a nūe
 ro pedū. ypcatalecticū qd̄ vna syllaba sup̄ba
 bundat. In q̄ metro p̄sia pbat oēs hoīes esse nobiles pre
 ter v̄tiosos dicens. Oē genus humanū in terris culscū
 qd̄ sit p̄ditiois surgit ab ortu simili. qd̄ fm aiā oēs sunt
 ab vno creatore. vnus. n. ē pater rez. i. vnus creator sup.
 nobilis q̄ cūcta ministrat. sup. gubernandū. ille vnus pa
 ter dedit phebo radios suos. dedit lūe cornua: dedit hoīes
 terris. i. habitare in terris. dedit celo sidera p̄pter ornatū
 eius. Hic pater clausit aīos mēbris sup. corporeis aīos in
 quā petitos. i. acceptos. celsa sede. i. i celo. Iḡ nobile ger
 men. i. nobile p̄cipiū. edit. i. p̄ducit. cunctos mortales. i.
 hoīes. O hoīes qd̄. i. ad qd̄ strepitis. i. cū strepitu iactatis
 genus vestrum et proavos vestros. si. n. tu spectes. i. cōside
 res auctorem deum et primordia vestra nullus extat. i. est
 degener idest ignobilis. nisi fouens. i. opans p̄loza vitis
 suis deserat p̄p̄riū ortū. i. deū a quo processit. **C** Nota qd̄
 oēs hoīes ex ea pte qua sunt hoīes. sunt eque nobiles. cū
 eni nobilitas sit quedam excellentia p̄tracta ab origine. no
 bilitas hoīs p̄cipue d̄z attrēdi ex ea pte qua est homo. sc̄
 pte anime. Cū iḡt in oib̄ hoīb̄ sit eadē origo aīe: qd̄ oēs
 anime sunt a deo: oēs hoīes sunt eque nobiles. Solū aut̄
 illi sunt ignobiles qui degenerāt a sua origine. ania aut̄ a
 sua origine p̄ducta est a deo. et est similis deo. ideo illi so
 li a nobilitate degenerant: qui vitiosis morib̄ similitudines
 dei dempant: quam ex origine p̄traxerunt. **C** Nota dicit̄
 aīos celsa sede petitos: h̄ loq̄t more platōico. q̄ voluit oēs
 aīas simul eē creatas in celo et postea mitterent̄ in corpo
 ra qd̄ non est v̄z. sed aīe creant̄ in corporibus. ergo loq̄t̄
 more platōico qd̄ d̄s aīas receptas i celo clausit mēbris
 corporeis et de h̄ magis videbit̄. 9. metro huius tertii. **C** No
 ta qd̄ oīz hoīz est vna origo. qd̄ a deo sūt creati quē p̄es
 oēs vocamus. et oēs aīe sunt a deo. ergo nullus est nobi
 lior alio s̄z creationē: s̄ fm ingeniū b̄n. qd̄ soli illi sūt igno
 biles qui degenerant suam genealogiam cum descendit
 a virtutibus

a virtutibus et adherent vitis.

Prosa septimaterti libri.

Quid autem de corporis voluptatibus loquitur quare appetentia quod plena est anxietatis: satietas vero penitentia. Quantos ille morbos. quod intolerabiles dolores quasi quedam fructum neque fruentium solent referre corporibus: quare motus quod habeat iucunditatis ignoro. Tristes vero esse voluptatum eritus: quisquis reminisci libidinum suarum volet intelliget.

Prosa septima terti libri.

Quid autem dicitur. Ista est prosa septima huius terti qua proba ostendit beatitudinem non esse in voluptate. et primo ostendit hoc de voluptate generaliter. secundo de quadam voluptate specialiter. secunda libri. Honestissima quod dicitur.

Primum probat dupliciter scilicet quod ponit duas rationes. secunda sibi. Quae si beatus. Primum ostendit talem rationem. In illis non consistit beatitudo ad que sequuntur multe incommoditates. sed ad voluptates sequuntur multe incommoditates: sicut declarat in littera et dicit. Quid loquar de voluptatibus corporis. id est delectationibus corporalibus quare appetentia. id est cupiditas plena est anxietatis. quibus anxietas cum caret eo quod cupit. satietas vero. id est plenitudo voluptatum plena est penitentia. id est pene. cum igitur voluptatibus sit coniuncta anxietas et penitentia in eis non consistit beatitudo. et addit quatuor morbos ille voluptates et quibus intolerabiles dolores solent referre corporibus fruentium eis. quasi quedam fructum neque super. satietas per quare voluptatum motus. id est affectus. quod habeat iucunditatis. id est voluptatis ignoro. quisquis autem volet reminisci suarum libidinum. id est voluptatum. ipse intelliget. id est cognoscet. eritus. id est fines voluptatum esse tristes. Nota quod duplex est voluptas. scilicet intellectualis et corporalis prima est persequenda. scilicet intellectualis: quod consistit in speculatione animam beatificans. Secunda est fugienda quod consistit in delectatione sensuali corpus mortificans. unde Seneca. scilicet epistola dicit. Voluptates precipue extirpa que latronum more nos amplectuntur ut strangulent. et Tullius. Voluptas impedit omne consilium. atque ut sic dicam: oculos perstringit mentium. et in imica est rationi. nullum vult cum virtute habere commercium. Nota quod voluptas plena est penitentia: Narrat enim Valerius quod cum Demosthenes. probus quereret amorem. et haec meretricis ut consensum ferret ei centum talenta petentis. Demostenel aspiciens in celum respondit. pro tanto precio non emam tantum penitentiam. sciebat enim quod voluptatem inseparabiliter sequitur penitentiam. Nota quod voluptates multos morbos afferunt quod dicit Seneca in quadam epistola. Multos morbos multa ferula fecerunt. Et vult Aristoteles in ethicis quod laborantes in passionibus venereis et crapule maxime transmutantur secundum corpus. crapula enim plures occidit quam gladius.

Que si beatos explicare possunt: nihil cause est quare pecudes quoque beate esse dicantur: quarum ois ad explendam corporalem lacunam festinat intentione.

Que si beatus. Hic proba probat conclusionem prius positam alio modo deducendo ad inconueniens. Et est ratio ista. Si voluptatibus consisteret beatitudo. sequeretur quod pecudes essent beate quod est falsum. pecudes enim laborant ad explendam corporalem voluptatem. unde dicitur. Que voluptates si possunt explicare beatus. nihil cause est. id est nihil impedit. quare pecudes dicantur esse beate. quare ois intentio festinat ad explendam corporalem lacunam. id est in gluvem ventris. Notandum quod cum felicitas sit boni nature rationalis: nullas bestias felicitate beatitudine sui generis holum vivit arte et ratione. Notandum quod ad fugam bestialium voluptatum hortatur Aristoteles Alexanderum quadam epistola dicens. O Alexander declina a consuetudinibus bestialium voluptatum que corruptibiles sunt. carnalis enim appetitus inclinatur ad corporales voluptates que con-

tristant intellectum. Et subdit. Conatus voluptatum generat carnalem amorem. Hic generat avaritiam hec generat desiderium divitiarum. quod generat inuerecundiam. inuerecundiam presumptio. presumptio infidelitatem. infidelitas latrocinium propter que mala vitanda est voluptas.

Honestissima quod dicitur coniugis liberorumque foret iucunditas: sed nimis extra naturam dictum est: nescio que filios invenisse tortores: quorum quod sit mordax quecumque conditio: neque alias expertum te: neque nunc animum necesse est admonere. In quo euripedis mei sententiam proba. quod carere liberis infortunio dixit esse felicem.

Honestissima. quod dicitur. Hic proba ostendit quod beatitudo non consistit in quadam speciali voluptate. scilicet in matrimonio que licita est propter generationem proles. intendens talem rationem. In illa voluptate non consistit felicitas que habet anxietatem sibi annexam. sed voluptas matrimonii. est beatitudo sicut tangit in littera unde dicit. Iucunditas coniugis et liberorum foret honestissima: sed nimis est extra naturam dictum: quod natura abhorret quod volo dicit. quod nescio. id est. taceo. que. id est. aliquem invenisse. id est. habuisse filios tortores. quorum filiorum quod sit mordax. id est. anxia quecumque conditio siue bona siue mala neque necesse est te admonere aliter expertus neque necesse est admonere te nunc animum id est quo ego proba sententiam. Euripedis mei philosophi quod dixit carentes liberis infortunio felicem esse. Notandum quod anxietas inest patribus propter malitiam filiorum. Narrat enim Euripedes tropus in historia romanorum quod demetrius in suos seu filios: duos ex eis interfecit. et cum persequeretur tertium ille congregato exercitu obsedit patrem. Mater autem videns se non posse evadere seipsum interfecit. Etiam pater anxietur de bonis filiis propter incensam dilectionem eorum et promotionem quibus si alius adversi contigerit. propter reputat se infelicem. Et quo propter quod voluptas conjugalis habet anxietatem sibi annexam.

Adetrum septimum terti libri.

Habet hoc voluptas omnis Stimulis agit fruentes: Apiumque par volantum Abi grata mella sudit Fugit: et nimis tenaci Ferit icta corda morsu.

Adetrum septimum terti libri.

Habet hoc voluptas ois. Istud est metrum septimum huius terti quod dicit anacronasticum ab inventore. Jambicum vel anapesticum a pede predominantem: quod habet primam pedem anapesticum et reliqua iam bos. et est dimetrum. id est. quatuor pedum. catalecticis quod deficit syllaba. nam post tres pedes remanet una syllaba de quarto pede. In quo metro proba ostendit quid mali consistat quatur oem voluptatem. ois enim voluptas preter anxietatem sibi annexam est transitoria quod confirmat per quoddam exemplum dicens. Omnis voluptas habet hoc quod dicam. quod voluptas agit. id est. verat fruentes stimulis. id est. punitionibus. et est par. id est. similis. stimulis apium volantum. ubi pro postquam apium sudit grata mella. fugit et ferit corda icta. id est. percussa anxietate. et nimis tenaci morsu. quod dicitur. iocunditas voluptatis nimis est transitoria. sed anxietas quam affert nimis est permanens. Notandum licet ois voluptas corporalis primo delectet et postea pungat admodum apium. cum hoc maxime invenitur in voluptate venerea. ad cuius fugam Arist. hortatur Alexandrum dicens. O clemens imperator noli te multum inclinare ad coitum. quod coitus est quedam proprietate porcorum. que igitur tibi gloria si exerceas vitium bestiarum et actus brutorum. Crede mihi indubitatum quod coitus est destructio corporis abbreviatio vite. corruptio virtutum. legis transgressio. et generat feminicos mores. Qua

liter autem sit fugienda delectatio venerea docet alanus in de planctu nature dicens. Si venerem fugare velis. lo ea tempa vita. Nam locus et tempus pabula donat ei. Et paup henricus loquens de amore dicit. Proscribas igitur gladiis et fustibus ipsum. Et fugiendo fuga que fuga sola fugat.

Prosa octava tertii libri.

Nihil igitur dubium est quod beatus ad beatitudinem vite venia quodam sint: nec perducere eorum quemque valeant ad quod se perducaturas esse permittunt. Quamvis vero simpliciter malis sint brevissime monstrabo. Quid enim pecuniam ne congregare conaberis: sed eripies habenti. Dignitatibus fulgere velis: danti supplicabis. Et qui pretere ceteros honore cupis: postcendi humilitate vilescis. Potentiam ne desideras: subiectionum insidiis obnoxius periculis subiacebis. Gloriam petis: sed per aspera queque distractus: securus esse desistis. Voluptariam vitam degas: sed quod non spernat atque abiciat vilissime fragillissimeque rei corporis serum

Prosa octava tertii libri.

Nihil igitur. etc. Ista est octava prosa huius tertii in qua philosophia ostendit quod malis sint implicata predicta bona in quibus aliqui posuerunt felicitatem. secundo ostendit quod erilia sunt corporis bona ubi. Ita vero. Primo dicit. Nulli dubium est predicta consideranti quod beatus vite quibus nituntur homines ad beatitudinem pervenire sint quedam venia. nec valeant queque perducere eo. i. illuc ad quod promittunt se esse perducaturas. Quod malis sunt simpliciter brevissime monstrabo. Quid enim ceteris istorum est sine malo. quod dicitur nihil. unde subdit. Pecuniam congregare ne conaberis. i. laborabis. sed eripies. i. recipies habenti: et ita implicaberis malo violentie. vel fulgere dignitatibus danti supplicabis. et qui cupis ceteros pretere honore tu vilescis humilitate postcendi: potentiam ne desideras. subiacebis periculis subiectionum. gloriam petis. sed per aspera distractus securus esse desistis. Voluptariam vitam degas sed quis non spernat atque abiciat tanquam contemptibile serum vilissime. quod pro et fragillissime rei. scilicet corporis. Notandum quod homo querens pecuniam incidit in malum violentie. quod omnis pecuniosus est violentus. primo ethici. Sed querens dignitates et honores humilitate se aliis supplicabit. Sed dicit sene. in li. de beneficiis. Adolestu est verbum et onerosum demisso vultu dicit. rogo. Querens autem potentiam et gloriam: oportet quod propter potentiam et gloriam defendendam persecutionibus improborum se obiciat. et sic securus esse desistit. Querens autem vitam voluptuosam omnia quod corpori serviat. Sed dicit sene. Maior sum et ad maiora genitus sum quam quod sum mancipium id est servus mei corporis quod non aliter aspiciam quam aliquod vinculum mee libertati circumdatum.

Iam vero quod bona per se corporis ferunt: que erigua que fragilli possessione nituntur. non enim elephantes mole: thaurus robore superare poteritis. Non tigres velocitate prebitis: Respicite celi spacium: firmitudinem celeritate: et aliquando desinite vilia mirari. quod quidem celum non his potius est: quam sua qua regit ratione mirandum. Iam vero. Hic philosophia probat in speciali quod vilia sunt bona corporis que aliqui reputant erilia bona. secundo breviter recolligit supradicta ubi. Et quibus omnibus. Primo ostendit intentum de magnitudine. fortitudine. et corporis agilitate. secundo de pulchritudine. ubi. forme vero. Primo ostendit. quod homo non debet mirari de magnitudine fortitudine et agilitate corporis quod illa excellentius inveniuntur in brutis quam in hominibus dicens. Jam vero quis ferunt. i. cupiunt. bona corporis per se. i. gratia sui tanquam sunt optata que erigua. i. valde vilia. que

fragilli possessione nituntur. i. laborant. Non enim elephante mole. i. magnitudine. superare. i. excedere poteritis. nec thaurus robore. i. fortitudine. Non tigres prebitis velocitate. Respicite spacium. i. magnitudinem celi. firmitudinem id est fortitudinem celi. celeritatem. i. velocitatem eius et aliquando desinite. i. cessate. mirari vilia. i. inferiora bona. quod quidem celum non his predictis potius immo multo magis mirandum est quam sua ratione. i. intelligentia que regitur. sic similiter in homine multo magis laudanda sunt bona rationis quam bona corporis. Nota quod bona corporis sicut magnitudo fortitudo agilitas non multum sunt miranda. quod dicit sene. Non magnitudine et corporis velocitate magne res geruntur sed virtute. Ut catho. Consilio pollet cui vim non negavit. Item sene. Excellentia ingenii potest latere sub quacunque pelle. Nota sene. Iudorum in li. cibi mo. Elephantem greci a magnitudine corporis putant dictum. eo quod formam montis preerat. apud indos vero dicitur barro eo quod vox eius barritus. dicitur. dentes eius ebur. rostrum eius pmosade dicitur. Nota sene. Iudorum. Tigris est bestia variis coloribus distincta. mirabilis velocitatis. et cuius nomine quodam fluvio tigris appellatur quod rapacissimum est omnium fluviorum. Et sciendum quod per bestiam dicitur hec tigris legitimo tigris vel dicitur. sed per fluvium dicitur tunc hic tigris. et legitimo huius tigris

Forme vero nititur ut rapidus est: ut velociter: et vernaliu florum mutabilitate fugatior. Quod si: ut aristoteles ait: linceis oculis homines viderent ut eorum visus obstantia penetraret: nonne introspectis visceribus illud Alcibiadis superficie pulcherrimum corpus turpissimum videret: Igitur te pulchrum videri non tua natura sed oculorum spectantium reddit infirmitas. sed estimare quod vultis nimio corporis bona. dum sciatis hoc quodcumque mirari triduanam febris igniculo posse dissolui. Et quibus omnibus illud est in summa redigere. Sed hec que nec prestare. que pollicetur bona prestant. nec omnium bonorum congregatio perfecta sunt. ea nec ad beatitudinem quasi quodam calles ferunt: nec beatos ipsa perficiunt

Forme vero nititur. Hic philosophia ostendit intentum de pulchritudine forme super. quod sit erile bonum. quod est transitoria. et quod est tantum superficialis. et dicit vero per sed nititur. i. pulchritudo forme ut. i. que rapidus est. ut. i. que velociter est transiens. et est fugatior. i. mutabilior. mutabilitate florum vernaliu. quod dicitur. sanis est evidens. Unde si homines viderentur linceis oculis ut ait aristoteles. ita ut eorum visus penetraret obstantia. scilicet corpora. nonne illud corpus Alcibiadis superficie pulcherrimum introspectis visceribus turpissimum videretur. quasi dicit sic. Et quo concludit philosophia. Igitur te pulchrum videri non reddidit. id est facit tua natura. sed infirmitas oculorum spectantium. et subdit. Sed estimare quod nimio vultis bona corporis. dum sciatis. hoc quodcumque fuerit de bonis corporis posse dissolui igniculo. i. calore febris triduanam. febris enim acuta sene medicos quandoque tertio die perimit. Et tunc breviter recolligit supradicta dicens. et quibus omnibus illud redigere in summa. que hec. scilicet predicta bona. non possunt prestare ea que pollicentur. i. permittunt. nec perfecta sunt congregatione omnium bonorum. nec ad beatitudinem ferunt quasi quodam calles. i. via. nec ipsa perficiunt beatos. Nota tandem quod pulchritudo corporis non est durabilis quod dicit virgilius. O formose puer nitenti ne crede colori. Alba figura cadunt vacinia nigra leguntur. Notandum quod ceterum dicitur quod visus linceus obstantia corpora penetrat: sed illud nec ab aristotile nec ab aliquo autentico invenit. unde sene. in li. ethimologiae loquens de linceo dicit. quod linceus dicitur quod in luporum genere numeratur bestia maculis distincta. tergo ut pardus sed silis lupi cuius vincta converti in duricem preciosi lapidis dicitur qui ligurius appellatur. Nihil autem dicitur Iphido. dicitur penetratio visus. Nota quod Alcibiades mulier fuit

fuit pulcherrima quā vidētes quidā discipuli arift. dixerunt eā ad aristotelē ut ipsā videret. q̄ visa dicit. Si hoies lineos oculos haberēt vt queq; obstātia penetrarent itro specula visceribus corpus quod apparet pulcherrimū turpissimum videretur.

Adetrum octauum libri tertii.

Eu heu que miseros tramite deuio

Abducit ignorantia.

Non antram in viridi queritis arbore:

Nec vite gemmas carpitis.

Non altis laqueos montibus abditis

Ut pisce ditetis dapes.

Nec vobis capreas si libeat sequi

Tyrrhena captatis vada.

Ipsos quinetiam fluctibus abditos

Nozunt recessus equozis.

Que gemmis niueis vnda feratior.

Nel que rubentis purpure

Necnon que tenero pisce. vel asperis

Present echinis littora.

Sed quonam lateat q̄ cupiunt bonum

Nescire ceci sustinent.

Et quod stelliferum trās abiit polūm:

Tellure demersi petunt

Adetrum octauum tertii libri.

Eu heu q̄ miseros tramite deuio. Istud ē octauū metru hui' tertii cui' prim' vsus d̄r metru' a clepidiacū ab inuētoze. coriābicū a pede p̄dānate.

Secūda' versus d̄r metru' archilogicū ab inuētoze: iābicū a pede p̄dānate. In quo metro p̄bia deplāgit errorē hoīs q̄ in q̄rēdo minima bōa sūt prudentes. s; in q̄rēdo summū bonū abducit ignorantia. p̄rio facit hoc. sc̄do p̄cat ut homines tediati falsis bōis redeant ad vez bonum. sc̄da ibi. Quid dignū. Dicit ergo. Heu ē iteriectio dolentis r̄ ē disillabū pp̄ metz. q̄ ignorantia abducit miseros deuio tramite. i. transuersa via sup. a vō bono. vos hoies nō q̄ritis aux in viridi arbore. nec carpitis gēmas in vite. vos non abditis. i. nō absconditis. laq̄os p̄ captura pisciū in altis montib'. vt ditetis dapes pisce. r̄ si vobis libeat seq̄ capras non captatis. i. nō acceditis vada tyrrhena. i. mare tyrrhenū qd̄ ē in ytalīa. q̄netiā p̄ certe. hoies norūt. i. nouerunt: ipsos recessus abditos. i. absconditos fluctib' equozis. etiā hoies. norūt q̄ vnda sit feracior. i. abūdātor. niueis gēmis. i. margaritis: v' q̄ vnda sit feracior rubētis purpure. i. cōchilioz quoz sanguie sit purpura. r̄ hoies norūt q̄ littora p̄sent. i. abūdēt. tenero pisce. vel asperis echinis. i. talib' piscib'. s; quonā. i. vbi lateat bonū. s. beatificū. qd̄ cupiunt nescire sustinet ceci exites. r̄ illud bonū qd̄ abiit trās polū stelliferū. illd̄ hoies demersi cecitate ignorantie. petūt tellure. i. q̄rūt in terra. C' Nota dū s; fido. li. ethimol. caprea ē agrestis capra. q̄ qz acutissime videt greci eā miderculce p̄o. i. doreas appellauerāt. C' Nota dū s; isidoz qz echin' ē piscis puus semipedalis q̄ aderendo videt retinere nauē r̄ est piscis asprim' admodū ericū ad cādendū satis suauis.

Quid dignum stolidis mentibus imprecet.

Opes honores ambient.

Et cum falsa granī mole parauerint.

Tum vera cognoscant bona.

Quid. r̄c. Hic p̄cat p̄bia vt p' tediū falsoz bonoz hoies redeant ad vez bonū. Et dicit. qd̄ dignū ego imprecet stolidis mētib' hoim. q. di. nihil aliud nisi hoc qz hoies ambient ipsos honores r̄ opes r̄ cū pauerint. i. acq̄suerit sibi falsa bōa. graui mole. i. tediosa sollicitudie. tādē tedio du

et cognoscāt vera bōa. C' Nota dū qz ista deprecatio p̄bie s; ē ex malivolētia. s; ex benignitate: r̄ iō nō opiat qz hoies p̄ maneāt i desiderio honorū tpaliū. s; ut illd̄ desiderū magis sit eis mediū p̄ducēdi ad vez bonū nec ipsa imprecet cupiditatem vel ambitionem honoris adesse sed ut quib' adest per hoc ad verum bonum deducantur.

Prosa nona libri tertii.

Actenus mēdacis formā felicitatis ofidit se suffecerit quā si p̄spicaciter itueris ordo ē deinceps q̄ sit vera mōstrare. b. Atqz video inq̄: nec opib' sufficientiā: nec regnis potētiā: nec reuerētiā dignitatib': nec celebritatē glia nec leticiā voluptatib' posse cōtingere. P. An et cās cur id ita sit dephēdisti. b. Tenui quidē veluti rimula mibi videoz itueri: s; ex te cognoscere aperti' malim. P. Atqui promptissima rō est.

C Prosa nona tertii libri. Acten' men. Ista ē. p. p̄sa hui' tertii i qua p̄bia vult ofidere q̄ sit vera b̄iudo. Et p̄rio p̄tinuat diēta dicendis. sc̄do assignat cām false felicitatis. tertio ofidit q̄ sit vera felicitas. sc̄da ibi. Q. d. n. tertia ibi. Hēs igit ingt r̄ formā p̄rio dicit. Hacten'. i. hucul qz suffecerit ofidisse formā inendacis felicitatis. i. false. qz si p̄spicacit inueris. i. p̄sideres. ordo ē. i. restat mōstrare. deinceps. i. postea. q̄ sit vera felicitas. Et dicit boe. Ego video nec opib' sufficientiam posse p̄tingere. nec regis potētiā. nec dignitatibus reuerētiā. nec celebritatē glia. nec leticiā voluptatibus q̄ tū videt p̄mittere. Et sic falsa felicitas est in eis. r̄ dicit p̄bia. Itaqz tu dephēdisti. cās cur illud ita sit. Et dicit boe. Ego videoz itueri. i. cognoscere. tenui rimula. q. d. n. plene s; ip̄fecte video illas cās. s; ap̄t' cognoscere mali. i. magis vellē ex te. r̄ dicit p̄bia Atqz pro certe. r̄d. i. cā false. felicitatis p̄mptissima ē. C' Nota qz falsa felicitas d̄r mēdar eo qz si adplet qd̄ p̄mittit. diuinit. n. p̄mittit sufficientiā. dignitates reuerētiā. quā nō p̄ferūt sic p̄ ex p̄dictis C' Nota qz cognitio false felicitatis vtilis ē: qz cognitio mali expediēs ē ad cautelā fm̄ alanū in deplāctu nāe. qz malū si vitat nisi cognitū. r̄ qz noticia mali dūc in cognitonē bōi p̄ oppositū. igit vult p̄bia p̄rio assignare cās false felicitatis. r̄ tūc ofidere q̄ sit vā felicitas.

Quod eni simplex ē idiuisumqz nā: id error hūanus sepat. r̄ a vō atqz p̄fecto: ad falsuz ip̄fectūqz traducit. An tu arbitraris hoc qd̄ nihilo idigeat egere potētia. b. Adime inq̄. P. Recte tu qdē nā si qd̄ ē qd̄ i vlla re ibecilliozis valētie sit. i. hac p̄sidio necesse ē egeat alieno. b. Ita ē iq̄. p. Igit sufficientie potētieqz vna eadēqz ē nā. b. Sic videtur. P. Qd̄ vō huiusmōi sit sp̄nedū ne eē cēses an s̄ rez oim veneratōe dignissimū. b. At hoc inq̄ nec dubitari qdē p̄t. p. Addam' igit sufficientie potētieqz reuerētiā. ut hec tria vnū eē indicemus b. Addamus siquidē vera volumus p̄siteri. p.

Quod. n. simplex ē Hic p̄bia assignat cās false felicitatis r̄ declarās eā ofidit. qz sufficientiā. potētia. r̄ reuerētia. glia r̄ leticia sint vnū i re. secūdo ofidit quō hoies ista sepat ab uicē secūda ibi. Hoc igit qd̄ ē vnū. p̄rio dicit qz cā false felicitatis ē. qz error hūan' id qd̄ ē simplex. r̄ idiuisū nā sepat. i. diuidit r̄ error hūanus traducit a vō bono r̄ p̄fecto ad falsum r̄ ad ip̄fectū bonū. Et tūc declarat istā cās ofidēs qz reuerētia. potētia r̄ oia talia sūt vnū r̄ idē in re. r̄ p̄rio ofidit potētiā idē eē cū sufficientiā. r̄ dicit. An tu arbitraris illud qd̄ nihilo indigeat illud egere potētia. Et r̄idet hoc Adime inq̄. p̄bia approbat dicens. Recte tu qdē

rkides. Nam si quid est quod sit valētie ibecillioris. i. potētie debil' in vlla. i. in aliq' re. necesse ē q' hoc egeat aliō p'fidiō. Et dicit boe. ita ē in q'z. Cōcludit ergo p'bia dicens: igitur vna ⁊ eadē ē natura sufficiētie ⁊ potētie: ⁊ dicit boeti' sic videt. Tūc p'bia ofēdit dignitatē esse eandē cū p'dictis dicens. Qd' vero h'mōi sit. s. sufficiēs. ⁊ potēs. ne. i. nūqd' illud censea. i. iudices spernēdū tāq' idignū. an h' nō sp'nen dū h' dignissimū veneratiōe oim' rex. R'ndet boe. Nō p't dubitari qn' hoc sit dignissimū oī veneratiōe. ⁊ p'bia addam' ergo sufficiētie ⁊ potētie reuerētia q' hec tria vnu iudicem' ⁊ dicit boe. addam' ergo si volum' vā p'fiteri. C' Nō tādū q' potētia idē ē sufficiētie q'. n. aliqd' oīo sit sufficiēs. ita q' nulli' egeat ⁊ q' careat potētia p'dictionē includit: si carz potētia respectu alicui' potis nō eēt oīno sibi sufficiēs

C Motādū cuiusq' inest summa sufficiētia. ⁊ summa potentia: eidē inest ⁊ summa reuerētia. in q'z. n. aliqd' h'z rōnē p'cipiū. intātū est dignū reuerētia. vñ filii reuerēt' p'fēs. qz sunt p'cipiū eē eoz. ⁊ serui d'nos. qz sunt p'cipia seruorū in mādato mouētia eos p' ipiū. ⁊ reueremur viros virtuosos. qz sūt p'cipia gubernātia vitā pollicicā. Potētia autē dicit rōnē p'cipiū. vñ illud ē maxime p'cipiū qd' est potentissimum ⁊ ideo tale reuerendissimum.

Quid vero inqt: obscur' ne hoc atqz ignobile cēses eē: an oī celebritate clarissimū. Cōsidera vero ne qd' nihilo indigere: qd' potētissimū qd' honore dignissimū eē cōcessū ē egere claritudine: quā sibi p'fiteri nō possit: atqz ob id aliq' ex pte videat abiectus. **B.** Nō possū inq' qn' hoc vti est: ita ē celeberrimū eē cōfitear. **P.** Cōsequēs igit' ē vt claritudinē superiorib' trib' nihil differre fateamur. **b.** Consequit' in q'z. p. Qd' igit' nullius egeat alieni: qd' suis cūcta viribus possit: qd' sit clarū atqz reuerēdū: nōne hoc ē cōstat eē letissimū. **b.** s. vñ hūic inquā tali meror vllus obrepat: nec cogitare quidē possuz. Quare plenū eē leticie siquidē supiora manebūt necesse ē p'fiteri: **P.** Atqui illō quoqz p' eadē necessariū ē: sufficiētie potētie: claritudinis: reuerētie: iocūditatis: nomina quidē esse diuersa: nullo vero modo discrepare substantiaz **b.** Necesse est inq'.

Quid vero inqt. Hic ofēdit p'dictis eē annerā gl'am et leticiā dicens. Quid vero cēses. i. iudices. Illud qd' est sufficiētissimū potētissimū reuerēdissimū est ne hoc obscur' et ignobile vel ē clarissimū oī celebritate. i. gl'ia. R'ndet boe. Ego p'fitear illō eē celeberrimū. i. gl'iosissimū sicut ē. Tūc p'bia cōcludit dicens. Cōsequēs igit' ē vt fateamur claritudinē. i. gl'am nihil differre a trib' supiorib'. ⁊ dicit boeti'us Cōsequē in q'z. Tūc p'bia ofēdit idē de leticia dicens. Illud quod nulli' alieni egeat. ⁊ qd' cūcta suis virib' possit qd' sit reuerēdū ⁊ clar' nōne hoc ē letissimū. r'ndet boe. nō possū cogitare. vñ tali vllus meror obrepat. i. itret. Tūc cōcludit p'bia dicens. Si supiora manebūt vera necesse ē illud plenū eē leticie. ⁊ p' eadē cōcessa necesse est eē noīa diuersa sufficiētie. potētie. claritudinis. reuerētie. ⁊ iocūditatis. s. sub stātia eoz nullo mō discrepare. qd' cōcedēs boe. dicit necesse est in q'z. C' Motādū q' oēs creature p'panē ad deū sicut effectus ad suā cām. ⁊ q' noticia cuiuslibet cause reuocet i suo effectū necesse ē ipsi' dei rep'fiteri sub rōne bonitatis ⁊ perfectiōis q' ē mā laudis. cū autē gl'ia sit clara cū laude noticia necesse ē p'cipiū oīum rex. qd' ē sufficiētissimū potētissimū ⁊ reuerēdissimū. et eē gl'iosissimū. C' Motādū q' sufficiētissimo nullū bonū deest. ⁊ tale h'z appetitum q'etātū in bono adepto. q'es aut appetit' i bono adepto ē le

ticia. ergo bonum sufficiētissimū ē est letissimū. C' Motādū q' oīa ista sufficiētia. potētia reuerētia gl'ia. ⁊ letitia sunt vnum in s'ba. non at sunt vnu in s'ba sicut aggregatus ex diuersis reb' tūc. n. eēt ibi cōpositio q' repugnat potēti s'imo ⁊ dignissimo eo q' simpliciora digniora sunt cōpositis. sed de hoc postea melius patebit.

C P. Hoc igitur qd' ē vnu simplexqz natura prauitas hūana disp'tit: ⁊ dum rei q' p'tib' caret parte conat' adipisci. nec portioez q' nulla ē: nec ipaz quā mime affectat assegt. **b.** Quo nā mō inquā. **P.** Qui diuitias inqt' petit penurie fuga de potētia nihil laborat vñ obscurusqz eē maoult. mltas etiā sibi naturales quoqz subtrahit voluptates: ne pecuniā quā parauit amittat. S'z hoc mō nec sufficiētia qd' cōtingit ei quē valētia deserit: quē molestia pūgit: quē vilitas abiicit. quē recōdit obscuritas. Qui vō solū posse d'siderat: p'fligat opes d'spicit voluptates honoreqz potētia carētē gl'iaz quoqz nihil pēdit. S'z hunc quoqz h'z multa deficiant vides: sit. n. vt aliqū necessariū egeat: vt anxietatibus mordeat. Cūqz hec depellere neqat: etiā id quod maxie petebat. potēs eē desistat. Si misr' rōcinari de honoribus. gl'ia voluptatib' h'z: Nā cū vnumquodqz hoz idē quod cetera sit. q'ys hoz aliqd' sine ceteris petit: nec illud quidem quod desiderat apprehendit.

C Hoc igit' r. Hic p'bia ofēdit qualr' hoies illud qd' est vnu re' diuidūt. secūdo mouet dubitationē ibi. Quid igit' in q'z p'rio ofēdit quō hoies diuidūt illud quod est vnu. ⁊ dicit Illud qd' est vnu ⁊ simplex natura. illud disp'tit. i. diuidit' prauitas hūana. i. prau' error' hoium querēdo vnum sine alio. ⁊ vñ hoies conant'. i. laborāt adipisci p'tē rei. que p'tibus caret hō nō assegt' vllā portioē. i. p'tē nec ipam rem integrā quā affectat. ⁊ q'rit boe. Quo nā modo diuidunt hoies ista d'c' p'bia. q' petit diuitias p'pter fugā penurie. i. cā sufficiētie nihil laborat de potētia. s. maoult. i. magis vult esse vilis. i. indign' ⁊ obscur'. i. inglus. ⁊ ita nihil curat de dignitate ⁊ gl'ia. talis ē subtrahit sibi multas voluptates naturales. ne amittat pecuniā quā pauit. i. lucrat'us ē. s. h' mō ne sufficiētia p'igrit ei. quē valētia. i. potētia deserit: quē molestia pūgit. quē vilitas. i. irreuerētia abiicit. quē obscuritas. i. infamia recōdit. q. d. nō. Tūc ofēdit de potētia idē. d. Qui vō solū desiderat posse. i. potētiā ille p'fligat. i. disp'git opes desp'icit voluptates ⁊ honore carētē potētia. ⁊ nihil pendit gl'am. sed vides hunc supple potētē q'z multa deficiāt. sit. n. aliqū vt talis egeat necessariis. vt mordeat' anxietatib'. ⁊ cū nequeat ista depellere ē illud qd' maxime petebat. desistat esse potēs. S'z licet rōcinari de aliis tribus. s. de honorib' de gl'ia. de voluptatib' sicut de p'dictis duob'. nā cū vnumquodqz hoz p'fecte acceptū sit idē qd' cetera vt declaratū est q'sqz petit aliqd' hoz sine ceteris nō apprehēdit illud qd' desiderat.

C Motādū qui q'rit p'tē rei indiuisibilis p'tē nō inueniet nec ipam rem cui' p'tē querit. qz in rex natura indiuisibile parte h'z. cūqz igit' p'dicta qnqz. s. sufficiētia. reuerētia r. ex pte rei sint vnu ⁊ idiu' sibilis: licet differāt nominib'. q' q'rit vnu sine alio nō inueniet. C' Motādū q' ista qnqz put inueniūt in rebus sensibilibus in qb' h'nt esse mō imperfecto ⁊ diminuto sic vnu inueniūt sine alio. inquantuz aut' accipiūt s'm eē p'fectū. ⁊ s'm eē summū put inueniūt in b'itudine. sic sūt idem indiuisibil'. ⁊ vnu nō inueniūt sine alio qz summa sufficiētia est b'itudo. summa reuerētia est b'itudo. summa potētia ē b'itudo. ⁊ sic de aliis. C' Motādū q' q' hō nālr' desiderat b'itudinē. tūc vnumquodqz p'dictor'

dictorū quōq; desiderat sūm q̄ spectat ad b̄itudinē. hoc autē est sūm eē p̄fectū in quātū eadē sunt b̄itudinē. 7 q̄ b̄itudo cū sit de 2 ē indiuisibilis. oīa quōq; p̄dicta sūt vñū indiuisibilib̄. Et quo p̄ q̄ q̄ hoies querūt ista sūm q̄ ip̄fecta in q̄ tū sunt in sensibilibus: 7 tñ desiderant ea sūm p̄fectionē. iō homines non assequūtur p̄ ea quod desiderāt.

C B. Quid igit in q̄. p. Si quis cuncta sūt cupiat adipisci. summā quidē b̄itudinis velit. s̄z num in his eā repiet que demonstrauimus id qd̄ pollicentur non posse cōferre. b. Adinime in q̄. p. In his igit q̄ singula q̄dā expetēdoz. prestare creduntur b̄itudo nullo mō iuestiganda ē. b. Fateor in q̄ 7 hoc nihil verius dici potest.

C Quid igit in q̄. h̄ic p̄bia mouet dubitationē. qz. dem̄ est iā q̄ hō querēdo singula hoz diuisi s̄pe frustra b̄itudinē. P̄d̄t ergo dubitari. vtz querēdo oīa sūt q̄ra b̄itudo. dicit ergo boe. in l̄ra. Quid. igit i q̄. q. d. licet si q̄ra b̄itudo q̄rendo vñū quodq; diuisim qd̄ igit est si q̄ra sūt cū cupiat adipisci. nūq; ille sic velit summā b̄itudinis. nū quā b̄itudinē repiet in his bonis que demonstrauimus non posse cōferre. qd̄ pellicentur. i. p̄mittit Et r̄idet boe. Adinime in q̄. Cōcludit ergo p̄bia dicit. In his ergo nullo mō est iuestiganda b̄itudo. q̄ credunt p̄stare singula expetēdoz. i. desiderandoz. Qd̄ boe. p̄cedit dicens. Quod fateor. i. affirmo in q̄. ita esse. 7 hoc nihil verius dici p̄t.

C Morandū si aliq; querit oīa quinq; sūt ille q̄rit b̄itudinē in vli. sed errat in p̄culari q̄redo eā i istis t̄palibus b̄ois i q̄bus non inuenit. nō. n. summa sufficiētia nec potentia i uenit in eis. 7 sic p̄ q̄ q̄res vñū illoz vel oīa sūt sūm q̄ inueniunt in reb̄ sensibilibus cū habeāt eē i eis mō ip̄fecto nō p̄legit b̄itudinē. q̄res aut vñū istoz s̄z eē p̄fectū cū oīa sint vñū indiuisibilib̄ oīa querit 7 querit b̄itudinē.

C Ad. Habes igit iquit 7 formaz false felicitatis 7 causas: deflecte nūc in aduersū mētis intuitū: ibi .n. verā quam p̄misimus statū videbis: b. Atqui hec in q̄ v̄l ceco p̄spicua ē: eamq; tu paulo añ mō frustra: dū false causas apire conabar̄is. Nā nisi fallor: ea vera ē 7 p̄fecta felicitas: q̄ sufficiētē potētē. reuerēdū. celebrē. letūq; p̄ficiat. Atq; ut me interiori aduertisse cognoscas. q̄ vñū hoz: qm̄ idē cuncta sūt. veracit̄ p̄stare p̄t. Nanc eē plenaz b̄itudinē sine ābiguitate cognosco. p. O te alumne hac opiniōe felicē: siquidē hoc inq; adieceris. b. Quid naz in q̄. p. Eē ne aliquid i his mortalibus caducisq; rebus putas qd̄ h̄mōi statū possit afferre. b. Adinime in q̄ p̄nto. atq; a te nihil ut amplius desideret ostēsum ē. p. Nec igit vel imagines veri boni: vel imp̄fecta q̄daz dare bona mortalibus vid̄. vtz aut atq; p̄fectū bonuz cōferre nō possunt. b. Assentior in q̄.

C Habes igit inq;. Postq; p̄bia assignauit cāz false felicitatis. h̄ic ostēdit que sit vera felicitas. Secūdo ostēdit i quo sit cōstituta. ibi. Qm̄ igit agnouisti. P̄rio p̄bia dicit. Nā habes igit iam causas. 7 formā false felicitatis. nūc deflecte intuitū mētis tue in aduersū. idest in s̄iū false felicitatis hoc est ad verā felicitatem. ibi statū videbis verā felicitatē quam p̄misim. Et dicit hoc. At q̄ p̄ certe. vera b̄itudo p̄spicua est. i. māifesta et dictis q̄ et hōi ceco. q. d. tā māifesta est vera b̄itudo et dictis q̄ et hōi ceco si aliq; possit videre pateret. 7 tu paulo añ mōstrasti eā sup̄le verā felicitatē. dūz conabar̄is apire. i. declarare. causas false felicitatis. 7 dicit boetius Nāsi ego fallor ea est vera 7 p̄fecta fe

licitas. q̄ p̄ficiat sufficiētē potētē 7 reuerēdū. celebres 7 letū. ut etiā tu p̄bia cognoscas me boetū interiori. i. plenius aduertisse q̄ sit vera felicitas: ego sine ābiguitate cognosco h̄ic eē plenā b̄itudinē. q̄ vñū hoz. s. p̄dictoz veraciter potest p̄stare. qm̄ idē cūcta sunt. 7 dicit p̄bia quasi p̄gratulo boetio. O alumne hac opiniōe. te felicē sup̄ple dico. siq; h̄ adieceris sup̄ple qd̄ mō dicā 7 dicit. B. qd̄ nā inq; i. dicā. Dicit p̄bia. P̄ntas ne aliq; eē in his rebus mortalib̄ 7 caducis. i. t̄rāsitoris qd̄ possit afferre. i. dare h̄mōi statū. r̄idet boeti? Adinime p̄nto 7 illud ostēsum est a te ut nihil amplius desideret a b̄itudinē. Cōcludit ergo p̄bia dicens. Nec igit. s. sufficiētia. reuerētia 7 c̄ q̄ in rebus caducis inueniūt vel sunt imagines. i. silitudines veri boni et vident̄ dare mortalibus imp̄fecta bona. vtz autē 7 p̄fectum bonū cōferre nō possunt. 7 dicit boeti? assentior in q̄. C. Nota sufficiētia imp̄fecta que cōsiderat̄ in reb̄ t̄palib̄ nō ē vera sufficiētia. s̄z tantū silitudinaria. Sufficiētia autem p̄fecta includit oīa alia quattuor. 7 singulū alioz q̄ruoz p̄fecte alia icludit. 7 ideo illud quod dat vñū p̄fectum dat oīa. sed illud quod dat oīa facit vere p̄fectum. ergo dicit boetius illud quod potest veraciter vñū conferre illud cognosco esse beatitudinē. C. Itē assentior est verbum deponentale: 7 idem significat cūz verbo neutrali quod est assentio.

C P. Qm̄ igit agnouisti q̄ vera illa: sit q̄ aut b̄itudinē mentiant̄: nūc sup̄est ut vñū veraz hanc petere possit agnoscas. p. Id qd̄ in q̄ iam dudū vehementer expecto. p. S̄z cū vti in thimeo platonis inq; n̄o placet. in minimis quoq; rebus diuinum p̄fidū debeat implorari. qd̄ nunc faciendū cēses ut illius summi b̄oi sedē repire mereamur. b. Inuocandum in q̄ rerum oīm patrē: quo pretermisso nullum rite fundatur exordium. p. Recte inquit. ac simul ita modulata est.

C Quoniam igit que vera. h̄ic ostēdit p̄bia in quo vera felicitas sit constituta. 7 primo tangit ordinē hui? p̄tis ad p̄cedentia. 7 docet diuinū auxiliū eē implorandū ut cognoscat̄ in quo sit vera beatitudo. secūdo inuocat diuinū auxiliū. tertio ostendit intentū in quo sit vera b̄itudo. sc̄da ibi. O q̄ p̄petua. tertia ibi. Qm̄ igit. P̄rio dicit p̄bia. O Boeti quōiā agnouisti q̄ sit vera b̄itudo 7 agnouisti que mentiant̄ beatitudinē. nūc sup̄est ut agnoscas vñū illaz veram beatitudinē petere possis. Et dicit boetius. Illud iam dudū a te vehementer expecto. 7 dicit p̄bia. Lū diuinū p̄fidū. i. auxiliū in minimis rebus debeat implorari sic placet platonis n̄o in thimeo: qd̄ nūc cēses faciendū sup̄ple in tā arduo negotio. R̄idet boe. Inuocandū sup̄. cēso patrem oīm rez. i. deū sine quo nullū exordium rite fundat̄. qd̄ approbat p̄bia dicens. recte. tu inq; cēses 7 sūt sine intervallo p̄bia ita modulata est. i. p̄posuit iuocationē dei metrica modulatione. C. Nota q̄ in oībus diuinū auxiliū est implorandū. qz de? est qui diuitias sue sapie inluit in aīas sapientū. 7 tribuit studentib̄ gr̄am cognoscendi. cui nihil ē difficile. 7 sine quo nihil possibile ē possideri. ita scribit̄ i p̄logo de regimine p̄cipū: 7 omne datum optimū 7 oē donū p̄fectū desursum est descēdēs a patre luminū. ut dicit alia scriptura. Et dicit b̄is aug. Nemo tā erudit? nemo tā dicit? q̄ sup̄na illustratiōe nō idigeat. 7 b̄is gre. go. Nāsi itus sit q̄ doceat: i uanū lingua doctoris laborat̄ Ideo p̄bia volēs ostendere in quo sit vera b̄itudo iuocat diuinū auxiliū. quo pretermisso nullū rite fundat̄ exordium.

C Metrum nonum libri tertii.

Qui perpetua mundum rōne gubernas
Terrarum celisq; sator. y temp? ab euo
Tre iubes: stabilisq; manēs das cūcta moderi.

C Metrum nonū tertii libri.

Qui perpetua mundi ratione gubernas. Istud est metrum nonū huius tertii. quod dicitur omericū ab inuēto re quod omerus ipse adinuenit et dicitur croicū a mā. quod gesta heronū. i. viroz illustriū. hoc metro dicitur bebant et dicitur dactylicū a pede p̄dante. ex ametrū a numero pedū. quod p̄stat ex sex pedibus. In quo metro p̄bia inuocat diuinū auxiliū ad ostendendū i quo sit vera beatitudo. et quod ad ipsaz p̄ueniat. Primo ergo p̄bia captado beniuolentiā dei ipm̄ multipl̄r cōmēdat. sc̄do petitionē suā exprimit. ibi. Da p̄r. Circa primū sciendū quod tria reguntur ad petitionē eraudiendā. Primo requiritur potētia eraudiēdi. sc̄do volūtas. tertio sc̄ia. De primis duobus dicitur i q̄rto huius p̄sa. z. duo sūt in q̄b̄ ois hūanorū actiū effectus p̄stat voluntas et p̄tās. quoz si alterz vestit nihil est quod explicari q̄at. De sc̄ia p̄z. quod sine ea nihil rōnabilit̄ gerit. Volens ergo p̄bia ostēde quod deus possit. velit et sciat eraudire suā petitionē ostēdit ip̄z eē potētē ex mūdū gubernatōe. ex celi et terre creatōe et t̄p̄s p̄ductōe. Sc̄do ostēdit ip̄z volētē siue beniuolūtiē sui bōitate et elemētā quod p̄durit cūcta. tertio ostēdit ip̄m eē sapientē ex quorūdā effectiū specialīū p̄ductōe. sc̄da ibi Quē si externe. tertia ibi. Tu nūeris. Primo dicit. O pater qui gubernas mūdū perpetua rōne. i. perpetua p̄uidētia tua. quod es sator. i. creator terraz et celi: quod iubes t̄p̄s. i. p̄cedere ab euo. i. a perpetua duratiōe. tu manens stabilis. i. imutabilis. das. i. facis cūcta moueri. Notandū quod tota ista l̄ra. Qui perpetua vsqz ad illā p̄tē. da p̄r. dicitur legi suspēsiue et p̄t o hic tenentur vocatiue admiratiue vel dēp̄cariue. Notandū quod gubernare est res in debui sui finem ordinare quod spectat ad diuinā bonitatē. regit aut̄ prima cā oēs res p̄ter hoc quod cōmiscet cū eis istuēdo sup̄ eas virtutē vite et bōitatis s̄m auctozē li. de causis. Notandū quod mundus s̄m arist. in li. de mūdō est cōstitutio ex celo et terra et naturis quod in eis sūt. quē mundū deus gubernat perpetua rōne. i. sua p̄uidētia perpetua quod nō est trānsitoria sic p̄uidētia hūana. sed permanet duratiōe infinita. Notandū sic aliq̄s dicit sator quod semina plantaz et arborz p̄icit. sic deus dicit sator in q̄rtū celū et terrā creauit et p̄durit. p̄ celū autē et terrā et intell̄. gunt elemētā quod sūt in medio. dicit autē et terraz. ponēdo nūerum plalem p̄ singulari p̄ antiresim. Notandū quod tēpus est duratio successiua cū sit numerus motus s̄m prius et posterius ex q̄rto p̄bicoz. quod duratio p̄cedit ab euo. Ubi notandū quod eui est duratio p̄manēs tota s̄m nullā h̄is successiōe vel mutabilitatē annexā. et est idē quod eternitas. quod est p̄pria duratio dei. s̄m quā deus est cā ip̄s. sic. n. deus p̄ suūz eē est cā cuiuslibet eē. et p̄ suā bonitatē est cā cuiuslibet boni ita p̄ suā duratiōe est cā cuiuslibet duratiōis. Notandū quod deus est stabilis. i. imutabilis. quod nulla specie motus mouet. nō generatiōe et corruptiōe cū sit ingenerabilis et incorruptibilis. nec augmentatiōe et d̄minutiōe cū nō sit q̄s non alteratiōe nec loci mutatiōe cū sit imp̄tibilis. et p̄bat arist. d. p̄bi. ex ordine mouentū et mobiliū necesse est deuenire ad aliq̄d primū ois immobile et p̄ se et p̄ acc̄s. Notandū quod oia a p̄rio sunt mutabilia. vel s̄m esse vel s̄m operationē. Si s̄m esse hoc est dupl̄r. vel s̄m eē substantiale sic entia generabilia. et corruptibilia. vel s̄m esse acc̄sitale. sic corpa celestia que licet nō mutentur generatiōe et corruptiōe tamē mutantur s̄m esse locale. Si autem est mutatio s̄m operationē. sic intelligentie sunt mutabiles. quod in ip̄s est successio intellectiōnū. licet ergo si mutentur quo ad eē t̄n quo ad operationē. Aliter exponit. Stabilisqz manēs vas cūcta moueri. vel oib̄ speciebus motū. vel aliq̄b̄ speciebus motus. accipiēdo motū stricte vel large. Aliter exponit. Stabilisqz manens vas cūcta moueri. nō quod oia moueantur. sed quod quod mouet te dante mouet. et s̄se genus locutiōis. h̄t Joā. primo. Illuat oēm venientē in hūc mūdū. n̄ quod oēs s̄m illuminentur. sed oēs qui illuantur a deo illuminantur.

Quē nō externe pepulerunt fingere cause Materie fluitatis opus: vey insita summi

Forma boni iudice carens. tu cuncta superno Ducis ab exemplo: pulchre pulcherrimus ipse. Adundum meie gerens: siliqz imagine formans Perfectasqz iubes pfectam absoluere partes

Quē nō ex ter. Hic p̄bia ostēdit deū esse beniuolū et bōitate elemētē qua oia p̄durit et dicit. quē. s. deū externe. i. ex trisece cāe. nō pepulerūt. i. nō coegerūt. fingere. i. componere. opus. i. creaturā fluitatis materie quod fluit de eē ad nō eē. et conuerso de nō esse ad esse forme. Uey p̄ h̄ insita. i. intrinseca forma. summi boni. i. summe tue bonitatis. s. sup. pepit te fingere opus fluitatis materie: O p̄r. tu ductis. i. p̄ducit cūcta ab exēplo sup̄no. i. ab exēplari perpetuo tuipe pulcherrimū ab oī deformitate elongatus gerens mēte. i. mēoria. plenū mūdū seu pulchre mūdū. s. architectū. formās. i. p̄ducēs ip̄m mūdū sensibile. sili imagine sic p̄fuit in mēte tua. et tu iubes mūdū p̄fectū. i. p̄fecte p̄ductū. absoluere. i. absoluūtū tenere sine defectu alicuius p̄fectas p̄tes. i. elemēta et elemētata. quod spectat ad integritatē mūdū. Notandū quod oē quod necessitat a cā extrinseca necessitat ab efficiēte. vel a fine. quod nō sunt plures cāe extrinsece. efficiēs aut̄ necessitat dupl̄r. vel violētā iherēdo. ut p̄p̄ciēs lapidē sur sū. vel aliq̄d p̄ferēdo quo nāl̄r moueat sic generās formā dās leuitatis mouet ignē sur sūz d̄ necessitate nāe deus aut̄ si necessitat ab efficiēte p̄rio nō. s. necessitate violētē: cū nihil sit potētū eo. nec necitate sc̄do mō cū nihil ab alio recipiat. nec etiam necessitat necessitate finis. quod quod necessitat ab alio tanq̄z a fine cōparat̄ ad ip̄m sicut imp̄fectū ad p̄fectū. eo quod finis est bonū et p̄fectio illi quod est ad finē. deus aut̄ a nullo extrinseco p̄ficiē. Notandū quod sola bonitas diuina cogit ip̄m ad p̄ducēdū op̄ fluitantis materie. nō aut̄ coegit ip̄m necessitando sed libere mouēdo. Notandū quod inuidia facit quod aliq̄s bonū alteri non cōicat quod inuidia est tristitia de bono alteri. et quod talis inuidia in deo nō est. id̄ tuam bonitatē per creationē aliis cōi cauit. Ubi dicit plato i ibumeo. Ab optimo inuidia lōge relegata est. et p̄ h̄s sibi distilis put nāl̄r cuiusqz capax bitudinis esse poterat: efficiēz voluerit. Notandū quod sicut in agētib̄ p̄ nāz forma rei fidē p̄stitit in agēte s̄m eē reale. sic in agētib̄ sc̄dū intellectū forma rei p̄ducēde p̄existit secundum esse intellectuale. sicut artifer volens producere domū. oī formas domus p̄rio in mēte p̄existere tanq̄z exemplar ad cuius imitationēz faciat domū in materia. cum igitur deus sit agens p̄ intellectū p̄ducēs mūdū ip̄e p̄habuit in mēte sua exēplar mūdū et oīum partū. ad cuius imitationēz produxit mundus extra. supple quod mundus in mēte diuina p̄existēs d̄ architectū ab archos quod est princeps et typos similitudo quasi principalis similitudo cuius imago d̄ iste mundus sensibilis.

Tu nūeris elemēta ligas: vt frigora flāmis. Arida cōueniant liquidis: ne purior ignis Euolet: aut mersas deducant pondera terras.

Tu numeris elemēta ligas. Hic p̄bia cōmēdat deum ex p̄te sapie quo ad specialē effectiū p̄ductionē. et p̄rio ex productiōe elemētōz. Secūdo ex p̄ductiōe ale mūdū. Tertio ex p̄ductiōe nostraz alaz. sc̄da ibi. Tu triplicis tertia ibi. Tu causis. Primo dicit. O pater tu ligas elemēta numeris: idest proportionibus numeralib̄ ut elemēta frigida cōueniant. idest cōcordent flammis. idest calidif elemētis. et vt arida idest sicca elemēta conueniant liquidis. i. humidis elemētis. ne ignis purior inter elemēta euolet. idest exeat speram suam magis ascēdēdo et ne p̄dēra. i. grauitates. deducant. idest magis deorsum ducat terras mersas. idest depressas. Notandū quod elemēta habent proportionem numeralem inter se. sicut enī duo numeri quadrati cōueniunt in vno numero medio proportiōnali. sic duo elemēta contraria in duabus qualitibus conueniunt in vno elemēto medio p̄portionali vtriqz. Terbi

Uerbi gratia. Numerus quadratus est qui constat ex duobus suis in seipsum. dicendo bis duo. ter tria. bis duo in quaternarium: et ter tria in nouenarium. et accipe unum numerum medium proportionabilem. scilicet senarium qui secundum eandem proportionem excedit quattuor in qua excedit a nouem. sicut enim nouem continet sex et mediam partem sex. ita sex continet quattuor et mediam partem quattuor. Sic similis est in elementis. Nam ignis et aqua in duabus qualitatibus contrariatur. ignis. n. est calidus et siccus atque frigida. et humidum quod colligantur uno medio super aere. qui conuenit cum igne in caliditate: et cum aqua in humiditate. similiter est de aere et terra respectu aque. Secundum hanc sententiam littera sic exponit: Tu ligas elementa numeris. idest proportionibus numeralibus. ut frigoza. idest aque que frigide sunt. conueniant flammis. idest ignibus. qui calidi sunt per unum elementum medium quod est aer. et arida. idest terre que aride sunt conueniant liquidis idest partibus aeris que humide sunt per elementum medium quod est aqua.

Tu triplicis mediam nature cuncta mouentes
Connectens animam per consona membra resoluis.
Que cum secta duos motus glomeravit in orbes
In semet reditura meat: mentemque profundam
Circuit: et simili convertit imagine celum.

Tu triplicis mediam nature cuncta mouentes: Hic philosophia ostendit sapientiam ex anime mundi productione ubi sciendum quod ista littera communiter exponitur ad intentionem platonis in thymeo. sed quia ista expositio est difficilis et modice utilitatis ego eam pertransio: et ponam facilem expositionem. que est de mente aristoteli. Ad cuius evidentiam est notandum. quod per animam mundi hic intelligitur intelligentia mouens orbem. que per motus virtutes suam influit inferioribus. et hec intelligentia dicitur media inter deum et animam humanam. Sicut enim in dignitate et perfectione excedit a deo. sic ipsa excedit animam nostram. Nota tamen quod intelligentia huiusmodi dicitur esse triplicis nature propter tres operationes quas habet. scilicet mouere orbem. intelligere deum. et intelligere seipsam. Nota tamen quod orbes celestes dicuntur consona membra intelligentie quia per ipsos tanquam per organa et instrumenta intelligentia influit inferioribus. licet enim intelligentia prima intentione moueat propter se tamen secunda intentione mouet propter inferiora. His premissis littera plana erit. unde dicit sic. Tu deus animam supple mundi que est intelligentia. mediam super. inter deum et animam humanam. triplicis nature. idest triplicis operationis. mouentem cuncta supple inferiora per influxum illum tu connectens resoluis. idest distinguis. eam per consona membra idest per conuenientes orbes que anima cum secta. idest diuisa quantum ad operationes. glomeravit. idest impressit motum in duos orbes super. in orbem primi mobilis. et in orbem planetarum. ipsa reditura: idest resera meat. idest procedit in semetipsam supple intelligendo quod est una operatio. et ipsa circuit mentem profundam: idest mentem diuinam deum intelligendo. que est alia operatio. et ipsa conuertit. idest mouet celum. simili imagine. idest intelligentie. quod est tertia operatio eius. Adhuc nota licet corpora celestia sint diuersa tamen ratione unitatis ordinis possunt dici unum corpus. Similiter intelligentie licet sint diuersae. tamen possunt dici una intelligentia propter unitatem ordinis in operatione mouendi ergo dicit in singulari animam et non animas.

Tu causis animas paribus: vitasque minores
Prouehis: et lenibus sublimes curribus aptans
In celum terramque seris: quas lege benigna
Ad te conuersas reduci facis igne reuerti.

Tu causis animas paribus vitasque minores. Hic philosophia commendat sapientiam dei ex animarum nostrarum

creatione dicens. O pater tu prouehis idest producis animas hominum. et minores vitas. idest animas brutorum et plantarum paribus causis. quibus animam mundi produxisti. scilicet tu aptans sublimes. idest animas racionales hominum. lenibus curribus. idest celestibus stellis. tu seris eas in celum et terram. idest in corpora terrena. quas animas conuersas reduci igne. idest charitate reducete. facis reuerti ad te benigna lege. idest ordinatione tua. Nota quod anime bestiarum et plantarum dicuntur minoris vite respectu anime hominis. eo quod non habent tot hec ita perfectas operationes vite sicut anime hominis. Nota quod leues currus secundum intentionem platonicoz intelligit stellas compares curribus. dixerunt enim platonici. quod deus omnes animas simul creauerit et seminauerit eas in celo delegendo eas stellis comparibus. a quibus postea delabantur in corpora. sed hec opinio non valet. scilicet quod omnes anime simul sint create. immo omni die de nouo creantur et create corporibus infundunt. Dicuntur autem anime serri in celum propter virtutes celestem. ex qua unio anime ac corpus contrahit suam periodum licet anima a deo producat in corpore. tamen unio ex parte dispositionis corporalis dependet a virtute celesti. ideo dicit eas serri in celum et terram. quia anime non coaptantur corporibus nisi mediante virtute celesti. Unde secundo philosophicoz. Homo enim hominem generat et sol. Nota quod deus animas creatas aptat lenibus curribus idest stellis comparibus quod sic potest intelligi. quia anima creata comparitatez et similitudinem habet cum stella. Sicut enim stella est nobilior pars sui orbis et est perpetua sic anima rationalis perpetua existens est nobilior pars hominis. Vel sic potest intelligi quod deus animas creatas aptat lenibus curribus. idest rationi et intellectui qui dicuntur currus anime qui ducunt hominem in cognitionem rerum. quas animas serit in celum et terram. quia anima ratione et intellectu habet cognitionem celestem. et terrestrium. Nota quod per ignem reducens intelligit ardorem charitatis: que homines auersum a deo vitis facit ipsum redire virtutibus. nisi enim homo deum amet ipsum non querit nisi querat non inueniet. nisi inueniat ad ipsum non reuertetur.

Da pater angustam menti conscendere sedes.

Da fontem lustrare boni: da luce reperta

In te conspicuos animi defigere visus.

Dissice terrene nebulas et pondera molis.

Atque tuo splendore mica. tu namque serenum

Tu requies tranquilla piis: te cernere finis.

Principium. vector. dux semita. terminus. ides.

Da pater angustam menti conscendere sedes. Postquam philosophia captauit beniuolentiam dei ipsum multipliciter commendando: hic exprimit suam petitionem dicens. O pater qui facis omnia predicta da. idest concede menti super. humane. conscendere angustam sedem. idest nobilem sedem summi boni. da lustrare. idest inuestigando inuenire fontem boni. idest deum qui est fons omnis boni. da luce reperta. idest cognitione prehabita in te defigere. scilicet per amorem conspicuos visus. idest claros intuitus. animi. idest rationis et intellectus. O pater tu dissice. idest disperge nebulas idest obscuritates. et pondera. idest gravitates terrene molis. idest dilectionis terrene. atque mica. idest respicere tuo splendore. tu namque es serenum quo supple omnia illustrantur. Tu es tranquilla requies piis super. mentibus. te cernere. idest videre. est finis super. omnium. tu idem existis es principium. quia origo omnium rerum. tu es vector quod vehis nos per gratiam quo puenire non possumus per naturam. tu es dux dicens ab errore ignorantie ad veritatem sapientie. tu es semita cum sis via et veritas et per te ad te ipsum peruenitur. tu es terminus ultra quem nihil queritur cum sis summum et perfectum bonum. Nota quod sedes summi boni dicitur angusta. idest subtilis. quia vix magno labore ad

ipsam puenit. vel dicit angusta. i. nobilis. q. nihil sibi co
parari pot. Et deū vocat fontē summi boni. sicut enim
riuuli hnt existere et fluere a fonte et ipse a nullo. sic a deo
omne bonū hz esse. ipse aut a nullo. Nota ad hoc q. sedes
summi boni pscendat. oz q. iuestiget. et q. nō sufficit inue
stigare si non inueniat. nec inuenire si nō diligat. id pbia
petit p amorē defigi visum animi. i. rōnem et intellectū in
summū bonū. Nota q. q. intellectus et rō impediunt
et obscurant per affectionē et desiderū terrenoz q. corpus
qd corūpitur aggrauat aiām q. corpori est subiecta ideo
pbia petit fugari nebulas terrene molis. et q. non sufficit
fuga tenebray nisi assit lux illuminans: ideo petit illumi
nationē dicens. Atq. tuo splendore mica. Etz difficio
cis. i. dispergo vel remoueo. et dicitur a dis prepositione
inseparabili et a verbo ico icis.

Prosa decima libri tertii.

Quoniam igitur q. sit imperfecti que et pfe
cti boni forma vidisti. Nūc demonstrā
dum reoz quonā hec felicitatis pfectio
constituta sit. In quo illud primū arbi
troz ingrendū. an aliqd bmoī bonū: quale paulo
ante diffinisti: in rez natura possit existere. ne nos
preter rei subiecte veritatem cassa cogitationis
imago decipiat. Sed quin cristat. sitq. hoc velu
ti q. daz oium fons bonoz: negari nequit: Omne
enim qd imperfectum dicitur esse: id diminutio
ne pfecti imperfectūq. esse phibetur. Quo fit vt si
in quolibet genere ipsectū quid esse videatur: in
eo pfectam quoq. aliqd esse necesse sit. Etenim
pfectione sublata: vñ illud qd imperfectum phibe
tur extiterit. ne fingi quidem pot. Neq. enim ab
diminutis inconsumatisq. natura rez cepit exor
dium: ab integris absolutisq. pcedens in hec ex
trema atq. effeta dilabit. Qd si vti pauloante
monstrauimus: est quedam boni fragilis iperfec
ta felicitas: esse aliquam solidam pfectamq. nō
pot dubitari. **B.** Firmissime inquā verissimeq.
conclusum est. **P.**

Prosa decima tertii libri.

Quoniam igitur q. sit imperfecti. Ista ē decima p
sua tertii: i. q. pbia ostendit vbi vera bntudo sit
constituta et pzo pnuādo se pbat bntudinē per
fectam eē in rez nā. scdo ostendit in quo sit vera
bntudo. ibi. Quo vo. Primo dicit O Boeti qm vidisti
in precedentibus que sit forma imperfecti boni. et que sit for
ma pfecti boni. nunc reoz. i. opinor eē demonstrandum.
quonā. i. vbi hec pfectio felicitatis. i. pfecta felicitas. sit cō
stituta. i. quo sup. inuestigando. illud ego arbitroz primū
esse ingrendū. an aliquod bmoī bonū pfectū quale paulo
ante. i. octaua prosa diffinisti. possit existere in rez natura
ne cassa. i. vana. imago. i. spēs cogitationis nos decipiat
preter veritatem subiecte rei. i. cristis rei. sed neq. negari
qm cristat in rez natura pfectum bonū et pfecta felicitas.
et hoc bonū sit veluti fons oium bonoz et tunc pbat ipm
esse tali rōne. In quocūq. genere est repire imperfectum in
eodez est repire pfectum. sed i. genere rez est repire imper
fectum bonum et imperfectā felicitatem vt p. ex precedenti
bna: ergo in rez natura erit dare pfectū bonum et pfectaz
felicitatem. hanc rōnem ptractat in littera et dicit. Omne
quod dicitur esse imperfectum illud phibet imperfectū dimi
nutione. i. ex defectu pfecti. quo fit vt si in quolibet genere
videatur esse quid. i. aliqd imperfectū in eo genere necesse sit
aliquid esse perfectum. et enim sublata. i. circūscripta pfe-

ctione. nec fingi pot vt extiterit. i. esse habeat. qd phibetur
imperfectum. neq. n. natura cepit exordium a diminutis et in
cōsummatis. i. ab imperfectis. sed natura pcedens ab in
tegris et absolutis. i. pfectis. dilabitur in hec extrema. i. in
feriora. atq. effeta. i. infructuosa et hoc ergo accipit ma
ior rōnis in quocūq. repit aliqd imperfectum. Tunc subiu
git minorem dicens Sicuti pauloante monstrauimus q.
est fragilis boni et imperfecta felicitas. Et ponit pclusionē
dicens ergo dubitari non pot esse aliquā solidam et pfectā
felicitatē. quod pcedens. **B.** dicit. verissime et firmissime
conclusum est. Nota q. in p. talibus et sensibilib. nō
pot esse summū et pfectū bonū et q. multi sunt qui non pu
tant esse alia bona preter sensibilia. ideo ne aliqs putet nul
lum esse pfectū bonū in rez natura apbia pzo anteq. ostē
dat vbi sit situm pfectū bonū pbat ipsum esse. Nota
dum q. res subiecta est de q. hētur sermo et cognitio. h. dū
cogitamus de re que non est tūc est cogitatio cassa preter
veritatem subiecte rei decipiens nos. ne aut talis cognitio
videat esse summū boni. ideo primo pbat ipsum esse in re
tuz nā. Nota q. imperfectū non pot esse principū re
rum. q. perfectum prius est imperfecto. principio aut non
est aliqd prius. ex quo sequitur q. vbi est imperfectū ibi ē re
perire pfectū. Nota q. est deuenire ad aliqd pfectū
a quo natura incipit progredit ad posteriora ipsecta. cu
iusmodi sunt hec inferiora que dicuntur extrema et effeta.
q. sunt vltima causatorum non causa aliis inferioribus.

Quo vo inq. habitet ita cōsidera. deū rez oium
principē bonū esse. cōis humanoz cōceptio pbat
atq. nā cū nihil deo meli. excogitari qat: id quo
melius nihil est: bonum esse quis dubitat.

Quo vo inq. Sic pbia ostendit in quo pfectum bonum si
ue felicitas sit sita. scdo pcludit quoddam correlarium. ter
tio mouet dubitationez. scda ibi. Super hec. tertia ibi. At
qui h. q. Primo dicit vel ostendit pfectam felicitatē esse i
deo cōstitutā. secūdo ostendit p. que modū sit in deo ibi. S.
quēso primo ponit vnam ppositionē notā. secūdo ex ea
pbat intētū ibi. Ita vo. Primo dicit. Jam probatum est
q. est dare perfectum bonū quo vo. i. in quo habitet illud
perfectum bonum. ita considera. Et tunc subiungit ppo
sitionē. Ois conceptio cōis humanoz atq. probat. i.
pcedit deum esse bonum principem oium rerum et q. de
sit quoddā bonū. pbat per hoc: q. deo nihil melius excog
itari pot. et q. dubitat illud esse bonū quo melius nihil
est. q. d. nullus. Nota q. deum esse principem oium
rez oēs pcedunt. sed q. pitagorici duo posuerūt esse pici
pia rez. vnum bonum aliud malū. ne ergo aliqs occasio
ne huius negaret deū esse bonum. ideo hoc probat ex eo
q. nihil potest meli. excogitari deo. Tū dicit bna Aug.
in lib. de doctrina christiana. Omnes latine lingue scien
tes cūz aures eorum sonus tetigerit quo profertur deus:
mouentur ad cogitandum excellentissimam quandam i.
mortalem naturam. ita autem cogitatur deus vt aliquid
quo nihil sit melius.

Ita vo bonū eē deū rō demonstrat vt pfectum
quoq. bonū in eo eē conuincat. nam ni tale sit: re
rum oium princeps eē nō poterit. Erit. n. eo pre
stantius aliqd pfectū possidēs bonū. qd hoc pri.
atq. antiquus eē videat. Oia nāq. pfecta minus
integris priora eē claruerūt. qre ne in infinitū rō
pdeat: confitendū ē summū deū: sūmi perfectiq.
boni esse plenissimū. Sed pfectū bonū veram eē
bntudinē pstituiimus. veram igitur bntudinem
in summo deo sitam esse necesse est. **B.** Accipio
inq. nec ē qd contradici villo modo queat. **P.**

Ita vo bonum esse. Sic probat intētū q. bntudo siue p
fectum

fectum bonū sit sūmū in deo tali rōne. Perfectū bonum ē vera bitudo. sed in deo est perfectū bonum. ergo in deo ē vera bitudo. vñ dicit in lra. Ratio ista demonstrat deū eē bonum et conuincat. i. infallibiliter pcludat. in eo esse perfectum bonū. nam nī. i. nisi deus sit tale. i. perfectū bonū. nō poterit esse princeps oīuz rez. si enim non sit perfectū bonum erit aliqd prestantius eo possidens pfectū bonum: quia oīa pfecta claruerunt. i. manifesta sūt esse priora minus integris. i. pfectis. quare ne rō pdeat. i. pcedat in infinitum confitendum est sūmū deū esse plenissimū sūmū et pfectū. bōi et sic p mior rōis. i. q̄ in deo est pfectum bonū. Tunc probat maiorem dicens. Sed pstitimus. i. probauimus nona profa. pfectū bonū esse veram bitudinem igit̄ restat concludere q̄ necesse est veram bitudinem sicam esse in summo deo. Cui Boetius consentiens dicit accipio. i. concedo in quā. nec est qd̄ vllō mō queat p̄radi ei. **C** Motandū q̄ si deus non esset pfectū bonū sed imperfectū procederet in infinitū sic arguendo. Deus vel est pfectū bonū vel imperfectū. si pfectū habet ppositum. si imperfectū erit aliqd prius eo. cū pfectū sit prius ip̄fecto. Illud ergo prius vel est pfectū bonū vel imperfectū. si pfectū illud erit deus. et habet ppositum. Si imperfectū erit aliqd prius eo cum pfectū sit prius ip̄fecto. Itē querit̄ de illo priori. vel est pfectū bonū vel ip̄fectū. et sic pcedere tur in infinitū. vel dabitur deū esse pfectū bonū. et hoc inuit in lra cū dicit. Quare ne in infinitū ratio procedat.

Sed queso inquit te. vide q̄ id sancte atq̄ iuro labiliter pbes q̄ boni summi summū deū dirimus esse plenissimū. **B.** Quonā in quā mō. **P.** Ne hunc rez oīuz patrem illud sūmū bonū quo plenus esse p̄hibet: vel extrinsec⁹ accepisse: vel ita naturā habere presumas: quasi hūitis dei habite q̄ bitudinis diuersam cogites esse substantiā. **N**ā si extrinsecus acceptū putes: prestantius id qd̄ dederit: eo qd̄ accepit existimare possis. Sed hūc eē rez oīuz p̄cellentissimū dignissime cōfitemur. **Q**d si natura qd̄ est: sed rōne diuersum: cū de rez p̄ncipe loquamur deo: fingat que pōt quis hec diuersa conūnerit:

Sed queso te inquit. **H**ic p̄bia offidit p̄ quē modū vera bitudo sit in deo. q̄ non est in deo tāq̄ aliqd̄ distinctum ab ip̄so sicut accidens a subiecto. sed est idē cū ip̄so. qd̄ pbat quattuor rōibus. sc̄da ibi. **P**ostremo. tertia ibi. **O**mnino enim. quarta ibi. **R**espice inquit. **P**rimo p̄mittit intentionem suam cum quadam diuisione cuius membra improbat dicens. **O** Boetii queso te vide q̄ id sancte. i. firmiter et inuolabiliter probes q̄ diximus summū deū esse plenissimū bonū et dicit Boetius. Quonā modo sup. hoc probatur. Tunc ponit p̄bia diuisionem dicens. **P**sumas. i. putas ne hunc patrem oīum rez accepisse extrinsecus illud summū bonum quo p̄hibet esse plenus. vel presumas ita naturaliter habere a se illud bonū. quasi cogites diuersam esse s̄bam dei hūitis et bitudinis habite. Et tunc improbat membra. primo q̄ deus non accepit summū bonū ab extrinsec⁹ dicens. **N**am si putes bonū qd̄ in deo est extrinsecus acceptum tunc tu possis. i. potes existimare eē p̄stantius. i. melius illud bonū qd̄ dederit eo qd̄ acceperit sup. deo qd̄ est falsum: q̄ p̄stemur hunc p̄cellentissimū oīuz rez. Tūc probat q̄ p̄fectū bonū in deo non est i ip̄so naturaliter tanq̄ differens a s̄ba sua dicens. **Q**d si natura. i. p̄ naturā. inest deo summū bonū sed est diuersum ab ip̄so rōne quiditativa. fingat que pōt q̄s hec diuersa conūnerit sup. deum et summū bonū. q. d. non est dare aliquem priorem ista diuersa contingentē. **C** Motandū q̄ rō quaz p̄bia pretendit est ista. Summū bonū qd̄ est in deo vel est acceptum ab extrinsec⁹. vel inest sibi naturaliter. si ab extri-

sec⁹ aliquid erit prestantius et nobilissimū deo: q̄ dans summum bonū prestantius est recipiente ip̄so. si aut̄ inest deo naturaliter vel tanq̄ idē sibi. vel tanq̄ diuersum ab ip̄so si tāq̄ idē sibi habet ppositū. si tāq̄ diuersum ab ip̄so: erit aliqd̄ pri⁹ qd̄ ista diuersa p̄uerit talia autem fingere est difficile.

Postremo qd̄ a qualibet re diuersum est. id nō est illud a quo itelligitur esse diuersum. quare qd̄ a summo bono diuersum est: sui natura id summum bonum non est. qd̄ nephas ē de eo cogitare quo nihil cōstat eē p̄stantius.

Postremo qd̄ a qualibet. **H**ic p̄bia ponit sc̄dam rōnem q̄ summū bonū in deo non differt ab ip̄so. et est rō talis. Illud quod est diuersum ab alio non est illud a quo est diuersum. Si ergo summū bonū esset diuersū a deo: deus si esset summū bonū quod nephas est dicere. vñ dicit i lra. **P**ostremo illud quod est diuersum a qualibet re. illud si est illud a quo intelligit̄. i. videt̄ esse diuersum: quare quod sui natura diuersum est a summo bono. illud non est summum bonum. si igit̄ summū bonū ita sit in deo q̄ s̄m naturam est diuersum ab eo. seq̄ q̄ deus non sit summum bonū: quod nephas est cogitare de deo. quo nihil cōstat eē prestantius. **C** Nota si aliqd̄ esset in deo diuersum ab ip̄so: deus esset compositus. et non essentia simplicis quod ē falsum. **C** Itē qd̄ est in deo diuersum ab ip̄so. vel est accidens vel est pars eius. non accidens: q̄ deus nō ē subiectū alicuius accidentis. si est pars eius cum pars p̄cedat totū aliqd̄ erit prius deo: quod falsum est.

Omnino enim nullius rei natura suo p̄ncipio melior poterit existere. Quare qd̄ oīum p̄ncipium sit id etiā sui s̄ba summū esse bonum verissima rōne concluderim. **B.** Rectissime in quā. **P.** Sed sūmū bonum bitudinem esse concessū est. b. ita ē i quā. **P.** Igitur inquit deum esse ipsam beatitudinem necesse est confiteri. b. **N**ec iquam ppositis prioribus refragari queo: et ab illis hoc illatum consequens esse perspicio. **P.**

Omnino enim nullius rei natura. **H**ic p̄bia ponit tertiā rationem que talis est. Illud quod est p̄ncipiū oīuz for maliter est summū bonū: q̄ sūmū bonū nō potest eē p̄ncipiū: sed deus est p̄ncipiū oīuz. ergo formaliter est summū bonū: sūmū aut̄ bonū est bitudo. ergo deus formaliter est summa bitudo. vñ dicit in lra. **O**mnino. i. generaliter nullius rei natura poterit existere. i. esse melior suo p̄ncipio q̄ re qd̄ oīuz sit p̄ncipiū sicut deus illud etiā p̄cluserim veris sima rōne. summū esse bonū s̄ba. i. per s̄bam. cui assentiēs Boetius dicit. **R**ectissime in quā p̄clusum est. sed summū bonū esse bitudinem p̄cessum est dicit. Boetius: ita est in quā. **C**cludit ergo p̄bia. Igit̄ necesse est deū p̄fiteri ip̄az bitudinem. dicit Boetius. nec queo refragari. i. resistere. prioribus ppositis. i. p̄missis. et ego p̄spicio hoc illatum esse p̄his illis. i. ad illa. **C** Nota q̄ p̄ncipiū oīum rez op̄z esse summū bonū substantiāliter: q̄ si aliqd̄ aliud a p̄ncipio esset sūmū bonū substantiāliter sicut aliqd̄ p̄ncipiū. se q̄tur q̄ p̄ncipiū sit nobilissimū suo p̄ncipio. nā bonū substantiāliter nobilissimū est bono accidentaliter. **C** Item si p̄ncipiū non est bonum substantiāliter sed accidentaliter cum oē quod est tale per accidens reducatur ad aliqd̄ tale per se: tunc p̄ncipiū reducetur ad aliqd̄: et p̄ p̄his non eēt p̄ncipiū.

Respice inquit an hinc quoq̄ idem firmiter ap̄probetur: q̄ duo summa bōa que a se diuersa sint esse non possunt. **E**t enim que discrepant bonas: nō esse alterum quod sit alterūz liquet: quare neūtrum poterit esse p̄fectū: cuz alterutri alterū de-

est. Sed quod perfectum non sit: id summum non esse manifestum est: nullo modo igitur que summa sunt bona: ea possunt esse diuersa. Atqui et beatitudine et deum summum bonum esse collegimus. quare ipsam necesse est summam esse beatitudinem que sit summa diuinitas. **B.**

Nihil inquam nec re ipsa verius nec ratiocinatione firmitus: nec deo dignius concludi potest. **P.**

R. Responde inquit an hinc. Hic ponit quartam rationem quod beatitudo in deo non differt ab ipso. Si beatitudo differret a deo cum utriusque tamen deus que beatitudo sit summum bonum: essent duo summa bona. quorum unum non esset alterum. et cum unum deesse alteri neutrum erit perfectum et summum bonum: quod perfectum est cui nihil deest. ergo necesse est beatitudinem esse idem cum deo. unde dicit in littera. **O.** Boetius responde an hinc quod modo dicta illud quod probatum est firmitus approbetur. duo summa bona esse non possunt que sint a se diuersa. etenim liquet. id manifestum est. quod bona que discrepant. non esse alterum super eorum bonorum: quod sit alterum. quare cum alterum deest alteri. id est alteri. neutrum poterit esse perfectum: cum perfectum sit cui nihil deest. **C.** Sed manifestum est. illud non esse summum bonum: quod non est perfectum igitur nullo modo possunt esse diuersa ea que sunt summa bona. Atqui pro certo. deum et beatitudinem collegimus esse summum bonum. quare necesse est ipsam naturam que sit diuinitas. id est naturam dei esse summam beatitudinem. quod Boetius approbans dicit. nihil verius est ipsa re nec ratiocinatione firmitus: nec deo dignius concludi potest. **C.** Notandum et quarto topicorum quod per superabundantiam dicitur unum soli conuenit cum igitur summum bonum dicatur per superabundantiam non erunt duo summa bona. **C.** Item si essent duo summa bona vel essent eiusdem speciei: vel differrent specie: si eiusdem speciei erunt equaliter perfecta et unum erit superfluum. si differrent specie unum erit perfectius altero. quod impossibile est duas species esse equaliter perfectas: sed quod est imperfectius non est summum bonum. ergo non sunt plura summa bona.

C. Super hec inquit igitur veluti geometre solent demonstratis propositis aliquid inferre que porismata ipsi vocant: ita ego quoque tibi veluti corollarium dabo. Nam quam beatitudinis adeptione sunt homines beati. Beatitudo vero est ipsa diuinitas: diuinitatis adeptio fieri beatus manifestum est. Sed uti iustitie adeptione iusti: sapientie sapientes fiunt: ita diuinitate adeptos deos fieri simili ratione necesse est. **D.** Dis igitur beatus deus sed natura quidem vnus: participatio vero nihil prohibet esse quam plurimos. **B.** Et pulchrum inquam hoc atque preciosum siue porisma siue corollarium vocari mauius. **P.**

C. Super hec inquit. Hic perbia percludit ex dictis quaedam concludentem corollarium dicens. Super hec. id est perdicta ego tibi dabo corollarium. id est perclusionem corollarium. ita. id est sicut geometre aliquid solent demonstratis suis propositis inferre. que illa et ipsi vocant porismata. id est apertiones. Et tunc ponit corollarium quod omnis beatus est deus. quod sic inferit. quod adeptione beatitudinis fiunt homines beati: beatitudo vero est ipsa diuinitas ut probatum est manifestum est homines beatos fieri adeptio diuinitatis. sed sicut adeptio iustitie fiunt homines iusti: et adeptio sapientie sapientes. ita necesse est adeptio diuinitatis esse beatus siue deos. igitur omnis beatus est deus. sed natura quidem vnus deus est et non plures: participatio vero nihil prohibet plures deos esse. hanc conclusionem comedas. **B.** dicit. Et pulchrum inquam hoc. id est quod modo perclusisti. atque preciosum siue porisma siue corollarium mauius. id est magis velis ipsum vocari. **C.** Notandum quod omnis beatus est deus: hoc probatur ex littera sic. Homines fiunt beati adeptio beatitudinis: sed beatitudo est diuinitas. ergo homines fiunt beati adeptio diuinitatis sed adeptio

ne diuinitatis aliquid efficitur deus: ergo omnis beatus est deus. vel potest sic argui. Adeptio diuinitatis aliquid efficitur deus. adeptio diuinitatis aliquid efficitur beatus cum diuinitas sit idem cum beatitudine: ergo omnis beatus est deus. **C.** Nota per Augustinum. quod porus. id est est subtile foramen in corpore per quod sudor emanat. inde porisma. id est aperitio vel illuminatio sensus. Dicunt etiam porismata regule quas geometre proponunt ad aliquid ostendendum eo quod aperiant et illuminent mentem lectoris: et ipse allegat Boetium in hoc libro de hoc nomine porisma. **C.** Notandum etiam eundem Augustinum. a corona venit coronarium quod est summum victorie vel summum belli vel certaminis. id est corona vel aliquid aliud vel coronarium est vnus aliquid meretur honorem: vel adipiscitur coronam. Et etiam allegat Boetium in hoc loco de hoc nomine coronarium. sed contra ipsam nominamus coronarium. et est coronarium conclusio sequens ex premissis. **C.** Nota aliquid diceret. Si omnis beatus est deus cum plures sint beati. plures erunt dii. Respondit Boetius quod vnus est deus natura et essentialiter: sed participatio. id est participatio virtutis et immortalitatis possunt esse plures dii. unde per Augustinum. Ego dixi dii estis et filii ex celi oes. **C.** Item innuit per Augustinum. id est metha. vbi sic concludit. non valet pluralitas principum. sit ergo vnus princeps. id est secundum naturam et essentialiter. Ergo dicit Seneca. Viri speculatiui estis si deus in humano corpore hospitatus. **C.** Pro quo vltimum notandum quod deus est quadruplex. aliquid est deus nuncupatio ut idolum. Alius usurpatus ut demones culti dei sibi usurpantes ut dicit scriptura. Oes dii gentium demonia Tertius participatio ut homines beatitudines participantes. Quartus est deus natura beatus essentialiter eternitate. immutabilitate et concubilitate. primis tribus modis possunt bene esse plures dii. sed non quarto modo. **C.** Ultimo nota veritatem siue diuinitatem participare: non est nisi immortalitate. impassibilitate. subtilitate et agilitate adipisci. Nam mortale additum nobis separat nos a dijs: ut dicit Porphyrius. ergo adeptio immortalitatis erimus dii.

C. Atqui hoc quoque pulchrius nihil est quod his annectendum esse ratio persuadet. **B.** Quid inquam. **P.** Cum multa inquit beatitudo continere videatur vtrum ne hec omnia in vnus veluti corpus beatitudinis quadam partium varietate coniungantur. An sit eorum aliquid quod beatitudinis substantiam compleat. ad hoc vero cetera referantur. Vellem inquam id ipsarum rerum commemoratione patefaceres. **P.** Pone inquit beatitudinem bonum esse censemur. **B.** Ac summum quidem id est quod. **P.** Adde inquit hoc omnibus istis. Nam eadem sufficientia summa est. eadem summa potest ita. reuerentia quoque claritas et voluptas beatitudo esse iudicatur. **B.** Quid igitur. **P.** Heccine omnia bona sufficientia: potentia: ceteraque veluti quedam beatitudinis membra sunt. an ad bonum veluti ad verticem cuncta referantur. **B.** Intellego inquam quid investigandum proponas sed quid constituas: audire desidero. **P.**

C. Atqui hoc quoque pulchrius nihil est. Hic perbia mouet circa perdicta quaedam dubitationem. sed solo soluit ea ibi. Cuius discretionem. **P.** Primo dicit. Ex quo dicitur hoc corollarium esse pulchrum. Atqui pro certo hoc quod iam dicam nihil est pulchrius. quod ratio persuadet esse annectendum his. id est superadditis et dicit Boetius quod est pulchrum illud. dicit perbia. cum beatitudo videatur multa continere. videatur vtrum hec omnia coniungantur. id est constituentur veluti vnus corpus beatitudinis. quadam varietate partium. an sit aliquid eorum quod compleat substantiam beatitudinis. et ad hoc cetera referantur. Tunc Boetius petit hanc questionem magis elucidari dicens. Vellem inquam ut patefaceres illud

Securo igitur concludere licet dei quoque in ipso bono nec unquam alio sitam esse substantiam.

Sed deum. Hic proba ex conclusionem prius probata deducit secundam. scilicet deum et bonum esse idem secundum substantiam et dicit. Sed deum demonstravimus deum et veram beatitudinem esse idem et unum dicit boetius. ita est inquam. Ex quo concludit proba dicens. igitur securus relinquit concludere substantiam dei sitam esse in ipso bono nec unquam alio. id est alibi. **N**ota quod ex priora conclusione inferat secundam. accipiendum primam conclusionem pro maiore. arguendo sic. Bonum et beatitudo sunt idem secundum substantiam. sed deus est vera beatitudo. ergo deus et bonum sunt idem secundum substantiam.

Metrum decimum tertii libri.
Ac omnes pariter venite capti.
Quos fallax ligat improbis catenis
Terrenas habitans libido mentes.

Hic erit vobis requies laborum.
Hic portus placida manens quiete:
Hoc patens unam miseris asilum
Non quicquid tagus aureis arebis
Donat: aut hermus rutilante ripa:
Aut indus calido propinquus orbi:
Candidis miscens virides lapillos
Illustrant aciem: magisque cecos
In suas condunt animos tenebras:
Hoc quicquid placet excitatque mentes.
Infirmis tellus aluit cavernis.
Splendor quo regitur vigetque celum.
Vitat obscuras anime ruinas.
Hanc quisquis poterit notare lucem.
Candidos phebri radios negabit.

Metrum decimum tertii libri.
Ac omnes pariter venite capti. Istud est metrum io. huius tertii quod dicitur valenticii ab inventore et est undecasyllabum octans ex spondeo et dactilo. et duobus vel tribus trocheis: quod ultimo loco potest poni spondens vel trocheus. In quo metro proba post quod ostendit in quo sit summa beatitudo: hortatur ad istam beatitudinem pervenire dicens. Omnes capti quos fallax libido. id est fallax delectatio. habitans. id est possidens. terrenas mentes. ligat improbis catenis. id est vitiosis cupiditatibus. venite pariter huc. id est ad summum bonum quod est situm in deo. Tunc ostendit utilitatem veniendi ad illud bonum dicens. Hic. id est in isto bono quod est deus erit vobis requies laborum. cum ipse sit premium in hac vita laborantium. hic est portus. id est securitas manens placida quies. hoc est asilum. id est domus refugii. unum. id est solium. quod tamen ad deum est tutum refugium. patens. id est aptum miseris. Tunc comparat istud bonum ad bona temporalia ostendens bona temporalia esse vaniosa. quod sui cupiditate obtenebrant animam. Quicquid donat tagus fluvius iste aureis suis arenis. quicquid donat hermus fluvius rutilante. id est splendente sua ripa aut indus fluvius a quo dicitur india. propinquus calido orbi quod vicinus torride zone. indus inquam commiscens lapillos virides. id est smaragdos. candidis. id est margaritis super. omnia illa non illustrant aciem super. mentis. sed magis condunt. id est involunt cecos animos. in suas tenebras. id est ignorantias veri boni. hoc scilicet bonum temporale. quicquid. id est quicquid placet. id est excitat mentes ad cupiditatem. illud tellus aluit infirmis cavernis. id est profundis. quod in profundo terre gignuntur metalla et gemme. Tunc ostendit utilitatem boni quod est deus in quo est vera beatitudo dicens. Splendor. id est beatitudo splendens. quo splendore tegitur celus. ille vitat obscuras ruinas anime: quod splendor et obscuritas se non comparantur in eodem. quod ergo poterit notare. id est non avertit hanc lucem ipse. negabit. id est non curabit can-

didos radios phebri. id est solis. **N**otandum pro littera quod asilum secundum Augustinum dicitur domus refugii quam romulus fecit. ab a quo dicitur sine et sillon quod est tactus. quasi sine tactu. quod non erat probas aliquem ibi tangere vel offendere. **N**otandum secundum Iulium doxy lib. ethimol. Tagus est fluvius quem cartago hispanie sic nuncupavit. ex quo procedit copiositas arenis auriferis et ob hoc ceteris fluviiis hispanie est prelatum. **N**otandum secundum Augustinum quod hermus est fluvius asie: quod capos sinirneos secat fluctibus. et est plenus aureis arenis. **C** Indus autem secundum Iulium doxy est fluvius orientis: qui rubeo mari exercipit: a quo india nuncupatur habundans margaritis et smaragdis.

Sentioz inquam cuncta enim firmissimis nera rationibus ostendit. **T**u. illa quanta igitur estimabis si bonum ipsum quod sit agnoveris. **B.** Infiniti inquam: siquidem mihi pariter deum quod quod bonum est contingat agnoscere. **P.** Atque hoc verissima inquit ratione patefaciam: maneat modo que paulo ante conclusa sunt. **B.** manebunt inquam. **P.**

Sentioz inquam. **I**sta est undecima propha tertii in qua proba inducit boetius in cognitionem quorundam quod prius falsus fuit ignorare. scilicet quis sit finis omnium rerum. et quibus gubernaculis mundus regatur. **P**rimo ducit ipsum in cognitionem primi: scilicet secundo in sequenti propha. **P**rimo proba investigat definitiones boni. secundo ex hoc ostendit quod sit finis omnium rerum ibi. **E**t illa nimium. propha promittit quod ad. secundo proba aggreditur propositionem ibi. **N**one igitur. **P**rimo boetius assentiens predictis dicit assentioz inquam. scilicet iam dicitis. cuncta enim constant nera firmissimis rationibus. quod demonstratis. **E**t proba inquit. **Q**uanta. scilicet precii estimabis: si agnoveris quid sit ipsum bonum. **R**ati dicit boetius. Infiniti. scilicet precii inquam estimabo. si quidem mihi pariter contingat agnoscere deum qui bonum est: dicit proba. **A**tque pro certe. hoc patefaciam verissima ratione. maneat. id est concedat. modo. id est in modo que conclusa sunt paulo ante. **E**t dicit boetius manebunt sine omni contradictione in sui veritate. **N**otandum quod ad probandum aliquam conclusionem oportet principia manere in sui veritate et ea concedi. si enim negarentur non posset ex eis conclusio deduci. volens ergo proba ex eis quod conclusa sunt tanquam ex principiis concludere quod sit bonum. dicit hoc velle facere manentibus his que probata sunt et dicit boetius quod manebunt in sui veritate.

None inquit monstravimus ea que appetunt a pluribus: iccirco vera perfecta que bona non esse: quoniam a se invicem discrepant. cumque alteri abesse alteri: plenum absolutumque bonum afferre non posse. **T**u autem verum bonum fieri cum in una veluti formam atque efficientiam colliguntur: ut que sufficientia est eadem sit potentia: reverentia: claritas atque iucunditas. **N**isi vero unam atque idem omnia sint: nihil habere quo inter expectanda numerentur. **B.** Demonstratum est inquam nec dubitari villo modo potest. **P.** Que igitur cum discrepant minime bona sunt: cum vero unum esse ceperint. bona fiunt. **N**one hec ut bona sint unitatis fieri ademptione contingit. **B.** Ita inquam videtur. **P.** Sed omne quod bonum est boni participatione bonum esse concedis: an minime. **B.** Ita est. **P.** Sed idem esse unum atque bonum sibi ratione concedas. **E**adem namque substantia est eorum quorum naturam non est diversus effectus. **B.** Negare inquam nego. **P.**

Circa hanc mōstrā. ea. **H**ic pbia aggreditur intentus ostendendo qd sic bonū: et intendit pbare istaz pclusionē. bonū est illud qd oīa appetunt: quā pbat tali rōne. Unum et bonū sunt idē. et sed oīa appetūt eē vnū. ergo oīa appetūt bonum. Circa istā rōnem sic procedit. primo pbat maiores. scdo minores. tertio resumpta maiore infert pclusionē scda sibi. **A**osti ne igitur tertia ibi. Est ne igitur. probat ergo maiorem qd vnū et bonū sunt idē per modū qōnis. Et p̄rio querit dicens. **N**onne supra monstrauimus in nona p̄la ea q̄ appetunt a plurib⁹ sup. sufficientia. reuerentia. potentia. idcirco non esse vera bona et p̄fecta. qm̄ discrepāt a se inuicem sup. eo mō quo appetunt a pluribus et cū alterū abesse alteri non posse asserre plenū et absolutū bonū: qd nullo indigeat. tunc aut sup. monstrauimus vnū vey bonū fieri cū colligunt in vnā formā b̄itudinis atqz efficientiam. i. in vnā cām efficientē. s. deū vt que sit sufficientia. eadez sit potentia. et reuerentia. claritas et iucunditas. nisi vō oīa sint vnū et idem: monstratū est ea nihil h̄re quo numerentur. i. cōputent inter expetenda. i. desideranda. Et dicit **B**oetius demonstratū est in quā nec vello mō dubitari p̄t **C**iliterius querit. pbia. Illa que cum discrepant minime sunt bona. et cum ceperint esse vnū sūt b̄da. **N**onne hec cōtigit fieri bona adeptione vnitatis. dicit **B**oetius. Ita videt in q̄. Et subdit pbia. sed omne qd est bonū participatione boni pcedit esse bonū an minime. Et dicit **B**oetius ita ē **T**ūc pbia ex p̄cessis pcludit maiore dices. igitur filii ratiōe oportet vt pcedas vnū et bonū esse idēz: et p̄firmat illam pclusionem per locū ab effectu dices. **N**āqz eadē ē substantia eoz. quoz non est naturaliter diuersus effectus: qz idē in quantum idem natum est facere idem. **B**oetius concedens dicit. negare in q̄ nequeo. **C**irca hanc littera sic pbat qd vnū et bonū sunt idē. **Q**uocūqz non sunt bona nisi qz sunt vnū illa nō sunt bona nisi adeptiōe vnitatis. s. oīa sunt bona adeptiōe vnitatis: ergo vnū et bonū idē sunt. vel aliter arguit sic. **O**īa sunt bona adeptiōe b̄ditatis oīa sunt bona adeptiōe vnitatis. ergo bonum et vnū sunt idē **A**liā rōnem innuit in l̄ra dicens. Illa sunt vnū quoz nō est diuersus effectus. qz idem in quantum idem nō facit nisi idēz. ex secundo de generatione. sed vnū et bonū nō ē diuersus effectus: qz effectus vtriusqz est bonū. ergo sunt idē. et hec conclusio p̄z ex. 4. metaphisice. vbi **A**risto. vult qd bonum. et vnū conuertantur:

Circa hanc igitur inquit omne qd est tādū manere atqz subsistere q̄diu sit vnū. **S**ed interire atqz dissolui pariter atqz vnū esse destiterit. **B**. Quoniam mō. **P**. **A**t in aialibus inquit: cū in vnū coeunt ac p̄manent aīa corpusqz: id aīal vocat. **L**ū vō hec vnitās vtriusqz separatiōe dissoluitur interire: nec iam esse aīal liquet. ipsum quoqz corpus cū vna forma mēbroz cōiunctiōe p̄manet: humana visū species. **A**t si distribute segregateqz ptes corporis distraxerint vnitatem: desinit esse qd fuerat. **E**oqz mō p̄currenti cetera pculdubio patebit subsistere vnūqzqz dum vnū ē. **L**ū vō vnū eē desinit esse interire. **B**. **C**ōsideranti in q̄ mihi plura minime aliud videtur. **P**.

Circa hanc ne igitur omne qd est. **H**ic pbia pbat minorem. s. qd oīa appetunt esse vnū p̄ talem rōnem. **U**nūqzqz tandū manet atqz subsistit q̄diu est vnū. sed oīa nāliter appetunt manere et subsistere. ergo oīa appetunt esse vnū. **I**lli rōnis p̄rio declarat maiore. scdo minore ibi. Est ne igitur. tertio resumpta maiore pcludit intentū ibi. si qd aut sequit. **P**̄rio ergo declarans maiore qd vnūqzqz tandū manet q̄diu est vnū. dicit. **A**osti o **B**oetii. omne qd ē tādū manere atqz subsistere q̄diu sit vnū. et cū destiterit. i. desinit eē

vnū pariter p̄tingit dissolui atqz sterire. querit **B**oetius **Q**uoniam mō. pbia declarat in exemplo dicens. **I**n aialibus h̄ patet cū aīa et corpus in vnū coeunt atqz permanent vnū illud vnū vocat aīal. cum vō hec vnitās dissoluitur separatione vtriusqz sup. aīe et corporis. liquet. i. manifestū ē aīal interire et non iam eē aīal. **N**onit aliud exemplū. ip̄z ē corpus humanū cū p̄manet in vna forma coniunctiōe mēbroz tūc visū. i. videt humana sp̄s. sed si partes corporis distribute et segregate. i. separe ab inuicem. distraxerint vnitatem. corpus desinit eē qd fuerat. eodē mō p̄currenti cetera pculdubio patebit vnūqzqz subsistere. i. p̄manere. **D**eum ē vnū. cū vō desinit eē vnū interire videtur **E**t dicit. **B**. minime in q̄ videt mihi aliud p̄siderātū plura. **C**irca hanc qd aligis diceret. non videt qd esse et eē vnū sint eadē. qz mali sunt et tū nō sūt vnū. p̄batio. vnū et bonū sunt idē vt iaz p̄batum est. sed mali nō sunt boni. ergo nō sunt vnū. **I**ta rō soluit ex quarto huius negando maiore qz pbia quarto huius pbat malos non solū non esse potes: sed simpliciter nō eē. **U**nā mali bene sunt mali: sed qz simpliciter dicant esse non est verū sicut hō mortuus simpliciter non est hō. et de hoc videbit in quarto.

Et ne igitur inquit quod in quantum naturaliter agat relicta subsistendi appetentia venire ad interitum corruptioneqz desideret. **B**. **S**i aialia in quā consideret: que h̄nt aliquā volēdi nolēdi qz naturā: **N**ihil inuenio quod nullis extra cogētibz abiiciant manendi intentionē et ad interitū sp̄ote festinet. **O**mne namqz aīal tueri salutem laborat: mortem vō pernitiēqz deuicit. **S**ed quid de herbis arboribusqz: quid de inanimatis oīno consentiā rebus: prozsus dubito. **P**.

Et ne igitur inquit. **H**ic pbia probat seu declarat minorem. s. qd oīa appetāt esse et p̄manere. et p̄rio ostendit **B**. scdo pbat qd talis appetitus ē naturalis. scda ibi. **N**āqz nunc nos. **P**̄rimo ostendit intentū in aialibus. scdo in vegetabilibus. tertio in rebus inanimatis. scda ibi. **A**tqui nō ē. tertia ibi. **E**a etiam. **P**̄rimo dicit pbia. Est ne aliqd qd in quantum naturaliter agat. desideret vēire ad interitū. i. ad mortē. et ad corruptionem relicta appetentia subsistendi. **R**idetur **B**oet. **S**i p̄siderem aialia que h̄nt naturā. i. appetitū volēdi. i. p̄sequendi et nolēdi. in fugiendū aliqd. nihil inuenio qd abiiciant intentionē manēdi sup. in rez natura. et festinent sponte. i. voluntarie. ad interitū nullis causis extra cogenitibus. qz omne aīal laborat tueri salutem. et deuicit mortē et pernitiem. sed ego prozsus dubito qd de herbis et arboribus et quid de rebus inanimatis oīo p̄sentiaz sup. an talia appetant esse et permanere. **C**irca hanc **B**oet. nō dubitat quā aialia appetant. p̄manere cuius rōnem innuit. **I**llud qd laborat tueri salutem et vitare mortē. **H** appetit esse. et p̄manere. sed omne aīal est h̄mōi ergo et. **S**ed vtz ita sit in vegetabilibus et in rebus inanimatis de hoc dubitat. et p̄t esse rō dubitationis qz in talibus non sunt opationes ita manifeste subservientes appetitui naturali p̄manendi sicut in aialibus que mouent ad percipiendū nutrimentū. et ad alia que pertinent ad conseruationem vite.

Atqui non est qd de hoc possit ambigere: cū herbas atqz arbores intuearis primum sibi conuenientibus in aīal locis. **A**bi quantum earū natura queat cito exarescere atqz interire nō p̄t. **N**am alie quidem: cāpis alie montib⁹ oriunt. alias ferunt paludes: alie saxis herent. aliarum secunde sūt steriles arene: quas si i alia quispiā loca transferre conet: arefcāt. **S**ed dat cuiqz natura qd conuenit. et ne dū manere possunt itereant elaborat.

Atqui nō est q̄ de hoc. Hic p̄bia p̄bat q̄ vegetabilia fi-
cut herbe ⁊ arbores appetant esse ⁊ p̄manere. ⁊ hoc p̄bat
quatuor modis sicut patebit: primo ex locoz qualitate.
q̄ in talibus locis nascunt̄ vbi diutius possunt cōserua-
ri in esse. Unde dicit. Atqui p̄ certe. O boeti nō est q̄ pos-
sis ambigere. i. dubitare de hoc. vtrū inanimata ⁊ vegeta-
bilia appetāt esse p̄mū. i. p̄rio signo. Cū tu intuearis her-
bas atq̄ arbores nasci in locis sibi quentibus vbi quantū
earū natura. i. vigor nature queat nō possunt cito exarefce-
re ⁊ interire. nam alie campis oriuntur sicut olivæ: alie mō-
tibus sicut cip̄ssi: alie ferūt paludes sicut alnos ⁊ salices
Alie herent saxis sicut herbe que dicunt̄ capilli veneris ⁊
barba ionis. Aliaz herbarū sunt secunde. i. habundantes
steriles arene vt illi? herbe que dicūt̄ merica: quas si q̄spi-
am. i. aliquis conetur transferre in alia loca arefcant. sed
natura dat vnicuiq̄ quod sibi conuenit ⁊ elaborat ne inte-
reant. H̄diu manere possunt. C̄ Nota locus est p̄ncipiū
ḡnatiōis: q̄ saluat ⁊ cōseruat locatū: ⁊ ipso mediante vir-
tus celestis h̄ruit ipsi locato. Cū igit̄ vegetabilia sicut her-
be ⁊ plante requirāt determinata loca in quib⁹ saluant̄ ⁊
in aliis arefcant. p̄ q̄ ipsa appetant esse ⁊ permanere.

Quid dicam: q̄ omnes velut in terras ore de-
merso trahunt alimēta radicibus ac per medul-
las robur corticemq̄ diffundunt. Quid q̄ nobi-
lissimū quodq̄ sicuti medulla est in interiore seni-
per sede reconditur: extra vero quadam ligni fir-
mitate. Altimus autē cortex aduersum celi intē-
perie: quasi mali patiens defensor opponitur. Jā
vō quanta est nature diligentia: vt cuncta semi-
ne multiplicato propagentur: que omnia nō mō
ad tempus manendi: verum generati quoq̄ qua-
si imperpetuum permanenti. veluti quasdam ma-
chinas esse quis nesciat.

Quid dicā q̄ omnes velut in terras. Hic p̄bia probat
idē alio signo quod sumit̄ ex modo situationis partiū fm̄
quentiā ad attractionē alimēti quo cōseruat̄ esse eorum
Et dicit quid dicā ex hoc q̄ omnes. i. herbe ⁊ arbores tra-
hunt alimēta radicibus velut ore demerso in terras: ⁊ dif-
fundunt sibi alimentū p̄ medullas. p̄ robur ⁊ p̄ corticē q̄
nō est nisi propter appetitū p̄manendi. Tūc ponit aliud si-
gnū quod sumit̄ de dispōne partiū ad prohibēdū nocuitū
tū extrinsecū dicens. quid dicā ex hoc q̄ molissimum q̄
q̄ sicut est medulla semp̄ recondit̄. i. locat̄ in interiore se-
de. i. in medio plante. extra vero tūc quadā ligni firmitate.
vltimus autē. i. exterior cortex arboris. quasi patiens ma-
li. i. potens sustinere mala opponit̄ defensor versus intē-
perie celi. i. aeris. Tūc ponit aliud signū quod sumit̄ ex
propagatione seminis. que ordinat̄ ad cōseruationē natu-
re in alio simili in specie cū nō possit manere idem nūero.
Et dicit. Jā vero quanta est diligentia nature vt cūcta p̄-
pagent̄ semine multiplicato sup̄. considera que omnia se-
mina quis nesciat esse tanq̄ quasdam machinas. i. instrumē-
ta manendi. non modo. i. nō tū ad t̄p̄a v̄nietā manendi
in p̄petuū: generatim. i. successiua generatione. q̄. v. nullus
est cui hec nō pateat. C̄ Notandū q̄ radices plantaz ori si-
miles sunt: cū habeāt eandē operationē sup̄. trahere ali-
mētū habent autē plante radices infiras terre. quia ex ter-
ra humore trahūt ⁊ alimētū quod primo diffundit̄ i me-
dulla. deinde in robur. deinde in corticē. est medulla mol-
lissimū quod est in medio plante vel arboris. nō potēs pa-
ti intemperie caloris ⁊ frigoris. ideo natura ipsaz locauit
in medio. quā circūdat robur quod est lignum arboris. ro-
bur autē circūdat̄ cortice exteriori tanq̄ defensore ab in-
temperie aeris. C̄ Notandū q̄ quia vegetabilia non pos-
sunt idē nūero manere. sō natura p̄ducit̄ in eis semina per
quoz p̄pagationē permanent̄ idem in sp̄. i. in suo simili

Et etiam que inanimata esse creduntur: nonne
quod suū est queq̄ simili ratione desiderat. Cur
enim flammam quidem sursum leuitas vehit: ter-
ras vō deorsum pondus deprimit: nisi q̄ hec sin-
gulis loca motioneq̄ cōueniūt. Porro autē q̄
cuiq̄ consentaneū est: id vnūq̄q̄ cōseruat. si-
cuti ea que sunt inimica corrūpūt. Jā vō que du-
ra sunt vt lapides adherēt tenacissimis partibus
suis. ⁊ ne facile dissoluātur resistūt. Que vero li-
quentia vt aer atq̄ aqua facile quidē diuidenti-
bus cedunt: sed cito in ea rursus a q̄ abscisa re-
labūtur. Ignis vero oēs refugit sectionem.

Et etiam que inanimata. Hic p̄bia probat q̄ etiā inanima-
ta appetāt esse duob⁹ signis: p̄mo ex inclinatione na-
turali eoz ad locū. Et dicit sic. Et etiam que credūt̄ eē in-
animata vt lapis. aer. ignis. nōne desiderāt. i. appetūt. q̄. i.
omnia inanimata. q̄ suū est. i. sue nature consonū est: si-
mili rōne propter cōseruationē suū esse. q̄. v. sic. Cur enim
leuitas vehit. i. mouet flāmas sursum. ⁊ pondus. i. graui-
tas. deprimit terras deorsum non propter aliam cām. nō
si q̄ hec loca ⁊ motiōes cōueniūt singulis sup̄. p̄ saluatio-
nē eozum esse. ⁊ subdit. Porro illud q̄ est cōsentaneū. i.
cōueniēs cuiq̄. illud sup̄. cōseruat in eē vnūq̄q̄ sicut
ea que sunt inimica. i. cōtraria corrūpūt. Secūdo p̄bat il-
lud p̄ aliud signū sumptū ex cōseruatione naturalis pro-
prietatis h̄mōi est cōtinuitas quā quelibet res natural̄ nō
titur cōseruare. Unde dicit. Jā sup̄. ista vero que dura sūt
vt lapides adherēt tenacissimis. i. firmissimis suis parti-
bus. ⁊ resistunt per suā duritiē ne facile dissoluant̄. q̄ ve-
ro sunt liquentia. i. mollia. sicut aer ⁊ aqua. facile cedunt
diuidentibus. sed cito relabūtur. i. redit̄ in ea a quib⁹ sūt
abscisa. sed ignis refugit omnē sectionē. C̄ Nota q̄ hoc vlti-
mū q̄ dicit̄ ignē fugere oēm sectionē. dupliciter exponit̄
tur. p̄mo sic aliq̄ fecit̄ cum partes eius abinuicē se-
parat̄ ita vt in nullo cōueniāt sed partes ignis non sic pos-
sunt secari. quin semp̄ i aliquo cōueniāt: vt maxime patet
de igne q̄ ē flāma. alio mō exponitur sic q̄ ignis refugit
oēm sectionē q̄ p̄ vehementiā sue actionis corrūpūt ip̄s q̄
debet secare ⁊ ignitendo ip̄m in suā naturam cōuertit.

Neq̄ nunc nos de voluntariis anime cogno-
scientis motibus. sed de naturali intentione tra-
ctamus. Sicuti est q̄ acceptas escas sine cogita-
tione transigimus q̄ in somno ip̄m ducimus ne-
scentes. Nam ne in animalibus quidem manē-
di amor ex anime voluntatibus verum ex nature
p̄ncipiis venit: Nā sepe mortem cogentib⁹ cau-
sis: quā natura reformidat: voluntas amplectit̄.
Eōtraq̄ illud quo solo mortaliz rex durat diu-
turnitas gignendi opus quod natura semper ap-
petit: interdū coeret voluntas: adeo hec sui cha-
ritas non ex animali motiōe sed ex naturali inten-
tione procedit.

Neq̄ nūc nos. Hic p̄bia ponit q̄ desiderium essendi nō
ē appetit⁹ voluntari⁹ s̄ nāl. Et dicit. Neq̄ nos tractamus
nūc de motib⁹ voluntariis aie cognoscētis: s̄ de nāl̄ inten-
tōe: s̄ nāl̄ ē q̄ trāsigim⁹. i. digerim⁹. acceptas escas sine
cogitatione. ⁊ q̄ i sōno nesciētes ducim⁹ ip̄m. i. respira-
m⁹. Nā amor. i. appetit⁹. manendi. i. subsistendi in aiali-
bus. s̄. non prouenit ex voluntatibus sup̄. sicut tu estimas
q̄ sup̄ius posuisti solū in animalibus esse appetitū manē-
di. sed venit ex p̄ncipiis nature. quia natura reperitur tā
in animatis q̄ in inanimatis. Q̄ d̄ autē appetit⁹ manendi
non sit

non sit ex voluntate. probat dupliciter. Primo probat B quia voluntas sepe amplectit mortē que tollit esse indiui. di. Unde dicit. Voluntas sepe amplectit mortē. quā natura reformidat. i. abhorret. cogentib' causis. s. extrinsecis. si cut p3 de martirib'. Secūdo probat idē ex hoc. q' voluntas qñq' cohibet operationē cōseruatiuā esse specifici di. cēs cōtraq'. i. p. cōtrariū. illud opus gignēdi. quo solo du rat diurnitas. i. pmanentia rerū mortaliū. quod natura appetit. interdū coerct voluntas. sicut patet in continen. tibus. adeo hcc charitas. i. appetitus sui sup. manendi nō pcedit ex animali motiōe. sed ex naturali intentione quaz deus indidit nature.

Dedit enim prouidentia creatis a se reb' hāc vel maximā manendi caulā vt quoad possunt naturaliter manere desiderent. Quare nihil est q' villo modo queas dubitare: cuncta que sunt appetere naturaliter constātiā permanēdi. deuitare perniciē. b. Confiteor inq' nunc me indubita to cernere. que dudum incerta videbantur.

Dedit enī prouidentia diuina reb' creatis a se. hanc maxi mā cām manendi. vt desiderent permanere naturaliter qz diu possunt. quare nihil est q' villo mō queas. i. possis du bitare. cūcta que sunt naturaliter appetere constātiā per manendi. 7 deuitare perniciem. qd boetius cōcedens dicit Cōfiteor inq'. nunc me cernere indubitato. i. sine dubita tione que dudū incerta videbant sup. q' vegetabilia 7 ina nimata naturaliter appetūt pmanentiā essēdi. **M**otan dū q' duplex est appetitus naturalis 7 animalis. Natura lis est qui consequitur formā naturālē. 7 quia prima pfe ctio illius quod habet formā naturālē est eē. iō appetitus cuiuslibet rei naturalis ē ad suū esse habendū si careat. v' ad cōseruādū si habeat. Appetitus aialis est qui consequi tur formā apprehensam. 7 si ē forma apprehēsa p sensus. sic ē appetitus sensitiuus. qui semp tendit in cōueniētia na ture. si autē est forma apprehēsa p intellectū. tunc semp in clinatio conueniēs est appetitus rōnalis qui est voluntas 7 q' illud qd sū se est discōueniēs nature sibi est mors. illud homo apprehēdit quandoqz tāqz cōueniēs propter aliud annerū. s. propter premiū eterne vite. ideo voluntas sepe amplectit mortē quā natura reformidat ex quo p3 q' appetit' essēdi nō est primo 7 principaliter ex appetitū in tellectiuo. sed ex appetitū naturali. Nam appetit' intelle ctū nō inuenitur in oib' in qb' inuenit' appetit' natural.

Quod aut inquit subsistere ac pmanere appe tit id vnum esse desiderat. Hoc enī sublato nec esse quidē cuiqz pmanebit. b. Verū est inq'. **P**: Dia igit inquit vnū desiderāt. b. Cōsenti. **P**: Sed vnum. idipm mōstrauimus eē quod bonū est. b. Ita quidē. **P**: Cuncta igit bonum petunt qd quidē ita describas licet: ipz bonum esse qd o fidereē ab oibus. b. Nihil inq' verius excogita ri potest: nā vel ad nihilum cuncta referuntur. 7 vno veluti vertice dstituta. sine rectore fluitabūt aut siquid est ad quod vnuerfa festinent. id erit omnium summum bonorum.

Quod autē inquit subsistere. Hic pbia resumpta maiore concludit intentū dicens. quod aut appetit' subsistere 7 p māere. illd desiderat esse vnū. hoc enī sup. vno sublato nō pmanebit cuiqz rei suū esse dicit Boetius verū est. cōclu dit ergo pbia. Dia igit vnū esse desiderant. Et boeti' con sentiēs dicit cōsenti. 7 tunc maiore principalis syllogismi resumit vt cōcludat diffinitionē boni dicens. sed nos mō strauimus vnū esse idipm quod bonū est. dicit boetius ita quidē. tunc pbia concludit intentū formādo diffinitiones

boni dicens. igitur cuncta bonum petunt. qd bonū lz. i. li citū est. vt ita describas bonum est qd desiderē ab oib' Et dicit boetius nihil veri' excogitari pōt. qz vel ad nubi lū cuncta referūt 7 destituta vno vertice. i. principio cun cta fluitabūt sine rectore. Aut siquid est ad qd vnuerfa festi nent. illud erit sumū oluz bonoz. **M**otan dū q' oē qd ē vel appetit' pfici vel in sua pfectione saluari. cū igit pfici 7 in pfectione saluari sit bonū oia appetūt bonū. **M**otan dū cū dicit' omnia appetūt bonū ibi non accipiūt bonū pre cise p bono moralī. nec precise pro bono naturalī. sed pro bono cōiter accepto. quod bonū cōiter acceptū est esse cēn tiale vel accidentale conueniens rei vt pficiatur. vel in sua perfectione saluetur.

P. Et illa nimū inquit **D** alumne letor. ipaz enim medie veritatis notam mēte fixisti. Sed in hoc patuit tibi quod ignorare te pauloante dice bas. b. Quid inq'. **P**. Quis esset inquit rerum oim finis. Is est enī profecto qd desiderat ab oib'. quod quia bonum esse collegimus. oportet rerum oim finem bonum esse fateamur.

Et illa nimū inquit. Hic pbia ex dictis reducit boetius in cognitionē cuiusdā quod supra se ignorare confessus ē se 7 quis sit finis oim rerum. Et primo cōmendat dicituz Boetii dicens. O alūne nimū letor. qz tu fixisti. i. attigisti notā. i. cognitionē. mente medie veritatis. i. perfecte veri tatis que est in medio. sed hoc patuit tibi quod dicebas te ignorare pauloante sup. in primo libro sexta prosa. Et q' rit Boetius. quid inq' sup. est illud. dicit pbia. qz esset fi nis oim rez. Et subdit. Is enī est finis omnū rerū quod desiderat' ab omnib'. quod quia bonū esse collegimus: vt p3 ex diffinitionē boni. oportet vt fateamur bonū esse fi nē oim rez. **M**otan dū q' p notam medie veritatis intelli git noticiā diuinā. sicut pūctū est mediū circuli. a quo oēs linee ducūtur. sic deus est mediū veritatis. a quo omnis veritas procedit. **M**otan dū q' oia appetūt sui finē cū fi nis sit pfectio rei. 7 res destituta suo fine frustraē. Cū igit de ratioe finis sit esse bonū. quia auferentes finē auferūt naturā boni ex scdo metaphisice. iō finis oim rez ē bonū.

Quod aut inquit subsistere ac pmanere appe tit id vnum esse desiderat. Hoc enī sublato nec esse quidē cuiqz pmanebit. b. Verū est inq'. **P**: Dia igit inquit vnū desiderāt. b. Cōsenti. **P**: Sed vnum. idipm mōstrauimus eē quod bonū est. b. Ita quidē. **P**: Cuncta igit bonum petunt qd quidē ita describas licet: ipz bonum esse qd o fidereē ab oibus. b. Nihil inq' verius excogita ri potest: nā vel ad nihilum cuncta referuntur. 7 vno veluti vertice dstituta. sine rectore fluitabūt aut siquid est ad quod vnuerfa festinent. id erit omnium summum bonorum.

Quod aut inquit subsistere. Hic pbia resumpta maiore concludit intentū dicens. quod aut appetit' subsistere 7 p māere. illd desiderat esse vnū. hoc enī sup. vno sublato nō pmanebit cuiqz rei suū esse dicit Boetius verū est. cōclu dit ergo pbia. Dia igit vnū esse desiderant. Et boeti' con sentiēs dicit cōsenti. 7 tunc maiore principalis syllogismi resumit vt cōcludat diffinitionē boni dicens. sed nos mō strauimus vnū esse idipm quod bonū est. dicit boetius ita quidē. tunc pbia concludit intentū formādo diffinitiones

Quod aut inquit subsistere. Hic pbia resumpta maiore concludit intentū dicens. quod aut appetit' subsistere 7 p māere. illd desiderat esse vnū. hoc enī sup. vno sublato nō pmanebit cuiqz rei suū esse dicit Boetius verū est. cōclu dit ergo pbia. Dia igit vnū esse desiderant. Et boeti' con sentiēs dicit cōsenti. 7 tunc maiore principalis syllogismi resumit vt cōcludat diffinitionē boni dicens. sed nos mō strauimus vnū esse idipm quod bonū est. dicit boetius ita quidē. tunc pbia concludit intentū formādo diffinitiones

Quod aut inquit subsistere. Hic pbia resumpta maiore concludit intentū dicens. quod aut appetit' subsistere 7 p māere. illd desiderat esse vnū. hoc enī sup. vno sublato nō pmanebit cuiqz rei suū esse dicit Boetius verū est. cōclu dit ergo pbia. Dia igit vnū esse desiderant. Et boeti' con sentiēs dicit cōsenti. 7 tunc maiore principalis syllogismi resumit vt cōcludat diffinitionē boni dicens. sed nos mō strauimus vnū esse idipm quod bonū est. dicit boetius ita quidē. tunc pbia concludit intentū formādo diffinitiones

possidere suis thesauris. idest potētis que sunt memoria
 & intel'lect'. & tūc illd qd atra nubes. idest obscuritas igno
 rantię. dudū terit. i. occultavit. illud lucebit. i. apparebit
 p̄spicatus. idest evidētius ipso p̄bebo. q. d. quod longo
 tempore fuit obscurū lucidū apparebit intellectui. **C** Mo
 tandū q̄ qui vult cognoscere verū dirigat rationē & itelle
 ctū ad ipsam rez extra & ad rerū proprietates. & si aliqd co
 gnoscit ex his nō statim iudicet. sed in se reuertatur deli
 berando an ita sit vel nō sit. qz sepe videt̄ hoc esse quod si
 est. & non esse quod est. sine enim deliberatione non est iu
 dicandū. quod non est longa deliberatione probatū. ideo
 dicit̄ p̄bia. reuoluat in se lucē intimi visus. **M**otandū q̄
 orbis est linea circūducta rediens ad idem. inflectere ergo
 longos motus in orbem est cum virtus anime ab anima
 vsqz ad ipsam rem diuertitur. & ad animam reuertitur de
 liberando an ita sit vel non sit s̄m q̄ cognouit.

Nō omne namqz mente depulit lumen
 Obliniosam corpūs inuehens molem.
 Heret profecto semen. inrozsum veri.
 Quod excitatur ventilante doctrina.
 Nam cur rogati sponte recta censetis:
 Si merfus alto viueret fomes corde.
 Quō si platonis musa personat verum.
 Quod quisqz discit inmemor recordatur.

Non omne namqz mente depulit lumen. **H**ic philoso
 phia assignat causam eius. qd dicit̄ est. scz quare possu
 m' cognoscere verū dicit̄. **N**ā corpus inuehens. i. indu
 cens obliniosam molē. idest gravitatē qua homo fit obli
 uosus nō depulit omne lumē. idest cognitionem verita
 tis mēte. idest de mente. qz habit' p̄cipioꝝ manet in mē
 te. & subdit̄ p̄fecto. idest pro certo. semē. i. p̄cipiū veri. i.
 veritatis. heret. i. manet inrozsum. i. inrozsum. qd
 excitat̄ ventilante. i. exercente doctrina. q̄ autē semen ve
 ri sit in aia p̄bat̄ p̄ hoc q̄ puer ignarus. quādo recte r̄i
 dit ad interrogata vtrū dualitas sit numerus par vel im
 par. vnde dicit̄. **N**ā cur rogati. i. interrogati censetis. i. iu
 dicatis. vel respōdetis recta spōre. i. volūtate. nisi fomes
 i. radix veritatis merfus. i. latens viueret alto corde. i. p̄
 funda mēte. & subdit̄ q̄ si musa. i. sapientia platonis p̄fo
 nat verū illud qd q̄sqz discit. i. recordatur inmemor. i. obli
 tus. **M**otandū q̄ platonī imponit̄ q̄ voluerit animas
 oia sciuisse anteqz cōiungerent̄ corpib'. sed adiuncte cor
 poribus oia tradidisse obliuioni. sed per studiū & exercitiū
 sapientiā recupasse. ergo voluit q̄ scire non est aliud nisi
 quoddā antiquoꝝ reminisci ad quā intentionē videt̄ hic
 loqui p̄bia sed nō est dicendū q̄ scire fiat per reminiscētiā
 sed scientia de nouo acq̄rit̄ p̄ inuentionē vel doctrinā. ve
 rum est q̄ intellectus noster naturalr̄ habet se in cognitio
 nē p̄cipioꝝ: per que virtute intellect' agētis & p̄ doctri
 nā deuenit in cognitionem p̄cipioꝝ. **C**ū linconēsis.
 primo posteroꝝ dicit̄. **N**on solū vox doctoris exterius so
 nans nec littera visa docet. sed hec duo mouent & excitant
 Verus autē doctor est qui mentē vltierius illuminat & ve
 ritatē ostendit. **M**otandū q̄ sicut sanctas quādoqz cau
 sat̄ a p̄cipio inrozsum. i. a corde quādoqz a p̄cipio i
 teriori & exteriori puta a medico & corde. sed nunqz causa
 tur a p̄cipio exteriori sine interiori sic et scientia quan
 doqz acq̄rit̄ a p̄cipio interiori puta ab intellectu agen
 te: sicut patet in habētibus scientiā per inuentionē. q̄sqz
 acq̄ritur a p̄cipio interiori & exteriori simul. sicut a do
 ctore: & intellectu agente. nunqz autem acq̄ritur a p̄
 cipio exteriori sine interiori.

Duodecima prosa tertii libri:
Am ego platonī inq̄z veuementer assē
 tior: nam me horū iam secundo cōme
 moras: primum q̄ memoriaz corporea

contagio: dehinc cum meroris mole p̄fessus a
 misi. p. **T**um illa si priora inquit concessa respi
 cias: ne illud quidē longius aberit quin recorde
 ris quod te dudum nescire cōfessus es. b. **Q**uid
 inq̄. p. **Q**uibus ait illa gubernaculis mūdus re
 gatur. b. **A**demini inq̄z me inscitiā meam fuisse
 confessum: sed quid afferas licet iam prospitiā:
 planius t̄n ex te audire desidero. p.

Am ego platonī inq̄z. **I**sta est. i. z. prosa & vltia
 huius tertii in qua p̄bia reducit in cognitionē
 Boetiū alterius cuius ignorantia prius cōfē
 sus est. i. quibus gubernaculis mūdus regat̄.

Prolo facit hoc. secūdo boeti' mouet quādā q̄nē p̄bie.
 scda ibi. **L**udis ne me p̄rio ostēdit p̄bia q̄ deus oia guber
 nat sua bonitate. **S**ecūdo ostendit modū quo oia guber
 nat ibi. **S**ed quid dicā. tertio ex his concludit maluz ni
 bil eē ibi. **S**z vis ne. **P**rimo Boetius assentit dictis pla
 tonis in metro. & ostēdit p̄bia ip̄sum posse deduci in cogni
 tionē cuiusdā. cuius ignorantia confessus est. **S**ecūdo phi
 losophia reducit ip̄m in cognitionē illius. secūda. ibi. mū
 dū hunc. primo dicit. **T**um p̄ tūc. ego boetius inq̄z ve
 hementer assentior. i. consentio platonī. **N**ā me o p̄bia ho
 rum sup. q̄ deus sit finis oium rerū & sūmū bonū. secūdo
 cōmemoras. idest recordari facis. primum q̄ amisi mēo
 riā. i. quod erat in memoria corporea contagione. i. corpo
 ria grauedine. & me dehinc. i. secūdo cōmemoroꝝ bonū
 cū amisi memoriā. p̄fessus mole. i. p̄dere meroris. **T**ūc
 p̄bia ostendit q̄ non tantū horū recordabitur p̄pter dicta
 sed cuiusdā alterius qd ignorare se dicebat dicens. si illa
 priora cōcessa respicias nō aberit longius. i. a memoria
 tua quin facile recorderis quod dudū cōfessus es te nesci
 re. i. ignorare in primo libro. **E**t querit **Boe**. **Q**uid inq̄z
 dicit p̄bia quib' gubernaculis mūdus regat̄. & dicit hoc.
Ademini inq̄z me fuisse cōfessus in scitiā. i. ignorantia
 meā. & licet iā p̄spiciā. i. agnoscaz. tamē desidero plani
 audire ex te quid afferas. i. quid de hoc dicas. **M**oran
 dū q̄ boetius dicit se secūdo cōmemoratiū p̄dictoꝝ. q̄ de
 sit finis rez: & quid sit sūmū bonū. **P**rimo postqz mo
 le corporis opp̄fessus est amisi memoriā eoz. & postea p̄
 studiū recordatus est. secūdo quia merore & tristitia affe
 ctus in ignorantiam eozum lapsus est. sed postea per in
 structionē philosophie ad memoriā rediit.

Adundū hunc inq̄z deo regi paulo an̄mūtime
 dubitandū putabas. b. **N**e nunc quidem arbi
 troꝝ inq̄z: nec vnq̄ dubitandū putabo. q̄busqz in
 hoc rationibus accedā. breuiter exponā. **A**dun
 dus hīc ex taz diuersis cōtrariisqz p̄tib' in vnā
 formam minime cōuenisset. nisi vnus esset qui
 tam diuersa cōiungeret coniuncta vero naturaz
 ipsa diuersitas intūcē discors dissociaret atqz di
 uelleret: nisi eēt vnus qui quod nertit cōtineret.
Non tā vero certo nature ordo procederet: nec
 tam dispositos motus: locis: tēporibus: efficien
 tia spaciū qualitibus explicaret nisi vnus esset
 q̄ has mutationam varietates manens ipse dis
 poneret. hoc q̄cqd est quo cōdita manēt atqz agi
 tant̄ vsitato cunctis vocabulo deum nomino. p.

Adundū hunc inq̄z deo regi. **H**ic p̄bia vult ostendere in
 tentū. & primo admonet boetiū de quodā prius concessō.
 & boetius illud fatetur & ratione cōfirmat. secūdo philoso
 phia ostendit q̄bus gubernaculis regat̄ mūdus. ibi. **T**ūc
 illa inq̄z

illa inquit. Primo dicit. O boeti tu pauloante. i. in primo libro putabas minime dubitandum hunc mundum regere a deo. Dicit boetius minime arbitrari dubitandum. nec unquam putabo. et ego breuiter exponam quibus rationibus accedam ad hoc probandum. Et innuit boetius rationes suas dicens. hic mundus minime conuenisset in unam formam ex tunc diuersis et contrariis partibus. nisi esset vnus qui tam diuersa coniungeret super. qui est deus. et ipsa diuersitas naturarum huius mundi viscosius inuicem dissociaret. atque diuelleret coniuncta. nisi eum qui contineret. id est conseruaret quod neruit. id est coniunxit quod super. est deus. ordo vero nature tam certus non prederet. nec explicaret tam dispositos motus. id est ordinatos motus locis temporibus efficietia spaciis. qualitatibus. nisi esset vnus qui ipse manens. i. immobilis disponderet has varietates mutationum quicquid autem hoc est quo condita. id est creata manent et agitantur. i. mouentur illud visitato cunctis vocabulo nomio deum. Et notandum quod boetius innuit tres rationes quod mundus regatur a deo. Prima sumitur ex diuersitate rerum conuentione que talis est. Diuersa et contraria non vniuntur inuicem per se. cum igitur mundus vnitus sit ex partibus contrariis ut ex elementis oportet ut aliquid sit vnies eas et hoc est deus. ergo mundus regitur a deo. Hanc rationem tangit ibi. Adundum hic. Secunda ratio sumitur ex contrariis simul conuentione rum conseruatione. que talis est. Diuersa contraria ex proprietate sue nature dissociantur ab inuicem nisi ab aliquo preseruetur. huius partes mundi sunt diuersae et contrarie. ergo. et. Hanc rationem tangit ibi. Coniuncta vero. Tertia ratio sumitur ex ordinata motuum dispositione que talis est. Nihil certitudinaliter et regulariter mouetur secundum dispositionem loci temporis efficietie. spaciis et qualitatibus nisi sit vnus rectificans et regulans huius motus eorum qui sunt in mundo sunt regulariter secundum predicta quicquid. ergo necesse est ponere rectificantem et regulantem quod est deus. ergo mundus regitur a deo. Hanc rationem tangit ibi. Non tam vnus certus. Et notandum quod regulares motus sunt in mundo locis quantum ad proximationem et elongationem solis in obliquo circulo. sunt etiam temporibus quantum ad variationem diei et noctis. fiunt efficietia. quia luna efficit augmentationem et diminutionem humidorum secundum sui crescentiam et de crescentiam et efficit fluxum et refluxum maris. fiunt et ordinati motus spaciis: quia luna et alii planete maiori et minori spacio quandoque distant a sole et ab inuicem. et fiunt qualitatibus: quia in estate causatur calor. in hyeme frigus.

Cum illa: cum hec inquit ita sentias: paruum mihi restare operam puto. ut felicitatis copiosam patriam sospes reuifas: sed que proposuimus intueamur. Nonne in beatitudine sufficientiam numerauimus? deumque beatitudinem ipsam esse concessimus. b. Ita quidem. p. Et ad mundum igitur inquit regendum nullis extrinsecis adminiculis indigebit. alioquin si quo egeat plenam sufficientiam non habebit. b. Id inquit ita est necessarium. p. per se igitur solum cuncta disponit. b. Negari inquit nequit. p. Atqui deus ipse bonum esse monstratus est. b. Ademini inquit. p. per bonum igitur cuncta disponit. Si quidem per se regit omnia: quem bonum consensimus: et hic est veluti quidam clauus atque gubernaculum. quo mundana machina stabilis atque incorrupta seruetur. b. Vehementer assentior inquit: et id te pauloante dicturam tenui licet suspitione prosperi. p. Eredo inquit: iam enim ut arbitror vigilantius ad cernenda vera oculos deducis.

Cum illa cum hec inquit ita. Hic philosophia supposito quod mundus regatur a deo probat. quod ab ipso regatur per suam bonitatem et dicit. O boeti cum hec ita sentias quod mundus regitur a

deo. puto mihi restare paruum operam. i. paruum laborem ut tu copiosam. i. potens felicitatis. sospes. id est sanus. reuifas patriam. i. cognoscas beatitudinem. Tunc probat quod deus regat mundum sua bonitate dicens. intueamur que proposuimus. nonne numerauimus supra in. 2. profa in beatitudine esse sufficientiam et concessimus deum esse ipsam beatitudinem dicit Boetius. Ita est inquit. ex hoc concludit philosophia deum nullo indigere ad regendum mundum. dicit ergo. ad mundum regendum deus nullis extrinsecis adminiculis indigebit. alioquin si ita esset quod aliquo egeat. non habebit plenam sufficientiam. Et dicit Boetius. Illud inquit est necessarium Ideo concludit philosophia. deus cuncta disponit. i. regit. per se solum. dicit boetius. negari nequit. sed deus monstratus est esse ipse bonum: meminimus inquit dicit boetius. ergo per bonum deum cuncta disponit: siquidem per se regit omnia. que consensimus esse bonum. et hic deus est veluti quidam clauus atque gubernaculum. quo machina mundana seruetur stabilis et incorrupta. dicit boetius. vehementer. i. valde assentior. et illud te dicturam pauloante. prosperi. licet tenui suspitione: dicit philosophia. Eredo inquit quod hec preuidisti. iam enim ut arbitror vigilantius quam prius deducis oculos ad vera cernenda. Et notandum quod ex littera accipiuntur due rationes ad probandum intentum. primo probat quod deus per se regit omnia et talis in beatitudine est summa sufficientia sed deus est beatitudo. ergo in deo est summa sufficientia tale autem non indiget extrinsecis gubernaculis. ergo per se deus regit omnia. Secunda ratio probat quod deus per suam bonitatem que non distinguit a deo regit omnia sicut deus per se regit omnia ut visum est: sed deus est ipse bonum ergo per bonum regit omnia. ut patet de se quia per suam bonitatem et clementiam.

Sed quod dicam non minus ad contemendum patet. b. Quid inquit. p. Cum deus inquit omnia bonitatis clauo gubernare iure credat. eademque omnia sicuti docuit. ad bonum naturali intentione festinent. nunquam dubitari potest quod voluntarie regantur sequuntur ad disponentis nutum veluti conuenientia contemperataque rectori sponte conuertant. b. Ita inquit necesse est nec beatum regimen esse vide ref. siquidem detrectantium iugum foret. non obtempantium salus. p. Nihil igitur quod naturam seruans deo contraire conetur. b. Nihil inquit. p.

Sed quod dicam Hic ponit per quem modum deus omnia gubernat. Et primo ostendit quod omnia gubernat suauiter. quia omnia sibi obediunt. Secundo quod gubernat omnia quia nihil sibi resistere potest. secunda ibi. quid si conetur primo dicit Illud quod dicitur non minus patet ad contemendum. id est ad desiderandum. et dicit boetius. quid inquit. Et dicit philosophia: cum deus iure credat omnia gubernare clauo bonitatis sue. et omnia festinent naturali intentione ad bonum. sicuti docuit prius in profa decima. num pro nunquam. potest dubitari. quin voluntarie regantur et sponte conuertant se ad nutum disponentis veluti conuenientia. i. obedientia. et contemperata. i. coaptata suo rectori. dicit boetius. Ita inquit necesse est. quia non videretur beatum esse regimen dei. si foret iugum detrectantium. i. recusantium sicut bos lasciuus recusat iugum et si non esset salus obtempantium. id est obedientium ergo dicit philosophia: nihil est quod naturam seruans conetur. id est laboret contraire deo. Dicit boetius. Nihil inquit. Et nota quod cum gubernare nihil aliud sit nisi in fine ordinare. nec aliud est deum per bonitatem gubernare. quam per bonitatem in fine dirigere. et cum omnia naturaliter tendant ad bonum tanquam in fine: manifestum est quod omnia sponte in fine diriguntur et ita naturaliter omnia sponte obediunt gubernanti. et per consequens deus regit omnia suauiter. Et nota quod voluntarium secundum perfectam sui rationem tantum inuenitur in habitibus voluntate. sed extendendo voluntarium ad omnem ap-

petitum nō coactum sicut potest reperiri in omnibus. & sic accipitur hic. **C** Nota q̄ nihil seruans naturā repugnat deo licet enī peccator videat̄ deo repugnare ipse non seruat naturā. q̄ peccatū diminiuit & deprauat naturā. Etā boe. loquit̄ hic de appetitu nature vt patet ex superioribus

Quid si conet̄ ait: nuz tandē proficiet quicq̄ aduersus eum quē iure potentissimū beatitudinis esse cōcessimus. **B.** Proxius inq̄ nihil valeret p. Non est igit̄ aliquid qd̄ summo huic bono vel velit vel possit obistere. **B.** Non inq̄ arbitror. p. Est igit̄ summū bonum inq̄ quo regit cuncta fortiter suauiterq̄ disponit. **b.** Tum ego q̄ inq̄ me nō mō ea que cōclusa summa rationū: veruz multomagis hec ipsa quibus vteris verba delectant: ut tandem aliquando stulticiam magna lacerantem sui pudeat. p. Accepisti inquit in fabulis laceffentes celū gigantes: sed illos quoq̄ vti condignum fuit benigna fortitudo disposuit.

Quid si conetur: ait num tandem. Hic ostendit p̄bia q̄ deus regit oīa fortiter: q̄ nihil est quod possit sibi resistere. Secundo confirmat hoc p̄ quandā fabulam. ibi accepisti. **P**rimo dicit. Si quid conet̄ resistere deo. nūquid aliquid proficiet aduersus eū quē cōcessimus esse potentissimū iure beatitudinis. i. ex eo q̄ ē beatitudo. dicit Boetius. Proxius nihil valeret supple resistere. Igitur dicit p̄bia non est aliquid quod huic summo bono vel velit vel possit obistere. Dicit boetius. Non arbitror. Ideo dicit p̄bia sophia summum bonū est quod regit cūcta fortiter suauiterq̄ disponit. dicit Boetius q̄. i. q̄tum. me ea summa rationū que modo conclusa est non modo. i. non tantūmodo me delectat. verum pro sed hec ipsa verba quibus vteris multomagis delectant me. ita ut stulticiā. idest me stultum lacerantem. i. male reprehendentem. magna. i. q̄ tangunt diuinam gubernationem pudeat sui. Tunc confirmat per fabulam q̄ nihil potest resistere deo que talis est. Gigantes volentes expellere deos de celo posuerunt montem super montē ut ascenderent: quod videns iupiter ipso fulmine deiecit & montibus depressit. & hec in secundo metamorphoseos. Unde dicit. O boetii accepisti. i. vidi cisti in fabulis gigantes laceffentes. idest lacerare volentes celū. sed fortitudo benigna. i. dei. illos disposuit & de posuit vti condignū fuit. **C** Nota philosophia hic alludit verbis sacre scripture que dicit Attingit ergo a fine vsq̄ ad fines fortiter et disponit omnia suauiter: ideo dicit boetius se non tantum delectari in istis rationibus quantum in suis verbis.

Sed visne rationes ipsas inuicem collidamus forsitan ex hmoi conflictatione pulchra quedaz veritatis scintilla dissiliet. **b.** Tuo inq̄ arbitratu p. deū inquit esse omnipotentem nemo dubitauerit. **b.** Qui quidā inq̄ mente consistat: nullus proxius ambigat. p. Qui vō ē inquit omnipotēs: nihil est qd̄ ille non possit. **b.** Nihil inq̄. p. Nuz igit̄ deus facere malum potest. **b.** Adinime inq̄ p. Adalum igit̄ inquit nihil est cum id facere ille non possit: qui nihil non potest. **b.**

Sed visne rationes ipsas inuicem. Hic philosophia concludit ex dictis q̄ malū nihil sit. Et primo petit assensum boetii. v. Visne ipsas rationes. idest propositiones rationū p̄bas. inuicem collidamus. idest cōponamus forsitan ex conflictatione hui⁹ dissiliet. idest procedet. quedā pulchra scintilla veritatis. Et dicit Boe. fiat inq̄ tuo arbitratu. i. tua voluntate. Tunc ponit propositionem manifestā dicēs.

Nemo dubitauerit deum esse omnipotentē. Dicit boetius Nullus proxius ambigat. qui mente consistat. i. qui sane mentis ē Tunc assumit aliā propositionē dicens. qui vō est omnipotēs. nihil est qd̄ ille non possit. dicit boetius nihil inq̄. Tunc ponit aliā propositionē deus non potest facere malū. dicit. boe. minime. igit̄ cōcludit p̄bia. malū nihil est. cum illud facere non possit. ille qui nihil nō potest facere. idest oīa facere. **C** Notandū sicut deus est causa efficiens omnium ita ē finis omnium. vñ quicq̄ fit ab eo ordinat̄ ad ipm̄ tamq̄ ad finē. si ergo de⁹ faceret malū ordinaretur ad ipm̄ tamq̄ ad finē. & cum ipse sit bonū malū ordinaret̄ ad bonū ergo deus non potest facere malū tanq̄ aliquid p̄ se intentū. Est ergo conclusio quā p̄bia infert q̄ malū nihil est ratio cōclusionis est. deus potest facere omne quod est cū sit omnipotēs. sed deus nō potest facere malum. ergo malū nihil est. Et si diceret si malū nihil est euz homo damnet̄ pro malo danabit̄ pro nihilo. Dicendū q̄ malum dicit defectū boni. nō negatiue sed priuatiue. & id malum est defectus boni quod debz haberi. & q̄ in potestate hominis est illud habere. & si nō haber illud bonū cum debet habere. ideo damnat̄ & ponitur exēplū. Aliquis tenet solvere centū libras. & si non soluat in carcerabit̄. certum est q̄ non soluere non est aliquid sed nihil. non tantum simplr̄ dicitur aliquis incarcerari pro nihilo sed ideo quia nihil erat quod debuit aliquid esse.

Ludis ne inq̄ me. inextricabilem laborintum rationibus terens: Quo nec quidē qua egrediaris introeas: nūc vō quo itroieris egrediare. Ad mirabilem quendam diuine simplicitatis orbem cōplicas. Et enim pauloante a beatitudine incipiens eam summum bonū eē dicebas quam in summo deo sitam loquebare. Ip̄m quoq̄ deum summum eē bonū plenamq̄ beatitudinem dissecebas. ex quo neminem beatū fore: nisi qui pariter deus eēt quasi munusculum dabas. Rursus ip̄am boni formā dei ac beatitudinis loquebaris eē substantiam. Ip̄sumq̄ vnum idipsuz eē bonū dicebas qd̄ ab oī reruz natura peteret. Deum quoq̄ bonitatis gubernaculis vniuersitatē regere disputabas volentiaq̄ cuncta parere illi. nec vllaz mali esse naturā. Atq̄ hec nullis extrisec⁹ sūptis: s̄ altero ex altero fidē trabente insitis domesticisq̄ probationibus explicabas. **P.**

Ludisne inquit me. Hic boetius mouet questionem p̄bia philosophie. secundo p̄bia soluit ibi. Tum illa. **P**ro boetii admiras de cōnexionē & conuolūtione rationum quib⁹ philosophia vsa ē querit vtrū ista cōnexio rationū sit ex delusione p̄bie vel pueniat ex natura rei. & breuiter illas rōnes recolligit & dicit. O p̄bia ludis. i. deludis ne me. terens. i. formās laborintū. i. laborē difficilem rōnibus faciēdo rationes circulares. quo. i. laborinto egrediaris ea pte q̄ itroeas & egrediare eo loco quo itroieris. tu complicas. q̄ndam orbē admirabile diuine simplicitatis. i. facis mirabilem circulationē rōnis inde diuina simplicitate. & tūc breuiter recolligit rōnes. v. tu. pauloant̄ incipiens a beatitudine dicebas eaz eē summū bonū quā beatitudinē tu loq̄bare eē sitā in summo deo. & dissecebas deū eē summū bonū et plenā beatitudinē. ex quo dabas. i. iserebas. quasi munusculū. i. correlatiū neminē fore beatū nisi eēt deus. rursus tu loquebaris formā boni eē substantiā dei & beatitudinis. & dicebas ip̄m vnum esse idipm̄ qd̄ bonū. & illd̄ bonū dicebas eē qd̄ peteret̄ ab oī nā rez: & tu disputabas. i. disputādo p̄bas deū regere vniuersitatem gubernaculis bonitatis & cūcta volentia parere. i. obedire deo. nec vllā eē naturam malī. & hec oīa explicabas

explicabas nullis rationibus sumptis extrinsecus. i. non accipiendo principia extrinseca. sed insitis. i. intrinsecis et do- mesticis idest propriis et convenientibus probationibus rei de qua agebat altero assumpto trabente fide. i. certitudi- ne ex altero. Nota laborintus dicebatur domus deda- li qua cum aliquis intendebat intrare exiit. et exiendo in- travit. et consuevit depingi circularibus protractionibus. et transumit hic ad designanda circulationes et reuolutiones rōnū. Nota qd circūuolutio. et cōnerio rōnū qbus pbia vta est nō est sic circularis qd vna et eadē ppositio sit prin- cipium et conclusio respectu eiusdem. qd sic nō ptingit demō- strare circulo: ut p3 p3ia posteriorum. sed dicitur cōnerio circularis. qd rōes ex inuicē dependent. ita qd ppositio conclusa. in vna sit principium alterius cōclusionis in alia. nec propter istas diuersas cōclusiones est aliqua diuersi- tas in deo. sed omnia sunt idem simpliciter.

Cum illa minime inqt ludimus rēqz oim maxi- mā dei mūere: quē dudū deprecabamur exegim⁹. ea ē. n. diuine forma substantie: ut neqz in externa dilabatur. nec i se externum aliqd ipa suscipiat. S3 sicut de ea pmenides ait. oēm tu circulo adducis spē multitudinē. i. rēz orbem mobilē rotat se i mobilem ipa cōseruat. Qd si rōnes quoqz nō ex- tra petitas: sed intra rei quam tractabamus am- bitum collocatas agitauimus: nihil est qd admi- rere: cū platone sanciente didiceris: cognatos de quib⁹ loquūtur rebus oportere esse sermones

Cum illa minime inqt. Hic pbia rīdet boetio ad qstio- nem. et dicit. Adinime ludimus. sed nos exegimus. i. perfe- cimus munere dei quē dudum deprecabamur rez maximā oim rez. ea. n. i. talis est forma. i. dispositio diuine substā- tie. ut neqz i externa. i. in exteriora: dilabatur. i. cadat nec su- scipiat aliqd externū. i. extrinsecū in se. quod probat au- ctoritāte pmenidis. quā p3io ponit in greco deinde sensum eius subiūgit in latino. d. Sed sicut pmenides de ea ait. i. substantia diuina. qd diuina substantia rez orbē mobilē rotat idest mutat res circulatione generationis et corruptō- nis. et mutando res ipsa non mutat sed se immobilē cōser- uat. O boeti si nos agitauimus. i. cōmouimus ratiōes. nō extra. i. non ab extrinseco petitas. i. sumptas: sed collatas i- tra rei ambitū. quā rem tractabam⁹: Nihil. est qd de hoc admirare. idest admireris. cum. i. ex quo tu didiceris. Pla- tone: sanciente. i. confirmate: sermones oportere eē cogna- tos. i. proprios. cōuenientes rebus. de quibus sup. rebus loquūtur. Nota qd sermones accipiendi sunt fm mate- riam subiectam qd certitudo nō est simpliciter querēda ra- tionibus ex primo etibi. vbi dicit qd disciplinatus est tantum inqere certitudinē fm vnūquodqz genus qstum natura rei patit. Cum igitur deus sic regat omnia preter hoc qd cōmisceat cum eis et li. de cau. sermones de diuina sub- stantia accipiendi sunt fm intranea diuine substantie et nō fm extranea cum nō commisceatur cum eis.

CAdetram duodecimū huius tertii libri.

Felix qui potuit boni
Fontem visere lucidum.
Felix qui potuit grauis
Terre soluere vincula.

CAdetrum. iz. tertii libri.

Felix qui potuit. et. Istud est duodecimū metrū et vltimū hui⁹ tertii. qd dicit glioniciū. ab iūcto re. coriambicū a pede prediante. P3io. n. pōit spōdeus. dicens felix. scdo coriamb⁹ dicens qd potuit. tertio pirriche⁹ vel trocheus. i. quo metro pbia p⁹ qd ostendit que sit vera beatitudo et vbi sit sita. hortat nūc ad psequendū in cōtēplatione illius beatitudinis. et p3-

mo ponit illū rē felicem qui relictis terrenis vacat diuine cōtēplationi. scdo ostendit qd hūmōi cōtēplationē impedit tertio. illud impedimētū vitare docet. scda ibi. Quodā. tertia ibi. Etos hec fabula. primo dicit. felix supple ē qd po- tuit. visere. i. desiderabilr videre. lucidū fontē boni. i. deū qui est fons ois boni. et felix est qui potuit soluere vincu- la. i. affectiones. grauis terre. i. terrenoz qd sua grauitate trahunt hoīem deorsum. Notandū qd felix ē qd speculat fontē boni et qd cōtēnit delectationes terrenas. vñ i libro de pomo et morte arist. scribit. Beata est aia qd nō ē isecta p3uis opib⁹ hui⁹ mūdi. et intellexit suū creatorē. ipsa est. que reuertet in locū suū in deliciis magnis. ve aut aie que nō h3 posse redēdi ad patriā suā. turpia. n. opa et delecta- tiones corporales impediūt ascensum eius sursum.

Quondam funera coniugis

Vates thraicius gemens.
Postq̄ flebilibus modis
Siluas currere mobiles
Amnes stare coegerat:
Iunxitqz intrepidum latūs
Senis cerna leonibus:
Nec visum timuit lepus
Iam cantu placidum canem.
Cum flagrantior intima
Feruoz pectoris vreret:
Nec qui cuncta subegerant:
Adulcerent dominum modī.
Immites superos querens.
Infernas adiit domos
Illic blanda sonantibus.
Lordis carmina temperans
Quicquid precipuis dee
Matris fontibus hauserat.
Quod luctus dabat impotens.
Quod luctum geminans amor
Deflet: trenera commouens.
Et dulci veniam prece
Ambarum dominos rogat.

Quondā funera cō. Hic ostendit qd impedit cōtēplationes diuinoz qd ē affect⁹ terrenoz: qd declarat p qndā fabu- lam. qd talis ē. Orpheus filius calliope fuit cytarista. qd tāta dulcedine cythare resonabat qd nō tantū hoīes. sed etiaz bruta allerit: et intātū ea demulit qd ipet⁹ suos naturales vimittebat. siluas currere. flua stas fecit. hic habuit vrozē dictā euridicē quā cū pastor aristē adamare vellet ipa su- giēs. p prata calcato qdā spēte interit et ad iferos descendit quā orphe⁹ volens ab iferis reducere. dos supnos sua ci- thara placare cepit. s3 cū si pferet ad ifernū descendit. et i- tātū dos ifernales delinuit. qd pcessa ē ei vroz tali pditōe aqz exiret ifernū nō flecteret retro aspectū vrozē respiciē- do. cū aut tā ppe exiisset orphe⁹ amore allect⁹ retrospe- rit et sic vrozē pdidit. Circa istā fabulā sic pcedit. p3io os- dit quō orphe⁹ ad iferos descendēs p vrozē rogauit. scdo quō mōstra iferni placauit. tertio ostendit quō vroz. ei pces- sa fuit et eā pdidit. scda ibi. Stupet. tertia ibi tādē. dicit p3io Vates thraicius. i. orphe⁹ de thraitia puincia oriūd⁹. vi- ctus vates. i. sapiēs a multis. ille quōdā gemēs. i. deplo- rans funera. i. mortē coniugis postqz coegerat amnes. i. flu- uios stare. siluas currere mobiles post ipm flebilibus mo- dis. i. modulationib⁹ cythare. qd scdo formauit et postqz cerua iūxit intrepidū lat⁹ seuif leonib⁹. qd cerua lcedebat se- cūdo modulatoz orphei. nec lep⁹ timuit canē visū tā placī

Liber

diu. i. placatū cātu. i. sono cithare. q. lep? & cās filr seqbā
tur ipm. Cū at feruor. i. amor flagrantior. i. ardētior vze
ret. i. i. interiora pectoris orphei & cū mōi. i. modula-
tiones: q. cūta subegerāt. i. subiecerāt n̄ mulcerēt. i. n̄ pla-
carēt. dñz. f. orphei. ipe querēs supos. i. deos imites. ga
placari nō poterāt. adiit domos infernas. i. infernales. il-
lic tēperās blanda carmīa sonantib? cordis. ipe deflet. i.
flebiliter decātāt in cythara. q. qd̄ hauserat ex precipuis
fontib? matris. f. dee caliopē. & ipe deflet qd̄ luctus ipotēs
q̄ facit hominē ipotentē. sibi dabat. i. concessit. & deflet il-
lud qd̄ dabat sibi amor geminans luctū quomō cō: nouel
trenera. i. inferna. & rogat dominos vmbzarum. i. infer-
nales. dulci. prece veniās. i. relaxationē sue vrozis. C. Mo-
ta fm̄ Aristo. z. metb. & cōmētatozem. z. celi & mundi nō
oēs accipiunt veritatē p̄ eundē modū. tū pp̄ diuersāz con-
suetudinē. tū pp̄ diuersā nāz. tū pp̄ paucitatē instructiōis
in logica. Cū qdā recipiunt veritatē per modū demonstra-
tionis. quidā per modū auctoritatū. quidā p̄ modū fabu-
larum. vt ergo pb̄ia talibus satisfaciāt aliquando demon-
strationibus aliquando auctoritatib? vtitur aliquādo fa-
bulas iter ferit sicut in p̄posito. C. Notandū q̄ orpheus
dicitur vates qz carmīa composuit. dicitur autem vates
a vi mentis vel a video. C. Notandū q̄ trenera dicitur q̄
si lamentabilia. a trenus n̄. qd̄ est lamentatio. Et trenera
in singulari ē nomē cuiusdam montis in quo dicit̄ eē
via ad infernum. in plurali trenera significat loca inferna-
lia. sicut dicit̄ Aug. Cōmuniter autem inuenitur hoc no-
men scriptū sine. r. in p̄ia syllaba. d̄f tenera vel tener? sic
i doctrinali. Trener? ifern? n̄ Aug. scribit̄ tm̄ p. r. vt tre-
ner? & trenera. vñ forā ex vitio scriptoz q̄sqz subtrahit. r.

**Stupet tergeminus nouo
Captus carmine ianitor.
Que fontes agitant meta
Ultrices scelerum dee.
Iam meste lachrymis madent.
Non irionium caput
Velox precipitat rota.
Et longa siti perditus
Spernit flumina tantalus:
Vultur dum satur est modis
Non traxit Ticii iecur.**

C. Stupet tergemin? nouo. Hic ostendit q̄no orphe? mōstra
ferri placauit dicens. Ianitor iferni qui dicit̄ cerberus q̄
si vorator carnum: ille tergeminus. i. habens tria capita
canina. captus fuit nouo carmine. i. melodia prius inau-
dita. & stupet. i. admirat̄. tunc ostendit q̄no alia monstra ip̄la
cauerit dices q̄ tres furie infernales Thebiphone Aleeto
Adegera q̄ sunt vltices scelerum inferentes metuz pecca-
toribus iste lachrimabant. pp̄ dulcedinem cythare. Cū
dicit̄ dee. i. furie tres vltices scelerum. i. peccatorū. q̄ dee
agitant. i. verant. fontes. i. peccatores. metu. i. timore iam
meste madent. i. fluunt lachrymis. Tunc tangit remissio-
nem pene quorundā in inferno & p̄io Irionis. Cū scien-
dus q̄ Irion voluit concubere cū Junone Luz aut̄ Juno
interponeret nubem. Irion proiecit semen in nubē ex quo
nati sunt centauri. ipse aut̄ adiudicatus inferno continue
voluitur in rota. que rota stetit orpheo modulante. vñ di-
cit. Velox rota non precipitat. i. nō deficit: caput irionū.
i. irionis. sup. orpheo canente. Tunc tangit remissionem
pene tantali. C. Cū scienđū q̄ tantalus dicit̄ lacerasse p̄
priūm filius: dans euz dñs ad comedendū pro quo dāna-
tus fuit. Dicit̄ autem in inferno habere aquā vsqz ad mē-
tum. & poma pendentia ante os & tñ deficere siti & fame
cum enim vult sumere aquā vel pomū fugiunt ab eo. iste
tantalus spreuit flumina. orpheo canente. vnde dicit̄ tā-
talus pditus. i. cōsumptus longa. i. magna siti. spreuit flu-

mina. Tunc ostendit remissionem pene Ticii. Unde scie-
dum q̄ Ticius voluit concubere cum latona matre apol-
linis. que apollo interfecit & in ifernuz relegauit iecur vul-
tur deuorat. Orpheo autē canente vultur cessauit lamia
re iecur eius. vñ dicit. dum vultur est satur: modis. i. mo-
dulationibus orphei non traxit. i. non lanauit iecur ticii.

**Tandem vincimur: arbiter
Vmbzarum miserans ait.
Donemus comitem viro
Emptam carmine coniugem.
Sed lex dona coerceat
Ne dum tartara liquerit.
Ibas sit lumina flectere.
Quis legem det amantibus
Maior lex amor est sibi.
Heu noctis prope terminos
Orpheus ethridicem suam
Vidit: perdidit: occidit.**

C. Tandem vincimur arbiter. Hic ostendit. q̄no orpheo vroz
sua concessa fuit. & q̄no eā pdidit dicens. Tandem arbiter
.i. iudex vmbzarum iste miserans. i. misericordiā habens
ait. nos vincimur. donem? .i. restituam? . viro scz orpheo
comitem coniuges. emptam. idest comparatā carmīe suo.
sed lex. i. cōditio. coerceat ista dona. ne p̄bas sit sibi dedu-
centi vrozem flectere lumina. i. oculos respiciēdo vrozē.
dus liquerit. i. relinquerit. tartara. & tunc exclamat dicens
Quis det. i. iponit legē amātib? . q. d. amor nō dz coe-
ri lege. qz amor maior lex est sibi. i. maior amor ē lege. Et
subdit: Heu ppe terminos noctis. i. iferni. Orpheus curi
dicit̄ vrozē suā vidit respiciēdo a tergo eā pdidit ab iferis
nō deducendo. occidit inferno eam relinquendo. C. Mo-
tandū q̄ apud inferos arbiter. i. iudex vmbzar. dicit̄ ad-
amantus q̄ cogit alias ad fatendū peccata cōmissa: & vñ
cuīqz fm̄ merita sua penam distribuit. Iste adamātus vi-
dit donemus viro coniugē. C. Notandū q̄ amor non pōt
legē coerceri. nam ex incenso amore hō sepius trāsgredit̄
legem & amor fortior est ad aliqd̄ iplendum: q̄ lex ad co-
ercendū. iō dicit̄ qz legē vet amātibus: maior lex est sibi.
q. d. pp̄ qd̄ lex dat amantib? cū p se dura lex sit amare.

**Vos hec fabula respicit.
Quicumqz in superum diem
Adentem ducere queritis.
Nam qui tartareum in specus
Victus lumina sternerit.
Quicquid precipuum trahit
Perdit: dum videt inferos.**

C. Vos hec fabula respicit. Hic pb̄ia applicādo fabulam
ad p̄positū ostendit nos vitare ipedimētū p̄tēplatiōis sūmi
boni & dñi. O hoies q̄sqz q̄ritis. i. vultis. ducere mētē. i.
mentis p̄tēplatiōes. in super diē. i. i supnā claritatem hec
fabula tā dicta respicit vos. qz ad vestrā iformatiōez indu-
cta. Itā q̄ victus affectu terrenoz: sternerit lumina. i. ocu-
los rōnis & intellect? in tartareū specus. i. i terrena que du-
cūt ad tartareā pfunditatē. Quicquid precipuum idest bo-
nū. trahit. i. laborādo. illud pdit. dū vidit inferos. i. dū i
tendit terrēis. i. tpalibus q̄ sūt infima. C. Nota q̄ p̄cipia
& affectus terrenoz ipedit p̄tēplatiōem sūmi boni. Unde
Boetius i tractatu de sūmo bono dicit. Inordinata p̄cipia
multos ipedit a sūmo bono. q̄sdā. n. pigritiā seq̄ videmus
Quosdā. n. vlectatiōes sēsuales. Quosdā. n. desideria au-
ri & argēti exceptis paucis viris honorādis pb̄is q̄ p̄tēnit
sēsus desideria & sequūt d̄sideria intellect?. & ppe finē eius.
dem tractatus dicit. Ibus maxime delectat̄ i p̄io prin-
cipio in p̄tēplatiōe sue bonitatis & hec sola ē recta vlecta-
tio: hec

tio. hec enim est vita p̄boꝝ sine qua nemo viuit vita recta
Et subdit. *¶* Hm aut̄ voco oēs hoīez viuentez ordine nāe
tendēs in alta ⁊ finies vitā acq̄rit vltimū finē ⁊ optimū vi
te hūane q̄ ē deus glorioſus benedictus in ſecula ſeculoꝝ

¶ Explicit liber tertius de conſolatione p̄bie.

¶ Incipit liber quartus. *¶* Proſa prima.

Hec cū philoſophia dignitate uul
tus. ⁊ oris grauitate ſeruata lenit̄
inauiterq; cecinisset. Tū ego non
dum penitus inſiti meroris oblit̄
intentionē diceſ ad huc aliqd̄ parā
tis abrupti. Et o iqnā veri p̄uia
lumis q̄ vsq; adhuc tua ſudit oratio tū ſui ſpecu
latione diuina: tū tuis rationibus inuicta patue
runt. Ea q; mihi. ⁊ ſi ob iniurie dolorē nuper ob
lita: non tamē ante hac proſus ignorata dixiſti.

¶ Incipit liber quartus. *¶* Proſa prima.

Hec cū p̄bia dignitate vultus. *¶* Hic incipit quar
tus liber de conſolatione p̄bie. cuius hec eſt p̄
ſa prima. in quo libro p̄bia aſſignat cauſas q̄re
mala cōcedant̄ i regno dei: cū oīuz rex rector
bōuſeriat. ſ. de. ⁊ probat bonos ſemp eē po
tētes ⁊ malos impotentes. ⁊ ſicut vitia nūq; ſūt ſine pena
ita virtutes nūq; ſunt ſine premio. *¶* Probat etiam q̄ oīs
fortuna tā proſpera q̄ aduerſa bonis eſt ad p̄fectū. malis
āt ad interitū. Etiam probat q̄ omnia que ſunt a deo re
cte ſunt ⁊ alia plura ſicut patebit. Et diuidit̄ iſte liber in
14. partes. qz ſeptem ſunt proſe ⁊ ſeptez metra huius q̄rit̄
de q̄bus patebit in proſeſſu. *¶* Primo ergo oñdit̄. Boetius
quō intentionē p̄bie adhuc panis plura dicere interrupit̄
proponendo cās ſui doloris. Sc̄do p̄bia p̄mittit̄ ſibi per
fectam curaz. Tertio dat modum curandi ipſum ſc̄da ibi
Tum illa ⁊ eſſet. tertia ibi. Et qm̄. Et quarto proſequit̄
intentionem ipſum curando in ſequenti proſa. ibi. Tū ego.
¶ Primo oñdit̄. quō interrupte intentionē p̄bie volentis plu
ra loquit̄. Sc̄do p̄bat cās ſui doloris. ſc̄da ibi. S; ea ipſa
eſt. *¶* Primo dicit̄. Lum p̄bia cecinisset. ſ. decantaſſet. hec.
ſ. predicta. ſeruata leniter. ſ. delectabiliter. ⁊ ſuauiſer. ſ. dul
citer: dignitate ideſt reuerentia vultus ſcilz ſui ⁊ grauita
te oris. ſ. ſermonis ſup. ſui. Tū. ſ. i. poſt hec. ego. ſ. Boeti
nondū. ſ. non adhuc. oblitus. ſ. inemor. penitus. ſ. oīo. in
ſiti meroris. ſ. inſinſeci doloris. Ego Boetius abrupti. ſ. i
terrū. intentionem. ſ. p̄poſitum p̄bie parantis. ſ. intendē
tis. diceſ adhuc aliquid. Et inquam. ſ. dixi: O p̄uia. ſ. p̄
ambula. veri luminis. ſ. perfecte cognitiōis. ſ. illa que tua
oratio. ſ. tuus ſermo. ſudit. ſ. locutus eſt. hucufq; ſ. ad iſtū
librum quartū. patuerunt. ſ. manifeſta fuerunt. inuicta. ſ.
inſolubilia. Tum. ſ. aliqñ. diuina ſpeculatiōe. ſ. ſancta cō
templatione. tum. ſ. aliqñ tuis rōnibus. ſ. demonſtrationi
bus. Et ea. ſ. illa predicta. ⁊ ſi pro q̄uis oblitā mihi nup
ideſt aliqñ determinationem ob dolorē iniurie ſup. quam
perpeſſus ſum a Theodorico rege gottorū. non tñ dixiſti
proſus. ſ. oīo. hec. ſ. predicta. ignorata. ſ. ignota. antehac
ideſt hucufq; *¶* Nota q̄ dignitas. eſt honeſta ⁊ impioſa
auctoritas. diceſ aut̄ p̄bia habere dignitatem vultus p̄
ſui honeſtatem. qz ſin Tullium ſola ſapia eſt que meretur
honores. ⁊ p̄ ſui auctoritatem que digna eſt imitatione
Etiam p̄bia dicitur eſſe grauis ore. ſ. ſtabili ſermonē. quia
ſermones p̄biſoſophici firmitate rōnum inſunt ſtabilitati
¶ Nota cu; p̄bia oñdiſſet quid ſit ſummū bonum ⁊ in quo
ſitum ſit. ⁊ feciſſet exhortationem ad illud querendus intē
debat oſtendere modum quo ad illud puenit̄. ſed aſq; ex
pleret illaz intentionem Boetius velut auſidus ad ſciendū
quedam quozum ignorantia detinebat ipſum in merore.
interrupit̄ intentionem p̄bie volentis plura dicere. *¶* Nota
qz philoſophia dicitur p̄uia veri luminis. qz ipſa clar
ſcat animam ⁊ trahit̄ eaz ab obſcuritate ignorantie ad lu

cem ſapientie ⁊ ad claritatem intellectus ex libro de pomō
Ariſto. Vel ideo diceſ p̄uia veri luminis. qz per ipſam
tanq; per viam homo peruenit ad cognitionem veri lumi
nis quod eſt deus: quia ſcribitur in libro de pomō qz per
philoſophiam homo cognoscit ſuum creatorem. qui de
nihilō fecit omnia. qui eſt inceptor omnium inceptorum.
⁊ omnium p̄ncipiorum p̄ncipium. Et ibidem ſcribitur
oportuit vt philoſophia mitteretur ad inſtrueduz igno
rantes. ⁊ eos qui non cognouerunt ſuum creatorem.

¶ Sed ea ipſa eſt vel maxima noſtri cā meroris:
qz cū rerum bonus rector exiſtat vel eſſe omni
no mala poſſint. vel impanita pretereāt. Quod
ſolum quanta dignum ſit admiratiōe: p̄fecto cō
ſidera. At huic aliud maius adiungitur: Nam
imperante flozenteq; nequitia virtus non ſolum
premiis caret: verū etiam ſcleratorum pedib;
ſubiecta calcatur: ⁊ i locum ſacinoꝝ ſupplicia
luit. Que fieri in regno ſcientis omnia: potentis
omnia ſed bona tm̄ modo volētis dei nemo ſatis
poſteſt nec admirari nec conq̄neri. *¶*

¶ Sed ea ipſa eſt. *¶* Hic Boetius proponit cauſas ſui mero
ris dicens. Sed ea ipſa eſt cauſa noſtri meroris ⁊ maxima
cauſa. qz cum rector rerum. ſ. deus bon^o exiſtat: vel eē ma
la omnino poſſint. vel pretereant impunita qd̄ ſaltē ſi nul
lum aliud inconueniens ſequeret̄: conſidera quāta ſit di
gnum admiratione. At pro ſed. huic adiūgiſ. ſ. addit̄ aliqd̄
maius ſup. admirandum. Nam pro quā. imperante. ſ.
precipiente. ⁊ flozente. ſ. vigente. nequitia. ſ. nequitioſis ho
minibus virt^o. ſ. homo virtuoſus. non ſolum. ſ. non tm̄
caret premiis veruz etiam ipſa virtus ſubiecta. ſ. ſubdita.
calcatur pedibus. ſ. potentis. ſcleratorum. ſ. malozum ⁊
ipſa virtus luit. ſ. patitur ſupplicia. ſ. penas in locum ſaci
noꝝ. ideſt vitioſozū loco. que. ſ. predicta fieri. ſ. permit
tit in regno. ſ. in mūdo. ſcientis omnia. ſ. dei: ⁊ potentis oīa
ſed volentis. ſ. intēdentis. tm̄ modo. bona. nemo ſatis vel
admirari nec conq̄neri pōt. ſ. querimonia facere. *¶* Nota
qz mala ſunt i mundo patet quia ratio ſemp deprecāſ ad
bonum. Cum ergo. mali non regantur tuditio recte rōnis
ſed vincantur paſſionibus ire ⁊ concupiſcentie ideo deſici
unt a bono. Item. ſuperhabundantia ⁊ defectus ſūt de
genere malozum. cum virtus conſiſtat in medio. cum igiſ
in pluribus ſit ſuperhabundantia ⁊ defectus. p; qz mala
ſunt in mundo. Tuz aut̄ oīa dependēt a deo celuz ⁊ tota
natura. ⁊ deus eſſentialiter ſit bonus. mirabile ē quō ma
la eſſe poſſunt. vel ſaltē p̄maneāt impunita. *¶* Nota qz
quia boni attingunt finem omniū rerum. ſ. ſummū bonuz
ideo ſunt potentes. mali autē quia hoc ipſum attingere nō
poſſunt ſunt impotentes. Et qz Boetius in primo libro
ſerta proſa dixit ſe ignorare quis ſit finis omniū rez. ideo
putabat bonos eē ipotētes. malos at̄ potētes. ⁊ de h^o Boe
tius admiratur: vt p; in littera ⁊ iſta ē vna cā ſui doloris

¶ Tum illa ⁊ eſſet inquit infiniti ſtupozis omni
busq; horribilius monſtris: ſicuti tu eſtimas in
tanti velut patriſfamilias diſpoſitiſſima domo:
vilia vaſa colerentur: precioſa ſordescerent. S;
non ita eſt. Nam ſi ea que pauloātē conſuſa ſūt
inconuulſa ſeruant̄: ipſo de cuius nunc regno lo
quimur auctore cognoscēs: ſemper quidem potē
tes bonos eſſe: malos vō abiectos ſemp atq; im
becilles: nec ſine pena vnq; eſſe vitia nec ſine pre
mio virtutes: bonis ſelicia: malis ſemper infor
tunata cōtingere: multa q; id genus q̄ ſopitis q̄
relis firmate ſoliditate corroborent.

Cuz illa re. Hic pbia promittit. B. pfectam curam que consistit in ptractatione huius materie. d. O Boetii et esset infiniti stuporis. i. admirationis et esset horribilius oibus monstris. i. deformitatibus si in dispositissima. i. i. ordinatissima. domo. s. in mundo. tati patrisfamilias. s. dei. si ibi coleret. i. honoraret. vilia vasa. i. mali hoies. et si preciosa vasa. i. boni hoies fordescerent. i. vilescerent. sic tu estimas sed non est ita. Nam si ea que pauloante conclusa sunt. seruantur inconuulsa. i. integra in sui veritate. tu auctore. i. doctore ipso deo. de cuius regno nunc loquimur cognosces. se per bonos esse potentes: malos vero potentes nec vnquam vitia esse sine peccato: nec sine premio esse virtutes. et cognosces bonis semper contingere felicia. et malis sfortunata. et cognosces multa id genus. s. huius generis. que corroborat te firma soliditate. s. extra aduersitatem fortune querelis tuis sopitis idest remotis. C. Notandum sicut postea patebit oia que sunt recte a deo sunt. Cum igitur ordo iustitie requirit vitia puniri: virtutes remunerari. si mali maneret impuniri et boni irremunerati: et sic peruersus esset ordo in domo dei sed in mundo quod est horribilius omnibus monstris.

Et quoniam de formaz beatitudinis me dudum monstrate vidisti: quo etiam sita sit agnouisti: decursis oibus que pretermittere necessarium puto: viam tibi que te domum reuebat ostendam. Venas etiam tue menti quibus se in altum tollere possit affigam: vt perturbatio depulsa sospes in patriam meo ductu: mea semita: meis etiam vehiculis reuertaris.

Et quoniam vere formam. Hic pbia dat modum curandi ipsum Boetium dicens. Quoniam dudum. s. in tertio libro. vidisti formam vere beatitudinis me monstrante. i. docente oibus decursis. i. pertransitis. que puto necessarium pretermittere. ostendendam tibi viam que te reuebat. i. reducat. domum. i. ad cognitionem vere beatitudinis. et ego affigam. i. apponam tue menti. pennas. i. rationes quibus mens possit se tollere in altum vt depulsa perturbacione contingente tibi ex affectu bonorum temporalium. reuertaris sospes in patriam meo ductu. mea semita. meis vehiculis. C. Nota quod per pennas quas pbia promittit affigere menti Boetii intelligitur speculatione rationis et intellectus virtus et sapientia. Sicut enim auis volando in altum deducitur auxilio pennarum. sic mens humana speculatione rationis et intellectus virtute. et sapientia erigitur in contemplationem summi boni.

Adetrum primum quarti libri:

Ant et enim penne volucres mihi.
Que celsa conscendant poli.
Quas sibi cum velox mens iduit:
Terras perosa despicit.
Aeris immensi superat globum.
Nubesque post tergum videt.
Quique motu agili calet etheris
Trascendit ignis verticem.
Donec in astriferas surgat domos
Pheboque coniungat vias:
Aut comitetur iter gelidi senis
Miles chorusei syderis.
Nel quocumque micans nox pingitur.
Recurrat astri circulum.
Atque vbi ias exhaustum fuerit satis:
Polum relinquat extremum.
Dorsaque velocis premat etheris:

Compos verendi luminis.
Hic regum sceptrum dominus tenet.
Orbisq; habena s temperat.
Et volucrum curram stabilis regit.
Rerum choruscus arbiter.

Adetrum primum libri quarti.

Ant enim penne. Istud est primum metrum huius quarti cuius primus versus dicitur metrum alemanicum ab inuatore dactylicum a pede predominanti. secundus versus dicitur metrum archiloicum ab inuatore. iambicum a pede predominanti. In quo metro pbia ostendit viam per quam puenit ad cognitionem summi boni. et est per considerationem creaturarum que gradatim sunt transcendende. quousque inueniatur aliquid quod preminet or creatura. et istam viam tradit sub similitudine auis volantis. Primo ergo tradit viam qua mens pueniat ad cognitionem summi boni. sed ostendit quid mens iudicabit cum illic puenit. scilicet ibi. Huc te. Primo dicit. dixi quod affigam pennas menti tue. Sunt enim mihi penne volucres. i. veloces scilicet virtus. et sapientia. que conscendant. i. penetrent celsa idest alta poli. quas pennas cum mens velox sibi induit. i. assumit. ipsa perosa. i. odio habens terras despicit eas querendo vterius creatoris et mens superat globum. i. spericum corpus menti aeris. cognoscendo quod ultra aerem est creator. Nubes videt post tergum. quod ultra nubes querit cognitionem summi boni. et transcendit verticem. i. summitatem ignis. quod ignis calet agili. i. veloci motu. etheris. i. celi. et vterius pcedit mens. inuestigando donec surgat. i. eleuetur in domos astriferas. i. in orbem planetarum. et coniungat vias suas phebo. i. soli inuestigando quod sol non est deus. donec comitetur iter gelidi senis. i. saturni qui est supra solem. mens inquam existens miles chorusei syderis. i. dei qui est splendidus syderis. et vterius ascendit supra orbem planetarum donec currat. i. ptraseat. circulum astri. i. celum stellarum. quo. s. astro pingitur. i. ornatur nox micans: quod nox stellis firmamentum illuminat. vbi. i. postquam satis fuerit exhaustum. i. speculatione euacuatum quod nulla stellarum est deus. mens vterius transcendit donec relinquat extremum polus. i. vltimum celum et premat dorsa velocis etheris. i. firmamenti. scilicet compos idest potens verendi luminis. s. dei. hic supra vltimum polus. dominus regum tenet sceptrum. i. impium. et temperat. i. moderat habenas. i. regimina orbis. et manens stabilis se. regit volucrum. i. velocem curram. i. circulare motum corporum celestium. deus existens choruscus arbiter. i. splendidus iudex rerum. C. Notandum quod dicit ignem calere motu celi. ex quo videtur quod calor non sit propria et per se qualitas ignis. cum sibi debeatur per motum celi. sed dicendum quod locus non solum est causa conseruatiua locati sed omnium accidentium naturaliter consequentium. Unde quia celus est locus ignis non solum est causa ipsius ignis: sed etiam ipsius caloris ignis sequentis. et quia propria dispositio celi sibi quam habet caliditates super omnia est motus eius. id est ignem calere motu celi. non excludens per hoc quod calor sit per se qualitas ignis. C. Notandum quod saturnum vocat gelidum senem. non quod sit gelidus formaliter sed effectiue. est. n. est. effectiue gelu et frigoris. et dicitur senex. quia motus eius tardus est ad modum senis. Nam cursum suum complet pluri tempore quam sol vel luna.

Huc si te reducem referat via.
Quas nunc requiris immemor.
Hic dices memini patria est mihi.
Hinc ortus. hic sistam gradum.
Quod si terrarum placeat tibi
Noctem relictam visere.
Quos miseri toruos populi timent
Lernes tyrannos exales.

Huc

Duc te si reducere. Sic ostendit pbia qd mens iudicabit euz
transcendit creaturas et puenit in cognitione dei dices O
mes si via ducat te reducere. i. reuertete a tpalib. buc. i. ad
cognitione dei. qua via nunc imemor regis Tunc dices.
Ego memini q obnubilata fui affectu teporalium. hic. s. in
cōtemplatione dei est mihi patria. hinc scz a deo est me
ortus. qz ad eius imaginē creata. hic. s. i cōteplatōe dei si
stam. i. figam gradū. i. ponam finalē quietē. Qd si placet
tibi existenti in cognitione dei visere. i. cum desiderio videre
noctē terrarū relicta. tu cernes. i. videbis toruos tyrannos
.i. crudeles principes. quos miserī populi timēt. illos tor
uos eē erules a vera pfa sua. C Notandū ēm apostolū h
habemus hic manētē patriā: sed futurā inquirim. Dec
enim est vera patria a qua aīa rōnalis per creationē a deo
extuit. ad quā nisi reuertat esse qd a deo accepit affectū
terrenorū deturpata prorsus amittit. pp qd dixit in secūdo
metro tertii libri. Rep:unt pprios queqz recursus. Re
dituz suo singula gaudent. nec manet vlli traditus ordo.
Nisi q fini iunxerit ortum. Stabilem qz sui fecerit orbēz

Prosa secunda quarti libri.

Am ego pape in quā ut magna pmit
tis: nec dubito qn possis efficere tu mō
quē excitaueris ne moreris: P.

Prosa secunda quarti libri.

Am ego pape in quā. Sic incipit scda prosa h
quarti. Circa quā est sciendū q pbia in prio li
bro: scita pfa inestigādo cām et radicē infirmi
tatis Boetii: cognouit q Boetius ex ignorātia

finis rex malos hoies potētes. bonos vō ipotentes puta
bat. Itē qz ignorabat qd gubernaculis mundus regatur
fortitoy vices estimabat fluitat sine rectore. qz vō pbia iā
ostendit quis sit finis rex et qbus gubernaculis mundus re
gatur. Nunc pbia vult adhibere Boetio pfectam curā re
mouendo dolores in quos Boetius incidit ex ignorātia
premissorū. Et prio. B. hoc petit a pbia scdo illud pseqt.
ibi. Prio igitur. dicit prio. Tum igit. s. finito sermone
pbie. ego Boetius in quā pape est interiectio admirantis.
O pbia tu magna pmittis. nec dubito qn possis efficere.
Id est ad effectū pducere. tu in modo ne moreris. i. non ptra
has me quē excitaueris. s. ad audiendum. C Notandū qz
sapiens nihil pmittit quod adimplere non possit. qz opus
sapiens est non mentiri. Ergo dicit Boetius pbie: sicut
magna promittis non dubito qn efficere possis.

Primū igit inqt bonis semper adesse poten
tiam: malos cunctis viribus esse desertos agno
scas licebit: quoz quidem alterum demonstrat
ex altero. Nam cum bonum malūqz contraria
sint si: bonum potens esse constiterit. liq̄t imbec
illitas mali. at si fragilitas clarescat mali. bōi fir
mitas nota est. Sed uti nostre sententie fides ha
bundantior sit alterutro calle pcedam: nūc hic
nunc inde proposita confirmans.

Primū igit inquit. Sic pbia pseqt intentum. et prio p
bat bonos semp esse potentes: et malos ipotentes. cui op
positum putabat Boetius: et tangit primo modū p quem
vult hoc ostendere. scdo ostendit qz pbat intentuz suū rōnib
ibi. Duo sūt. Prio dicit. O Boeti primū licebit ut agno
scas bonis semper adesse potentiā. et malos eē desertos. i.
priuatos cūctis virib. quoz altez. s. bonis semp adē po
tentiam demonstrat ex altero. s. ex hoc qz mali sunt virib
deserti. et hulus cām subdit dicens. Nam cū bonū et malū
sint p̄traria: si bonū esse potēs cōstiterit. liquet. i. māifestū
fuerit. imbecillitas. i. impotētia mali et si fragilitas clarescat
mali firmitas boni nota est. Sed ut pro sicut. habūdātor
fit fides nostre sine alterutro calle. i. vtraqz via pcedā cō
firmans pposita nunc hinc. s. ex infirmitate boni. nūc ide

ex fragilitate mali. Notandū qz pbia dicit suū. qz si boni
sunt potentes: mali sunt ipotentes. et fundat sup fūdatōes
topica. si ppositū in pposito. oppositū in opposito. ut si
sanitas est bona egritudo est mala. dicit qz veltū procedere
vtraqz via ex potentia bonoz pbandō ipotentia maloz.
et ex impotētia maloz potentia bonoz: qz si tū vni istoz
probaret. et ex hoc reliquū pcludere p locum a p̄trariis eēt
argumentū verisimile: et non necessariū et ideo vtraqz pte
vult pbare et ex vtraqz reliquū concludere.

Duo sunt qb' ois humanoz acutum cōsistat
effectus: voluntas. s. ac ptās. quoz si alterutrum
desit nihil est qd explicari qat. Deficiente et eniz
voluntate ne aggredit qdem qlqz qd non vult.
at si ptās absit voluntas frustra sit. Quo fit ut si
quem videas velle adipisci qd minime adipiscat
huic obtinendū qd voluerit defuisse valentiaz du
bitare nō possis. B. perspicuum est in quā. nec
villo modo negari pōt. p. Quem vero effecisse qd
voluerit videas nū etiaz potuisse dubitabis. B.
Admire: p. Qd vō quisqz potest in eo validus:
qd vō non pōt in hoc imbecillis esse cōsensus ē.
b. Fateor inquam. p.

Duo sunt qbus ois. Sic pbia pbat intentum rōnibus.
scdo excludit quandā dubitatōem. ibi. Sed p̄sit. tertio cō
firmat principale intentū auctoritate. platonis. ibi. Et qb'
olbus. Prio pbat bonos semp esse potentes. et malos
ipotentes duabus rōnibus. scdo ad idem ostendū coa
ceruat breues rōnes. ibi. Sed qm te. Prio in duo sm
duas rōnes. scda ibi. Rursus iquit. Prio p̄mittit duo
necessaria ad primā rōnem. scdo ex his arguit ibi. Qes igit
tur hoies. Prio p̄mittit vni necessariū. scdo alid. ibi
Admirāsi ne. Prio dicit duo sunt principia qbus cō
stat. i. pmanet. ois effectus humanoz actū. s. voluntas et
ptās. quorum si alterū desit nihil est qd queat effectus ex
plicari. i. fieri. qd declarat. deficiente enim volūtate null
effectus pducit: qz nullus aggredit quod non vult. et si
ptās absit voluntas frustra sit. quo fit. i. ex quo sequit. ut
si videas aliquē velle adipisci qd minime adipiscat: si pos
sis dubitare huic defuisse valentiā. i. potentiā obtinendū
qd voluerit. et ideo dicit. Boetius perspicuum est nec villo
mō negari pōt. Et subdit pbia. Quē vō videas effecisse
quod voluerit. nū dubitabis enim potuisse. i. nō habuisse
potentiā. Et dicit Boetius: minime. Tunc pbia cōcludit
tanqz manifestū ex dictis dices. Illud quod qlqz pōt in eo
est validus. i. potens. quod vō non pōt in eo est censendus
id est iudicāndū imbecillis. i. ipotēs. et dicit boetius. fateor. in qz

Notandū qz pbia dicit nullus aggredit qd non vult.
Contra: aliqs nolens interficit hoies vel ledit hoies. ergo
aliqs aggredit quod non vult. Item aliqs cogitur facere
aliquid p̄tra voluntatem suā et sic aggredit quod nō vult.
Dicēdū qz pbia loquitur hic de effectū spontaneo: qui ex i
tentione procedit. non de eo qui casu cōtingit. Uti dicēdū
ad primū qz voluntas pōt cōparari vel ad ipsam actionēz
quā aliqs prio aggreditur: et sic non deficit volūtate. vel
pōt comparari ad p̄tis illā actionē et sic pōt deficere volū
tas. ut si aliqs nolens hoīem interficit. Ad secundū dicē
dum. Illud quod qs coactus facit est voluntariū mixtum
tū simpliciter ē inuolūtariū. Aliqs enī coactus magis vult
hoc facere qz sustinere penam vel perdere vitam. et ita re
spectu talis effectus nō deest voluntas: sed quantum ad
actū interiorē voluntas semp libera est. et cogi non pōt.

Admirāsi ne igitur iquit superioribus rationi
bus esse collectuz: intentionē oēs volūtatis hūa
ne. que diuersis studiis agit ad b̄tudinē festina

re. **B.** Admini iquā id quoq; esse demonstratū
P. Num recordaris bitudine ipsuz esse bonū
 eoq; mō cum bitudo petis ab oibus desiderari
 bonū. **B.** Admine iquā recordor qm id memo-
 rie fixum teneo. **P.**

C. Administri ne igitur inquit. **Hic** pbia premitte secūduz
 vtile ad rōnem et est resumptio quozūdā pri⁹ dictoz dicē
 Administri ne esse collectū. i. p̄clusum supioribus rōnib⁹
 oēm intentionē humane volūtatis. festinare. i. tendere ad
 bitudinem q̄ volūtas agit. i. ducit diuersis studiis. **R.**
 spondet Boetius. Admini iquā illud esse demonstratū
 Item querit pbia. nungd recordaris bitudinem esse ipsuz
 bonū et eo modo desiderari bonū ab oibus. cū bitudo pe-
 titur. i. desiderat. **R.** Adit Boetius minime recordor. qm
 pzo. q. illud fixum teneo memorie. **C.** Notandū q̄ reco-
 dari est aliqd̄ reducere ad memoriam qd̄ p̄ obliuionem ē
 lapsū a memoria. et q̄ bitudine esse ipsuz summū bonū
 non exciderat a mēte Boetii. S; semp̄ remābat i habitu
 id̄ dicit se si recordari d̄ hoc. s; i memoria tāq̄ fixū tenere

C. Omnes igitur hoies boni pariter ac mali idiscre-
 ta intentione ad bonuz puenire nituntur. **b.** Ita
 inquam p̄ns est. **p.** Sed certum est adeptioe bōi
 bonos fieri. **b.** Certum. **p.** Adipiscunt igitur boni
 qd̄ appetūt. **b.** Sic videt. **p.** mali vō si adipiscerē-
 tur qd̄ appetant bonum mali esse nō possent. **b.**
 Ita est. **p.** Cum igitur vtriq; bonū petant: si hi q̄
 dem adipiscant illi vō minime: Non dubium ē
 bonos quidem potentes esse: vō mali sūt imbe-
 cilles. **b.** quisquis inquam dubitat: nec reruz natu-
 ram: nec p̄ntiam p̄t p̄siderare rōnum. **P.**

C. Omnes igitur hoies. **Hic** pbia arguit ex dictis pbans bo-
 nos eē potētes et malos ipotētes. tali rōe: q̄cūq; adipiscūt
 qd̄ volūt sūt potētes: et q̄ nō adipiscūt qd̄ volūt sūt ipotē-
 tes. ex p̄lo p̄bulo. s; bōi adipiscūt qd̄ volūt. s; sūmū bo-
 nū mali s; velūt nō adipiscūt ip̄z. qz si mali adipiscerēt sū-
 mū bonū h̄ eēt mali. ergo bōi sūt potētes: mali ipotētes
 vñ dicit i lra Oēs hoies bōi et mali nitūt p̄uēre ad bonū i
 discreta intētiōe. i. idiuīsa itētiōe. dicit. Boetius. Ita p̄ns
 est ad dicta. Subdit pbia certū est bonos fieri adeptioe bo-
 ni. certū est dicit Boe. Igitur p̄cludit pbia: bōi adipiscunt
 qd̄ appetūt. i. volūt. dicit Boetius: sic videt. ait. p. si ma-
 li adipiscerēt bonū qd̄ appetunt nō possēt esse mali. Ita
 est dicit Boetius. Igitur p̄cludit pbia. Cū vtriq; petant bo-
 nus. sed hi. s. boni illud adipiscant: illi vō mali minime.
 Non est dubiū bonos esse potentes: qui vō mali sunt im-
 becilles. i. impotentes. **R.** Adit Boetius. Quisq; i. q̄cūq;
 dubitat de b̄ non p̄t p̄siderare naturā rez: nec p̄ntiā rōnū

C. Notandū q̄ qz veritas p̄positionū fundat sup̄ naturā
 rez: qui negat veritatē p̄positionū non pōt p̄siderare eō
 sequētā rōnum. qz p̄ntia rōnuz supra veritatē p̄positionū
 fundat. id̄ dicit Boetius. Qui dubitat de p̄missis h̄ p̄t
 p̄siderare naturā rez nec p̄ntiam rationum.

C. Rursus inqt si duo sint quibus idēz scdm natu-
 ram p̄posituz sit: eozumq; vnus naturali officio
 idipsum agat atq; p̄ficiat: alter vō naturale illud
 offm̄ minime administrare queat: alio vō mō q̄
 nature cōuenit: nō qdem iplet p̄positum suum s; i
 imitēz iplentē: quēnā hoz valentiozem esse decer-
 nis. **b.** Et si cōiecto inquam qd̄ velis: plāius tū au-
 dire desidero. **P.** Ambulandi inquit motum
 scdm naturā eē hoibus nū negabis: **b.** Admine

inquā. **p.** Eiusq; rei pedum officium esse natura-
 le nū dubitas. **b.** Nec hoc qd̄ inquam. **P.** Si
 quis igitur pedibus incedere valēs ambulet: alius
 qz cui hoc naturale pedum desit offm̄ manibus
 nitēs ambulare conet: quis iure horū valentioz
 existimari pōt. **b.** Contere inquam cetera: nā quin
 naturalis officii potens eo qui idem nequeat valē-
 tior sit nullus ambigit. **p.** Sed summam bonuz
 quidē eque malis bonisq; p̄posituz boni quidēz
 naturali officio virtutem petunt. mali vō variā
 p̄ cupiditatē qd̄ adipiscēdi bōi naturalē offm̄ nō
 est. idipsum conāt adipisci: an tu aliter existimas
b. Admine iquam: nam etiā qd̄ est p̄ns patet. ex
 his enim que concesserim bonos quidē potentes
 malos vō esse necesse est imbecilles. **p.** Recte in-
 quit p̄curris. idq; vti medici sperare solent: iudi-
 cium est erecte iam resistentisq; nature.

C. Rursus inquit. **Hic** pbia ponit scdm rōnem dicens.
 Si sint duo qbus sit idem p̄positū. i. eadem intentio fac-
 endi aliqd̄ fm̄ naturā: et vnus eoz agat idipsum et p̄ficiat
 ipsum naturali. offd̄. i. naturali organo. alter vō minime
 qat administrare. i. adimplere illud offm̄. sed alio mō q̄
 nature puenit. non impleat p̄positū: sed imitēz impleat
 quē hoz duoz decernis. i. iudicas esse valentiozē. i. potē-
 tiorē dicit Boetius. Esti pro q̄uis p̄cto. i. p̄sidere qd̄
 velis. tū ego desidero plāius audire. Tū pbia declarat
 sibi in exemplum dicens. Nū negabis motū ambulādi bōi
 bus inē fm̄ naturā dicit Boetius minime nego. et pbia
 etiā nū dubitas eius rei. i. act⁹ ambulandi. esse offm̄ na-
 turale peduz. dicit Boeti⁹. nec hoc dubito. et pbia. Si qz
 igitur ambulet valens incedere pedibus Alius autem cui b̄
 offm̄ desit manibus nitens. i. laborans: ambulare conet
 quis hoz pōt existimari valentioz. dicit Boetius. Conte-
 re cetera. q. d. p̄cede in rōne tua. qz null⁹ ambigit qn potēs
 i naturali officio sit valentioz eo qui nequeat. i. non pōt in
 idem offm̄. Tunc pbia isti p̄positioni p̄misit tanq; ma-
 iori adiungit vnā minorē dicens. Sed summū bonū qd̄
 eque bonis et malis est p̄positū: boni qdem petunt. i. ad-
 piscuntur. officio naturali. s. virtute: mali vō conātur ad-
 pisci idipsum per variā cupiditates rez: ipaliū qd̄ non est
 officium naturale adipiscendi bōi. An tu o Boeti estimas
 aliter. Cui Boetius. Admine inquam et Boetius q̄i p̄cur-
 rendo p̄cludit principale intentum dicens Nam etiā illud
 qd̄ est p̄ns patet mihi. Et his enim que cōcesserim ne-
 cesse est bonos eē potentes: malos vō imbecilles et pbia ap-
 plaudens Boetio dicit. Recte inquit p̄curris. et illud ē si-
 gnum sicut medici solent sperare iudiciū. i. signū erecte natu-
 re et nature resistentis sup̄. ipsi morbo. **C.** Notandū q̄
 ex lra formatur talis rō. qn duo intendūt aliqd̄ p̄posituz
 naturaliter qd̄ id p̄positum p̄seq̄ officio naturali est po-
 tens. et qd̄ non conseq̄ illud p̄positū naturali officio est
 potens. sed tā boni qz mali tendunt naturalr ad bitudi-
 nem. et bōi ipsam consequūtur naturali officio. i. virtute.
 mali autem non. ergo boni sunt potentes mali vō impo-
 tentes. **C.** Nota circa vltimum q̄ medici solent accipere si-
 gna p̄nostica sanitatis ex egro q̄ patiens erigit. se et p̄
 se nititur fortiori remedio. Sic in Boetio signum erat cō-
 ualescentie et sanitatis: q̄ ipse rōnem pbie remediātem
 quasi p̄currens per se compleuit.

C. Sed qm te ad intelligendā promptissimā
 esse conspicio: crebras coacernabo rōnes. Vide
 enim quanta vitiosorum hoium pateat infirmi-
 tas: qui nec ad hoc quidem puenire querunt: ad
 qd̄ eos

Quartus

quod eos naturalis ducit ac pene compellit intentio.
Et quid si hoc tam magno ac pene inuicto pre-
euntis nature deseruntur auxilio.

C Sed quoniam te. Hic phia coaceruat quasdam alias rationes bre-
ues ad propositum ostendendum et sunt quattuor rationes. scilicet ibi
Considera deo. tertia ibi. In qua re. quarta ibi. Cur. n. pri-
mo dicit. Sed quoniam te conspicio promptissimum ad intelligendum
ego coaceruabo. i. componam crebras rationes. vide. n. quan-
ta pateat infirmitas vitiosorum hominum. qui nec ad bonum queunt
peruenire. ad quod ducit et compellit eos naturalis intentio et
quid esset de istis malis censendum. si desererentur bono auxilio
nature preuentis tam magno ac pene inuicto. q. d. nihil ali-
ud censendum est. nisi quod impotentia eorum hoc ascriberetur. **C** No-
tandum quod tam boni quam mali versus tendunt ad bonum: et mali de-
ficiunt ab eo quod competit eis secundum naturam. ex hoc arguitur sic
maxima impotentia est deficere ab eo quod natura intendit
sed hoc faciunt mali: ergo mali sunt impotentes. **C** Nota-
dum quod dicit pene inuicto. quod appetitus naturalis boni non
habet contrarium repugnans quo vincatur. sed tamen per ignorantiam
et errorem vitiosorum pervertitur. et ita aliquo modo viciatur et non dirigitur.

C Considera deo quanta sceleratos homines habeat im-
potentia. neque enim leuia aut ludicra premia pe-
tunt: que consequi atque obtinere non possunt sed
circa ipsam rem summam verticemque deficiunt: nec in
eo miseris contingit effectus. quod solum dies no-
ctesque moluntur.

C Considera deo quanta. Hic phia ponit secundam rationem et vi-
dit. Considera ex his que dicam quanta impotentia habeat
sceleratos homines. neque enim petunt. i. appetunt premia leuia
et ludicra. i. iocosa. sed ipsi deficiunt circa ipsam summam sup-
erfectionem rem atque verticem. Hic pertingit ipsis miseris ef-
fectus boni in eo. i. propter hoc quod ipsi moluntur. i. laborant ac
grere dies et noctes. i. transitoria et temporalia bona. **C** Nota ex
ista forma talis ratio. quanto malus est illud a quo aliquis de-
ficit. tanto maior est suus defectus et in maiore impotentia
cadit. sed illud a quo mali deficiunt. non est quod vile et mo-
dicum sed est summum bonum. ergo malorum maxima est impotentia.

C In qua re bonorum vires eminent. Sicut. n. eum
qui pedibus incedens: ad eum locum usque perue-
nire potuisset quo nihil ulterius per diem iaceret
incessui: ambulandi potentissimum esse censes: ita eum qui
expetendorum finem. quo nihil ultra est apprehendit:
potentissimum necesse est iudices. Ex quo fit quod huic
obiacet: ut idem scelesti viribus omnibus videatur esse deserti.

C In qua re bonorum. Hic phia ponit tertiam rationem probando
bonos maxime esse potentes pertractando exemplum supra-
positum. et ex hoc percludit malos maxime esse impotentes. et
dicit. In qua re. i. assuetudine boni desiderati eminet vires
bonorum superius. et vires malorum non. Sicut enim censes. i. iu-
dicares. esse ambulandi potentissimum: qui pedibus incedens
potuisset peruenire usque ad eum locum. quo ulterius nihil par-
uum. i. manifestum iaceret incessui. ita necesse est quod cum iu-
dices potentissimum: qui apprehendit finem expetendorum. quo
nihil est ultra. tales autem sunt boni. Ex quo fit. i. sequitur
quod huic obiacet. i. contrarium est. ut idem scelesti. i. mali videatur
deserti omnibus viribus. **C** Notandum quod sicut viator aliquis
dicitur potens cum ambulat ad eum locum ubi nihil amplius
restat de via. sic boni quando perueniunt ad finem et ad bonum quod
transcendi non potest. ideo dicuntur potentes. mali autem quia
ipsum attingere non possunt dicuntur impotentes.

C Cur enim relicta virtute vitia sectantur: insci-
tia ne bonorum: sed quid eneruatus ignorantie ce-
citate: an sectanda nouerunt: sed transuersos eos
libido precipitat. sic quoque intemperantia fragiles qui

obluctari vitio nequeunt. An scientes volentesque bo-
num deserunt: ad vitia deflectuntur. Sed hoc modo
non solum potentes esse: sed omnino esse desinunt. Nam
qui eodem omnino que sunt finem relinquunt: pariter quo-
que esse desistunt

C Cur enim virtute. Hic phia ponit quartam rationem. scilicet excludit
quandam dubitationem. ibi. Quod quidem ratio quam intendit in
summa est ista. mali quando relicta virtute declinant ad vitia
aut sciunt bonum esse adherere virtuti aut nesciunt. si ne-
sciunt peccant per ignorantiam. nihil autem est impotentius igno-
rantia. ergo mali peccantes ignorantia sunt impotentes. Si
autem sciunt bonum esse adherere virtuti et declinant ad vitia
aut volentes derelinquunt. bonum aut non. Si non volentes sed
attracti libidine passionum pervertuntur ad vitia. sequitur quod sunt
impotentes. quod maxima impotentia est non posse resistere pas-
sionibus. Si autem scientes et volentes relinquunt bonum. se-
quitur quod non tamen sunt impotentes. sed etiam quod omnino non sunt
Cum enim omnis natura in quantum habet ordinem ad
finem: in quantum aliquid desistit ab ordine ad finem: intan-
tum deficit a natura. et per hoc ab esse ipsius nature. Ista ra-
tione pretendit in ista. d. Cur enim relicta virtute mali se-
ctantur vitia. ne pro nihilo. hoc est ex inscitia. i. ex ignoran-
tia bonorum. Sed quod est eneruatus. i. debilius cecitate igno-
rantie. quasi diceret nihil. an ipsi nouerunt sectanda bona
Sed ipsos transuersos libido. i. concupiscentia precipitat in
vitia: et sic ipsi fragiles intemperantia. i. propter intemperantiam libi-
dinis: nequeunt vitio obluctari. i. resistere. An scientes et
volentes deserunt bonum: et deflectunt ad vitia voluntate
et scia. sed hoc modo non solum potentes esse desinunt sed omnino
desinunt esse. Lulus assignat rationem. nam quod relinquunt eodem
finem omnino que sunt. i. deum qui est ipsum esse. pariter esse
desistunt. **C** Notandum quod primum ens verissime habet esse.
ipsum est causa esse omnibus ut sunt. ut per se cometatorem. z. me-
thaph. et primo celi et mundi. Ab hoc ente derivatum est singu-
lis esse et viuere. quanto ergo magis per vitia recedit a pri-
mo esse tanto magis desinit. Tunc beatus Gregorius in libro morali-
um. loquens de dyabolo dicit quod dyabolus bene dicitur non esse
quod a summa essentia recessit. et per hoc quotidie crescente de-
fectu tendit ad non esse: quoniam ab eo qui est verum esse cecidit.

C Notandum quod phia tres assignat causas ex quibus omne pecca-
tum procedit. Omnis enim peccans vel peccat ex ignorantia. et
hunc modum primo tangit. vel peccat ex impotentia resistere
deum. et istum secundo tangit. vel ex voluntate et malitia. et illum
modum quia grauior est ultimo ponit.

C Quod quidem cupiam mixte forte videatur ut malos
qui plures hominum sunt eosdem non esse dicamus. sed
ita sese res habet. Nam qui mali sunt eos malos
esse non abnuo. sed eosdem esse pure atque simpliciter
nego. Nam uti cadaver hominem mortuum dixeris
simpliciter autem hominem appellare non possis: ita vi-
tiosos malos quidem esse concesserim. sed esse absolu-
te nequeam conferri. Est enim quod ordinem retinet ser-
uatque naturam. Quod vero hac deficit: esse etiam quod
i sui natura situm est derelinquit.

C Quod quidem cupiam. Hic phia excludit dubitationem. Ali-
quis. n. dubitaret. quomodo aliquis possit esse malus et tamen dici non
esse. hoc excludit phia dicens. Ad idem forte videatur cul-
pam. i. alicui. ut malos qui plures sunt hominum dica-
mus ipsos non esse. Sed ita res sese habet huius mixte videatur.
Nam qui sunt mali eos esse malos non abnuo. i. nego. sed
ipsos simpliciter et pure esse nego. Nam sicut cadaver ho-
minem mortuum dixeris. simpliter autem hominem appellare non pos-
sis. Ita vitiosos malos esse concesserim. sed nequeam conferri
ipsos absolute esse sine determinatione distrabente. et re-
plicat eam prius dictam dicens. solum enim illud est quod

Ordinē recte seruat i natura. qđ aut ab hac natura & ab ordine deficit: etiam qđ in sui natura situm est derelinquit.
¶ Notandū qđ malū est determinatio distrabēs sicut & mortuū. Unde sicut pcedendū est cadauer hoīs esse hominem mortuū. tñ non simplr pcedendū est cadauer esse hoīem. sic qđcūq; malum pcedendū est esse malū: non tñ simplr est cōcedendū ipsum esse. Uñ sicut patebit tertia profa hoīes cōuersi in malitiam humanam amiserunt naturam. ergo per malitiam hoīes desinunt esse quod fuerant.

¶ Sed possunt inquires mali. ne ego quidez negauerim: sed hec quidem eoz potentia non a virib; sed ab ibecillitate descendit. Possunt etiam mala que minime valerent si in bonozum efficientia manere potuissēt. Que possibilitas eos evidentius nihil posse demonstrat.

¶ Sed pñt inquires mali. Hic pñtia excludit dubitationem contingentē circa pñcipale ppositum. Ostensum enim est qđ mali sunt impotentes. Aliqs dubitaret quō verum sit. cum tñ pñctum sit dicere qđ mali pñt: hoc soluit pñtia. scđudo ostendit qđ potētia maloz nulla sit. ibi. Itā si sicuti. dicit primo **O** Boetiu inquires obiciendo cōtra predicta: qđ mali pñt s̄m pñctū modū loquēdi. R̄s̄ndet pñtia: ego si qđdem negaueri qñ mali possint: sed hec potentia ipsoz si descendit a virib;. sed ab ibecillitate. i. a fragilitate. qđ declarat. qđ mali pñt qđdem mala que minime valerent. i. possent si potuissent manere in efficientia eoz bonoz. i. si efficientia maloz esset talis qualis illa quā hñt boni. qđ potēssima est vt p̄z ex dictis. Que possibilitas maloz. qđ pñt mala. demōstrat eos evidentius nihil posse. **¶** Notandū qđ dicit malos minime posse mala si p̄maneat in efficacia bonoz. ex quo videt qđ boni non pñt facere maluz: nec per pñs peccare. qđ falsum est. cum iust; septies in die cadat & fortior resurgit s̄m scripturam. Ad hoc dīcēdū qđ boni nō pñt facere malum ex electione recte rōnis. que semp deprecatur ad optima. lz de potentia absoluta possint facere malum. in quo tñ potentia eoz pñt volūtatē & electionē qđ eligūt bonū & nō malū sic dī nō posse facere malū.

¶ Nam sicuti pauloante collegimus: malū nihil est. cum mala tñ modo possint nihil posse improbos liquet. **B.** p̄spicuum est. **¶**

¶ Nam sicuti pauloante. Hic pbat qđ potentia malozum nulla sit triplicif. scđa ibi. Atq; vt intelligas. tertia ibi. huc accedit. **¶** Primo dicit. Sicut collegimus ante: malū nihil ē. & cū mali tñ possint mala. ex hoc liq̄t improbos nihil posse. Et dicit Boetius: p̄spicū est. **¶** Notandū qđ ratio sic format. posse malū est posse nihil: cū malū nihil sit: lz mali tñ possunt mala. ergo pñt nihil. & per pñs nulla est eoz potentia. **¶** Notandū de hoc qđ malū nihil sit visum ē p̄rius. Et dicit beatus Augu. Cum vniuerse nature p̄ verbū dei facte sint: iniquitas per ipsū facta nō est: quia iniquitas nulla substantia est: & peccatum non est natura sed vitium nature appetentis illud qđ non est sui ordinis.

¶ Atq; vt intelligas quenā sit huius potentie vis: summo bono nihil potentius esse pauloante diffiniuimus. **B.** Ita est inquam. **p.** Sed idem inquit malū facere nequit. **b.** Adinime. **p.** Est igit inquit aliquis qui omnia posse homines putet. **b.** nisi quis insaniat nemo. **p.** Atq; idēz possunt mala. **b.** Utinam quidez in quā non possent. **p.** Luz igit potēs bonozū tñ modo possit oia. Itō vō qāt oia potentes etiam malozum: eosdem qui mala pñt minus posse manifestum est.

¶ Atq; vt intelligas. Hic probat idem alio modo dicens. **O** Boeti quenam sit vis huius potentie qua mali dicit

posse sic p̄sidera ex dicendis. Itō pauloante diffiniuim; nihil esse potentius summo bono. i. deo. Ita est dicit boe. & pñtia. Sed idem. i. summu bonū nequit. i. non pōt facere malum. Adinime dicit Boetius. Et pñtia. Est igit aliquis qđ putet hoīes oia posse. Nemo dicit Boetius nisi qđ insaniat. & idem hoīes possunt mala facere: vtinam nō possent dicit Boetius. Igitur pñtia arguit. Cū igit tñ modo potens bonoz possit oia. non aut queant. i. pñt oia potentes maloz. manifestū est eosdem minus posse qui mala pñt. **¶** Notandū qđ posse malum magis arguit impotentia qđ potentiam. qđ si argueret potentia: tunc deberet oipotētissimo. i. deo qđ falsum est. Uñ pōt argui ex littera sic. Deus potest oia: & non pōt malū. malū non pñt oia. & pñt maluz. ergo posse malū magis arguit ipotentia qđ potentia.

¶ Huc accedit qđ omnem potentiam inter expetēda numerandā: oiaq; expetenda referri ad bonū velut ad quoddā nature sue cacumen ostendimus. Sed patrandi sceleris possibilitas referri ad bonum non potest. Expetenda igitur non est. Atqui omnis potētia expetenda est: liquet igitur malozum possibilitatem non esse potentiam.

¶ Huc accedit. Hic probat idē tertio modo dicens. Huc accedit qđ oēm potētia esse numerandā inter expetenda. qđ pro & oia expetenda. i. desideranda referri ad bonū velut ad quoddam cacumen. idest ad p̄fectionē sue nature. sed possibilitas. i. potentia patrandi sceleris. i. faciendi maluz nō potest referri ad bonū. igit expetenda nō est. omnis aut potentia expetenda est. liquet igitur possibilitatē. i. valentiam siue potentiam maloz non esse potentiam. **¶** Notandū qđ ratio sic pōt formari ex l̄ra. Ois potentia que est potentia natura est appetenda & refertur ad bonum. ergo potentia mali non est potentia.

¶ Ex quibus omnibus bonoz quidem potentia: maloz verū minime dubitabilis apparet infirmitas: veramq; illaz platonis esse sententiā liquet: solos quod desiderarēt facere posse sapientes. i. probos vō exercere quidem qđ libeat: qđ vō desidererent explere non posse. faciunt enim quilibet: dum per ea quibus delectantur id bonum qđ desiderant se adepturos putant. sed minime adipiscunt qm̄ ad beatitudinē probra non veniunt.

¶ Ex quibus oib; bonoz. Hic ex dictis p̄cludit p̄clusionem p̄cipalem p̄firmando eam auctoritate platonis dicens. Ex quibus iam declaratis apparet minime dubitabilis potentia bonoz. & infirmitas maloz. & liquet veram esse illā sententiā platonis. Solos sapientes posse facere qđ desiderarēt: improbos vero explere posse quod libeat. i. qđ libidinē placeat. qđ vō desidererent rōnali appetitū malos explere si posse. faciunt enim supple mali que. i. libido libet. i. expetit. dñs putant se adepturos bonū quod desiderant. per ea qđ delectantur sed minime adipiscūt. qm̄ probra. i. vitia vel hoīes vitiosi non veniunt ad bñrudinē. **¶** Notandum qđ desiderium est appetitū rōnalis. libituz autē spectat ad appetitū sensualem. licet ergo mali affectent beatitudinem appetitū rōnali. tñ qđ faciunt qđ libet sequentes appetitū sensitiuū. ideo ad beatitudinē non perueniunt. Sapientes autē qđ p̄tēnt delectatōes sensuales. & inuitē intellectuali; ipsi sūt qđ p̄ficiūt aīam suā scia sui creatoris qui de nihilo fecit ens. vt scribit i lib. de pomō. Aīa nō tristabit n̄z p̄turbabit cū recedit a corpore: vt scribit i eodē.

¶ Metrum secundum libri quarti.
Os vides sedere cello
 Soli culmine reges
 Purpura claros nitente

Septos tristibus armis:
 Ore toruo comminantes:
 Rabie cordis anbelos:
 Detrahit si quis superbis
 Vani tegmina cultus:
 Jam videbit intus artas
 Dominos ferre catenas.
 Hinc enim libido versat
 Auidis corda venenis.
 Hinc flagellat ira mentem
 Fluctus turbida tollens.
 Meroz aut captos fatigat.
 Aut spes lubrica torquet.
 Ergo cum caput tot vnum
 Cernas ferre tyrannos.
 Non facit quod optat ipse
 Dominis pressus iniquis.

C Metrum secundum libri quarti.

Quos vides sedere cello. Istud est metrum scd3 huius quarti. et est metrum mixtum. Primum dicitur alemanicum ab inuētoze trochaicum a pede p̄dominante. scdm dicit feregraciu ab inuētoze. sp̄daticū a pede p̄dante. In quo metro p̄bia ostēdit quō potētia maloz sit p̄sideranda: in qbus maxime vidēt ē sicut sūt reges et p̄cipēs. et dicit incipiēdo p̄structiones l̄ septimo versu. Si q̄s detrahat. i. remoueat per p̄siderationem et intellectū tegmina. i. tegmina vani cultus exterioris sup̄bis regibus. Quos reges vides sedere cello culmine. i. altitudine. solū. i. cathedre. quos vides claros purpure nitente. septos. i. circūdatos armis tristibus. i. p̄stantibz. reges inquā cōminantes. i. minas imponentes miseris toruo ore. i. crudeli aspectu. anbelos. i. cupidos vel festiuos rabie cordis. i. crudelitate mortis. Jam videbit dños tales ferre itus. in aio artas catenas. i. vincula vitioz. qd̄ manifestat subdens. hic enī. i. ex vna pte. libido. i. cōcupiscentia. versat. i. p̄cipitat. corda talū tyrannoz auidis venenis. Hinc. i. ex alia parte. ira turbida flagellat. i. punit. mentem ipsoz. ira inquā tollens. i. excitans fluctū. i. disturbia. aut captos infortunio aliquo meroz ipsoz fatigat. aut spes lubrica. i. vana torquet. Lū ergo cernas vñū caput. i. vñū p̄cipem ferre. i. sustinere. tot tyrannos. i. p̄siones tyrannizantes ipse pressus iniquis dominis. i. vitis dñantibus. non facit qd̄ optat. **C** Nota q̄ intentio p̄bie ē dicere si quis visu posset penetrare corda p̄cipū. quos videt sedere in altis solis ornatos claris indumētis. hñtes arma terrentia. i. toruo vultu. respicientes miseros. statim visu cognosceret ipsoz ligatos multis cathenis insolubilibus. i. passionibus ire: spei. timoris et sic ligati passionibus non faciunt qd̄ optant. et p̄ p̄ns sunt impotentes. **C** Notādū q̄ dicit homo p̄sus iniquis dñis. i. vitis dñantibus non facit qd̄ optat. dicit bñs Augusti. in lib. de ciui. dei. Bonus etiam si seruiat liber est: malus aut si regnat seruus est: nec vnus hominis. sed quod grauius est tot dominozum seruus est quot vitiozum.

C Prosa tertia libri quarti.

Vides ne igitur quanto in sceno probra voluantur. qua probitas luce resplendet: In quo per spicū ē: nunq̄ bonis premia: nunq̄ sua sceleribus deesse supplicia.

C Prosa tertia quarti libri.

Vides ne igitur. Ista est prosa tertia huius q̄rti in qua ostēdit p̄bia malis nūq̄ deesse supplicia et bonis nūq̄ deesse p̄mia. Et primo philoso-

phia continuando se ad p̄cedētia. primo p̄mittit intentum suū. scd̄o p̄sequit intentū. ibi. Rex etenim. Primo dicit sic. Vides ne igitur o Boeti in quāto sceno. i. in quāta vilitate impotentie voluant. probra. i. boles probrosi et vitiosi. vides etiam qua luce. i. qua claritate potentie resplendet p̄bitas virtuosoz boius. In quo sicut in suo antecedente perspicū est hoc p̄ns. i. nunq̄ bonis p̄mia: nunq̄ sceleribus. i. boibus sceleratis deesse sua supplicia. **C** Notādū q̄ mali dicuntur volui in sceno. q̄ mali et maxime libidinosi subis assimilāt. sicut postea patebit que voluitur in sceno. fin illud. Sus magis in sceno gaudet: q̄ in fonte sereno. De qbus dicit scriptura perierunt iumenta i stercore suo p̄bi aut luce resplendent q̄ virtus est p̄bitas que vltra humanā nāz boiez p̄uebit et vñis assimilata.

C Rerum etenim que geruntur. illud propter qd̄ vnaqueqz res geritur eiusdem rei premium esse non iniuria videri p̄t. Ut currenti in stadio propter quā curritur: iacet p̄miū corona. Sed beatitudinem esse idipsum bonū p̄pter quod oia geruntur ostēdimus. Est igit hñanis actibus ipm bonū veluti p̄miū cōe p̄positū: atq̄ hoc a bonis non p̄t separari. Neqz. n. bonus vltra iure vocabit q̄ careat bono. quare probos mores sua premia non relinquunt. Quantūlibet igitur seuiant mali: sapienti tñ corona non decidet: non arefct: neqz. n. p̄bis ais p̄pziū decus aliena decerpit iprobitas. Qd̄ si extrisecus accepto letaretur poterat hoc vel alius quispiam vel ipse etiaz qui contulisset auferre. Sed qui id sua cuiqz probitas cōfert tñ suo premio carebit: cū probus esse desierit.

C Rex etenim que gerūt. Hic p̄bia p̄sequit intentū et primo p̄bat q̄ bonis nunq̄ defunt p̄mia. scd̄o q̄ malis nūq̄ defunt supplicia ibi. Que cū ita sint. Primo ostēdit q̄ bonis nūq̄ defunt premia. scd̄o ostēdit qd̄ sit illud p̄mium ibi. ad culus p̄miū. Primum p̄bat duabus rōnibus. scdm p̄m̄t ibi. Postremo. Primum rō talis est. Ois res p̄ quā aliqd̄ gerit est p̄miū illius rei que gerit. sed p̄ bonū oia fiunt et gerūt. ergo bonū est p̄miū oluz que geruntur s̄ bonū a bonis separari non p̄t. q̄ iam non essent bonū. ergo bonis nunq̄ defunt sua p̄mia. Unde dicit in l̄sa. Rex tñ que gerunt. i. fiunt illud p̄pter qd̄ vna queqz res gerit. i. sit illud videri non p̄t iniuria esse p̄miū illius. b̄ declaratur exemplariter Ut currenti in stadio. i. in aliquo spacio. corona est p̄miū p̄pter quā curritur. sed ostēdim⁹ p̄ beatitudinem esse idipsum bonū. p̄pter qd̄ oia geruntur. ergo ipsum bonum est veluti cōe p̄miū actibz hñanis p̄positū: sed hoc bonū non p̄t separari a bonis. Non enim bonus iure vocabitur qui careat bono. quare p̄bos mores. i. boies bene morigeratos. non relinquūt sua premia. q̄ tñcūqz ergo seuiat mali s̄ bonos. tñ sapienti nō decidet corona. i. p̄miū nec arefct. i. minuet. q̄ aliena improbitas si decerpit. i. non aufert p̄pziū decus p̄bis ais. q̄ si boni accepto p̄mio extrisecus letarēt poterat hoc aliqz auferre ab eis. vel saltem ille qui p̄tulisset: sed quia illud p̄mium sua p̄bitas vniciqz p̄fert. tñcū quilibet carebit suo p̄mio cū desierit esse p̄bus. **C** Notādū q̄ p̄suetudo fuerat ap̄d romanos currere in stadio. i. in aliquo spacio. qd̄ vocabāt stadium et qui citius venit ad metā sustulit p̄miū. i. coronā vel aliqd̄ aliud sicut dicit apls. Hecitis. q̄ hī q̄ in stadio currūt: oēs qdem currūt sed vnus accipit brauium. sic currite vt apprehendatis: ergo id p̄pter qd̄ currit ē p̄miū currentiū. **C** Notādū q̄ Boetius non p̄t carere p̄mio. q̄ illud a quo homo dēd̄at bonus est virt⁹ vel opatio virtuosā. q̄ s̄m Arist. z. eth. Ois virtus erit vtiqz habitus ex quo homo fit bonus p̄pter qd̄ dignitas virtutis est p̄miū

virtuose opantiū: sed opans virtuosē non pōt priuari vir-
tute: ergo bonus nō pōt carere suo p̄mio. ¶ Notandū q̄
tūcūq; mali sep̄iant: tū sapiētī non decider corona: q; s̄m
Senecā. nūq; intantū vitium p̄trabit nec malitia inua-
lescet p̄tra virtutes qn nomē p̄bie sacrum & venerabile p̄-
maneat: sic s̄līr ē de malis & stultis resp̄cū bonoz & sapiētū

¶ Postremo cum omne p̄miū iccirco appeta-
tur: quoniam bonum esse credatur quis boni cō-
potem p̄miū: iudicet exp̄tem.

¶ Postremo cū oē p̄miū. Hic pōit secundā rōnē q̄ est ta-
lis. ¶ P̄miū nō habet rōnez p̄miū nisi in q̄tū bonū q̄ igit̄
ē cōpos boni est cōpos p̄miū. dicit ergo in l̄ra. ¶ Do-
stremo cū oē p̄miū iccirco appetaf q; credit̄ esse bonū
q; iudicet cōpotē boni exp̄tē esse p̄miū. q. d. nullus.

¶ Notandū q; argumētū p̄bie simile est istī: ac si arguatur
homo non h̄z rōnē oīs nisi q; rōnalis. q̄cūq; igit̄ est rōna-
lis est homo. sic similit̄ p̄miū non appetit̄ nisi q; bonum
q; ergo est cōpos boni est cōpos p̄miū. sed bonus est
cōpos boni. ergo non deest sibi p̄miū.

¶ At curas p̄miū omniū pulcherrimi maximū-
q; Ademento enim illius corolaris quod paulo
ante precipuum dedi: ac sic collige. Cum ipsum
bonum beatitudo sit. bonos oēs eo ipso q; boni
sūt fieri br̄s liq̄t: s; q; bti sūt deos eē cōuēt. Est
igit̄ p̄miū bonoz qd null⁹ deterat dies nulli⁹ mi-
nuat p̄as. nulli⁹ fuscet ip̄obitas. deos fieri.

¶ At curas p̄miū. Hic ostendit qd sit illud p̄miū qd boni
assequantur. s. maximū & optimū. qd est fieri deos. vñ di-
cit. At curas p̄miū. s. boni non sunt exp̄tes. i. carentes.
¶ R̄idet p̄bia: olo pulcherrimi & maximū p̄miū. qd p̄bat
ex quodam corolaris supra declarato. d. Ademento coro-
lariū illi⁹ qd precipuū ante dedi. & sic collige. i. ex illo coro-
lario. p̄clude. Cum ipsum bonū sit b̄tudo: liquet oēs bo-
nos q; boni sunt fieri beatos. s; qui beati sunt eos p̄cunt
eē deos igitur p̄miū bonoz est fieri deos qd p̄miū bono-
rū nullus dies deterat. i. cōsumit nulli⁹ p̄as minuat. nul-
lus ip̄obitas fuscet. i. obscurat. ¶ Notandū q; in ista de-
ductione p̄bia nō accipit b̄tudinē pro statu quē boni ha-
bituri sunt post hanc vitam: sed pro statu b̄tudinis: qua-
lis in hac vita haberi pōt quē homo cōsequif p̄ virtutes.
¶ Cū qui essentialiter est bon⁹ eēntialr est b̄tās & deus. & q;
non est essentialiter bonus sed participatiue hic etiam est
participatione beatus & deus.

¶ Que cum ita sint: de maloz quoq; inseparabi-
li pena dubitare sapiens nequeat: nā cum bonū
malūq; item pena atq; p̄miū aduersa frō-
te dissideant: que in boni p̄miū videm⁹ accide-
re: eadem necesse est in mali pena contraria par-
te r̄deāt. Sicut igit̄ p̄bis p̄bitas ipsa sit p̄miū
ita improbis nequitia ipsa supplicium est.

¶ Que cum ita sint. Hic ostendit p̄bia q; malis nūq; desint
sua supplicia. sed ostendit quale sit illud supplicium sibi. Vide
autem. ¶ Prima in duas s̄m duas rōnes sc̄da sibi. Jā vñ.
¶ Primo dicit. Que cum ita sint. s. q; boni nūq; carent
p̄miis. seq̄t q; nullus sapiens possit dubitare de insepara-
bili pena maloz. ¶ Nam cū bonum & malum pena & p̄-
miū aduersa fronte dissideant. i. opponant̄ abinuitem.
ca que in boni p̄miū videmus accidere eadem necesse ē
q; r̄deāt p̄traria parte in pena mali. sicut igit̄ p̄bis. i. bo-
nis ipsa p̄bitas sit p̄miū. ita nequitia ipsa improbis sup-
plicium. ¶ Nota q̄cūq; subiectis p̄trariis insunt contra-
rie passiones. si vñ subiectoz ostendit̄ inesse sua passio. tunc
per locum a p̄trariis reliquo subiecto assignat̄ inesse simi-
liter sua passio. Cum igitur bonum & malum sint diuersa

subiecta: p̄miū & supplicium sicut diuersae passiones: si ostendit̄
bonis nō deesse p̄mia: ostendit̄ est malis nō deesse supplicia

¶ Jam vñ quisquis afficitur pena: malo se affectū
esse non dubitat. Si igitur sese ipsi existimare ve-
lint: possunt ne sibi supplicii exp̄tes videri quos
omnium maloz extrema nequitia non afficit
modo: verum etiam vehementer inficit.

¶ Jam vñ q̄q; Hic ponit sc̄daz rōnē que talis est. ¶ Pena
non h̄z rōnem pene: nisi ex hoc q; malum est quoddaz. er-
go qui est affectus malo ipse est affectus pena sed mali sūt
affecti imo ifecti malo: ergo sūt affecti pena & p̄ his sup-
plicio. Cū dicit̄ i l̄ra. Jā vñ q̄q; afficit̄ p̄a: malo nō du-
bitat se esse affectum. cū supple pena non habeat rationez
pene nisi q; mala. igit̄ si ipsi mali se ipsos existimare velint
p̄nt ne sibi videri exp̄tes supplicii quos malos oium ma-
loz extrema nequitia. i. maxima in genere mali. non modo
. i. trīmodo afficit. vey pro sed vehementer inficit. q. d. non
¶ Notandū q; sicut argumentū tenet sub hac forma. ho-
mo non est homo nisi q; est rōnalis. ergo qui est rōnalis.
est homo. sic arguitur in proposito. pena nō h̄z rōnez pene
nisi q; malū est quoddā. ergo qui est affectus malo: ē affe-
ctus pena. sed mali sunt affecti malo ergo malū non deest
malis & per consequens supplicium.

¶ Vide autem ex aduersa pte bonoz que ip̄obos
pena comitet. Omne namq; qd sit: vnum esse
ipsamq; vnu bonum esse: paulo ante didicisti.

¶ Qui p̄bis est vt omne quod sit: id etiā bonum esse
videat. hoc igit̄ mō quicquid a bono deficit esse d̄
sistit: quo fit vt mali desinant esse quod fuerant.

¶ Sed fuisse boies adhuc ipsa humani corporis re-
liqua species ostentat. Quare versi in malitiam:
humanam quoq; amisere naturam. Sed cuz vl-
tra homines quēquā p̄bere sola p̄bitas possit
necesse est vt quos ab humana conditiōe deiecit
infra hominis meritum detrahat improbitas.

¶ Euenit igitur vt quē transformatū vitis videas
hominem estimare non possis.

¶ Vide aut. Hic p̄bia ostendit q̄le sit p̄miū maloz. s. trans-
formatio i bestialitatē. sc̄do ostendit quo per diuersa vitia ho-
mines transformant̄ in diuersas bestias. sibi. Auaritia p̄-
mo dicit. ¶ Vide o Boeti que pena comitet̄ ip̄obos ex
aduersa pte bonoz. i. per p̄trariū ad bonos: didicisti enim
paulo ante. s. in tertio libro. Oē qd est esse vñ: & didicisti
vnum esse bonū. cui p̄bis est vt oē quod sit videatur esse bo-
nū. igit̄ q̄q; deficit a bono desistit esse. quo fit vt mali
desinant esse quod fuerant. sed ipsa reliqua sp̄s humani
corporis adhuc manēs in eis ostentat malos fuisse boies
Quare versi in malitiā amisere humanā naturā. sed cum
sola p̄bitas possit quēquā hoīem p̄bere vltra boies. s.
i naturam diuinam. necesse est vt quos improbitas ab hu-
mana conditiōe deiecit: ipsa detrahat hoīes infra meritū. i.
dignitatē hoīs in naturā bestialitatis. igit̄ euenit vt non
possis estimare hoīem. sed bestiā quē videas vitis trans-
formatū. ¶ Notandū q; cum gradus entūz distinguat̄
s̄m nobilitatē & ignobilitatem: q; non est accipere duas spe-
cies eā p̄fectas. sed vna est dignior alia. ideo o; quod oē
ens quod non est hō sit supra hoīem vel infra hoīem. ma-
li aut vt probatū est per malitiā desinūt eē boies. ergo ne-
cesse ē malos eē supra hoies vel infra. cū aut sola p̄bitas
vehat hoies supra hūanā nāz. s. ad nāz deoz seq̄t q; mali-
tia deiciat malos infra nāz hūanā. s. ad nāz bestialitatis.

¶ Auaritia feruet alienarum opum violentus
ereptor: similem lupi dixeris. Feror autem in
quietus

quietus linguā litigijs exerceat: cani cōpabilis. In
 fidiator occultus furrripuisse fraudib⁹ gaudet: vul
 peculis creq̄t. Ire intēperās fremit leonis aium
 gestare credat. Pavidus ac fugax non metuen
 da formidat: cervis silis habeat. Segnis ac stu
 pidus torpet asinum vivit, leuis ac icōstās studia
 pmutat nil ab auibus differt. Sedis imundisqz
 libidibus imergit. sordide suis voluptate deti
 netur. Ita fit vt q̄ p̄obitate deserta homo eē de
 fierit: cum in diuinam conditionem transire non
 possit: vertatur in beluam.

Quartus feruet alienarum opum. Hic p̄bia ofidit qualr
 holes per diuersa vitia trāformāt in diuersas bestias di
 cens. Aliq̄s hō feruet avaritia. s. violētus ereptor. i. abla
 tor vel raptor alienarū opum talez dixeris similē lupi: sed
 hō feror ⁊ inquietus qui exerceat linguam litigijs talis cō
 parabilis est cani. Homo occultus insidiator q̄ gaudet sub
 ripuisse aliena fraudib⁹. talis exequet. i. cōparet vulpecu
 lis. sed homo intēpans. i. itēperatus. s. ire fremit talis cre
 dat gestare aium leonis. sed homo pavidus ⁊ fugax qui
 formidat habeat silis cervis. homo autē segnis ⁊ stupidus
 ille torpet. i. tardus est. ⁊ talis vivit asinū. i. asinine. Ho
 mo autē leuis ⁊ icōstans qui pmutat studia sua. i. opa ni
 bil differt ab auibus. sed homo q̄ imergit sedis ⁊ immū
 dis libidinibus. ille detinetur voluptate sordide suis. idest
 cōparat subibus. ⁊ sic de ceteris vitis ptingit loq̄ vt p̄clu
 dit p̄bia dicit. Ita fit vt qui deserta p̄obitate defertit esse
 homo eū non possit transire in conditionē diuinā vertat i
 beluā idest in bestiam. **Actandū** q̄ in nobis est duplex
 virtus cognoscitua. s. intellect⁹ ⁊ sensus. Intellect⁹ est qd
 diuinum in nobis per quem ad sup̄iora ascēdimus ⁊ deo
 filles sumus. Sensus autē in quātū non obedit rōni est qd
 brutale in nobis per quē infra naturam humanam redi
 gimur ⁊ bestiis similes efficiamur. Ideo dicit Boetius in
 tractatu de sūmo bono. Ne vobis hoibus q̄ de nūero be
 stiarum estis cōputati diuinū qd i vobis est non cognosce
 tes per quod ad superiora ascenditis ⁊ deo similes estis. di
 uinum autē in homine vocat intellectum.

Adetrū tertiuū q̄rti li.

Manaricii ducis
 Et vagas pelago rates
 Eurus appulit insule.

Pulchra qua residens dea
 Solis edita semine.
Miscet hospitibus nouis
 Tacta carmine pocula:
 Quos vt in varios modos
 Vertit herbipotens manus:
Hunc apri facies tegit.
Ille marmaricus leo
 Dente crescit ⁊ vnguib⁹:
Hic lapis nuper additus
 Flere dūm parat vlulat.
Ille tigris vt indica
 Tecta mitis obambulat.
 Sed licet variis malis
 Nomen arcadis alitis.
Obsitum miserans ducem
 Peste soluerit hospitis:
 Jam tamen mala remiges

Ore pocula traxerant.
Jam sues cerealia
Blande pabula verterant.
Et nihil manet integrum
Voce corpore perditis.
Sola mens stabilis: super
Adōstra que patitur gemit.

Adetrū tertium quarti libri.

Menaricii ducis. Istud est metrum tertiuū hu
 lus quarti qd dicit gliconicū ab inuicatore. co
 riambicū a pede p̄dante in quo p̄bia ostendit
 trāformatiōē hoīus i bestias p̄ quandā fabu
 lā. sc̄do ofidit trāformatiōē mentis per vitia esse peiorē
 trāformatiōē corpis. ibi. O leuē. fabula quā intēdit ē de
 trāformatiōē socioz vlrīs. ⁊ ē talis. Ulrīs post bellum
 troianū. cū redeūdo ad pp̄ria diu errasset in mari: puenit
 in quādā insulā quā habitabat quedā dea noīe Circe: filia
 solis que p̄ gramia ⁊ potides cōsuevit hospites suos mu
 tare in diuersas bestias: que ē socios vlrīs qui ad ip̄am
 puenerāt p̄ suas potides mutauit. s. mercurius dedit vlrī
 albū florē p̄ quē mutauit trāformatiōē ⁊ potione venefi
 cā. Quis autē socii sui eēt mutati i bestias q̄tū ad figurā
 corpis: tñ remāsit i eis mēs itēgra exclusa oī bestiali seu
 tia. Cū d̄ i l̄ra. Eurus ventus talis. appulit vela ducis
 naricii. i. vlrīs q̄ venoiatur naricius a loco vel a regiōe d̄
 qua oriūdo erat: ⁊ appulit vagas rates. i. naues pelago
 .i. mari cuidā insule. qua. i. in qua insula residens pulchra
 dea. Circe edita. i. genita ex semine solis. illa miscet nouis
 hospitib⁹. i. sociis Ulrīs pocula tacta carmine. i. icātatio
 ne. quos. i. hospites. vt. i. postq̄. man⁹ Circe herbipotes
 i. potēs herbaz. vertit. i. mutauit socios vlrīs i varios mo
 dos. i. in varias figuras bestiaz. Hūc. i. vñ illoz tegit fa
 cies apri. ille. i. alius marmaricus leo. i. africanus leo fa
 ctus. crescit dente ⁊ vngibus. Hic. i. alius nup lupis ad
 ditus. i. p̄iūt⁹ dū parat flere p̄pter suā trāformatiōem
 ipse vlulat. Ille. i. alius obābulat. i. circuit tecta. i. dom⁹
 mitis vt indica tigris. i. idie. C̄ s̄ l̄z numē. i. deitas. arca
 dis. i. mercurii. q̄ colit in arcadia q̄ dicit ales. eo q̄ fingit
 habere alas i pedib⁹ ad designādū velocitatē suī motus.
 Ille mercurius miserans ducē. i. vlrē obsitum. i. circūda
 tū variis malis. ipse soluerit. i. liberauerit eū a peste hospi
 tis. i. circe. tñ remiges. i. socii vlrīs. iā traxerāt. i. biberāt
 mala pocula ore. ⁊ iā sues effecti. verterāt. i. mutauerant
 pabula cerealia. i. nutrimēta: panis ē cibus hoīus glande
 .i. in glandes q̄ ē cib⁹ suis. ⁊ nihil manet integrum. s. de fi
 gura humana. ip̄is perditis. i. mutatis. voce ⁊ corpore. sola
 autē mens stabilis manens gemit supra monstra. idest su
 pra trāformatiōē corpis quā patit. **Actandū** q̄ trā
 formatio hoīs in bestia remanēte aīa rōnali nō ē possibi
 lis s̄m rē. qz si eēt possibilis. vel eēt possibilis s̄m trāsmu
 tatiōē s̄balē vel acc̄talē s̄ s̄balē qz p̄ talē introducitur
 noua forma s̄balis. ⁊ sic due forme s̄bales specificē differē
 tes. vt forma lupi ⁊ hoīs s̄l i formaret idē corp⁹ qd fallū ē
 nec ē possibilis s̄m acc̄tia pp̄ria q̄ disponāt māz ad de
 terminatā formā. qz ip̄ossibile ē māz s̄z vnam ⁊ eandem
 dispositionem proportionari diuersis formis. Cū omni
 no est ip̄ossibile animam intellectiūā vniri materie dis
 posite ad formam lupi. ergo transmutatio de qua hic loq̄
 tur si est possibilis erit solū s̄m acc̄dētia indiuidūi proue
 nientia ab exterioribus causis quēadmodū videt̄ cōrigit̄
 se de rege Nabuchodonosor: de quo legit̄ in Daniele. qz
 ex hoīb⁹ eiectus est ⁊ fenū comedit vt bos. ⁊ roze celi corp⁹
 eius infectum est: donec capilli eius crescerent in similitu
 nem aglaz. ⁊ vngues eius quasi vngues auīz. ⁊ qz trans
 mutatio s̄m talia acc̄dētia ducit ab expressa representa
 tione sp̄i humane. p̄pter deformitatē figure. Ideo vt sic
 pōt dīci transmutatiōē esse factā in bestia anima remanē

te. Alii dicunt qd hmodi transmutatio non sit possibilis s3 rem: sed fm quandā apparitionē fantastica. vñ non videt rōnabile qd Nabuchodonosor transtulerit se ad iumenta comedens fenū nisi qd quadam inania 7 apparitione fāta stica agitatus seipsum reputabat iumētū aut bestia: propter qd a cōsortio hominū eiectus cum feris habitabat.

O leuem nimium manum.

Nec potentia gramina

Membra que valeant licet

Corda vertere non valent.

Intus est hominum vigor

Arce conditus abdita.

Nec venena potentius

Detrabunt hominem sibi.

Diraq3 penitus meant.

Nec nocentia corpori

Mentis vulnere sentiunt.

O leuem nimium manū. Hic ostendit transformationē mentis per vitia esse deteriorē transformatione corporis eo qd mēs nobilior est tanto corpore 7 dicit. Ego dico manum circe. i. ptātem esse nimium leuem. i. imbecillē. nec dico gramina eius eē potentia que l3 valeant vertere mēbra. s. corporis. non tñ valent vertere corda. qz intus est vigor hominū cōditus. i. absconditus. arce abdita. i. in mente abscondita. sed hec dira venena. i. vitia potentius detrahunt hominē sibi. que venena siue vitia penitus meant. i. ptransseūt 7 nō nocētia corpori sentiunt. i. sentire faciūt hōiez vulnere mentis. **C** Motandū qd qz aīa nobilior ē 7 excellētor corpore transmutatio facta in aīa de virtutibus ad vitia stante corpore humano. ipsa est deterior q3 facta transmutatione corporis humani in spēm bestie aīa remanēte intrāsmutata qz aīa intrāsmutata dato qd corp⁹ trāsmutet adhuc hō dicit hō rōe aīe. s3 remanēte corpore hūano 7 aīa trāsmutata: iā hō nō dē hō nisi equoce. ergo trāsmutatio aīe peior ē trāsmutatio corp⁹ aīa remanēte intrāsmutata.

Profa quarta libri quarti.

Am ego fateor in quā nec iniuria dici video vitiosos tametsi humani corp⁹ spēm seruet: i beluas tamē aīoz qualitate mutari. Sed quoz atrox scelerataq3 mens bonoz pnicie seuit: idip3 eis licere noluissem.

P. Nec licet inquit vti cōuenienti monstrabit loco. S3 tñ si idipsū qd eis licere credit auferat: magna ex pte sceleratoz hōiuz pena releuatur.

Profa quarta quarti libri.

Am ego fateor in q3. Ista est quarta profa huius qrti in q3 pncipalr tria probat. Pmo pbat malos esse miseros qui cupita pficiunt q3 si ea nō pficerēt. Scdo pbat malos eē miseros si sint impuniti q3 si sint puniti. Tertio ostendit illos esse miseros qui faciunt iniuriā q3 illi qui patiūt scda ibi. Nam hoc quoq3 tertia ibi. Nam ne illud. Pmo Boetius cōsentis pdictis facit quoddā votū 7 pbia sibi rīdet scdo pbia pseqt pncipale intentū. ibi. Etenim. Pmo dicit. Tum ego Boetius finito carmine in q3. i. dixi ego fateor. i. pcedo vey esse qd dcm ē. nec iniuria. i. nō iniuste video dici vitiosos mutari in beluas. i. bestias. qualitate. i. vitio aīoz tā 7 si p q3uis. seruent spēm humani corp⁹. Tunc Boetius facit votum dicens. Sed eis quoz mens atrox. i. crudelis seuit pnicie bonoz. idipsum noluissem eis licere. s. vt seuiāt mali in bonos. Rīdet pbia nec licet inquit vti monstrabit quuenienti loco: tñ si idipsū qd credit eis licere. hoc auferat a malis. releuat pena sceleratoz homi

nū ex magna parte. **C** Motandū licet credat malis licere qd seuiant ptra bonos nō tñ in reueritate l3 qz in sexta profa huius quarti ostendit pbia qd nihil l3 mal' contra bonos nisi quantum pmittit ex ordinatiōe diuine prouidentie ad vtilitatem bonorum.

Etenim qd incredibile forte cuiq3 videat: infeliciores esse necesse est malos cū cupita pfererint q3 si ea que cupiūt implere nō possint. Nam si miser est voluisse praua: potuisse miserius est: sine quo voluntatis misere langueret effectus.

Etenim qd incredibile. Hic pbia pseqt pncipale intentum pbandō qd improbi sunt miseros qui cupita pferunt q3 qui pferere non possūt. scdo ostendit qd in hac vita nihil est diuturnū in cōparatione ad vitā eternā. tertio ponit admirationem Boetii super quodam secunda sibi. Neq3. n. tertia ibi. Tuz ego. Pmo dicit. Necesse ē malos esse infeliciores. i. miseros cum pfererint cupita q3 si non possint implere quod forte videat cuiq3. i. alicui incredibile. cuius probatio est. Nam si miser est voluisse praua miserius est potuisse. sine quo. s. posse. langueret. i. deficeret. effectus misere voluntatis.

Itaq3 cum sua singulis miseria sit triplici infortunio necesse est vt vrgēatur: quos videas scel' velle posse pficere. b. Accedo in quā. sed vti hoc infortunio cito careat patrādī sceleris possibilitate deserti vehemēter exopto. p. Carebunt inquit ocus q3 vel tu forsitan velis: vel illi sese estimant esse carituros.

Itaq3 cū singulis tribus. s. voluntati potentie 7 effectui. sit sua miseria: necesse est vt illi vrgēant triplici infortunio. i. malo quos videas scelus velle: scelus posse. scelus pferere. dicit Boetius accedo in q3. i. pntio. sed ego vehemēter. exopto vt mali deserti possibilitate patrādī sceleris cito careant in infortunio. 7 dicit pbia. Carebunt inquit ocus. i. citi q3 tu forsitan velis. i. velle voleas. vel q3 illi estimēt sese. i. seipso carituros. **C** Motandū qd pbia dicit qd posse malum sit peius q3 velle malū. b. videt falluz qz posse peccare non est malū: sed velle peccare. Unde s3 Senecam. Omne peccatū in actione est. 7 omnis actio est voluntaria. ergo omne pctū est voluntariū. pro tanto etiā dicit Aug. Tolle voluntatē 7 infernus non erit. ergo peius est velle malum q3 posse malum. cuius pncipiū b. dicit. ad hoc dicēdū qd si posse 7 velle fmisse 7 absolute pfererentur. tūc peius est velle malū q3 posse malū. Si aut accipitur posse vt sequens malam voluntatē 7 subserviens eidē. vt voluntas mala pficiat in exteriori ope sic peius est posse q3 velle. quia sine tali posse langueret voluntatis effectus. i. non pfereretur opus eius extra. sicut autem dicto modo peius est posse malum q3 velle. sic peius ē pferere malum q3 posse ita qd vnumquodq3 istorum trium. velle posse pferere aliquid mali addit supra pcedens.

Neq3. n. ē aliqd i tā breuib' vite metis ita serū qd expectare longū immortalis presertim animus putet: quoz magna spes 7 excelsa facinoz machina repentino atq3 insperato sepe sine destruit. qd qdem illis miserie modū statuit. Nam si negtia miser os facit: miseros sit necesse est diuturnoz neq3 Quos infelicissimos eē iudicari si nō eoz malitia saltē mors extrema finiret. Etenim si de prauitatis infortunio vera conclusimus infinitam liq̄t esse miseriam: quā constat esse eternam. b.

Neq3 enim est aliqd. Hic pbia qz Boetius optauit malos citius carere potentia patrādī sceleris pbat qd i hac vita nihil

ita nihil est diurnū vel duratū in cōpatione ad ppetuā vitam dicens. Neqz enim est aliqd ferū. i. tardū vel durabile. in tam breuibz metis. i. terminis presentis vite qd immortalis animus putet per longum tempus expectare. i. manere. quoz maloz magna spes quā habent de longanimitate vite & excelsa machina. i. magna potentia facinorum sepe destruitur sine. i. morte sine inquā insperatio & repentino. quod scz finit morte statuit ipsi malis modū. i. terminū sue miserie. qd pbat per hoc. Nā si nequitia facit miseros vtiqz ex dictis. necesse est vt diuturnior neqz sit miserior. quos malos iudicarem infelicissimos. si non extrema mors eorum maliciam finiret. Si enim pclusim? vera de infortunio prauitatis qd infortunū. i. malum tāto est maius quāto est diuturnius liquet miseriam eoz eē infinitā: quā pstat eē eternam. Eset autē miseria maloz eterna si morte non finiret. C Notādū qz de oppositis opposito modo iudicandum est. cum oppositoz oppositae sint cause. Sicut ergo in bonis illud quod est diuturnius ē melius. sic i malis quod diuturnius est peius. Cum igit malitia facit miseros malos infinita esset eoz miseria si perpetuo pduraret in vita: sed quia mors terminat eoz malitiam ideo eoz miseriam & infelicitatem diminuit.

Cum ego mira qdem inquā & concessu difficilis illatio: sed his eam que prius pcessa sunt nimium cōuenire cognosco. p. Recte inquit estimas: sed qui conclusioni accedere durum putat equum est vel falsum aliquid pcessisse demonstrat. vel collationem propositionum non eē efficacem necessarie conclusionis ondat. alioqn cōcessis pcedētibz nihil pro: sus ē qd de illatione causetur.

Cum ego. Hic pbia ponit admirationē Boetii super dductione pble. o. O pbia mira est illatio tua. & pcessu. i. ad concedendū difficilis. qua pbat miseriam maloz diminiuit p mortem. sed cognosco eā nimium puenire his que pcessa sunt prius. dicit pbia recte inquā estimas. s. qz pdicte illationi difficile credit. sed q durū. i. difficile putat accedere pclusiōi itaz pcedēdo. equū est vt ipse demonstrat aliqd falsum pcessisse in pmissis. vel ondat collationē ppositionuz necessarie pclusionis non esse efficacē. alioqn pcessis pcedētibz nihil ē qd cause. i. cōquerat de illatione. Cū necessarium est eā pcedere quāntūcūqz videat dux. C Notādū qz si nō pferat cōclusioni. hoc est vel ppter pctū in materia: vel propter peccatum in forma. ppter pctū in materia: vt si aliqua pmissa sit falsa. propter pctū in forma vt si non sit debita connerio ppositionū respectu conclusionis incidente aliqua fallacia. Si autem nihil istoruz accidit necessario sequitur conclusio ex pmissis.

Nam hoc quoqz dicam non minus mirum videatur: sed ex his que sumpta sunt eque est necessarium. b. Quid nam inquā. p. feliciores inquit esse improbos supplicia luentes qz si eos nulla iustitie pena coherceat. Neqz id nūc molior quod cuius veniat in mentem corrigi vltione pntos mores: & ad rectum supplicii terrore deduci. Eteris quoqz exemplum esse fugiendi culpanda: s3 alio quodaz modo infeliciores esse improbos arbitroz impunitos tametsi nulla ratio correctiōis nullus respectus habeatur exempli. b. Et quis erit inquā pter hos alius modus. p.

Nam hoc quoqz qd dicam. Hic pbia pbat malos esse miseriores si non puniant qz si puniant. scdo soluit quodam dubiū. tertio ponit quēdā epilogū pdictoz. scda sibi s3 queso. tertio sibi. Id vō hactenus. pmo pmittit cōclusionem quā pbarē intendit excludendo quosdā modos

pbatōis qd pclusio pbari posset. scdo ponit aliū modū pbatōis ab istis. ibi. Et illa. pmo dicit. Hoc quoqz qd dicā nō minus videat miz. sed eque necessarium videat pcludi ex his que sumpta sunt & querit Boetius. Quid nā est b dicit pbia. Ego dico improbos esse feliciores luētes supplicia: qz si nulla pena iustitie eos coherceat. i. puniat. sed ego nō molior. i. nō intendo nunc qz alicui veniat i mentē pntos mores. i. hoies pntos mores corrigi vltione. i. pena & terrore supplicii ipsos deduci ad rectū & nō itēdo ceteris hoibus penam maloz esse exemplū fugiēdi culpanda. i. mala. Sed pter istas duas cās est alia a pdictis qua arbitroz ipobos esse feliciores pntos tametsi pro qzuis. nulla rō correctiōis & nullus respectus exēpli beatur. & querit Boetius. Quis erit pter hos alius modus. C Nota qz due sunt cause ppter quas videat melius malos esse pntos qz ipntos: vna qz p penā mali corrigunt. & respiciūt a malo. Scda cā. qz alii timore pntos maloz declinant a malo & sic pena maloz est exemplū aliis fugiēdi malū: s3 iste due cause sint vere tñ pbia de eis nō intendit. sed vult assignare aliam cām pter istas.

Et illa bonos inqt esse felices malos vō miseros nōne pcessimus. b. Ita ē i qz. p. Si igit igt miserie cuiuspiā bonū aliqd addat: nonne felicior est eo cuius pura ac solitaria sine cuiusqz boni admixtione miseria est. b. Sic in qz videt. p. Quid si eidē misero q cūctis careat bonis: pter ea qbus miser est malū aliud fuerit ānerū: nōne multo infelicioz eo cēsendus est: cuius ifortuniū boni pntici patiōe releuatur. b. Quid ni inquā. p. Habent igitur improbi cum puniuntur quidem boni aliquid annexū. penam ipsam. i. que rōne iustitie bona ē. idemqz cum supplicio carent: eis inest aliquid alterius mali ipsa ipunitas: quā iniquitatis merito malum esse confessus es. b. Negare non possuz p. Adulto igitur infeliciores improbi sunt iniusta impunitate donati qz iusta vltione pnti.

Et illa. Hic pbia ponit aliū modū pter pdictos pbatō malos ipunitos esse miseriores qz pntos. scdo declarat quoddā assumptū in pbatōne. ibi. Sed puniri. pmo relumit qd supra pbatū est tertia pofa dicens. Nōne cōcessimus bonos esse felices malos vō miseros dicit Boetius ita est inquā & pbia. Si miserie alicuius addat aliqd bonū nōne ipse est felicior eo cuius miseria est pura & solitaria sine admixtione alicui? boni. dicit Boetius. Sic in qz videt. vltius querit pbia Si eidem misero q cūctis careat bonis aliud malū fuerit ānerum nōne censendus est infelicioz eo cui? infortunū. i. malū releuat. i. patur pnticipatione boni. dicit Boetius qd ni in qz. i. quare nō. igit dicit pbia. improbi. i. mali cū puniunt hāt aliqd boni annexū scz penā. que rōne iustitie bona est & cū idē improbi carent supplicio. i. pena inest eis aliqd alterius mali. i. ipsa ipunitas quā merito. i. iure iniquitatis pcessus es eē malū dicit Boe. negare nō possū. Igit cōcludit pbia qz improbi multo sūt infeliciores donati. i. additi iniusta ipunitate. i. mala ipunitate qz pnti iusta vltiōe. i. pena. C Notādū qz rō quā intendit est ista. Cuiuscūqz hois malitie addit aliqd boni ipse felicior est eo cuius malitie nihil boni additur. sed cum malus homo punitur sue malitie additur aliquid boni. i. pena que rōne iustitie bona est. cum aut nō punitur eius malitie additur aliqd mali. i. impunitas que mala est ergo mal? pntus felicior est malo impunito.

Sed puniri improbos iustum. impunitos vero elabi iniquum esse manifestum est. b. quis id neget. p. Sed ne illud quidem ait quisquam

negabit. bonum esse omne quod iustum est. contraque quod iniustum est malum liquet esse. b. Tum ego ista quidem consequentia sunt eis que paulo ante conclusa sunt.

Sed puniri improbos. Hic philosophia declarat quodam assumptum in probatione. scilicet quod pena malorum sit bona. et quod impunitas sit mala dicens. Manifestum est quod puniri improbos est iustum. et iniquos elabi id est euadere impunitos est iniquum. id est iniustum dicit. Boetius. Quis neget illud subiungit philosophia. Nunquid illud aliquis negabit omne quod est iustum esse bonum. et contra. id est per contrarium quod iniustum est. liquet. id est manifestum est ipsum esse malum. Ego Boetius. vixi ista iam dicta consequentia sunt eis que paulo ante conclusa sunt. **Notandum** quod philosophia innuit duplicem rationem. Prima talis est: pena malorum est iusta: si iniustum est bonum: ergo pena malorum est bona. Secunda ratio est impunitas malorum est iniusta. sed iniustum est malum: ergo impunitas malorum est mala.

Sed queso inquit te: nulla ne animarum supplicia post defunctum morte corpus relinquis. p. Et magna quidem inquit: quorum alia penali acerbitate: alia vero purgatoria clementia exerceri puto. Sed nunc de his differere consilium non est.

Sed queso inquit. Hic boetius soluit dubium. Querit enim Boetius philosophia queso te inquit. nunquid nulla animarum supplicia post mortem quorum malorum alia ego puto exerceri. id est puniri penali acerbitate sicut mala damnatorum. Alia vero puniri purgatoria clementia. id est igne purgatorio. sed differere. id est disputare de his penis que debent animarum post mortem nunc non est consilium. **Notandum** quod peccatum quandoque est tale quod per ipsum habitum voluntas ad malum. cuiusmodi est mortale peccatum. peccantes ergo mortaliter et in tali peccato decedentes puniuntur eterna pena post mortem. Ita sicut beatus Gregorius ad magnam iustitiam iudicantis dei pertinet ut nunquam careant supplicio: qui nunquam carere volunt peccato. Quamquam autem peccatum est tale quod constat cum voluntate habitum ad bonum: sicut est peccatum veniale: tale non punitur eternaliter post mortem: sed quia ad iustitiam dei pertinet ut nullum peccatum maneat impunitum. id est ut homo puniatur ad tempus pro peccato veniali. et quia per talem penam anima purgatur ad receptionem pleni premii. ideo illa pena dicitur pena purgatoria.

Ad vero hactenus egimus: ut que indignissima tibi videbatur malorum potestas: eam nullam esse cognosceres. quosque impunitos querere: videres nunquam improbitatis sue carere suppliciis. Licentiam quam cito finiri precabar: nec longam esse disceres: infelicioresque fore si diuturnior. infelicitissima vero si esset eterna. Post hec miseros esse improbos: iniusta impunitate dimissos: quam iusta violatione punitos. Cui sententie consequens est: ut tandem gravioribus suppliciis urgeantur: cum impuniti esse creduntur. b.

Ad vero et. Hic philosophia ponit quandam epilogum suum predictorum secundo ostendit Boetius opinionem vulgi esse contrariam opinionem philosophie. ibi. Tum ego. Primo dicit Ad egimus. id est tractauimus hactenus. id est hucusque. ut potestas malorum que tibi videbatur indignissima: nullam eam esse cognosceres: sicut ostendimus in secunda prosa. et illos malos quos tu querere impunitos. tu nunquam videres carere suppliciis sue improbitatis: sicut ostensum est tertiam prosam. Et nos etiam egimus ut licentiam seueri contra bonos quam tu cito precabar finiri. disceres eam non esse longam et infeliciores esse potestatem ad malum si esset diuturnior: et infelicitissima esse si esset eterna: sicut in ista prosa ostensum est

post hec probatum est eadem pro improbos esse miseros. dimissos. id est relictos iniusta impunitate: quod punitos iusta violatione. Cui consequens est cum creditur esse impuniti urgeantur gravibus suppliciis. **Notandum** circa predicta cum dicitur illud esse miserum qui peccat impune quam qui punitur pro peccato. hoc est intelligendum de miseria presentis vite utrobique ut sit conformis comparatio. Accipiendo enim miseriā presentis vite ex vna parte. et ex alia parte miseriā que est post mortem esset difformis comparatio et extra oppositum: quia hic non loquitur de miseria que est post mortem.

Tum ego cum tuas inquam rationes considero nihil dici verius puto. At si ad iudicia hominum reuertar: quis ille est cui hec non credenda modo. sed saltem non audienda videantur. Ita est inquit illa. Nequeunt enim oculos tenebris assuetos ad lucem perspicue veritatis attollere. similesque ambus sunt: quantum intuitum nox illuminat: dies cecat. Dum enim non rerum ordinem sed suos intuentur affectus. vel licentiam vel impunitatem scelerum putant esse felicem. Vide autem quid eterna lex sanciat. Ad melioribus animum si conformaueris nihil opus est iudice premium deferente. tu te ipse excellentioribus addidisti. Si studium ad peiora deflexeris extra ne quesieris violationem tu te ipse in deteriora detruisti. veluti si viciibus sordidam humum celumque respicias cunctis extra cessantibus: ipsa cernendi ratione nunc sceno nunc sideribus iteresse videaris. At vulgus ista non respicit.

Tum ego cum tuas inquam rationes. Hic boetius ostendit opinionem vulgi esse contrariam opinionem philosophie. secundo ostendit philosophia non esse consentiendam opinionem vulgari. secunda ibi. Quid igitur. Primo dicit. O philosophia cum ego considero tuas rationes. id est inquisitiones. puto nil verius dici supple illis. Sed si reuertar ad iudicia hominum vulgariū supple aliter videtur. Quis enim est ille cui hec supple dicta tua. non modo. id est non tantum: videantur credenda sed etiam non audienda. Dicit philosophia. Ita est quod vulgares nequeunt oculos rationis et intellectus. assuetos. id est assuefactos. tenebris passionum attollere. id est erigere ad lucem perspicue veritatis. supple ut verum videant iudicio recte rationis. et sunt similes ambus. id est noctuis et bubonibus quantum intuitum. id est visum nox illuminat. et dies cecat. dicitur. n. vulgares non intuentur ordinem rerum qui habet se ad modum lucis: sed intuentur suos affectus. id est desideria que habent se ad modum tenebrarum. ipsi putant felicem esse impunitatem scelerum. id est malorum. vel licentiam supple seueri contra bonos quod tamen non est. Vide autem quid sentiat. id est statuatur eterna lex. id est diuina providentia. si conformaueris animum tuum melioribus. id est virtutibus. nihil est tibi opus iudice exteriori deferente premium. quia tu te ipse addidisti excellentioribus. et per consequens factus es deus. Si autem studium deflexeris ad peiora. id est ad vicia. ne pro ne quesieris violationem. id est vindictam: quia tu te ipse detruisti in deteriora et per consequens factus es belua. hoc declarat in simili. veluti si respicias humum et celum. id est viciis vicissim. nunc celum nunc terram cunctis super iudiciis extra cessantibus. ipsa sola ratione cernendi videaris nunc interesse sceno. id est terre nunc sideribus. id est celo supple eodem modo. cunctis extra cessantibus ipsa sola ratione operandi bene vel male assequeris premium vel supplicium diuina iustitia hoc ordinat. sed vulgus ista non respicit propter predictam causam. **Nota** quod quia natura visus requirit medium illuminatum. ideo sicut eodem natura visus nocue et bubones melius deberet videre in die quam in nocte. cuius tamen

Foris patitur frenos. ipsaq; lege meat.

Retrum primum quinti libri.
 Apis achemie scopulis. Istud est primum istius
 us qnti qd of metru elegaicu. 7 primum metru
 est dactylicu erametru. secundu est trochaicu
 pethametrū. vel dactylicu penthametru. In
 quo pbia ondit quomō euetus casualis se h3 ad puidētia
 diuinā. Est aut materia erēpli. q tigris 7 eufrates sūt duo
 flui ab eodē fonte procedētes: qui postea abinuicem diui
 dunt. 7 si itez cōcurrāt necesse est naues 7 alia q p ista flu
 mina deseruāt decurrere. q quidē cōcurfus puenit in qz
 tum regunt decursu istoz fluuioz. 7 tū est pter intentio
 nem istoz qui regūt naues eodē mō cōcurfus causaz casu
 allis. Quis sit pter intētiōē ipsoz agentiu. tū cōcurūt h3
 deflorum ordinis fatalis ex regimīne diuine prouidentie:
 7 qzuis nobis ignorantibus ordinē diuine prouidentie vī
 deat aliquid casuale et fortuitū. tamen in compatōne ad
 deū omnia sunt ordinata 7 prouisa. vñ dicit in litera: *Ti*
gris. 7 eufrates resoluūt se vno fonte scopulis. i. ex cōcau
tibus rupis achemie. i. mōtis parthie. vbi. scilz in par
thia fugar pugna versa spicula. i. sagittas fugit pectoribus
sequentū. est. n. consuetudo pthorum q fugiendo pugnāt
sagittando a tergo cōtra insequētes. 7 mor. i. paruz post
spaciū tigris 7 eufrates dissociant abiuictis ags sup. aliis
7 si dicti fluuii itez cocant. i. cōueniant. 7 reuocent in vñ
curfus cōfluant. i. oz confluere. illud qd vnda alterni vadi.
i. vtriusq; flumis. trahit. i. secū ducit 7 ueniant pupes 7
trūci. vulsi. i. eradicati. flumine. i. p flumen. et vnda mix
ta. i. confluens. implicet. i. implicabit fortuitos modos. qz
vnda faciet concurrere fortuitu naues et truncos. quos
tū vagos casus. i. casuales euentus. regit ipsa declinua ter
re. i. depressio terre dans viā fluuiio. 7 defluus ordo lapsi
gurgitis. i. currētis aque regit illos vagos cursus 7 ita ē d
euetu casuali respectu prouidentie vñ dicit. foris. i. casus
vel fortuna que videt fluitare pmissis ha. i. sine regimē. i.
lappatē fre. i. regimīa 7 meat. i. transit ipsa le. i. p ipaz legē
diuine prouidentie. Nota q scribitur in genesi. Tigris
7 eufrates sunt flumina quoz ortus est in paradiso. Sed ble
ro. auctoritate Salustii dicit. q ortus tigris 7 eufrates de
monstratur in armenia. i. in partia. cui videtur hoc. p senti
re. Beatus autē august. sup genesim ad litterā istā contra
rietatem concordat dicens. Illud cōtingit in istis flumini
bus quod in aliis expimur. s. q alqñ absorbenē a terra
7 itez oriūtur: 7 q hoc sepe potest cōtingere. ideo de ortu
ipsoz fluuioz diuersa possunt dici. Qñ. n. moyses di
cit in gen. q oriūtur in paradiso potest intelligi de prima
origine eoz sed qd dicit ab aliis q alias oriāt potest. intel
ligi de ortu eoz secundario. Notandū q pthia est regio
quedā que alio noie dicit achemenia vñ dicitur homi
nes pthi. qui vincūt hostes suos fugiendo. sagittas a ter
go mittendo. 7 sic amor vincēdus est fugiēdo. vñ poeta dī
xit qua spē matris cedit victoria pthi. cipris ea pte simili
quoz vincitur arte cipris. i. venus que colebat in cipro. 7
paup. ben. pcribas igif gladiis 7 fustib' ipm sup. amo
rem. 7 fugiendo. fuga. que fuga sola fugat.

Animaduerto inquā: idq; vti tu dicis
 ita esse consentio. sed in hac herentium
 sibi serie causarum est ne vlla nostri ar
 bitrii libertas: an ipsos quoq; humanoz motus
 animoz fatalis cathena cōstringit: p. Est inquit
 Neq; enim fuerit vlla rationalis nā quin eidez
 libertas assit arbitrii. naz qd ratione vti nāliter
 potest: id habet iudiciū quo quodq; discernat p
 se: igitur fugienda optandane dinoscit. quod vō
 quis optandū iudicat eē. petit. Refugit vō quod

existimat esse fugiendam:

Animaduerto inquā. Hic incipit prosa scda hu
 ius quinti in qua incipit determinare de ueni
 entia liberi arbitrii ad prouidentia diuinā. et
 prio qrit an liberū arbitriū possit stare cū pui
 dentia diuina: 7 pbia probat liberū arbitriū eē. scdo osten
 dit quō diuersificat in diuersis: 7 tertio ondit actus liberi
 arbitrii cadere sub prouidētia diuina: scda sibi. Sed hāc
 tertia ibi. Que tñ. Primo dicit. Animaduerto inquā. i.
 cognosco. quō casus stat cū prouidentia 7 ita consentio sic
 dixisti. 7 querit boet'. Est ne vlla libertas arbitrii in hac
 serie causaz sibi herentiu. an fatalis cathena. i. fatal' neces
 sitas cōstringit motus. i. affectus humanoz aīoz. Tunc
 pbia probat liberū arbitriū eē dicēs. Libertas arbitrii est
 nō obstante predicta pncione causaz. neq; enim fuerit. i.
 esse poterit vlla ratio nalis natura quin libertas arbitrii
 eidem assit. 7 accipit hic rationalis natura large p omni
 eo qd habet cognitionem intellectiuā. probat autem q of
 nature rationali instit libez arbitriū dicens. Illud qd po
 test naturaliter vti ratione: id h3 iudiciū quo discernat
 vñquodq; igit p se dinoscit. i. discernit fugienda et optan
 da. quod autē quis iudicat optandū id petit. i. prosequit
 7 refugit illud quod existimat fugiendum.

Quare quibus inest ratio: ipsis etiam inest vo
lendi nolendiq; libertas.

Quare quib' inest ratio. illis inest libertas volendi 7 nō
 lendi. potest ergo sic ratio formari. Omne quod potest vti
 ratione habet iudiciū cognoscendi fugienda 7 optanda: s3
 quod quisq; iudicat optandū prosequit. 7 qd iudicat fugi
 endū. hoc refugit. ergo oē qd pōt vti ratione h3 libertatē
 volendi 7 nolendi. Notandū q dicit illud quod vtiur
 ratione h3 iudiciū quo discernat vñquodq; hoc di
 cit ad differentiam iudiciū nālis. qd est in brutis. quo non
 iudicat vñquodq; agendū sed aliqd pnculare. sicut ouis
 non iudicat de quolibet fugiendo. sed tantū de lupo. 7 apes
 non habēt industriā ad faciendū aliqd opus. nisi ad fauos
 mellis. s3 iudiciū rōis est de quibuslibet q agunt. No
 tandū q dicit qd habens rōnis iudiciū per se iudicat pro
 sequendum vel fugiendū. s3 enī bruta quodāmodo cogno
 scāt fugienda vel prosequēda. non tñ per se: quia non sunt
 causa iudici. Homo autem non solū cognoscit finē 7 ordi
 nata in finē. s3 cognoscit ea vniuersaliter p modū collatio
 nis et per modū syllogisticū et homo suū iudiciū iudicat.
 et discernit quia intellectus est virtus conuersa supra se.

Sed hanc non in omnibus equā esse constituo

Nam supernis diuinisq; substantiis 7 perspiciat
 iudiciū 7 incorrupta voluntas. 7 efficac opta
 toz presto est potestas. Humanas vō animas li
 beriores quidem esse necesse est: cum se i mentis
 diuine speculatione conseruant: minus vero cū
 dilabantur ad corpora: minusq; etiam cum ter
 renis artibus colligantur: extrema vero est ser
 uitas: cum viciis dedite rōnis pprie possessiōe
 ceciderint. Nam vbi oculos a summe luce veri
 tatis ad inferiora 7 tenebrosa deiecerint. mor iu
 stitie nube caligāt. pnciosis turbāt affectibus.
 Quibus accedēdo pntiēdoq; quā iuerere sibi
 adiuuant seruitutem: 7 sunt quodāmodo pro
 pria libertate captiue.

Sed hanc non in oibus. Hic ostendit pbia quō liberum
 arbitriū diuersificat in diuersis. sc3 in angelis et hoibus
 dicens. Hanc. s. libertatē arbitrii non constituo esse equā
 .i. equalē in omnibus. q maior ē i substantiis diuinis q3
 b

In hominibus. Nam supernis et diuinis substantiis inest per-
spicax iudicium. i. infallibile iudicium. et inest eis incorrupta
voluntas. idest inflexibilis ad malum. et in eis est presto.
idest parata. efficax potestas optatorum. quia non est in eis
impedimentum executionis. animas vero humanas necesse est
esse liberiores. quando conseruant se in speculatione diui-
ne mentis. minus vero libere sunt cum dilabuntur ad corpo-
ra. i. ad curam rerum corporalium: et adhuc minus libere sunt
cum colligantur terrenis artibus. i. affectibus. quibus mi-
nus resistere possunt passionibus insurgentibus. Extrema
vero. i. maxima est seruitus animarum. quando deitate vicis
cecidertint a possessione proprie rationis. qua regi. i. dirigi
deberent in agendo. Nam ubi. i. postquam anime deiecerint
oculos rationis. et intellectus a luce summe veritatis. ad
inferiora et tenebrosa. i. ad terrena et carnalia. mox caligant
idest obscurantur nube incitiae. i. ignorantie: et turbantur pni-
ciosis. affectibus. i. passionibus. quibus accedendo et confecti-
do adiuantur. i. augmentantur seruitute. quam sibi inuenerunt. i.
induxerunt et anime viciosorum sunt quodammodo captiue p-
pria libertate: **¶** Notandum quod liberum arbitrium est libertas
iudicandi et exequendi res. Vel secundum boetium sapientia primo p-
tinentias. liberum arbitrium est de voluntate iudicium animi
nullo extrinseco aut violenter cogente aut violenter impe-
diente ne fiat quod placet. **¶** Notandum quod liberum arbitrium in
duobus consistit in libertate iudicandi. et in libertate exe-
quendi iudicata. primum scilicet libertate iudicandi impeditur igno-
rantia sed libertate exequendi impeditur impotentia executio-
nis et corruptio voluntatis. Quandoque enim possumus
perficere: tamen voluntate corrupta vicio non perficimus.
In substantiis autem separatis non est ignorantia iudicandi
nec impotentia perficiendi: nec corruptio voluntatis. ergo
in eis est maxima libertas arbitrii. Intelligentie enim in nul-
lo falluntur. ergo habent perspicax iudicium et nunquam volunt
nisi bonum. ergo in eis est incorrupta voluntas et possunt
perficere quicquid desiderant ergo in eis est efficax potestas
optatorum. **¶** Notandum quod quidam dixerunt fuisse de inten-
tione platonis animas humanas sicut esse creatas in celo. et
postea descendere in corpora. et in eis detineri tanquam in vincu-
lis. secundum illos gradus libertatis aiarum humanarum quas possunt
in littera sic distinguuntur. scilicet quod cum sint in celo create in con-
templatione diuine mentis sunt maxime libere. cum autem
desiderio corporum incipiunt descendere ad corpus sunt mi-
nus libere. cum autem iam sunt colligate corporibus adhuc sunt
minus libere. sed minima libertas est in eis quando sub-
duntur vicis. ista tamen expositio non tenet secundum verita-
tem. ideo aliter exponitur quod illas animas necesse est esse libe-
riores que contemplationi diuine inseruiant ut anime vir-
tuosorum et contemplatiuorum quorum conuersatio in celis est. il-
le autem sunt minus libere que dilabuntur ad corpora. i. que de-
scendunt ad curam rerum temporalium. sicut sunt practici que ne-
gociantur circa bona temporalia ad communem utilitatem dis-
pensanda. adhuc minus libere sunt anime que terrenis artibus
colligantur. i. que descendunt ad curandum proprium corpus et
ad propriam utilitatem. minime autem libere sunt que subdite vicis
rationem amittunt. viciosus non vnius tantum vici est seruus
sed tot viciorum quot viciorum secundum beatum augustinum.

¶ Que tamen ille ab eterno cuncta prospiciens
prouidentie cernit intuitus. et suis quibusque meritis prede-
stinata disponit: omnia videt et omnia audit.

¶ Que tamen ille. **¶** Sic ostendit proba quod actus liberi arbi-
trii cadunt sub prouidentia diuina. quia pro hoc quod diuina
cognitio se extendit ad omnia dicens. Que omnia dicta quo-
ad diuersos gradus libertatis et quo ad omnes actus in-
de pronuntiantes. cernit ille intuitus prouidentie diuine cum
cta prospiciens. et queque predestinata disponit suis meritis
reddendo bonis bona et malis mala. et hoc confirmat au-
ctoritate greca que sonat in latino. Omnia videt deus et omnia
audit vel secundum alios sonat deus illustrat omnia clarius quam sol.

¶ Notandum quod si diuina prouidentia ab eterno omnia p-
spicit. non tamen pro hoc necessitat liberum arbitrium ad facien-
dum bonum vel malum quia secundum aristotem. 3. eth. Homo est do-
minus suarum operationum a principio usque ad finem. et ergo secundum
merita operationum liberi arbitrii recipit penam vel premissum.

¶ Metrum secundum quinti libri.
Pro clarum lumine phebun
Melliflui canit oris homerus.
Qui tamen intima viscera terre

Non valet aut pelagi radiorum
Infirma perrumpere luce
Haud sic magni conditor orbis:
Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terre mole resistunt.
Non nox atris nubibus obstat
Que sint. que fuerint: veniantque
Anno mentis cernit iniectu.
Quem quia respicit omnia solus
Verum possis dicere solem.

¶ Metrum secundum quinti. libri:
Pro clarum lumine phebun: Istud est metrum scilicet
huiusmodi quinti quod dicit archiloicum ab inventore
dactylicum a pede predominantem. in quo proba com-
mendat excellentiam diuine cognitionis. i. com-
patione ad solem materialem descensum. Homerus oris melli-
flui. i. dulcis eloquentie canit. i. describit phebun. i. sole cla-
rum puro lumine. forsitan enim homerus fecit librum de clari-
tate solis. quia sol non valet perrumpere. i. penetrare. intima
viscera. i. profunda terre et pelagi. i. maris. Infirma. i. ve-
bilia. luce radiorum. haud sic. i. non sic huiusmodi se conditor magni or-
bis. scilicet deus: sed ipse sua cognitione penetrat omnia cum nihil pos-
sit ipsum latere. huic. scilicet conditori tuenti. i. respicienti cuncta
ex alto. scilicet celo. terre sibi resistunt nulla mole. i. magnitudi-
ne sicut obstat radiis solis. nec etiam nox obscura obstat si-
bi atris nubibus imo in vno ictu mentis. i. in vno men-
tali intuitu. cernit que sunt quantum ad presentia que fuerunt quan-
tum ad preterita. que veniunt quantum ad futura que. scilicet p-
ditorem. quia respicit omnia sol. tu possis dicere verum solem. **¶** No-
tandum huiusmodi deus omnia cognoscendo prouideat etiam illa que sunt
ex libero arbitrio: voluit tamen quasdam creaturas esse libe-
ri arbitrii quia hoc magis decet diuinam bonitatem. sic enim
melli? et nobilissimum est regnum in quo non tantum seruit regi a
seruis sed etiam a liberis. quibus ubi tantum seruit a seruis. Sic
melli? erit regnum dei et decentius ex hoc quod sunt aliquae crea-
ture libere seruietes. sicut homo et angelus: quam si essent
sole creature seruiliter operantes: cuiusmodi sunt omnes
creature preter hominem et angelum. que ex determinatio-
ne nature necessitantur ad sua opera.

¶ Prosa tertia quinti libri.
Am ego. En inquam difficiliori rursus am-
biguitate confundor. p. Quena igit ista est
ia. n. quibus perturbare coniecto. B.

¶ Prosa tertia quinti libri.
Am ego. En inquam. **¶** Sic incipit tertia pro-
sa huiusmodi in qua boetius obicit. contra predicta: ostendens
non posse se stare prouidentiam et liberum arbitrium
Et primo premitte quod dicta possunt habere dubitationem secun-
do ponit rationem dubitationis ibi. **¶** Vniu inquam. **¶** Priso dicit
Tu pro tunc finitis predictis. Ego boetius inquam. **¶** O philoso-
phia rursus ego confundor. difficiliori ambiguitate. Et quod
rit philosophia quena est ista ambiguitas. ia. n. coniecto. i.
iudico. quibus tu perturbare. i. perturbabis. **¶** Notandum quod con-
iectare est ex aliquo signis aliquid putare. et sic philosophia
coniectat per locum a coniecter accidentibus dubitationes boe-
tii. quia

est. qz cōiter quicūqz loquebantur de prouidentia ⁊ libero arbitrio dubitant de compassibilitate eorum.

¶ **A**miniam in q̄ aduersari ac repugnare videtur prenoscere vniuersa deum: ⁊ eē vllum libertatis arbitrium. Nam si cuncta prospicit deus: neqz falli vllō modo potest: euenire necesse est quod prouidentia futurum esse preuiderit. Quare si ab eterno: non facta hominū modo: sed etiā consilia volūtatesqz p̄noscit: nulla erit arbitrii libertas: Neqz enim vel factum aliud vllum vel que libet existere poterit voluntas: nisi quam nescia falli prouidentia diuina p̄senserit. nāz si aliorū q̄ prouisa sunt detorqueri valent: non iāz erit futuri firma p̄sentia: sed opinio potius incerta. qd̄ de deo nephas credere iudico.

¶ **A**minū in q̄. Hic boetius exprimit suā dubitationē esse dens prouidentia ⁊ liberum arbitriū eē incōpassibilia. p̄mo facit hoc. secundo excludit quasdam vias quibus alig conabant defedere. prouidentia ibi. Quid igit. Ad p̄bā dum ergo incōpassibilitatē p̄dictōz pōit tres rōes. sc̄da ibi Ad hec. tertia ibi. Postremo p̄io ponit primā rationē. se cundo excludit quandā solutionē ei⁹. ibi. Neqz. n. P̄io modo dicit. Aminū videt aduersari ⁊ repugnare deum prenoscere vniuersa. ⁊ esse vllū libertatis arbitriū. Quod autem ista repugnāt: probat. nā si deus prospicit cūcta. ne qz vllō modo falli pōt. necesse est euenire illud quod p̄uidētia p̄uiderit esse futurū. qd̄ si nō eueniret falleret p̄uidētia. Quare si ab eterno nō mō. idest non tantū facta hominū sed etiam consilia et voluntates p̄noscit. nulla erit libertas arbitrii. sed omnia eueniret de necessitate. Qd̄ aut̄ deus sua prouidentia omnia precognoscat declarat. Neqz. n. poterit existere aliquod factuz vel aliqua volūtās nisi quā p̄senserit. i. p̄sciuerit p̄uidētia diuina. nescia. i. nō potens falli nec possunt aliter euenire q̄z p̄uvisa sunt. nam si valent detorqueri aliorū. s. ut aliter eueniāt q̄z p̄uvisa sunt. non erit iam firma p̄sentia dei sed potius erit incerta opinio. quod iudico nephas credere de deo. **¶** **N**otandum qz ex littera sic format̄ ratio. Illa que prouidentē infallibiliter de necessitate eueniūt sed oīa prouidēt a deo infallibiliter ergo omnia de necessitate eueniūt. ⁊ sic perit libertas arbitrii. **¶** **N**otandū qz scientia dei nō est opinio qz opinio est eorū que sic ⁊ aliter se possunt habere. ex p̄mo posteriorum. scientia autem est eorum que non possūt se aliter h̄re ergo scientia dei non est dicenda opinio.

¶ **N**eqz enim illam probo rationem: qua se qdaz credant hunc questionis noduz posse dissoluere. Aiunt enim non ideo quid esse euenturuz quoniā id prouidentia futuruz esse prospererit: sed ecōtra rio potius: quoniam quod futurorum est id diuina prouidentiam latere non possit. Eoqz modo necessarium est hoc in contrariam relabi partem. neqz enim necesse est contingere que preuidentur: sed necesse est que futura sunt prouideri.

¶ **N**eqz enim illā probo rationem. Hic p̄bia excludit quādam responsionem que posset dari ad predictam rationem. Et primo ponit eā. secundo eā excludit ibi Quasi vō. P̄mo dicit. Neqz enim probo. i. approbo illaz rationē. i. responsionē qua quidā credūt se posse dissoluere nodum. i. difficultatem questionis. Aiunt enim non ideo qd̄ eē vēturum. qm̄ prouidentia p̄spererit illud esse futurū. i. vēturum. sed potius econtrario. i. econuerso. qm̄ qd̄ futurum est: illud non possit latere prouidentiam diuinam quasi dicit. euentus rei est causa p̄scientie. ⁊ non econuerso. ⁊ id

ex euentu debet concludi necessitas p̄scientie non econuerso. s̄m eos. Et isto modo necessarium est. hoc sc̄z quod cōcluditur de euentu relabi in cōtrariā partes. s. ut quod cōcluditur de euentu. hoc cōcludatur de p̄scientia. Neqz enī necesse est contingere que prouidentē s̄m eos. sed que futura sunt necesse ē prouideri. **¶** **N**otandū qz p̄ior ratio p̄tendebat qz oīa futura de necessitate eueniant. qz deus futura infallibiliter prouidet. responsio autē quorundā vicit contrarium. Dicit enim non id qz deus p̄uidet futura necesse eueniūt: sed qz ventura sunt id deus ea prouidet.

¶ **Q**uasi vō que cuiusqz rei causa sit p̄scientia: ne futurorū necessitas sit: an futurorū necessitas cā prouidentie laboret. Ac non illud demonstra re nitamur quoquo mō se habeat ordo causarū: necessariū eē euentum p̄scitaz rez: et si p̄scientia futuris reb⁹ eueniēdi necessitatē nō videatur inferre. Et enī si q̄spiam sedeat: optionem q̄ eē sedere coniectat veram eē necesse ē. Atqz econuerso rursus si de quopiā vera sit opinio qm̄ sedet eū sedere necesse est. In vtroqz igit necessitas inest in hoc quidē sedendi. at vō in altero veritatis. s̄z non idcirco quisqz sedet. qm̄ vera est opinio: sed hec potius vera est: qm̄ quēpiam sedere p̄cessit. Ita cūz causa veritatis ex altera parte procedat inest tñ cōmunis in vtroqz necessitas. Similia d̄ prouidentia futurisqz rebus rōcinari patet. nam etiam si idcirco quoniam futura sunt prouidentē. non vō ideo quoniā prouidentur eueniunt. nihilominus tñ a deo vel ventura prouideri vel prouisa euenire necesse est quod ad perimendā arbitrii libertatē solum satis est.

¶ **Q**uasi vō. Hic excludit istam responsionē dicens. Ista responsio procedit quasi laboraret querendo cui⁹ rei cā sit p̄scientia. vtrū sit causa necessitatis futurorū: vel vtrū necessitas futurorū sit causa p̄uidētie. sed nos nitamur. i. laboramus hoc demonstrare. s. necessariū esse euentū rez p̄scitaz quoquo mō. i. quocūqz modo se habeat ordo cāz. Esti p̄ q̄uis. p̄scientia non videat inferre necessitatē eueniēdi reb⁹ futuris. Quod declarat in exēplo dicens. Si aliquis sedeat: necesse est opinionem eē verā q̄ cōiectat eū sedere. ⁊ econuerso si de aliquo vera sit opinio quia sedet necesse est eū sedere. igit in vtroqz. s. in opinione ⁊ sedente est necessitas. in hoc. s. in sedente est necessitas sedendi. i. alitero. s. in opinione est necessitas veritatis: sed non idcirco quisqz sedet supple causaliter. qm̄ vera est opinio. quia veritas opinionis non est causa sessionis. sed hec. s. opinio potius est vera. qm̄ p̄cessit quēpiam. i. aliquem sedere. ⁊ ita cum causa veritatis ex altera pte procedat. tamē in vtroqz est communis necessitas. et eodē mō contingit arguere de p̄uidētia et de his que prouidēt. vnde dicit. p̄. i. māise s̄m est. rōcinari de p̄uidētia et de rebus futuris. Nam est pro q̄uis idcirco prouidētur: quoniā futura sunt. nō tamē ideo eueniūt quoniā p̄uidētur nihilomin⁹ tamē necesse ē a deo vel vētura prouideri: vel prouisa euenire. ita qz vtriqz parti inest necessitas q̄uis alteri⁹ causalitas. quod solū satis est. i. sufficit ad p̄imendam libertatem arbitrii. **¶** **N**otandū qz respōsio ista quā inuuit in littera videt fuisse ipsi us Origenis. qui supra epistolā ad Rō. sic dicit. Non p̄ p̄terea aliquid erit. qz illud deus scit futurū: sed qz futurū est ideo scit a deo anteq̄ fiat. Quod tamē potest intelligi dupliciter. vno mō qz euentus rei sit causa p̄scientie s̄m rationem consequētē. ⁊ sic respōsio est vera. Alio mō potest intelligi qz euentus rei sit causa p̄scientie s̄m existētia. ⁊ sic

est falsa. et hoc modo improbat hic a boetio. Primo ergo ostendit boetius qd ista ratio non est ad oppositum. scdo ostendit qd non includit veritatem ibi. Jam vero.

C Jam vo qd preposterum est ut eterne prescientie temporalium rerum euentus causa ee dicatur.

Quid est autem aliud arbitrari. ideo deum futura qm sunt euentura puidere: qd putare q olim acciderunt causam summe illius esse puidentie

C Jam vo. Hic pbia ostendit qd ista respōsio includit falsitatem. qz ponit qd aliquod temporale sit causa eterne. dicit enim qd res future sint causa puidētie eterne vnde dicit. Jam vo preposterum est. i. puerum est. ut euentus rerū temporalium dicat esse causa eterne puidētie. qd dicitur in ista respōsione. vnde subdit. Quid est aliud arbitrari. deū ideo puidere futura qm sunt euentura. qz putare que olim acciderunt. i. ipsa futura esse causas summe puidētie. q. di. nihil est aliud dicere. **C** Notandū qd nullum tempale est causa eterne sed potius e converso. Indignū enim non est eā dignioris. eo qd causa dignior est effectu. tempale aut indignū est. eterno: sic corruptibile i corruptibili. ergo. rē

C Ad hec sicuti cum quid esse scio id ipsuz esse necesse est: ita cū qd futurū noui. id ipsuz futurū ee necesse ē: sic fit igit ut eueēt pscite rei neqat euitari.

C Ad hec sicuti cū quid esse scio. Hic ponit sedam respōsionem ad probandū sedam conclusionē dicens. Ad hec supple p̄dicta addenda est hec ratio. sicuti cū scio esse qd. i. aliqd. necesse est id ipsum esse: ita cū noui quid futurum necesse est id ipsum esse futurū. sic igitur fit. id est contingit. ut euentus rei pscite nequeat euitari. **C** Notandū qd ratio sic p̄t formari. sicut se habet scientia respectu scibilis p̄ntis. sic prescientia respectu effectū futuri. s. cū scio i p̄nti aliqd esse: necesse est ipsum esse: ergo cum pscitur aliqd futurū esse. necesse ē ipsum futurū ee. sed de p̄scit oia futura. g. necessario eueit: r sic itez tollit libtas arbitrii.

C Postremo si quid aliqs alioruz qz se se res bz existimet: id non mō scientia nō est: sed est opinio fallax ab scie veritate lōge diuersa. Quare si qd ita futurum est ut eius certus ac necessarius non sit euentus: id euenturum esse psciri qui poterit. Sicut eniz scientia ipsa impermixta est falsitati. ita id quod ab ea concipit esse aliter qz concipitur nequit. Ea nāqz causa est cur mēdactio scientia careat. qd se ita rem quamqz habere necesse est: vti eā sese habere scientia comprehendit.

C Postremo si qd aliquis. Hic ponit tertiā rōem ad idē dicens. Si qs existimet aliqd esse aliorum. i. aliter qz se se habet. illud non modo. i. nō tantū non est scientia: sed ē fallax opinio longe diuersa a veritate. scientie. quare si ali quid ita futurū est. vt eius euentus non sit certus r necessarius. quō illd poterit psciri euentuz. q. d. nullo mō. Cuius rōem assignat dicens. Sicut ipsa scientia est impermixta falsitati. sic illud qd concipit ab ea non potest aliter ee qz concipit. qz si posset aliter se habere: tūc scientia posset ee falsa. vñ subdit: ista est causa quare scientia careat mendacio. qz necesse est vnamquāqz rem ita se habere: sicut scientia comprehendit eam sese habere. **C** Notanduz qd ratio quam intendit est ista. Quicūqz existimat rem aliter esse qz est: eius existimatio est falsa r non est scientia: sed fallax opinio. ergo si deus pscit aliquod futurū esse. r si ipsuz non necessario eueit sicut pscit prescientia dei non erit scientia sed fallax opinio. ergo futura a deo p̄uisa necessario eueniunt. r sic perit liberum arbitrium.

C Quid igitur. Quoniam modo deus hec incerta futura agnoscit. Nam si inuitabiliter euen-

tura censet que etiam non euenire possibile est: fallitur. quod sentire non modo nephas est: sed et voce p̄ferre: At si ita vti sūt: ita ea futura ee decernit: ut eq vel fieri ea vñ fieri posse cognoscat qd est hec prescientia que nihil certum: nihil stabile cōprehendit: aut qd hoc refert vaticinio illo ridiculo tirestie: quicquid dicā aut erit aut nō. qd et diuina puidētia humana opinioe p̄stiterit: si vti homines incerta iudicat quoz ē incertū eueēt.

C Quid igitur. Hic pbia improbat modos quibus aliqui nitunt saluare prouidentia. r p̄rio querit quōd possit saluari prouidentia diuina. improbādo duos modos quibus aliqui conabant ipam saluare. Secundo ponit tertium modum similiter ipm improbādo. secunda ibi. Qd si apud. P̄rio mo dicit. Quid igitur dicemus. quoniam dicit pot qd deus p̄noscit hec futura incerta. P̄rimus modus est. ut dicat deū ea qd prouidet iudicare ifallibiliter quāuis possint nō euenire. sed id est incōueniens. qz tūc falleret sua puidētia. vñ dicit. Nam si deus censet. i. iudicat euenire infallibiliter qd etiam possibile est non euenire. fallit sup. deus. qd nō mō. i. nō tantū nephas ē sentire de deo. sed etiā nephas est voce p̄ferre. Secūdnus modus est ut dicat deum prouidere futura indeterminata sicut sunt futura. sed isto modo puidētia dei non est certa vnde dicit. Si deus decernit ista futura esse que prouident indeterminate sicut sunt vt. i. cognoscat ea eque. i. equaliter posse fieri vel non fieri. qd est ista p̄scia qd nihil certū nihil stabile. p̄hēdit. q. d. talis prouidentia nulla est. r quid hec prescientia refert. i. differt ab illo vaticinio ridiculoso. Tirestie. q dicebat. qd qd dicā hoc erit vel non erit. Quid etiā. i. in quo diuina puidētia p̄stiterit. i. p̄ualebit humana opinione. si iudicat incerta sicut homines ea quoz euentus est incertus. q. di. in nullo differt. **C** Notandū qd cū tirestia vidisset duos serpentes. simul coire proiecto baculo ipsoz separauit abinuicem r mutatus fuit in mulieres. Post septimū iterum serpentes cocuntes baculo separauit. r mutatus fuit in virum. Cum autem orta fuisset dissensio inter iouem et iunonem an maior esset delectatio in coitu viri qz mulieris. Electus fuit tirestia in iudicem q expertus erat sones vtriusqz serus. Cum autem diceret maiorē ee delectationē mulieris. Juno cōmota excecavit ipsum. Jupiter autē sui misertus in recōpensam amissi visus dedit sibi spiritū vaticinandi. fuit autem hec sua vaticinatio. quicquid dicaz erit vel non erit. Si ergo deus nō aliter p̄sciret futura indeterminate. nisi quia erunt vel non erunt non differt sua prescientia a prescientia tirestie quod est ridiculosum.

C Qd si apud illū reyz oium certissimū fōtē nihil incerti ee potest certus eorum est euentus que futura firmiter ille p̄scierit. Quare nulla ē hūanis consiliis actionibusqz libertas: quas diuina mēs sine falsitatis errore cuncta p̄spiciēs ad vnum al ligat r constringit euentum.

C Qd si apud illū rerum. Hic ponit tertium modū conātū saluare prouidentia. Et est ut ponamus omnia eueire de necessitate et auferamus liberum arbitriū. P̄rio ergo ponit istū modū. secūdo ostendit que incōuenientia sequatur ad ipm ibi. Quo semel. P̄rio ergo cōcludit istum modū dicens. Qd si apud illum certissimū fōtē omnium rerum nihil pot esse incerti. certus est euentus eorum que ipse firmiter p̄scierit futura. quare nulla erit libertas hūanis cōsiliis r actiōibus. quas diuina mens sine errore falsitatis cuncta p̄spiciens alligat et constringit ad vñ eueitū **C** Notandū qd nulla mutatio cadit circa fontē omnium rerū quia cognitio eius non potest esse incerta. etiam si ee incerta esset inspecta r diminuta. si ergo est certa respectu futurorum

roz. necesse est ut oia futura p̄scita a deo necessario euētiāt.
Quo semel recepto quantus occasus humana
 rum rerum cōsequat̄ liquet. Frustra enim bōis
 malisq; premia penene opponuntur. que nullus
 meruit liber ac voluntarius motus animoz:
 Idq; omnium videbit̄ iniquissimū qđ nūc equis
 simū iudicat̄: vel puniri improbos vel remunera
 ri probos: quos ad alterutrum non propria mit
 tit volūtas: sed futuri cogat certa necessitas: nec
 vicia igiŕ nec virtutes quicquā fuerint. sed oium
 meritoruz potius mixta atq; indiscreta confusio

Quo semel recepto. Hic ponit incōueniētia que sequun
 tur si auferat̄ liberū arbitriū. Et primo ostendit qđ incōue
 nientia sequitur ex pte hominū. scđdo que ex pte dei. ter
 tio que ex parte p̄iunctōis hominū ad deū. scđa ibi. Quo
 nihil. tertia. ibi. Igitur nec sperandi. Incōuenientia ex pte
 hominū sunt. si non sit liberum arbitrium frustra p̄ponū
 tur hominis pene vel premia. et iniuste puniunt̄ mali et p̄
 mianē boni. nec erūt vicia nec virtutes in homibus. sicut
 nec in aliis que agunt necessitate nature et nō libertate ani
 mi. vnde dicit. Quo semel recepto. idest. posito. s. ut neget̄
 liberū arbitriū. liquet. i. manifestū est quantus occasus. i.
 quanta destructio humanarum rerum cōsequat̄. frustra
 enim proponuntur bonis premia et malis pene. ita statu
 ta et leges humane erunt inutiles que penas et premia sta
 tuūt que nullus motus animoz liber ac voluntarius me
 ruit et illud videbitur iniquissimū omnium qđ nūc iudicat̄
 equissimū. s. puniri improbos et remunerari probos. quos
 ad alterutrum. idest ad probitatē vel improbitatē nō mit
 tit p̄pria volūtas. s. cogit certa necessitas futuri: igiŕ virtus
 et vicia non fuerit quicquā. sed potius erit mixta et indi
 screta confusio oim meritorū. scđ bonoz et maloz. **Mo**
 ta qđ omnes virtutes et vicia oriūtur ex libera electione bo
 ni et mali. et similliter punitio et remuneratio fiunt p̄ libe
 ram actionē boni vel mali. Si ergo tollit̄ libertas arbi
 trii nō erit libera electio. nec libera actio bona vel mala: et
 p̄ cōsequēs nulla erit virtus et nullū viciū. et iniuste mal⁹
 punietur cū ex necessitate malū operet̄ et iniuste bonus p̄e
 miabit̄ cū ex necessitate op̄et̄ bonū qđ est absurdū dicere

Quoq; nihil sceleratius excogitari potest. cum
 ex providentiā reruz ois ordo ducatur: nihilq; li
 ceat consiliis humanis: fit ut vicia queq; nostra
 ad bonozum oim referantur auctozem.
Quoq; nihil sceleratius. Hic ostendit incōueniens qđ
 sequit̄ ex parte dei scđ qđ de⁹ erit auctoz malozū. vñ dicit.
 Cum ois ordo rerum ducat̄ ex providentiā diuina. et si nihil
 liceat libere fieri ex hūanis p̄siliis. fit. i. sequit̄ ut vicia no
 stra referant̄ ad auctozē omnium. sup. deū quo nihil scelera
 tius excogitari potest. qđ deū dicere auctozē maloz qđ ta
 men necessarium est ablata libertate. **Mo**tandū qđ defe
 ctus in operatione qui defectus nō ē in potestate rei ut eni
 tetur necessario est ab agente et a producete. Si ergo actio
 volūtat̄ nostre non est libera: defectus actōis fm volun
 tatem reduceŕ in deum et sic deus erit causa defectuū no
 strorum quod est absurdū.

Igiŕ nec sperandi aliquid nec deprecandi vlla
 ratio est. Quid enim vel speret quisq; vel etiam
 deprecet̄ quando optanda oia indeflexa series cō
 nectit. auferet̄ igiŕ vnicū illū inter homines deū
 qđ cōmertū: sperandi. s. et deprecandi. Siquidē
 iuste humilitatis precio inestimabilem vicē diu
 ne gratie promeremur. qui solus mod⁹ est: quo
 cuz deo colloq; homines posse videātur: illiq; iac

cesse luci prius quoq; qđ impetrent ipsa supplicā
 di ratione coniungi. que si recepta futuroz neces
 sitate nihil viriuz habere credātur: quid erit quo
 summo illi rerum principi cōnecti atq; adhere
 re possimus: Quare necesse erit humanū genus
 vti pauloante cantabas disseptū atq; disunctū
 suo fonte fatiscere.

Igiŕ nec sperandi. aliqd. Hic ponit incōuenientia que se
 quuntur ex cōiunctione hominis ad deum. qđ tolleret̄ act⁹
 deprecandi et actus sperandi: quib⁹ maxie cōiungimur deo
 vnde dicit. Igiŕ si tollit̄ liberū arbitrium: nec vlla ratio
 ē sperandi aliqd nec deprecandi inter deū ut hoies. Quid
 enim quisq; deprecetur vel speret. si series indeflexa cōnectit
 omnia optanda. q. d. frustra fieret vtrūq;. igiŕ auferet̄ il
 lud vnicū cōmertium. s. sperandi et deprecandi inter deum et
 homies. vocat autem spem et deprecationē cōmertium. qđ
 istis mercamur omnia beneficia. vnde subdit. siquidem p̄
 cio iuste humilitatis nos homies promeremur inestimabi
 lem. vicem. i. retributionem diuine gratie qui mod⁹ depre
 candi solus est quo homines videant̄ posse colloq; cū deo
 et cōiungi inaccessē. i. inaccessibili luci sub. deo priusq; ho
 mines impetrent quod petūt. prius enim p̄ces porrigim⁹
 qđ effectum petitionis cōsequamur. que. s. spes et depreca
 tio. si nihil credantur habere virtum. recepta. i. cōcessa ne
 cessitate futuroz. qđ erit quo cōiungi possim⁹ illi summo
 principio rerū. q. d. nihil. qre necesse erit genus humanū
 disseptū. i. disunctū suo fonte. i. a suo principio supple a
 deo fatiscere. i. deficere. vti pauloante cantabas in sexto
 metro quarti libri. **Mo**tandū qđ actus deprecandi spe
 ctat ad intellectū. et ē oratio fm Jo. dama. ascensus intel
 lectus ad deū vel in deū. quo quidē actu insinuamus deo
 indigentiam nostram: nō qđ deo p̄ insinuationem nostrā
 aliqd innotescat qđ pri⁹ ignorauerit. s. ut nos ipsa insinua
 tione vtendo consideremus in his eē recurrēdū ad diuinū
 auxilium. Actus autem sperandi pertinet ad voluntatem
 quia ei⁹ obiectū est bonū futurum. p̄ istum actum adhere
 mus deo tanq; perfecto principio bonitatis: innitētes ei⁹
 auxilio ad consequēdū bonū quo indigemus. sed si huius
 modi bonum necessario eueniret vel impossibile esset euē
 re vterq; actus tā deprecandi quā sperandi esset inutilis.

Adetrum tertium libri quinti.

De nam discors federa rerum

q **C**ausa resoluit: quis tanta deus

Veris statuit bella duobus

At que carptim singula consent

Eadem nolunt mixta iugari.

An nulla est discordia veris:

Semperq; sibi certa coherent.

Sed mens cecis obruta membris

Nequit oppressi luminis igne

Rerum tennes noscere nerus.

Adetrum tertium quinti libri.

De nam discors federa rerū. Hic incipit tertiu

q **metrū** hui⁹ quinti qđ dī adonicū: vel fm alios

archilologicū ab inuente. dactylicū a pede p̄do

mināte. in quo facit exclamationē super incōpassibilitate
 que apparet inter providentiā et liberū arbitriū. Et primo
 querit quare sint incōpassibilia cū per se considerata sint
 cōpassibilia. scđo pōit responsionē ad hoc. tertio cōtra re
 sponsionē obiicit. quarto objectionem soluit. scđa ibi. An
 nulla. tertia ibi. Sed cur tanto. quarta ibi. Aut cum men
 tem. **Pr**imo dicit. Quenaz discors cā resoluit. i. separat
 federa. i. concordias rerum. scđ diuine providentie. et libe
 ri arbitrii. ne cōpattant̄ se simul. aut quis deus tanta bel
 b 3

sa statuit duobus veris vt singula vera que carptim. idest figillatim vel diuifim accepta. consent. idest permanent. eadem tamen mixta. i. coniuncta nolunt iugari. i. copulari. seinuicē compatiēdo. Tunc ponit responsionē dicens. Quod istis duobus veris. s. prouidentie et libero arbitrio nulla est discordia. sed apparentia discordie prouenit ex debilitate nostri intellectus. vñ dicit. An est nota solutio: nulla est discordia veris. semper certa coherent sibi. sed mens nostra obruta. idest oppressa. membris cecis. idest cecantibus animā illa nequit igne. i. splendore. oppressi luminis scz intellectus noscere tenues. i. subriles. nexu. idest conjunctiones rerum que videntur discordare. C. Notandum si cōsideremus prouidentiam diuinā p se: possibile est eas esse. si considerem? liberum arbitriū per se. etiam possibile est eū esse ut p3 ex dictis. Sed si considerem? vtrūq; sicut videntur incompatibilia sicut patet ex rationibus superioribus. s. m veritatem autem bene se compatiuntur. sed nobis non apparet. quia intellectus noster oppressus mole corporis non potest se eleuare in huiusmodi cognitionē. Itā s. m sapientem. Corpus qd corripitur aggrauat animam. et terrena habitatio opprimit sensū multa cogitantē

Sed cur tanto flagrat amore

Veri tectas reperire notas.

Scit ne quod appetit anxia nosse:

Sed quis nota scire laborat.

Et si nescit. quid ceca petit.

Quis enim quicq; nescius optet.

Aut quis valeat nescita sequi.

Quo ne inueniat. quis repertam

Queat ignarrus noscere formam:

Sed cur tāto flagrat amore. Hic philosophia obicit cōtra solutionē. Si enī aīa ignorat istas subriles cōiunctiones: vnde est qd desiderat eas scire: cuz nihil ignotū possit desiderari. vnde dicit. Sed cur aīa flagrat. i. ardet. tanto amore. i. desiderio. repere notas tectas. idest notificatōes latentes. veri idest veritatis. Scit ne mens illud quod ipsa anxia. idest sollicita appetit nosse. q. d. non. qz nullus appetit scire illud quod scit. et hoc est quod dicit. Quis laborat scire nota. q. d. nullus. oportet igit dīe qd nesciat. et tunc sequitur aliud incōueniēs. s. qd aīa desideret illud qd nescit. vnde dicit. Si nescit illud quod petit. qd petit. idest desiderat. mens ceca. i. ignorans. Quis enim nescius optet quicq;. Quis enim valeat. i. possit. seq nescita. aut quis nescius possit noscere quo inueniat sup. illud quod querit et quis ignarus. i. nescius queat. idest possit noscere formam repertā. q. d. nullus. C. Notandum qd dicitur est in responsione qd aīa ignorat compassibilitatē prouidentie et liberi arbitrii. sed desiderat eam scire. Contra hoc arguit sic. Nullus appetit scire quod scit. Si anima desiderat scire aliqd. vel ignorat illud vel scit. Si scit. ergo non desiderat ipm scire. qz nullus appetit scire quod scit. cum oīs appetitus sit ratione carentie. Si autem ignorat illud qd desiderat. quomō ignotū desiderat cum voluntas non querat incognitū ideo si ignorat nunq; cognoscat. Quis enim ignotū inueniet. Si enim paterfamilias quæreretur seruum fugitiuū quē ignoraret posset sibi multoties occurrere qd ipm nō inueniret sic dicit X in contentis sup pzo posterior

An cum mentem cerneret altam.

Pariter summam et singula nozat

Nunc membrorum condita nube.

Non in totum est oblita sui.

Summāq; tenet. singula perdens.

Agitur quisquis vera requirit:

Neutro est habitus. nam neq; nouit.

Nec penitus tamen omnia nescit.

Sed quam retinens meminit summam

Consulit: alte visa retractans.

Ut seruatit queat oblitus addere partes.

An cum mentē cerneret altam. Hic soluit obiectionem. Tū notandū qd plato posuit animas esse in celo creatas et habere cognitionem omnium perfectam. sed per lapsum ad corpora eam obliuisci cognitionem rerū in particulari et retinere eam in vniuersali. et postea per exercitiū recuperare cognitionem rerū in particulari vnde dicit sic. An est nota solutio: cuz aīa cerneret. idest specularē. altā mentē idest pfundam mentē dei. ipsa pariter. i. simul nozat. i. noverat summā. idest vniuersalem cognitionē. et singula. i. singularem cognitionem rerū. sed nūc ipsa condita. i. tecta nube membrorum. nō ē oblita sui in totū. i. totaliter. sed ipsa tenet summā. i. cognitionē vniuersalem rerū. perdēs singula. i. singularem cognitionem igit quisq; requirit. i. inuestigat cognoscere vera. talis est neutro habitu sup. ut pfecte cognoscat vel qd omnino ignoret vnde dicit. Itā neq; nouit. s. in speciali et perfecte illud qd querit. nec penitus nescit omnia. sed ipse meminit. i. in memoria habet. summam. idest vniuersalem cognitionē. quam retinēs consulit supple actuali consideratione retractans. i. reuocant p studium alte. i. subtiliter. visa. idest prius in speciali cognita. ut ipsa queat addere oblitus partes partibus seruatit supple in memoria. C. Notandū qd secundū istam viam platonis solueret ratio prius tacta vel anima scit quod desiderat. vel nescit. Dico qd nescit i speciali et in ppria forma s. scit in vniuersali. Et cum dicit nullus desiderat notū: verum est sicut notū in vniuersali. tamen desiderat ipm ut est ignotum in speciali. Et cum dicit si ignorat nunq; inueniet. verum est si ignorat tam in generali qz in speciali et si ignorat in potentia et in actu. si tamen scit in potentia et in vniuersali. et ignorat actu et in propria forma. potest. ips inuenire et addiscere.

Prosa quarta libri quinti.

Amilla. vetus inquit hec est de prouidentia querela: a Marco tullio cum diuinationem distribuit vehementer agitata. tibiq; ipsi res diu prozsus multūq; quesita: sed haud quaq; ab vllō vestruz haecenus satis diligenter ac firmiter expedita. Cuius caliginis causa est: qd humane ratiocinationis motus ad diuine prescientie simplicitatez nō potest admodum. Que si vllō mō cogitari queat. nihil prozsus relinquatur ambigui. Quod ita demum patefacere atq; expedire temptabo si prius ea quibus moueris expediēro.

Prosa quarta quinti libri.

Amilla vetus inquit Hec est quarta prosa buius quinti. in qua philosophia incipit dissoluere questionem de passibilitate prouidentie et liberi arbitrii Et primo tangit difficultatem huius questionis et causam difficultatis: et tangit modū procedendi circa eius solutionē. scdo dissoluit eā ibi. Quero. n. Primo dicit. Hec querela. i. qstio hec de prouidentia est vetus et est vehementer agitata. idest pertractata a Marco tullio. cum distribuit. idest diuidit. diuinationem. idest in libro diuinationū vbi diuidit diuinationem in suas species non solum hoc sed tibi ipsi est res multum diu quesita. S. haud quaq;. idest. non alicubi. ab vllō vestruz satis diligenter. et firmiter expedita. cuius caliginis. idest difficultatis causa est qd motus. idest actus humane rationis. non potest admodum. idest applicari ad simplicitatem diuine prouidentie que si vllō modo excogitari queat nihil relinquere prozsus ambigui. qd. s. rationem et causam difficultatis. ita

iatis, ita demum patefacere et expedire temptabo si prius expediero, id est declarauero, ea quibus tu moueris. **C**irca notandum quod questio de prouidentia diuina et libero arbitrio est omnium questionum difficillima, de qua multi antiquorum dubitabant, et nonnulli modernorum propter eius difficultatem lapsi sunt. **Q**ui tullius in libro diuinationum pertractans non ualuit dissoluere eius difficultatem, negans penitus prouidentiam et prescientiam futurorum a deo in predicto libro diuinationum.

Quero enim cur illam soluentium rationem minus efficacem putes: que quia prescientiam non esse futuris rebus causam necessitatis existimat nihil impediri prescientia arbitrii libertatem putat. Num enim tu aliunde argumentum futurorum necessitatis trahis nisi quod ea que presciuntur non euenire non possunt. Si igitur prenotio nullam futuris rebus adiicit necessitatem quod tu etiam paulo ante fatebare, quid est quod uoluntarii exitus ad certum rerum cogant euentum: Et enim positionis gratia ut quid consequatur aduertas, ita tuamus nullam esse prescientiam. Num igitur: **Q**ui ad hoc attinet, que ex arbitrio eueniunt ad necessitate coguntur. **B.** Adinime. **P.** Statuamus iterum esse, sed nihil rebus necessitatis intingere: manebit ut opinor eadem uoluntatis integra atque absoluta libertas.

Quero enim cur illam soluentium rationem minus efficacem putes, etc. **H**ic philosophia accedit ad solutionem questionis, primo discutit motiua boetii, secundo soluit dubitationem siue questionem ibi. **Q**uoniam igitur, Circa primum sciendum, quod duo fuerunt motiua boetii principalia circa hanc questionem. **P**rimum quia uidetur necessarium si deus preuidet futura quod necessario eueniant. **S**ecundum motiuum, quod futura quorum euentus est incertus sicut sunt futura contingentia non possunt a deo certa preuideri. **P**rimo ergo pertractat primum motiuum, secundo secundum ibi. **S**ed hoc inquis, **P**rimo ostendit quod si deus preuidet futura non propter hoc necessario eueniunt. **S**ecundo mouet dubitationem ibi. **S**ed quis fieri potest, **P**rimo ostendit quod ex prescientia dei non inferret necessitas libero arbitrio. **S**ecundo ostendit quod prescientia dei non sit signum necessitatis futurorum ibi. **S**ed prescientia Circa primum sciendum, quod prius improbauit quandam responsonem, qua quidam nitebantur impedire rationem ostendentem non esse liberum arbitrium per prescientiam diuinam, quam responsonem hic resumit ostendens eam aliquo modo esse bonam, quod sufficienter impedit intentionem aduersarii. **N**am aduersarius, ex nullo alio probat necessitatem futurorum: nisi quia sunt prescitta a deo cum igitur ex responsonem habeat quod prescientia nullam causalitatem habet super futura, uidet sufficienter ostensus esse quod ea que procedunt ex libero arbitrio non sunt necessaria. **P**rimo ergo ponit istam responsonem resumendo eius solutionem dicens: **Q**uero enim cur istam rationem soluentium putes minus esse efficacem, que putat libertatem arbitrii non impediri a prescientia: quia existimat prescientiam non esse causam necessitatis futurorum. **Q**ui autem per istam responsonem impediatur illatio necessitatis futurorum patet ex hoc quod tu non trahis aliunde argumentum necessitatis futurorum nisi quod ea que presciuntur non possunt non euenire. **S**i igitur prenotio, id est prescientia futurorum, nullam adiicit, id est imponit necessitatem rebus futuris, ut dicit responso, et tu etiam fatebare paulo ante quod est, id est quid esse poterit, quod uoluntarii exitus cogant ad certum

euentum, et ita per istam responsonem excluditur necessitas futurorum et manifestat se in exemplo dicens, **U**t aduertat quid consequatur gratia positionis, id est exempli, statuamus id est ponamus per impossibile nullam esse prescientiam futurorum, igitur hoc, posito quantum ad hoc, id est quantum ad istam illationem, qua ex prescientia concluditur necessitas futurorum, ea que eueniunt ex arbitrio coguntur ne ad necessitatem, dicit boetius. **A**dinime, et philosophia statuamus iterum esse prouidentiam: sed nihil necessitatis intingere rebus futuris manebit ut opinor eadem libertas uoluntatis integra et absoluta ab omni necessitate. **N**otandum quod prior solutio improbata fuit bona et mala in hoc fuit bona quia posuit prescientiam non esse causam necessitatis futurorum. **D**ixit enim, **I**deo futura eueniunt non quia deus ea preuidet. **S**ed in hoc fuit mala, quia posuit futura esse causam prescientie dei. **D**ixit enim quia futura sunt ideo deus ea preuidet, patet ergo ex responsonem antiquorum quod prescientia non est causa necessitatis rebus futuris.

Sed prescientia inquis tametsi futuris euenienti necessitas non est, signum tamen est necessario ea esse ventura, hoc igitur modo etiam si pre cognitio non fuisset: necessarios futurorum exitus esse constaret. **O**mne etenim signum tantum quid sit ostendit, non uero efficit quod designat. **Q**uare demonstrandum prius est non nihil ex necessitate contingere, ut prenotionem signum esse huius necessitatis appareat. **A**liquin si hec nulla est nec illa quidem eius rei signum poterit esse que non est.

Sed prescientia inquis tametsi futuris eueniendi necessitas non est, etc. **H**ic ostendit philosophia quod prescientia diuina non sit signum necessitatis rebus futuris. **S**ecundo ostendit quod modus probandi ex signo non est efficax, ibi. **J**am uero, **P**rimo dicit, **T**u inquis, id est dicere poteris, et si pro quantum prescientia non est necessitas eueniendi rebus futuris tamen est signum ea necessario esse ventura, et ita ex prescientia potest inferri necessitas futurorum tanquam ex signo. **H**oc igitur modo ponendo prescientiam esse signum necessitatis futurorum constaret exitus id est euentus futurorum esse necessarios, etiam si non fuisset precognitio, quod probat ex natura signi dicens, **O**mne namque signum tantum ostendit quid sit, id est manifestat illud cuius est signum, sed non efficit quod designat: quare ut prenotionem, id est prouidentiam appareat esse signum necessitatis futurorum demonstrandum erat, prius nihil contingere non ex necessitate, id est oia euenire necessario, alioquin si hec necessitas futurorum nulla est nec illa prescientia poterit esse signum eius rei que si est, et ita non ualeat hic arguere necessitatem futurorum ex prescientia tanquam ex signo. **N**otandum quod signum si est causa eius cuius est signum, sed tantum manifestat si gnatum esse, ut circulus non est causa uenditionis uini: si tantum est signum uenditionis. **S**i ergo prescientia esset signum necessitatis futurorum, presupponeret futura esse necessaria et sic ad ostendendum prescientiam esse signum necessitatis futurorum oporteret prius ostendere futura necessario esse futura: ante quam prescientia esset signum necessitatis futurorum, alias prescientia esset signum alicuius rei que non est, quod est absurdum.

Jam uero probationem firma ratione subnixam constat non ex signis neque petitis extrinsecus argumentis: sed conuenientibus necessariisque causis esse ducendam.

Jam uero probationem firma ratione subnixam constat non ex si, etc. **H**ic ostendit modum probandi ex signo non esse efficacem, et dicit, **C**onstat, id est manifestum est, rationem subnixam, id est firmatam demonstratione, eam non esse di-

eendam ex signis neq; ex argumentis extrinsecas petitis, idest acceptis, sed firma ratio ducenda est ex convenientibus, idest ex propriis & necessariis causis. Quia ergo predicta ratio processerit ex signo non est efficax & demonstratiua, cum sit a posteriori, demonstratio autem que est probatio nunc ipsa est a priori cum sit ex causis per se immediatis prioribus & notioribus & pro tanto etiam demonstratio est syllogismus faciens scire efficax ad probandum ex primo posteriorum.

Sed qui fieri potest ut ea non proueniant que futura esse prouidentur. Quasi vero nos ea que prouidentia futura esse prenoscit: non euentura credamus. Ac non illud potius arbitremur licet eueniant, nihil tamen ut euenirent sui natura necessitatis habuisse: quod hinc facile perpendas licebit: Plura enim duz sunt subiecta oculis intuemur, ut ea que in quadrigis moderandis atq; flectendis facere spectantur aurige: atq; ad hunc modum & cetera. Num igitur quicquid illorum ita fieri necessitas vlla compellitur. **B.** Adinime. **P.** Frustra enim esset artis effectus: si oia coacta mouerentur. Que igitur cum fiant carent extendi necessitate: eadem priusquam fiant sine necessitate futura sunt. Quare sunt quedam euentura quorum exitus ab omni necessitate absolutus sit. Nam illud quidem nullum arbitror esse dicturum: quod que nunc sunt: priusquam fierent euentura non fuerint. Hec etiam igitur precognita liberos habent euentus, nam sicut scientia presentium rerum nihil his que sunt: ita prescientia futurorum nihil his que ventura sunt necessitatis importat.

Sed qui fieri potest ut ea non proueniant que futura esse prouidentur. **Ad.** Hic philosophia mouet quandam dubitationem & soluit eam, videtur enim ex dictis sequi quod aliqua possunt presciri que tamen non necessario eueniunt, si autem non necessario eueniunt, possunt non euenire & sic sequitur quod aliquod prescitur a deo non eueniat. **P.** Primum ergo philosophia dubitando de hoc querit dicens, Ex quo ita est quod ea que sunt prescita non sunt necessaria, sed possunt non euenire, qui, idest quomodo fieri potest, ut ea que prouidentur futura esse non proueniant. Tunc soluit dubitationem dicens quod non negatur quod prescita non eueniant: immo oportet dicere quod prescita eueniant, sed tamen non eueniunt de necessitate, unde dicit quasi vero, quod si diceret, ista dubitatio procedit quasi non credamus ea que prouidentia prenoscit non esse euentura, sed hinc non est verum, sed potius arbitremur illud, scilicet quod licet futura eueniant nihil tamen necessitatis habuisse in sui natura ut eueniret: & manifestat in exemplo quomodo aliquid certe comprehenditur quod tamen non est necessarium dicens, quod aliquid cognitum eueniat & tamen non necessario, licebit quod tu hoc perpendas hinc, idest ex tali exemplo, intuemur enim plura exempla oculis dum sunt idest duz sunt in fieri sicut ea que spectantur, idest videntur aurige facere in moderandis & flectendis quadrigis &c. Videmus ad hunc modum ut que sunt in aliis actibus voluntariis, nihil vlla necessitas compellit aliquid illorum ita fieri sicut oculis videtur, dicit Boetius, Adinime, & assignat rationem frustra enim esset effectus artis si omnia mouerentur coacta, & frustra esset ars flectendi quadrigas si necessario flecteretur, igitur illa que cum sunt carent necessitate existen-

di, eadem sunt futura sine necessitate priusquam fiant. Et quod concludit quod quedam sunt euentura quorum exitus, idest euentus sit absolutus ab omni necessitate. Et ne forsan alius quis diceret ea que nunc sunt non erant futura antequam essent, hoc excludit dicens: Nullum arbitror esse dicturum quod que nunc sunt euentura non fuerint, hoc enim esset nimis irrationabile, ideo necessario concluditur quod hec etiam precognita habent euentus liberos, quia sicut scientia presentium nihil importat necessitatis his rebus que sunt in presenti, sicut patet in exemplo predicto de regimine quadrigarum. Ita prescientia futurorum nihil importat necessitatis his que ventura sunt. **N**otandum quod futura in comparatione ad diuinam prouidentiam: sunt necessaria necessitate conditionata, non tamen oia sunt necessaria necessitate absoluta. Multa enim libere eueniunt sicut ea que sunt ab arte & a voluntate, ut regimen quadrigarum. Si enim regimen quadrigarum necessario eueniret, frustra esset ars regendi quadrigam. **N**otandum quod sicut res actu sunt ita erunt future, sed quedam actu libere sunt ergo erant libere future, & per consequens non omnia sunt necessaria futura: licet necessitate conditionata in quantum comparantur ad prouidentiam diuinam non tamen in sui natura considerata necessario eueniunt necessitate absoluta, sicut postea videbitur ubi distinguet duplicem necessitatem, conditionatam & absolutam.

Sed hoc inquis ipsum dubitatur: an earum rerum que necessarios exitus non habent vlla possit esse prenotio, dissonare etenim videntur: puta si prenotentur consequi necessitates, si necessitas desit: minime presciri, nihilque prescientia comprehendendi posse nisi certum, quod si que incerti sunt exitus ea quasi certa prouidentur opinio adesse caliginem non scientie veritatem. Aliter enim ac sese res habeat arbitrari ab integritate scientie credis esse diuersam.

Sed hoc inquis, hic philosophia discutit motum Boetii, utrum futura incerta sicut sunt contingentia possint certe presciri, & primo mouet dubitationem de hoc, & tangit rationes dubitationis, scilicet assignat causam erroris sibi, cuius erroris causa est, dicit primo, Sed tu inquis o Boetii hoc ipsum dubitatur, an possit esse vlla prenotio, idest prescientia illarum rerum que non habent necessarios exitus, idest euentus, hoc enim nullo modo videtur possibile, cum enim videntur hec dissonare, scilicet prescientia & contingentia, tu enim putas si prenotentur contingentia necessitatem ipsa consequi, & si necessitas desit minime ea presciri, & putas nil posse comprehendendi prescientia diuina nisi certum, Et si ea que sunt incerti exitus, idest euentus sicut contingentia, si prouidentur illa quasi certa, tu putas illud esse caliginem opinionis non veritatem scientie, & in hoc tu deciperis, cuius deceptionis causa est error tuus circa iudicium cognitionis, Credis enim diuersum esse ab integritate scire aliter arbitrari re quam se habeat, & in hoc erras, **N**otandum quod quod nos non possumus futura contingentia certe prescognoscere, putamus sicut deum hoc non posse, res enim eodem modo se habent diuersimode a diuersis prescognoscere, vnde cognoscere re aliter quam se habet ex parte rei cognite non est scientia, sed cognoscere rem aliter quam se habeat ex parte cognoscentis bene est scientia: & sic futura contingentia in se sunt incerta, possunt tamen presciri a deo sine errore falsitatis.

Cuius erroris causa est: quod omnia que quisque nouit, ex ipsorum tamen vi atque natura cognosci estimat que sciuntur: quod totum contra est. **D**e enim quod cognoscit: non secundum sui vim sed secundum cognoscendum potius comprehenditur facultatem.

Cuius

Causa erroris causa est. **H**ic assignat causam erroris. **U**bi notandum qd causa erroris quare putamus futura l certa non posse certe prefciri. quia putatur qd facultas cognitionis sit fm facultatem rei cognite. 2 non ipsius co gnoscantis. quod est falsum. **P**rimo ergo premitit bndi causam erroris. **S**ecundo improbat ipsam ibi. **N**am ut b breui. dicit primo. Cuius erroris causa est quia existimat qd omnia que qd nouit illa cognoscit tm ex vi 2 natura ipsorum que sciuntur 2 nō ex vi cognoscantis. qd totus est contra. idest per contrarium. quia res magis cognoscunt fm naturam cognoscantis. **O**mnne enim quod cognoscit non comprehenditur fm sui vim. i. fm modum sue natu re. sed potius fm facultatem cognoscantis. **N**otandum qd si cognitio esset fm facultatem rei cognite. tunc res ab omnibus eodem modo cognosceretur. 2 sic aliquid com prebenderetur eodē mō ab intellectu humano 2 diuino. qd falsum est. quia que sunt incerta comprehensione huma na. sunt certa comprehensione diuina. cognitio ergo po tius attenditur fm facultatem potentie cognoscantis. ita qd quanto potentia est efficacior 2 certior tanto certius 2 limpidius rem comprehendit.

Nam ut hoc breui liqueat exemplo: eandē cor poris rotunditatem aliter visus aliter tactus agno scit. **I**lle eminens manens: totam simul iactis ra diis intuetur. hic vō coherens orbi atqz coniu nctus: circa ipsum motus ambitum rotunditatem partibus comprehendit.

Nam ut hoc breui exemplo liqueat. **H**ic probat qd fa cultas cognitionis est fm facultatem potentie cognoscen tis 2 non rei cognite. **P**rimo declarat hoc exemplis. **S**e cundo probat hoc idem per rationem ibi. **N**eqz id. in iu ria. **P**rima in duas fm duo exempla. **S**ecunda ibi. **I**ps quoqz. **P**rimo dicit qd cognitio sit fm facultatem cogno scantis liqueat breui exemplo. **N**am visus aliter agnoscit eandem corporis rotunditatem et aliter tactus. **I**lle enim visus manens eminens. i. a longinquo. intuetur totum cor pus simul iactis radiis visualibus. hic vero supple tactus coherens 2 coniunctus orbi. i. rotunditati et motus circa ipsū ambitū. i. circa corp⁹ rotundū. comprehendit. i. eius rotunditatem partibus. i. per partes. **N**otandum qd in nuit duplicem differentiam inter modum cognoscendi vi sus et tactus. **P**rima est qd visus a remotis existens co gnoscit aliquod corpus rotundum **T**actus autem nō co gnoscit ipsum nisi coniunctus. **S**ecunda differentia est qd visus totum corpus simul comprehendit. tactus autem p partes. **T**alis autem diuersitas in cognoscendo non est si res cognosceretur ex sui natura. cum eadem res manet in vtraz cognitione. **N**otandum. quidam dixerunt visio nem fieri per emissionem radiorum visualium ab oculis vsqz ad rem visam. **S**ed hec opinio est contra Aristotelez visio enim non fit extra mittendo sed intus suscipiendo. pa tiente enim aliquo sensitiuo fit ipsum videre. 2. de anima. **H**ic autem loquitur opinione antiquorum: cum dicit qd visus intuetur totum corpus tactis radiis.

Ipsum quoqz homines aliter sensus: aliter ima ginatio: aliter ratio: aliter intelligentia contuet. **S**ensus enim figuram in subiecta materia con stitutam. **I**maginatio vero solaz sine materia iudicat figuram. **R**atio vero hanc quoqz transcen dit: speciemqz ipsam que singularibus inest vni uersali consideratione perpendit. **I**ntelligentie vō celsior oculus existit. supergressa namqz vni uersitatis ambitum: ipsam illam simplicem for mam pura mentis acie contuetur.

Ipsum quoqz hominem. **H**ic ponit secundum exemplū

in virtutibus cognoscitiuis subordinatis. **S**ecundo osten dit quomodo iste virtutes se habeant adinuicem ibi. **I**n quo illd. **P**rimo ergo declarat quomodo idē a diuersis po tentiis diuersimode comprehenditur dicens. **S**ensus ex terior aliter contuetur ipsum homines. aliter imaginatio. aliter ratio. aliter intelligentia diuina. **S**ensus enim exte rior sicut visus iudicat figuram hominis in subiecta ma teria. i. in sensibili materia. sed imaginatio solam figuraz iudicat idest discernit sine materia. i. in absentia rei mate rialis. **R**atio vero hanc imaginationem transcendit. 2 ipaz speciem. i. naturam specificam hominis que singularib⁹ inest perpendit. i. discernit vniuersali consideratione. ocu lus vero. i. consideratio intelligentie est celsior. qz intelli gentia diuina supergressa ambitum vniuersitatis qui exi stit in singularibus illam simplicem formam. i. ydeam ho minis que est in mente diuina. contuetur pura acie. i. spe culatione mentis. **N**otandum qd primus exemplū fuit de virtutib⁹ cognoscitiuis nō subordinatis sicut de visu 2 tactu. **I**stud autem exemplum est de virtutibus subordi natis que sunt quattuor. i. sensus exterior qui inest omni bus animalibus. imaginatio que tñ inest animalibus pfectis. ratio que tñ est in hoibus. et intelligentia per quā intelligit diuinam cognitionem. **I**ste virtutes habent di uerium modum cognoscendi eandem rem. i. homines. vt declaratur in littera quod non esset nisi cognitio fieret hz facultatem virtutum cognoscantium 2 non rei cognite.

In quo illud maxime considerandum est. **N**ā superior vis comprehendendi amplectitur infe riorē. **I**nferior vero ad superiorem nullo mo do consurgit. **N**eqz eni sensus aliquid extra ma teriā valet: vel vniuersales species imaginatio cō tuetur: vel ratio capit simplicem formam: sed in telligentia quasi desuper spectans concepta for ma que subsunt cuncta diiudicat: sed eo mō quo formam ipsam que nulli alii nota esse poterat: cō prebendit. **N**am 2 rationis vniuersum: 2 imagi nationis figuraz 2 materiale sensibile cognoscit: nec ratione vtens: nec imaginatione: nec sensib⁹ sed illo vno ictu mentis formaliter: vt ita dicam cuncta prospiciens.

In quo illud maxime. **H**ic ostendit pbia quō pdicte vir tutes cognoscitiue se hnt adinuicem. ostendens qd qd pot vir tus inferior pot etiaz 2 superior 2 amplius. et primo b ost dit de intelligentia respectu aliarum virtutum. **S**ecundo ost dit idem de rōe. scda ibi. **R**atio quoqz. **P**rimo dicit. **I**n quo idest in ordine istaz virtutum. illud est maxime cōsi derandū qd vis cōprehendendi supior amplectit in se infe riorē. qz virt⁹ supior cognoscit oē illud quod inferior. **I**n ferior aut non cōsurgit ad superiorem. ita vt apprehendat il lud qd supior. quod manifestat in exemplo dicens. **N**eqz eni sensus aliquid valet apprehendere extra materiā: 2 ima ginatio contuet spēs vles. i. minus pticulares. sed rō cap it simplicem. i. vlem formam. intelligentia aut diuisa qsi desuper spectans. cum sit in supremo gradu cognitionis ipa concepta forma ydeali diiudicat etiā cuncta que sub sunt illi forme: et cognoscendo ydeam hois cognoscit oia que sunt in hoie. sed eodem modo cōprehendit ipsam for mā que nulli inferiori virtuti non esse poterit. nā ipsa co gnoscit vniuersum. i. vlem formā rōis 2 figurā imaginatio nis et materiale sensibile. quod spectat ad sensū exteriores nō vtēs rōne: nec imaginatione: nec sensibus: sed pspiciēf cūcta vno ictu mētis. i. absqz decursu cognoscit. qd facte rō. **N**otandū qd qz virtus supior virtutē includit inferio re sicut tetragonū includit tragonū. vt p3. 2. de aia. id qd pot virtus inferior pot et supior et magis. quia modo ma gis vniuersali cōprehendit qd in serior modo magis pti

ulari. h non eouerso. ideo que pot intelligētia humana
cōprehendere pot et diuina intelligentia. h nō econuerso.

Ratio quoqz cum quid vniuersale respicit: nec
imaginatione nec sensibus vtens: imaginabilia
vel sensibilia comprehendit. **H**ec ē. n. que cōcep-
tionis sue vniuersale ita definit homo est ani-
mal bipes rōnale. que cum vniuersalis notio sit:
tū imaginabilem sensibileqz esse rē nullas igno-
rat qz illa non imaginatione vel sensu. sed rōnali
conceptione considerat. **I**maginatio quoqz ta-
meti ex sensibus visendi formandiqz figur as sū-
psit exordium: sensu tamen absente sensibilia q-
qz collustrat: non sensibili sed imaginaria ratiōe
indicandi. **V**ides ne igitur vt in cognoscendo cū
cta sua poti⁹ facultate qz eoz que cognoscūt vtāt.

Ratio quoqz cum quid vlt respicit. **H**ic ostēdit idem de
rōne. qz sicut intelligentia cōprehēdit alias tres vtutes in-
feriores: sic ratio etiam cōprehēdit sub se alias duas vir-
tutes. s. imaginationē. et sensum dicens. qz cū rō respicit.
i. cognoscit. quid vlt non vtens imaginatione nec sensib⁹
cōprehēdit imaginabilia et sensibilia vlt cōprehensione
hec enim est rō. que ita definit vlt sue cōceptionis. homo
est aial bipes rōnale. que diffinitio cū sit vltis notio. i. noti-
ficatio. tunc nullus etiā ignorat rem esse imaginabilem et
sensibilem: que hac diffinitōe explicat. **A**lla rō considerat
vlt non vtens imaginatione vel sensu. sed rōnali pceptiōe
Tunc ostēdit qz sicut ratio cōprehēdit imaginationē et se-
sum. sic imaginatio sensū cōprehēdit. dicens. imaginatio
quoqz tamen pro qzuis. sumpsit exordium ex sensibus vi-
sēdi et formandi figur as: tū absente sensu exteriori. i. ima-
ginatione collustrat. i. cognoscit queqz sensibilia nō sensibi-
li h imaginaria rōne indicandi. et tunc pcludit dicens. **V**i-
des ne igitur quō cūcta potius vtantur sua. i. pzia facul-
tate i cognoscendo qz facultate eoz que cognoscūt. **N**o-
tandū qz h rō in cōprehēdendo suū vlt non vtāt imagia-
tiōe et sensu. tū in actu suo psupponit imaginationē et sen-
sū qz nihil est i intellectu nisi fuerit in sensu. **S**ilr h imagia-
tio in sua opatione non vtāt sensu: tū psupponit sensum
fuisse in actu. quia fantasia quā h vocat imaginationem:
est motus factus a sensu fm actum. z. de anima.

Neqz id iniuria. **N**am cum iudicium i iudican-
tis actu existat. necesse est vt suam quisqz operam
non ex aliena sed ex propria ptate perficiat.

Neqz id iniuria. **H**ic pfirmat dcm suum per rationem
dicens. **I**llud. s. qz res cognoscūt nō hz sui naturā sed fm na-
turam cognoscentis. illud non ptingit iniuria. i. irratio-
nabilitate. **N**am cū oē iudiciū cognitiōis sit actus et opatio
iudicantis. i. potētie cognoscentis. necesse est vt qsqz co-
gnoscentis perficiat suam opam. i. suam opationem cogno-
scēdi. non ex aliena potestate. s. rei cognite. sed ex propria
potestate. i. ex virtute cognoscentis. **N**otandū qz ex h
formatur talis ratio. **O**mnis actus et opatio seqt cōditio-
nem illius potētie cuius est actus et opatio. sed iudicare
sue cognoscere est actus et opatio potētie cognoscentis et h
rei cognite: ergo iudicare et cognoscere sequitur modum et
conditionem potētie cognoscentis et non rei cognite.

Quodam porticus attulit

Obscuros nimium senes:
Qui sensus et imagines

Et corporibus certimis
Eredant mentibus imprimi.
Ut quondam celeri stilo.

Mos est equozē pagine
Que nullas habeat notas
Pressas figere litteras.

Quodam porticus attulit.

Istud est metrum qz
tū hatus qnti qd dicitur gliconicū ab inuento
re. coriambicū a pede pñante: in quo metro i
probat opinionē stoicōz ex quauidef sequi con-

trartū dicitis suis. fuit enim opinio stoicōz qz cognitio in-
tellectua solū pficeret ex hoc qz corpora exteriora suas si-
militudines iprimāt in mentē. ita vt mens soluz se habeat
in rōne patientis: et res extra in rōne agentis. **E**x quo seqt
cū patiens trahat ad naturā agentis et non econuerso qz
cognitio sequeret naturā rei cognite. et non naturā rei co-
gnoscentis qd est ptra dicta: **P**rimo ergo ponit opinio-
nem stoicōz scdo improbat eam sibi. **S**ed mens. **P**rimo
ergo dicit. **Q**uondā porticus attulit senes sup. stoicos. q
dicebāt senes pp maturitatē mox: senes inquā nimū ob-
scuros sup. in sententiis qui stoici credunt sensus et imagi-
nes. i. rez sensibiliū formas iprimi mentibus ex corporib⁹
extimis. i. exterioribus. et posuerunt illa corpora eo modo
imprimere imagines mentibus. vt quondā mos fuit ali-
cui scribenti celeri stilo figere pressas litteras. equozē. i. im-
planicie pagine. que pagina nullas prius notas habeat.

Notandum qz stoici dicuntur a stoa greco quod est por-
ticus latine. qz athenis in manifestissima porticu et aliis lo-
cis publicis stoici disputare solebant et illi posuerunt alas
tū habere se in rōne patientis respectu rerū exteriorū. et qz
cognitio magis videtur sequi virtutem actiuaz qz passiuā
tū fm eos cognitio potius debet attrēdi fm facultatem rei
cognite que est actiua: qz aie cognoscentis que est passiuā

Sed mens si propriis vigens

Nihil moribus explicat.

Sed tū patiens iacet

Motis subdita corporum.

Cessasqz in speculi vicem

Rerum reddit imagines.

Unde hec sic animis viget

Cernens omnia notio.

Que vis singula prospicit:

Que que cognita diuidit

Que diuisa recolligit.

Alternumqz legens iter

Nunc summis caput inserit.

Nunc decidit in infima:

Tum sese referens sibi.

Veris falsa redarguit.

Sed mens. **H**ic improbat hanc opinionem. scdo ponit
suam veritatem. sibi. **H**ec est efficiens. **P**rimo ergo dedu-
cit ad plura inconuenientia istam opinionē dicens. **S**i
mēs vigens nihil explicat ppris motib⁹. i. si nullā actio-
nē propriam habet. h tū iacet patiens. subdita notis. i. si
militudinib⁹ corporū. et si ipa reddit. i. representat cessas ima-
gines rez. i. similitudines in vicem speculi. i. ad modū specu-
li. **T**ūc querit vñ viget hec notio. i. hec cognitio animis.
que aia est cernens oia non tū corporalia sed etiam incor-
poralia. **N**otandū qz primū inconueniēs est si cognitio
intellectua fieret p solam impressionē corporū in aia tunc
nō esset virtus per quā aia cognosceret incorporalia. qz p
solam ipressionē corporū tū cognosceret corporalia. nunc at
manifestū est et qz incorporalia cognoscit. **A**liud inconue-
niēs ponit dicens. **S**i aia tū est passiuā. que vis aie sin-
gula pspicit. i. iudicat. aut que vis aie cognita diuidit. aut
diuisa recolligit: aut que vis aie legens. i. apprehendens.
alternū

alternum iter componendi et dividendi: nunc inferit caput
sumis generalissimis ascendendo a specialissimis ad ge-
neralissima colligendo multitudinem. et nunc decidit vel de-
cedit secundum aliam litteram. id est cadit in infima. id est in specialissima
procedendo a generalissimis ad specialissima dividendo.
Tunc tandem alia referens. id est comparans sese sibi redarguit
falsa veris. id est per vera. **C** Notandum quod ex littera talis for-
matur ratio. Illa alia non est tamen passiva sed activa que in-
dicat componit et dividit et veris falsa redarguit. sed alia in-
tellectiva est huiusmodi. ergo Ad aliorum non est quod iudicare. componere
dividere redarguere videtur esse operationes activae. minor appa-
ret alia iudicat inter vera et falsa. componit predicatum cum subiecto alii
quod dividit predicatum a subiecto. et falsas opiniones redarguit.

Hec est efficiens magis
Longe causa potentior.
Quod que materie modo
Impressas patitur notas.
Precedit tamen excitans
Ac vires animi movens
Vivo in corpore passio.
Cum vel lux oculos ferit:
Vel vox auribus instrepit.
Tum mentis vigor excitans:
Quas intus species tenet
Ad motus similes vocans:
Notis explicat exteris.
Introsumque reconditis.
Formis miscet imagines:

Hec est res. Hic proba ponit veritatem. d. Hec mens est ma-
gis causa efficiens. que est causa longe potentior. quam illa que modo
materie. id est similitudine materie patitur notas impressas. et
quod aliquid crederet quod in alia nulla esset passio. Ideo subdit que
ad passio. precedit operationes anime in vivo corpore excitans et
movens vires ad operandum. ut quod lux ferit oculos tunc pa-
titur visus. vel cum vox instrepit. insonat auribus tunc pa-
titur auditus et tandem vigor mentis excitans. id est excitatus
vocans species quas intus tenet ad similes motus applicat eas
notis exteris. id est similitudinibus exterioribus. et miscet. id est
applicat imagines exteriores corporis formis. id est speciebus in-
trosum. id est in anima. **C** Notandum quod hoc. hic virtus sententia
platonica que ponit species rerum a principio naturaliter iditas anime. sed
anima sopita est in corpore ita quod non intelligit per eas nisi exci-
tetur per immutationes sensuum exteriorum. excitata autem
evocat speciem similem illi quam sensus exterior ipse et appli-
cando eam rei exteriori. sic intelligit per eam. ad hanc intelli-
tionem etiam loquitur lincolntensis primo posteriorum dicens
Ratio in nobis sopita non agit nisi prius per operationes se-
suum quibus admiscetur fuerit experrecta. **C** Notandum quod ex
littera videtur quod intellectus possibilis intelligendo etiam sit
activus cum sit causa efficiens ut dicitur in littera. Aristoteles. de
3. de anima vult quod intelligere sit pati. et quod intellectus nullam
habet naturam nisi quod est possibilis vocatus. Ad hoc dicunt
aliquid quod anima comprehendit tam intellectum possibilem quam
agentem in anima est activa imo causa effectiva intellectus
ratione intellectus agentis. sed est passiva ratione intellectus pos-
sibilis: vel videtur quod intellectus possibilis est potentia pas-
siva saltem quod ad primum eius actus cum intelligere sit pa-
ti: sed omnia potentia passiva de necessitate requirit poten-
tia activam quod reducat ipsam ad actum. Tale autem activum non
potest esse res corporalis extra cum agens sit prestantius
passio. ideo tale activum ex parte anime erit intellectus agens
cuius operatio est facere potentia intellecta actu intellecta.
ita quod a rebus extra virtutes intellectus agentis imprimunt
aliquid intellectui possibili per quod in actum intelligen-
di reducitur. Non est ergo intentio Boetii negare quod mens

sit passiva ratione intellectus possibilis. sed vult quod mens sive
anima magis habeat efficientiam in intellectu quam sit pas-
siva ab ipsis corporibus extra. et per hanc efficientiam intelle-
ctus non debet attribui rebus extra: quod erat de intentione stoicorum.

Quod si in corporibus sentiendis: quod nihil af-
ficiant instrumenta sensuum foris: ob-
iecte qualitates: atque agentis vigorem pas-
sio corporis antecedit que in se actum mentis provocet:

excitetque iterum quod se habet intrinsecus formas: si in sen-
tiendis in quod corporibus animus non passione insignit: sed ex
sua vi subiecta corpori indicat passionem. quanto ma-
gis ea que cunctis corporum affectionibus absoluta
sunt: in discernendo non obiecta extrinsecus se-
quantur: sed actum sue mentis expediunt.

Quod si in corporibus sentiendis. Hec est quinta pro-
fusa huius quinti libri. In qua probatur spiritus divinus co-
gnitionem esse secundum modum cognoscentis et non rei
cognite. Secundo ostendit insufficientiam eorum quod ex vo-
luntate cognoscendi improbat providentiam divinam ibi. Quid igitur.

Primo facit quod dicitur est. secundo infert duas conclusio-
nes ibi. **H**ac itaque. Primum dicit. Si in sentiendis. id est in cogno-
scendis corporibus animus noster non tamen insignit. id est afficitur
passione corporis. sed ex sua vi iudicat passionem subiectam
corpori: ita quod in cognoscendo sequitur proprium motum. Quis quod
liberitates obiecte foris: afficiant. id est imitent instrumenta. id est
organa sensuum. et passio corporis antecedit vigorem agen-
tis animi. que passio provocet actum mentis in se. et ex-
clinet formas intrinsecas quiescentes. Si hoc est in animo no-
stro multo magis ea que absoluta sunt cunctis affectionibus
bus. id est qualitatibus corporum Sicut intelligentie separa-
te et precipue deus: illa in discernendo non sequitur ob-
iecta extrinsecus. sed expediunt. id est perficiunt actum sue mentis
id est operationem intellectivam sed nam propriam. **C** Notandum quod ex lit-
tera sic potest argui. Si id de quo minus videtur esse inest: et
de quo magis. Sed minus videtur quod animus noster in cognoscendo
sequitur motum suum et non rei cognite et tamen sequitur facultates sue
cognitionis. ergo multo magis intelligentia divina sequitur in co-
gnoscendo proprium motum sue cognitionis quam ipsi rei cognite.

Hac itaque ratione multiplices cognitiones diversis
ac differentibus cessere substantiis. Sensus enim solus
cunctis aliis cognitionibus destitutus immobili-
bus animabilibus cesset. quales sunt conche maris
quodque alia saris herentia nutritur. Imaginatio vero
mobilibus beluis quibus inesse fugiendi appetitine
aliquid videtur affectus. Ratio vero humani tamen generis est
sicuti intelligentia sola divini. Quod fit ut ea noti-
tia ceteris prestat quod suapte natura non modo proprium
sed ceterarum quoque noticiarum subiecta cognoscit.

Hac itaque ratione. Hic infert duas conclusiones ex premis-
sis dicens. Ex quo cognitio sequitur naturam cognoscentis
et non rei cognite. et cum cognoscentia sint diversa secundum naturam
oportet diversis cognoscentibus convenire diversas co-
gnitiones. Unde dicit. **H**ac itaque ratione. quod cognitio sequitur
naturam cognoscentis. multiplices cognitiones. cessere. id est ces-
santur diversis ac differentibus substantiis. sensus enim so-
lus destitutus aliis cognitionibus cessat astantibus immobi-
libus. quales conche maris et quecumque nutritur herentia
saris. Imaginatio vero cessat mobilibus beluis que move-
tur motu progressivo. quibus videtur inesse affectus. id est appeti-
tus fugiendi malum vel appetendi bonum. Ratio vero
per quam comprehendimus velle tamen est humani generis. sic

Intelligentia est diuini generis. Tunc ponit secundas conclusiones. q. illa cognitio est notior et nobilior que non solum apprehendit proprium obiectum. sed et obiecta aliarum notitiarum. i. cognitionum. Unde dicit. Quod sit ut ea noticia. i. cognitio preestet. i. nobilior sit ceteris. que suapte natura. i. propria natura non modo. i. non in modo. proprium obiectum cognoscit. sed etiam cognoscit subiecta ceterarum notitiarum.

Nota circa primam conclusionem q. cum actus et operationes diuersificentur secundum diuersitatem agentium et operantium. sequitur si agentia et operantia sint diuersa q. habeant diuersas operationes et cognitiones. propter quod sensus sine aliis cognitionibus cessat animalibus immobilibus. et accipit sic sensus stricte pro apprehensione sensitua. que solum imutat ad presentiam sensibilis. Sic enim distinguitur contra imaginationem que non tantum apprehendit rem presentem. sed etiam absentem. **Notandum** circa secundam conclusionem q. quecumque potentia plura cognoscit videtur esse prestantior ea que cognoscit pauciora. Si ergo aliqua potentia cognoscit proprium obiectum et obiecta aliarum potentiarum inferiorum. sicut est intelligentia diuina. et non e conuerso. sequitur q. potentia superior plura cognoscens sit nobilior inferiori.

Quid igitur: si ratiocinationi sensus imago q. refragentur. nihil esse illud vniuersale dicentes q. se intueri ratio putet. Quod enim sensibile vel imaginabile est id vniuersum esse non posse. aut igitur rationis verum esse iudicium nec quicquam esse sensibile. aut quoniam sibi notum sit plura sensibus: et imaginationi esse subiecta: inanem conceptionem esse rationis. que quod sensibile sit ac singulare quasi quoddam vniuersale consideret. Ad hec si ratio contra respondeat: se quidem et quod sensibile et quod imaginabile sit vniuersitatis ratione conspiciere. Illa vero ad vniuersitatis cognitionem aspirare non posse: quoniam eorum notio corporales figuras non possit excedere. De re vero cognitione firmiori potius perfectiorique iudicio esse credendum. In huiusmodi igitur lite nos quibus tamen rationandi quod imaginandi etiam sentiendi que vis inest: nonne rationis potius causam probaremus.

Quid igitur. Hic premissa ostendit insufficientiam eorum qui ex modo cognoscendi nostro improbant diuinam prudentiam. secundo hortatur nos ad considerandum modum diuine cognitionis. ibi. Quare in illius. primo manifestat insufficientiam eorum per simile. sedo applicat illud simile ad propositum. ibi. Simile est. Similitudo autem que creditur talis est. Sensus et imaginatio sunt cognitiones inferiores que ratio. Si ergo sensus et imaginatio vellet iudicare modum recognoscendi rationis ex modo cognoscendi proprio. et dicere q. vniuersale nihil esset quod ratio apprehendit. vel si verum esset iudicium rationis vel esset particulare et sensibile. ratio vero diceret contrarium. Manifestum est q. nos qui vigemus utraque cognitione potius assentiremus rationi iudicando motuum sensus. et imaginationis esse insufficientes. dicit ergo. Quid igitur si sensus et imaginatio refragentur. i. predicantur rationi. dicentes nihil esse vniuersale id quod ratio putat se intueri sic arguendo. Quod enim sensibile aut imaginabile id non posse esse vniuersum. i. vniuersale secundum iudicium sensus et imaginationis. Aut igitur iudicium rationis necesse est esse verum. et per consequens nec quicquam esse sensibile. quod est absurdum. Aut quoniam notum sit sibi super sensui et imaginationi plura esse subiecta sensibus et imaginandi. que necesse est sensibilia. crederes ne conceptionem rationis esse inanem. que consideret illud quod sit sensibile et singulare. quasi quoddam vniuersale. Ad hec si ratio respondeat se conspiciere in ratione vniuersali quod sit sensibile et imaginabile.

Illud vero. i. sensum et imaginationem non posse aspirare. i. penetrare ad cognitionem vniuersitatis. i. vniuersalis. quia notio. i. cognitio eorum non possit excedere figuras corporales et diceret ratio potius esse credendum firmiori et perfectiori iudicio re. In huiusmodi igitur lite. scilicet inter sensum et imaginationem ex vna parte. et rationem ex altera parte: nos quibus inest tam vis rationandi quam imaginandi et sentiendi. nonne potius probaremus causam rationis. et reputarem motiua sensus et imaginationis esse insufficientia. q. d. imo **Notandum** q. iudicio nobilioris potentie potius est standum quam iudicio potentie ignobilioris. cum igitur ratio sit potentia nobilior quam sensus et imaginatio: eo quod ratio comprehendit proprium obiectum et obiectum sensus et imaginationis et non e conuerso. ergo potius standum est iudicio rationis quam potentiarum inferiorum.

Simile est q. humana ratio diuinam intelligentiam futura nisi ut ipsa cognoscit non putat intueri. Ita differis: si qua certos ac necessarios habere non videat euentus: ea certo euentura presciri nequit. **Notandum** igitur re: nulla est prescientia: quam si etiam in his esse credamus: nihil erit quod non ex necessitate presciant. Si igitur vti rationis participes sumus ita diuine iudicium mentis habere possemus sicut imaginationem sensusque rationi cedere oportere iudicauimus. sic diuine sese menti humanam submittere rationem iustissimum censeremus.

Simile est. Hic applicat illud simile ad propositum. et dicit. Illud quod est deum de sensu et imaginatione respectu rationis. simile est ei quod humana ratio non putet diuinam intelligentiam intueri: nisi ut ratio ipsa cognoscat. quod apparet ex ipso modo arguendi. Ita ita differis. i. arguis. si qua non videant habere certos et necessarios euentus talia nequit presciri certo euentura. Igitur talium re: nulla est prescientia. quam si credamus esse in his. nihil erit quod non proueniat ex necessitate. Si igitur sicut sumus participes rationis. ita possemus habere iudicium diuine mentis. sicut nunc iudicauimus imaginationem et sensum oportere cedere rationi. sic censeremus. i. iudicarem. iustissimum humanam rationem sese submittere diuine menti. **Notandum** q. simile est de iudicio sensus et imaginationis respectu rationis. et rationis respectu intelligentie diuine: nam sensui et imaginandi videtur q. ratio aliter non possit comprehendere rem nisi sicut ipsa comprehendit quod tamen falsum est. Sic similiter videtur rationi humane q. intelligentia diuina non possit res incertas cognoscere aliter quam ipsa cognoscit. quod falsum est. Ita que ratio humana certe cognoscit intelligentia diuina certa comprehendit.

Quare in illi summe intelligentie cacumen si possumus erigamur. Illic. n. ratio videbit quod in se non potest intueri. Id autem est: quo nam modo est que certos erit non habet: certa tamen videat ac definita presentio: neque id sit opinio. sed summe potest scire nullis terminis inclusa simplicitas.

Quare in illi summe intelligentie. Hic premissa hortatur ut erigamus nos ad cognitionem diuine intelligentie dicentes. Quare si possumus erigamur per diligentem considerationem in cacumen illius summe intelligentie super diuine. Illic. n. ratio videbit quod in se non potest intueri. s. quo certa et definita presentio dei cognoscat. Illa que non habet certos erit. et illud non sit opinio. sed potest scire simplicitas summe scire nullis terminis inclusa. q. simplicitas summe sapientie est infinita. **Notandum** q. si cognitio sequeret facultate rei cognite. et non virtutis cognoscere. tunc sicut ratio humana cognoscit futura contingencia incerte sic sicut intelligentia diuina ea incerte cognosceret. sed q. facultas cognitionum est secundum facultatem virtutum cognoscentium et intelligentia diuina in cognoscendo excedit rationem humanam. poterit ipsa certe cognoscere que ratio humana incerte cognoscit.

Ad etrum quintum libri quinti.

Quam

Quaz variis terras aialia pmeat figuris
Namq3 alia extento sunt corpore pul-
ueremq3 verrunt.

Continuumq3 trahunt vi pectoris inci-
rata sulcum.

Sunt quibus alaruz leuitas vaga vberetq3 vetof
Et ligdo longi spacia etheris enatet volatu.

Hec pressisse solo vestigia gressibus gaudent.

Vel virides capos trasmittere vel subire siluas

Que variis videas lz oia discrepare formis.

Prona tamen facies hebetes valet igrana sel?

C Metrum quintum quinti libri.

Quam variis terras. Hic incipit quintum metrum
huius qnti. qd dicit archiloicum ab inuento
re vacillans a pede pstante in quo ofidit ho-
mine esse dispositum ad pteplatione celestium ex

figura corporis sui. 2 pto describit figuram corporealem
aliam bestiaz. scdo figuram hois. ibi. Unica gens. Pri-
mo dicit. Animalia pmeant terras q3 variis. i. valde va-
riis figuris. nãq3 alia aialia extento corpe sicut sunt serpe-
tes 2 reptilia. illa verrunt. i. vertunt puluerem. 2 incitata. i.
mota vi pectoris. trahunt continuu sulcu sup. in puluere.

Sunt alia aialia qbus inest vaga leuitas alaz que verberet
ventos. 2 enatet. i. trasiat ligdo volatu spacia logi etheris
.i. aeris. Sunt alia que gaudent vestigia pressisse solo. i.
terre gressibus suis 2 trasmittere. i. ptrasire virides capos
2 gaudent subire siluas. que oia aialia: lz videas ea discre-
pare variis formis. tn facies eoz prona. i. ad terram inclina-
ta. valet ingrauar. i. ingrauat os ostendere sensus hebe-
tes. i. brutales. **C** Notadu q3 pbia tangit tria genera aia-
lium. i. reptilia. volatilia 2 gressibilia que licet differant i
formis. q3 quedam formanẽ ad reptandũ vt serpentẽ q
dam ad volandũ vt aues quedam ad gradiendũ vt bestie.
tn in hoc oia pueniunt q3 hnt facie inclinatã ad terrã.

Unica gens hoiaz cellsum leuat altius cacumẽ
Atq3 leuis recto stat corpe: despiciq3 terras.

Hec nisi terrenus male desipis admonet figura

Qui recto celum vultu petis: exerisq3 frontẽ.

In sublime feras. aium quoq3: ne grauata pessũ

Inferior: fidat mens corpore celsius leuato.

C Unica gens holum. Hic describit figuram hominis. d.
Unica gens hominũ. i. solũ genus humanũ. leuat cellsum
cacumen. i. caput suum altius. 2 leuis stat recto. i. erecto
corpe. et despicit terras vultu eleuato ad celum. tu homo
terrenus. qui recto vultu petis celum. 2 exeris. i. erigis frõ
tem. hec recta figura admonet te. q3 tu male desipis. nisi
ẽt feras. i. extollas aium tuum in sublime. i. in celestia. ne
mẽs grauata. i. grauedine depressa. pessum. i. sub pedib?
vel subtus. et est pessum aduerbium loci. ne illa mẽs fidat
.i. resideat inferior: corpore eleuato celsius. **C** Notandum
cum hõ habeat figuram corpore erectam ad celum. si aia
nõ erigeretur ad pteplationẽ celestium. videretur corpus
esse nobilius anima. **C** Notadu fm Aristo. is. de anima
libus. q3 homo inter oia aialia habeat figuraz rectilinea
rem de qua figura etiam loquitur Quidius in lib. meta-
morphoseos. d. Prona q3 cum spectant animalia cetera
terraz. Os homini sublime dedit: celumq3 videre Iussit:
2 erectos ad sydera tollere vultus.

C Prosa sexta 2 vltima.

Quonia igit vti pauloante monstratum
est omne quod scitur non ex sua sed ex
cõprehendentium natura cognoscitur.
Intueamur nunc: quã fas est: quis sit diuine sub-

stante status: vt q nã et sciẽtia ei? sit possim? agno-
scere. Deũ igit eternũ esse: cuctozũ rone degen-
tiã cõe indicium est. Quid sit igitur eternitas consi-
deremus. hec enim nobis naturam pariter di-
uinam scientiamq3 patefacit.

C Prosa sexta quinti libri.

Quonia igit vti pauloante. Hic incipit sexta
prosa et vltima huius qnti. in qua determinat
veritatem de compassibilitate prescie diuine et
liberi arbitrii. Et primo ponit suam determi-

tionẽ. scdo subiugit vtilẽ exhortationẽ circa finem libri.
ibi. Aduersamini igit. 2 primo ofidit modũ diuine cogni-
tionis. secudo soluit obiectiones factas p diuinã puidẽtia.
tertio pcludit cõpassibilitatẽ liberi arbitrii cũ puidẽtia di-
uina. scda ibi. Quid igit postulas. tertia ibi. Que cũ ita
sint. pto. determinat de statu di g est eternitas. scdo ex h
declarat modũ diuine scie. ibi. Qm igit oẽ iudiciũ. pto. p-
mittit q3 determinadũ sit ad eternitate. scdo dtermiat eã ibi
Eternitas igit ẽ intermiabilis. 2 pto dicit. Qm monstra-
tũ est pauloante q3 oẽ scie qd cognoscit. nõ ex sua nã. i. nõ
ex nã rei scite lz ex nã cõprehẽditũ. i. cognoscẽtiũ. Intuea-
mur nũc q3 tũ fas ẽ. q3 sit stat? diuine eẽntie vel sbe vt pos-
sim? agnoscere q sit ei? scia. et subdit q3 cõe iudiciũ cuctoz
degentiũ. i. vrentiũ rone est deũ eẽ eternũ. ideo cõsiderem?
qd sit eternitas. hec. n. nobis patefacit nãm et diuiaz scie-
tiã. **C** Notadu q3 viri degentes rone sũt viri pditi luce
sapie. et oẽs isti cõcedũt deũ eẽ eternũ. Nã pbs. s. pby. ex
eternitate mor? ofidit eternitatẽ motoris. et oẽs tam greci
q3 barbari putãtes deos eẽ estimãt eos imortales. **C** No-
tadu q3 eternitas dei et nã et sciẽtia dei nõ differũt lz sub-
stantiã. id cognita eternitate cognoscit nã et scia dei.

Eternitas igit est interminabilis tota vite siml
2 perfecta possessio.

C Eternitas igit. hic pseqẽ de eternitate. Et pto ponit ei?
diffinitionẽ. scdo declarat eã. ibi. Qd ex collatiõẽ. pto of-
cit. eternitas est possessio vite interminabil' exis tota sil' et
pfecta. **C** Nota fm alb. sup lib. de cãis. Aliqd ẽ eternũ 2
ẽ in eternitate. et sũt ipsa eternitas sic de? Aliqua sũt et ẽ
eterna i eternitate. lz nõ sũt ipsa eternitas sicut sbe separte.
alia sũt eterna nõ i eternitate nec sũt ipsa eternitas. vt mo-
tus tps et mũd?. **C** Notadu cũ dicit eternitas ẽ possessio
vbi vitif nolẽ possessiõis ad designadũ imutabilitatẽ et in-
deficiẽtiã eternitatis q3 ipsa firmiter possidet et gete hẽ. et
dicit vite ad inuẽdũ q3 nõ viuẽtia nõ mẽsurant eternitate
Et dicit intermiabilis ad differẽtiã illi? vite q3 lz terminũ a
pte añ et a pte p?. sicut vita hois vel a pte añ tñ sicut vita
ãgeloz et dic tota sil' ad ofiaz vite ãgelice. q3 vis. n. eẽ an-
geli fm sãm sit totũ sil'. nõ tñ fm opationẽ. cũ heat opa-
tiões successiuas et intellectiões. et dic pfecta ad designadũ
q3 eternitati nihil deest. perfectum enim ẽ cui nihil deest
primo celli mundi.

C Qd ex collatiõẽ tpaliũ clarius liqẽ. nã qd vi-
uit i tpe. id pns a pteritis i futura pcedit. Nihil-
q3 ẽ i tpe pstitutũ: qd totũ vite sue spaciũ pariter
possit aplecti. Sed crastinũ quidẽ nõdũ appre-
hẽdit. besternũ võ iã pdidit. In hodierna quo-
q3 vita nõ apli? vinitis q3 i illo mobili trasitorio-
q3 momẽto. qd igit tps patit pditionẽ: lz illõ. sic
de mũdo cõsult aristoteles nec: cepit vnq3 eẽ nec
desinat. vitaq3 ei? cũ tps ifinitate tendat: nõdũ
tñ tale ẽ vt eternũ eẽ iure credat. n. n. totũ sil' ifini-
te licet vite spaciũ cõprehendit atq3 complecti-
tur sed futura nondum trasfacta iã nõ habet. qd
igit intermiabilis vite plenitudinem totam pari

ter comprehendit ac possidet: cui neq; futuri quicquid absit nec preteriti fluxerit: id eternū eē iure prohibet. Idq; necesse ē: 7 sui cōpos p̄ns sibi sp̄ assistere: 7 infinitatē mobilis t̄pis h̄re presentem.

¶ Quod ex collatione. Hic declarat diffinitiones. secundo redarguit quosdā qui vocabulo eternitatis abutebant. ibi Unde nō recte: p̄rio ergo declarat diffinitionē eternitatis in cōparatiōe ad t̄ps dicens. Unde dictū est q̄ eternitas ē possessio tota simul interminabilis vite. qd̄ liquet clarus ex collatione. i. ex cōparatiōe temporalium. Nam q̄qd̄ vivit. in tempore illud p̄ns ex̄ns procedit per successivā mutabilitatē a preteritis in futura. 7 nihil est in t̄pe cōstitutum. qd̄ pariter possit amplecti. i. cōprehendere totū spaciū vite sue sed crastinū nōdū apprehendit. hesternū vero t̄p̄iā p̄didit. 7 in hodierna vita nō amplius vivit. i. nihil plus ē p̄ns de hodierna vita. nisi q̄ in isto mobili 7 transitorio momento cōtinet de vita. 7 dicit momentū illud indivisibile in stās quo futurū copulat cū preterito. q̄qd̄ igitur patitur t̄pis conditionē. i. successivē: h̄ nūq; cepit eē. nec desinat esse sicut arist. censuit de mūdo. 7 h̄ vita. i. duratio ei? tēdatur. i. extēdat cū infinitate t̄pis. nōdū t̄n tale ē vt iure credatur eē eternū. q; nō cōprehēdit neq; cōplectit̄ simul totū spaciū vite. i. sue durationis: licet infinite. i. infinito t̄pore. duret sed futura nōdū h̄ trāfacta. i. p̄trāta 7 p̄terita nō h̄. Quicq; igit̄ cōprehēdit 7 possidet pariter totā plenitudinē interminabilis vite. cui nihil absit futuri. nec aliqd̄ fluxerit preteriti. illud iure prohibetur eē eternū. q; illud eternū sui cōpos eo q; nihil sibi desit. necesse est semp̄ sibi assistere p̄ns. 7 est necesse p̄ntē habere infinitatē. i. infinitā durationē t̄pis mobilis. i. successivē. **¶** Notandū q; q; p̄ cognitionē t̄pis deventim? in eternitatis cognitionē. eo q; opposita iuxta se posita magis elucescūt: idē p̄ naturā 7 successione t̄pis declarat nobis naturā eternitatis. Sicut. n. rō t̄pis p̄sistit in successione 7 apprehēdit p̄ioris 7 posterioris i motu. cui? vna ps p̄terit 7 alia ē futura. Sic rō eternitatis p̄ oppositū cōsistit in app̄hensione v̄iformitatis illi? qd̄ oīno est extra motū cōphēdēs simul p̄teritū 7 futurū tāq; p̄ns. **¶** Notandū q; ipsi? eterni nil transiit p̄teritū. idē semp̄ sibi p̄ns assistit. q; vō nūq; deficit sicut nec v̄nq; i cepit. cū habeat vitā interminabilē necesse est q; assistit q̄libet differentie t̄pis et si ponat̄ t̄ps infinitū 7 q; eodē motu assistit differentis t̄pm p̄ quē motū in se subsistit. motus autē in quo subsistit est p̄teritius. ideo etiā assistit differentis temporis per motū presentem. ideo dicit q; necesse est eternū presentem habere infinitatē temporis mobilis.

¶ Unde quidā nō recte. q; cū audiunt visuz plato nī mundū hunc nec habuisse initū t̄pis nec habiturū esse defectū hoc modo cōditōri conditum mūdū fieri coeternū putāt. Aliō ē. n. p̄ interminabilē duci vitā: qd̄ mūdo plato tribuit: aliō interminabilis vite totā pariter p̄plexā eē p̄ntiā: qd̄ divine mētis p̄p̄riū esse manifestū ē. Neq; deus cōditis rebus antiquior videri d̄z t̄pis quātitate: sed simplicis potius proprietate nature.

¶ Unde nō recte putāt. Hic p̄bia ip̄robat quosdā qui abutebant vocabulo eternitatis. Secūdo docet p̄p̄riū modū loquēdi ibi. Itaq; si digna. p̄rio facit qd̄ dictū est sc̄do manifestat quōd t̄palia deficiūt a simplicitate divine nature q̄z n̄tūtur imitari ibi. Hunc. n. p̄rio dicit dictū ē q; eternitas nō solū dicit interminabilitatē. sed et simplicitatē. v̄n. nō recte quidā putant qui cū audiūt visū eē platōi. mūdū nō habuisse initū t̄pis nec habiturū defectū. i. finem hoc mō putāt mundū conditū fieri coeternū conditōri. Causa autē quare nō recte putant est quia aliud ē duci p̄ interminabilē vitā cū qdā successivē quod plato tribuit mundo. 7 aliud est pariter. i. simul esse cōplexā totā p̄ntiā vite intermina-

bilis quod est propriū divine mētis. Et q; aliq; diceret. Si mūdus nūq; incepit videt̄ eē coeternus deo. Ad qd̄ respondet. Qd̄ d̄ ē p̄ior mūdo nō antiquitate tempis s; simplicitate nature. Unde dicit. Neq; n. deus d̄z videri antiquior rebus p̄ditis quātitate tempis sed proprietate simplicitis nature. **¶** Notandū sicut patet ex lib. thimēi. Plato voluit mūdū incepisse s; finē nō habere. 7 hoc idē arist. sibi i ponit in li. celi 7 mūdi. dicens q; solus plato generat mūdū. Quid est ergo quod dicit Boet. q; plato non posuit mūdū incepisse. Ad hoc dicit q; dū plato dixit mūdū habuisse initū intelligit q; habuit initium institutionis non autē tempis. sicut ponit exemplū de vestigio pedis. vt si pes ab eteri nō stetit in pulvere pes eēt causa vestigii natura liter precedens vestigium licet non tempore.

¶ Hunc enim vite immobilis presentarium statum infinit? ille temporalium rerum motus imitatur. Cuius enim effingere atq; equare non possit ex immobilitate deficit immotum. Et ex simplicitate presentie decrescit in infinitā futuri ac preteriti quantitatem. Et cū totam pariter vite sue plenitudinem nequeat possidere: hoc ipso q; aliquo modo nūq; esse desinit: illud qd̄ implere atq; exprimere non potest aliquatenus videtur emulari: alligans se ad qualem cunq; presentiaz huius erigui volucrisq; momenti. que quoniam manentis illius presentie quandam gestat imaginē quibuscunq; contigerit id prestat vt esse videantur. quoniam vero manere non potuit infinitum temporis iter arripuit. Eoq; modo factum est vt continuaret vitam eundo cuius plenitudinem complecti non valuit permanendo.

¶ Hunc enim vite immobilis. Hic manifestat quōd t̄palia deficiunt simplicitate divine nature quam nituntur imitari. ille infinit? motus rerū t̄paliū imitat̄ q̄z tū p̄nt. hunc presentarium statum vite immobilis. i. eternitatis. 7 cū cū nō poterit effingere. i. exprimere 7 equare. deficit ab ei? immobilitate successivē acgrendo quod simul habere nō potuit 7 ex simplicitate p̄ntie decrescit in infinitā p̄ntiatē p̄teriti 7 futuri. 7 cū nequeat possidere pariter totā plenitudinē vite sue hoc ipso aliquo mō nūq; esse desinit. videt̄ aliquaten? emulari illd̄ qd̄ implere nō p̄nt. alligans se. i. status t̄paliū ad q̄ lēcūq; presentia hui? momentū. i. instantis. erigui. i. indistinctibilis. 7 volucris. i. transitorii. que. i. p̄ntia istātis temporis gestat quandā imaginē manētis presentie. i. eternitatis. 7 prestat quibuscūq; cōtingerit vt illa esse videantur. Nam illa dicimus eē que sunt in presentī momento. quia vero nō potuit manere. i. presentia instātis. p̄pter naturā rei mobilis. ideo arripuit infinitū iter temporis p̄ successione. 7 eodē mō factū ē vt continuaret vitā eundo de vno esse i aliō cui? plenitudinē nō valuit. i. potuit cōplecti p̄manendo.

¶ Nota q; infinit? mot? rerū t̄paliū quātū p̄nt imitat̄ statū eternitatis. q; nō p̄nt eū totaliter exprimere: q; stat? t̄paliū est successivus. status eternitatis nō. 7 stat? t̄paliū respicit p̄teritū 7 futurū. stat? eternitatis t̄n p̄ns. tamē in hoc imitat̄ statū eternitatis: q; sicut eternitas nūq; deficit: sic infinitus motus rerum temporalium nunq; eē desinit. 7 sicut i t̄pe est dare instans quod h̄z quandā imaginē cū eternitate. ita q; sicut in eternitate aliqd̄ dicit̄ ē. 7 sicut illa dicim? esse que sunt in presentī instanti. idē status rerum t̄paliū h̄z nō possit imitari statū eternitatis p̄ntialr̄ permanendo: t̄n ip̄z imitat̄ suā durationē successivē continuando.

¶ Itaq; si digna rebus nomina velimus imponere platonem sequentes: deum quidem eternū mandum vero dicamus esse perpetuum.

¶ Itaq;

Itaqz si digna. In ista pte docet pbia qđo proprie loqđ-
da sit de deo & de mūdo dicēs. Si nos seqntes platonem
velim' imponere nota digna. i. puentētia reb' dicam' deū
esse eternū. mundū vero dicam' perpetuū. Et hoc cōfo-
nat dicto auctoris grecisimī. Eternū vero sine principio si-
ne fine. Perpetuū cui principiū sed sine carebit.

Quonia igitur omne iudiciū scōz sui naturam
que sibi subiecta sunt comprehendit. Est autem
deo semp eternus ac pñtarius status. Scientia
quoqz eius oēm tps supergressa motionez in sue
manet simplicitate pñtē: infinitaqz preteriti ac
futuri spacia cōplectens. Oia quasi iam gerantē
in sua simplici cognitiōe cōsiderat. itaqz si pñscien-
tiā pensare velis: qua cuncta dinoscit: non eē pre-
sciētiā quasi futuri sed sciētiā nunq' deficiētis in-
stātē recti' estimabis. Unde nō preuidētia: sed
puidētia poti' dī: q' porro ab reb' infimis pñstituta
qñ ab excelso rerū cacumine cūcta prospiciat.

Quonia igitur oē iudiciū. Hic pbia ex dictis ostēdit modū
scie diuine. Pñtio ergo ostēdit qualis sit scia diuina & qua-
liter sit noianda dicens. Qm oē iudiciū pñbēdit ea que
sūt sibi sibiecta. i. sua obiecta. s3 sūt nāz. i. s3 nāz virtutis co-
gnoscētis. Natura autē dei talis ē. q' sp ipsi deo ē stat' eter-
nus & pñtarius. ex quo seqt' q' scia dei supgressa oēm mo-
tionē tps manet in simplicitate pñtē. & cōplectēs infinita
spacia pñtē & futuri tps. oia pñsiderat quasi iā. i. pñsentia
liter gerāt in sua simplici cognitiōe. Tunc ostēdit quomō-
scia dei ē noianda dicēs. Itaqz si velis pñsare pñscien-
tiā q' cūcta dinoscit. nō dicēs diuinā sciētiā eē pñscien-
tiā qñ futuri. s3 rectius estimabis diuinā sciam esse instātē. i. pñsentie
nūq' deficiētis. qđ cōfirmat p etimologia hui' nois p-
uidētia dicēs. Vñ cognitio diuina nō dī puidētia: qz illa
sporat ordinē ad futurū. sed dicit' puidētia. quasi porro
.i. pcul a reb' infimis cōstituta. ab excelso cacumine rez
cūcta pspiciat. **Notādū q' cognitio sequit' modū rei co-**
gnoscētis id cognitio & scia dei seqt' statū & dispositionem
dei: status autē dei est eternus & pñtarius cū esse diuinuz
mensuret' eternitate. ergo scia dei erit eterna & pñtaria.
Ita q' oia q' sunt preterita & futura cognoscit quasi sint pre-
sentia. **Notādū q' aliqz diceret.** nō ens nō pōt' alicui
esse pñs sed pñtē & futurū ē nō ens: ergo non pōt' esse pñs
cognitiōi diuine. Dicendū q' duplex est nō ens. Quod-
dā quod nullo modo est ens. & tale nō est realiter pñsens:
alicui cū nihil sit. Aliud est non ens non simpliciter sed qz
actu non est ens: & hūmōi non possit realiter coexistere
tpe pñtē. tñ pōt' coexistere eternitati. qz eternitas cū sit infini-
ta excedit tēp' pñs extēdēdo se ad pñtē & futurū & sic pñ-
tē & futurū sunt eternitati coexistētia pñsentia: qz eter-
nitate nō est successio. vnde nō seqt' si aliqd coexistit eterni-
tati: qđ pro tanto simplr existat qz eternitas etiā extendit
se ad non existens sicut ad pñtē & futurū. **Notandū.**
q' deo oia sunt presentia & sibi nihil est futurum. id sciētia
sua nō est dicenda pñscien-
tia que sonat aliqd futurū. nec
dī dicit' puidētia propter eandem causam. sed dī dicit' p-
uidētia qñ pcul pñstituta a reb' inferioribus oia pspiciēs.

Quid igitur postulas vt necessaria fiant que di-
uino lumine lustreut: cum ne homines quidem
necessaria faciant esse que videant. Num enim
que presentia cernis: aliquaz eis necessitatem tu-
us addit intuitus. **S. Adime. Id.** Atqui si est
diuini humaniqz presentis digna collatio: vt i vol-
vestro hoc tempario presenti quedam videtis:
ita ille omnia suo cernit eterno.

Quid igit postulas. Hic soluit obiectiones superius sa-
ctas cōtra puidētiā. Pñtio ergo ostēdit qual' huius-
modi obiectiones soluant. secūdo resūmit primā obieccio-
nē ipsam fortificando vt formali' soluat. secūda ibi. Hic
si dicas. Circa primū notandū q' tres erāt rōnes. quaruz
pñtia & secūda fundant sup hoc. q' nihil potest esse pñsci-
tū a deo nisi id sit necessariū. Tertia fundatur super hoc
q' enētus incertus non potest certitudinaliter cognosci. fa-
cit ergo duo. Pñtio ostēdit q' pñscien-
tiā nō ipōnit neces-
sitatē rei pñscite p qđ soluit pñtia & scda rō. Secūdo ostēdit
q' sciētia dei nō mutat naturā rei: s3 sil' stant certitudo a
pte scire incertitudo a pte euent'. per qđ soluit tertia rō. se-
cūda ibi. Quare hec diuina. Pñtio dicit. Ex quo de' co-
gnoscit oia tanq' pñtia: quid igit postulas vt illa fiant ne-
cessaria q' lustrant. i. cōprehendūt. diuino lumine. i. diuī-
na cognitiōe. cū nec homines faciāt ea necessaria que p-
sentia liter videāt. verbī gratia. Quod hō videt in presen-
ti non facit esse necessariū. nūquid enim intuitus tuus ad-
dit. i. dabit aliquā necessitatē eis que tu cernis pñsentia. vñ
cit Boetius. Adime. Et pbia. Si ē digna collatio diuī-
ni & humani intuitus respectu pñtis sicut vos videtis qđā
hoc pñti tempario. i. in pñtē tempore ita deus suo eter-
no intuitu omnia cernit tanq' pñtia. **Notādū q' futuri**
tus nosser rei pñtis nullā ipōnit necessitatē rei presentē.
qz visio sortis currētis nō ipōnit necessitatē sorti currētē
qz potest sortes currere vel nō currere. Sic et intuitus di-
uinus qui oia pñtialiter cognoscit nullā ipōnit reb' neces-
sitatē sed videt ea pñsentia: sicut futura sunt necessario
futura: & contingētia videt contingenter futura.

Quare hec diuina pñtio nāz rez pñtētatēqz nō
mutat. Taliaqz apud se pñtia spectat. Quia in tpe
olim futura pñuenient. nec rerū iudicia cōfūdūt.
vnoqz sue mētis intuitu tā necessarie q' nō necessa-
rie vētura dinoscit. Sicuti vos cū piter ābulare
i terra hoiez. & oziri i celo solē videtis: quāq' sit si-
mul vtrūqz cōspectū tñ discernitis. & hoc volūta-
riū: illud eē necessariū indicatis. Ita igit cūcta d
spiciens diuinus intuitus: qualitātē rerū minime
pturbat apud se qđē pñsentia: ad conditionē vero
temporis futurarū. Quo sit vt hec nō sit opinio
sed veritate potius nira cognitio cū extiturū quid
esse cognoscit. quod idem existendi necessitate ca-
rere non nesciat.

Quare hec diuina pñtio. Hic ostēdit q' circa cōtingen-
tia sil' stāt certa cognitio dei & incertus enētus rei dicēs:
Quare hec diuina pñtio qua deus nouit futura illa. non
mutat pñtētatē rez quo ad necessitatē & pñtētia. qz nō
ipōnit necessitatē rei que pñtētatē est. s3 talia apud se spe-
ctat pñtia qualia oliz pñueniēt futura: nec cōfūdūt rerū iu-
dicia vt pñtētatē faciat nō eē cōtingēs. sed vno intuitu mē-
tis dinoscit tā necessarie qz nō necessarie ventura. i. futu-
ra. Qđ declarat in exēplo dicēs. Sicuti vos hoiez qñ pa-
riter. i. in eodē istātē videtis hoiez ābulare in terra: & so-
lem oziri in celo. s3 vtrūqz simul sit cōspectū: tñ discernitis
hoc esse voluntariū. s. hominē ābulare in terra. & illud
eē necessariū. s. solē oziri. Ita similiter diuin' intuitus cū
cta despicens. i. deorsum aspiciens. minime pturbat rerū
qualitatē. s. cōtingētia & necessitatē rez. dico apud se pre-
sentia rōe eternitatis. sed futurarū ad cōditionē tps. quo
sit vt cognitio futurorū dei tāq' pñtia nō sit opinio. s3 co-
gnitio veritate nira. i. cōfirmata. cū cognoscit aliqd esse ex-
titurū. i. futurū qđ idē nō nesciat. i. bene sciat carere possēt
necessitate exēdi. **Notandū de hoc q' dicit' deū pñtia-**
liter oia cognoscere. s. pñtētia & futura ponūt quidā exēplū
de baculo fixo in aqua. q' successiue toti fluuio pñsens est

tamen contrarium accidit eis, vel propter debilitatem naturalem visus, sicut in noctuis, de quibus dicit Isidorus quod ordo splendore solis visus noctue ebetat, vel propter consuetudinem ad tenebras sicut creditur esse de bubone. Cum enim bubo habeat alias aues sibi inimicas, ideo de die in cavernis latitat et aliis auiibus quiescentibus pro necessitate victus de nocte volat. **¶** Notandum quod dicitur. Uide quod eterna lex sanctat, dicit beatus Augustinus in libro de libero arbitrio. Lex eterna est qua iustus est ut omnia sint ordinata, et ideo secundum ordinem eius nunquam iustus destituitur premiis, nec malus supplicio.

¶ Quid igitur: his ne accedamus quos beluis similes esse monstrauimus? Quid si quis amisso penitus visu ipsum etiam se habuisse obliuisceret? Ita: nihilque sibi ad humanam perfectionem deesse arbitrareretur: non videntes eadem cecos putarem?

¶ Quid igitur his ne accedamus. Hic ostendit philosophia non esse consentiendum opinioni vulgari dicens. O Boetii quod igitur dicit: nunquid debemus accedere per consensum his vulgaribus quos monstrauimus similes esse bestiis, quasi dicat non, et hoc manifestat per exemplum dicens, quod dicitur si quis homo amisso penitus visu: obliuisceret etiam se ipsum habuisse visum et arbitrareretur nihil deesse sibi ad perfectionem humanam, nunquid homines videntes, id est iudicantes eadem cum ceco, putarem esse cecos quasi dicat imo, supple similiter si vulgares dicerent se recte iudicare, et se non esse beluas: adhuc non esset eis consentiendum. **¶** Notandum quod vulgares et imperiti iudicant tanquam longe distantes a veritate, quia iudicant secundum concupiscentiam: non secundum rei veritatem, pro quod non est standum eorum iudicio. Unde, Seneca de re remediis fortuitorum dicit. Male opinatur homines de te: sed mali, mouerit autem si sapientes hoc loquerentur: nunc autem malis displicere est laudari. Male de te loquuntur: mouerit si hoc iudicio faceret, nunc autem morbo ignorantie faciunt, male de te loquuntur quia bene nesciunt loqui.

¶ Nam ne illud quidem acquiescent quod eque validis rationum nititur firmamentis: infeliciores esse eos qui faciunt quam qui patiuntur iniuriam. b. Velle inquam has ipsas audire rationes. **¶** Omne inquit improbum nam supplicio dignum negas. b. Adinime. p. Infelices vero esse qui sunt improbi multipliciter liquet. b. Ita est inquam. p. Qui igitur supplicio digni sunt miseros esse non dubitas. b. Contineat inquam. p. Si igitur cognitor ait resideres: cui supplicium inferendum putares, ei ne qui fecisset: an qui protulisset iniuriam. b. Nec ambigo inquam quin propeo satisficerem dolore facientis. **¶** Miserior igitur tibi iniurie illator quam acceptor esse videretur. b. Consequitur inquam.

¶ Nam ne illud quidem acquiescent. Hic philosophia probat illos esse miseros qui faciunt iniuriam quam qui patiuntur, secundo de hoc concludit quod iniuria non est ipsius patientis sed inferentis, tertio inuehit contra oratores, secunda ibi. Hic igitur, tertia ibi. Atqui nunc. **¶** Primo dicit nunquid vulgares non acquiescent, id est credent, illud quod nititur eque validis firmamentis rationum, sed infeliciores esse eos qui faciunt iniuriam quam qui patient. Dicit boetius, Vellem audire has ipsas rationes tunc philosophia intendit duos syllogismos ad probandum intentum quorum primus est. Omnis improbus est miser: sed omnis dignus supplicio est improbus ergo omnis dignus supplicio est miser, et pro consequens quanto dignior est supplicio tanto est miserior. Secundus syllogismus est, quanto aliquis est dignior supplicio tanto est miserior, sed faciens iniuriam dignior est supplicio quam patientis, ergo

faciens iniuriam miserior est quam patientis. **¶** Primo innuit primum syllogismum dicens, nunquid negas omnem improbum esse dignum supplicio, boetius dicit, minime nego, et multipliciter liquet eos esse infelices qui sunt improbi, ita est dicit boetius, Igitur dicit philosophia, qui digni sunt supplicio non dubitas eos esse miseros, dicit boetius, conuenit inquam supple predictis, Tunc innuit secundum syllogismum pro modo interrogat dicens: O boetii si tu resideres cognitor id est iudex causarum, cui putares inferendum supplicium, vel ei qui fecisset iniurias, vel ei qui protulisset iniuriam: dicit boetius non ambigo, id est non dubito, quin ego satisficerem propeo iniuriam dolore, id est cum supplicio facientis iniuriam Igitur dicit philosophia, illator iniurie videretur tibi esse miserior quam acceptor iniurie, dicit boetius, consequitur inquam, supple predicta. **¶** Notandum quod ad eandem conclusionem sic posset argui Quicumque operatur malum ex proposito magis peccat et miserior est quam ipsum sustinens sine proposito et voluntate, sed inferens iniuriam peccat ex proposito et ex voluntate, sustinens autem sustinet contra voluntatem, ergo inferens iniuriam peior est et miserior patiente iniuriam.

¶ Hic igitur aliisque de causis ea radice nitentibus quod turpitudine suapte natura miseros faciat: apparet cuilibet illatam iniuriam non accipientis sed inferentis esse miseriam. **¶**

¶ Hic igitur aliisque de causis. Hic philosophia concludit ex dictis quod quilibet iniuria non est miseria patientis, sed inferentis dicens, Hic igitur de causa quod inferens iniuriam miserior est patiente et ex aliis causis ea radice, id est fundamento nitentibus, hoc, id est fundamento, quod turpitudine facit homines miseros suapte natura, id est sua propria natura. Ex hoc apparet iniuriam cuilibet illatam non esse miseriam accipientis, id est patientis eam sed inferentis. **¶** Notandum quod ex littera sic potest argui turpitudine propria nam sua facit hominem miserum sed turpitudine est in inferente iniuriam et non in patiente, ergo inferens iniuriam est turpis et miser, et per consequens iniuria non est miseria patientis, sed eam inferentis.

¶ Atqui nunc ait contra faciunt oratores, pro his enim qui graue quid acerbumque propeo sunt: miserationem iudicum excitare conantur: cum magis admittentibus iustior miseratione debeatur: quos non ab iratis: sed a propitiis potius miserantibusque accusatoribus ad iudicium veluti egros ad medicum duci oportebat: ut culpe morbos supplicio refecarent: quo pacto defensorum opera vel tota frigeret. Vel si prodesse hominibus mallet: in accusationis habitum verteretur. Ipsi quoque improbi si eis aliqua rimula virtutis relictam fas esset aspicere, victoribusque sordes penarum cruciatibus se deposituros viderent compensatione adipiscende probitatis: nec hoc cruciatus esse dicerent: defensorumque operam repudiarent ac se totos accusatoribus iudicibusque permitterent

¶ Atqui nunc ait. Hic philosophia inuehitur contra oratores, secundo concludit ex dictis quod odium non habet locus apud sapientes, ibi. Quo fit. **¶** Primo inuehitur contra oratores qui inducunt iudices ad miserandum patienti iniuriam, cum tamen potius miserandum sit facienti iniuriam: et oratores, id est, causidici quorum officium est persuadere iudici, isti faciunt nunc contrarium, et ipsi conantur excitare miserationem iudicum pro eis qui perpetuati sunt graue et acerbum quid, cum magis iustior miseratione debeat admittentibus, id est, facientibus malum, quos iniuriantes oportebat duci ad iudicium: velut egros ad medicum, non ab iratis accusatoribus, sed a propitiis et miserantibus, ut re

secarent morbos culpe supplicia. i. pena. Quo supple ordi
ne pacto si homines mouerentur misericordia erga facie-
tes iniuriā. opera idest diligentia. defensor. idest defende
re volentū ipsos. illa tota frigeret. i. cessaret. vel si mallet
pdesse holbus iniuriatib? tunc defensio eoz verteret in
habitū accusatiōis. ita q? ille q? fuit defensor fieret accusa
tor? Ipsi quoq? improbi si cēt eis fas aspicere virtutē reli-
ctam aliq? rimula. i. cognitiōe. ipsi viderent se deposituros
sordes vitorū cruciatibus penaz. cōpensatione. i. cā adipi-
scēde pbitatis. Nec ipsi differret. i. reputaret cruciatib?
sed ipsi repudiarēt. i. spernerēt operā. i. diligentia defenso
rum? se totos pmitterēt accusatoribus? iudicib? **C** Nota
ta q? misericordia? i. miseratio ē virtus fm quā aliq? cōpa
titur aliene miserie. Cui ergo inest maior miseria ei debet
maior misericordia. s? declaratū ē maiore esse miseria in se
rentis iniuriā q? patiens: ergo ad miserandū eis maxime
debent induci iudices. cuius cōtrariū faciūt oratores q? i
ducunt iudices ad miserandū patientibus iniuriā. **C** No
tandū q? facientes iniurias accusandi sunt nō ex ira sed ex
cōpassiōe? i. misericordia vt penali remedio morbus culpe
eoz auferat. sicut enim egris non est insultandū sed poti?
condolendū. sic? istis qui morbo vitorū affecti sunt: et po
tius sunt accusandi q? defendendi vt penali acerbitate eo
rum malicia minuat. etiam si mali perpēderent sordes vi
cior et dignitates virtutum nō reputarent cruciatibus. sed
se accusatoribus? iudicibus? voluntarie afferrerēt pūendos

Quo fit ut apud sapientes nullus prorsus loc?
relinquat. **N**az bonos quis nisi stultissimus ode
rit: malos vō odisse ratione caret. **N**az sicuti cor
porū languor: ita viciōsitas est quasi morbus ani
morū. **L**uz egros corpore minime dignos odio
sed potius miseratione iudicemus: multo magis
non insequendi sed miserandi sunt: quorum mē
tes omni languore atrocior vrgēt improbitas.

Quo fit. **H**ic philosophia ex dictis concludit q? odium
non habet locū apud sapientes? dicit. Quo fit. i. ex dictis
sequit? ut apud sapientes nullus locus relinquat. odio. **N**ā
q? oderit bonos nisi stultissim? malos vō odisse caret ra
tione. i. est irrationabile: nā sicut languor est morbus cor
porū ita viciōsitas est morbus animorū. **L**ū ergo egros cor
pore minime iudicemus dignos odio: s? poti? miseratiōe
multo magis nō insequēdi sunt odio. sed potius miserandi:
quorū mentes vrgēt improbitas. i. malicia. existens atro
cior. **L** crudelior omni languore corporali. **C** Nota q? sa
pientes non debent odire malos. q? dicit Seneca ad luci
lum. **H**unc affectū sapiētes habeāt aduersus malos: quē
bz medicus aduersus egros suos q? eos nō odio s? remedio
studet contrectare: qui nec reliquias egrorum nec effusa
vedignatur intueri.

Quod metrum quartum libri quarti.

Quid tantos iuuat excitare motus.

Et propria fatum sollicitare manu.

Si mortem petitis: propinquat ipsa

Sponte sua: volucres nec remorat equos.

Quos serpens. leo: tigris: vrsus. aper

Dente petunt: idem se tamen ense petunt.

An distant quia dissidentq? mores.

Injustas acies? i. fera bella mouent.

Alternisq? volunt perire telis.

Non est iusta satis sentit ratio:

Vis aptam meritis vices? referre.

Dilige iure bonos? i. miseresce malis.

Quod metrum quartum libri quarti.

Quid tantos iuuat excitare motus. **H**ic incipit
quartū metrum hui? quarti qd dicit valericū ab
inuentore scōz d? penthmetrū siue elegiacū
in quo pbia exclamat? hoies q? bellicis mori
bus ex odio semetipsos ad mortē deducūt di
cens. **Q**uid iuuat. i. q? vtilitas ē. excitare tantos mot?
odii? qd iuuat sollicitare. i. sollicitare exquirere. fatū. i. mor
tem propria manu. q. di. nulla est vtilitas. **E**st autē ratio
bec. q? si mortē petitis. i. desideratis. siue vestraz siue alio
rum propinquat sponte sua. nec remorat. i. retardat. volu
cres. i. veloces equos. **A**dirandū ē etiā q? hoies quos leo.
serpens: tigris: vrsus: aper dente petunt. i. inuadūt q? idē
homines. petūt. i. inuadūt se ense. ut se mutuo interficiant
Et querit pbia. **N**ā qd homines mouent iniustas acies
i. fera bella? i. volūt perire alternis telis. i. mutuis sagittis
ideo q? mores eoz distant et dissident. i. discordant. **C**er
te ista ratio sentit non est satis iusta vis ergo referre. i. re
portare aptā vicē. i. vicissitudinē meritis tā boni q? mali
dilige bonos et miseresce malis. **C** Notandū q? dicit mor
tē nō retardare suos equos p equos mortis itelligūt par
tiales dispositiones periodi p q? hō ad mortē tendit. **Q**ui
libet enī hō bz certā? i. determinatā periodū sue vite. eo q?
forme omniū rerū sūt in terminis. i. in corporibus celesti
bus virtualiter. ut p? scō de generatiōe. **C** Notandū q?
pbia hic non excludit licentiā gerēdi iustū bellū s? iniustū
q? dicit iniustas acies. bellū enim iustum concedit. et ideo
geritur ut aliquis nitens cōtra iustitiā ad iustitiā reducat

Profa quinta quarti libri.

Inc ego video inq? que fit vel felicitas
vel miseria in ipsis proborū atq? improbo
rum meritis cōstituta. **S**ed in hac ipa

fortuna populari non nihil boni maline inesse p
pendo. **N**eq? enim sapientū quisq? erul: inops:
ignominiosusq? eē malit. potiusq? pollēs opibus
honore reuerēdus potentia validus. in sua pma
nens vrbē florere. **S**ic enim clarius testatusq?
sapiētie tractat officiū: cū in cōtingētes populos
regentiū quodāmodo beatitudo transfunditur.

Profa quinta quarti libri.

Inc ego video. **I**sta ē quita profa hui? qrti q?
Boetius prius conquerebat hōis mala? i. ma
lis bona cōtingere: pp qd etiā reputabat istaz
fortunaz vices non ex ordine diuine? prouiden
tie sed ex casu prouenire: ideo pbia sup hoc psolat boetiū
assignando causas quare bonis mala? i. mal? bona contin
gant. **E**t primo boetius exprimit suū dolorem in hoc q? vi
ces fortunarū vident? confuse et inordinate dispōni. scōdo
assignat pbia causas huius apparentie. tertio ipsū conso
lat assignando causas predictoz. scōda sibi. **N**ec mirū. ter
tia sibi. **I**ra est inquit. **P**ro boetius premitit quedā. **S**e
cundo exprimit causas sui doloris sibi. **L**ū presertim. **I**psi
mo dicit **E**go video hinc. i. ex dictis q? felicitas fit consti
tuta in meritis proborū. scz deos fieri. q? sit miseria consti
tuta in meritis improborū. i. transformari in beluas. s? ego
perpēdo. i. iudico. nō nihil. i. aliqd. boni vel mali. eē i hac
fortuna pplari. i. l. pspitate fortuita: qd probat. **N**ec enī q?
q? sapientū. malit. i. magis vult eē erul. inops ignomi
niosus. i. infamis potiusq? pollens opibus q? reuerēdus
honore. validus potētia. et in sua vrbē permanens florere
sicut enim p huiusmodi bona fortune officiū sapientie. i.
sapientis tractatur clarius. et testatus idest cū maiori te
stimonio. q? talib? plus credit. cū beatitudo regentiū trā
fundit. i. dilatat in populos cōtingētes. i. vicios. **C** No
tādū q? in bonis fortuitis est aliqd boni. q? p ipsa sapiēs
expeditius tractat officiū gubernandī subditos. **Q**ui enī
diuitis. potētia. et fama pcellūt alios: aptiores sunt ad re
gendam

genda; rempublicā qz aptiores sūt ad subueniendū oppres-
sis. 7 ad depriimēdū malos. ad protegēdū bonos. ad expu-
gnandū inimicos 7 ita sapiētī q tractat negociū reipublice
necessaria ē potētīa 7 diuitiaz habūdantia. Sed sapiētī
qui vacat contemplationi: diuitie sunt onerose qz nimīa
inde gerit sollicitudinem.

Cū p̄fertiz carcer lex ceteraqz legalīū tormēta
penarū p̄nciosif potius ciuibus. propter quos ēt
cōstituta sūt debeāt. Cur hec igit versa vice mu-
tetur. scelerūqz supplicia bonos premāt: premia
virtutū mali rapiant vebemēter admiror. queqz
tā iniuste cōfusionis ratio videat ex te scire desi-
dero. Adinus eteni mirarer si misceri oia fortui-
tis casibus crederē. Nū stuporē meū de? rector
exaggerat. q cū sepe bōis iocūda. malis aspa. cō-
traqz bōis dura tribuat. malis optata concedat.
nisi causa deprehendatur. quid est quod a fortui-
tis casibus differre videatur. **P.**

Cū p̄fertim carcer lex. **Hic Boetius** exprimit causas sui
doloris 7 admiratōis d. cef. Cū lex 7 carcer 7 cetera tormē-
ta legalīū penaz. potius debeant p̄nciosif. i. malis ciui-
bus pp quos cōstituta sunt. Ego vebemēter admiror cur
hec tormenta viceuersa. i. cōtrario mō mutent ita ut sup-
plicia scelerū. i. malozū. premāt bonos. 7 mali rapiant pre-
mia virtutū. i. virtuosoz. 7 ego desidero o p̄bia scire ex te
q videat eē ratio. i. cā tā iniuste cōfusionis minus enī mi-
rarer si crederē oia misceri fortuitis casibus. Nūc autē de?
rector omniū exaggerat. i. augmētat stuporē meū. q de?
cū sepe bonis iocūda malis aspera tribuat. 7 d. i. p̄ d̄ium
bonis dura tribuat. malis optata cōcedat. nisi dep̄hendaat
. i. cognoscat cā hui? qd est hoc qd videat. differre a for-
tuitis casibus. q. d. nihil. **Notandū** qz tormēta legalia
sic carcer: mēbzozū mutilatio. flagellatio 7 hmōi sūt iūeta
pp malos. 7 ista sepius vident infligi bōis. malis cuadē
tibus. sup hoc admirat **Boeti?**: cū tñ de? debeat punire
malos. 7 remunerare bonos. 7 nisi hui? rō cognoscat. qre
hoc p̄rigat nihil ē qn talia videat p̄rigere a casu 7 a fortia
7 nō subiacere regimini p̄uidētē diuīe. quod absurdū est.

Nec mirū inqt si qd ordinis ignorata ratioe te-
merariū cōfusumqz credat. Sed tu quis causas
tante dispositionis ignores: tū qm̄ bonus mūdā
rector temperat: recte fieri cuncta ne dubites.

Nec mirū inqt. **Hic p̄bia** assignat causā apparētē talis
cōfusionis. qz sic videt eē pp ignorantia cāe. 7 dicit. **N**ec
mirū liquid credat cōfusum 7 temerariū. scz casuale i istis
inferioribus. ignorata ratioe ordinis. i. diuīe p̄uidētē.
sed quis tu ignores causā tante dispositionis diuīe tñ
qm̄ bonus rector. i. deus tempat mūdū sua bonitate. iō
nō dubites cuncta recte fieri. **Notandū** qz mirū ē cuius
cā nescit. p̄ tanto enī multū mirat de eclipsi solis. qz cām
ignorāt. 7 qz boetius ignorabat cām hui? cōfusionis qre
bōis mala 7 malis bōa cōrigāt: iō hoc admirabat 7 cā ad-
miratōis ei? fuit ignorantia dispositōis diuīe p̄uidētē.

Adetrum quintū quarti libri.

Iquis arcturi sydera nescit
Propinqua summo cardine labi.
Cur legat tardus plaustra boetes.

Mergatqz seras equore flammaz:
Lum nimis celeres explicet ortus.
Regem stupebit etheris alti.
Palleant plene cornua lune
Insecta metis noctis opace:

Queqz fulgenti teterat ore
Confusa p̄bebe detegat astra.
Com mouet gentes publicus error.
Lassantqz crebris pulsibus era.

Adetrum quintum quarti libri.
Iquis arcturi sydera nescit. **I**stū ē quintū metrū
hui? quarti qd dī. i. f. alemanicū ab inuētoze da-
critici a pede p̄d̄ante. t̄t̄ramentum. i. q̄ttuoz
pedū. pp̄ cathalecticū. i. habūdās i vna syllaba
in quo metro p̄bia declarat quō ea quoz cāe nō apparēt
vident mira. secūdo oñdit quō cognita cā cessat admira-
tio sibi. **N**emo mirat flamina. **I**stū oñdit qz pp̄ latentia
causaz boies mirant. 7 inducit de hoc duo exēpla. **I**stū
mū est de eo qd accidit in stellis iuxta polū septentrionalē
qz ille stelle ceteris stellis remotioribus tardi? mouent.
et tñ velocius oriūtur. q autē ignorat causam hui? illi vide-
tur hoc mir. vñ dicit. **S**i quis nescit sydera arcturi. i. ma-
ioris vrse. labi. i. volui. propinqua summo cardine. i. car-
dini ponēdo ablatiū p̄ datuo cā metri. i. polo septētrio-
nali. ille stupebit. i. admirabit. legē alti etheris. i. firma-
mētī. **C**ur boetes. i. stella tarda. legat. i. p̄trāseat. plaustra
idest stellas plaustri. i. maioris vrse. 7 mergat seras flam-
mas equore. loquēs more poetico q sequētes iudiciū vul-
gi. dicit stellas tingi in mari qñ occidūt. 7 dicitur boetes
mergere seras flamas. i. lumina sua tarda. qz nūqz ea mer-
git 7 ē mod? loquēdi id qd nūqz fit tarde fit. cū tñ boetes
explicet ortus nimis celeres. eo qz in p̄ncipio noctis nobis
statim apparet. **C**Secūdu exēplū est de eclipsi lune. quaz
nescientes cām adeo aliq admirātur. q putant ei? ecli-
psim cōtingere p̄ incantationē: 7 volentes auxiliari lune 7 i-
pedire ne audiat incantationē: cōcutiāt oia vasa crea 7 so-
nora tempore eclipsis: vñ dicit in litera. Cornua plene lūe
palleant qz incipiente eclipsi luna incipit apparere cornicu-
lata. cornua insecta metis. i. terminis. opace noctis. i. vñ
bre terre. 7 p̄bebe. i. luna. cōfusa. scz p̄uauatione luminis.
detegat. i. apparere faciat astra minora. q teterat. i. latere
fecerat. fulgenti ore. i. habundantia sui fulgoris. **T**ūc pu-
bicus error quo purat luna incantari cōmouet gentes. 7
lassant. i. fatigant era. i. vasa crea vel campanas crebris
pulsibus. **Notandū** qz arcturus dicit ab arctos qd est
vr̄sa. q est qddam signū iuxta polū septentrionalē. qd nos
vulgariter plaustrū nominam. 7 sic accipit beatus **G**re-
gori? sup iob dices. Arcturus septē stellis marie lucet se-
per mouet. 7 nunqz mergitur. **Notandū** qz stelle circa
polū arcticū mote sic arcturus. 7 alie stelle mouent tardi?
aliis stellis remotiorib? a polo arctico. qz minorē circulū
suo motu describūt. 7 stelle remotiores maiorē. vñ cū stel-
le remotiores in eqli tempe p̄trāseat maiorē circulū. i. quo
stelle propinquoze minorē. qz ambo circūuolūtur semel
in die nāli. pp̄ diffinitōne velocitatis 7 tarditatis. qz stel-
le propinquoze polo tardius mouētur 7 remotiores velo-
cius. **I**llud enī mouet tarde qd in equali tempe pertansit
minus spaciū. 7 illud mouet velociter quod in equali tpe
p̄transit maius spaciū. **Notandum** qz luna recipit
lumen suū a sole. si ergo corpus opacum interponit impe-
diens ne lumen solis pueniat ad lunā vel i toto vel in par-
te. necesse est lumen lune deficere vel in toto vel in parte. 7
hoc est lunam eclipsari.

Nemo miratur flamina chori
Zittus frementi tundere fluctu:
Nec nūis duram frigore molem
Seruenti p̄bebi soluiet estu.
Hic enim causas cernere promptum est.
Illic latentes pectora turbant.
Luncta que rara prouebit etas:
Stupetqz subitis mobile vulgus.

**Edat inscitie nubilus error
Essent profecto mira videri.**

Nemo mirat flamina chori. Hic ostendit pbiam q cognita ca cessat admiratio dicēs. Nemo mirat flamina chori: talis vent: ruderē. i. pcutere litus fremētī fluctu. scz maris & hoc dicit p tato. qz vōto flante aq maris cedit et ad litus resistens reputit. nec et aliqs mirat molē. i. magnitudinē niuis frigore durā. i. pgelatā. soluiet. i. solui. & hic ē pagoge. i. additio syllabe ad finē dictionis pp necessitatē metri. ergo ponit soluiet pro solui. feruenti estu pbebi. i. solis: hic enī. i. in istis exemplis promptū est cernere cās. quare vent? impellit mare. quare sol liquefacit niuē. s; illic in prioribus exemplis. latentes cāe turbāt pectora supple p admirationē. & mobile vulgus stupet. i. mirat. subitis. i. de subitanēis euētibus. & stupet cūcta q̄ prouebit. i. pducit rara etas. i. que raro eueniūt. sed si vis cassare admiratiōnē. nubilus error: inscitie. i. ignorantie causarū cedat. i. recedat & accedat noticia causarū pfecto. i. p certo tunc cessent videri mira q̄ prius stante ignorantia videbāt mira. **N**otandū q̄ sacerdotes in egipto pp admirari in ceperunt pbari: vidētes enī eclipses solis & lune: et ignorātes causas. mirabātur. causas earū inquirētes qb? inuentis habuerūt scientiā earū eclipsiū. eo qz scire est causam rei cognoscere: cognita ergo causa cognoscitur res. & per consequens cessat admiratio.

Prosa sexta quarti libri.

Ta ē inquā. Sed cū tui muneris sit latentū rez causas euoluere: velatasqz caligine explicare rōnes: queso vti hic decernas: qm̄ hoc me miraculū marie pturbat edifferas. p. **T**ū illa paulisp arridēs: ad rē me inqt omnū q̄situ maximā vocas: cūi vir exausti qz q̄ satis sit. talis namqz mā ē ut vna dubitatiōe succisa: innumerabiles alie velut hydre capita succrescant: nec vllus fuerit mod?: nisi qs eas vi uacissimo mētis igne coberceat. In hac. n. d. pndentie simplicitate: de fati serie: de repētinis casibus: de cognitiōe ac pdestiatōe diuina: de arbitriū libertate q̄ri solet. q̄ q̄tati oneris sint ipe ppedis.

Prosa sexta quarti libri.

Ta ē inqz. Hic incipit sexta prosa hui? q̄rti. i. qua pfa pbia cōsolādo Boetiū assignat cās predictoz. q̄ vident mira in diuina gubernatiōe pp ignorantiam cāe. & prio Boeti? petit sibi explicari istas cās. & pbia tāgit difficultatē explicatiōis earū. secūdo promittit se velle assignare causas. & tertio eas assignat secūda ibi. Sed qm̄. tertia ibi. **O**im generatio. **P**rio boetius cōcedit qz dicitū est de admiratione hominū pp ignorantia causarū dicēs. Ita est inquā. tunc petit explicari causas admirationis eorū que contingūt in diuina puidētia & dispositione dicēs. **O** pbia cū euoluere. i. elucidare causas latētū rerū. sit tui muneris. i. tue gratie & explicare rationes velatas caligine. i. rōnes obscuras & difficiles. queso ut hinc. i. de ista difficultate. discernas. i. iudices & edifferas. i. disputes. qm̄ hoc miraculū maxime me pturbat. f. quare. malis bona & bonis mala eueniāt: & pbia paulisp arridens. Boetio inquit. ad rē maximā oim q̄siti. i. ad maximā questionē. vocas. i. incitas me. cūi vir quicqz exhausti satis sit ei ad quā exhauriēdā & soluedā vir aliqd sufficit. talis nāqz est mā quā petis declarari vt vna dubitatione succisa. i. soluta. innumerabiles alie succrescāt. velut capita hydre. qz vno ablato tria succrescāt. nec fuerit mod?. i. termin? dubitationū nisi qz cas coberceat viuacissimo igne. i. ardētī inuestigatione mētis In hac enī mā q̄ri solet de prouidētie simplicitate: de serie

fati. de repentinis casibus. de pdestinatione diuina. de libertate arbitrii. q̄ oia quāti oneris. i. difficultatis sint ad de terminandū tuipse ppedis. **N**otandū qz sapientis est scire oia ut cōtingit ex pbenio methaphisice. & cū scire sit p cām primo posterioz. Sapientis ē euoluere cās rez latentiū: id dicit boetius ad pbiam. **T**ui muneris est euoluere causas. **N**otandū qz dicit pbiaz paulisp sibi arrisisse p hoc pbia innuit morē & habitū sapientū q̄ audita simplicitate imperitorū arrident eis cōgratulando qz ipsi cū auiditate sapentiā querūt. **N**otandū fm̄ fabulas hydra fuit serpens in lerna palude. habens plura capita quorū vno succiso tria excrecebant quem cum hercules. sagittis interficere non posset greco igne ipsum consumpsit.

Sed qm̄ hec quoqz te nosse quedā medicie tue portio est. quamq̄ angusto limite temporis septi: tamē aliqd deliberare conabimur. **N**ō si te musici carnis oblectamēta delectant hanc oportet paulisper differas voluptatem. **D**um nexas sibi ordine contero ratiōes. **B.** **U**t libet inq. **P.** **T**um velut ab alio orsa pncipio ita differuit.

Sz qm̄ hec. Hic pbia promittit velle assignare causas dicens. **N**ū hec nosse te est quedā portio. i. pars tue medicie qz fm̄ septi. i. cōclusi. angusto. i. breui limite temporis. tñ aliqd deliberare conabimur: sed si te oblectant delectamenta. i. suauitates. musici carminis. i. metri. opz qz differas paulisp. i. modicū hāc voluptatē. ddec cōtero. i. formabo rōnes sibi nexas. i. cōiūctas ordine. dicit boetius ut libet inq. i. vti tibi placz. tūc ipa pbia orsa. i. incipies loqui velut ab aliquo pncipio. ita differuit. i. disputant

Notandū p hoc qz dicit. **N**os septi angusto limite temporis. innuit pbia presentē mām adeo esse difficilem qz totū temp? pntis vite quod breue est vir sufficit ad predicta plenarie declaranda. **N**otandum qz dicit pbiam orsam fuisse ab alio pncipio. nam illa que pbia prius probauit deducunt ex hoc pncipio. qz deus est pfectū bonū et vltimū finis omnū: que at nūc vult demonstrare deducit ex h pncipio qz de? ē pncipiū effectū omnū vt patebit.

Oim generatio rez cūctozqz mutabiliū naturarum pgressus: & quicquid aliquo mouet mō causas ordinē formas ex diuine mētis stabilitate sortitur. **H**ec in sue simplicitatis arce cōposita: multiplicē reb? gerēdis modū statuit: qui modus cū in ipsa diuine intelligentie puritate conspicit puidētia nominat. **C**ū vō ad ea q̄ mouet atqz disponit referit fatum a veteribus appellatum est.

Omnū generatio rerū. Hic pbia psequit intentū volēs assignare causas: quare bonis mala & malis bona cōtingāt. & primo declarat quedā ad suā determinationē necessaria. scdo ponit suā determinationē scda ibi. **Q**ue vō in ges. **P**rio pbia determinat de puidētia diuina & de fato. scdo ostendit q̄ sint ea q̄ fato disponūt. scda ibi. **E**a series. **P**rio ostendit qd noiet diuina puidētia. & qd fatū. scdo tāgit differētiā iter ea assignādo diffinitiones vtriusqz. **T**ertio ponit diuersas opinīdes circa fatū. **Q**uarto sferat quā dā pclusiōes circa fatū & puidētiā. scda ibi. **Q**ue licz diuersa. tertia ibi. **S**ine igit. quarta ibi. **Q**uo fit. **P**rimo dicit. **G**eneratio omnū rerū. cunctozqz pgressus nārus mutabiliū & quicqd alio mō mouet. illis sortit cās generationis & mutationis. & ordinē generatiōis & mutationis. & formas quib? generat vel mouet substātales vel accidentales oia ista sortitur ex diuine mentis stabilitate. hec enī mens diuina cōposita. i. stabilita. in arce. i. in altitudine sue simplicitatis. statuit rebus gerēdis. i. fiendīs multiplicē modū. q̄ mod? cū conspicit. i. consideratur. in ipsa puritate diuine intelligentie. i. fm̄ ee quod habet in intellectu diuino

ctu diuino nominat prouidentia. cū vō iste modus referat ad ea que mouet et disponit. a veteribus. i. ab antiq̄s fatuz appellatū est. **¶** Notandū q̄ oīa a p̄rio sunt mutabilia. ali qua mouetur s̄m substantiā vt generabilia et corruptibilia q̄sum ad illa dicit. Omniū generatio rez. Alia autē sunt mutabilia s̄m locū et nō s̄m substantiā. ut corpora celestia q̄sum ad illa dicit. Lunctosq̄ mutabilium naturarū progressus. Alia sunt mutabilia solū s̄m operatiōz scz s̄m intelligere nō s̄m substantiā nec s̄m vbi proprie sic intelligētie. q̄sum ad illas dicit. Et quicq̄ aliquo mouet mō. Ali ter exponit qd̄ in rebus mutabilibus triplex est dispositio vna est qua transeunt de non eē ad eē p̄ generationem q̄sum ad hoc dicit. Omniū generatio rerū. Aut res p̄manēt in existentia per aliqd̄ tēpus. postq̄ generate sunt. q̄sum ad illas dicit. Lunctosq̄ mutabilium naturarū progressus. Aut res procedūt de esse ad non esse p̄ corruptionē. q̄sum ad illas dicit. Et quicq̄ aliquo mouetur mō. **¶** Notandū q̄ quidā dicit fatū esse quandā dispositionē derelictā in rebus inferiorib⁹ et actiōe corporum celestium. s̄m quam inferiora necessitant et cōstringūt ad immobiles effect⁹. et sic bt̄s Gregorius in omel. epiphanie ip̄ob̄at fatū dicēs Absit a fidelium cordib⁹ ut fatū eē aliquid dicam. scz ne cessitans inferiora. q̄ sic oīa venirent et necessitate. Alio mō accipit fatū p̄ dispositiōe rez s̄m quā res dependēt ex diuina voluntate et potestate. et sic fatum concedit aliquid esse Est ergo prouidentia diuina ordinatio siue dispositio existens in mēte diuina q̄ cūcta inferiora sūt puīsa s̄m statuz sue nāe. fatū autē ē dispositio diuina existēs in reb⁹ mobilib⁹ q̄ singula suis annectunt ordinib⁹. ut magis patebit.

¶ Que diuersa eē facile liquebit. si quis vtriusq̄ vim mente conspexerit. Nā prouidentia ē ipsa illa diuina ratio in summo oīum principe cōstituta q̄ cūcta disponit. fatū vō inherens reb⁹ mobilibus dispositio p̄ quā prouidentia suis queq̄ necit ordinibus. prouidentia nāq̄ cūcta pariter q̄uis diuersa. q̄uis infinita p̄lectit. Fatū vō singula digerit in motū: locis: formis ac tempib⁹ distributa. Et hec temporalis ordis explicatio: in diuine mentis adunata prospectū prouidentia sit. Eadem vero adunatio digesta atq̄ explicata temporibus fatum vocetur

¶ Que diuersa eē facile liquebit. Nā ponit differentiam inter prouidentia et fatū. assignādo diffinitiones vtriusq̄. sed oñdit q̄ vñū eoz dependet ex altero. ibi. Que lz diuersa. p̄mo dicit. Que duo. i. fatū et prouidentia diuina. liquebit. id est patebit esse diuersa. si quis mente conspexerit. i. considerauerit vtriusq̄ vim. i. naturā et essentiā. et diffiniens prouidentia dicit. Prouidentia est ipsa diuina ratio. q̄ est in summo principe omniū rez constituta que. i. ratio cūcta disponit. Tunc diffiniēs fatū dicit. fatum ē dispositio inherens reb⁹ mobilibus. i. temporalibus per quā dispositionē prouidentia necit queq̄ suis ordinibus Tūc declarat istas diffinitiones ex proprietatib⁹ vtriusq̄ intendens. q̄ prouidentia complectit oīa simul sed manifestū est q̄ oīa nūq̄ sunt s̄m nisi in mēte diuina. ergo opz q̄ prouidentia sit ratio existens in mēte diuina. ad fatum vō spectat ut ea q̄ fatū subdūit distribuatur p̄ tempa et loca. Ita q̄ ordo fatalis quandā successiōe temporalē ip̄ortat: talis autē successiō nō est. nisi in ipsa reb⁹ mobilibus: q̄re oz q̄ fatū sit in rebus mobilib⁹. Unde dicit in lra. Prouidentia nāq̄ cūcta complectit pariter q̄uis diuersa et infinita. fatū vō digerit. i. diuidit singula distributa in motū: locis: formis: tēporibus. ita. i. ut hec temporalis explicatio que ad fatū p̄inet. adunata in prospectū diuine mētis sit prouidentia. Eadē vō adunatio digesta. i. diuisa et explicata temporibus. que successiōe ip̄ortat voce fatuz

¶ Notandū q̄ qz prius dixit q̄ diffinitio rerū faciendaruz ut est in intellectu diuino dicitur prouidentia. ut autē referatur ad res mobiles dicit fatum. Nō esset alicui videri q̄ fatū et prouidentia significarent eadē rem sub diuersis rationibus. Ideo p̄bia hoc excludens ostēdit ea realiter distinctū qui ponēs diffinitioz vtriusq̄. **¶** Notandū q̄ cognitio dei hz se ad res sic cognitio artificis ad artificata: sicut ergo oīa artificata. subdūtur ordini et rationi artis. sic necesse ē oēs res subdū rationi et ordini diuine prouidentie p̄ qd̄ ostendit q̄ prouidentia est diuina ratio que cūcta disponit.

¶ Notandū q̄ dispositio que ponit in diffinitioe fati accipitur pro ordine. et dicitur ille ordo inherens rebus mobilibus ad differentia ordinis. qui est in ipsa rōne diuina que iam vocamus prouidentiam. s̄m que ordinē prouidentia diuina annectit queq̄ suis ordinibus. scz ut illa cūctat illo tempe. et alia alio tempore. Hec prius illa posterius.

¶ Que lz diuersa sint. alterū tñ pendet ex altero. Ordo namq̄ fatalis ex prouidentie simplicitate procedit. Sic enī artifex faciēde rei formā mēte percipiens mouet operis effectū: et qd̄ simpliciter p̄sentariēq̄ prospererat. p̄ tempales ordies ducit. Ita de⁹ prouidentia quidē singulariter stabiliter faciēda disponit: fato vō hec ipsa que disposuit multipliciter ac temporaliter administrat.

¶ Que lz diuersa sint: Nā oñdit q̄ lz fatū et prouidentia differant tñ vñū dependet ex altero dicēs. Que lz sint diuersa tñ alterū pendet ex altero scz fatū dependet ex prouidentia. nam ordo fatalis p̄cedit ex simplicitate prouidentie. sic declarat in simili dicēs. Sic enī artifex puta edificator formā faciēde rei sic dom⁹. mēte percipiens. i. p̄spiciēs mouet. i. producit effectū operis. et qd̄ simpliciter et p̄sentariē prospererat mente. i. formā domus cū suis partibus sic ducit per temporales ordies supple ad effectū. p̄rio fundamentum. postea parietes. vltimo tectū. Ita deus prouidentia sua singulariter. i. simpliciter et stabiliter disponit oīa faciēda. lz fato. i. p̄ fatū ea q̄ disponit temporalit̄ administrat.

¶ Notandū q̄ prouidentia diuina hz eē in p̄ria cā. fatū vō i rebus causatis. Itē prouidentia diuina hz motuz vñū. qz est in vno simplici. scz in mēte diuina. fatū autē habet motū pluralitatis. qz in pluribus causatis habet esse. Itē fatū dependet a prouidentia diuina. sic effectus a sua causa. sed nō ecōuerso. Sicut enī forma rei artificialis dependet a forma preexistente in mēte artificis. et non ecōuerso sic fatū dependet a prouidentia diuina non autē ecōuerso

¶ Siue igitur famulantibus quibusdā prouidentie diuinis spiritibus fatum exerceat: seu aia seu tota inferuiente natura: seu celestib⁹ syderū motibus: seu āgelica virtute: seu demonū varia solertia. seu aliquibus hoz: seu oib⁹ fatalis series teritur: illud certe māifestū ē immobile simplicēq̄ gerendaz formā rez esse prouidentia: fatū vō eoz q̄ diuina simplicitas gerēda esse disposuit. mobile nexū atq̄ ordinem temporalem.

¶ Siue igitur famulantibus. Nā ponit diuersas opinioes circa fatum et dicit. Siue fatū exerceat quibusdā diuinis spiritibus famulantibus diuine prouidentie. siue exerceatur aia siue tota natura inferuiente. siue exerceatur motibus corporum syderum. i. celestium siue āgelica virtute siue demonum solertia. siue aliquibus hoz. vel oibus. B est incertū. tñ istud est certum. prouidentiam diuinam esse i mobilem et simplicem formam reruz gerēdaz. i. hēdaruz sed fatum esse mobile nexū id est dispōnem. et ordinem temporalem eorum que diuina simplicitas disposuit gerēda. i. p̄ducenda. **¶** Notandum q̄ fatum est temporalis

dispositio rerum in quantum ea que prouisa sunt a deo producuntur ad effectum mediantibus causis secundis administrantibus. de quibus causis diuerse sunt opiniones quas Bo. tangit in littera: sed nullam earum affirmat. Nam quidam anti quorum dicebant fatum exerceri mediantibus diuinis spiritibus deo famulantibus. Alii dicebant ipsum exerceri ab anima mundana: sicut platonici. quod alii exponunt de anima humana quod per ipsam tanquam per causam secundam exercentur actus liberi arbitrii qui sub prouidentia cadunt. Alii dixerunt fatum exerceri tota natura inferuiente. intelligentes per totam naturam operum elementorum. Alii dicunt fatum exerceri motibus corporum celestium. sicut astrologi. Alii quod per variam solertiam demonum. et dicunt demones in proposito spiritus habitantes circa humectam partem aeris: secundum doctrinam quorundam platonicorum qui dicunt cacodemones. id est. mali scientes. Alii dicunt fatum exerceri angelica virtute. Ubi notandum quod in prima opinione fatum dicitur exerceri mediantibus spiritibus deo famulantibus: quod est intelligendum de spiritibus omnia dispositis: sed immobiliter permanentibus. Quod autem dicitur in quinta opinione fatum exerceri virtute angelica: intelligendum est de angelis siue spiritibus applicantibus se diuersis locis missis in ministerium. Angelus enim nuncius interpretatur: et est nomen officii non nature secundum b. gregorem.

Quo fit ut omnia que fato subsunt prouidentie quoque subiecta sint cui ipsum est subiacet fatum. quedam vero que sub prouidentia locata sunt fati seriem superent. Ea vero sunt que prime propinqua diuinitati stabiliter fixa. fatalis ordinem mobilitatis excedunt

Quo fit ut omnia. Hic refert quandam conclusionem circa fatum et prouidentiam. secundo declarat eam in exemplo ibi. Nam ut orbium. Primo dicit ex quo dicitur est fatum de pendere a prouidentia diuina. Quo fit. id est. ex quo sequitur ut omnia que subsunt fato etiam prouidentie sint subiecta. Cui etiam prouidentie ipsum fatum subiacet: sed non conuerso quod quedam que locata sunt sub prouidentia superant seriem fati. id est. ea que immediate per deum administrantur sicut creatio rerum. et glorificatio creaturarum rationalium. ea vero que sunt propinqua prime diuinitati stabiliter fixa. id est. imobilia. Hec excedunt ordinem fatalis mobilitatis. id est. mutabilitatis. Notandum quod quod fatum dependet a prouidentia sicut effectus a sua causa: necesse est illa que dependet a fato etiam a prouidentia dependere. non autem conuerso quod effectus non spectat: fatum vero ad ea que in creaturis geruntur.

Nam ut orbium circa eundem cardinem sese vertentium quod est intimus ad simplicitatem medietatis accedit: ceterorumque extrema locatorum veluti cardo quodam circa quem versentur existit. extremum vero maiore ambitu rotatus quanto a puncti media indiuinitate discedit: tanto amplioribus spaciis explicatur. Si quod vero illi se medio conectat et societ in simplicitatem cogit. Diffunditurque ac diffuere cessat. Simili ratione quod longius a prima mente discedit maioribus fati nexibus implicatur. ac tanto aliqd fato liberius est: quanto illum rerum cardinem vicinius petit. Quod si superne mentis beleserit firmitati motu carens: fati quoque supergre ditur necessitatem.

Nam ut orbium. Hic declarat illam conclusionem per exemplum ostendens quomodo quedam subiacent fato magis: quedam minus: et quedam totaliter excedunt fatum secundo ex dictis concludit habitudinem fati a prouidentia per quedam filia ibi. Igitur ut est. dicit primo. Nam sicut orbium. id est. circulo rum. vertentium id est mouentium se circa eundem cardinem. id est. axem. ille

quod est intimus. id est. vicinior siue proximior ari accedit ad simplicitatem medietatis. id est. axis vel centri quod tardiori motu mouetur. et ideo magis accedit ad imobilitatem axis. et iste circulus respectu exterioris habet se ad modum centri circa quod exterior versatur. vbi subdit quod est veluti quodammodo cardo. id est. centrum ceterorum orbium extra locatorum circa quem versentur. Sicut mediolus in rota adberet ari et est sicut cardo quodammodo circa quem voluuntur cancri et radii: Extremus vero. id est. vltimus orbis exterior rotatus. id est. motus maiore ambitu. tanto explicatur amplioribus spaciis quanto discedit a media indiuinitate puncti. id est. centri. Si quod vero illi medio se conectat illud cogitur. id est. conpellitur in simplicitatem. id est. imobilitatem axis: cessat diffundi et diffuere per magnam spaciis. Sicut illud quod longius a prima mente discedit sic creature corruptibiles. maioribus nexibus fati implicatur et tanto magis aliqd est liberum a fato quanto vicinius petit. id est. accedit illum cardinem reperiens. id est. deum quod si firmitati superne mentis beleserit supergre ditur necessitatem fati. Notandum quod quanto magis entia sunt propinqua primo tanto minus sunt mutabilia. et quanto remotiora tanto magis mutabilia. quod declarat perbia exemplo diuersorum circulo rum ab eodem centro ductorum. in quibus circulus remotior a centro est maior. et velocius mouetur. quod maius spaciis pertransit in equali tempore. qui autem est vicinior centro minor est et tardius mouetur minus spaciis pertranscundo. circuli vero medii medio modo se habent et est optima comparatio centri circuli ad creatorem. Sicut enim centrum est indiuisibile et ab ipso possent plures circuli procedere: ita creator vnus et indiuisibilis existens infinita creat et gubernat.

Igitur ut est ad intellectum rationis: ad id quod est id quod gignitur: ad eternitatem ipsam: ad punctum medium circulus: ita est fati series mobilis ad prouidentie stabilem simplicitatem.

Igitur ut est. Hic perbia concludit habitudinem fati ad prouidentiam diuinam per quedam filia et dicit. Series fati ita est. id est. ita se habet ad stabilem simplicitatem diuine prouidentie sicut ratio rationis se habet ad intellectum. Ubi sciendum quod illud quod intellectus simplici veritate intelligit rationis per modum discursus et successiue apprehendit. Etiam fatum se habet ad prouidentiam sicut illud quod gignitur se habet ad illud quod est. Ubi sciendum quod illud quod gignitur est in quodammodo fluxibilitate et motu. quod vero actu est generatum est in quodammodo permanentia. Etiam se fatum ad prouidentiam sicut tempus ad eternitatem. Ubi sciendum quod in tempore est successio priorum temporis posteriorum. eternitas autem est sine successione tota simul existens. Item fatum se habet ad prouidentiam sicut circulus ad medium punctum. Ubi sciendum quod circulus distenditur et per partes diuiditur mobilis existens. punctum autem est imobile et indiuisibile. quod ex primo euclidis punctum est cuius pars non est.

Ea series celum ac sidera mouet. elementa in se inuicem temperat: et alterna commutatione transformatur. Eadem nascentia occidentiaque omnia per similes fetuum seminumque renouat progressus. Hec actus etiam fortunamque hominum indissolubili carum connerione constringit. que cum ab imobili prouidentie proficiscantur exordium. ipsas quoque imutabiles necesse est esse. Ita enim res optime reguntur si manens in diuina mente simplicitas indeclinabilem carum ordinem promat. Hic vero ordo res mutabiles. et alioquin temere fluituras propria incommutabilitate coerceat.

Ea series celum etc. Hic perbia ostendit que sint illa que fato disponunt. secundo concludit quod illa que intellectui profusa videntur in diuina gubernatione sunt rationabiliter ordinata ibi. Quo fit primo dicit ea series fati de qua dicitur et mouet celum et sidera. temperat elementa in se inuicem nec totaliter se corrumpant et transformantur ipsa alterna commutatione. ita quod ex aqua fiat aer et conuerso

reuerfo & eade ferles fati renouat oia nalcencia & occide
tia. i. mouetia. p. filies pgressus fetuum quo ad aſalia. & ſe
minum quo ad vegetabilia. & fati et pstringit indifolubi
li cōnexionē cāz actus. i. opationes & fortunās hoium q̄
oēs res cū pficiant. i. pcedāt ab exordis diuine puidē
tie. necesse est eas eſſe imutabiles. ita eniz res optime regū
tur. ſi ſimplicitas manens in diuina mente pmat. i. expli
cet. indeclinabile. i. imutabilem ordinē cāz. Hic at ordo
diuine puidētie coherceat p pta ſcōmutabilitate res muta
biles & aliogn temere. i. caſualiter fluituras. **¶** Notandū
q̄ fatum cōſiderat̄ duplr. vno mō vt ē in cauſis ſcōdis q̄z
ordo & diſpoſitio dicit̄ fati: & ſic fati ē mobile: & res fato
ſubiacentes ſūt mobiles. Alio mō pſiderat̄ fati ſm q̄ de
pendet a prouidētia diuina: q̄ oio imobilis eſt. & ſic fatum
ſortit̄ imutabilitatē & ſic ē res fatales vt ſic ſm ſubſtātiāz
ſunt imobiles. **¶** Notandū q̄ ſi aliqd poſſet declinare ab
ordine puidētiā: tunc puidētia diuina deficeret a ſuo ef
fectu: & hoc redundaret in potentia regentis. Et ſi dicit̄ ſi
oia ſubiacent puidētie diuine. ergo oia eueniūt ex neces
ſitate. dicendum q̄ non: qz deus prouidet res ſicut ſunt fu
ture quedam prouidet neceſſario euenire. & quedam conſi
genter. & de hoc videtur magis in quinto hulus.

¶ Quo ſit tametſi vobis hunc ordinem minime
conſiderare valentibus: conſuſa oia perturbata
qz videant̄: nihilominus tñ ſuos modos ad bo
num dirigens cuncta diſponit. Nihil eſt eniz qd
mali cā nec ab ipſis qdem iprobis fiat: quos vt
vberrime demonſtratū eſt. bonuz qrentes pra
uus error auertit: nedū ordo de ſummi boni car
dine proficiſcens a ſuo quēquā deflectat exordio

¶ Quo ſit. Hic pbia ofidit q̄ ea que apparēt in rebus con
ſuſa: in diuina gubernatione ſunt ordinata dicēs. Quo ſit
ideſt ex hoc q̄ diuina puidētia inenitabile ordinē reb? cō
ſtituit. legē vt & ſi vobis minime valētibus pſiderare hūc
ordinē rez videant̄ vobis oia pſuſa & pturbata. nihilomi
nus tñ modus ſu? .i. ordo p pti? diuine puidētie. diſpo
nit cuncta dirigens ea ad bonū. nihil enim eſt qd cā mali
fiat. nec etiā ab ipſis iprobis. quos bonū querentes pra
uus error auertit. vt pti? demonſtratū eſt. nedū. i. multo min?
ordo fatalis proficiſcens de cardine ſummi boni. i. ab ipſo
deo. deflectat a ſuo exordio. i. a deo qui eſt finis & p rici
pium oiu. **¶** Notandū q̄ dicit̄ malos nihil facere cā mali
cuius oppoſitū p. multi enim mali ſeipſos interimūt di
cendum q̄ nullus opat̄ reſpiciens ad malū: qz oia bonuz
appetunt. Si aut̄ qz malū opat̄: hoc ptingit ſub fantaſia
mali. Nam aliqs in magna anrietate exūs: eſtimat eē bo
nuz fugere anrietatem. & nihil aliud ipſa conſiderans legē
hanc eſtimationem ſeipſum interficiens: & talis priuans
ſe bono ducitur fantaſia boni. quia tunc putat bonum eē
effugere anrietatem priuatione vite.

¶ Que vō inges pōt vlla inigor eē cōfuſio: q̄ vt
bōis tū aduerſa tū proſpera: malis ē tū optata:
tū odioſa cōtingant. Nū igit̄ ea mentis integri
tate hoies degunt. vt quos probos improboſue
cenſuerint: eos quoqz vt i cxiſtimant eſſe necesse
ſit: Atqui in hoc hominū iudicia depungant. &
quos alii premio alii ſupplicio dignos arbitrāt.
Sed pcedam? vt aliquis poſſit bonos malosue
diſcernere. Nū igit̄ poterit intueri illā intēpericē
veluti in corporibus dici ſolet: animorum.

¶ Que vō inges. Hic pbia ſoluit queſtionē quare bona
malis & mala bonis ptingāt. & primo ofidit hoc i general
ſcō magis in ſpāli. ibi. S; ſi aliqs. p pmo aſſignat cām
predicti accidētis ex defectuoſo iudicio hoiu. ſcōdo ex ptra

rio iudicio dei & hoiu. ibi. Nā vt pauca. p pmo facit qd
dictū eſt. ſcōdo declarat per ſimile. ibi. Nō enim diſſimile
p pmo dicit. O Boeti tu inges que pōt eſſe vlla inigor
conſuſio. qz ut bonis aliqñ pſpera aliqñ aduerſa ptingāt
ideſt eueniāt: cū ſemp bonis deberent pſpa euenire: & ma
lis per p rarium aliqñ ptingāt optata aliqñ odioſa: cū ſp
malis deberent odioſa euenire. dicit pbia. Nūquid hoies
degunt. i. viuunt ea integritate. i. integro iudicio mētis. vt
necesse ſit eos eſſe probos quos ipſi cenſuerit. i. iudicāt eē
tales. Atqui pro certo in hoc depungant. i. p rariant̄ iudi
cia hoium. vt quos alii premio alii a bitrant̄ dignos ſup
plicio: ſed pcedam? vt aliqs poſſit diſcernere bonos & ma
los. Nūquid ipſe poterit intueri illaz intimā tempicm. i.
interiores p ditionē & qualitātē aioz velut ſolet dici in cor
poribus. q. d. Ego loquor de animis ſm q̄ hoies pſueue
runt loqui de corporibus. **¶** Notandū q̄ pp defectuoſū
iudicium hoium ptingit. q̄ iudicant eos eſſe bonos q̄ ma
li ſunt & econuerſo. Si ergo iudicant malos eē bonos. & ſi
illis eueniāt mala: putant bonis euenire mala. & ſi bonis
quos iudicant malos eueniāt bona. putant malis eueniāt
bona. Et ideo ſepe putant bonos deprimi: cu; mali deprimuntur
iudicantes malos eſſe bonos: & putant malos ex
tollī. cū boni extolluntur: qz iudicant bonos eſſe malos.

¶ Non enī diſſimile ē miraculū neſciētī cur ſanū
corporibus: his quidā dulcia illis vō amara pue
niant. Cur egri etiā quidā leuibas quidā vō acri
bus adiuuant̄. Ad hoc medicus qui ſanitatē ip
ſius atqz egritudinis modū t p amētumqz dino
ſcit minime mirat̄. Quid vō aioz aliud ſanus vi
det̄ eē q̄ pbitas: quid egritudo q̄ vitia. Quis
enī alius vel ſeruator bonoz vſ maloz depulſoz
q̄ rector ac mediator mentiū deus. Qui cūz ex
alta puidētie ſpecula reſpiciat: quid vnicuiqz cō
uēiat agnoſcit: & qd cōtenire nouit. accōmodat
Nunc iā ſit illud fatalis ordinis inſigne miracu
lum: cū ab ſciēte geritur quod ſtupeāt ignorātes

¶ Non enim diſſimile ē miraculū. Hic pbia declarat h p
ſimile dicēs. Iſtud miraculū non eſt diſſimile: imo valde
ſimile ad ppoſitū neſciētī alicui cur ſanis corporib? his
cōueniant dulcia his amara. et neſciētī alicui cur qdā egri
adiuant̄ leuibas: qdā acerbis. I; h videat̄ mirū neſciētī.
eſt medic? de h nō mirat̄: q̄ cognofcit modū & tempa uen
tū ſanitatē & egritudinis. ſic ſimilr I; hō ignoret qd pue
niat malis & bōis. tñ deus q̄ ſcrutatoz cordiū iſta cogno
ſcit videns q̄ bonis aliqñ pueniunt aduerſa. malis qñqz
proſpera. iō ſic eis diſtribuit & hoc eſt qd ſubdit applican
do ſimilitudinē ad aium dicēs. Quid. n. aliud videt̄. i. ap
paret eē ſal? aioz qz pbitas. & qd aliud ē egritudo aioz.
qz vitia. & qz ali? pſeruatoz ē bonoz. & dpulſoz maloz qz
de? rector & medicator mētū. q̄ cū reſpiciat ex alta ſpecula
puidētie ipſe agnoſcit. qd vnicuiqz pueniat. & qd nouit pue
nre: h accomodat. hie. i. ex h qd dcm ē. ſit iſigne miracu
lū ordinis fatalis. i. ſit illd qd admirāt̄ hoies in ordie fa
tali cū ab ſciēte. i. a deo illd gerit̄. i. ſit qd ignorātes ſtupe
ant. i. admirant̄. **¶** Notandū q̄ eſt bona cōpatio ſanita
tis et egritudinis corporal ad medicuz et pbitatis et vitis
aiozum ad deū. ſicut enim medicus cognofcens cās ſani
tatis et egritudinis: ſcit qd pueniat ſano et egro aliis igno
rantib? et mirantibus. ſic deus cognofcens qualitātē aio
rū ſcit qd bonis pueniat et qd malis: et vnicuiqz ſibi pue
niens tribuit qñqz malis pſpera: bonis aduerſa: de quo
ſtupent ignorantes. **¶** Notandū q̄ ſpecula dī locus altus
aptus ad circūſpiciēdū. et qz de? p puidētiā oia circūſpi
cit. iō ſimilitudinē ipſa puidētia dicit̄ ſpecula. **¶** Notandū
q̄ qz hoies ignorāt q ſit boni et mali ignorant etiā qd vni
cuiqz cōueniat. iō aliq credunt̄ conuenire bonis: q̄ tñ ſm

venerandū nomen seculi sicut martyres. Quidā i expugna-
biles supplicii p̄tulerūt ceteris exemplū. virtutem esse in-
nīctam a malis. que oīa q̄ recte ⁊ disposite fiāt ex eoz bo-
no q̄bus accedere vident nulla est dubitatio. **C** Motandū
q̄ qdam plus timēt q̄ timere deberent aliquā aduerfita-
tem. de q̄bus dicitur in psalmo. **T**repidauerūt timore vbi
non erat timor. **T**alibus deus imittit aduerfitates quib⁹
reliftunt vt cognofcant fe gratia dei poffe refiftere ei qd̄ ti-
mebant. **A**lii autē p̄fumentes de p̄p̄uis viribus despiciūt
tentationes quali potentes refiftere eis. illis deus tentatio-
nes imittit ⁊ p̄mittit eos succumbere vt cognofcant q̄ fra-
gilitas fit humana natura fine diuina gratia.

C Nam illud quoq; q̄ improbis nunc tristia nūc
optata proueniunt: ex eisdem ducitur caufis. ac
de trifibus quidem nemo miratur. q̄ eos malo
meritos omnes exiftimāt. quozū quidē supplicia
tum ceteros ab sceleribus deterrent: tum ipfos
quibus inuehantur emendant.

C Nam illud quoq; hic assignat cās quare malis q̄q;
bona q̄q; mala p̄tugant. Et primo ondit quare malis cō-
tugant mala. scdo quare bona ibi. **L**eta vō. **P**rimo dicit
ex eisdem caufis ducitur. i. p̄batur. q̄ improbis nunc p̄-
uenit: tristia. nūc optata. sed de trifib⁹ que malis eueniūt
nemo miratur q̄ oēs exiftimant eos. i. malos eē meritos
.i. dignos malo: quoz maloz supplicia ceteros deterrent
.i. terrore retrahunt a sceleribus. ⁊ ipfos malos emendāt
quibus inuehantur supplicia. **C** Motandū q̄ p̄bia innuit
tres cās quare malis eueniūt mala. **P**rima est q̄ oēs ho-
mines estimant eos dignos malo. **S**cda q̄ per supplicia
malozum alii a malo retrahūt. **T**ertia caufa quia ma-
li supplicii emendantur.

C Leta vō magnum bonis argumentum loquū-
tur. **Q**uid de huiusmodi felicitate debeant iudi-
care quā famulari sepe improbis cernant. **I**n q̄
re illud etiā dispensari credo: q̄ forfitan alicuius
tam p̄ceptis atq; importuna natura est: vt eū i
scelera poti⁹ exacerbare possit rei familiaris ino-
pia: huius morbo prouidentia collate pecunie re-
medio medetur. **H**ic fedatam probis conscien-
tiam spectans ⁊ secum fortunam suaz comparās
forfitan p̄tinescit: ne cuius ei iucundus vsus est
sit tristis amiffio. **A**duerfabit igitur mores: ac duz
fortunā metuit amittere nequitiam derelinquit.
Alios in clades meritā precipitauit indigne acta
felicitas. **Q**uibusdā p̄missū puniendi ius est vt
exercitius bonis: ⁊ malis esset caufa supplicii.

C Leta vō magnum bonis argumentum loquuntur. **H**ic
assignat caufas quare malis bona eueniant. secundo sol-
uit tacitam q̄nēm sine obiectionem ibi. **N**am vt p̄bis.
Primo dicit. **L**eta vō. i. p̄sp̄ra que malis eueniunt. lo-
quūt idē iudicant bonis magnū argumētū. quid iudica-
re debeant de hui⁹ felicitate. quā sepe cernant famulari
improbis. **N**abent enim probi ex hoc certissimū argumē-
tum q̄ illa non est vera felicitas que malis aduenit: s; fal-
sa deceptio. **T**unc assignat primā cām quare deus malis
cōcedit bona ⁊ p̄sp̄ra: q̄ qdē mali per prospera p̄seruan-
tur a peioribus sceleribus ne fiant fures vel raptores ⁊ vi-
cit. **I**n qua re q̄ malis eueniant p̄sp̄ra illud credo dispē-
sari. i. dispensatione ordinari. q̄ forfitan natura alicuius
mali est tā p̄ceptis ad malum ⁊ importuna. vt inopia rei
familiaris. idē paupertas possit cum exacerbare. i. puo-
care. in scelera sc; ad furtū vel ad rapinam. huius morbo
diuina prouidentia medetur remedio collate pecunie. **T**ūc

assignat secūdā cām talem q̄ ideo malis eueniūt p̄sp̄ra
vt p̄sp̄ritate emendent vitam quā timent ne p̄pter mali-
tiam amittant **U**nde dicit. **H**ic idē aliquis malus: spe-
ctans. i. considerans cōsciētā suam fedatam p̄bris. i. ma-
culatā vitii. ⁊ ipse cōparans secū fortunā. i. p̄sp̄ritatem
suā: forfitan p̄tinescit: vt cuius rei. i. p̄sp̄ritatis iucundus
ē ei vsus illi⁹ fiat tristis amiffio. ⁊ dū metuit amittere for-
tunam derelinquit nequitiam. **T**unc ponit tertā cām di-
cens. **A**liis malis aduenit p̄sp̄ritas vt incidant maiorem
miseriam aduerfatis: q̄ sicut dictū fuit. ii. libro p̄sa. iiii.
In omni aduerfitate fortunē infelicissimuz genus infortu-
nū est fuisse felicem. **U**nde dicit in littera q̄ felicitas idi-
gne aucta. **A**lia littera habet acta. i. inducta alios malos
p̄cipitauit in meritam cladē. i. in miserā. **E**t addit q̄ qui-
busdā malis p̄missū ē. i. concessum. ius puniendi. i. pote-
stas vt sit bonis caufa exercitii in virtutibus ⁊ patientia: ⁊
malis sit cā supplicii. **C** Motā q̄ felicitas quosdam p̄ci-
pitat in clades aduerfatis. vnde samariens. **P**romouet
iniustos fortuna volubiles: vt quos **S**cādere precipites
fecit ad ima rotet. **N**ā grauiore ruit turris tumefacta rui-
na. **E**t grauius pullat alta cypressus bumum. **E**t notā
dū q̄ boni per aduerfitates in virtutibus. ⁊ patientia exer-
centur. **U**nde idem pauper henricus. **A**spera ferre decet
maturant aspera mentem. **E**t bene matura plenius vua
sapit. **P**er nimios estus gelidas transitur ad vndas. **S**ic
q̄ per oppositum dulcia querit homo.

C Nam vt probis atq; improbis nullū sedus est:
ita ipsi inter se improbi nequeūt cōuenire. **Q**uid
cum a semetipsis discerpentibus conscientiaz vi-
ciis quiq; dissentiant: faciantq; sepe que cum ges-
serint non fuisse gerenda decernant.

C Nam vt probis. **H**ic soluit quādā obiectionē. scdo infert
quādā conclusionem. ibi. **E**t quo sepe. **P**rimo dicit.
Aliqs diceret. dixisti q̄ malis est cōcessū ius puniendi vt
sint caufa supplicii aliis malis. hoc non videtur verum q̄
malus non punit malum cū sint similes. hoc soluit p̄bia
dicens. **S**icut probis ⁊ improbis nullum est sedus idēst
cōcordia. q̄ semp inuicē cōtrariant. **I**ta ipsi improbi ne-
queunt inter se conuenire. **Q**uid nī. i. quare nō esset ita cū
quiq; .i. quilibet mali. dissentiat a semetipsis vitii discer-
pentibus. i. distrabentibus conscientiam ipsorum. ⁊ sepe
mali faciant: que cum gesserint. i. fecerint. decernant. i. su-
dicent. non fuisse gerenda. i. facienda. **C** Motandum q̄ in
tantū aliquis ē bonus in quātū seruat ordinem in vltimuz
finē qui finis ē sūmū bonū. ⁊ quillū finē ⁊ ordinē oēs bōi
seruāt. idē oēs boni in eo q̄ boni sunt iucem cōcordāt. ma-
li autem quia hunc ordinem non obseruant ⁊ a semetipsis
discordant mutuo sibi concordare non possunt.

C Ex quo sepe summa illa prouidentia protulit in
signe miraculū: vt malos mali bonos facerent
Nam dum iniqua sibi a pessimis quidē perpeti
videntur noxiōrum odio flagrantēs ad virtutis
frugem rediere: dum se eis dissimiles student eē
quos oderant: sola est enim diuina vis cui mala
quoq; bona sint: cum eis cōpetenter vtendo ali-
cuius boni elicit effectum. **O**rdo enim quidem
cūcta complectit: vt quod ab signata ordinis rō-
ne decesserit: hoc idem in alium tamen ordinem
relabatur: ne quid in regno prouidentie liceat te-
meritati: fortissimus in mundo deus cuncta re-
git cum omnia secula preuidet ac prospicit.

C Ex quo sepe summa illa. **H**ic infert quādā conclusionem
dicens. **E**t quo mali puniunt malos ex hoc diuina p̄ui-
dētia pulit in signe miraculū. s. vt mali facerent malos bo

nos quoque declarat. Nam dum quidam mali videntur per-
peti iniqua a pessimis. ipsi flagrant. i. ardentes. odio noxio-
rum. i. danorum suorum. ipsi redire ad frugem virtutis
.i. ad utilitatem. dum tales student se esse dissimiles illis ma-
lis quos oderant. et addit quod sola diuina vis talis est cui ma-
la sint bona. i. cedunt in bonum: sicut cum malus facit ma-
lum bonum. unde subdit. Cum deus utendo competenter
magis elicit effectum alicuius boni. Ordo enim fatalis cum
ta complectitur. ut quod decesserit ab signata ratione ordi-
nis. i. mali relabatur in alium ordinem. i. boni. ne regno prou-
dentie dei liceat. quid. i. aliquid temeritati. i. inordinationi. et
ponit auctoritatem in greco que tamen sonat. fortissimus in
mundo deus omnia regit. **C** Notandum quod bonum pueni-
ens ex malitia improborum non est imputandum ipsi impro-
bis. sed tamen diuine virtuti que nouit ex malis efficere bona
et ideo deus malum dirigit ad bonum sua intentione et potestate
non tamen homo ideo est extra culpam. qui illud malum agit ma-
la intendit. **C** Notandum quod aliter ordo naturalis. alius ordo
a deo prouisus. Ordo naturalis est ut deum et proximum diliga-
mus. Ordo prouisus est temporalis rerum dispositio que
satum vocatur. et ideo ordinem naturalem sepe dimittimus ali-
quid plus deo diligendo et proximum odiendo. tamen or-
dinem prouisum a deo nunquam effugimus. quia nunquam ali-
ter prouenit quam deus prouidet. et si aliquid recedit ab ordi-
ne naturali relabatur in alium: ut si aliquid est malum quo
ad misericordiam ipsum est bonum in comparatione ad in-
iustitiam. ita quod in regno diuine prouidentie nihil relinquitur
temeritati. i. inordinationi.

C Neque enim probas est homini cunctas diuine ope-
re machinas vel ingenio comprehendere vel ex-
plicare sermone. Hoc tamen prosperasse sufficiat quod
naturarum omnium proditor deus idem ad bo-
num dirigens cuncta disponat. Dumque ea que
protulit in sui similitudine retinere festinat. Ad ma-
lum omne de reipublice sue terminis per fatalis
seriem necessitatis eliminat. Quo fit ut que in ter-
ris habundare creduntur: si disponentem prou-
dentiam spectes: nihil usque mali esse perpendas.
Sed video iam dudum te et pondere questionis
oneratum: et rationis prolixitate fatigatum: aliquid
carminis expectare dulcedinem. Accipe igitur
haustum quo reffectus firmior in ulteriora contendas

C Neque enim probas est homini. Hic philosophia excusat se
de ampliori indagacione carum dicens. Neque enim est probas
homini vel ingenio comprehendere vel sermone explicare.
cunctas machinas. i. causas vel dispositiones opere diuine. i. diuini
operis. hoc tamen sufficiat prosperasse. quod deus proditor. i. pro-
ductor omnium naturarum disponat cuncta dirigens ad bonum
Et dum ea que protulit. i. produxit festinat retinere in simi-
tudine sui. i. in bono. ipse eliminat. i. excludit. per seriem.
i. per ordinem fatalis necessitatis: omne malum de terminis sue
publice rei. i. mundi. quo fit ut mala que creduntur habun-
dare in terris. si spectes prouidentiam disponentem nihil
perpendas usque esse mali. Tunc inuocat Boetium ad con-
solacionem metricam dicens. Video te esse oneratum pon-
dere questionis que difficilis est. et fatigatum prolixitate ora-
tionis. expectare aliquam dulcedinem carminis. Igitur ac-
cipe haustum dulcedinis metrice. quo reffectus. i. recreatus
firmior contendas. i. pergas in ulteriora. **C** Notandum
quod dicit malum nusquam esse in comparacione ad diuinam prou-
identiam. quia malum non est aliqua natura neque aliqua
res. omnis enim natura et res appetit suam perfectionem
Cum autem appetibile habeat rationem boni si malum est
natura et res appetens perfectionem: malum esset bonum
C Notandum quod nullum est malum simpliciter et totaliter

in mundo quin in comparacione ad diuinam prouidentiam
habeat rationem boni. unde expedit multos defectus con-
tingere in vniuerso ne multa bona tollantur. Si enim non
corrumpetur aer ignis non conseruaretur. nec vita le-
onis conseruaretur nisi occideretur agnus vel asinus. ne-
que laudaretur iustitia nec patientia si non esset iniquitas. Ex
quo patet quod multa in comparacione ad nos sunt mala que in
comparacione ad diuinam prouidentiam omnia disponere
sunt quod melius competunt vniuersa bona sunt.

C Metrum sextum quarti libri.

S vis celsi iura tonantis
Pura solers cernere mente
Aspice summi culmina celi.

Illicito federe rerum
Veterem seruant sydera pacem.
Non sol rutilo concitus igne
Gelidum pbebes impedit axem.
Nec que summo vertice mundi
Flectit rapidos vrsa meatus:
Nunquam occiduo lota profundo
Letera cernens sydera mergi.
Cupit oceano tingere flammis.
Semper vicibus temporis equis
Vesper seras nunciat vmbra
Reuehitque diem lucifer almam.
Sic eternos reficit cursus
Alternus amor. sic astrigeris
Bellum discors exulat oris.

C Metrum sextum quarti libri.

S vis celsi iura tonantis. Istud est sextum metrum
huius quarti: quod sicut quosdam dicitur ado-
nicum. sicut quosdam archiloicum. ab inuento
re thetrametrum. Dactylicum a pede predominanti
te. In quo metro probas commendat diuinam prouidentiam in
dispositione rerum. et primo ex parte rerum que diuina dis-
positione reguntur. secundo ex parte dei regentis ibi. Sedet in terra
Primo commendat diuinam prouidentiam in regimine cor-
porum celestium. secundo in regimine elementorum. tertio in re-
gimine temporum. quarto in regimine generabilium et corru-
ptibilium secunda ibi. Nec concordia. tertia ibi. His de cau-
sis quarta ibi. Nec temperies. Primo dicit. Si tu solers
.i. sapientis vis pura mente cernere iura. i. regimina quod mundus
dus regit. celsi tonantis. i. dei: aspice culmina. i. altitudines
summi celi. Illic sydera seruant veterem pacem. i. antiquam con-
cordiam quam eis diuina prouidentia indidit iusto federe. quod sol poci-
t. i. p. omne. rutilo igne. i. calore non impedit gelidum axem
pbebes. i. lucem. nec vrsa que flectit rapidos meatus. i. motus cir-
ca poli septentrionalis nunquam lota occiduo profundo. i. mari
occidentali: cupit tingere. i. mergere. flammis oceano. i. ma-
ri. cernens cetera sydera mergi in mare. et loquitur more vul-
gari. credit vulgus. n. stellas que occidunt descendere in mare. et
vesper. i. venus semper equis vicibus temporis nunciat seras vmbra
noctis. et eadem venus ex his lucifer reuehit diem almam. i. cla-
rum. Sic alternus amor. pueniens ex diuina prouidentia. reficit
eternos cursus syderum. sic. i. per tale mutua concordiam bel-
lum discors exulat. id est expellitur ab oris astrigeris. id est a
regionibus celestibus que gerunt astra.

C Notandum de hac dictione solers que sicut in Iudiciorum interpre-
tatur quasi sollicitus in arte vel vtilis et sic dicitur scribi per
plex. II. Sed sicut in Augustinone dicitur a solon. quod est totum vel
multum. et ars tunc. quasi totus vel multus in arte. et sic debet
scribi per simplex. I. **C** Notandum quod deus magis denotat ton-
nans a tempestate tonandi. quam ab alia tempestate. quod ma-
ior terror per eam incutitur mentibus hominum quam per
aliam.

allam. Unde per temp estatem tonandi hoies magis inducuntur ad recogitandam diuinam potentiam. **C** Notandum q vrsa habens septem stellas circa poluz septentrio nalem mota nunq occidit sed semper mobilis apparz. I3 alie stelle nobis oriuntur 7 occidunt. de venere autem que de nocte sequit solē 7 de mane lucifer dicta precedit soles visum fuit in primo libro metro secundo.

Hec concordia temperat equis
Elementa modis. vt pugnancia
Uicibus cedant humida siccis.
Iungantqz fidem frigoza flammis.
Pendulus ignis surgat in altum.
Terreqz graues pondere sidant.
Hisdem causis vere tepenti
Spirat florifer annus odores.
Estas cererem feruida siccit:
Remeat pomis grauis autumnus.
Hyemem defluas irrigat imber.
Hec temperies alit ac profert
Quicquid vitam spirat in orbe.
Eadem rapiens condit 7 aufert
Obitu mergens orta supremo.

Hec concordia temperat equis. Hic pbia cōmendat regimen diuine puidētie in elementis dicens. Hec pcor dia proueniens ex diuina puidētia. tempat elementa egs modis vt humida elementa pugnancia. i. p traria cedant. siccis. uicibus. i. viceuersa. ita q qnqz pualcant humida. 7 qnqz siccā. 7 q frigoza. i. elementa frigida. iungant fidem. i. p cordiā flammis. i. calidis elemētis. ne vnū totalr aliud corrupat. 7 hec pcor dia facit vt pēdulus ignis surgat i altū. i. moueatur sursum. 7 terre graues pondere sidant. i. deorsum resideāt. Tūc cōmēdat regimen dei circa tempo ra dicens. Hisdem causis. i. silibus causis per diuinā puidētiā ordinatis annus florifer. i. in quo habūdant flo res spirat odores ipso vere. i. tempore veris. tepente. i. in calefcente. estas feruida siccit. i. maturat. cererem. i. fruges. Autumnus remeat. i. reuertit. grauis. i. onerosus. pomis. imber defluas irrigat hyemē. Tūc cōmendat regi men dei circa generabilia 7 corruptibilia dicens. Hec tēpe ries. i. temperata dispositio puidētie diuine alit 7 profert qeqd i orbe spirat vitam. i. qeqd viuut 7 eadem temperies rapiens ea que fecit. condit. i. abscondit. 7 aufert. i. ab esse mergens orta. i. pducta supremo obitu. vltima morte.

C Notandum fm cōmentatorem. s. phisi. p rimum anti quū nihil facit sine scdo antiquo. i. celo. ergo pzia cā gene rationē 7 corruptionē elemētōz 7 diūm in mūdo 7 tempo rū distinctiōez opat mediātibz corporibz celestibz. vñ in lib. de pomo Aristo. scribit q creator oluz sua sapiē tia pparauit speras. 7 in qlibet spca stellas lucidas. 7 de dit iphis virtutem vñandi i hoc mūdo faciendi bonū 7 ma lū mortē 7 vitam 7 incedunt stelle fm virtutes iphis a crea tore datā. fm desiderii 7 voluntatē eius in ascendendo 7 descendendo. nunc de oriente ad occidentem. nunc de occi dente ad oriens sine ptradictione. 7 oēs stelle sunt sicut ser ui dño obedientes. 7 cursus 7 motus earum non est a sei iphis nec virtute earuz. sed est creator qui facit eas moueri

Sedet interea conditor altus:
Rerūqz regens flectit habenas.
Rex 7 dominus: fons 7 origo.
Lex 7 sapiens arbiter equi:
Et que cum motu concitat ire.
Sistit retrahens: ac vaga firmat:
Sedet interea cōditor altus. Hic cōmēdat puidētiā

diuinam ex pte dei regentis dicens. Interea dum res sic geruntur. altus p ditor. i. summus creator rex deus. sedet. i. in se inmutabiliter manet regens oia. flectit. i. moderat habenas rex. i. frena exis rex per sapientiam gubernatio nis. vñs per potentia creationis. fons ois bonitatis. 7 ori go ois 7 ipse a nullo: lex oia ligans. 7 sapiens arbiter. i. iu dex. equi idest equitatis omnibus retribuens fm iustitiaz que. i. lex oia regens. pccitat. i. excitat entia. ire. i. pcedere ad esse motu. i. p motū 7 sistit. i. pmanere facit ad tps in el se retrahens oia ad non esse. 7 ipsa firmat per gratiam va ga. idest instabilia per naturam.

C Nam nisi rectos reuocans itus
Flexos iterum cogat in orbes.
Que nunc stabilis continet ordo:
Dissepta suo fonte fatiscant.
Hic est cunctis communis amor:
Repetuntqz boni sine teneri.
Quia non aliter durare queant.
Nisi conuerso rursus amore.
Refluant cause que dedit esse.

C Nam nisi deus reuocās rectos itus. i. rectū pgressum q est ab esse ad non esse. cogat. i. reducat entia in flexos or bes. i. in quasdā circulations. ea que stabilis ordo diuine prouidentie cōtinet. ipsa dissepta. i. sepata. a suo fonte. i. a suo pncipio qd est deus. fatiscant. i. deficient 7 ad nihil lum deuenient. Hic fons est cōis amor cunctis entibus. 7 cūcta repetunt. i. appetunt. teneri. i. pseruari sine boni. i. p finem boni. qz res aliter non qant durare. i. in esse perpetuari. nisi puerlo amore. refluant. i. redeāt cause. i. ad cām primā que dedit eis esse per creationē. **C** Notandū q en tia reguntur a deo p quādā circulationē fm quā quodaz mō perpetuant in esse. verbi gratia. De? sic disposuit res vt ex semine proueniat herba. 7 ecouerfo ex herba produ catur semen. sic in generatione elementoz fit qdam circu lus dum ex aere generat ignis 7 iterū ex igne aer. Item i creaturis rōnalibus que progrediūt a deo pductiōe nāe: fit iterum reflexio ad ipsum deum per reductionez gratie vt sic nihil pmaneat in rebus ens 7 pfectū nisi per quādā circulationem. 7 hoc innuit pbia in littera. **C** Notandum qz finis ad quē oia naturali appetitu tendunt est ipsuz sum mum bonum quod est deus. hūc fines consequuntur rō nales creature p opationē intellect 7 volūtatis. Sed irra tionales creature cōsequūtur ipm solū p hoc q ipm rep sentant per quādā ptipationez eēndi. 7 ideo eodē appeti tu naturali quo aliqd appetit suū esse. eodem appetitu. ten dit in suum vltimum finem. 7 hoc innuit in littera cum di cit. Hic est cunctis communis amor.

Prosā septima libri quarti.
Am ne igit vides qd hec oia q diximus
cōsequat. **B.** qd nā inq. **P.** Dēm in
quit bonā prorsus esse fortunā. **b.** Et q
inquā fieri pōt. **p.** Attende inquit. cū ois fortuna
vel iocunda vel aspera: tū remunerandi erer cēdi
ue bonos tū puniendi corrigendiqz iprobos cā
deferat: p3 q ois bona quā vel iustā cōstat eē vel
vtile. **b.** Namis quidē inq3 vera rō: Et si quā pau
loante docuisti prouidentiam fatiue consideres:
firmis viribus est nira sententia

C Prosā septima quarti libri.
Am ne igit vides. Ista ē septima et vltima pfa
hui? quarti in qua pbia deducit quādā cōclu
sionē ex pmissis. Et pzo facit hoc. secūdo sub
iungit quādam exhortationem. secūda ibi.

Quare inquit. Primo ponit cōclusionē intentā. secundo cōpat eā ad opinionē vulgi. scda ibi. Sz eā. Primo dicit Uides ne iā o boeti quid cōsequat̄ hec oia que dixim⁹. dicit boeti⁹. Quid inq̄z ⁊ philosophia. Cōz fortunā prozsus eē bonā dicit boeti⁹. ⁊ q̄ inq̄z. i. quōd hoc pōt fieri. Cui phi losophia. Atēde inqt. Cū ois fortuna siue iocūda siue aspe ra. deferat̄ cā remunerādi vel exercendi bonos vel cā pu niendi vel corrigēdi ipobos p̄z q̄ ois fortuna ē bona q̄z vel cōstat esse iustā sicut illa que punit malos. ⁊ p̄miat bo nos. vel cōstat esse vilē. sicut que exercet bonos ⁊ corrigit malos. dicit boetius nimis. i. valde vera est ratio. ⁊ si pui dentiā quā pauloante docuisti. ⁊ fatū considerem. tunc sen tentia est nira. i. firmata firmis virib⁹. i. rōnibus.

¶ Notandū q̄ ex quo s̄m diuinā prouidentia bonis ⁊ mal nūc prospera nunc aduersa eueniunt: bonis p̄pter remune rationem prospera: et propter exercitationem in virtutib⁹ aduersa. p̄z q̄ p̄spera fortuna remunerans et aduersa exer citans est bona. Item cum prospera fortuna malos emen det vt visum est prius et aduersa ipsos corrigit et iuste pu niat patet ipsam etiam esse bonam.

¶ Sed eam si placet inter eas quas inopinabiles pauloan̄ posuisti nūerem⁹. P. Et quid inquit. B. Quia id hominū sermo cōis vsurpat. ⁊ qui dē crebro quorūdā malā eē fortunā. p. Uis ne in quit igit paulisp̄ vulgi sermōibus accedamus. ne nimium velut ab hūanitatē vsu recessisse videamur. B. At placet inq̄. p. Nonne igitur bonū censet eē qd̄ p̄dest. b. ita est inq̄. p. Que vō aut exercet aut corrigit prodest. b. fateor̄ iquā. p. bo na igitur: b. Quid ni. p. Sed hec eorum est: qui vel in virtute positi cōtra aspa bellum gerūt: vel a vicis declinantes virtutis iter arripiūt. b. Ne gare inquā neq̄o. p. Quid vō iocunda que in pre miū tribuit bonis. Nū vulgus malā eē decernit b. Nequaq̄. Verū vti est ita quoq̄ esse optimā censet. p. Quid reliqua que cuz sit aspera ⁊ iusto supplicio malos cohercet. Num bonam popul⁹ putat: b. Immo omnium inquam que excogitari possunt iudicat esse miseriamam. p.

¶ Sed eam si placet. Hic cōpat hanc cōclusionē ad opinio nē vulgi ostendens eam vulgo esse inopinabilem. et ingrit quid vulgus sentiat de qualibet fortuna. secūdo ex opinio ne vulgi concludit quoddam contrariū ipsi vulgo sibi. Uide igitur. dicit ei go. O philosophia si placet eam opinio nem q̄ omnis fortuna bona sit numeremus inter eas opiniones quas pauloante posuisti inopiabiles. dicit phi losophia quid. i. propter quid Boetius dicit. quia cōmu nis sermo hominū vsurpat istud. i. in vsu capit quorun dā fortunā esse malam quorundam bonam. ⁊ dicit philo sophia. Uis ne o Boeti accedamus paulisp̄ sermōib⁹ vulgi. ne nimium videamur recessisse a cōi vsu hominum dicit. Boetius. vt placet. ⁊ philosophia nōne censet bonum quod prodest. dicit. boetius. ita est. ⁊ philosophia. fortu na que aut exercet aut corrigit prodest dicit Boetius fate or̄ inquā. Ideo cōcludit philosophia. Omnis fortuna bo na est que exercet ⁊ corrigit. Dicit boetius. Quid ni. idest quare non. Et addit philosophia. Hec fortuna que exercet est eoz hominū. qui positi in virtute gerunt bellū contra aspera. sed fortuna que corrigit est eorum hominum qui declinantes a vicis arripiunt iter virtutis. Dicit boetius. Negare nequeo. Q uerit philosophia. Quid est de for tuna iocunda. que tribuitur bonis in premiū. nunq̄ vul gus decernit. idest iudicat eam esse malam. dicit Boeti⁹ Nequa q̄: sed censet. i. iudicat eam esse optimā sicut est. q̄

rit vterius philosophia. Quid est de reliqua fortuna que punit. que cum sit aspera ⁊ cohercet malos iusto supplicio nunquid populus. idest vulgus putat eam esse bonam. dicit Boetius. Immo iudicat eam esse miseriamam omnium que excogitari possunt. ¶ Notandum q̄ omnis fortuna vel est ad exercendum bonos ⁊ corrigendum malos homi nes. vel est ad remunerandum bonos ⁊ puniendum ma los. fortuna que est ad exercendum bonos ⁊ ad corrigen dum malos homines vtraq̄ est bona. etiam secundū opi nionem vulgi. quod probat philosophia. Illud quod pro dest bonum est. sed fortuna que exercet bonos homines p̄ dest bonis. ⁊ que corrigit malos prodest malis. ergo vtra q̄ est bona. fortuna autem que exercet est bonorum qui gerunt bellum contra vicia. fortuna que corrigit est malo rum qui declinant ad virtutes. fortuna autem que remu nerat bonos. bona est etiam secundum vulgares. sed que punit malos omnium pessima est s̄m vulgares. ⁊ hanc opi nionem vulgi de vtraq̄ fortuna philosophia tāgit in lfa.

¶ Uide igit ne opinionē populi sequentes quōdaz inopinabile valde confecerimus. b. quid inquaz p. Ex his enim ait que cōcessa sunt euenit eoz quidē qui sunt vel in possessione: vel in profectu: vel in adeptiōe virtutis oēm quecūq̄ sit bonā: in improbitate vero manentibus oēm pessimam ef se fortunam. b. Hoc inquam verum est: tametsi nemo audeat confiteri. p.

¶ Uide igit. Hic philosophia ex cōcessis a vulgo cōcludit quoddā inopinabile ⁊ cōtrariū vulgo. i. malā esse fortunā tantū maloz. cū tñ opineē vulgus vt plurimū malā for tunā euenire bonis ⁊ dicit. Uide ne nos sequētes opinio nē populi. i. vulgi cōfecerim⁹. i. cōcluserimus quoddā val de inopinabile apud vulgū. Quid inq̄ dicit boetius et philosophia. Ex his enī que cōcessa sunt s̄m opinionem vulgare euenit q̄ eoz qui sunt in p̄fecta possessione virtu tis vel in p̄fectu vel in adeptiōe virtutis. oēm fortunā esse bonā siue sit prospera siue aduersa. manentibus aut̄ in im probitate oēm fortunā esse pessimā. et dicit Boetius. hoc vez ē s̄m vulgares: q̄zuis nemo audeat confiteri s̄m veri tatem. quia in rei veritate ois fortuna bona est tam bono rū q̄ malozum vt probasti. ¶ Notandum q̄ omnis for tuna bona vel est remunerans: vel exercens. vel corrigēs. fortuna remunerans est eoz qui sunt in possessione vir tutis. fortuna exercens est eoz qui sunt in profectu vir tutis. fortuna corrigens est eoz qui incipiunt esse vir tuosi. Ex quo relinquatur q̄ eoz qui permanēt in malitia sit fortuna pessima et hoc verū est s̄m opiniones vulgares ¶ Nota q̄ quelibz fortuna potest dupliciter considerari. i. Uno modo in compatione ad causam vniuersalem que omnia regit et disponit ordinando singula in fines eis cō uenientem. sic omnis fortuna bona est vt probatū est. vel pōt cōparari fortuna ad istum cui euenit. ⁊ sic solum illa dicitur bona que aliquod bonum confert illi cui aduenit et illa mala que nihil boni confert.

¶ Quare inquit ita vir sapiens moleste ferre non debet quotiens in fortune certamen adducitur: vt virum fortem non decet indignari quotiens increpuit bellicus tamultus: vtriq̄ enim huic quidem glorie propagande: illi vero confirman de sapiētie difficultas ipsa materia est. Ex quo et enim virtus vocatur. q̄ suis viribus nitens non superetur aduersis. Neq̄ enim vos in proue ctu positi virtutis diffluere deliciis: ⁊ emarces cere voluptate venistis. Prelium cum omni fortuna nimis acre censeritis. Ne vos aut tri stis opprimat

his opprimat: aut iocunda corrumpat firmis mediū viribus occupate. Quicquid autem infra subsistit: aut ultra progreditur: habet et corruptū felicitatis: et non habet premiū laboris. In vestra est. n. situz manu qualē vobis fortunam formare malitis.

Omnia enim quae videtur aspera nisi aut ererect: aut corrigit punit.

Quare inquit ita. Hic philosophia facit quandā exhortationē dicens. Ex quo oīs fortuna est bona sapiens vir si debet moleste ferre. quoties adducit in certamē fortunē. i. sū fortuna. et nō decet fortes virū indignari. i. turbari quoties increpuit. i. insonuit. bellicus tumultus. i. strepitus. Nam ipsa difficultas bellandi et resistendi fortune est virtutis viro forti et virtuoso materia. i. causa glorie propagande. exercitiū enim bellicū est causa glorie viro forti. Illi vero. s. viro virtuoso resistētia fortune est materia. i. causa cōfirmande sapientie. i. virtutis. Ex quo. i. ex qua victoria talis difficultas virtus vocat. dicit enim virtus eo quod sula viribus nō superet aduersis. et subdit. Neque. n. res positi in pfectu. i. in via virtutis. venistis in mūdū diffurre delictis et emarcescere voluptate: pretiū nimis acre cenlebitis. i. iudicabitis fieri cū oī fortuna. ne tristis fortuna opprimat eiicendo in desperationē aut iocunda corrumpat alliciendo ad voluptatē. occupate. i. tenete ergo mediū virtutis firmis viribus. quod quod infra subsistit a medio virtutis deficiendo. aut ultra progreditur. mediū virtutis excedendo illud habet corruptū felicitatis. i. virtutis et nō habet premiū laboris et in vestra manu. i. pte sitū est. qualē virtutē vobis malitis. i. magis velitis formare. s. bonā vel malā. Oīs. n. fortuna que videt aspera. aut ererect bonos et punit malos et sic bona est. Nota dū quod philosophia hortat sapientem ad magnanimitatē cū dicit. Sapiēs nō debet moleste ferre fortunā. Nam s. aristoteli. in ethicis. Sapiēs bene scit ferre fortunas quod habet sine viupio sicut tetragonū. Corp. n. tetragonū quocūq; proficit firmiter stat et magnanimus est qui cōtra difformes insultos fortune vnanimi mētis cōstātia militat. Nota dū quod virtus consistit in medio inter duo vicia extrema ad quorū vnum impellit pspira fortuna ad aliud aduersa. verbi gratia. Aduersitas impellit ad desperationē et timiditatē. pspiritas autem ad psumptionē et audaciā. inter que consistit mediū virtutis cuius excessus vel defectus est viciosus. et hoc innuit philosophia in littera: Nota quod in pte hoīs est facere fortunā sibi qualē vult. s. bonam vel malā quod declarat philosophia in aduersa fortuna. quod si eā accipimur bono aīo p exercitiū et correctiōe ipsa est bona. Si autem eā toleramur malo aīo etiā pro pēa ipsa mala est.

Admetriū septimū quarti libri.

Bella bis quinque operatus annis. Altor atrides frigie roinis Fratris amissos thalamos ptauit.

Ille dum graie dare vela classi Optat: et ventos redemit cruore: Eruit patrem: miserumque tristis Federat nate iugulum sacerdos.

Admetriū septimū quarti libri.

Bella bis quinque. Hic incipit septimum et vltimū metru huius quarti quod dicitur saphicū ab iūctore trochaicū a pede pfrante. in quo philosophia cōfirmat suā exhortationē exēplo viroz fortū q spretis voluptatib; magnos subierūt labores spe laudis et glie. et pīo pōit plura exēpla. scdo hortat nos ad imitationē eoz sibi. Ite nūc fortes. Ista pars posset diuidi in tot partes quot exempla ponit que patebūt. Iprimū exēplū est tale. Paris filius priami regis troyanoz in greciā pfectus rapuit vxorē helenam Adnelai. et duxit eam

in frigiā regionē. Adnelaus autem cōquestus fratri suo agamēnoni hoc factū agamēnon cōuocatis pscipib; grecorū trāstretauit in frigiā et obsedit troyā decē annis. quā eādē destruxit et maiorib; interfectis populū captiuauit.

Cū autem agamēnon pscificeret versus troyam deuenit in quādā insulā vbi factus est ei ventus cōtrari. et regnauit vates quod esset faciendū. qui dixerūt quod nō haberet vetū pspere rū nisi placaret dianā sacrificando ei suā filiā. Cui licet videret durū pp pietatē paternā. tñ suadente vlixe spe laudis et glie sup victoria obtinēda cōsensit vt eā immolaret: quo facto obtinuit ventū pspere ad voluntatē. dicit ergo in littera. Atrides. i. agamēnon atride fili; exis vltor operatus bella bis quibus. i. decē annis ptauit. i. purgauit. vlti scdo amissos thalamos. i. vxorē cōtēptā in thalamo fratris menelai. ruinis. i. destructiōibus. frigie. i. troye. que sita fuit in frigiā. dū ille agamēnon. optat dare. i. exponere vela graie classi. i. nauī grecali. et dū redemit ventos cruore filie sue. ipse eruit. i. deposuit. patrē. i. pietatē paternā et sacerdos tristis exis federat. i. federe sacrificat. miserum iugulū. i. collū vel guttur. nate. i. filie agamēnonis: s. n. buguionē iugulū est idē quod guttur vel gutturis incisio.

Flexit amissos itbacus sodales.

Quos ferus vasto recubans in antro Adersit immani poliphemus aluo. Sed tamen ceco furibundus ore Bandium mestis lachrymis rependit.

Flexit amissos. Hic philosophia ponit sūm exēplū in quo declarat fortia acta ipsi vlixis itēdēs talē fabulā. vlixe rediēs de bello troiano. et. ānis errauit in mari sustinēs multa aduersa: eādē casualiter vēit ad antz poliphemi qui erat māxim; gigas hñs vnicū oculū in fronte. qui socios vlixis occidit et vorauit: super quo vlixe tristatus sustinuit vsq; quo pdict; gigas cibo repletus obdormiret. quo dormiente oculū quē in fronte habuit eruit. qui euigilās furibundus quesuit vlixe: sed excecatus eū inuenire nō potuit.

Dicit ergo in littera. Itbacus. i. vlixe ab itbaca regione vel ab auo suo itbaco sic dictus ille flexit. i. deflexit amissos sodales quos ferus poliphemus recubans. i. morās in vasto antro. idest magno. merfit immani aluo. i. magno ventre. sed tñ vlixe furibundus rependit. i. restituit. gaudiū mestis lachrymis. i. suis tristitiis. ore idest facie poliphemi ceco. idest excecato.

Herculem duri celebrant labores.

Ille centhauros domuit superbos.

Hercule duri. et. Hic ponit aliud exēplū in quo describit acta herculis et labores eius quod fingit meruisse cclum dices. Duri labores assūpti. celebrant. i. celebrē reddunt hercule. Cui pōit primū laborē. s. domationē centhauro rū dices. Iste hercules domuit cēthauros supbos qui eū cōtēpserūt. Cūbi notādū quod cētauri monstra quedā vicia sūt ex medietate hoīs et ex medietate thauri: quos poete fingūt genitos ex semie Trionis quod ptecit in nubē. qua Juno circūdederat se fugiēs a facie eius volētis cū ea cōcubere. hos cēthauros hercules domuit. Cū. n. puenissēt ad ludū palestine in monte soloz. Hercules cōgressus cum eis ipsos vsq; ad effusionē sanguinis prostrauit.

Abstulit seuo spoliū leoni:

Abstulit seuo spoliū. Hic ponit scdum laborē herculis dicens. Hercules abstulit spoliū. i. pellē seuo leōi. Cūbi notādū quod in silua Menica fuit quādā leo crudelissimus quod homines totius regionis inuasit: quē aggressus hercules pro liberatione patrie ipsum interemit et corians ipsū pellem pro spolio abstulit.

Fixit et certis volucres sagittis.

Fixit et certis volucres sagittis. Hic ponit tertium labores dicens. Hercules fixit volucres. idest arpias certis sa

gittis. **U**bi notandum qd rex fini⁹ filios suos excecavit qui nouerā suam de stupro accusauerant ppter quod in uisā deorū ipse est excecatus: et apposite sunt ei arpie. id est volucres virginēi vultus. rapientes cibum de mensa eius quas hercules sagittis suis fixit et fugauit.

Poma cernenti rapuit draconi.

Aureo leua grauior metallo.

Poma cernenti rapuit draconi. **H**ic tangit quartū laborem dicens. **H**ercules rapuit poma draconi cernenti. i. custodienti illa rapuit aureo metallo. id est cū claua aurea **H**ercules inq̄ factus grauior. i. fortior. leua. i. manu.

Ubi notandū qd septem fuerūt filie atlantis habentes ortum aureum cū pomis aureis que draco custodiebat.

Hercules autem supueniēs draconi poma aurea abstulit

Cerberum traxit triplici cathena.

Cerberum traxit triplici cathena. **H**ic ponit quintum laborem dicens. **H**ercules cerberum. i. canem infernalē traxit ab inferis triplici cathena. **U**bi notandum qd piritheus volens sibi desponsare reginam inferni. hercules et thesenm et alteros viros fortes assumpsit quibus venientibus ad infernū: cerberus ianitor inferni ipsos latratu suo impedit. **H**ercules autem ipsum tribus cathenis vinxit: vltimū alios ipsum traxit de inferno triplici cathena. quia dicitur habere tria capita canina triplici cathena vincta.

Victor imitem posuisse fertur

Pabulam seuis dominū quadrigis.

Victor imitem. **H**ic ponit sextum laborem dicens. **V**ictor. s. hercules fertur posuisse imitem dominū. s. diomedem in pabulum seuis quadrigis. i. equis quadrigam trahentibus. **U**bi notandum qd diomedes fuit rex tracie. qui equos suos pauit humana carne. quem hercules interfectum dedit suis propriis equis deuorandum.

Hydra combusto perit veneno.

Hydra combusto perit. **H**ic ponit septimū laborem dicens hydra. i. serpens perit combusto veneno suo. **U**bi notandū qd in lerna palude fuit quidā serpens habens plura capita quoz vno preciso succrescebant tria. quē hercules aggressus sagittando cum non videret se proficere collecta cōgerie lignorum ipsum cōbussit.

Fronte turbatus achelous amnis

Ora demersit pudibunda ripis.

Fronte turbatus. **H**ic ponit octauū laborem herculis. vbi sciendū qd cum hercules vellet deducere filiam cuiusdam regis que dicebat deianira flumī⁹ achelous quē debebat transire mutauit se in diuersas formas pugnādo cōtra herculem. cū autem vltimo mutasset se in speciem tauri. hercules ipso defecto abstulit sibi vnū cornu. quod sacrificauit copie. id est deo fortune. propter quod achelous ueracundia confusus fugit et in aquis latuit. vnde dicit in littera Achelous amnis. id est ille flumīus fronte turbatus propter ablationem cornu. ipse demersit in ripis ora pudibūda. qz latuit pre pudore in ripis.

Strauit antheum libicis harenis.

Strauit antheū li. hare. **H**ic ponit nonū laborem dicens. hercules strauit. s. occidit antheū illū gigantē harenis libicis. i. harenis libie regionis. **U**bi notandū qd antheus erat gigas de terra progenitus cuius erat talis virtus: qd si alī quādo ex fatigatione debilitaret tactu terre statim recuperabat vires. **Q**ui cū exercebat magnā tyrānidē in libia aduenit hercules et cōgressus cum eo dū simul luctabant. **L**um autē antheus sentiret se debilitari sponte cecidit in terrā. et sic resupsit vires: quod hercules cognoscēs ipsuz a terra cleauit: et supra pectus suam ipsum tenendo oppressit quousqz spiritum eralaret.

Cacus euandri satiauit iras.

Cacus euandri satiauit iras. **H**ic ponit decimū laborem. **U**bi notandū qd cacus fuit monstrū euomēs ignē per os

eius pater fuit vulcan⁹. manebat autē cacus in monte auentino spoliās et occidēs homines et furto plurimū insistēs: cum autē hercules veniret de hispania ducens secū multos boues. **L**acus quosdā boues herculis furabatur et traxit eos in antrū suū retrosum p caudas ne furtum pateret: cū autē hercules quereret boues per mugitū vnus bouis peruenit ad antrū cachi. quo extracto ipz interfecit: cuius morte placata est ira euandri. quē idē cacus multū offenderat. vñ dicit. **L**ac⁹ supple morte sua quā passus ē ab hercule. satiauit. i. cōpescuit iras euandri quē cacus multū offenderat.

Quosqz pressurus foret altus orbis

Setiger spumis humeros notauit.

Quosqz pressurus. **H**ic ponit vndecimū laborem herculis. **U**bi notandū qd in archadia erat quidā aper deuastans totā regionē: quē cū hercules agitarēt: aper sibi insultās humeros herculis spuma maculauit. quē aprū tandem iter fecit. vñ dicit. **S**etiger. i. aper gerens fetas. notauit. i. maculauit humeros herculis. s. spuma vel salina. quos hūeros altus orbis foret. i. erat pressurus. quia vt statim patebit. hercules humeris suis celum sustulit.

Altimus celum labor inreflexo

Sustulit collo. preciumqz rursus

Altimi celum meruit laboris.

Altimus celū labor inreflexo. **H**ic ponit duodecimum et vltimū laborem eius. vbi notandū qd atlas fingit fuisse quidā gigas supportās celū humeris suis. hic fatigatus rogauit herculem vt celū supportaret. quousqz ipse respiraret: quod et hercules fecit et p hoc celū meruit. vnde dicit vltimus labor herculis fuit qd sustulit. i. supportauit celū collo inreflexo. i. inclinato. et rursus meruit celum tanqz p eum vltimi sui laboris.

Ite nunc fortes vbi celsa magni

Ducit exempli via: cur inertes

Terga nudatis. superata tellus

Sydera donat.

Finit liber quartus

Ite nunc fortes etc. **H**ic hortatur philosophia ad predictozū fortūū virorū imitationē. **V**. **I**te nūc fortes. resistētes aduersitatib⁹. ite illuc vbi ducit via celsa. i. ardua. magni herculis. que est via virtutum et via magni exempli ad agrediendum fortia: et tunc inuehitur contra tardos et viciosos. **V**. **L**ur vos inertes. id est homines sine arte. sicut homines desidiosi. cur nudatis terga. i. dorso vestra fugiendo labores et aduersa. nam tellus. i. terrena concupiscentia superata donat homini sydera. i. celum. quia superata terrena concupiscentia efficitur homo dignus celo quod est locus deoz et spirituum. **N**ā fm aristotelē primo celū et mundi. **O**ēs enī locū qui sursum est deo attribuit et barbari et greci quicūqz putant deum esse. de quo loco dicit. **P**lato in fedrone. **C**iri speculatiui viuētēs fm vitā contēptiuā: celestes sedes recipiūt in quib⁹ felicitate deoz potitiur: qua felicitate nos faciat participes **I**esus christ⁹ qd ē de⁹ sup oia benedictus in secula seculoz. Amen.

Incipit liber quintus.

Prosa prima.

Dixerat: orationisqz cursum ad alia quedam tractanda et expedienda vertebat. **B**. **T**ū ego. **R**ecta quidem inquā exhortatio: tuāqz prorsus auctoritate dignissima. **S**ed qtu dudum de prouidentia questionem pluribus aliis implicitaz esse dixisti re experior. **Q**uero. p. an esse aliquid omnino: et quidnam esse casum arbitreris. p.

Incipit

Explicit liber quartus. Incipit quintus.
Terat orationisq; cursum. Hic incipit quintus
liber Boetii de consolatione philosophie cuius
est prima prosa: in qua philosophia vult soluere q̄

dam dubia suam determinationē cōsequētia de fato & p̄-
 uidentia: videt̄ enī ex dictis q̄ casus nō sit. q̄ si oīa sūt p̄-
 uisa ita q̄ nihil eueniat p̄ter ordinē p̄uidētie diuine: v̄t q̄
 nihil casualiter eueniat. q̄ casus ip̄ortat euentū iopinātū.
 Itē videt̄ ex dictis q̄ liberū arbitriū nō sit. q̄ oīa dispo-
 nunt̄ s̄m ordinē fatalis necessitatis. liberū autē arbitrium
 necessitatē excludit. videt̄ ergo si ponit̄ p̄uidētia & fatuz
 q̄ oīno excludat̄ liberū arbitriū. Philosophia ergo in p̄-
 senti libro inq̄rit vtrū casus sit & qd̄ sit: & inq̄rit vtrū liberū
 arbitriū. supponendo argumēta quib̄ liberū arbitrium
 eū p̄uidētia diuina nō videt̄ posse stare. post hoc ponit̄ fal-
 sam solutionē quorūdā quā ip̄obatur & ponit̄ propriā quā
 rōnibus cōfirmat: & de eternitate determinat & alia plura
 sicut patebit. Et diuidit̄ iste liber in vndecim partes. quia
 sex sunt p̄se & quinq; metra ei: que partes & q̄ ip̄is deter-
 minant̄ patebit in p̄cessu libri. In p̄ia p̄sa determinat̄
 de casu. & p̄io boetius t̄git acta p̄bie cōmendās eius ex
 hortationē factam: & mouet̄ questionē de casu. Secundo
 p̄bia excusat̄ se ab eius determinatione & boetius illā excu-
 sationē remouet. Tertio p̄bia determinat̄ de casu: secūda
 tibi. Tum illa festino. tertia tibi. Tum illo morē. p̄rimo
 dicit̄ philosophia dixerat̄ hec p̄dicta: & vertebat̄ cursū ora-
 tionis. i. sermonis ad tractādā quedā alia atq; expediēda
 Tunc ego boetius inq̄uit O p̄bia recta ē tua exhortatio fa-
 cta: & p̄orsus ē dignissima auctoritate. s; q̄ tu v̄dū dicit̄
 si feta p̄sa q̄rti libri. q̄stionē de p̄uidētia ip̄licitā. i. ip̄lica-
 tā eē pluribus aliis. s. questionib̄ ego experior re. i. reali-
 ter. quoc̄o enī an arbitreris casū oīno aliqd̄ esse supple in
 rerū natura: & quidnā arbitreris esse casū supple in rerū
 natura. C̄notandū p̄ hoc q̄ dicit̄ boetius dixerat. Inuit̄
 p̄biam iam expediuisse que ad sui speculationē spectabāt:
 & ita determinasse p̄cipalē huius libri int̄tionē & p̄bia ver-
 tebat̄ cursū orationis. i. orationē currētē: q̄ oratio p̄bie nō
 impediēbat̄ ignozātia docētis: nec tarditate dicētis: hāc
 orationē vertebat̄ ad quedā alia tractādā. que autē fuerūt
 illa boetius nō exprimit. q̄ forsūtā sua opinione min̄erāt
 desiderāda vel forsūtā q̄stū ad p̄positū extranea. C̄notandū
 q̄ dicit̄ exhortatōes p̄bie fuisse rectā. q̄ p̄bia hortabat̄ ad
 virtutes & ad cōtēptū fortuitoz. talis autē exhortatio que
 sit ad bonū p̄sequendū & malū fugiendū recta est. & dicit̄
 exhortationē philosophie & dignissimā auctoritate. q̄
 qd̄ a sapiente dicit̄ auctoritate sapiētis dignū reputat̄.

Tum illa festino inquit debitū p̄missionis ab-
soluere: viamq; tibi quā patriā reueharis aperi-
re. Hec autē & si putilia cognitu: tamē a propo-
si nostri tramite paulisp̄ auersa sunt. Verendum
q̄ est ne deuīs fatigatus ad emetiēdū rectū iter
sufficere nō possis. B. Ne id i q̄ p̄orsus vere a-
re. Nam quietis mihi loco fuerit ea q̄bus marie
delector agnoscere: sicut cū oē disputatiōis tue lat̄
indubitata fide constiterit: nihil est quod de se-
quentibus ambigatur.

Tum illa festino inquit. Hic p̄bia excusat̄ se de huius opi-
nionis vel q̄stionis determinationē. Et boetius illā excusa-
tionē remouet dicēs. Philosophia inquit. Ego festino absoluere.
i. p̄ficere debitū p̄missionis. & apire tibi viā quā reueharis
ad patriā. Hec autē q̄ tu queris de casu. & si p̄ huius. sunt p̄-
utilia cognitu. i. cognitōe tamē paulisp̄ auersa sūt a trami-
te. i. via. nostri p̄positi & dicit̄ paulisp̄. q̄ nō sunt totaliter
auersa: s; aliquatū elucidant̄ p̄missa: & est verendū. i. ti-
mendū. ne tu fatigatus deuīs. i. questionib̄ extraneis. nō
possis sufficere ad emetiēdū. i. trāscēdū rectū iter. v̄t boe-
tius. O p̄bia ne illud vereare. i. nō timeas q̄ hoc fuerit mi-

hi loco getis: agnoscere ea quib̄ maxime delector. & cū oē
 latus. i. circūstātia tue dispositiōis mihi p̄stiterit fide indu-
 bitata nihil ē q̄ ambigat̄ de sequētib̄. C̄notandū q̄ di-
 cit̄ q̄ via reueharis patriā hic patriā vocat̄ beatitudinē q̄
 prius inuenire docuit. Illa autē p̄ que homo peruenit ad
 ip̄am sunt virtutes. de q̄b̄ Boetius itēdebat̄ agere nō in b̄
 libro. sed in vltimis libris musicę sue agēdo de musica hu-
 mana. int̄tionem autem suam nō complēuit. quia a re-
 ge theodorico morte p̄uent̄ fuit.

Tum illa. Adorem inquit geram tibi: simulq; sic
erosa est. Siquidē inquit aliquis euentū temera-
rio motu: nullaq; cāz cōneriōe p̄ductū casū eē d̄
finiat: nihil oīno casū eē cōfirmo: & preter subie-
cte rei significatiōe inanē p̄sus eē vocē d̄cerno

Tū illa morē inquit. Hic p̄bia determinat̄ de casu soluē-
do p̄missas causas & questōes. p̄rio soluit̄ primam an-
casus sit. secūdo secūda. qd̄ sit casus tibi. licet̄ igit̄. p̄rimo
ostendit̄ qd̄ significet̄ p̄ nomē casus. ponēdo opinionē quo-
rūda. Secūdo improbat̄ illā opinionē tibi. Quis enī. p̄ri-
mo dicit̄. O boetii ego gerā tibi morē. i. cōformabo me vo-
lūtati tue. & sicut̄ sic ē exorsa. i. sic incepit. si aliq̄s diffiniat̄ quo-
ad nomē dicēs casū eē euentū p̄ductū motu temerario. i. s;
prouiso. & nulla cōneriōe causaz. Ego p̄bia affirmo casū
sic oīno nihil eē. & decerno. i. iudico vocē casus p̄sus esse
inanē. p̄ter significatiōes rei subiecte. sicut̄ hec vox chime-
ra inanē est. C̄notandū q̄ quis questio si est precedit̄
questionem qd̄ est. s̄m q̄ questio qd̄ est. q̄rit̄ de q̄d̄itate
rei. q̄ qd̄ est rei nulli debet̄ nisi enti. tamē q̄stio qd̄ est q̄-
rens de quo qd̄ ē noīs ē p̄ia cognitio. & ideo ex quo qd̄ ē
noīs. o; scire de aliquo si est. p̄pter hoc p̄bia ad q̄rēdūm
de casu vtrū sit vel nō accipit̄ quod qd̄ est qd̄ significat̄ p̄
nomē. & dicit̄. Si aliq̄ dicit̄ casū esse euentum temerariū
sine omni causa p̄ductū ego video vocem casus esse ina-
nem tanq̄ sibi nihil correspondeat in re.

Quis enī cohercente in ordinē cuncta deo: lo-
cus esse vllus temeritati reliquus potest.

Quis enim cohercente. Hic philosophia improbat̄ opi-
nionem istam ostendens casum nihil esse s̄m eam. secun-
do soluit̄ questionem s̄m rei veritatem tibi. Aristoteles me-
us. p̄rimo ponit̄ vnam rationem. secundo aliam tibi. nā
nihil. Antiqui dicebant q̄ casus est euentus temerarius.
i. improuisus. Contra hoc arguit̄ philosophia sic. Ubicūq;
q̄ omnia sunt prouisa tibi nihil est temerarium. sed oīa q̄
sūt prouisa sunt a deo. ergo inter ea que sunt nihil est teme-
rariū. Hanc rōnē breuiter innuit̄ in littera dicens. Quis
enim locus vllus potest esse reliquus. i. relictus. temerita-
ti. i. improuisiōi. deo cohercente cuncta in ordinem. i. p̄-
uisum. q. d. nullus. C̄notandū q̄ omnia a deo sunt pro-
uisa cuius ratio est. Quozūcūq; deus est causa omnia ta-
lia prouisa sunt a deo. sed deus est causa omnis entis. er-
go omnia entia a deo sunt prouisa. Quod autem deus sit
causa omnis entis p̄. q̄ ab ip̄so dependet̄ celū & tota nā.
vt patet ex duodecimo methaphisice.

Nam nihil ex nihilo existere vera sententia est:
cui nemo vnquā veterum refragatus est. q̄ id
illi nō de operāte p̄cipio sed de materiali subie-
cto: hoc est oīuz de natura rōnū quasi quoddā ie-
cerit̄ fundamētū. At si nullis ex causis aliqd̄ oria-
tur: id de nihilo ortū esse videt̄. Quod si hoc fie-
ri nequit. nec casum quidē huiusmodi esse possibi-
le est qualē pauloatē diffinimus. B. Quid igit̄
tur inquā nihil ne est quod vel casuz vel fortuitū
iure appellari queat. An est aliqd̄: t̄ct̄si vulgus
lateat: cui vocabula ista conueniant. p.

Nam nihil ex nihilo existere. Sic ponit aliam rationem probantem quod casus non potest esse sine omni causa productus si cut dicebat antiquus et arguit sic. Quod est ex nihilo nihil est sed quod est ex nulla causa ex nihilo est. ergo quod ex nulla causa est nihil est. Sed secundum antiquos casus est ex nulla causa. quod est productus sine omni conexione causarum. ergo casus nihil est unde dicitur in littera. Vera sententia est cui nemo unquam veterum refragatus est. id est. stradixit. id est. ex nihilo nihil existere. iecerunt illi antiqui illam propositionem ex nihilo nihil existere. iecerunt. id est. posuerunt quasi quoddam fundamentum non de operante principio. sed de deo creatore. quod ille ex nihilo aliquid fecit. sed i tellerunt hoc de materiali subiecto. id est. de tota natura facta data in materia. et exponit seipsum dicens. hoc est de natura omnium rationum. id est. de materia que est subiectum formarum naturalium. Sed si aliquid oritur ex nullis causis. id videtur esse ortum ex nihilo. sed hoc fieri negat ut aliquid oritur ex nihilo ergo non est possibile casum esse huiusmodi. id est. tale quale paulo ante diffinivimus secundum antiquos quod sit eventus temerarius sine conexione causarum. Quid ergo dicendum est de casu qui dicitur hoc. Est ne nihil in rerum natura quod iure queat. id est. possit appellari casus vel fortuitum vel est aliquid. tamen pro quibus vis. lateat vulgus cui ista vocabula conveniant. **N**otandum quod hec propositio ex nihilo nihil existere vera est in comparatione ad causam particularem. que in sua actione presupponit materiam tamen in comparatione ad causam universalem que est causa totius entis non est vera. Unde dicimus deum omnia creare se ex nihilo et fide tenemus. sed antiqui de isto modo productionis per creationem non loquebantur. sed primo modo. unde aristoteles primo philosophi. Impossibile est aliquid fieri ex his que non sunt de hac. non opinione conveniant omnes qui de natura sunt.

Aristoteles meus id inquit in philosophicis et breviter et veri propinqua ratione definiuit. b. quoniam in istis modo. p. Quoties ait aliquid cuiuspiam rei gratia gerit aliudque quibusdam de causis: quod quod intendebat obtingit: casus vocat. Et si quis colendi agri causa fodiens humum defossi auri pondus inveniat. Hoc igitur fortuito quidem credit accidisse. verum non de nihilo est. Nam proprias causas habet que sunt improvisus inopinatusque cursus casum videtur operatus. Nam nisi cultor agri humum foderet. in se loco pecuniam suam depositor obruisset: auri non esset inventus.

Aristoteles meus. id inquit in philosophicis. Hic philosophia soluit questionem de casu et primo ostendit eam esse solutam ab aristotele et ostendit modum eius. secundo declarat quod licet casus non habeat causas per se: habet tamen causas per accidens ibi. De sunt igitur. Primo dicit aristoteles meus. id est. doctrina mea nutritus et dicitur definiuit casum in philosophicis. id est. in secundo philosophicorum breviter ratione et propinque veri. id est. veritatis que sit Boetius. Quoniam in qua modo. dicit philosophia. Quoties aliquid gerit. id est. fit gratia cuiuspiam rei. id est. alicui rei et aliud obtingit quibusdam de causis quoniam quod intendebat illud vocatur casus. ut si aliquis colendi agri fodiens humum inveniat pondus auri defossi: hec inventio auri creditur fortuito. id est. a casu accidisse verum per se. talis eventus casualis non est de nihilo. id est. de nulla causa. sicut dicebat diffinitio antiquorum. nam eventus casualis habet proprias causas. quarum concursus inopinatus et improvisus supple ab eo qui aliquid fecit causa alteri rei. ut operatus est casum. nisi. n. cultor agri foderet humum que super. fossio est una causa inventionis auri. et nisi eo loco. id est. loco depositor obruisset. id est. abscondisset pecuniam suam: que est alia causa inventionis auri: auri non esset inventus. **N**otandum quod casus secundum aristotelem est quod aliquid fit propter aliquam finem: ut fossio agri propter seminacionem: si aliquid aliud evenit ex quibusdam causis preter hoc quod intendebat hoc est casus: ut inventio thesauri casualis est que non intendebat a fossore agri. ex quo patet quod inventio the-

auri est casualis: non id quod non est previsa a deo sed quod non est previsa ab homine et ita casus. nihil est quo ad deum: sed est aliquid quo ad homines preter cuius intentionem et provisionem evenit.

De sunt igitur fortuiti cause compendii: quod ex obviis sibi et consuetibus causis: non ex gerentis intentione provenit. Neque. n. vel qui aux obruit vel qui agrum exercuit. ut ea pecunia reperiret intendit. sed ut dicitur quod ille obruit. nunc fodisse convenit atque concurrat.

De sunt igitur. Hic ostendit philosophia quod casus habeat causas non tamen habet causas per se. sed per accidens dicens. hec igitur sunt cause fortuiti compendii. id est. fortuiti eventus quod fortuitum compendium provenit ex causis obviis et consuetibus. non ex intentione gerentis. non enim ille qui auri obruit vel qui agrum exercuit. id est. fodit intendit ut ea pecunia reperiret: sed ut dicitur proter gerentis intentionem evenit hunc fodere quam ille obruit pecuniam. et concurrat supple inventio pecunie. **N**otandum quod causa efficiens non agit nisi moveat a fine. finis autem non movet nisi secundum quod est in intentione et ideo respectu illius effectus qui est in intentione agens est causa per se: sed si aliquid contingat in actione preter intentionem agentis illius agens est causa per accidens et sic casus: quia contingit preter intentionem agentis: non habet causas agere per se sed per accidens.

Licet igitur definire casum esse inopinatum. ut ex consuetibus causis in his que ob aliquid geruntur: eventum. Concurrere vero atque confluere causas facit ordo ille inevitabili conexione procedens: qui de providentie fonte descendens cuncta suis locis temporibusque disponit.

Licet igitur definire. Hic philosophia soluit secundam questionem ostendendo quid sit casus. Concludit ergo diffinitionem eius ex iam dictis. dicit. Licet igitur definire casum esse eventum inopinatum ex causis consuetibus in his que geruntur ob aliquid aliud. Tunc ostendit quomodo effectus casualis cadit sub ordine providentie. dictum est. n. quod casus provenit ex causis consuetibus. Quod autem cause confluant hoc provenit ex ordine providentie. unde dicitur. Causa vero concurrere et confluere facit iste ordo supple fatalis procedens inevitabili conexione. id est. casuali. qui descendens supple ordo de fonte providentie cuncta disponit suis temporibus et locis. **N**otandum quod diffinitio casus est bona. quia per eam casus distinguitur ab aliis. per hoc quod dicitur. casus est eventus inopinatus excluditur effectus necessario eveniens. velut frequenter sicut sole oriri vel hominem nasci cum. s. dicitur in una manu. Talia enim non eveniunt casualiter et inopinata. per hoc quod dicitur ex consuetibus causis. excludit casus primo modo dictus. qui secundum antiquos ponebat produci ex nulla conexione causa rum per hoc autem quod dicitur in his que geruntur ob aliquid aliud per hoc excluditur a casu casualitas per se. casus enim et fortuna sunt cause per accidens. et fiunt preter intentionem agentis.

Astrum primum quinti libri.

Rapis achemenie scopulis ubi versa sequentum

Pectoribus figit spicula pugna sagar

Tigris et eufrates vno sese fonte resoluunt

Et mox abiunctis dissociantur aquis.

Si coeant: cursumque iter renocentur in unum:

Confluat alterni quod trahit vnda vadi.

Convenient pupes: et vulsi flamine tranci.

Adirtaque fortuitos implicet vnda modos.

Quos tamen ipsa vagos terre declivia casus

Burgitis et lapsi defluus ordo regit.

Sicque permissis fluitare videtur habenis.

fors patitur

rimus. hec si ad diuinam noticiam referantur ne-
cessaria. si per se considerentur: necessitatis es-
se necibus absoluta. sicut omne quod sensibus
patet: si ad rationem referas vniuersale est: si
ad seipsa respicias: singulare.

Quid igitur refert. **H**ic obiicit contra solutionem et sol-
uit. obiectionem. Secundo contra illam solutionem obi-
cit. ibi. Sed si inquires. in mea etc. Obiectio in hoc consistit
Et quo futurum contingens prescitur certitudinaliter
euenit et necessarium: non videtur esse differentia inter contin-
gens et necessarium. unde dicit. Quid igitur refert contingē-
tia et libere futura non esse necessaria. cui ipsa eueniant in
star. i. ad similitudinē necessitatis. Tūc soluit dicens. Quid
inter euentum necessarium et contingentes hoc refert quod ma-
nifestum apparet per exempla que pauloante proposuit. s.
quod sol oriens et homo gradens que dum fiunt non fieri non
possunt. Et ita utrumque est necessarium sub conditione pre-
sentie. presentia enim necesse est esse dum sunt presentia.
tamen vnum eorum. s. sol oriens priusquam fieret necesse erat
existere. alterum vero scilicet homo gradens minime habet
necessitatem fieri antequam fiat. ita etiam illa que deus ha-
bet presentia proculdubio existunt propter necessitates con-
ditionis qua sunt preuisa euenire tanquam presentia. Sed
eorum que sic sunt preuisa hoc de rerum necessitate desē-
dit. sicut solem oriri. illud de potestate facientium. scilicet ho-
minem ambulare. ex quo concludit. ideo non iniuria dicitur
hoc prius. quod illa que contingenter eueniunt si referantur
ad diuinam noticiam sunt necessaria. scilicet ex conditione di-
uine scientie. Si vero per se considerent ipsa sunt absoluta a
necibus. i. a vinculis necessitatis. quod manifestat per si-
mile. sicut si id quod patet sensibus: referas ad rationem
tunc est vniuersale. si autem referas ad sensum tunc est sin-
gulare. **N**otandum quod si idem relatum ad diuersa potest
esse vniuersale et singulare: videtur similiter quod idem com-
paratum ad diuersa possit esse contingens et necessarium. **N**am
particulare habet rationem contingētis et vniuersale rationem
necessarii. **S**ed videmus quod humana natura comparata ad
intellectum agētem abstractētem a conditionibus indi-
duantibus. et comparata ad intellectum possibilem habet ra-
tionem vniuersalis. sed comparata natura humana ad sen-
sum qui particulariter comprehendit: habet rationem singula-
ris. **N**am vniuersale est dum intelligitur particulare vero dicitur
sentitur. Similiter erit de futuro contingenti quod ipsum con-
paratum ad diuinam prescientiam ad necessarium conditiona-
liter. in se autem consideratum habet se contingenter.

Sed si in mea inquires potestate situm est muta-
re propositum: euacuabo prouidentiam cuius que
illa prenoscit forte: mutauero. **R**espondebo.

Propositum te quidem tuum posse deflectere:
sed quoniam et id te posse: et an facias. quoue con-
uertas: presens prouidentie veritas intuetur di-
uinam te prescientiam non posse vitare. sicuti presens
oculi effugere non possis intuitum quantum et in
varias actiones libera voluntate conuertas.

Sed si in mea inquires. **H**ic obiicit contra solutionem iam
dictam. et soluit illam obiectionem. secundo mouet dubi-
tationem ibi. Quid igitur. **P**rimo dicit. Tu obiectiones con-
tra solutionem sic. Si in potestate mea est mutare propositum
meum. scilicet currendo et non currendo. ego euacuabo
ideest frustrabo prouidentiam diuinam. cum ego mutauero
illa que prenoscit esse futura. ipse soluit dicens. Ego respō-
debo te posse deflectere. ideest mutare propositum tuum.
sed veritas prouidentie illa intuetur illud te posse. s. mutare
propositum. et an facias quod propositum mutes. et intuetur quo
conuertis tuum propositum. ideo scias te non posse vitare diuinam

prescientiam sicuti quantum libera voluntate te conuertas
in varias actiones tu non possis effugere intuitum presen-
tis oculi. **N**ota quod licet homo possit mutare propositum
suum per hoc tamen non effugit prescientiam diuinam quod
deus illam mutationem prenoctat: posito enim quod deus
preuideret te cras iturum ad forum quantum possis non ire
et proponas non ire. non tamen non ibis quod deus prouidet si
mul et propositum et potestatem non eundi. et mutationem
propositi et actionem eundi: et ideo non potes aliquo modo
effugere eius prescientiam.

Quid igitur inquires. **E**x mea ne dispositione
scientia diuina mutabitur: ut cum ego nunc hoc
nunc aliud velim. illa quoque noscendi vices alter-
nare videatur. **R.** Ad inime. **P.** Omne nam-
que futurum diuinus precurrit intuitus: et ad presen-
tiam proprie cognitionis retorquet ac reuocat: nec
alternat: ut tu estimas: nunc hoc nunc illud preno-
scendi vices: sed vno ictu mutationes tuas ma-
nens preuenit atque complectitur. quam compre-
hendendi omnia visendi quoque presentiam: non ex
futurarum prouentu rerum. sed ex propria deus
simplicitate sortitus est. ex quo illud quoque resol-
uitur quod pauloante posuisti: indignum esse si
scientie dei causam futura nostra prestare dicantur.
Nec enim scientie vis presentaria notione
cuncta complectens. rebus omnibus modum ipsa
constituit: nihil vero posterioribus debet.

Quid igitur inquires. **E**x mea ne dispositione scientia.
Hic mouet dubitationem dicens. Tu forte inquires. Quid
igitur contingat ex ista solutione: mutabitur ne scientia diuina
ex mea dispositione. i. ex mea variatione. s. cum ego nunc
velim hoc nunc aliud videtur ne prescientia diuina ex hoc
alternare. ideest mutare vices suas noscendi. ideest cognosce-
di: ipse respondet. minime contingit hoc quod diuina scientia
mutetur. quod diuinus intuitus precurrit omne futurum et
retorquet illud ad prescientiam proprie cognitionis cognosce-
do omnia simul tanquam presentia. nec alternat. ideest mutat
vices suas prenoscendi. ideest precognoscendi nunc hoc nunc
illud. scilicet successiue sicut tu estimas. sed manens libera a
mutatione vno ictu preuenit. et complectitur tuas mutatio-
nes. quam presentiam comprehendendi omnia tanquam presentia
deus non sortitur ex rebus futuris. s. ex propria simplicitate. ex
quo resoluitur. ideest declaratur illud quod pauloante po-
suisti. s. indignum esse si futura nostra dicantur prestare cau-
sam scientie dei. vis. ideest virtus enim scientie diuine cum
tra complectens presentialiter. ipsa constituit. ideest imponit.
modum omnibus rebus. quod scientia dei est causa rerum. ipsa
vero nihil debet ipsis rebus quod nihil ab eis accipit sicut nos
accipimus scientiam a rebus. **N**ota si deus simul non
cognosceret ea que successiue eueniunt in tempore: tunc scien-
tia dei esset variabilis. pro hoc cogitatione vnius succede-
ret cognitio alterius. sed quod omnia simul cognoscit tanquam
presentia ideo in sua scientia non cadit variatio: ut prius
nesciat esse alicuius et postea sciat. vel quod prius sciat hoc si
esse et postea esse. immo simul omnia cognoscit. et ideo sicut scit
aliquid non esse in vna differentia temporis mensurantis
rem et esse in alia differentia temporis.

Que cum ita sint: manet intemerata mortali-
bus arbitrii libertas. **N**ec inique leges solutis
omni necessitate voluntatibus premia penasque pro-
ponunt. **A**d anet etiam spectator desuper cuncto-
ram prescius deus: visionis quoque eius presens sem-
per eternitas cum nostrorum actuum futura quod

tate scurril bonis premia malis supplicia dispē
sans. Nec frustra sunt in deo posite spes preces
qz que cum recte sint: inefficaces esse non possūt.
Que cum ita sint: manet itemerata mortalibus arbi. rē
Hic cōcludit ex premissis compassibilitatē liberi arbitrii
cū p̄scientia diuina dicens. Que cum ita sint ut predictuz
est manet libertas arbitrii intemerata. i. incorrupta. Nec
leges proponūt hominibus penas 7 premia inique. idest
iniuste voluntatibus nostris solutis. idest liberatis ab om
ni necessitate. manet etiam inmodiliter deus p̄sciens cū
ctorum. 7 p̄sens eternitas sue visionis concurrat cum fu
tura qualitate. s. bonitate 7 malicia nostroruz actū dispē
sans. idest distribuens bonis premia 7 malis supplicia.
nec frustra sūt posite preces 7 spes in deo. que nō possūt eē
inefficaces cum sint recte. Nota ex quo propter liberū
arbitrium possunt res sic 7 aliter euenire non iniuste bōis
premia 7 malis supplicia proponūt. nec spes 7 p̄ces fru
strantur. frustrarent autem omnia hec si omnia vinculo
necessitatis p̄terent sicut patet ex dictis.

Auerfamini igitur vicia: colite virtutes. ad re
ctas spes aim subleuate. humiles preces in excel
sa porrigite. Magna vobis est: si dissimulare
non vultis: necessitas indicta probitatis. cuz ante
oculos agitis iudicis cuncta cernētis.

SENECA.

Auerfamini igitur vicia. colite virtutes. ad rectas spes
Hic philosophia subiūgit exhortationem vtilem dicens.
Ex quo sic est qz non estis coacti necessitate ad faciendum
aliquid. sed manet in vobis libera volūtas. Ideo auersa
mini. idest spernite vicia. ne per ea iuste incurratis penas
colite. idest exercete virtutes. pp quas merita cōsequamī
ni. subleuate animū vestrū ad rectas spes que in veraz bea
titudinem tendunt. porrigite in excelsa. s. ad deum humi
les preces. 7 hoc merito faciatis quia si non vultis dissi
mulare auertendo animum vestruz ab his. tunc magna
vobis est indicta necessitas probitatis. idest virtutis. qz il
lud quod agitis non potest latere illum qui est iudex actū
vestrorum. vnde subdit. Lum agatis ante oculos. idest cū
actiones vestre sint in prospectu iudicis cuncta cernētis.
scilicet dei. Nota vicia sunt spernenda. qz reddunt ho
minem seruilem. Nam qui facit peccatū seruus est pecca
ti. Et Seneca dicit. Si scirem deos peccata ignoscituros
7 hoies ignoraturos: adhuc propter vilitatez peccati pec
care erubescerem. Virtutes autem sunt collende: quia vir
tus est que habentem perficit 7 opus eius bonum reddit.
Recte spes recte preces sunt deo porrigēde. quia his deo
coniungimur 7 ipsum alloquimur. 7 si nō dissimulamus
negligendo predicta: magnam virtutis necessitatez nobis
indictam 7 promissam inde consequemur quonias omnia
que agimus sunt in prospectu dei cuncta cernētis. Sicut
enim scribitur ad Hebreos quarto. Omnia nuda 7 aper
ta sunt oculis eius. qui est deus benedictus in secula secu
lorum. Amen.

Auctori Torquati. Severini Boetii viri nominis celebri
tate q̄memorandi: textus de philosophie consolatione
cum editioe commentaria beati Tomae de aquino ordi
nis predicatoruz.

finit feliciter

In diui. Severini. Boetii de scolarium. disci
plina cōmentarium feliciter incipit.

Solutio hominē necū
fore dei et mundi. Ber
mes ipse p̄boz pater ad
Esculapiū scribēs iā lō
ge testatus est: eo qz itel
lectū diuinum in se hz p
quē aliqñ supra mōdūz
ita eleuatur ut et mundi
mā sequat cōceptiones
eius. Et hoc in optie na
tis potissime videm? ho
minibus. qz suis anima
bus agunt ad corporuz
huius mūdi transmuta

tionem: ita ut miracula facere dicant. Et id in ea pte hō
ipse ad dei imaginē factus: q̄ mūdo ipso nequitur. nō mun
do subicit sed preponit ut rector ac gubernator. Et hoc
David ille iustus p̄ salmoz libro nouerat cū dixit. Ad
nuisti eū paulominus ab angelis. 7. Oia subiecisti sub pe
dibus eius. Qd equidē 7 tunc maxime fieri liquet cū do
ctrinis disciplinisqz in mentis culmen trahitur: ibiqz in
arce constitutus veluti specula corp? hoc mortale. qd ani
mam aggrauat respicit dirigit 7 gubernat. Quas ob res
non abre estimandū putatur ut hoies plus ceteris arte 7
ratiōe degentes naturaliter domini. 7 rectores alioruz eri
stant. Verū tñ si vel per electionez aut inclinatiois irrefre
nate affectū hō ipse mundo se inferiorē fecerit iā q̄si hono
re humanitatis erutus ac si tandē in aliarū terga feraruz
se transformans proprietatem bestie accipit. Sic per con
cupiscentiam porcus efficitur p̄ iraz canis: per rapinā leo.
perqz alia 7 alia in aliarum bestiarum transmutatur nām
Et hanc transmutationem p̄ plato ipse secundā animoz
incorporationem dicebat. At qz nedum hanc mentis alter
ationē putandū ē. verū qui sic mundo inferiorē se fecerit
necessē est: ut etiam ab expressa membroz specieiuz repre
sentatione quomodolibz abducatur. Ex quo fit vti Aristo
teles inquit in ethicis: qz laborantes in passionibus vene
reis 7 crapule maxime secundū corpus alterantur. Et hu
ius signum est animalia multū coctia cito senescere: plu
resqz gula q̄ gladio interiere. Laborandū ergo totis vi
ribus totoqz conamine ne ipse concupiscentis atqz indi
gnationum affectibus homo ipse imago quidem atqz spe
cimen sui creatoris mentis ab arce detrahatur. vt sic mun
do inferior fiat sed perturbationes illas: quas greci pate
dicunt. concupiscentias. s. atqz inclinationū affectus aut
eradicet 7 extirpet: vel saltez frangat moderet: regat: 7 q̄si
infrenes equos quibusdam rōnis ipsi? lupatis: vt ita dicā
coberceat. vt quod fragili caduceqz nature negatum extat
magni p̄ocratis exēplo studio atqz disciplina consequa
tur. Hui? nēpe discipuli. Sicuti Arif. ait: atqz postēū Al
bert? magn? cū iā ei? sanctissimos mores diuināqz sapien
tiā miraretur vice quadā p̄ dilemonio phisonomo ypo
cratis ymaginē ad iudicandū hominis mores detulerunt
Quaz cū philemon arte insperisset atqz membrū mēbro
comparasset. vinqz signorum naturalium: que supra
corpus 7 animā significare claruz est. cautius aduertisset
pronunciauit qz vir luxuriosus esset deceptor atqz coitus
amans. Illis vō indignatibus atqz p̄ dilemonē inculpā
tib? qm̄ de optio viro. cui vir nā filiez efficere posset: tanta
cōiucia p̄nuiciaflet: iudiciū ypo crati dtulerūt. ypo cras aut
morum suoz atqz inclinationum cōsciuz p̄ dilemonē
vera protulisse cōfessus est. verū ex p̄bie amore atqz hone
statis cōcupiscentias sui cordis se vicisse dixit. 7 sic qd natu
re negatū fuerat per p̄biam accepisse. Quā quidē nil aliud
fore. Aristot. docuit qz victoriā atqz concupiscentiā absti
nētiam. p̄ plato autē donū dixit optimū: quo ad bñ biēqz
viuendū nil melius excogitari posset. Tullius vero inueni
tum decorum

mm deoz referebat et item alius omnium disciplinarum pa-
 rentes atque vite ductis alumina dicit: ad quam haud facile si-
 ne disciplinabilitate: qua homo plus ceteris animabus
 prestare debet peruenire contingit. **De** ob res. **Seuerin**
Boetius ad martiani rogatum atque erudiendorum profectum
 librum edidit. cuius institutis veluti quodam duce metodo
 atque tramite quilibet in vberissimum philosophiae campus a cunabu-
 lis. ut aiunt. propensius perducatur. Ad libri autem serie prius
 debent auctorum more ea premittenda sunt que cum
 suscepti operis elucidant. titulum declarant. intentionem
 actoris. atque philosophiae partem cui liber subordinetur
 demonstrant. Circa primum igitur quoniam nihil sit: ut **Plato**
 in **Timaeo** censuit: cuius ortum non legitima causa et ratio
 precedat. cause libri quatuor enumerande sunt finalis. scilicet
 prima que in intentione ponitur. formalis. efficiens: et mate-
 rialis. Materialis que et subiectum dicitur. eo quod circa ip-
 sam actoris versatur intentio. est aptitudo recipiendi do-
 ctrinam a docente. Circa hoc enim versatur **Boetius** inten-
 tio ut erudiendus aptum reddat ad doctrinam preceptis
 recipiendam. Causa finalis quoque que etiam utilitas li-
 bri dicitur est erudiendorum utilitas: que est ut perfecto hoc
 libro a rudibus ipsi suis institutis ad veritatis philosophiae cogni-
 tionem perducantur. Causa efficiens duplex est mouens
 et mota. Mouens quorundam opinione **Martianus** capel-
 la et **Boetius** in consolatu philosophico in scriben-
 do secutus fuisse dicit sed tamen hoc parum momenti habere ar-
 bitrandum est: cum **Martianus** ipse tanta doctrina atque scri-
 bendi copia pre ceteris doctus euaserat ut si quid describere
 dum ad scholarium utilitatem conspiceret non subrogatus
 quendam sed seipsum opus ipsum subiturum non dubitasset.
 verumtamen est: **Martianum** quendam quicumque ipse
 sit **Boetio** tamen carum eidem hoc opus iniurisse quemadmodum ex li-
 bri probemio luculenter innotescit. inquit enim **Vestra** no-
 nit intentio. et vestris martiane petitionibus tentabo ac-
 quiescere. et hec causa mouens atque suscepti operis esse po-
 terit. Causa autem efficiens mota est ipse **Boetius** uti in
 ipsius libri titulo statim subiungitur. scilicet causa formalis libri
 huius sicuti et aliorum librorum duplex est. vna enim est forma
 tractandi: alia forma tractatus. forma tractandi in modo
 consistit procedendi et hic modus diffinitiuus est diuisiuus
 atque exemplorum positiuus: quemadmodum intuenti libri pre-
 sentis clarius innotescit. forma vero tractatus est libri diuisio
 in capitula: atque capitulorum in suas partes. et partium in par-
 ticularia. Et hec de causis libri sufficiant. Nunc de libri ti-
 tulo diutius morandus est. vbi notandum. **Titulus** est breuis an-
 notatio eorum que diffusius in sequenti opere continentur. Et de
 titulo quod est sol vel illuminans quasi titulum. quoniam librum il-
 luminat atque sequenti declarat. **Titulus** ergo libri hic est.
Auitii. Martiani Seuerini. Torquati. Exconsulis. Patri-
ci Ordinaris. Boetii viri illustris de scholarium disciplina li-
ber feliciter incipit. Sed forte querat aliquis que tot nomina
Boetio imponant. ad quod respondendum est quoniam consuetudo ro-
 manorum fuit auctorum nomina sibi ascribere. vel quod ob hono-
 rem et laudem hec sibi imponuntur. Dicitur ergo **Auitii** a ro-
 mano quodam eius nominis. vel **Auitius** quasi inuictus ab
 a quo est sine et uicos victoria. vici enim minime potuit: neque
 enim vnquam in periculis elatum se nouerat neque deperit in aduer-
 sis. semper enim equo animo se habuit veluti sine vitio tetrago-
 num quod vbiusque pascitur recte stat. sic et **Boetius** nec amo-
 re nec odio vincere poterat. quod et ipse testatur est lib. primo pro-
 sa quarta consolatus philosophici cum inquit: nunquam a iure ad iniuriam
 me quicquam detraxit. **Martianus** a **Martio** romano sui generis
 dicitur est: **Torquatus** a **Torquato** eadem ratione. **Seuerinus** a **Seue-**
ritate. Seuerus enim fuit cum **Theodorico** regi gottorum ob re-
 saluandum publicam se opposuit pro quo papie in exilium mis-
 sus multo cruciatus verabatur sicuti et ipse tangit in libri huius
 principio cum dicit et inhumani regis cruciatus corrosus.
 et plenius in lib. de consolatione philosophiae. quem ut cruciatus
 sui miseriam deplangeret. ad hoc aptissime conscribat.

Exconsul vero fuit quod vnus ex consulibus romanis. vel et con-
 sul quod extra consulatum positus. **Patricius** quod vnus ex patri-
 bus qui populo romano senatusque presuerant qui patres con-
 scripti dicebantur eo quod eorum nomina litteris aureis in ca-
 pitulum scribebantur. **Ordinarius** quod tanta in eo atque sa-
 pie progiatua excludit ut et cuilibet ordini dignus putare-
 tur. **Boetius** vero dicebat a **Boet** quod adiutor sonat discul-
 sor publicorum rationum ut vult **glossa** in **l. Boetio. l. de tabula-**
riis. libro. r. et hinc **Boetius** nomen cepit quoniam fuit coadiu-
 tor ad publicas rationes discutiendas ut dicit **Joan. de**
platea in **dicta. l. Boetos.** Nec ergo nomina vel agno-
 mina. aut cognomina. **Boetio** attributa sunt aut cogna-
 tione aut amicitia aut certo euentu necesse est sicuti et reliquis
 romanis nominum pluralitas attribuebat sicuti. **Marcus** **Tul-**
lius **Cicero.** **Publius** **Virgilius.** **Mario** et. **Adit** in titulo de scho-
 larium disciplina ut actoris insinuetur intentio. Cum enim
 vidisset ipse **Boetius** innumeros pene erudiendos preter
 modum ordinem atque regulam ad doctrinam anhelare et
 ea propter minime doctos euadere ipse communi misertus
 utilitati studium ut tante inordinationi obuiam iret modum
 atque discendi formas instituit in hoc libro in quo ipse ru-
 dibus primo prima elementa subministranda censuit. ad
 vltimos discipline magistratibus subiiciendos commouit.
 elatos reprimit. proficientes sagaci prouisione refouet. p-
 uisos magistratibus venerabiles reddit atque tandem ipso-
 rum magistrantum statum erga subditos concludit. Sub-
 ditur in titulo feliciter incipit. feliciter tam ea felicitate
 que summum bonum est. que infortune bonis con-
 sistit. Est enim liber iste gradus atque scala qua in cognito-
 nem veritatis peruenitur que est sapientia qua adepti
 oia bona tam fortune quam animi pariter cum illa adipiscuntur
 ut **Salomon** ipse testatur. **Postremo** autem cui parti philosophiae
 subordinatur videndum. subordinatur autem ethice quia
 de moribus discipuli erga magistrum loquitur quod ad
 ethicam reducitur. Declarata ergo sunt hec quinque si re-
 cte considerabis que actorum more in librorum principibus
 frequenter recitantur et in his metris comprehenduntur.
Utilitas **titulus** **intentio** **partes** **sophie.** **Quatuor** **ac-**
cause **res** **totam** **perficientes** **qua** **de** **re** **ad** **litteras** **accedam?**

Extra **nonit** **intentio** **de** **scholarium** **disciplina** **compendiosum** **postulare**
tractatum: **utinam** **a** **spiritus** **mei** **par-**
uitate: **prout** **facultas** **suppetit:** **inge-**
niis **que** **declinitas:** **erumnarumque** **tenacitas** **amicis**
vestris. **De** **Martiane** **petitionibus** **tentabo** **acquie-**
scere. **Et** **licet** **duplici** **genere** **commentorum** **sic**
impeditus **non** **tamen** **omnino** **diner** **foruz.** **in** **quod**
dam **Aristotelis:** **nec** **non** **aliorum** **philosopho-**
rum **editiones:** **proprioque** **attenuatus** **studio:** **et**
inhumani **regis** **gottorum** **cruciatus** **corrosus:**
philosophico **me** **preueniente** **consolatu.** **extrema**
que **profunde** **trinitatis** **perspicatione** **permollit?**

Extra **novit** **intentio.** et. **Presens** **liber** **Boe-**
tii **qui** **est** **de** **scholarium** **disciplina** **prima** **sui**
diuisione **in** **duas** **partes** **diuiditur** **scilicet** **in**
probemium **et** **tractatum.** **tractatus** **incipit** **ibi**
Lum **igitur** **indiscerit.** **Probemium** **in** **tres**
partes **diuiditur.** **In** **prima** **ponit** **intentionem** **sua** **atque**
intentionis **causam** **subiungit.** **In** **secunda** **ordinem** **dicen-**
dorum **in** **hoc** **opere** **seruandum** **premittit.** **In** **tertia** **mo-**
dum **procedendi** **ponit.** **secunda** **ibi.** **In** **primis** **prima.** **ter-**
tia **ibi.** **Nec** **autem.** **Prima** **pars** **in** **duo** **diuiditur.** **In** **pri-**
me **facit** **quod** **dicitur** **est** **intentionem** **sua** **ponens.** **In** **se-**
cundo **causam** **intentionis** **assignat** **ibi.** **quid** **enim** **gymna-**
siorum. **Prima** **iterum** **in** **duas.** **in** **prima** **facit.** **quod** **di-**
ctum **est.** **In** **secunda** **arrogantiam** **deuicit** **ibi.** **utinam.**

Prohemium

Et dicit Boetius. **C**O marciane in hoc beniuolentiam captat ipsum proprio nominando nomine, vestra intentio nouit postulare idest petere tractatum compendiosum, i. breues et utilem et hoc ad differentiam dispendii dictum est quod prolixum et inutile censetur. **M**ortatur qz in hoc auditorem ad docilitatem ex doctrine compedio de scholarum disciplina, idest discendi norma et in hoc auditorem attentum reddit ex doctrine utilitate. Et sic in hac parte prima tria facit beniuolentiam captat, ad docilitatem hortatur, atqz attentionem auditorum suscitatur, et sequitur. **O** utinam subaudi illud postuletur a paruitate mei spiritus idest ingenii, deuitat enim in hoc arrogantiam. **T**unc Boetius scribendi onus acceptas dicit. **P**aruitate mei ingenii non obstante ego Boetius tentabo acquiescere, idest cōdescere amicis, idest amiscabilibus tuis petitionibus, et hoc potest idest in quantum facultas, idest sapientia mea, suppetit idest subministrat et in quantum decliuitas, idest debilitas ingenii mei, qz pro et tenacitas idest durities vel compasio erumnarum mearum idest calamitatum mearum subaudi suppetunt. **I**z pro qz sicut sim impeditus subaudi sic ut id haud facile efficere possis duplici genere idest manerie commentorum hoc est quorundam librorum expositorum tamen non omnino idest penitus diuersorum commentorum dico in quasdam editiones idest compilationes Aristotelis illius peripatetici et aliorum philosophorum eas subaudi exponendo ac quasdam e greco in latinum transferendo, qz pro et sicut sim attenuatus, idest viribus exhauritus proprio studio ut sic vir promissis vacare possim: et sicut corosus, i. attenuatus, et transumptiue loquitur, nam corrodere proprie est dentibus dilaniare, cruciatur, idest tormēto inhumani idest crudelis regis gottorum scilicet theodorici, et hoc philosophico consolatu, idest libro quez de consolatione philosophie ediderat perueniente, qz pro et sicut sim permolitus, idest attenuatus extrema, idest summa perspicatione, idest subtilitate trinitatis, profunde, idest alte quo ad intelligendum, quasi dicat licet omnibus his supra vires impediar nihilominus quam tanta vis est inter nos amicitie ut nihil marum petitionum tibi negare queam propterea tuis petitionibus acquiescere tentabo. **N**otandum Boetius librum suum nominat de scholarum disciplina, unde inter disciplinam et facultatem hoc interest quod niam disciplina a discendo dicitur quod scientiam recipere sonat: quare disciplina in discipulo est, doctrina vero in magistro, facultas autem est scientia vel professio in utroque, disciplina et doctrina in motu sunt facultas in quiete. **N**otandum circa hoc quod dicit licet duplici commentorum, Boetius intelligens homines nedum sibiipsis fore natos sed amicis et patrie atqz communi omnium utilitati, sic nempe diuinus ille Plato architam tharentinum monuit ut non solum sibi natum se meminere sed patrie et suis ut perexigua pars sibi relinquatur, quod prospiciens, Boetius ut posteris memoriale quoddam eternum post se relinqueret: nunc in philosophorum libris exponendis, nunc in grecis codicibus ut latine nobis coram loquerentur transferendis, nunc etiam in propriorum traditione dies noctesqz expleuit qua in re tanto nisu tanta qz lucubratione indies tenebatur ut materiam sue criminatiōni daret. Dum enim studio atqz exponendorum librorum comentariis reliquisqz omnibus que ad hoc attinent sedulo vacaret: moris sui extitit ut hominum confortia fugeret atqz in bibliothecam quam domi publice constituerat referentissimam se reciperet, quas ob res morum suorum emuli ipsi demonibus alloquentem falso criminabantur ad instar magni Socratis, de quo et Apulegius impune opinatus est quod familiarem deum haberet sibi obsequente de quo et librum eddidit quez de deo Socratis intulauit a qua criminatione se excusans Boetius libro primo de consolatione prosa quarta philosophiam sua alloquitur. **A**tqui et tu insita nobis omnium rerum mortalium cupidinem de nostri animi sede pellebas et sub tuis oculis sa-

crilegio phas locum esse non erat. insilabas enisauribus cogitationibusqz quotidie meis pictagoricum illud, deo non diis seruiendum nec conueniebat vilissimorum me presidia spirituum captare quez tu in hanc excellentiam componebas ut consimile deo faceres, hec ille. **N**otandum ingenium est interior vis animi quo sepe inuenimur que ab aliis non didicimus dictum quasi intus gentum scilicet a natura. **N**ota eruna, i. miseria inopia calamitas. Et dicitur ab e, et rumen quasi extra rumen, i. cibum ide erunofus. Item commentum est plurium studio vel doctrina in mente habitum in unum collectio et sicut hoc quilibet liber potest dici commentum: sed in nostro usu commentum dicitur liber expositorius, i. qui deseruit expositioni sententie alicuius libri et non constructioni littere et sicut hoc potest sic diffiniri. **C**omentum est serpositio verborum iuncturam non considerans sed sensum.

Quid enim in gymnasiis exercitu lucidius quam in artificiali et naturali progressioe debita cognitio et quam virium intelligentie gradualis exhibitio. **E**loquentie enim partes decenti artificialium et naturalium processu et perspicua intelligentie comprehensione nouimus stabiliri.

Quid enim in gymnasiis. In hac parte, Boetius assignat causam intentionis sue atqz suscepti operis, primo enim dicit quod non obstantibus impedimentis tum studiorum atqz erunarum multimodis, se velle iniunctis onus aggredi, posset quis huiusmodi causas sciscitari cui ut satisfaciatur causas reddit. Et duo facit nam primo causas sue intentionis atqz suscepti operis explicat, secundo causam ipsam confirmat, secunda ibi eloquentie enim. Dicit ergo primo antiprophorizans isto modo, quid enim pro certe, est lucidius idest splendidius qua propter et vilius in exercitu, i. exercitatione gymnasiis, i. studiorum et transumptiue loquitur quam debita cognitio in ipso discipulo scientis doctrinis erudiendo in progressionem, i. profectu artificiali, et hoc quo ad artes et doctrinas, et naturali hoc quo ad mores studio confirmandos. **A**lter etiam exponitur ut ad duplicem ordinem ista referantur, i. ad ordinem doctrine quo a communioribus ad specialiora procedatur sicut quod dictum est primo philosophorum: inata nobis via est procedendi a communioribus ad specialiora et ideo dicit artificialium, quod autem subicit naturalium quo ad ordinem nature dixit quo a specialioribus ad vniuersaliora fit processus, ea enim que nobis ignotiora sunt nature notissima esse dicuntur, quo fit ut seculo methaphisice dicitur. Sicut se habet oculus niticoracis ad solis lumen sic se habet intellectus noster ad ea que manifestissima sunt nature. Deinde legit in textu, et insuper quod est lucidius in ipso magistratu quam exhibitio, i. subministratio gradualis, i. bene ordinata, virium intelligentie, i. doctrinarum quasi diceret nihil. Et huius rationem subiungens inquit enim pro quia supple nos, Boetius nouimus stabiliri, i. firmari partes eloquentie in processu, i. ordine atqz modo debito naturalium et artificialium, similiter etiam in comprehensione perspicua, i. subtili intelligentia doctrinarum

Notandum quod intentio Boetii fuit ruditati erudiendorum obuiare atqz eos ab ignorantie nebulis ad apicem scientiarum transducere. **U**terumque modus ordo atqz regula in hoc potissima fore noscuntur iuxta illud. Est ordo summa lime sapientis in arte, et item Oratius est modus in rebus sunt certi denique fines. **U**ltra quos citra que nescit consistere rectum, ideo Boetius opus hoc scribendum assumpsit in quo modum atqz ordinem tradit quo quisque facilliter inculmen scientiarum eleuatur ibique constitutus splendidus celebris atqz gloriosus stabilitur. **N**otandum gymnasiis pugna vel luta dicitur. Et dicitur a gymnos, i. nudus, quia nudi talibus in ludis fuerunt exerceri, inde hoc gymnasium locus in quo talia quondam fiebant et hinc facta transumptione studium scholarium atqz magistrorum

rum gymnas dicitur atq; locus studii gymnasium & quan-
doq; ipsum studium dicitur vt in proprio .quia sicut oi
palestra corpus sic studio animus exercetur. & inde acci-
dit ut omnium pene artium exercitium vel locus exerci-
tii gymnasium dicatur vt schola. & vt quidam dicunt gyn-
nasium grece latine exercitium dicitur . Notandum inter
intellectum intelligentiam atq; intelligibilitatem hoc in-
terest. Nam intellectus proprie vis anime est comprehen-
sua incorporearum substantiarum formis subtractarum
vel formarum circa eas. Intelligentia vo vis est anime q
aspirat vt aliquid circa diuinam substantiam comprehen-
dat. Intelligibilitas vo vis quedam est anime omnium
formarum in quadam simplicitate complicatua absq;
ordine naturali vel temporali & tali modo solus de^o com-
prehendit res quia eas omnes vno intuitu absq; successio-
ne dicitur comprehendere.

In primis ergo prima. s. puerorum oblectamē-
ta sunt prelibada. Secundo videlicet qualr adul-
torum elatio magistratui subiicienda sit & disci-
pline connectanda. Tertio de eorum elatione
reprimenda exemplorum comēdatione distin-
cte exponendo. Quarto de scholarium sagaci-
prouisiōe eorumq; graduati statione. Quinto q
liter scholarium venerabilis ac sincera deuotio
ad magisterium proferenda sit. Sexto de magi-
strantium norma trinaq; diuisione statuq; erga
subditos modoq; docendi precognito

In primis rē. Hec est secunda pars principalis . huius
problemii in qua postq; intentionem suam atq; intentionis
sue causam explicuit. nunc ordinem suscepti operis & quic
quid in toto libri processu. peragendum sit luculenter insi-
nuat Et diuidit hęc pars in sex partes. In prima mōstrat
quid in primo capitulo pertractandum sit. In secunda qd
in secundo & sic de singulis. secūda ibi. secūdo vs. tertia ibi
tertio de eorum. quarta ibi. quarto de scholarium. qnta ibi
qnto qualiter. sexta ibi. sexto de magistratuum. rē. Et di-
cit q in primis. i. in primo caplo oblectamina alias ē oble-
ctamenta. i. documenta leuia puerorū sunt prelibanda. i. p
tractanda vel pmittenda. Et rōnem huius ponit Albert⁹
super illo primi libri phisicorum cum dicitur q pueri pri-
mo appellāt omnes viros patres rē. qm ipsi pueri cerebrū
hnt humidum ac frigidum sic q rerum sensibilibus diffe-
rentias minime capere possunt. sed cum cerebrum in eis
magis exsiccat tunc in eis cognitio magis erit nota qre
a facilioribus & leuioribus inchoandum erit ordine ipso
doctrinae & transeundum ad vifficiliora & ad specialiora.
hec enim via nobis innata est primo phisicorū secundo vo
videbit hoc est in scdo cplo qualiter elatio. i. supbia adul-
torum id est etate iam maturorum est subiicienda. i. suppo-
nenda magistratui & cōnectenda. i. coniungenda disci-
pline. Elatio nempe atq; supbia discipulum nullo modo
studere permittit: cum sapiens dicat. In malivolam aiam
non introibit spiritus sapientie. & hic in tertio capitulo vo-
cetur de reprimenda. i. corrigenda elatione eorū. s. adulto-
rum & hoc exponendo distncte. i. succinte comēdatione
exemplorum ad propositum comprobandum. quarto autē
caplo supple tractabitur de sagaci. i. prouida prouisione.
s. rerum exteriorum sine quibus vifficiliter philosophari
contingit pp quod & sacerdotes in egypto vt. Aristo. in
metaphisicis testatus est acquisitis rebus necessariis p
pter admirari primo inceperunt philosophari. Quinto
supple capitulo determinabitur qualiter venerabilis. i. ho-
norabilis ac sincera. i. pura. deuotio. i. intentio scholarium
est preferēda. i. exhibenda vel offerenda ad magisterium.
Sexto. i. vi. capitulo tractabitur de norma magistrantiū
q; pro r. trina diuisione. i. partitione magistrorum. q; pro

& de statu ipsorum circa subditos. & hoc precognito. i. psc-
to modo docendi. i. informandi. **N**ota sagax omnis ge-
neris idem est quod ingeniosus prouidus astutus & presci-
tus futurorum. inde sagacitas. Item sincerus sincera sin-
cerum vel sinceris in eodem sensu. i. sine cera. s. purus cō-
stans mundus sine vitio vel labe & producit e. vnde Ora-
tius in eplis in fine secunde epistole. Sincerus nisi sit vas
quodcumq; infundis acefcit. Item Virgilius in moreto.
subcidit sincera foramibusq; liq̄. emūdata ceres & cetera

Hec autem ad intelligentie cognitionem susce-
pimus peragenda pristinum modū tractandi se-
re omittentes: nunquā leuiori stilo perusi: qm in
maiori parte pro rudibus informandis est execu-
tio & tanto lenior dilucidandi debet esse trāslatio

Hec autem ad intelligentie cognitionem. Hec est tertia
pars principalis. huius problemii in qua Boetius modū
pcedendi in hoc libro pmitit. Et diuiditur i duas partes
In prima facit quod dcm est. In secunda causam dicti af-
signat secunda ibi. Qm in maiori rē. Et dicit sic. autem
pro certo nos Boetius suscepim⁹ hęc supradicta. peragē-
da. i. perficienda ad comēdationem intelligentie. nos in
quam omittentes fere. i. totaliter modum pristinum. i. per
nos obseruari solitum. tractandi. i. scribendi. nūq; .i. nul-
lo. ppe. perusi leuiori. i. planiori stilo. i. modo scribendi. qm
& hic causam dicti assignat. q; executio subaudi presentis
operis pro maiori parte est pro rudibus. i. indoctis. infor-
mandis. i. instruendis quo calle ad scientiarum apices va-
leant pertingere. subaudi eaproppter hęc trāslatio alia lit-
tera habet transactio dilucidandi. i. declarandi hanc se-
mitam atq; callem erit tanto leuior. i. planior. **N**otan-
dum in litera cōmitūf color rheroricus qui vocat lepos
Et est ad aliquam singularem personam per verbum plu-
ralis numeri causa honoris vel ornatus facta locutio: vt
Cicero scribit. nos Boetius suscepimus hęc peragenda

Finit problemium.

Sequitur tractatus. Caplm. i.

Um autē indiscreti & impotentis septen-
nis infātia ducitur ad imbuendum: ca-
uendum est: ne membrorum indecens
sit dispositio vt pote integraliuz: et ae-
ris intemperies vt pote cōstringentis hyemis ob-
tusitas: & comburentis estatis profunditas peri-
culi generet incrementum.

Um indiscreti rē. finito phemio consequent
incipit tractatus. In quo ea que in phemio
pagēda promiserat: nūc ordinate exequit. Et
diuidit totus tractat⁹ in. vi. capla. in quoz pri-
mo ondit q manerie rudes atq; indiscreti ad
discendum introducant In secundo qm scholares ipsi
magistratui subiiciant. In tertio qm elatorū supbia cō-
pescat. In quarto. qm scholaribus ipsis per res exte-
res quaz fortuna est oīa sagaciter prouideat. In quinto
qualiter scholarium sincera deuotio ad magisterii celsitu-
dinem subuehat. In sexto magistrantium norma plenius
edocet. scdm ibi. Cū autē scolarium rudimentis. tertius
ibi. Cum autē discipulus. quartum ibi Oīa siquidē. quātū
ibi. Cū ad magistratus. sextū ibi. Expediūt autē his. & hęc
totius tractatus cōpetentior censet fore diuisio. Constat
enim Boetii ipm in problemio hoc ordine diuisisse qm
pluriq; existant qui totalem ipsum librum tribus partib⁹
arbitrentur partiendū Capitulum autē primum quod ē
de primena rudium atq; indiscretorū introductiōe i duas
partes diuiditur. In quaruz pma de his q circa exteriora
introducenda videlicet circa corpus atq; corpori adiacen-
tia attendūtur tractatur. In secūda vo de his q circa aīm
atq; animum exornantia & fouentia vt sunt doctrine & scie-

Capitulum

tie edocetur. secunda ibi. In primis igitur. Prima harum adhuc in duas. In prima determinatur de his que circa corpus introducendum attendenda sunt priusque doctrine mancipetur. In secunda que circa corpus ipsius attendenda sunt pertractatur postquam doctrine nouiter mancipatus existit. secunda ibi. Liberiorum autem. Prima que circa corpus adhuc in duas. In prima facit quod dicitur est. secunda hoc ipsum exemplis confirmat. secunda ibi. Legitur. Prima harum iterum in duas. nam primo declarat illa que circa corporis introducendi membra cauenda sunt. secundo que circa introductio ipsa. secunda ibi. Et ne temporis intemperies. Dicit ergo Boetius primo quod cum in infantia. i. pueritia septembris. i. septem annorum et hac etate infantia finit ac pueritia incipit. indiscreti. i. indocti et impotentis subaudi virium corporis. ducit ad imbuendum. i. erudiendum. cauendum. i. prospiciendum est ne dispositio subaudi naturalis membrorum supple corporis infantilis integralium. i. integrantium ut pote manuum et pedum. similiter et aliorum membrorum sit indecens. i. incomposita imperfecta disproportionata aut naturalia turpis. et subaudi cauendum est enim indiscretus ille ad imbuendum ducitur ne intemperies. i. proportio ratione qualitatum dominantius temporis ut pote sicut obtusitas. i. durities hyemis constringentis propter excessuum frigus cuius natura est stringere in homogeniis. vel profunditas. i. excessus estatis comburentis propter caloris excellentiam generet incrementum. id est augmentum periculi subaudi ipsi introducendo. hec enim ipsa nisi cautius prouideant magna quidem incrementa periculi puerili adducunt teneritati. **N**otandum in hoc quod dicit Boetius septennis infantia. et intelligere facit pueros ipsos in infantia litteris mancipandos. Etas ipsa ad hoc apta tunc est quam parum adhuc viderit: quare omnia sibi noua. nouarumque rerum audita. et quicquid audiat admiret dubitet ac interroget. sicque post hac mentis sumpto robore quod noua testa ceperat retineat firmiter clariorque intelligat. hac nempe etate ut tangit Quintilianus lib. primo institutionum quicquid concipitur facilius radicat. Cui varro in sententiis. Sapientia vasa quicquid prius acceperunt. sic inquit est de infantibus et Augustinus libro confessionum primo de seipso lamentabiliter fateatur iuuentutem ludis et non studiis semper expositum. in scholas inquit datus sum ut litteras disceres in quibus quid utilitatis esset ignorabam miser: sed ludere delectabar. Et est infantia ipsa prima etatum hominis que septennio durat a quo inchoans pueritia quasi pura ad gignendum minime apta in quatuordecimum excurrit annum a quo adolescentia adulta ad gignendum apta que in vicesimum octauum prorogatur annum. a quo iuuentus incipit usque in quinquagesimum annum protensa: et ab hoc senioris etas quam greci per bytem vocant fumens originem in senectam hoc est septuagesimum annum progreditur a nullo annorum numero perficitur sed per quatuordecim etates quatuordecimque vite superest ipsi in labore atque dolore deputatur.

Notandum quod Boetius dicit summo opere cauendum ne litteris imbuendus membrorum disproportionem habeat. hec enim membrorum inepta monstruositas monstrum in anima iudicare necesse est uti in Philemon. in Palemon. in Lorus. Aristoteles et alii multi plurimi retulerunt. quam anime ipse sequuntur corpora et secundum se non sunt impassibiles a corporum motibus: et hoc manifestum fit valde in ebrietatibus et egritudinibus. multum namque anime mutata videntur a passionibus corporis ex quo et illud vulgare sumptit exordium. Rusticus in corpore rusticus et in anima. Cum enim membrorum figura et habitudo. et generetur et nutriantur ex sanguine. Similiter quoque et spiritus qui vehicula sunt virtutum aie ex calore sanguinis generantur. quos est ut ex ipsa membrorum habitudo inclinatio passionum cognoscantur ipsamque animam vectam in motum sui vectoris sequatur. propter quod sapiens ptolemeus dixit quod diuinas melius et verius pronunciat accipiens iu-

dicius a stellis secundis secundas vocas stellas figuras et accidentia inuenta in rebus pbificis que a superioribus impressa sunt. hoc enim iam impressum sciunt materie quare pro certo pronunciamus totum ad accidentia illa esse inclinatum: quo fit ut molles quidem carne aptos mente dicimus distortumque vultum sequit distortia morum.

Notandum circa hoc quod dicit. Et ne temporis intemperies etc. sicut docet Auicenna secunda sen. primi canonis capitulo quarto sume prime quod est de iudiciis temporum et eorum mutationibus omne tempus qui complexionem habet sanam proportionale est ei pueniens. cum autem infantium complexio calore fere temperato et humiditate fere superflua existat ut eodem canone sen. i. doctrine prime. cap. 2. conueniens est ut ipso imbuendo proportionale tempus sue eligatur nature. Et autem inter quattuor anni tempora ver est a puncto equinoctiali incipiens usque quo in medium thauri deueniens estate mutetur. Est enim in terris tempus hoc temperatum quod non tamen necesse sunt res calefacientes propter frigus ut sit in de multum curandum neque euentatio propter calorem. et in ipso quidem est principium frondendi arbores et eius tempus est tempus apud medicos inter equalitatem vernalem etis aut ante ipsam aut post ipsam parum donec sol sit in medio thauri quousa apud astronomos in estium tropicum prorsus extendat post quod tempus temperie vicinus Autumnus est. reliqua autem duo tempora aut excessiuo frigore aut habundanti calore intemperie sunt subiecta. quo fit ut imbecillitas infantia aut vere aut autumno plus tamen vere litteris dicitur mancipetur.

Legit enim thimothei filium lepra icumbente castratum loripedem gibbo tumentem doctrine mancipatum plebeiam extitisse abiectioem suorumque sociorum detractionem ridiculosam. Similiter pretoris suburbani filium canicula instigante litteris vidimus mancipatum. Quod autem solita non gauderet umbra propria virtute destituitur histericte pena pro mollitibus vitalibus tandem spiritibus attenuatus limphatico morbo occubuit. Ecce quantum difficultatis membrorum indecens in dispositio et aeris intemperies teneritati puerili contulerunt.

Legitur enim thimothei filium. In hac parte Boetius supra dicta exemplo corroborat. qualiter scilicet minima superiorum observatio magni periculi dederat incrementum. Et diuiditur in duas partes secundum quod ponit duo exempla. In prima enim ponit exemplum quo ad corporis membra. In secunda vero quo ad temporis intemperiem euitandam. Et secunda pars incipit ibi. Similiter pectoris. Et dicit sic enim pro certe legitur supple in exemplo filium thimothei castratum. i. testiculis erutum. et hoc icumbente. i. imminente lepra illo morbo. loripedem. i. claudum vel pede tortum. quod propter tumentem gibbo. i. struma in dorso. mancipatum. i. traditum doctrine extitisse abiectioem. i. despectionem plebeiam. i. plebis: quod propter detractionem. i. sublationem ridiculosam sociorum suorum. Similiter supple alio exemplo vidimus filium pretoris. i. prepositi suburbani mancipatum litteris canicula illa stella instigante. i. furante. autem pro certe cum subaudi ille pretoris filiolus non gauderet. i. frueretur. solita umbra. i. consueta umbra. ipse destitutus. i. derelictus propria virtute. quod propter propter mollitibus. i. afflictus. pena id est morbo histericte. tandem. i. finaliter. attenuatus. i. consumptus spiritibus vitalibus. occubuit. i. vitam clausit morbo limphatico. i. aquatico qui est idropisis et reliqui ecce. i. vide quantum difficultatis in dispositio membrorum supple in thimothei filio et intemperie aeris subaudi in pretoris filio contulerunt teneritati puerili. id est ille namque abiectio plebis extitit dicere de infirmitatibus de sem vite sue miserabiliter clausit

clausit. **C** Nota circa hoc quod dicitur canicula. Duplex in celo canis est maior et minor. Maior alio nomine dicitur Sirius et habet in forma stellas. id est extra vo. ii. Minor autem canis notatur stellarum. z. Cum vero sol canem maiorem intrat calor duplicatur et egritudines in humanis corporibus generantur quibus ad exitum multi pereunt et ab hoc canis dicitur caniculares dicitur. Et de hoc Persius inquit. iam sicca canicula messes excoquit. et in hunc canem licentia poetica fingitur hic canicula fuisse mutatam. **C** Nota etiam quod lepra est morbus consimilis corruptus figuram et formam et compositionem membrorum et sic finaliter ipsum continuum solvens perveniens ex materia melancholica dispersa per totum corpus. Et hec autem introducit ab utero aut post. Si ab utero hoc est quod generatus est tempore menstruationis aut quod filius est leprosi: aut quod leprosus concubuit cum muliere pregnante. Si post uterum hoc potest esse: quia aut aer est malus et corruptus pestilentialis aut continuavit cibaria melancholica. s. lentes et alia legumina et carnes melancholicas ut vulpes vultu et apris etc. **C** Notandum est quod Ictericia est universalis defecatio cutis sicuti morpheia est defecatio cutis maculosa. sed tamen differunt in hoc quod morpheia est propter errorem terre digestive: hec tertia propter errorem secunde. Et sunt tres eius species. scilicet citrina viridis et nigra. et hunc morbum frequenter ydropis sequitur quod est error virtutis nutritive in toto corpore sequens mutationem virtutis digestive in epate. et ita ydropis est error virtutis digestive in epate. et ita loricipes. id est claudus habens pedem tortum ad lorum similitudinem vel habens pedem ligneum loris alligatum de quo Juvenalis loricipedem recte deridet ethiopes albi. Item gibbus. id est struma s. iterum in pectore est gibbus? dorso vero Juvenalis. strumofus. atque utroque pariter gibbus tumescit.

C Libariorum autem mediocris sit facultas.

Potus autem sit tenuis eiusdemque parcitas.

Vestium autem similiter absit penuria.

C Libariorum autem. In hac parte Boetius tractat de his que circa iam noviter introducta respicienda sunt. s. de bita ciborum potus atque vestimentorum ministratio et hoc in generali. In tertio autem capitulo magis specialius. et dicit autem pro certe facultas ciborum sit mediocris. s. neque habundans neque deficiens. potus autem tenuis supple sit. quod paritas. id est modicitas eius et penuria. id est carentia vestium absit. **C** Notandum quod natura pro se non est sufficientis ad specularium sed oportet cibum et potum et reliquum famulatum preeristere. sed hec nullo modo excessiva cum natura modicis minimisque contenta sit libro secundo de consolatione philosophie prosa quinta. Tolleranda ergo fames est ut inquit Seneca. id est epistola quam tolleraverunt quidam in obsidione exemplo maiorum nostrorum quod terras lustrabant ac maria non ut nullum vinum preciosissimum cibibus fauces eorum transfret sed soli contemplationi dediti maluerunt potius comedere ut viverent quam vivere ut comederent. Tiranides enim atque subversiones urbium bellaque vel hostilia vel civilia uti Hieronymus in epistolis testatur non pro simplici victu olerum pomorumque exercitari Diogenes asseruit sed pro carnibus epularumque deliciis legamus pro decessoribus libros antiquorumque volumina Dicearchi reno phontis. Iosephi. Euboli. reliquorumque pene omnium quod historiam scribunt et nil aliud reperimus quam vilibus cibis et his mediocriter veteres illos ob studium vicitasse crapulam quoque atque delicias veluti contemplationum impedi menta penitus evitasse. ipse enim deliciae mentem humi deiciunt atque eam corporeis neribus retentam ne in apicem contemplationis elevetur impediant. Ad idem autem victualium econverso. quo fit ut Juvenalis graculum esurientem in celum elevet. Persius quoque Raccus. Idiacum plicas corvosque nostra inquit verba conari. dicit Juvenalis de graculo. Graculus esuriens si in celum iusseris ibit. et item de reliquis Persius: Quis expedivit plicaco suum chere. Corvos quis olim suum cocava salutare. Idiac

quod docuit nostra verba conari. Magister artis ingeniosus largitor Venter negatas artifex sequi voces.

C In primis igitur figurarum elementa representantium imprimenda est dilectio. coniungenda rumque litterarum non parum artificiosa coniunctio. Nec tali laborioso certamini multum est insistendum: nec cito ut Servio placet abeundum. quoniam si visus est in multis promptior: in aliis reperitur tunc et habilior.

C In primis etc. hec est secunda pars principalis huius primi capituli in qua Boetius pertractat de his specialiter que circa erudiendi animus versat atque eum exornant sicutque uti sunt doctrine et scientie quibus ipsi rudes iam primum litteris macipati sunt erudiendi. Et dividit hec secunda pars in tres partes. In quarum prima ostendit in quibus ipsi rudes primitus sunt imbuendi. In secunda in quibus secundo ibi. Completo. In tertia in quibus tertio. ibi. Ut sit autem levitatum. Prima harum adhuc in duas presubdividitur. In prima ostendit quomodo rudes primitus in grammatice imbuantur poesi. et rhetorice. In secunda cautela circa hoc subministrat. ibi cauendum. Prima iterum in duas nam primo ostendit quomodo in grammatica erudiantur. secundo quomodo in poesi et rhetorice. ibi Seneca traditio. Prima ad huc. in duas. nam primo facit quod dictum est quo ad primam grammatice elementa secundo quo ad secundaria fundamenta. ibi. Secundum laboriosum. Prima iterum in duas. primo facit quod dictum est. secundo tempore circa hoc statuit quo huiusmodi eruditioni sit imorandum. ibi. Nec tali laborioso. Et dicit primo Boetius quod dilectio figurarum representantium elementa. id est litteras est imprimenda rudibus in primis. id est in principio. quod pro et coniunctio. id est combinatio coniungendarum subaudi litterarum ad syllabas et dictiones faciendam: coniunctio inquam artificiosa non parum. id est multum et tangitur ibi liptore. deinde. tempore quo huc sit imorandum studio adicit dicens. Nec est insistendum. id est imorandum multum tali laborioso certamini. id est studio. nec est abeundum. id est recedendum cito. ut Servio illi magistro placet et est parentesis. quoniam subaudi si puer visus fuerit promptior id est potentior et frequenti supradictorum usu in multis id est multo tunc reperitur habilior in aliis scientiis subaudi altioribus. **C** Notandum quod Boetius dicit rudes primum in grammatice imbuendos et ratio huius est quoniam ut vult Alforabius ipsa grammatice mater est aliarum artium que a litteris nomen acceperit. Dicitur enim grammatice a gramma quod est littera et icos scientia. ipsa enim est qua conceptus humani demum cuncte doctrine aptius liberiusque significatur. hanc necessitas adinvenit. cum enim ante eius inventionem homines inordinate atque pro libito et sine arte loquerentur eveniebat ut minus bene conceptus suos exprimerent: sed et minus apte intelligere valerent. quo fiebat ut tardius ac difficiliter scientias tradere possent. qua de re curaverunt sapientes has incommoditates tollere: tradideruntque artificiosum loquendi modum uniformem ac congruum ut omnes conceptus humani demum cuncte doctrine per eandem arte liberi significarent et adiscerentur. **C** Notandum quod Boetius vocat omnes litteras elementa et non incongrue. sicut enim ipsa elementa principia sunt omnium elementorum: sic littere principia sunt omnium dictionum et exinde orationum. quo fit ut sicuti ex diversa combinatione elementorum diverse sunt elementorum species. sic quoque ex diversa combinatione litterarum diversa fit vocum dictionum et orationum representatio. Et has litteras multiplici manere fore noscimus quales enim hebreas: alias caldeas: alias egyptias: alias grecas: alias latinas. hebrearum litterarum quarum primus ut dicunt inuentor erat moyses: et sunt numero. 22. Siriorum autem et caldeorum hebreis litteris numero et sono concordantes solis caracteribus differetes litteras. Abraam inuenisse creditur. Egyptiorum vero litteras. Isis regina Inachi si

Capitulum

Haec de grecia veniens in egyptum reperit et egyptiis tradidit. Literarum autem grecarum usum primum fenices repperunt. unde Lucan⁹. fenices primum fame si credit ausi adensuram rudibus vocemque signare figuris. Sed cadm⁹ Agenoris filius grecas litteras ex fenice. is attulit in greciam. quib⁹ Promades in troiano bello tres adiecit. post quem simonides artificialis memoriae inventor tres alias addidit. Latinas vero litteras. ut refert Isidorus cui in his maior est acuritas. Carmenis nymphe pro Italica tradidit verum. 17. Litteras solum exhibuit que sunt. a. b. c. d. e. f. g. i. l. m. n. o. p. r. s. t. v. Postmodum autem. b. littera pro nota aspirationis addita est. litteram etiam. q. in procelsum temporis latini invenerunt loco cui⁹ veteres. c. scribebant. rursus Salustius ludi magister primo. k. adinvenit loco cuius veteres. c. scribebant atq. q. Insuper ex tempore Augusti. 20. littera adiecta est. et postremo eiusdem Augusti tempore latini a grecis duas litteras mutarunt. s. y. 3. pp nomina greca melius scribendum quib⁹ omnibus adnotatis latinum ydionia. 22. litteris integrari manifestus est.

Secundum laboriosi certaminis stat edificium i Probi Didimiqz traditioib⁹: necno alioru philosophoꝝ quos venerabilis commendat auctoritas. Animadvertendum est at in huiusmodi ut fideli resolutioni subiaceat lata traditio: et adscendentis idioma verbotenus explicatum sit. fundamenti enim tenacitatem in his oportet consistere.

Secundum laboriosi. In hac parte ostendit quibus debent rudes informari post prima grammatice elementa atqz elementorum combinationes. Et duo facit. nam primo facit quod dictum est. secundo circa hoc eruditiois huiusmodi modum tempusqz decernit. ibi animadvertendum. Et dicit secundum edificium bene quidem edificium similitudine quodam dictum. nam sicut sapiens architector domum constructendam ex minimis fundamentalibusqz partibus ordinate integrat. sic et magister ipse eruditum ipsum singulis doctrinarum particulis fundamentis atqz base integrare debet. illud ergo secundum edificium laboriosi certaminis. s. studii huius stat. 1. firmatur in traditionibus. s. scriptis. p. bi qz p. et didimi horu grammaticoꝝ et alioꝝ. s. grammatice quos auctoritas venerabilis commendat. Tunc modum in huiusmodi traditionibus observandum ostendit. vi. Certe animadvertendum. i. considerandum est. in huiusmodi traditionibus statim memoratis ut latina traditio subiaceat. i. correspondeat fideli resolutioni. i. expositioni et declarationi. ut. i. ignota per ignota vel unum pro reliquo non interpretentur. Et advertendum est ut ydionia. i. loquendi proprietates adscendentis sit explicata. i. declarata verbotenus. i. de verbo ad verbum. enim pro quibus tenacitate. i. firmitate fundamenti. s. grammatice: et per hanc omnium aliarum artium oportet. i. oportunitate persistere in his. s. superioribus traditioibus quibus dicitur. cum hec ita sint oportunitate ut hec fideliter et clare doceatur. **Notandum** quod nostre grammatice plures fuerunt scripti scriptores sicut Donatus cuius magister Didimus fuisse dicitur in littera positus. Priscianus. Varro. et Quintilianus et reliqui plurimi. inter quos potest numerari Ennius qui metra composuit primo. cui successerunt Antheus. Sappho. Archilochus. Simonides. Calonicus. Aselepius et multi alii quos longum enarrare foret. horum scripta et si non omnia tamen aliqua leuioꝝa post prima elementa videnda sunt.

Nec menstruo salto phebef abeundum est: nec solari cursu tantum confirmandum: sed expleto mercurii intervallo eodemqz fere duplicato diligenter imorandum.

Diligentia n. cuiuslibet operis obtusitas permollit.

Nec menstruo. Hic subdit quanto tempore in hoc secundo adiscendi ordine imorandum sit. et dicit nec est abeundum. i. recedendum subaudi a studio et certamine predictarum tra-

ditionum menstruo. i. defectuoso saltu. i. cursu lune qui mensis mensis completur. Nec est imorandum tantum. i. solummodo cursu solari. i. anno. per annum enim motus solis perficitur. sed et imorandum diligenter expleto. i. completo vel toto intervallo. i. motu mercurii illius planete: et non unico sed eodemqz intervallo duplicato fere. s. quasi. et quia mercurius annis duobus cursum suum perficit quibus duplicatis quatuor efficiuntur: liquet quatenus superioribus doctorum traditionibus quatuor annis diligenter sit imorandum. Diligenter in qua quibus obtusitas. i. hebetudo cuiuslibet operis pagendi permollitur. i. facilitat diligentia. **Notandum** huiusmodi per octavo politicoꝝ utile et commendabile sit participare aliqui liberales artes atqz mathematicas quibus usus ordiatur ad exercitium excellentiarum doctrinarum usqz ad certum terminum. tamen continue et assidue exercere se in eis usqz ad quantum perfectionem nonnullum nocivum est: quod continua consideratio in illis retrahit aut simpliciter aut pro parte ab usu virtutis moralis. quare est statutus terminus quo ipsis et earum cuiuslibet erit imorandum. **Notandum** sicut iam pluries in philosophicis atqz mathematicis probatum est: corpora ipsa sidera tam planetarum orbium quam octavi celi quod Aristoteles primum mobile arbitratus est. lumen atqz claritatem a sole recipere. ipse enim est fons luminis ut corporis sui testatur immensitas: qua terram ut Hippobolomus docuit ceteris segetibus seriem excedit. sicut in eo virtus est unitissima quod corporis sui probat compactio. sicut quoque in eo lux est diffusio quod suam in medio orbium offendi situatio. verumtamen in modo receptionis lucis huiusmodi inter corpora est differentia. Nam alia quidem in profundo recipiunt: ut sunt corpora transparentia et diafona: sicut sunt fere omnia stellarum corpora alia in superficie tantum ut sunt corpora opaca: quorum numero luna est. quocumque tamen modo sint necesse est ut radiorum lucis projectioni sint obiecta. et quanto magis ab huiusmodi radiorum projectione elongantur: tanto magis ab ipsa luce deficiunt quo fit ut luna solum menstrua. i. defectiva inter corpora celestia existimemus tamen quo ad nos quam quo ad rem veritatem. quo ad veritatem quidem cum terre diametralis interpositio ne radiis lucis illumineat ipsam obnubilat quod in eclipsi manifestum est. quo ad nos autem cum nova nobis revolvit. tempus quoque revolutionis huius veteres mensis notaverunt a mense quod defectum sonat. hinc menstruosam lunam dicimus quasi mense quolibet defectiva. Volens itaque Boetius certum terminum in grammatice rudimentis adiscendis constituere dixit: non fore abeundum a studio hoc lunari revolutione lune quam menstruosam dixit. s. mense defectivam. nec solari cursu hoc est anno. sol enim uti astrologis considerationibus iam dudum demonstratum est die quolibet. 59. minutis. et 8. secundis in zodiaco fere gradatur. quibus per. 365. dies aggregatis atqz ad integros gradus reductis: 360. zodiaci gradus constituuntur et his. id est. signa integrantur. quare manifestum est sole totum zodiacum. 365. diebus annu efficiunt indubie peragere. neque etiam illo spacio ab hoc certamine abeundum Boetius statuit sed imorandum est quatuor annis quos per mercurii motum explicavit.

Seneca traditio. in expletio Lucani. Virgili per liritas. et Statii urbanitas. dura flacci translatio durior Persii editio. Martiani non indigna lesio. Nasonis discretio sunt indaganda memorialiqz celule commendanda.

Seneca traditio. Lucani in expletio. In hac parte Boetius ostendit quibus doctorum traditionibus post superius memoratas doctrinas rudes ipsi sunt imbuendi. Et dividit in duas partes. In prima dicit quod post supradicta in poetarum traditionibus in quibus maior pars grammatice constituta est ipsi rudes erudiant. In secunda quatenus in rhetoricis institutis que poetrie coniunctissima videntur postea imbuentur. ibi. Ceterorum autem. Et dicit hinc. i. post supradicta sunt indaganda. i. perquirenda hec. s. Seneca traditio. i. editio.

editio. Lucani inephetlo. qm ante qz librum suuz pfcerec
 morte preuentus est. Virgiliu prolititas scilz in scribendo
 flacii vrbantia. i. curiositas. semper enim reru vrbanaꝝ
 scriptoz extitit. flacii. f. Oratii dura translatio qz vitioꝝ
 reprehensua. Persu flacii editio durior subaudi qz ho
 ratii ta silo qz vitioꝝ reprehensione. Martiani lesio. i. re
 prehensio non indigna uno digna. Naonis supple. Qui
 dii discretio. hec omnia indaganda sunt atqz comendan
 da. i. imprimeda cellule memoriali. i. memoratur. C Mo
 tandum licet ars ipsa poetica inter scenicas computetur.
 atqz Plato poetas a ciuitate expelli iuberet eo q dice
 bat eos virtutu inimicos in quo 7 cum Tullius libro se
 cudo tusculanaꝝ qonu comendat: nihilominus vtilis est
 si fini debito imitat atqz vsu licito exerceatur. adiscit ne
 pe in ipsa verba valde vtilia. Augustino lib. primo confes
 sionum teste. sententiis grauissimis referta ipsius etiã stu
 dia iuuentutem agunt: senectutem oblectant. secudas res
 ornant: aduersis per fugium ac solatium pbent: delectant
 domi: non impediunt foris: pernoctant nobiscum: peregrini
 nantur: rusticantur: nec mirum cu 7 democritus tradide
 rit bonos poetas diuino quodam spiritu inflammari ex
 quo cecinit. Quidius. Est deus in nobis: sunt 7 comertia
 celi. Sedibus etheris spiritus ille venit. Ipsa etiam poe
 sis rhetorice eloquentie maximu prestat additamentu qua
 re 7 rhetorice cõductissima est atqz pene germana. Est. n.
 vt iquit cicero finitimus oratorum poeta: numeris astri
 ctior paulo. verborum aut licentia liberior. multis vo or
 nandi generibus socius ac pene par. Cum ergo omnia
 hec poetria afferre Boetius ipse agnosceret hortatur vt
 maiorum vestigia sequentes rudes ipsi poetas summope
 re amplectentur 7 hos maxime quos in textu commemo
 rat inter quos Mantuanus vates Virgilius tanto excu
 lit vt optimus poetarum dici mereretur.

Ceterorumqz philosophoꝝ prout ingenii sup
 petit capacitas non sub silentio est pretereunda
 moralitas: vt sic sentetiosa dictaminis vigeat se
 ritas: 7 metroꝝ floreat iucunditas Q qz Tullii ve
 nerabilis facundia sumis desideris e collocada.

Ceteroꝝ aut pboꝝ. In hac parte Boetius ostendit quo
 post gramaticã atqz poesiã rudes in rhetorica sint erudi
 endi. Et diuidit in duo. nam primo facit quod dictum est
 secudo anthonomasice circa. Ad. Tullii cicronis facun
 diam versandum statuit. ibi. O quantum. 7 dicit. Etiaz ce
 teroꝝ pboꝝ moralitas non est pretereunda sub silentio
 imo est totis nisibus amplectenda: 7 hoc quantum capaci
 tas. i. valentia ingenii ipsius erudiendi suppetit. vt sic sere
 nitas. i. splendor dictaminis vigeat sentetiosa. i. plena pbo
 ri sentetia atqz iocunditas metroꝝ floreat. 7 ide subdit. Q
 qz facundia venerabilis Tullii e collocada sumis desi
 deris. qm sicuti Aristo. inter pboꝝ. inter poetas Virgili
 sic quoqz ipse marcus Cicero inter oratores exculit. C Mo
 tandu circa hoc qz dicit vt sic dictaminis sentetiosa 7c. Li
 cero ipse 7 reliqui qui rhetorica docuere facti sunt eloque
 tiam sine sapientia obesse plurimu 7 prodesse nuqz: sapiet
 tia vo sine eloquentia plurimu pfulse. hoc inquam arbi
 trantes eloquentiam no debere iudicari atqz laudari ver
 boꝝ solo splendore sed hm grauissimas sentetias a vera
 sapientia sapienter elicitas. Idaz ergo substantie vel virtu
 tis aut solide pulchritudinis orationi afferre videt qui so
 lum rhetorice 7 eloquentie vacat. veluti qui nuda ex alie
 na preciosaqz materia verba ligat. qua de re. Marcus ci
 cero in eo libro que de oratore ad quintu ffez edidit 7 ipse
 Quintilianus cu de institutione oratoria ageret raz aut
 nullum fatentur optimu e ea etate oratoꝝ cui rei asserit
 no insulsum causam. na oratoꝝ in omni sapientie genere
 psuadere oportet: vt sic que alibi didicit cu splendore dice
 di pferat 7 bene quidem. quo enim pacto in sacris litteris
 psuadebit qui eas nuqua legit. aut qz in naturalib q Ari

stotele reliquosqz philosophos non viderit. certe nullo.
 Coniungenda est ergo sapientia cum dictamine vt sic qd
 in aliena doctrina concipit sub decore rhetorico pferat.
 Cauendum autem in huiusmodi ne coniungat
 vt Totario contingebat. ipse enim triginta annis
 ignorantiam suam predictorum philosophoꝝ
 in gymnasiis tradidit imbuendam. Cum vero
 dies vt preeset mediocribus aduenisset: cuius
 vroz esset Eneas dubitasse se diutius assererat
 quem in emistigiorum Virgiliu serenitate iuenis
 set. Requisitusqz a quodam suozum discipuloꝝ
 qualiter primam huius dictionis syllabam ma
 gister vertere versu posset. respondit absurdū eēt
 tanti nominis primam syllabam abbreviari sed
 potius acuto accentu pronounciari. Ecce quantū
 dure ceruicis obtusitas pdidit tēporis et expēse.
 Cauendū autē est 7c. In hac pte Boetius cautelam circa
 omnia predicta subiungit inuēs p eas superioribus doctri
 nis ardue diligenter atqz cum profectu inuigilandum. Et
 tria facit prio ipm inconueniens precauendū ostēdit. scdo
 pdicta epilogat cōcludendo ibi. Ecce quantū 7c. Et dicit
 cauēdū est autē in superioribus traditionibus 7 circa eas adi
 piscēdas ne id cōtingat alicui qd contigit. i. euenit totario
 sic dicto. ipse enī scz totarius tradidit ignorantia suā im
 buendā idest erudiendā gymnasiis. idest studiis pdictozum
 pboꝝ subaudi tam gramaticoz qz poezay 7 rethorū. 30.
 annis. i. spacio. 30. annoꝝ. Cū vo dies vt pesser scolarib
 mediocribus subaudi eos erudiēdo aduenisset: scz post ex
 pletū studiū. 30. annoꝝ assererat. i. affirmabat se dubital
 se diuti⁹ cuius vroz eēt eneas que supple enē inuenisset i
 serenitate carminis dico emistigioꝝ. i. versuum imperfe
 ctōꝝ. Virgili. Et rursū idē totarius regitus. i. interro
 gatus a quodā suozū discipuloꝝ qualiter. i. qua mensura
 posset vertere versu. i. in versu primā syllabaz hui⁹ dictio
 nis magister. Respondit subaudi totari⁹ absurdū. i. incōue
 niens fore abbreviari. i. corripī. i. in metro primā syllabā
 tati nois. s. supple arbitrat⁹ est eā pnunciari acuto accentu
 .i. prolotione longa. estimabat enim ob honoris causam
 absurdum nimium primam syllabā eius corripī. Tūc epi
 logando cōcludit dicens. Ecce qz tū tempus qz. 30. annoꝝ
 7 quantum expense perdidit obtusitas. i. hebetudo dure
 ceruicis. C Motandū qm ois cognitio teste tullio in dialo
 go ad herentiu multis est obstructa difficultatibus. Est
 enim 7 in ipsis reb⁹ obscuritas 7 in iudiciis nostris infir
 mitas. qua ex re socrates ipse nihil se scire dicebat. Inuigi
 landū est igit studio sine desidia queadmodū veteres ipsi
 sapie studuerūt: vt sic quātū mens imbecilla atqz ceruicis
 excludit obtusitas: tantū iugis atqz diligens vigilātia ad
 ducat. sic socratis mēozati fuere studia: qm vt ait Valeri⁹
 li. s. addiscere quotidie non desistebat. De pictagora etiã
 fertur qz doctrinis iugiter insistebat. vnde 7 eunodius ait
 Arriū magister est instātia. Nouerca eruditionis est negli
 gentia. Hinc catho moralis monuit. Instrue preceptis
 animum: ne discere cesses. Nam sine doctrina vita est qsi
 mortis imago: Non sic totarius cui⁹ mores precauēdos
 boetius asserit. Sic nempe licz annis. 30. studio incubuis
 set: nulla tñ scia cōualuit: cū se recipientē vt decuit tradēt
 cōcordia non sociavit. C Motandum virgilius post multa
 atqz diuersa sua opera tandem encidem aggressus est. Li
 bz quidem nominibus ac rebus greca et latinis cōem.
 reliqtqz in eo morte preuentus quedā imperfecta. et ob ea
 igni ipm cōcremari iussit. sed istud haud factum est. Augu
 stus vero iussit tuccā atqz varrum viros ea etate excellen
 tes hac lege ipm emēdare vt superflua decernerent: nil adde
 rent tamē. vnde 7 semiplenos inuenimus eius versiculos
 quos emistigia dicunt. De qua re sulpitii cartaginē.

Capitulum

his erant hmoi vers? Jufferat hec rapidis aboleri carmia
flāmis Virgilius pbrigiū que cecinere ducē. Tucca vetat
varrusq; simul. tu mariē cesar. Ad finis et latie psulis hi
Noxie re. Et in his emistigiis lotari? ipse imbecilla mente
encā repertens ipm vrozē fore cuiusdā estimabat nesciens
pbrigie ducē. Anchise patre venere matre pcreatū encaz.

C Nota ceruiz pprie posterior ps colli est: qnq; accipit
p supbia. qnq; pro toto capite: q hoc modo hic capi pt cū
of duf ceruicif. i. duri capitif ad recipiēdū alta doctnaz.

C Completo autē nō idebite hmoi gymnasiū rudi
mēto ad maioris iysitionis scie limina pcedēdū
ē. Sciētīe inq; quā veri falsiq; nouimus idagatri
cē: solamq; sciētīā sciētīarū titulo subtilitatis
obstipātē subiecta. Hec est inquā scalaris domi
na que penetranti vestium natura ad sciētīarū q
rūlibet fastigia prebet icremēta virtutū. Quid
autem lucidius cognitione qnq; vniuersalium q
est trivialis scientiarum magistra. quadriviali
umq; potētia: collateraliū sciarū plenitudo.

C Completo autē nō idebite. Hec est secūda pars secūde pte
principalis hui? primi capituli in qua postq; boetius ostē
dit quib? pzo ab infantia imbuēdi sunt iuuenēs: nūc decla
rat in qbus erudiēdi sunt secūdo. i. in ipsis pzmordialib?
logice artis iustitū. Et diuidit hēc ps in duas ptes. In
quarū pta se prioribus cōtinuās vt iformādos r erudien
dos attētos faciat logicā apte cōmēdat. In secūda ordinē
modūq; i logica pphicēdi demōstrat. ibi. Ad h? . Ista
i duas. nā pzo dicēda dicitis pzinuat. secūdo logicā pme
dat ibi. Scie inq;. Et dicit q cōpleto r pprāto nō idebi
te subaudi sicut iotariū ipse sine fructu: sed diligēter rudi
mēto. i. noua instructiōe hui? gymnasiū. i. studiū grāmāticē
scz r poetrie atq; rethorice pcedēdū est ad limina. i. introf
tus scie que maioris est inquisitiōis. i. inuestigatiōis. Tūc
ad pmedatiōes iph? logice accedit. ibi. Scie inq;. Et diui
ditur nā pzo cōmēdat ipaz quo ad se totā. scdo quo ad par
tem. ibi. Quid autē cognitione. Ista cōmēdat ipsam totā
uno mō. secūdo alio mō ibi. Hec est inq;. Et dicit. p pdi
cta accedendū est ad limina scie maioris inq;stīōis. Scie i
q; quā nouim? solā ē idagatricē veri r falsi. r hēc est ipa
logica cū verū r falsū nō indaganē nisi argumētatiōe me
diante. sola autē logica arguere docet. quare r ipsam solā
iuenim? sciam sciaz p anthonomasiā rōne cōmitatis eius
atq; administratiōis admīniculaf nempe oibus scīs r ea
re cōmētator ipam modū sciēdi vocat cū dicit. Impossibi
le enī est sciaz sil querere atq; sciēdi modū. I3 hoc aliqui so
lū de logica vteute itelligāt. sciam inq; sciaz obstipātē. i.
circuēntes titulo. i. honore subtilitatis subiecta. i. obiecta
aliāz sciētīaz. Post hēc cōmēdat eā alio modo r dicit. B
scz logica. inq; est domīna scalaris. i. gradualis p ipsam
enī ad culmina oīum aliāz sciaz ascendit. cū ipsa ad oīm
methodoz pncipia viā habeat. r hoc est qd subdit que scz
logica prebet penetrātī. i. rimantī fastigia. i. summitates
quarūlibet sciētīaz incrementa. i. augmenta virtutū scz at
tingendī. r hoc natura vestium. i. pmissarū. i. maiore r mi
nore extremitates vestes p file. sicut enī vestes ipse cor
pus circūdat atq; ptegūt: sic r pmissa pclusionē ipaz
includūt. Quā ex re dictū est q ipsis pmissis positio: r
cōcessis necesse est aliud scz cōclusionē euenire ex his que
posita sunt r concessa. Tūc cōmēdat ipam quo ad partes
Et dicit. sed quid est lucidi? cognitioe vniuersalium. i. ea
pte logice que de vniuersalibus est que scz cognitio est ma
gistra. i. magistratū tenēs trivialis artū. i. inter triviales
artes que sunt grāmātica logica rhetorica. qz p r. est po
tētia. i. vīs quadrivialis artū scz arismetrice geometrie
astrologie r musice. ipse nāq; steriles mute atq; impoten
tes sunt sine logica. qz pro r. ipsa est plenitudo artū colla

teraliū scz oīum aliāz. **C** Notandū logica inter artes libe
rales secūda ponitur quā Boetius ipsam post rhetoricā
moneat addiscēdam. Et rōnalis dicit. ipsa enī diffinire
docet atq; diuidere verūq; a falso discernere. necessaria
certe r vtilis ars. quia fm hugo. in didascalicon p cā sub
tilibus obiectiōibus latens veritas reperitur. Hanc sa
pientissimus Salomon in puerbiis addiscēdā adinonet
dū nos hortat vt intelligam? sermones prudētie versu
tiasq; verborū nec nō pabolaz r obscur sermōnē. r dicta
sapiētū sil r enigmata. que oīa vti hyeronim? ad magnum
oratorē ait dialectica sunt. Augustinus etiā inter ceteras
artes logicā cōmēdat qz exercitatioza potioraq; reddit in
genia. Hec nēpe disciplina est vt dicit Isid. lib. 2. q ad dis
serendas rez cās ē adinuenta. quapropter sciētīa sciaz ē si
ne qua nulla aliāz sciaz pfecte haberi pōt. **C** Notandū q
vniuersale ē qd vniū versū i multis: r hoc duplici quidem
rōne pphica scz atq; logica. pphica nēpe rōne est ipsa cō
munis natura apta nata in multis repiblis r ab eisdē pti
cipabilis equaliter vt hūanitas secūdū quā dictū ē q pti
cipatiōe speciei plures sunt vnus homo ex natura
rei r ibidē Senus quidē potētia multas i se hz spēs: actu
vero nullas Logica vero rōne ē ipsa vniuersalitatē inten
tio prout intellectu cōficiē vt genus species. r. r hz hanc
dictū est. Intellectus est qui facit vniuersalitatē in rebus.
Et sunt harū intentionū vniuersalium quinq; maneres.
vna qdem gen? spēs alia. tertia differentia. quarta pro
priu. accidens qnta. quaz certe cognitioe nihil vtili? exi
stīt quapropter r eadē nihil lucidius. vtilius inq; tam ad
pdicamētōz Aristotelis doctrinā cū nihil in ipsa coordi
natione pdicamētali situetur nisi aut gen? aut species. r.
Descendēt enī a genere generalissimo ad spēm specialif
simā plato suber qescere. Silr ad diffinitionū assignatiōe
cū diffinitio qd est esse rei indicet. Esse autē rei nihil aliū
q; sua quiditas est quā certe differentia generi adueniens
cōstituit r ex his diffinitio integrat et rursū ad ea que in
demōstratiōe sunt vilia videlicet diffinitio. et reliqua. In
textu ibi rudimento. idest nouo iudicio noua instructiōe.
et dicitur a rudio. te. Itē ibi limina. limen terminus do
mus vel ediū est. limes vero regionū. vnde Iprosper an
gusto virtus limite celsa petit. Item ibi fastigia. idest a lū
tudines summitates. Est etiam fastigium honor.

C Ad huius autem imperialis domine apices scā
dendum est hoc ordine. In primis igitur termi
nozū intrinseca cognitio: eorumq; in iproposi
tione non latens copulatio: ppositionumq; nō
indigna connerio sunt apponenda. Terminorū
autem determinationes quas sicut begoreuma
ta appellamus: memorialiter menti sunt impri
mende vtpote que sophisticē non parum deser
uiunt fantasie. Horū at notitiaz. Trebatium vi
rum meminimus prudentissimum: sed in hoc im
peritū quasi indignam scientiam relatu sub si
lento preterisse. Die autem conflictus adueniē
te eundē miserrime ab his sophistica vicente de
tentum vidimus: r indecenter a suorum colle
gio sequestratum. Quid vterius: angustia pudō
ris confusus: quod prius censebat indignum elo
quio: postea sociatim mendicabat.

C Ad huius autem imperialis. In hac parte postq; boeti?
logice commendationem pmisserat. nunc vero qualiter i
ea erudiendū sit manifestat. Et diuidit in duas partes.
In pta ordinē in ea procedendū demōstrat. In secūda vō
modū pcedēdi circa ordinē ipz subiūgit. scda ibi. Ad isto
rū r ceteroz. Ista i duas. nā pzo facit hoc qd dictū ē
circa logicā posituā. scdo vero circa sophisticā siue priua
tiuā.

tuā. sibi. Huius autem ipsalis. Præia i duas. nā p̄rio facit hoc circa terminos cathegorematicos. secūdo circa fincathegorematicos ibi. Terminoz aut. Præia i tres secūdo tres ordines circa eā obseruādos. Et dicit p̄rio scādendum. i. gradatim ascendendū est ad apicem. i. firmitatē. huius do mine ipsalis scz logice: hoc ordine. s. qui seq̄. qm̄ cognitio iurilica terminoz. s. ipleroz vti noīs 7 verbi subiecti 7 pdicati. 7 hoc quo ad primū ordinē. qz pro. 7 copulatio. i. vniō. nō latēs eoz. s. terminoz pdictoz in p̄positiōe. 7 hoc quo ad s̄m ordinē. qz p̄ 7 cōnerio. i. cōiunctio non indigna p̄positiōnū. s. in syllogismo. 7 hoc quo ad tertiu ordinēz hec supple predicta oia sunt in introitu logice aponenda idest applicanda rudibus. C Motandū qz intrinseca cogitatio terminoz de qua in s̄ra nil aliud est qz nosse qd sit no mē 7 quid verbū apud logicos 7 qua manerie p̄positiōne igredi valeat. quidqz terminus cōis 7 qd singularis 7 quid genus: quos terminos incōplexos dscim. Copulatio vero hoz nil aliud est qz eoz in p̄positiōne apta p̄positio atqz tunc cōplexionē igrediūt. rursum p̄positiōne cōnerio syllogismus est siue sit cathegoricus siue hypoteticus simpliciter dicit. demonstratiuus probabilis vel sophisticus. De quibz omnibus abunde in libris Aristotelis porphirij atqz boetij tractatū est. Ceterū qz diuerse atqz varie hōdi p̄positiōnū p̄neriōes minime fieri possunt sine fincathegorematicū noticiā que p̄positiōnes taz in qualitate qz in quāitate diuersificant. terminoz ipsos cathegorematicos nunc ampliant nūc restringūt nūc artant aliaqz 7 alia faciūt q̄ in logicis instituta sunt. qua de re boetij hō rū noticiā p̄teritūā minime monet: rōne atqz exemplo dicta cōfirmās. Dicit. n. determinatiōes. i. signa tam vni uersalia qz p̄ticularia etiā reliqua terminoz. quas. s. de terminatiōes appellam fincathegorematicas. i. cōsignificatiuas sunt imprimēde menti memoratiter. Et rōne sub dit dicens. qm̄ deseruūt nō parum imo multū sophisticē fantasie. i. illi parti logice. 7 subaudi nondū sophisticē sed 7 cullibet logice parti. Deinde exemplo predicta p̄firmat dices certe nouim. Trebatū virū prudentē s̄ i peritū i B scz p̄terisse. i. trāsiuisse sub silencio. i. nulla facta mentione noticiā hoz. s. terminoz quali sciaz idignā relatu. s̄z oīe cō s̄ictus. i. disputatiōis adueniēte vidimus eundē detētiū. i. ad metā redargutiōis deductū miserime ab his. s. fincathegorematicis sophisticis. s. arte vincente. 7 vidimus eundē indeceter. i. opprobriose sequestratum. i. diuisum a collegio suozum. s. sociozum. quid vltra subaudi accidit. idem trebatius angustia cōfusus. idest turbatus mendicabat. i. mendicando impetrabat postea sociatim. i. per socios illud quod censebat. s. reputabat prius indignuz elo go. s. noticiā terminoz fincathegorematicozū. C Motandū fincathegorematica. idest cōsignificatiuum a fin idest con 7 cathegoreuma. vñ oēs alie partes oratiōis a nomie 7 verbo s̄m logicos dicūtur fincathegorematica. C Motandū fantasia est de cognitūis species in animo figurata sed fantasia est de icognitūis. 7 hinc tractū est vt sophisticā fallacia dicatur fantasia: cum appareat aliud qz sit. sunt enī sophistici elenchi non veri elenchi qzuis ita videantur. sed paralogismi primo elenchorum.

Huius autem imperialis domine fimbriis dotata ars sophistica. petulanti animo confusa: nugatorieqz loquacitatis eulogio perusa: mulieris furo vultu perfusa barbaras nationes obliquo si dere respiciebat: quam in cōmentariis Alexandri 7 nostris nouimus decoratam 7 translatione perfectam summopere esse curandam.

Huius autem impietatis dñe. Postqz boetius ostēdit in superior parte modum procedendi circa logicā posituam. nūc facit hoc idem circa ipam logicā sophisticā. Et dicit aut pro certe. ars sophistica. i. ars illa que est de sophistici elenchis dotata. i. decorata fimbriis. idest extremitati-

bus que fimbria premissarū dicunt. 7 bene cōsonū illi est quod supple proximo dixerat. que penetranti vultū natura. ac. huius domine. s. logice imperialis. etiam confusa. i. plura petulanti. i. superbiēti audaci lasciuenti 7 inportune potenti animo. 7 hec omnia bene posita sunt ad sophisticarum cautelas insinuandas. Debet enim habere sophistica confusum atqz proluxū in disputando morem vt nemo suas rationes intricatas repetere valeat. similiter sit petulans atqz audax vt vult Aristot. in elenchis. 7 sequitur. qz pro 7 perusa. i. p̄fecte vsa eulogio. i. testimonio nugatorie. i. fice loquacitatis. i. garrulitatis. etiā cautela sophisticarū ē vt loqui multiplicent vt sic a circumstantibus docti videantur. qz p̄ 7. p̄fusa. i. irrigata vultu. i. ostentatione furo mulieris idest apparentia vere sapientie qzuis non sit. respiciebat barbaras. i. ignaras nationes fidere. idest oculo obliquo. quā. s. artem nouimus decoratā in cōmentariis alexandri. subaudi peripatetici 7 nostris supple cōmentariis. quāqz etiā p̄fectā. i. cōpletam trāslatiōe subaudi hac qua de greco ipsam in latinū vertim. nouimus curandam summopere. i. diligenter. C Motandū sophistica ars duplex ē nām quedā docens est altera vero vertēs. Docēs quidē que docz cognoscere syllogismū sophisticū eiusqz p̄cipia causas atqz passiones. Et hec est vera sciētia verusqz habitus demonstratiōe acquisitus. Alia autē vertens per quā syllogismo sophisticō vtimur ad disputatiōes. Et de hac in p̄posito. hanc tamē vtendā Boe. minime cōmonet s̄ ad verucias deceptionesqz euadēdas sophisticas summo pere adipsicēdā suadet. ipsa enī nulla sapientia est sed in loquendo deceptio verborū intricatio apparens sapientia non existēs. De hac Gregorius loq̄ cum dicit. Sillologica inquit disputatio quid aliud est qz verbis cōtēdere. 7 audientes subuertere 7 in ea vt Augustino placet. victoria verborū 7 ostentatio ambitiosa querit. nec mō tardos sed plerumqz ingeniosos decipit. quapropter in libro de doctrina xp̄iana vsus sophisticē disputandi dicit execrabile libidinēqz rixandi: studende tamē sunt verucie non vt qd qz exerceat sed vt valeat summopere precauere. C Itē fimbria dicit extremitas uestis vel filū quod appendit in de core veltū. hic vero capif aut pro extremitatibus sillogisticis p̄ similitudinē vel appendiciis logicalibus quibz vtitur sophista in suis argumētis. Item eulogiū sapientia vel bona fama vel testimonium dicitur. Item fucus color est adulterinus inde fucata vt dicit papias depicta ticta adulterino colore contaminata ficta non vera apparentia.

Ad istorum 7 ceterozum perfectionem triplici solemus vt recordatione quārum prima est vocalis: secunda mentalis: tertia vero communis: vocalis sophisticum facit: mentalis iudicium: cōmunis si continuata fuerit facit perfectum. vocalis cecitatez: mentalis sciētiāz: communis vsū. vsus autem ad magisterium properare festinat. Sicut enim prudentia sine iustitia parum vel nihil prodest: iustitia autem sine prudentia multū: sic sciētia sine vsu prodest parū: vsus autem sine sciētia prodest multum.

Ad istorum 7 ceteroz. In hac parte Boe. postqz ordinē p̄cedēdi in ipsis primordiis logicalibz ostēdit. nunc vō circa ordinē ipm̄ modū atqz normā obseruandos subiungit. Et diuidit i duas p̄tes. nā p̄ fac qd dictū ē. sc̄do cuiusdā tacite qōni r̄idet. Si vō. Præia i duo nā p̄rio mō p̄dit quo i acq̄rēdis logice institutis vtēdū sit. sc̄do vō tres effect⁹ ex p̄cedētes ostēdit. sibi vocalis. Et dicit qz nos solem⁹ vti triplici recordatiōe ad istorum. s. supradictoz ac ceteroz. s. dicēdoz p̄fectionē. vult dicere i oī sc̄ta adipsicēda triplici vt mur recordatiōe q̄rū p̄ia ē vocalis. i. nuda dictio nō retētio. sc̄da mentalis. i. vōcum sentētie recordatio. tertia cō-

Capitulum

munis. s. ex voce & sententia consistens. & subiungens effectus harū triū recordationū tria facit per ordinē. nam primo primos tres effectus ponit. secundo secundos tres effectus subiungit. tertio tertiam recordationē pre ceteris confirmat. secunda ibi. Vocalis cecitate. tertia ibi. Sicut. n. Dicit ergo q recordatio vocalis facit sophisticū. i. apparetes quoniam nuda voce aures replet quid nominis ignorans Mentalis facit iudicium. i. certitudinem. alia littera habet rudem. quoniam facit intellectum inter verum ac falsū discernere cum impotens sit hanc discretionem voce significare. Communis vero scilicet que tam vocum q̄ sententiarum est si fuerit continuata scilicet comparando res ad vocem facit perfectum subaudi in arte. quoniam sicut ipsa mentali recordatione conceperat: sic vocali comparata voce significat. Et inde ponit secundos tres effectus prefatarū recordationū. Et dicit vocalis recordatio generat cecitate idest hominē ignorantem. Quis enim voces ipsas cognoscit: virtutes tamen ipsarum vocum minime recordat: quia propter de facili paralogizat primo elenchorū. Mentalis generat scientiam. idest hominē sciētē reddit: sed impotens cum ea que mente nouerat verbo explicare non queat. Communis vero recordatio vsū generat quia potentem facit. sicut enī natura facit habilem: ars facilem: sic quoque vsus uti victorino vsū est potentem reddit. vsus autē festinat. i. accelerat properare ad magistratū. quare de primo ad vltimū cōmunis recordatio ad magistratū festinat & hoc cōfirmās per simile subdit. sicut enī prudentia parus vel nihil prodest sine iustitia. iustitia autem sine prudentia multū. sic scientia sine vsu prodest parus. vsus vero sine scientia multū. Nota dū circa hoc q dicit prudentia sine iustitia parū vel nihil prodest. Cuius ratio est: quia iustitia olum aliarum virtutū est cōtētiua. malorumq̄ osū de p̄bi. s. ethicozum ubi dicit. iustitia est quodāmodo omnis virtus. & subdens rōnē dicit. Et in eo q̄ includit in se actū oīuz virtutū. Et tullī. lib. 3. officiorū iusticia est vna oīm domina reginaq̄ virtutū. Secūdu patet quoniam ipsa est omnium malozum inhibitiua. ergo per locū ab oppositis Iniusticia est malozum permissiua: quare est perfectum malum. perfectum autem malum seipsū destruit quarto ethicozum. ergo. 10. Tertium autem declaratur. per iustitiam tutatur innocentia. puniēt malitia. frenatur audacia. atteri tur superbia. secura redduntur omnia. quare hec virtus s̄z fidiozū. s. etimologiarū non immerito regina nuncupatur. quapropter Augustinus libro secūdo de ciuitate dei. ca. 18. de ipsa iustitia plenissime tractans concludendo dicit. Hoc verissimū est sine iustitia rempublicā regi non posse. & pro tanto. Tullius asseruit q̄ nil est tam amicu ciuitati vel regno q̄ iustitia ob q̄s res cetera virtutes sine ipsa parū aut nihil profunt. Atq̄ s̄le ē de vsu atq̄ scientia. nā et dicit Seneca nihil odibilius est sciētia ubi sola est: intelligens ipsam parū aut nihil prodesse sine vsu ei. quod b̄i subdens idem Seneca inquit. Quid enim prodest scientibus scindere oles in his que nec domi nec militie nec foro nec in curia neq̄ alicubi profunt nisi duntaxat in scolis. scientia ergo sine vsu nihil prodest atq̄ infecunda est. ipsa enim vsu sumit incrementū & exercitio sicut ars quelibet. ff. de legatis. 3. l. legatis. §. ornatricibus. quod si scientia ab vsu disiuncta fuerit certe vtilior est vsus expertis artif q̄s ars que sui vsū nō habet vt refert polycrates libro. 5.

Si vero bone indolis sciētie tirunculus totam nequeat seriatim cōprehendere orationē saltē primam capiat pronunciationem donec gradatim procedendo continuum producere possit effectū.

Si vero bone scientie. Sic Boetius antiprophorizando euidam tacite respondet questionī. Nō esset enim aliquis dicere. O Boetii cōgruum bene est adiscere volentī singula que monueras mente capere. sed quid cum ea omnia ordine quo tu disposueras retineri tum ingenii paruitate

tū etiam alia quauis occasione minime valebunt. Cui respondens ait. certe si tirunculus. idest nouus scholaris nequeat. i. non valeat comprehendere seriatim. idest vtiliter intente sedulo totam orationē. i. lectionē bone scientie rapiat idest potenter capiat saltem. idest ad minus primā pronunciationem. & hoc procedendo gradatim subaudi primo parum: secūdo plus capiēdo & hoc tandiu donec ipse tirunculus possit producere. i. propalare effectum continuum. i. orationē totam. Nota dū q̄ aīa ipsa a sue creationis primordio vt in Aristotele secūdo de anima vsū est: facta est tabula nuda in qua nihil depictū est depingi tamen apta nata. Hec autem depingendi aptitudo nō tumultuoso strepitu neq̄ magna confusioq̄ specierū mole a principio in actum reducenda est sed passim atq̄ graduati ordine scientiarum flosculis adornanda: reficitur enim in tellectus atq̄ tandem fida conceptozum seruatrix memoria & laboris pars maxima detrahatur. si non vno spiritu audita lecta conceptaq̄ passim memorie demandentur: diuturno etiam fugiq̄ hoc labore mens animusq̄ conficietur. nam que concepta sunt nisi repetita fuerit flura iue luti. & caduca euanescent. Nota. tiro grece latine fortis dicitur inde hic tiro. nis: idest nouus miles nouiter electus ad militiam. quia fortis ad hoc eligi solet & per similitudinem tiro dicitur quislibet ignarus & rudis cui aliqd̄ exercitū aggreditur: inde tirunculus diminutiuum. Item saltem coniunctio aduersatiua est cū diminutione & est tractum a captiuis qui loqui pre timore non valentes dicebant saltem: quasi dicerent vt vitam & salutem non amitterent.

Utilis autem leuitatum scientiis: de speculatione porphiriana quinq̄ vniuersalium que ab Aristotele monstra vocantur attendendum. est: ad ipsius cathegorias necessaria: que luce expositio nis in commentariis nostris bis patefecimus.

Quantum vtilitatis habetur in his si intrinseca habeatur cognitio. Nonne litteralis sofronici facultas est vicio notanda. Inquam.

Utilis autem leuitatū sciētis. Hec est tertia pars secūde partis principalis huius primi capituli in qua boe. post. q̄ ostendit in quibus ipsi pueri primo imbuedi sunt & in quibus secundo: nūc vero ostendit in quibus tertio instruendi sunt: Et vult q̄ post supradicta que omnia sunt quasi rudimenta scientiarū erudiendi sunt ipsi scolares in sciētis q̄ maioris sunt inquisitionis videlicet in sciētia vniuersalium & predicamentozū 10. Et diuidit hec in duas partes. nam primo ponit modū atq̄ ordinem quibus circa partem logicę magis speculabiliorē sit insistendū. secūdo quoddam prius repetit vt precedentibus addat. sibi. Nec dum hec. Prima in tres s̄m ordines librozum circa hanc partem necessariorū s̄z vsūz atq̄ predicamentozū ex parte vna diuisionem atq̄ topicozū Boetii ex parte alia. & post h̄ oīuz reliquozū librozū noue logice Aristotele. s. priorum posteriorū. 10. secunda ibi. Nostris quoq̄. tertia ibi Aristotele. q̄s in duas. nam primo erudiendum monet in libris predicabilium porphirii. secūdo ex vtilitate sui ipsa predicabilia recommendat ibi. O quantum. Et dicit. Utilis sciētis leuitatū. idest leuitū documentozū subaudi que leuiter docunt in cognitionē logicę: attendēdū est de speculatione idest speculatiua consideratione porphiriana. i. porphirii quinq̄ vniuersalium. s. generis speciei 10. de quibus sunt omnes sciētie. primo posteriorū: que scilicet vniuersalia vocantur ab Aristotele. s. primo posteriorū monstra. i. res extra naturas existentes. vniuersalia dico necessaria. i. vtilia ad cathegorias. i. predicamenta. Aristotelis. que vniuersalia nos boetius patefecimus. i. declarauimus bis in commentariis nostris. & hec luce expositionis. i. declaratione expositoria. deinde vniuersalium scientiam ex sui vtilitate cōmēdat. Et duo facit nā primo facit quod dictū ē. secūdo erro res ab

res ab eadē remouet ibi. *Adōne litteralis. Et dicit. O qm- cum utilitatis habet in his. s. vniuersalib⁹ si cognoscatur noticia intrinseca. i. intranea. Postea errorem remouēs dicit. nōne. i. nūqd facultas litteralis. i. sola vocalis doctrina sofronici illius magistri est notanda vicio. i. reprehēdēda inquā. i. dico. q. d. doctrina illa sofronici quomā so- las verborū garrulitates docuit que sophistā atqz apparen- tem faciūt in boz vniuersaliū doctrina penitus abolenda est atqz verborū vis attēdēda. C Notādū prout refert ari- stoteles in multis passib⁹. opinio Platonis fuit ipsa vni- uersalia eē essentias p se existētes ⁊ ab ipsis singularib⁹ se- paratas fm esse. dantes tamē nomē ⁊ rōnē ipsis singulari- bus. quā quidē opinionē platonis tanqz erroneam atqz vere philosophie dissonam Aristoteles ipse in. 7. metha- multis impugnat rōnibus quare ipsam ridiculo tenēs pri- mo posteriorū inquit in hūc modū. Gaudeāt genera ⁊ spe- cies. qm si sic sunt subaudi quēadmodū plato posuit: mō- stra sunt. quapropter in probemio de ala dicit vniuersale scz platoniciū nihil est aut est posterius suis singularibus ⁊ ad hoc propositū locutus ē Boe. cum dixerat q ab Ari- stotele monstra vocant. subaudi in derisionem Platonis*

C Item cathegoria est predicamentum vel predicatio vel si- gnificatio. vnde predicamenta Aristo. cathegorie dicit.

C Nostra quoqz volumina stili scemate decorata non sunt omittenda.

C Nostraqz volumina. In hac parte tangit fm ordinē li- broz in hac parte adiscendoz. Et dicit etiam volumina no- stra. s. per nos facta vti est liber. diuisionū atqz liber topi- corum decorata scemate. i. nobilitate stili non sunt omittē- da post lectionē vniuersaliū. q. d. qm in his magnū emo- lumentum consistit. vnde scema scematis neutris generis nobilis honor dignitas corona vel ornamētū significat. vnde iuuenalis. Scemata quid faciunt. ⁊c.

C Aristotelis quoqz tota succinta breuitas licet vo- ce tediosa non tamen infructuosa. malui eniz po- tius fideli deseruire translationi quam arrogan- tie reprehēdēdi temeritate. Quid enim Aristo- telis lucida veritate serenius.

C Aristotelis quoqz succinta. In hac parte boe. ponit ter- tiū ordinem librorū in hac parte adiscendoz. Et diuidit i- duos partes. nam primo facit quod dictū est. in secunda ipsos libros auctoris nobilitate cōmendat ibi. Quid. n. Aristotelis peripatetici. Prima in duas. naz primo facit quod dictū est. Secūdo cuiā tacite questioi que ex pliba- tis elici posset respondet ibi. malui vero. Et dicit etiā bre- uitas. alia littera habet veritas succinta. subaudi quomāz plus sententiaqz verbis abūdabat licet tediosa voce. i. te- diū generatiua propter duritiā translationis nec tamē infructuosa subaudi sententiā ubertate supple non ē omittē- da. Ex his autem verbis posset quis occasione queren- di sumere. cur tam duro atqz inculto stilo tantū philoso- phi verba verterit ⁊ sic equo scemate atqz stili alacritate q- bus in greco iacet haud quaquā trāsserebat. Cui boetius certe malui. i. magis volui subaudi ego boetius deseruire fideli trāssationi vti sic verbum verbo cōmutarem qz rep- hēdēdi temeritate. i. presumptiōe arrogantiē. s. supbie. inde cōmendat doctrinā aristotelis. enim pro qz qd est sereni⁹. i. tranquill⁹ lucida veritate aristotelis. q. d. nihil. C No- tandū vti refert Laertius Aristoteli platonis discipul⁹ plurimos libros: tum in logicis: tū in phisicis. tuz quoqz in mathe. atqz aliis scripsit vt sic. librorum numerus tricē- tos ascendat: atqz alibi dictū est ipm tractat mille edidit. se quozū tamē voluminū aut translatorū inopia aut alia q- dā occasione copiā oēm non habemus. ex his tamen que ad nos deuenerūt ex logicis sunt liber cathegoriarū peri- bermentas. priorū. analeticorū. topicorum elencorū. quo- rū s fuerit durus iterpres: veritate tū refectissimi existūt qz re dcm ē. q ab aristotele recedit. a veritate recedit aue-

rois. natura enim ⁊ idem inquit auctoris ingenerauit no- bis viz illum vt per eū secreta philosophie nobis reuela- renē quapropter nō imerito nature regulam ipm appella- re phas est. De quo vili aristotele Platonē diuinitatis secretariū sepius clamitasse legimus cum lectorio nō af- fuerat. intellectus abest. surdum est auditorium. hui⁹ ergo doctrina nequaqz omittenda est.

C Nec dū hec gerūt grāmattice fructuositas nul- latenus est obliquenda per eaz enim cuiuslibet artis cōmendabilis redditur possessio iucunda. Rhetoriceqz lepos: quadriualiuqz quoqz bonoz studii cōpatiōe acquisita pro posse nō debēt omit- ti. In his aut studii pteruitas florē gnāt: fructū qz pcurit. si dubitatiōi pmixta fuerit ⁊ tēpestiua.

C Nec dum hec gerūt. In hac parte boetius p⁹ p̄dicta qd dā prius dictum reperit vt ipm p̄cedētibus addat. Et duo facit. nam primo facit quod dictū est. secūdo dubiū quod dā remouet ibi. Quadriualium. dicit ergo cū oia supradi- cta que logice gerūt scz. aio. fructuositas grāmattice non est relinquenda aliquo modo. Et rationē huius red- dit dicens. qm possessio cuiuslibet artis cōmendabilis. i. lau- dabilis reddit iocūda p eaz. ipsa. n. vt superius visum ē. mater est omniū artū sine qua omnes alie scientie penit⁹ obmutescūt. qz pro ⁊ lepos rhetorice. i. ornatu rhetorice subaudi nullaten⁹ relinquēdus est ratione supradicta. Exi- de quoniam dubitari posset qm hec oia que mōstrata sūt circa triuales artes peragūtur: de quadriualibus artib⁹ qd existimandū sit. quam dubitationē soluens dicit. Etia bonoz. i. dignital quadriualiu artū. s. arismetrice geome- trie. astrologie. atqz musice acquisitus comparatione. i. coemptiōe studii nō dōz omitti. Et rōnē reddēs inquit. qm pteruitas. i. furiosa curiositas studii in his. s. scientiis ma- thematicis generat florem subaudi sciētiarum. qz pro ⁊ parturit fructū. ⁊ hoc supple si studii huius proteruitas mixta fuerit dubitatiōi. quoniam dubitatio magnū sciē- tie prestat incrementū. Ex quo illud philosophi. Dubita- re autē de singulis: nō omnino inutile est atqz etiā sub. flo- rem fructūqz parturit si fuerit tēpestiua. i. congrua tempo- re suo. quoniam sicuti decens ⁊ in certuz terminū in mathe- maticis protensa occupatio magnū scientiarū prestat vo- cumentum. sic econtra in ipsis assiduitas execrabilis indu- cit detrimētū. quoniam vt supra dictū est cōtinua in illis cō- sideratio maxime aut simpliciter aut pro parte ab vsu re- trahit virtutis. C Notādū Plato in. 7. de republica ma- thematicas disciplinas quas quadriualium nomine cen- semus ad veri cognitionē ⁊ demonstrationem in primis dixit eē necessarias. sunt enim in primo certitudinis gra- du dixitqz eas esse tanqz gradus ad superiora cognosce- da. his enim disciplinis inquit in omnibus anime instru- mentum pditū: vt sic dixerim: aliisqz excecatur exercitiis expurgat ⁊ in melius erigit. has Aristoteles methaphisicē cōnumerat ⁊ cum illa cōueniūt. vtraqz enim cōsiderat de quantitate sed dispariter. methaphisicē. n. omnes quā- titates prout sūt entia cōsiderat quarto methaphisicē. ma- thematicus vero de ipsa tanqz de subiecto agit. mathema- tice autem discipline quattuor sunt. quapropter ⁊ quadri- uales dicuntur. quoniam omnes quattuor circa quantita- tem versantur. inter quas subiecti nobilitate astrologia prior ē: quā vti polycrates ait: natura induxit: ratio pbat ⁊ utilitatis experientia approbat. ipsa nempe lex est que cor- porū supernoz cursus figuras ⁊ habitudines circa se ⁊ cir- ca terram indagabili rōne pcurrens veritates eozū: ⁊ qua liter agant in omnibus infra speram lune demonstrat. p⁹ hanc musica est que cōsonam multitudinem pportionuz suaz i qdā equalitate vocum cōsultat. Hanc plato poten- tissimā artū nominat. huius. n. in thimeo ingit armonia: virtus est ad mitigandos dolores animaz humanaruz ipsasqz letificādas. hāc Socrates senex viditū atqz adole-

scientes in ea erudiri iussit. Hanc sequitur arithmetica quas doctrinarum scriptores primam fore decreverunt. quoniam ut sic ipsa nulla alia indiget disciplina ut ait Boetius. Ars certe magne virtutis cum suos cultores ad omnes disciplinas acutiores reddat. Sicuti Plato in. vii. de republica agebat. Animi aduertisti enim inquit socrates eos qui a natura arithmetici sunt ad omnes fere disciplinas acutiores parere qui aut ingenio hebetiores fuerint si in hac erudientur etiam si nil amplius utilitatis consequantur. seipsis tamen ingeniosiores effici solent. Ultima inter has Geometria dicitur ab egyptiis primam reperta. inundante namque uti Strabo in libro de orbis situ pertractat parte. 15. flumine nilo: et orbis possessionibus eius limo obductis initium terre dividende per lineas et mensuras nomen arti dedit. que deinde latius acuminis sapientum expansa est.

Capitulum secundum

Mis autem scolarium rudimentis et virtutum incrementis: nunc de eorum subiectione erga magistros breuiter est ordinanda: quoniam qui se non nouit subiecti non noscat se magistrari. Miserum est enim eum fore magistrum qui nunquam se nouit esse discipulum.

Capitulum secundum.

Mis autem scolarium rudimentis. Hoc est secundum capitulum huius libri de disciplina scolarium. In quo postquam Boetius docuit de aptitudine quam scolaris habere debet circa scientiam oblectamenta sibi imprimenda que in ordinato processu ad scias ipsas consistit nunc consequenter in hoc secundo capitulo dicitur de aptitudine que respectu scientiam scolarium ministrantis. et hec in subiectione scolarium erga magistrum consistit. Et diuidit totum hoc capitulum in duas partes principales. In prima facit quod dicitur est. In secunda uero ponit impedimenta quedam que euenire possunt ad scolarium subiectionem remouenda ibi. Non sit autem discipulus. Prima in duas. Nam primo dicta dicitur continui. secundo intentum suum prosequitur ibi. Debet autem discipuli. Prima hanc ad huc in duas nam primo dicta dicitur continui. secundo huius continuationis causam reddit. ibi. Qui non nouit. Et dicit primo sic. Mis rudimentis hoc est leuioribus documentis atque incrementis virtutum hoc est perfectionibus aliarum scientiarum ipsorum scolarium. subaudi. prout in superiori capitulo expostita sunt. Nunc id est in hoc secundo capitulo est ordinandum. i. ordinate edocendum. alia littera hinc ordinandum. i. inchoandum breuiter de subiectione. i. submissione eorum. scolarium erga magistrum. Et huius ratione subiungens dicit. quoniam qui non nouit subiecti. se. i. submissionem fuisse hic idem necesse est ut se non noscat magistrari. quod confirmas dicit. Quod si contingat eundem qui se non nouit esse discipulum fieri magistrum: hoc est miserum est. i. detestabile. Et notandum prout refert. Hugo. in didascalicon parte secunda ex his que studendo maxime profunt mens humilis atque subiecta discipulo maxime necessaria est: que quidem aliud nihil est quam tradentis et accipientis iusta et approximata concordia. de qua loquens quiritilianus lib. i. institutionum ait. Sicut officium preceptorum docere est: sic discipulorum dociles se prebere. Scia. n. conualelescere nequit nisi tradentis et accipientis concordia sociata fuerit. sic sub dyogene socrates qui ut refert. Tullius lib. 5. tusculanarum questionum. Philosophiam deuocauit e celo et in viribus collocauit. sicque sub socrate. Plato diuinitatis secretarium atque sub platone. Arif. peripateticorum dicitur. sic tandem sub reliquis reliqui humili et subiecta mente extiterunt: ut exinde philosophie amplissimi fontes dici mererentur.

Debet autem discipuli subiectione in tribus consistere scilicet in attentione. beniuolentia. et docilitate. Attentus inquam exercitio. Docilis ingenio.

Beniuolus animo Attentus inquam ad audiendum Docilis ad intelligendum beniuolus ad retinendum. Ista uero tria ad perfectionem concurrunt permutati.

Debet autem discipuli subiectione in tribus consistere. i. in attentione beniuolentia et docilitate. Attentus etc. Postquam Boetius dicta dicendis continuauit. nunc intentum suum prosequitur circa subiectionem discipuli erga magistrum. et diuiditur in duas partes. nam primo ponit in quo consistit ista subiectione. secundo hoc magis declarat ibi. Ut sit attentus. Et dicit primo quod subiectione discipuli debet consistere in his tribus. i. in attentione. beniuolentia. et docilitate. Et hoc declarans subdit. i. ut sit subaudi scolaris attentus in exercitio. i. in labore studii studiose animum uerbis magistri accomodando. hoc enim exercitium faciliat quem libet operantem. sit etiam beniuolus animo atque ingenio docilis. quod declarans subdit. Ego inquam quod discipulus sit attentus ad audiendum uerba magistri. non ut ex uerbis rem capiat sed ex rebus in uerborum seriem deueniat. et inquam quod discipulus sit beniuolus ad retinendum supple audita. et hec beniuolentia adiscendi amor est quo doctrina fortius imprimitur: et inquam sit docilis ad intelligendum. uero pro sed ista tria. id est attentio beniuolentia. atque docilitas concurrunt. i. conueniunt ad perfectionem. subaudi discipuli permutatim. i. ordine diuerso ac permutato. ut. nunc attentus sit. nunc docilis nunc autem beniuolus non attento quod eorum primo statuatur. Et notandum quod tria hec attentio beniuolentia atque docilitas discipulum maxime magistro atque doctrine submitunt. maius tamen horum adiscendi amor est quo corda erudiendorum ad doctrinam capescendam fortius alliciunt. Et hic amor ex tribus constare dicitur uidelicet: erudientis dilectione viscerosa: fructus reficientis adeptione: atque naturalis appetitus scientie terminatione. Dilectione enim intima erudientis audita credibiliora ad duntur in recipiente. et hec dilectio in timore atque reuerentia tradentis sita est. de qua dictum ad Hebreos. i. Partes carnis nostre huius eruditores et reuerentur eos. i. reuerenter timebant. Et hinc Latho. Magistru metue. Huius exempla in traiano atque alexandro conspicimus Traianus namque imperator plutarchus preceptorum suum ut legitur summopere reuerentur. sic et Alexander socratem quem cum semel obuiam habuisset de curru proficiens ipsum reuerenter recepit. Secundum quo amor adiscendis stabilis est fructus recipientis adeptio qua ad disciplinam discipulus allicitur. fructus autem sapientie est donum inquam dei ut augustinus dicit. i. de ciuitate dei. cui nihil occurrit preferendo nulli precio potest comparari. de qua Tullius libro secundo officiorum. Quis enim post deos optabilius quam prestantius. quid melius. quid omnino dignius sapientia. q. d. nihil. Tertium uero quo amor adiscendi stabilis est naturalis appetitus scie terminatione. de hoc appetitum primo methaphisice dicitur. Omnes homines naturaliter scire desiderant. finis uero atque terminatio appetitui huiusmodi non nisi intelligere est cuius perfectio in sola ueritatis cognitione consistit non in solius superficiali comprehensione. non enim adiscendi sufficit ut superficialiter legat nisi intelligat atque intus latentia prenduat ac ea memorie reddat. Et ad hoc optime facit quod transumptiue scribit hyeronimus in canone marchio et basilides. i. q. i. ubi dicitur. Nec putemus in uerbis scripturarum fore euangelium: sed in sensu: nec in superficie sed in medulla non in sermonum foliis sed in radice rationis. Tunc enim discipulus proficit cum attente aduertit: audita dociliter intelligit: atque intellecta beniuole serutinio cordis recommendat.

Non sit autem scolaris discipulus. Dicitur enim discipulus quasi a scola diuisus. Scola enim grece dicitur uacatio latine. inde discipulus quasi uacatione diuisus. Discipulus autem dicitur ille qui

ille q̄ discurret p̄ vicos & plateas & tabernas & meretricum cellulas: per publica spectacula: per p̄pas & coreas. & per commestationes & per publicas cenas. & hoc vagis oculis & effrena lingua. petulantī animo. vultu incomposito. omnibus his scola postponitur.

Non sit autem scolaris discolor. Dicitur enim discolor quasi a scola diuisus. Scola. n. Hec est secunda pars principalis huius capituli in qua Boetius quedam ponit impedimenta que circa istam aptitudinem. s. subiectiones discipuli erga magistrum. euenire possent. Et diuiditur in tres partes secundum q̄ ponit tria impedimenta videlicet discolorie. violentie: & luxurie. secunda ibi. Non sit autem violentus tertia ibi. Luxurie autem. Prima adhuc in duas. Nam primo ponit impedimentum discolorie cautius euitandum. Secundo hoc exemplo confirmat ibi. Quodam vero tempore. Prima adhuc in duas. nam primo facit q̄ dicitur est. Secundo quid sit discolor declarat ibi. Discolorus autem &c. Et dicit primo scolaris apicem scientiarum cupiens attingere non sit discolor. id est a scola discors v̄ diuersus. Et hanc expositionem subiungens dicit. Discolorus dicitur quasi a scola diuisus. Scola enim grece vacatio dicitur latine. Inde discolorus quasi a scola diuisus. De inde v̄ vicium discolorie clarius euitandum demonstrat dicit. Discolorus est ille qui discurret per vicos et plateas & tabernas & meretricum cellulas. per publica spectacula. i. loca publica. vbi ludī exercentur. Sunt enim spectacula loca. vbi ludebant quondam comedī & tragedi v̄ dicit grece. Et habetur in autentica de consulis. l. qui per pompas. id est publica ostentamenta. per coreas. id est tripudia per commestationes. id est conuiuia per cenas. id est serotinas commestiones. publicas. id est apertas. & hoc ab antiquis tractum est qui in patulo cenabant. & hoc vagis oculis. id est hinc illincq̄ respicientibus vultu incomposito. i. immorgerato atq̄ distorto effrenata atq̄ dissoluta lingua. omnibus enim his scola postponitur. **N**otandum prout dicit a3o studium est vehemens & assidua ad aliquam rem agenda cum summa voluntate animi applicatio. ex qua voluntate labor in opus defertur & perdit laboris tedium versus in oblectamentum. hec autem assidua vehementia si interrupta fuerit certe nullum commodum erit allatura. Interrumpitur autem multis que boetius connumerat. s. vicorum atq̄ platearum frequentia tabernarum corea atq̄ omni publico spectaculo. in his enim omnibus inquietatur animus qui solum quiescendo prudens fit atq̄ ab eo quod inceperat longius elongatur: quod maioribus nostris prescientibus elegerunt loca solitaria veluti studio atq̄ contemplationi aptissima. vnde. A. gellius libro. primo noctū actiarum. Socrates a solis ortu vsq̄ ad occasum immobilis studio vacabat atq̄ oculis in celum erectis solum contemplationi insitebat. de mundi sollicitudine nihil curans. Et Oratius de aristippo sic inquit. Nollet aristippus si posset regibus vti. Relinquerunt enim veteres vt in eplis refert Hieronymus ob studium frequentias v̄ v̄biū: & ortulos suburbanos ne per luxum & habundantiam copiarum animi fortitudo mollesceret & eius pudicitia constiparetur. Sic pictagorici desertis locis habitare preelegerant atq̄ platonici in templorum locis. Plato autē ipse cum esset diues elegit sibi academicam villam ab vrbe procul non solum desertam sed & pestilentem quidem vt cura atq̄ assiduitate morborum libidinis frangerentur. i. petus: discipulūq̄ sui nullam aliam sentirent voluptatem nisi earum rerum quas discerent. omnibus enim voluptatibus alius scola postponitur. **N**ota circa hoc q̄ dicit & hoc vagis oculis &c. Tullius lib. secundo officiorum inquit. Adolescentis cōmendatio p̄ficiscit a modestia & disciplina parentum & de facili in bonum deflectitur si cum bonis & honestis assiduus fuerit. quos si fugiat ac libidini

bus mundanis hereat mores atq̄ ingenia deficiente iuuetutis torpere necesse est. Componendi ergo sunt in moribus scholares ipsi atq̄ bonis v̄sibus nō mox distorta neq̄ animi petulantia. sed his in q̄bus in postea vitam ducere cupiunt summo opere dirigendi iuxta preceptum sapientis. ecclesiastici v̄decimo. Letare iuuenis in adolescentia tua & in bonis sit cor tuum in diebus iuuentutis tue. nam in his delectari est nobis naturale in quibus ab infantia delectari incepimus quinto ethicorum. Item petulans luxuriosus lasciuus impotente petens plures petens idem. in de petulantia. i. lasciuia libido. impotuntitas.

Quodam vero tempore cum causa sanitatis recuperande & ob aeris intemperiem ritusq̄ gallos facetos matronarumq̄ pios affatus: nos ad galliam transfuissemus: multos discolors: vt meminimus: visu p̄cepimus in ciuitate Iulii cesaris que Parisius dicebatur. Multos autem artes mendicare prosperimus: nullis eis pocula philosophie administrantibus.

Quodam vero tempore cum causa sanitatis recuperande &c. In hac parte Boetius subiungit exemplū de discoloria plurimorum expertum per seipsum. Et diuidit in duas partes. Nam primo facit hoc in generali. secundo in sp̄ali ibi flauos enim dicens. Cum nos Boetius transfuissemus nos in galliam. i. in franciam vt sic totus pro parte sumatur quodam tempore causa sanitatis subaudi vel conseruande vel resumende: & ob aeris intemperiem. i. insectonez qua patria sua turbata extitit. q̄ pro & facetos. i. honestos ritus id est mores gallozum. illarum gentium. q̄ pro & pios affatus id est affabilitates matronarum. subaudi galliam. Et hoc totum ad laudem gallie dcm̄ est. nos vt meminimus. i. recordamur. parentib̄ est: p̄cepimus visu multos discolors in ciuitate. Iulii cesaris que dicebat Parisius atq̄ prosperimus multos mendicare. i. mendicando inquirere artes tñ nullis magistris administrantibus eis pocula. i. documenta p̄bie subaudi vitio discolorie detentis.

Notandum gallia europe est prouincia vt refert Isido. lib. 9. a cādore populi gallia dicta. gelac. nempe grece lac dicitur latine. Et hinc Sibilla gallos candidos recitat dicens. Tunc lactea colla auro humectantur. Et huius magna pars francia est a francis dicta qui eam partem primo inhabitauerunt vel a franco carnifice qui parisius in regem successit. hec cum multas ac nobiles habeat ciuitates parisius tamen que quondam lucotecia ciuitasq̄ Iulii nō quia eam fundauit. sed quoniam ampliauit dicebatur: p̄cipatū tenet. Nam sicuti quondam athenarum ciuitas mater liberalium artium atq̄ fons oium scientiarum greciarum adornauit: sic parisius nostris temporibus non solum franciam imo totius europe partes residuam in scia & moribus sublimauit. in cuius laudem Arbitrinus in fine libri secundi sic loquit. Exoritur tandem locus altera regia p̄bebi. Parisius circea v̄ris. Crisea metallis: Greca libris Inda studiis. Romana poetis. Actica p̄bis: mundi rosa balsamus orbis. Sidonis ornatu: sua mēsis. & sua potu. Diues agris: secunda mero: māsueta colonis. Adesse ferax: inoperta rubis. nemorosa racem. Plena feris: piscosa lacu: volucrosa fluentis. Adunda domo: fortis dño pia regibus aura: dulcis amena. situ bona quelibet: oē venustum. omne bonum. si sola bonis fortuna faueret.

Flauosq̄ britones studii precio romam commētes grauer in doluimus: q̄ atheniensis scitulis minime pascebant. Tādē autē gallica lingua grecari inceperūt: Quod si aliquid aliud q̄ tortuosa volumina lucreti in partibus suis inuenisset consilio nostro nō tantū operis perdidissent.

Clauiosq; britones. In hac parte facit hoc quod proxime supra in generali peregit. Et diuiditur in duas partes. In prima facit id quod deum est. in secunda cuidam tacite quoni respodet ibi. De nostris. et primo Boetius tria facit s; tria scholarium genera: quos parisiis vitio discolie detentos prosperit. secunda ibi. Germanici furoris paucos. tertia: ibi. Magice. et dicit. Certe nos indoluitimus. i. grauiter doluimus. Britones scholares illius gentis. clauos ab effectu. comeantes. i. pficiscentes romam scio studii. i. ob studium. qm pascebant. i. instruebant. minime scintillulis. i. documentis. Atheniensium. i. philosophorum atheniensium tandem tm ne totum tempus superuacue atq; ocio consumerent idem Britones ceperunt grecari. i. grece loqui gallia lingua qua parisiis didicerunt: sed nostro iudicio. i. nobis iudicantibus non tm temporis perdidissent. si in suis partibus inuenissent aliud documentum q; tortuosa volumina lucretii illius magistri: qui obscura obliquo calle scholares suos instituit. quare et sua volumina tortuosa. i. in diuersum fiera. i. obscura dicebantur. **C** Motandū bñtania. vt dicit. Orosius oceanū insula est passuum mille. So. in longum. in latum vero ducentorum. Et vt refert Isidorus lib. quarto capitulo decimo septimo. iter septentrionē et occidentem sita. hec insula a germanis saronibus bello victa atq; possessa. Anglia. ab angela ducis saronū filia postea nominata est: quapropter et Britones anglicos nominare phas est. gens equidem libera atq; ferax. colore flaua. i. alba rubea mixta. color quidem medius est qui et vulgo pprie blondus dicitur. sic dicti sūt flauī anglici germani atq; flandrenses. hanc insulam quidam describens sic inq; Anglia terra ferax et fertilis angulus orbis. Insuper la prediues que toto vix eget orbe. Et cuius totus indiget orbis ope. Anglia plena focis gēs libera et apta locari. Libera gens cui libera mens et libera lingua. Sed lingua melior: liberioq; manus.

C Germanici furoris paucos insperim⁹ ititulari Germanici furoris. In hac parte Boetius ponit scdm genus scholarium quos vitio discolie deprauatos parisi⁹ nouerat dicens. Et nos Boe. insperimus paucos scholares germanici furoris. i. germanos furiosos intitulari. i. titulo magistrarii decorari. **C** Motandum vt refert Isidorus li. is. etymologiaz Germania nobilis ac generosa regio est tam viribus q; diuitiis ac bellicosa populis copiosa. vnde a fecunditate gignendoy populoy a germi. nado germania dicta est. Eius regionis incole germāi dicti sunt. Immania hñtes corpora. viribus fortes. audaces vo aio atq; feroces: quapropter et furore notati sunt. Crenationibus cantibus atq; saltibus plus q; litteray studio occupati facie decori et formosi. comati coma flauī. liberales aio hilares et iucundi et hōy potissime sarōes: hec ille. mores aut illos ex celi rigore traxerunt: quoniam septentrionales maxime sunt.

C Magice autem delusionis arte de hiberia multos vidimus magistrari.

C Magice aut delusionis arte de hiberia etc. In hac parte Boetius ponit tertium genus scholarium quos vitio discolie detentos parisiis consperit. Et dicit. nos etiā Boetii⁹ insperimus parisiis multos scholares de hiberia. i. hispania magistrari arte delusionis magice non autē aliis sciētiis salutaribus. **C** Motandū hispania ab hiberia amne primitus hiberia fuit vocitata et postmodū hesperia ab hespero stella qui ibi occidit. eadē vo hispania ab hispalo fluuio dicta est et ad talem sensum Boetius loquēs hispaniā hiberiā notat. **C** Motandū q; ars magica nihil aliud ē q; humanoy sensuum dyabolica illusio vt secundū hoc icredibiles rez mutationes fieri videant. vt. i. terre cumulus castrum videat lapillus talentum atq; leges cohortis militum galleata. hec ars si ars dici mereat in tantū hominū sensus pfauciat atq; prestringit vt sic per eam miracula posse fieri videant. Et de hñdi letificationibus apule

gius in suo libro metamorphoseos qui sic incipit. Certus quē erā. quēdā noie Socratem sic de quadā maga loquētem introducit. Saga inquit et diuina potens celum depone et terram suspendere. fontes durere et montes defluere: mās sublimare. deos ifirmare. sydera extinguere. tartarum illuminare. De hac arte idem apulegi⁹ in libro quē de asino aureo edidit sic inquit q; artem ipsam libentissime didicerit asseuerat sed male sibi cessit et hoc. q; dum artem illam volebat adiscere in asinum: vt sibi videbat conuersus est. Ars vo hec vt fert ab antiq; plurimū exercebatur q;uis lege. iz. tabulay vt inquit Cicero li. de republīca phibita fuerit. hec ars a pps ad romanos allata dicit qua ēt pictagoras vsus est: vnde vt refert Valerius maximus lib. 8. postq; pictagoras egyptū petēs coy sciam dicit ad perfas profectus magicā artem pcepit. huic arti tetrica hispani multum inuigilarunt et intantū in ea inualebant vt nedum que artis limite complera sunt exercere. s; et multas alias enormes spurcicias in quadāz caverna hispanie in christi blasphemiam humani generis seductore ministro attentare conati sunt.

C De nostris autem lippitibus patet et couulsis oculis. S; hec hactenus de discolo sufficient.

C De nostris autē. In hac parte Boetius rñdet cuidam tacite questidī. Possēt nāq; aliquis dicere. O Boeti exemplum hec quibus discoliam refutandā cōmones nostra iaz sunt quid aut de romanis censes. nūq; etiam hoc vitio de notatur. Ad hoc rñdens dicit. de nostris. i. romāis scholaribus. patet. i. manifestū est etiam lippitibus oculis. et euulsis. vult dicere discolia romanoy scholarium tam patens est cunctis atq; manifesta: vt nedum bñ videntibus. s; etiam lippitibus et penitus euulsis oculis innotescat. fuerant enim nedum hoc vitio discolie deprauati romani sed et quolibet alio vt sic haud aliquid nouū in vitio atē tari possēt. hinc et Junius Iuuenalis vīta clamans romanorum hunc in modū romanos alloquit. Oē in pcepti vitius stetit nihil est quod nostris morib⁹ addat posteritas: q;si diceret poeta. omne vitium quod excogitari pōt iam totū ppetratur. Deinde Boetius finem huius vitii discolie faciens subiungit concludendo hanc partem. sed hec supradicta de discolo sufficient. hacten⁹. i. hucusq;. **C** Nota lippitudo oculoy est infirmitas. et est quasi lachrymatio vel putredo oculi. inde lipp⁹ lippies qui h; oculos lachrymantes et marcore plenos. Et dicit lippus a pus. i. putredo vt deriuatio ab vltima syllaba sumatur.

C Ne sit autē discipul⁹ violentus erga magistrū. Ne sit autem discipulus violentus. Hec est secunda pars secunde partis principalis huius capituli in qua postq; Boe. remouit vnum impedimētū de subiectione debita que cōsistit in habitu dñe debita discipuli ad magistrum. nūc remouet secundū impedimētū. i. violentiā. Et diuiditur in duas partes. primo facit quod deum est. sedo exemplo vocā cōfirmat ibi. Violentie autem. Et dicit q; discipulus non sit violentus magistro suo. qm violentiam hanc multa mala consequunt et ipsam marie: qm qui magistro violentus exiterit nullatenus scientie verus erit possessor.

C Motandū q; Boetius scholares quatenus pceptorū violentiam non infcrant maxime monet vt sic eos verbo non blasphemēt atq; opere non offendant. Hec autem vt leuius deuitetur propulsanda sunt ea que ad hoc marie sūt iducentia veluti est temeraria de seipso psumptio. pprie excellentie ambitio. atq; pprie fragilitatis inconsideratio. Primum eo maxime vitandum est. q; auriliū dei subtrahit. Iudit. 6. dñe ostende q; non dimittis glorianes in te et de sua virtute glorianes humilias. Vitanda etiam est tantopere pprie excellentie ambitio quātopere cōtra deū est et proximum. apud deum enim nulla personay acceptio est sed solum meritorum cum omnes vno eodem patre creauerit. vt attestatur Boetius in de consolatu philosophico. d. Omne hominum genus in terris: simili de scendit

scendit ab ortu rē. Utanda insuper est summopere incon- sideratio. Cōsilio saluatoris. Adathei septio. Primo eii ce de oculo tuo trabem postea festucam eicies de oculo fratris tui. Unde r vulgo dicit. Cesset in alterius oculo reprehendere labez. qui solet in proprio lumine ferre tra- hem. Nec cum deuitata fuerint nulla certe violentia com- mitenda admittitur.

Violentie at Albinus albei fili⁹ pdeat in exem- plum: qui cū esset filius dilectionis magis vō inse- licitatis pcurator magro suo Brilllo qñqz balbu- tienti manus iniecit sceleratas. ac caniciem eius venerabilem sedo pedū maculauit accessu. Que- tanti sceleris causa fuit qz ad primam aeris im- pressionem totam nequit comprehendere consti- tutionem. Prob dedecus prob fit infelicis di- scipuli in caput felicitatis accessus. Tam scelera- to nero gaudeat herede: tam comoninato Ane- rus successore. Brillus vō cū socrate seneca gau- deat appetito. Non est ergo dignus scientia qui scientie insurgit pceptor.

Violentie aut Albinus. In hac parte Boetius qdam exempluz pmissoz. i. violentie inducit r duo facit. nā pri- mo exemplum proponens albinum quēdam violentū di- scipulum introducit. secundo p ipsum exclamando inuehi- tur ibi. Prob dedecus. Prima ad huc in duas diuidit. nā primo facit quod dem est. scdo cam huius sceleris sub- necit ibi. Que tati sceleris cā. Et dicit fili⁹ albei prodeat in exemplum violentie. qui Albinus cum non esset filius dilectionis. qz magistrū suum minime diligebat s3 magis foret pcurator. i. nuncius infelicitatis iniecit quādoqz sce- leratas man⁹. r hoc ab effectu dem est. magistro suo Brill- lo balbutienti. i. titubāti. atqz maculauit caniciem. i. sene- ctam venerabilez. i. reuerendā huius sui magistrī sedo. i. turpi. accessu pedum. Et cam huius sceleris subiungēs dicit q cā est tanti sceleris. q. d. qua de re hoc tantū scelus in suū magistrū perpetravit. Et respondens ad hoc dicit. qz ipse albinus nequiuit comprehendere totam cōstitutio- nem. i. lectionem ad primā aeris impressionē. i. ad primā pronūciationem dicti sui magistrī. Post hoc inuehendo dicit. Prob dedecus que interiectio dolentis atqz vitu- perantis ē Et eam ipsam ex nimia indignatione repetens dicit prob accessus subaudi sceleratus infelicis discipuli. s. albinū fit in caput felicitatis. sup. grilli. Et subiūgit. Me- ro ille iperator Seneca discipul⁹ qsimili atqz sceleratōi la- borās vitio gaudeat. ironice loquitur tā scelerato herede. s. albio. atqz anetus ille Socratis discipul⁹. supple gaudeat tā comoninato. i. maculato subaudi eodē facinorū herede. s. albinū. Brillus autē euz Socrate gaudeat appetito. sub- audi mortis Seneca hinc concludēdo dicit discipul⁹ ergo non est dignus sciētia qui insurgit violenter pceptor sciē- tiam.

Notandum Socrates magnus qui primus vniuersam pbiam ad corrigendos cōponēdosqz mores fecisse memo- ratur tpe assueri regis assiriorū athenis claruit habuitqz multos discipulos quoz anetus vt dicit dur athenensiu vnus extitit. eo aut tpe cum sapientes plurimi a vulgari- bus psequerent qm vnum decem pdicabant Socrates ipe deprehensus est: atqz ab aneto athenensiu duce eiusqz di- scipulo sibi dato mortis poculo ipso nō aliter qz quodā i- mortalitatis assumpto medicamēto interiit. Et de hoc tul- lius lib. tusculanarum qdnum loquēs inquē. Licuta ma- gnum Socratem interfecit. Ipse autē ihero quadā die respiciens Senecam magistrum suū r verbera q sibi i pue- rita iniulerat ad memoriā reuocans infrenuit ac tanqz iniuriāz vltionem de ipso cupiens pcepit. vt qdūqz gen⁹ mortis vellet eligeret. Seneca igitur quasi suaue gen⁹ mor- tis arbitrans in balneo mori vtriusqz brachii vene in scisso

ne elegit. vnde r quodā pflagio bene vocatum est nomen eius. Seneca. i. senecans. Et hunc sanctus hieronymus sanctorū cathalogo cōnumeravit illius epistolis puocat⁹ que leguntur pauli ad Senecam atqz Seneca ad Paulū bene ergo Boetius dicit. tam scelerato gaudeat ihero be- rede: tam coinquinato anetus successore. qm sicut ihero atqz Anetus sic r ipse albinus in gehēnā dimerfi sūt. Sil- lus aut euz Socrate gaudeat Seneca appetito. qm melio- rem ptem elegerat cū sanctorū cathalogo pnumeratus sit. **N**ota balbutiens atqz balbus idem qd titubans qui vba non exprimit sed frangit a balbando dictus. sed blesus est qui litteras imperfecte profert.

Luxurie a seruore studeat se discipulus aliēare **L**uxurie a seruore rē. Nec est tertia pars huius secunde partis principalis huius capituli. i. qua psequit⁹ de secūdo impedimento subiectionis. r per pns aptitudinis discipu- li erga magistrum qd est luxuria. Et diuidit in tres ptes fm tres luxurie spēs. scda ibi. Cōmestationib⁹. tertia ibi Tertia vō spēs. Prima in duas. nā primo luxuriā in cōsi- fugiendam pponit. scdo eam diuidens vnam eius spēm prosequitur. ibi. Quā triplici. Et dicit qz discipulus stu- deat se alienare a seruore luxu. **N**otandū luxuria in p- posito largo capite vocabulo vt dicat⁹ in coitu supfluitatis in cibo atqz vestitu. Et s3 hoc satyri triplicē luxuriā posue- runt vt statim lubicet. quecūqz tñ luxuriet sit. sumopere euitanda est: r ea specialit⁹ que i coitu est. qm ipsa mentē oc- cupat. totum corpus extenuat. r tandem vires singulas de- stituit. ideo vidimus ad alexandrū. Nos iquit bragmani- membra libidini non damus. Ea quoqz que in cōmesta- tionibus est diligerter cauenda qm aiām ad praua allicie- r more serpentino occulta sua venena diffundit. iurta il- lud Virgiliū in bucco. Trabit queqz sua voluptas. r se- gatur. Quā legitis flores r humi nascētia fragra. frigi- dus o pueti fugite hic later anguis in herba. qz. i. i vita de- licata r gulosa venena latitant que ipsam aiām demergūt in gehēnam. Rursum ea que in vestitu ponit nō min⁹ fu- gienda est. qm non habitu exteriori sed interiori gloriādū est. vnde Seneca dicit. Nullus quidem dicit gladium eē bonum si balteus eius deaurat⁹ est: r vagina gemis di- stincta. sed gladius bonus dicitur qui bene incidit r bonū acumen habet. vñ sunt versus. Aurea nobilitas luteam si- vestiat ollam. Non ideo sequit⁹ hanc minus esse lutum.

Quam triplici satyrici partitione diuiserunt. **Q**uandam in ornatu vestium dicentes consiste- re. Aliam in coitu. Tertiam vō gulositatis affli- stricem. Quislibet vō rabie seculenta frequēter nouimus laborare subiectos.

Quā triplici. **N**otandum Boetius luxuriā ipsam satyricorum more diuidens primā eius ptem dissuadēdā aggredit⁹. r duo facit. nam primo ipsam luxuriā tribus spēs⁹ diuidit secundo primā eius spēm exemplo penitus abhorrendam demōstrat. ibi Cōtumelioso. Et dicit satyrici subaudi poe- te crūmīnū atqz vitioz rēphensores diuiserūt hāc luxuriā triplici partitione. i. tribus speciebus dicentes quādam lu- xuriam cōsistere in ornatu sup. vestium. aliam in coitu. ter- tiam vō dicebant afflictricem. i. sociam fore gulositati illi vitio crapule. Et nos Boe. nouimus subiectos. i. schola- res laborare frequēter seculēta rabie. i. fetido furore cuius- libet hāz luxuriāz. **N**otatay quidam lirici dicti sunt. qdā comedi. alii tragedii. satyrici alii a satira dicti. quod ē car- mē rēphensorium vel rēphensio correctoria. qz ad hoc rē- hendit vt corrigat. Et satyric⁹ satyraz descriptoz. Et hic satyrici luxuriam in tres species diuiserūt vt patet in litte- ra. Item seculentus tā. tum. i. fece plenus r fetidus.

Contumelioso coitus appetitu sanguineuz lu- creti filium: zenonisqz discipuluz tota roma sle- nit inuiscatum: qui tñ clarissimis ortus fuit nara-

Capitulum

libus: quātītatis procere et sāguīne qualitatis: mire si quidē eloquētie: perspicacis ingenii: sed quotidianis et ultra debitum nuptiis gaudebat: patre penam deferēte. patrimonium enim parentumque census illicite consumebat cunctisque zelotipis eminebat. Aleis autē et meretricum cellulis semper inhiabat: Proprio autem aduc non destitutus pruritu. postea a parentibus eiectus: tandem ab amicis et consortibus destitutus: a creditoribus undique fatigatus: notis et ignotis furtim studuit assistere: crucis ab angustiis a patre creber rime redemptus: ultimo tamen parentis pecūia redimi non potuit. Cruci ergo aductus eundem ad se venire lachrymis compellebat: osculumque voce querula petebat. Pietatis autem motio ad filii petitionem patrem erexit: erectique filius nasum morsu secuit acutissimo dicens. Quare a meis primis erroribus incastratus evasi. At quod magistri mei documentis non obediui: sociosque meos contempsi. Filii patrem necesse est indulgere castigationi: magistrumque discipulum mores informare.

Contumelioso coitus appetitu. In hac parte Boetius prime speciei luxurie. s. coitus seculentiarum dissuades exemplum ponit. Et duo facit. nam primo facit quod dictum est secundo ex proposito exemplo hanc spem summopere detestandam pcludit ibi. Ecce quantum. **P**ria adhuc in duas nam primo facit quod dicitur. secundo circa hoc notabile quoddam subiungit ibi. filii patrem. Et dicit. prima spes luxurie que in coitu consistit oio spernenda est. et hoc ne nobis contingat que admodum sanguineo lucretii filio zenonis discipulo que iustitiam. i. captum et detentum contumelioso appetitu coitus tota roma fleuit. et ibi roma pro populo romano posita est. quod scilicet sanguineus erat ortus clarissimis natalibus. i. parentibus. eratque quantitatatis. procere. i. forme qualitatis. i. complexione sanguinee. mire quidem eloquentie. i. facundie ingenii perspicacis. i. subtilis. sed ipse gaudebat quotidianis nuptiis. i. veneris actibus et hoc ultra debitum. i. supra vires nature sue. patre deferente. i. reportante penam huius enormitatis ut statim subiugeret. **P**atrimonium enim et census idest reditus ac divitias parentum consumebat. quod pro. et eminebat. i. supercillebat subaudi in hoc vitio cunctis zelotipis idest mechis. semperque inhiabat. idest adheribat aleis. i. ludis alearum atque cellulis meretricum. quid ultra. i. sanguineus adhuc non destitutus. i. dimissus proprio pruritu. i. luru illo iterum a parentibus eiectus et destitutus consortibus. i. sodalibus et amicis et fatigatus undique a creditoribus tandem studuit insistere. i. adherere notis et ignotis furtis. i. vitio furtivitatatis. quo in vitio idem sanguineus deprehensus atque sepius ac sepius patibulo adiudicatus atque creber rime a patre ab angustiis crucis. redemptus. s. prece vel precio ultimo redimi non potuit et hoc penuria parentis subaudi impediēte. sed quid cum amplius redimi a crucis patibulo minime potuisset inter carnificis manus compellebat eundem. s. suum parentem lachrymis venire ad se osculumque supple paternum petebat voce querula. motio autem pietatis paterne erexit patrem ad filii petitionem sed filius secuit nasum erecti. s. patris morsu acutissimo dicens indignantem vobis me miser quare ego miser evasi incastratus. i. non correctus supple a te pater a me. i. de primis meis erroribus subaudi quibus infantia pessime nutritus erit. ut quid idest quare non obediui documentis mei magistris. et quare contempsi meos socios subaudi eos non imitatio

bonis quasi dicat. si oia hec fecissem certe hunc nephando crucis patibulo adiudicatus minime fuisset. Exinde hoc posito exemplo quoddam notabile siue quoddam inquam generalem ex ipso elicit dicens. Quod si cauere velit ne predicta eveniant necesse est patrem ipsum indulgere. i. ut pater indulgeat. i. operam det castigationi. i. correctioni filii et hoc ex parte patris. filii necesse est magistrum ipsum informare. i. quod magister informet. i. doceat discipulum mores et hoc ex parte magistri dictum est. **N**otandum ut refert. fulgentius secundo mirologiarum quis in oibus libidinibus amor turpis sit: turpius tamen est in honestis. nam ipsa luxuria maiestati contraria est. Turpissima ergo sanguinei qui in argumentum ducit libido est cum clarissimis ortus natalibus mirificis nature votibus prolebat. sed quoniam ultra nature debitum coitus vtebat quoniam erat ut viam perditionis ingrederetur. amor enim ille ericofus atque feridus concordat cum periculo: et dum ad illud solum vacat quod diligit nunquam videt quod expedit. quod luxurie amor cecus est. quod obrem veteres libidines spreverunt tanquam honozis inimicas. sic Scipio nasica prohibuit theatra locaque meretricia. referente Augustio libro de civitate. Item zelotipus. i. zelo plenus. s. invidiosus vel suspiciosus. et accipitur tam in activa quam passiva significatione quorum omnium quinque sunt que hoc versu continentur. Hospes zelotipus conuiuiaque vector alumnus. Actum siue pati signare nomina possunt. dicitur etiam quinquaginta zelotipia mechia. et zelotipus mechus. et hoc modo sumitur in proposito. Item pruritus idest prurigo et dicitur ardor vel adustio carnis cogens ad scalpendum. hic autem pro luxuria sumitur et non inepte. Item indulgeo diversa significat. indulgere enim gratis dare sonat sic papa indulget peccatis. et significat remittere. ut indulge nobis peccata. significat quoque operam dare. unde Indulgere gule noli que ventris amica est. et in hac significatione sumitur in proposito cum dicitur filii patrem etc.

Ecce quantum detestabilis est meretricum incursum. Est autem meretricum nonaria inferni ianua: via iniquitatis: scorpionis percussio: viscarium scelerum: puteus interitus. et si qua est alterius luxurie ignominia: spes qualibet alia grauior scelere deteriorque. Interitus autem Jacinctinus cunctis patet et Iovinus. Et alibi meretricum labia sanum distillant sed absinthium eius nouissima subministrant. Comestationibus et ebrietatibus secula spes luxurie dotata permutati tanquam causa ad causatum cum predicta gaudet sustineri. pro coitum. n. fit ebrietas relative: nec non et ceterorum viciorum genera. Unum autem modice sumptuum intellectui videtur conferre acumen: non autem modice sumptuum rationem perturbat. intellectum ebetat: memoriam eneruat: obliuionem imittit: errorem infundit: ad ignorantiam perducit. Ubi enim ebrietas ibi furor dominatur. ubi furor dominatur ibi nulla sapientia sed insipientia puagat. Iovinus autem rationis quotidiana patent exempla et virtutum detrimenta. **E**cce quantum detestabilis. In hac parte exemplo superiori inductus. Hoc. hoc vitium luxurie summopere detestandum pcludit. Et duo facit: nam primo facit quod dicitur est quo ad coitum ordinatum. secundo quo ad inordinatum atque bestiales siue sodomiticum ibi. et si qua. Et dicit ecce. i. vide exemplo superiori quantum est detestabilis. i. abominabilis incursum. i. accessus meretricum. quoniam ipsa meretricum nonaria. quod nouem penis puniunt in inferno. vel dicit nonaria ut infra proximo dicam est ianua inferni. via iniquitatis. percussio. i. punctura scorpionis. viscarium. i. retiaculum. scelerum. i. peccatorum. puteus interitus. i. mortis tanquam aie quam corporis. et si qua est alterius

terius luxurie ignominia hoc e spes inominanda ob dede
 cus enorme illa spes e grauior qualibet alia atqz deterior
 oi scelere. interitus aut iacinctinus. i. iacinti illius schola
 tis atqz iouinus. i. iouini pater cunctis qm potius mori
 maluerit qz hoc deformitatis vitio defedari. C Notadu
 vt fert helinandus inter omnia spectacula que delecta
 tionē in suis libidinibus admittunt deterius est turpium
 feminay collegium pro solo vitio congregati. ppria eniz
 carnem venditioni exponit qz ptertu vite fornicatione vt
 ctu sibi acquirunt q nec amant nec amare querit sz et fe
 diori luxurie pte sue execrabili cupiditati subseruiunt. de
 his Teodolus inqt. Adens robusta viri leuitate cadit mu
 liebri. qz. s. femina impudica laqueus est viri. 7 ideo sub
 dit. Desent assiri qz crediderunt mulieri. Et insup qdaz.
 femina corpus opes animum vim lumina voces. Polle
 anichilat necat eripit orbat acerbat. 7 alibi. Corpus opes
 aiam confortia federa famam. Debilitat perdit necat odit
 destruit auferit. Et haz amor teste hieronymo d iouinianu
 prout er dicitis Aristotelis 7 Plutarchi colligit. ronis est
 obliuio 7 infanie proximus turbans consilia. altos 7 gene
 rosoa spūs frangens. hoiesqz querulosos iracundos teme
 rarios facit quapropter non imerito fugiendus est Demo
 stenis exemplo qui Laydis meretricis māmas ioco palpi
 tans quesuit quāti hoc est que ait mille denariis. cui De
 mostenes. ego precio tanto dolorē non emo 7 merito. nā
 stultus est emere precio cui dolor succedit. Itē nonaria me
 retrix est. 7 dicitur a nona. qz ante nonā nō licebat ei exte
 re de prostibulo. ante enim illam horam mos erat antiquis
 de comodo reipublice disputare. quare vetitum erat mere
 tricibus vsqz hinc latere ne iuuenes ad turpes delectatio
 nes inclinarent. Item viscarium a visco venit quod glutē
 est quo aues capiuntur. Inde viscarium. Itē ignominia
 infamia est quasi ptra nomen. Est etiam peccatum taz sce
 leratum vt nominari detestabile sit vt in pposito. Comē
 sationibus 7 ebrietatibus. In hac parte Boeti postqz pri
 mam luxurie spēm detestandā cōmonuit. nunc facit h idē
 circa luxurie spēm alteram que cōmessationibz atqz ebrie
 tatibus erplet. Et diuidit in duas partes. nam prio facit
 qd dem est. scdo comparat hanc secundā luxurie spēm ad
 primā 7 tertiam. ibi. hec aut. Prima itēz in duas. primo
 psuader ipsaz fugiendā atqz detestandā fore cuiuslibet 7 h i
 semetipso. scdo facit h idē l alio ibi. q ē pte. pza adhuc
 in duas. primo itētū suū pont. scdo pdiciones detestabiles
 ebrietatis insinuat. ibi. Itē modice. Pza insup i duas. nā
 prio facit qd dem est scdo quoddā documētū valēs ad se
 quentia subnectit. ibi. Vinum aut. Et dicit qz scda spēs lu
 xurie notata cōmessationibus. i. cōmessationibz supfluis
 7 ebrietatibus. vult dicere qz scda spēs in voluptatibz gu
 le consistit sicuti prima in cost? voluptate gaudet sustineri
 cum pdicta specie. s. prima. pmutatim. i. ordine pmutato
 sicut cā ad causatū. Et rōnem assignans dicit. qm ebrie
 tas fit pp coitū necnon pp genera ceteroz victozū 7 hoc re
 latiuē. i. rectproce. qm sicut ebrietatē pp coitū fit similiter
 quoqz 7 coitus pp ebrietatē. illud qdē vt pp finē. hoc autē
 in genere cause efficientis. 7 documētū subiungens dicit
 Vinum aut modice sumptū videt pferre acumen. i. pene
 trabilitatem cognoscendi intellectui. 7 deinde conditiones
 ebrietatis cōnumerans dicit. Vinum autem sumptū non
 modice sed excessiue perturbat rōnem ne verū cernere po
 sit. intellectū ebetat. i. obtusum reddit i speculatione reruz
 atqz substantiaz. memoriā enervat. i. extenuat. 7 destruit
 qm obliuionē inducit. qd ad memoriā referas. errores in
 fundit qd ad rōnem applica. atqz ad ignorātiāz perducit.
 qd intellectui pforma. Et rōnem hoz annectēs dicit. qm
 vbi ebrietatē ibi dñatur furor. nā teste. Quidio in libro de
 arte. Una parant animos faciūtqz caloribus aptos. Tūc
 veniunt vires 7 paup cornua sumit. sed vbi furor. ibi nulla
 sapientia sed insipientia puagat. qm sapientia non furore
 sed mansuetudine possidet. sedendo eni 7 quiescendo aia
 fit prudens Aristoteles. Quius aut rōnis patent exempla

quotidiana atqz erinde supple patent non imerito detri
 menta. i. minora mēta virtutū. C Notandū sicuti modera
 tus victus honestatē corporis sanitatē quoqz atqz mentis
 pspicitatē causat ac pseruat. sic eius imodestia necesse est
 vt eam corumpat. Cauenda est ergo summope scholasti
 cis imoderata crapule frequētia ne illud psalmiste eis obii
 ciaf. Turbati sunt 7 moti sunt sicut ebrius 7 ois sapientia
 eoz deuorata est. Lopia eni ciboz 7 potuū vt refert. Sene
 ca subtilitas impeditur. qm teste hieronymo epla. si. si
 est iustidem hois vina degustare ac ppbas intelligere.
 Crapulla nempe venerē exerciat cū venē mero estuans cito
 in libidinem despumet. 35. vi. 54. Et sicut venus mentem
 obnubilat. sic 7 crapula ipsam offuscare necesse ē. Abste
 sigit a scholasticis virtis crapula. nā veteres cū parcimōtia
 virisse leguntur. Socrates tēperatissim? extitit 7 vnica refe
 ctione serotina pntabatur scens paucis minimisqz nām
 cōtentari. nihilqz viro isto congruentius arbitriū sobrieta
 te qz corporis ac mentis prosperitas roborat. Inde Luno
 dius sobrietas semp studiis referat honestis. Nulla fides
 letis itēra nec dubiis. Amplector sanas que dant bona
 semina frondes. Post culpas. aie sunt holocausta dei. Et
 Augelius libro prio inqt qz parcimonia apud veteres ro
 māos 7 vici? atqz cenay temeritas si solū dōestica obser
 uatiōe ac disciplina. sed etiam publica aiaduersione legum
 custodienda est.

Que ē pestis pforte vinoso deterior: qz si stude
 re neqat ceteros gymnasius inbiare volētes cor
 rodit: errorem litis cōfouet vel pugnis opez orat
 O qlis pmixtio studētib? est cū dissoluto. Liciat
 ergo ab itegritate cōsortiū tales prudētū discretō
 ordine irregressibili 7 hoc tempore determinato

Que ē consorte vinoso. In hac pte Boetius ostēdit um
 moperē fugiendā hanc secūdā luxurie spēm precipue cōsi
 stentē in cōsortiis ppterea qm magnū studiosis ipis cō
 socii crapulosi atqz vinosi inducunt studiū detrimētū. vt
 in littera. Et dicit. Que pestis. i. qd vitiiū deterior ē con
 sorte vinoso. i. pleno vino. q. d. nulla. Et rōnem adnectēs
 dicit. qm vinosus cōsors si studere nequeat tñ corrodit. i.
 impedit viciū ebrietatis ceteros volentes ibiare. i. itēdere
 gymnasius. i. scholasticis exercitiis. aut enim errorem litis
 fouet. i. nutrit vel saltē cessus. i. percussus pugnis orat. i.
 deprecā opem. q. d. qd vinosus ille agitāt semp inqetu
 dine torquet atqz ceteros torquet. O de? exclamatio est q
 lis pmixtio. i. ppletio atqz desolatio ē studentib? cū tali vi
 nolo. Ergo discretio prudētū supple scholariū eticiat. i. re
 pellat tales. s. vinosos ab itegritate pfortiū. i. societatis. 7 h
 ordine irregressibili. vt. s. haud. i. quāqz reuertatur. 7 sup
 ple reiciat ipsos non tpe ebrietatis sed terminato. i. cū ad
 sobrietatē reuersi fuerint. C Notadū licet ebrietatē pluri
 ma mala opef vti superius iam expositum est. habet tñ h
 ipsa vt ipsa mentem ebetat. secreta reuelet. gestusqz detur
 pet. eloquium enim scandalizat. nunc lites generat ac cor
 poris vires exterminat. cadere iubet. bene agere prohibet
 requiem impedit. sensum alienat. obliuionem inducit li
 bidinem mouet: nauicam prouocat. visum minuit. 7 ab oi
 virtute hōlem destituit. vnde Bualterus in alerādreidof
 Rōis vile sepulchrū ebrietatē. hic. Seneca epla. 82. nihil
 aliud est ebrietas qz voluntaria infania. oē vitiiū intendit
 7 detegit. verēcūdiā remouet. verba dubia: oculos incer
 tos. gressus errantē: vertiginēz capitis 7 cetera hōi cāt
 nā. sero ola pmittūt ebriof sed mane obliuioni tradūt vñ
 Martialis coquus. Dia pmittis cū tota nocte bibisti nō
 faciāt quēqz pocula nostra rez. Vñ ergo dñm ē a Boe
 tio pforte vinoso nil posse deteri? existari: Itē viosus sa.
 sū. i. vno plen? ebri? vel ebriofus: 7 cōparat. cui? sup latinū
 Plautus ponens ait. Quid opus ē verbis. viosissima ē
Cec autem secūda species prime quādoqz pre

Capitulum

ambula postertoris autem pedissequa appetitiua. o quantum erroris imittit ebrietas in mentem discipuli nisi freno sobrietatis castigetur ad vnguentum. **H**ec autem. In hac parte Boetius hanc speciem luxurie ad primam et ad tertiam comparat. Et dicit quod hec spes. scilicet que in commensationibus et ebrietatibus consistit. probatur est pambula id est antecessoria prime. scilicet spei que in coitu consistit. et ratio huius sumitur ex antecedentibus: cum inquit ipsa coitu consistit. et ratio huius famula appetitiua. id est desideratiua posterioris. id est tertie spei luxurie que in vestitu ornatu ponitur. Exinde cum hec ita sint exclamando contra hoc vitium inuehitur dicens. O quantum erroris ebrietas ipsa imittit in mentem discipuli nisi castigetur. id est refrenetur et restringatur ad vnguentum. id est ad plenum freno sobrietatis.

Tertia species luxurie est concupiscentia aque ornatibus inhiat parentumque progeniei maritata consistit: quibus paupertatis tuta facultas cedit iuncta

Tertia vero luxurie spes. In hac parte Boetius post primas duas luxurie spes detestandas tertiam ipsam fugiendam ostendit. Et dividit hec pars in duas. nam primo docet tertiam ipsam speciem fugere. secundo verificat dicta sua exemplis sibi. Cum quondam. Prima adhuc in duas nam primo ipsam fore fugendam ostendit circa quos ipsa principaliter versatur demonstrat. secundo vero in quibus consistit declarat. ibi hec autem gaudet. Et dicit primo quod ipsa tertie luxurie spes est concupiscentia id est cupiditas quedam que inhiat. id est intendit ornatibus atque consistit. id est maritata. id est iuncta progeniei potentium. id est magnarum et diuitem ornatibus dico quibus tuta facultas. id est statim paupertatis cedit. id est locum dat inuicta. id est non superata eorum vanitate. **N**otandum quod hec tertia spes luxurie que ornatibus inhiat non nisi extollentia est aut corporis ornatuum et que corporis sunt. scilicet aut tandem vestimentorum. quecumque tamen sit superbia quedam est atque vanagloria. que ut Salustius in iugurtino videtur. sicut etiam experientia comprobatur eodem plus nobilitatis malum est quam humilium. humiles namque casas paupertas inhabitat feruntque summos fulgura montes. Paupertas inquam tuta que vestem non appetit corporis sed animi affluentiam. de qua dicitur per poetam. O vere tuta facultas paupertas angustisq; laris. O munera nondum. Intellecta dei

Hec autem vestium gaudet varietate frequentem earumque in sigillatione membratim. pectinis beneficio cesariem polire: et calamistris tortuositate. floribusque diuersitate seriatim lasciuire: gulamque suam furo perfundere: nouaculeque frequenti castigationi inhiare. sinum aromatibus adimplere: gematis colla monilibus partorumque cingulis ventre castigatus plebi ostendere rostratis tabularisq; calceis ut regina incedere colloque elato: gutture inflato: supercilio mutilato. oculo impudico. fastuososq; incessu semicirculariter incedere gaudet. raris autem parumque modestis sermonibus ampulari. appositisq; cibariis omnia fastidire. libitibus seruientes: probis affines: cruciatibus ignotos affligere: ultimo raroque scholis interesse: parumque prodesse. primo eisdem abesse festinat. **Q**ualis quantaque vitiorum est permixtio

Hec autem gaudet. In hac parte Boetius ostendit in quibus hec tertia luxurie spes ut plurimum posita est et dicit quod hec tertia luxurie species gaudet in frequenti varietate vestium atque earum sigillatione. id est pictura membratim. id est de membro ad membrum. et supple gaudet polire. id est ornare cesariem. id est capitis comam. et proprie virorum. est ut dicitur. Hugui

tio. beneficio pectinis. id est illius instrumenti. atque tortuositate calamistris. id est illo instrumento tortuoso ab effectu cum ad crispandum crines principaliter excogitatum sit. et gaudet lasciuire. id est luxuriari vel lasciuie se gerere diuersitate flor. seriatim. id est in serio positum. et gaudet perfundere. id est perfundendo tingere gulam. id est faciem. et hic pars per toto posita est per sino doché furo. id est colore ficto ut etiam supra caplo pro expostus est in eo loco quo de logica sophistica dicitur. vultusque mulieris furo perfusa. etc. Etiam gaudet inhiare frequenti castigationi nouacule. huius cultelli ad radendum barbas ordinati. Et de a nouo as. quod hominem nouat. vnde iudicium. id est. Nouacula non ascendit super caput eius. Et psalmista. quasi nouacula acuta fecisti dolum. et gaudet adimplere sinum. id est gremium suum aromatibus. id est rebus odoriferis. Et dicitur est ab ara aroma. quod aris imponitur diuinis inuocationibus aptum. est etiam aroma in alia significatiōe vnguentum quoddam preciosum et thure mirra nardo calamo cynamomoque compositum. vnde vultus. Contere thure mirram nardum calamum cynamomum. His supinfundas oleum sic fiet aroma. Et sequitur in ista. et gaudet ostendere plebi colla ornata monilibus illis ornamentis gematis. id est plena gemis. ventremque castigatus. id est restrictum cingulis. id est baltheis partorum illarum gentium. quod a partibus cinguli illi preciosi romam adducebantur. Ad dicitur ut dicitur Isidorus ornamentum ex gemis est quod solet feminae rari pedere collo. hoc etiam serpentium dicitur quoniam constat ex amplexibus quibusdam aureis et variis gemis in modum figure serpentes. Sumitur tamen pro quolibet ornamento. Et se qui etiam gaudet incedere calceis. id est sotularibus rostratis et tabularis. id est depictis ut regina. Gaudetque incedere collo elato. id est in fastu elevato. gutture inflato. supercilio. id est illo ordine pilorum qui supra oculos est. mutilato. id est truncato vel perciso. oculo impudico. id est lasciuientem et ad quemlibet circumgiranti: fastuoso. id est superbo incessu. id est transitu. gaudet in super ampulari. id est verbis inflatis superbis atque serquipedibus vti et illis raris. et sermonibus parum modestis. imo intempatis penitus. et appositis cibariis gaudet fastidire. id est fastidio hinc omnia supple apposita. et gaudet affligere seruientes libitibus id est raris. continuos affines. id est vicinos probis. atque ignotos cruciatibus. gaudetque interesse scholis raro. et si aliqui tamen ultimo atque parum prodesse sed festinat ab eisdem abesse primo. **H**is et aliis multis comotus. Boetius. quod hec tertia luxurie spes deditissima est inuehitur contra ipsam exclamat. O qualis ex vitium enormitate et quanta ex eius magnitudine est permixtio vitiorum. subaudi in hac tertia specie. fastidio ire quasi horere spernere contemnere tedere. inde verbalia et hoc fastidium et fastidiosus.

Cum quodam tempore me athenis causa discendi recepisset Sanimedem Pirri dictatoris filium obibus predictis laborantem in speris. qui quibus pedibus libatis: quibusque caligis maculatis: per horas ce drinis tibiis elatus nudisque pedibus processit ariopagumque ut stomachatus impetuit. Lauteque sepissime prouidi ne mihi insurgeret quia alienigena eram. Quid plura dicam ad tantam licet inuitus deuenit inopia quod ea que prius fastidiendo contempserat mendicis corrogando composuerit fortue meae tu permutato. sed hec hactenus dicta sufficiant.

Cum quodam tempore. In hac parte Boetius. quanta ex homini vitio mala eueniant exemplo corroborat dicens. Cum ego hoc. quodam tempore recepissem me athenis in hac scilicet vniuersali schola grece causa discendi in speris. Sanimedem filium Pirri dictatoris laborantem obibus predictis qui. scilicet Sanimedes nomen huius vitii sedatus lasciuia nesciens quomodo se gereret incessit. quibusque. id est nunc. pedibus. id est sotularibus desuper confectis et libatis. quibusque. id est nunc caligis maculatis. id est diuersorum colorum maculis perstrictis. atque processit elatus tibiis ce drinis. id est.

drinis. i. ad modū cedit erectis pedibus nudis. qz p. 7 vt
 stocac. i. tumore supbie iflat. i. ipetit. i. indignater petiuit
 Ariopagū illum virū atheniēsem quo studiū exercebat a
 quo 7 dyonisius sanctus ariopagita appellatus est 7 ego
 queqz doctius prouidi caute 7 sepissime ne mihi ifurge
 ret qm crā alienigena. i. alterius gētis. Et dī alienigena
 qm alta regione vel gēte natus. 7 dicitur ab alion. i. alienū
 7 genios nā vel gñatio sic 7 francigena terrigēa que oia ta
 lia sunt eōis generis. Et sequitur his oib' vñs. 7 enarra
 tis qd plura dicā idē Sannides ad tātas deuenit inopiā
 qzuis inuitus vt pmutato meatu. i. trāfitu fortune de pro
 speritate in aduersitate mendicās corrogando. i. petendo
 composuit ea que prius. i. tpe pperitatis contēplīt fasti
 diendo. i. fastu. 7 supbia spnēdo. sed bec hacten'. i. buc
 usqz sufficiāt C Nota dū simile exēplū apud Valerium
 maximū legi de adolefcēte polemoē qzuis nō sicuti ga
 nimes in fastu atqz supbia d'ies cūctos ad vltimū cō
 sumeret. hic enī psolemo vt refert. Valerius li. 6. ca. de
 mutatione morum. tantis illecebris deditus extitit vt ipā
 infamia gauderet. cūqz semel ex conuiuiō post solis ortuz
 surrexisset vino grauis 7 vnguētis optimis delibut' ami
 ctus veste plucida 7 sertis capite redimito 7 Xenocratis
 scholas aptas vidisset ante qz casu transibat irauitqz vt
 prudentissima pcepta temulentie lasciuis derideret. cūqz
 oēs p̄fidentes indignarent Xenocrates vultu maturo omif
 sa re de q̄ differebat de modestia atqz tēperātia loq cepit.
 cui' grauitatē sermonis polemo audiens primo detractā
 de capite coronā piccit. postea palliū deposuit 7 cōiualis
 oris hilaritatē expressit. ad vltimū totā luxuriā deposuit
 sicqz vni' orationis medicā sanat' ex infami pbs euasit.
 Itē libare. i. ornare lide libatus 7 a libus dō quā nos orna
 turam dicimus. ē. n. fasciola q̄ vñsū extremitatē ābit aut
 ex filis aut ex auro p̄teta. C Nota sic refert raban' super
 psalterio. Cedrus arbor ē altissima ofuz arborz dña 7 regi
 na aspectu pulchra sp̄ retinēs virore suū cui' odor serpen
 tes fugat. 7 vt dicit Isidor' lignū ei' nūqz teredie exterminat
 lde cedrinus na. nū. i. ex cedro vel similitudinē credri habēs.

Capitulum tertium

Um at discipul' ad pfectionē tendere te
 neat effectiuā cām pfectiōis vt pote p̄tūi
 tatis p̄statiā put facultas suppetit mēti di
 noscat iprimere. Quid. n. in dilectionis opuscu
 lo lucidius cōstātia: Quid incōstātia negus: p̄tia
 parit. scda parta dissoluit. P̄tia p̄cedit. scda re
 trocedit. p̄tia colligit: scda collecta dispergit.

Capitulum tertium.

Um at discipul'. Hoc est tertiu capitulū hui' to
 talis libri. In quo boe. postqz i p̄cedētib' docuit
 quō p̄tia oblectamta scholarib' ipis mīstrāda sint
 atqz qualif iā adultoz scholarū elatio magistratū subdē
 da est atqz discipline cōiūgēda. nūc vō demōstrat elationē
 studētū sūmope reprimēdā. 7 ad hoc p̄suadēdū introdu
 cit ipsā incōstātiā elatiōis atqz supbie pedissequā: 7 conū
 criffimā atqz pene germanā ut sic ea penit' sp̄reta atqz cō
 futata ad cōstātiā ipsam anbelet. Et diuidit hoc capitu
 lū in duas p̄tes p̄cipales. nā p̄tio p̄mittit intentū suū
 secūdo exēplū ipm incōstātie introducūt. ibi. Cū in gymna
 siis. p̄tia in duas. nā p̄tio ofidit ipam p̄statiā sūmope
 amplexādā. scdo ipsam p̄pat ad incōstātiā ibi. Quid. n.
 lucidi' 7 dicit. Cū discipul' ipē teneat tēdere ad p̄fectōes
 vloscat. i. cognoscat. iprimere. i. q̄ iprimere debeat mēti
 cām effectiuā p̄fectionis utpote. i. sic cōstātiā cōtinuita
 tis supple in studio. bec. n. est q̄ op' inceptū pficit atqz in
 optatū finē p̄ducit. vñ illud vulgare sumptū est. Cōtinua
 ta vident. discōtinuata p̄būt. C Nota dū qm nullū opus
 laudabile aut inter coronata merita cōputādū putāf si cō
 stantia cōtinuitatis atqz p̄seuerantia abesse nōcant. qm

vbi cōstās qz p̄manet sui op̄s p̄ctū adipisci meret. Le
 gitime nāqz certati atqz vsqz infine p̄seuerati corona da
 bit. nō. n. ex actib' sic nudo gñat' habuit' nisi affuerit op̄s
 p̄seuerantia Studēdū est ergo p̄seuerāter cū int. occupa
 tiones hūanas nil delectabili' qz scias iugiter meditari.
 varietates cōtēplari atqz actib' delectari. sed fore inges nī
 sp̄ studio intendere te posse: cū 7 ipm interrūpe aliis nece
 se ē. Qui' dubitationi rñdēf dico oib' in agēdis modū so
 re adhibendū. ut enim p̄seueres nō o3 ut laborib' inces
 santer assistas. sufficit. n. si continuo studio ipso intēdere
 neqas saltem dū intendis diu p̄seueres ut bitul' qdē in alo
 tuo radicef. iurta illud senece in edip̄o. Qd sepe fieri nō
 p̄t fiat diu. 7 hoc est qd ait antilian' li. 4. de institutiōe ora
 toria. P̄seuerādum saltē est qz sepi' 7 si vires deficiūt
 aio tū intēdēdū ē. Nihil enī ut in lra boe. subdit ē lucidius
 in opusculo dilectionis ipsa p̄statiā. i. p̄seuerantia. 7 p̄ p̄riū
 nihil negus incōstātia qm p̄tia parit. i. acquirīt p̄fectio
 nem ipsi discipulo. scda. i. incōstātia parta. i. acquisita
 dissoluit. p̄tia ad p̄fectōz p̄cedit. scda ab ipa recedit. p̄tia
 colligit. i. accumulāt p̄fectionem. scda collata dispergit iur
 ta vulgare b. Continuata vigēt discontinuata p̄bunt.

Um at gymnasiis insudare decreuissem' ma
 gistratusqz vicē dignū diximus obtinere. filiū in
 constantie: imo ut verius dicā ipsammet incon
 stantiā: fortuna nostris assignabat p̄ceptis imbue
 dū. Qui satiricis inhiabat atramētis mensurn'.
 Historiographis p̄sepe diurnus. Elegiacis an
 nuus. Ratione vō differendi Aristotelē lamēta
 bat nocturnus: in editiōib' philosophicis mēsur
 nus duodeciqz tabularum cōpilationib' quasi in
 stantaneus: Dibus siquidem in breui extiterat
 fastiditus. Si vō librorum inspectionum eorū
 qz scriptare aliquātulū idtūlisset: q̄ plures p̄ ho
 rā insperisset. nulliqz licz breuissimo tempore ma
 nus imponeret perficientes.

Um autes gymnasiis insu. Hoc est scda ps p̄cipal' h'
 capituli tertii. In q̄ boe. q̄ de incōstātia i cōpatione ad cō
 stātiā p̄miferat nūc eāipa exēplo p̄firmat. Et didit bec p̄f
 in duas p̄tes. in p̄tia facit qd dicitur ē. scda ex exēplo p̄p̄o
 fito ipam incōstātiā p̄ctus fugiendā p̄cludit ibi. sit g. p̄tia
 adhuc in duas scdm quadruplex gen' diuersiōis 7 muta
 bilitatis ipsi' incōstātie filii. scda ibi. Tandē mercator ter
 tia ibi. Cratonisqz studiis. q̄rta ibi. Cū t̄gīf istaz questio
 num Et p̄tio dicit ipse boe. introducēs ipam incōstātiā
 siue incōstātie filiū hoc mō. Cū nos boe. decreuissemus
 insudare. i. vacare gymnasiis. i. scolasticis exercitiis. atqz
 durimus. i. reputauimus dignū obtinere vicē. i. q̄ obri
 neremus uicē. i. locū magistratus ob studiū nostri cōple
 mentū: fortuna ipsa assignauit nobis filiū incōstātie. imo
 ut veri' dicamus penthesis ē. ipsammet incōstātiā libuen
 dā. i. crudiendā. nris p̄ceptis. i. doctrinis q. i. incōstātie
 filius inhiabat p̄ceptis. i. documentis satiricis. i. poetaz
 satiricōz 7 vicia rephendentū mensurnus. i. mense. 7 in
 hiabat historiographis. i. historiay scriptorib' sic dicitis
 ab historia 7 graphos scriptura. p̄sepe cōpositū ē. i. sepi'ssi
 me diurn'. Elegiacis. i. scriptoribus elegiaz annuus. i.
 p̄ annū. vō p̄ sed lamētabat. i. lamentando inhiabat 7 cō
 sequebat Aristotelē nocturn'. i. sola nocte 7 hoc non nisi
 sola rōe differēdi. i. disputādi cogēte. In editiōib' quoqz
 pbicis. i. in libris pbie atqz i p̄pilationib'. xii. tabular' q̄
 li instātane' versabat. vnde bec lex. xii. tabular' tot' iuris
 origo fuit fm glo. institut. de iure nālī gen'. §. ex non scri
 pto in vcrsculo. origo. et. ff. de origine iuris. l. ii. §. i. et dē
 lex scripta in. xii. tabul' quaz. x. a ciuitatib' atheniēsiū 7 la
 cedemonioz a. x. viris fuerūt allate. et vuc ad illaz decla
 rationē p̄ eōsdē postea addite ut vult glo. l. c. moises de iu

Capitulum

deus. dicit. 7. Oib' at in breui fastidit' extiterat. **C** Notandū q' hic inconstātie filius q' a boe. in argumētū introducitur si nullis illis extitit q' vna die vota ieiunioy celebrāt 7 altera studio ips' dispēfant. orare nūc p'mittit' 7 p'tinere in poste rū p'ordināt de quib' in eplis. **M**ozart'. **Q** nos petuit sp' nit repetit quos nup' amittit. **E**stuat. 7 vita discouentit ordi ne toto. **T** alib' vngz p'desset pl' si vnderēt in bōis ceptis aios suos cōtinuare q's sic nouitātū v'sideria p'uoluere. sicuti enī hoc auctorizante vulgari. **N**ō fuit hirsut' lapis p' loca volutus. sic neq' aius plibus ac diuersis nūc bis nūc illis aduertens doctrinay flosculis pullulare phibet.

Tandē mercator incepit esse nauigio. **P**ruime vō noctis spacio nauisee in biatum sentina cogente puocatus: 7 demū ponti insultu p'territus inundātis ortolanus eē cupiebat: **D**eficiēte vō legumine militie se transtulit exercitui **A**lis aut hostium incurribus fuge terga comendabat.

Tandē mercator incepit eē. **I**n hac pte **B**oe. 3. gen' di uersionis atqz mutabilitatis icōstātie filii oñdit di. **I**dē i cōstātie filii cū oīa supradicta sicut p'missū ē fastidierat tā dē ad secularia negotia se trāsseret incepit eē mercator nauigio. sed qd' p'ie noctis spacio puocat' i biatū nauisee. i. vō nitus. 7 hoc cogēte. i. istigāte sentina illo loco i quē nauis supfluitates recipiūt. 7 demū p'territ' saltu. i. iactu inudātis. p'oti. i. maris cupiebat esse ortolan' qd' vltra d'ficiēte legumie supple ad seminādū trāstulit se exercitui militie. 7 ampli' v'isū incurrib' hostiū p'rim' p'mēdabat terga fuge peligēs cū d'cedere fugere. q's honore corp' i victimā exhibere. **C** Notandū. **M**ozart'. li. sermonū cōtra hoc gen' incōstātie atqz mutabilitatis loqns ita inq't. **Q**ui sit. **A**dde nas ut nemo quā sibi forte. **S**eu rō d'derit seu fors obiece rit illa **L**ōrent' v'uat: laudent diuersa sequentes. o fortuna ti mercatores grauis ānis. **A**diles ait multo cōfract' mē bra labore. **C**ōtra mercator nauē iactantib' austris. **A**dili tia est potior. quid enīz concurratur boze. **A**domento cita mors venit aut victoria leta. hcc ille.

Cratonisqz studiis tutius iuh'abat cuius semicirculi capacitas multis formidabat questidib': **S**uperioris vō circuli latitudo zodiaci formata planicie dragmis arrisit septēplēicibus:

Cratonis quoqz studiis. **I**n hac pte. boe. tertiu' diuersio nis atqz mutabilitatis gen' incōstātie filii oñdit. **E**t dicit cū ipse icōstātie filius tā ista q's p'cedētia fastidiret: diuertit se postea ad cratonis illi' p'bi studia. cui' cratōis capacitas semicirculi subaudi cathedre. formidabat ml'is qōi bus. vñ crato ille q'ndā habebat cathedrā desup i moduz semicirculi arcuatā. in q' arcuatide multa qōnum g'na tri plici spacio cōscribebant. **E**t diuiditur hec ps i tres ptes fm triplicē q'stionū in sede ipsa cratonis descriptay locatidēz. scda ibi. **C**irculi mappa scdi tertia ibi. **V**itua semicirculi planicies. **P**ria haz in. 7. scdm. 7. qōnes i ipa pria semicirculi planicie descriptas put inq't in l'ra. **L**atitudo superioris circuli. formata. i. disposita. planicie. i. fm plāicie zodiaci arrisit. sup. intuētes. dragmis. i. qōnib'. **S**eptēplēicibus. i. septē manierēz **C** Notandū est q' auctor iste dicit ipz semicirculū in sede cratōis fore latū ad zodiaci formā dispositū vt euitare facit illud incōueniēs quod obici pos set. i. circulus ē linea: s' linea ē longitudo sine latitudine atqz p'funditate. ergo ad hoc excludendū dicit ipsa semicircularē latitudinem formatam ad modum zodiaci qui zodiacus. i. graduū latitudine distenditur ut sic circulus pro superficie circulari non pro circumferentia capiatur.

Prima vō litteralis p'tractio que fuit vtrum celi empirei dominatio terrenitatis aliqua p'ticipē natura possit obfuscarī.

C P'ria vō litteralis p'tractio. **H**ic ponit primā qōem in

superiori pte semicirculi sedis cratōis descriptā 7 dicit. p'ria p'tractio l'ralis in hac sede q'suit vtz d'natio. i. de' a quo celū ac tota nā depēdet. i. z. meiba. ip'ius celi empirei pos set obfuscarī. i. obūbrari aliq' nā p'icipate terrenitatis. i. cor ruptibilitatis. **C** Notandū duplex ē h' tituli qōis expōitio. vna qdē p'boz assertio incōgrua. altera theologice veritati. p'pinq'. **E**i' autē quā p'bica assertio cōplectit mēs ē **C**tz de' ipse cognoscere possit vilia 7 hoc nobilitati sue si repugnet. **A**d cuius p'tē primā p' r'fio q' sic. nā q'nto aliq' virtus actiua ē fortior tāto in remotiora suā actionē extē dit ut ē in sensibiliū actiōibus apparet. vis autē diuini i tellect' in cognoscēdo res similes virtuti actiue. intellectus enī diuinus nō recipiēdo a reb' cognoscit. s' magis p' hoc q' eis influit. cū igit sit infīnīte virtutis in i'telligendo o'z q' ei' cognitio vsqz ad remotissima extēdat. **S**z gradus nobilitatis 7 vilitatis in oibus entib' attēditur scdm p'pinq' g'atē 7 distantia a deo q' ē est infīnīte nobilitatis. ergo. quā tūcūqz vilitatē i entib' de' p' maximā virtutē sui intelle ct' cognoscit. neqz b' veritas repugnat ex dictis p'bi. i. me t'ba. nā ibi intēdit oñdere q' diuin' intellectus nō intelli git aliud a se qd' sit sui intellectus p'fectio q's p'cipale cog nitū. 7 fm hoc dicit q' vilia meli' ignorat' q's cognoscit' q's. i. est alia cognitio viliū 7 nobiliū 7 viliū p'sideratio no biliū consideratiōem ipedit. **N**ec tū vilitas cognitoy in cog noscentē redudat p' se. hoc est. n. de rōne cognitionis ut cognoscēs cōtineat spēs cogniti fm modū suū. p' accidēs at p't redudare in cognoscētē vilitas cognitoy vel eo q' dū vilia cōsiderata nobiliorib' abstrahitur cogitandis. vel eo q' ex cōsideratione viliū in aliq's indebitas affectiones in clinat. q' qdē oīa in deo eē nō p'nt q're rē. **E**t huic cōsonat qd' d' sapie. 7. de dina sapia q' attingit vbiqz p'p suā mūdi cia 7 nihil inq'natū i'currit in illa. p't ēr titul' qōis i'telligi vt q'rat vtrū de' possit sibi assumere hūanitatē. **E**t ad hāc sa tis r'fuz ē **J**oā. 1. **E**t vtrū caro scm' ē. vbi caro p' boie sūit s'z august. supponēda ergo ē pars ista questionis affirma tiua apud fideles veluti fidei xp'iane p'cipali' fundamētū

Secūda vtrū spiritūū vitalis seruitus terrene fecis ābitu queat nature subsidio denigrari

Secūda vtrū spiritūū. **H**ec ē scda qō p'ie p'it semicirculi ca thedre cratōis cui' titul' sicuti 7 p'ie duplicē recipit iter p'tationē q're et duab' r'fioib' absoluet' fm primā expōēz qōis. totalis mēs ē. **C**tz s'be sepate vti sunt angelus atqz demōēs hūana corpa assūere possunt. q'stū vō scde erpōi quēit mī sōare v'z: vtz aia ipa i'tellectia corpi hūano v'iri possit vt forma. quo ad primā qōis expōēz l'ra b' mō sup plēda ē. **S**cdā i'qz qōnū i' superiori pte semicirculi positay b' ē. **C**tz fuit'. i. famular' vitalis spiritūū. i. āgeloy deo fa mulātūū aut demōnū imo ipsemct spūs q'at. i. possit deni grari. i. obscurari vel detegi aut circūdari ābitu. i. circui tu et vestimēto terrene fecis. i. corpis et b' subsidio. i. auxi lio nāe. et ad b' r'fioēdū ē q' ex dina p'missidē tā bōi q's ma li spūs corpa terrena assūere p'nt. **D**e bōis qdē māifestū ē in historia thobse 7 p'cipue ca. i. z. vbi dicit' ē angelū ipm raphaēlē cōēdisse: qd' v'itqz act' corpis ē. **D**e mal' s'lr māi festū ē in incubis atqz succubis quos pilosos qdā vocāt sunt. n. demōēs luxuriosissimi q' p'missidē dei ad opprimē das fecias vel se supponēdis viris corpa assūmūt. **S**icuti er go istis sic 7 reliq's p'culdubio vel ad tentādos bonos vel ad castigandos malos assumere corpa p'missum est. **D**e monum. n. tota intentio est aut ad bonoy fatigatiōēz aut ad maloy retētiōēz: q're et elementa sepe p'turbāt. tēpesta tes in mari 7 in ac're sepe d'cāt fruct' terre corūpunt 7 de uastāt. **A**pocalip. 7. **A**fflictiōēs enī iustoy sp' appetūt. sed si a deo p'tatē n' accipiūt ad tētatiōis articulū nullaten' cō ualescūt. **Q**uātū vō ad scdāz tituli' expōēz l'ra hec sonat. **V**trum seruitus vitalis. i. v'iri tribuens spiritūū. i. aiaz queat denigrari. i. v'iri 7 vestiri ut forma ābitu terrene fe cis. i. ipō corpore. auxilio nature. i. nāltit'. **P**ro cui' solu tiōē notādū est inter p'bos diuersas d' hac re extare opinio nes. nā

nes. nā ut refert arif. pzo de aia. 2 metha. Plato posuit intellectum vniri corpi nō ut formā māe s; ut motorē mobili: eo mō quo nā vnit naui atq; intelligentia orbi. nō p modū informatiōis. s; p cōtactū virtutis qm̄ hoc p̄actu indiuifibile tāgere p̄r diuifibile. qre dic̄ plato q; hō ip̄e n̄ est aliqd̄ vnū p se cōpositū ex corpe 2 aia intellectiua s; ē ip̄a aia intellectiua vtēs corpe sicut hō vn̄ indumēto. cōmentator at. tertio de aia ingt q; copulat nobis intellect⁹ p cōtinuatiōē intētiōis intellecte. q; eadem est intentio informans intellectū 2 virtutē imaginatiuā. s; q; hē positiōes ī p̄tinentes sunt utz. P̄ria. n. īp̄tēs ē id qm̄ mobile n̄ h; ē formalr per motorē q; esse mobile p̄ri⁹ est nāl̄r in actu ante q; moueat. qd̄. n. mouet est ī actu. s. phisicor; s; hō h; ē formalr p̄ intellectū ut liq̄t: ergo aia intellectiua nō vn̄t corpi ut motor ut voluit plato. neq; etiā vn̄t ip̄i p̄ fantasmata intellecta actu ut vult p̄mētator. p̄baē species intellecta comparat ad fantasma sicut spēs visibilis ad colores. fm̄ cōmētatorē. z. 7. 3 de aia. ergo filis est p̄tinuatio intellectus possibil̄ p̄ spēm intelligibilē cū fantasmate ī nobis. 2 potētiē visive per spēm visibilē cū colore in lapide. s; hēc cōtinuatio nō facit lapidē videre. ergo cōtinuatio intellectus possibil̄ ī nobis cū fantasmate n̄ facit nos intelligere. ergo zc. qre dicēdū ē cū arif. q; aia intellectiua vn̄tur corpi substantiāl̄ p̄ informatiōez. ita q; ē forma substantiāl̄ corpi hūani nō solū dās operari sicut intelligentia orbi: s; etiā ē specificū 2 cēntiale. p; q; d̄ntia specificā p̄stitues aliquā spēm sum̄f a forma illi⁹ sp̄i sic p; ex mēte p̄bi. z metha. dicētis q; P̄ria p̄tia mān nō faciūt differentia in sp̄e s; P̄ria p̄tia formā. mō differentia p̄pria hōis ē rōnale. ergo sum̄f a forma hūana. s; rōnale sum̄f ab eo qd̄ ē intellectiū 2 rōcinatiū. ergo intellect⁹ ē forma corpi hūmani. qre ut dictū est in l̄a seruit⁹ vitalis. i. vitā dās. ip̄a enī aia act⁹ est corpi organici p̄bici vitā in potētia hūtis

Tertia at an iudaice trine diuifioi polorum an aristotelice simplici acqescendum sit partitioni.

Tertia an iudaice trine diuifioi. Hec est tertia qd̄num in superiori pte cathedre cratonis positari. 2 talis est. An potius sit acqescendū. i. obtēperādū trine diuifioi iudaice polor. i. celori: an vō simplici partitiōi. i. diuifioi aristotelice. **Nota** andū vti h; hebraica traditio vltra planetar; orbis. 3. celos cōstitare. s. celū stellatū. aqueū siue cristallinū atq; celū empireū. qd̄ oib⁹ superesset celū ip̄m trinitatis theologū nū auctumāt qd̄ idē est fm̄ rem cū deo differēs rōe. nihil. n. aliud est q; virtutis dei excellētia q; cōtinet 2 ab̄it oia creata. post hoc celū empireū est iter oia corpora simplicia nobilissimū idq; a sc̄tis igneū nūcupatū nō ab ardore s; p̄ corpale lumē in eo diffusum: ad cui⁹ intelligētiam nulli p̄hoy deueniūt nisi forte iuxta damasceni sententiā illi solū q; dogmata moȳsi legentes ea sibi attribuerunt. hoc celū vniforme est qm̄ sic an̄ multa necesse ē vnū existere. sic quoq; nā multiforme necesse est vniforme constare. estq; ip̄m imobile qm̄ vniforme bonitate participās s; forte dī. oē corp⁹ h; motū sibi nālem. **R̄ndeo** vey est corp⁹ ad q̄natiōē ordinatū. Empireū at celū eleuatū est super h̄mōi ordinē. Tertiu vō celū aqueū est siue cristallinū qd̄ albertus opinādo concedit qm̄ inter doctores multa de ip̄o sit diuersitas ex luce existere sicut ex cōplemento sui 2 ex p̄p̄citate tanq; ex dispōne materiali. Et hoc primū motū subiacet qre 2 ip̄m primū mobile apud astrologos p̄tebat nominari. Ip̄m q; p̄bi fm̄ sensum solū loq̄ntes fm̄ rōis cōuenientiā scrutati sunt tā ex pte motoris q; mot⁹ ac etiā vniformitatis. post qd̄ celū firmamentum est qd̄ arifto. s; falso primū mobile opinat⁹ ē. 2 nimiz falso qm̄ ut abrosius ait p̄baē ille in multis que sup̄a lunam sunt errauit qre nimirū si in hoc errauerit celo ip̄m primū mobile dicēdo. q; de re p̄cludēdo dicim⁹ non aristotelic s; iudaice assertiōi circa hos celos 2 potissime theologoy traditōi acqescendū. 2 rō est qm̄ sperere ac celi oēs h̄nt quā dā bonitatē p̄portiatā ip̄i primo aut ergo h̄nt ip̄am pro

portionatā sine motu 2 erit vtiq; nobiliss. qre celū ip̄z em̄pireū aut h; ip̄am bonitatem p̄portionatā ip̄i p̄rio p̄ motum 2 hoc vel motu diuerso 2 erit ip̄m firmamentū qd̄ duplici mouet motu. ergo necesse erit fore aliud qd̄ h; bonitatem p̄portionatā ip̄i p̄rio per motū vnū hoc autē ē nō poterit celū empireū qd̄ imobile ē. neq; firmamentum qd̄ duos mot⁹ p̄tinet. ergo erit quoddā pri⁹ firmamento ac posterius empireo. 2 hoc est ip̄m celum aquū siue cristallinū de quo dictum est. 2 diuifit aquas ab aquis. zc.

Quarta si iudaice an terminū sint ex ip̄is an in ip̄is an gli bet sigillati: 2 si aristotelice cū ptes totius localiter moueantur: quare totuz nō mouet.

Quarta si iudaice. Hec est q̄ta qd̄nū in superiori parte sedis cratonis positay q; corollario qdā ex tertia elicit. et dic̄ q; si iudaice assertiōi acqescendū sit q̄riplex celū distinguit an tūc. termi. i. extremitates siue superficies eoz celoz sint ex ip̄is. i. p̄tinui vel sint ī ip̄is. s. cōtiguū vel saltū q̄libz. s. horum terminoz sit sigillati. i. p̄r se habēs. Si vō acqescendū sit aristotelice traditioni q; post planetar; orbis solum octauū circulū collocat qre cū ptes celi totalr moueant totum ip̄m celum localr sil non moueat. vñ ad primā hāz qd̄num dicendū est breuiter ip̄os celos esse cōtiguos 2 nō solum celi superiores: s; 2 planetar; orbis. **Doc. n.** motus ip̄le diuersus speray inuehit atq; de? optim⁹ sic fore dīf posuit. sic. n. nō cōtinuari p̄t mobile cū imobili sic nec ip̄z primum mobile cū empireo celo p̄t solidari. neq; etiam octauus circul⁹ q; motū diurno renitit ip̄o p̄rio mobili quōlibz cōtinuat qd̄ certe ip̄edit motus ip̄i a p̄rio viueritas atq; motū multitudo. eadē etiāz manerie in planetar; orbibus rōcinari p̄t. t̄pp̄ motū eoz diuersitatem atq; etiam speray ecentricitatem q; qdē oia cōtinuatiōē superficie nullo mō permittūt. Ad reliquā at qd̄nē facile p; r̄fio. Ip̄m. n. celū totū moueri ad alium locū dupliciter intelligi p̄t. vel motu circulari et dico ip̄m totū moueri sil 2 semel ab oriēte in occis qualibz die nālī semel vel ip̄o motu recto. Et dico q; nullo mō cū mot⁹ ille p̄ celestis corpi sumā p̄fectionē ī celū cadere nō possit cū p̄riuz habeat. se qre etiā illd̄ absurdū ē celū locū fore atq; vacuū qd̄ falsū est cū ē ip̄z nihil sit n; loc⁹ neq; t̄ps neq; vacuuz s; ibi sunt entia optimā vitā ducētia quā p̄ficiūt ī toto eter no. **Nota** sigillati. i. singulariter p̄ vnū queq; separim. 2 dī q̄i singulati. **Disiscian⁹** ip̄am a singulis accipit sicut ab hostiatim. cōiter ergo sigillatiz p̄ singulatum dī. vñ p̄ pheta. Qui finxit sigillatim corda eoz zc.

Quinta cur p̄tina elem̄toz sit transmutatio 2 an eadē sūt q; p̄rio fuerūt elem̄ta an alia cōsistant.

Quinta cur elem̄. Hec ē q̄ta qd̄nū superioris partis sedis cratonis q; q̄rif. Cur transmutatio elem̄toz sit cōtina **Ad** h⁹ qd̄nōis solutionē notādū q; elem̄toz qdā simbola sūt qdā dissimbola. Simbola sūt q; cōueniūt in aliq; q̄litate p̄ria ut ignis 2 aer in calido. Dissimbola vō sūt que nō cōueniūt ut ignis 2 aq; **Un̄** dico r̄ndēs qd̄i q; elem̄ta id̄ trāsmutant p̄tinuo qm̄ apta nata sūt ad trāsmutādum s; at aptitudo. puēt aut ex p̄uētētia eoz ī q̄litate p̄missi aut ex p̄rietate anera q; qdē iter actiua 2 passiua sp̄ existit q; re dictū est q; in simbolū h̄ntib⁹ facili⁹ ē trāsmutatio s; q; dē rōne velocitatis s; rōe paucitatis corruptoz qm̄ dissimbola p̄ p̄rietatem annexā citius trāsmutatiōz ingrediūt **Sed** dico rōne paucitatis corruptoz ip̄az trāsmutatiōz fore facili⁹. qm̄ ī simbolū h̄ntib⁹ vnū solū corrupit ut si ex igne ḡnat aer solū siccitas ignis corrupit. si vō ex igne 2 aq; duo. s. caliditas 2 siccitas. natura ergo nō tātū laborat in trāsmutatiōe simboloz sicut in dissimbolis q;uis ī ois simbolis veloci⁹ p̄ p̄rietates aneras vt dictū ē trāsmutatio sit. Et inde sc̄da ps qd̄is p̄rie p̄tis q̄i correlaria orit̄ sc̄z b. Cū ergo elem̄ta p̄tinue trāsmutēt vtz cōsistat. i. p̄ maneāt nūero eadē q; p̄ri⁹ erāt vel n̄. vbi notare cōuēt q; aliqd̄ ē idē qd̄ p̄ri⁹ fuerat triplr̄ intelligit̄ vno mō p̄p̄riū.

Capitulum

sine qz nec i toto nec i pte e substātiar variatū & sic de vl
intelligentie sūt eadē nūero q pri^o fuerūt scdo ppe qz pf
principalior ei^o nec in toto nec in pte e substātiar varia
ta. & sic hō e illd qd pri^o fuit. tertio large. qz dispōes accūa
les nō sūt notabilr & sensiblr variate & sic defūctū dnt esse
eūdem q prius. hoc viso dico q sic nulla entia iaiata sic
neqz elemta p totā suā piodū manēt eadē nūero scdo mō
sz bh tertio mō. p3 qz cuiuslibet talis noua forma pualis &
noua prial mā acgrif & filr depdēt. manet tñ p silis multi
tudo dispōnū accūatiū: qre lz nullū pedale hoz elemtoz
eris an inllesimū annū fuerit: tñ bec elementa dnt priue
fuisse qz priuo appauit cōsilis dispō accūatiuz dispōnū i
eis. **C** Notandū elementū dī qsi ilemētū ab ile. i. p1oz dia
li mā. de^o. n. p1oz creauit ile & ex ile segregauit. 4. elemta

Sexta cum vnum elementozz contrarium ut
aqua accidentalem accipiat qualitatem ut calidi
tate quare n ignis accidētalē accipiat frigiditatē

Ser. cū vnu ele. hēc e sexta qōnū supioris p1oz catbedre
crato. cui^o thema hoc e. Cū vnu elementozz p1oz ut aq
accipiat accidentalē caliditatē. qre n eō ignis accidētalē ffr
tatez suscipe possit. Et ad hoc dōm e qm ignis iter oia ele
menta maioris e actiuitatis pp abundantā forme q fitue
oia alia in qbus si tāta repit actiuitas lz magis passibili
tas pp habundātiā mae q subiectū e trāsmutatiois atqz
passibilitatis in sui nām facile reducere possit: facilius tñ
quo ad pprietates appropriatas pp p1oz tatez qz pprias
lz ex p1oz eī ipas proprias trāsmutare possit. neqz tñ eō
alia elementa in ignē ita fortit agere valēt ut ei^o calidita
tē ad ffritatez reducāt & lz sufficiētia actiuitatis pphibēte.

Septima an aliqua zona a nostra sit habitabilis.
Que habitantium primena natiuitas: qz accessus
eorum: qualisqz recessus permutatio.

Septima an ali. rē. hēc est. 7. & vltia qōnū circuli supi
oris sedis cratonis qua querit an sit aliqua zona. i. hemis
peritū habitabilis alia a nostra. idest. nostro hemispio. & si sic
q tñ erat primena natiuitas hozz ibi habitantū cū clarū sit
adā protoplautū ad has ptes haud qdē declinasse. & in
sup qz sit accessus ad eas ptes atqz recessus. **C** Notādū
qōnem hanc spālir pp antipodes fore motā. vñ antipodes
pplī subterranei sunt q nos pedes hntes ut qdā putant.
papias vō dicit antipodes dictos eo q p1oz nīs vestigūf
putāt. Quia scēdū p qōis solutiōe antipodes erisere du
plr intelligit vel ut in hemispio inferiori hitēt. vel nobiscū
in nō. quo ad primū intellectū dico antipodes nullo mō
nos posse cōsistere cū bec ps quā hemispiū inferius dici
mus ags totalr sit submersa qre & septa terra dī eo qz ocea
no circūambit Insulaqz assatides vocat sic marcus ctee
ro in somnio scipionis. Ois terra q colit a vobis laterib^o
latior pua qdā insula circūfusa illo mari qd atlāticuz qd
magnū qd oceanū appellat. rē. Cū ergo pilla sūmersa
sit pns e vt solū ea q ags supertat. quāqz incolim^o: sola
bitatione pagraf. qstū vō ad fm intellectū ut ipsi antipo
des in nō hemispio hitent vel salti; hitare possint n rōni
absonū est. **C** Not tñ fm regionū latitudinē q austro in septē
triones ad maximū iuxta tholomei sniaz ad. 80. gradū p
tendit. qm directā pponem q mediū regit circuli latitu
dis terre breuitas ipeditet: sz fm regionū longitudinem q
ab oriēte vsqz ad occidentales fortunatarum insulas.
iso. gradib^o qd e mediū circuli extēdit nō ipossibile e anti
podes collocari. nā exstibus i vltimis orientis finib^o me
ridiāus eoz. 90. gradib^o ab egnocia distat. filr & exstib^o
in vltimis occidentilib^o locis. qre sit cū meridianus sit cir
culus sperā i duo eqlia secans p vtrozūqz capita ac pedes
ipsz ptedi p1oz ex oppositis. pns ergo e occidentales ipos
orientalib^o p diametx pponi. & hos antipodes vel antigōes
cōuenit appellari. neqz obstat si diceref p1oz nā e si vnu
queniēs sit reliquū inconueniens erit. si ergo hitatio oriē
tis erit queniēs & salubris vite atlāticū. ergo sibi p circuli

opposita erit discōueniēs. **R**idēt qd illud vez e i forma
liter oppositis. nō at situat sic in proposito. facit g^o adū
ctū qd soluit quo qrtē q sit primena hozz natiuitas. dico
adam sicut & alioz. & filr adiunctū altez. qz accessus & qlis
ab eis recessus. Dico talis qlis ad reliqz nisi gētū barba
ries atqz itinez ignota spacia lustrantes valeant ipedire.

Circuli vō mappa scdi nouenaria oculos intue
tium detinebat inspectione. Quarum prima 30
diaci latitudine modificantem continebat circu
lorum qualitatem inspectione colozozūqz termi
nos diffinitie totiusqz forme quātitatē pgressiue

Circuli vō mappa. In hac pte boe. pōit fm ordinē qōnū
in cathedra cratois descriptaz ad qz post prias filius in
cōstātie se diuertit. Et didit in. 9. ptes fm nouē qōnū ge
nera. ptes i processu patebit. Et dicit p^o q mappa. i. pla
nities forma seu dispō scdi circuli sedis cratonis detiebat
oculos intuentiū nouenaria inspectione. i. inspectione. 9. qō
nū qz. i. nouē qōnum siue nouenaz inspectionū. p1oz qō
puebat latitudinē zodiaci. illius celestis circuli modificatē
i. mēsuratē qlitatē circloz. subaudi ceterozū spaliū vti se
duo tropici duo polares atqz vnus olim medi^o que eqto
rē siue egnociale dnt & dico modificantē inspectione. i. sz ap
pentiā. qz p1oz & modificatē diffinitive. i. eēntias oñdedo
colozoz. illoz semicirculozū. qz p 7. modificatē pgressi
ue. i. fm rōis pntiā qstiatē toti^o forme subaudi mūdial.

C Notādū. n. est qz toti^o h^o hē mēs e ipas secūdā pte semī
circuli cathedre cratonis qsiuisse. circuloz vlis mūdī ma
chine descriptoz. atqz tāde ex his forme qstiatē mēsurā
tionē. **C** Pro quoz olim absolute notādū e in ipa mun
diali machina qsdā maiores iaginādū fore circulos. qsdaz
vō mīozes. maiores inqz q ipas spā ad duo secāt eqlia. mī
nozes vō duo ad eqlia didūt. ex maiorib^o zodiac^o e quez
circulū vite siue aialū dnt. a zocs qd e aial. qm i ipō. i. z. li
gna noib^o aialū nūcupata figurāt. Et hic sua lōgitudie si
cuti qlibz spalis circul^o. 360. grad^o astronomica. diuisiōe
priet. Latitudie vō. i. z. qz. i. z. lica qdā pmediū i lōgū secat
elipticā pūit appellari. Didit qz h circul^o h3 porōes lō
gitudinū p1oz. i. z. qz signa vocam^o quaz litiū ab ariete su
mēs p thauz: gemi. cācz: leonē virginē. librā. scorpiū. sa
gittariū. capricornū. et aqriū. diuertit qusqz i finē pisciuz
atqz tāde caput arietis iterū cōtigat pueniri. qz itelligēdū
e ex raptu firmamiti ptes ipas zodiacas qsdā sine dubio
circulos p1oz dsignare. si qdē reales atqz colore qdā vel
alia idustria depictos lz intellectuales solū atqz mathēati
cos qz marius ab vtrisqz polis eq distās et ab oriente in
occidēte: iterūqz i oriēte p caput arietis & libze extēf. eqtoz dī
vez qz sicuti ab ipō arietis atqz libze capitib^o p reuoluti
onē diurnā circul^o h psignat si eo min^o p cācri atqz capri
corni circūferētiā duo tropici dscribūt. Tropici i qz qsi
queriūt qm cū sol eos circulos duenerit vel ad nos reuer
sit vl saltē motu suo p1oz a nob retrocedit inz tñ hi circū
es maiorib^o se qm ad equalia spā secāt. Isup sicuti ab ex
tremis zodiaci p1oz duos tropicos dscribi pcedim^o. sic qz
qm zodiac^o circuli obliqu^o e atqz alios a polis mūdī po
los suos h3: quēdā articū qz circa arctos. qndā vō ātati
cū qz circa illā pte q d arctos pōit circulos p poloz ipoz
zodiaci diurnā reuolutiōz dscribi fatēdū e: quoz tāta a
mūdī polis e eq distātia qnta ipoz a tropicis distātia re
pit. rurū. qz p motū solarē p1oz nūc egnocia nūc vō sol
sticia p1oz fieri: necē e arc^o qsdā tā egnocia qz solsticia
distiguētes iagiari. h e p caput arietis atqz libze & mōi po
los q ad egnocia. filr p cācri & capicorni atqz et mōi polos
trāscūtes. & hos coluros qz semicirculi appellāt. h at oia a
zodiaco ut vī modificatiōz atqz dsignatiōz capiūt. qz & suf
ficiēt qzuis breuit qōni satisfaciū fore putat. Itē mappa
pictura vl for^o dī. sic & mappā mōi dicim^o et togilla dī a
man^o qsi māupia. i. manū piā. in mappella. le. dimiutiū

C Scda an stelle fixe sint i celo supiori an i p1ozis
circulis

circulis comeates planetarum ad istar p[er]uagari discernantur.

Secunda an stel. Nec est scda noue qonū in altera pte se micirculi cathedre crato. positay. qrit an stelle. i. ille q i octauo celo motu dei ordiate se sint fixe. i. imobilit locate sic q nullo mo moueat qz motu sui celi i superiori loco. i. octauo celo vl salti pmeates. i. mote discernat puagari. i. moueri ad instar. i. ad similitudine plactay. hoc e an mouca tur alio motu a motu firmameti. Pro solutiōe qonis b' aduertēdū quēadmodū p3 ex astrologiis demōstratiōib' de' ipe factor atqz genitor vlis creature a q qdē ois iudicia relegat vt i thimēo plato cēfuit si nisi pulcay facere volens machinā ipsam mūdānā ad diuersas iferioy generatiōez ac stellis diuersis atqz innumerabilib' adornauit: qsdā fi- gas statuas: qsdā vero erraticas. firas egdē si qz nullo mo moueat h' qm i suo celo tā clauate atqz firme pstant vt si alio qz sui celi motu circūferat sub qb' orbū diuersitate stellas locauit erraticas. i. planetas qsi planutas qd erro rē iutiēs sonat. Errat egdē nō pprie h' qm mot' sui a mo tu tā pūmū mobil' qz ēt firmamēti qualibz die atqz momē to diuersificat q quidē diuersitas mortalib' errore incute re vi. hōy at plactay qlibz pprio orbe circūferē. orbe i qz aggregatiōe vno h' plib' circū h' mot' cuiuslibz diuersita tē diuerso. put h' oia apd astrologicas obūuātiās ptolo- mei. alfragāi. thebit. albategni. r alioy demfata sūt. q- b' ergo sicut pnotata sūt collectis atqz singulū singlō collē bratis facti mota qd absolutū quā qritū ē an stelle fixe p- prio vel salti planetay motu moueant. Inter stellā ac sid' dū iteret qm stella qlibz singularis of. sid' vō plūm stel- lay collectio. hec tñ noia apd auctores crebro cōfundun tur vt stellā p fidere: sid' quoqz p stella sumat r dē stella a stādo qre r stelle pprie sunt que in firmamēto situant.

Tertia an cōete pdigitalr rubetes circulariter cū ceteris plactis pcurrāt an destructiue creatu re i suū chaos reuertāt nā pmissiōe naturātis.

Tertia an comete. Nec e tertia e noue qonib' scde p- tis semicirculi cathedre crato: q qrit an cōete. i. stelle co- mate rubetes. i. lucetes quodā rubore pdigitalr quoad fu turi cuiusdā magni significatiā pcurrāt. i. moueant circu lariter. i. motu circulari cū ceteris planetis r ad eoz silitu dinē: an vero ipse subaudi comete erites destructiue. i. an nibiliatiue creature. i. istoz iferioy reuertant in suū cha os. i. in suā materiā a q gnate sunt: r hoc pmissiōe nāe na turātis. i. dei gliosi. Nota. qd h' nō aliud qrit qz vtz co mete sint stelle vel ipmōdes i aere gnate. r ad hoc rñdēdum dico apud ātīquos de cometa magnā fuisse diuersitatē. Dictagorici. n. dicebat comētā vnā de. 7. eē stell' erraticif Anaragorici at r Democrit' dicebat ipam de natura celi h' qm ois ps celi ppetua ē seqt' cometas fore ppetuas. qd est falsuz. quare dicēdū ē cū Arist. pno metheroz qz cōe ta ē eralatio ignita de natura elemētari. p3 qz cōeta h' ē ignis nec aer cū fir' mītrū ipsectū: nec vapor cū nō ascēdat ad tantā altitudinē. ergo ē eralatio. qntia p3 qz nō videtur cē aliud. Scda at ps p3 qz vel cometa ē de natura celi vel de nā elemētari. h' nō de nā celi ergo de natura elemētari p3 qntia cū maior: r mior declarat. qz nulla ps celi gnāt vel corrupit pno celi. h' qlibz cometa gnāt r corrupit. er go r. Er his ergo facile qdōi rñdēt' cometas nō eē stellaf h' eralatiōes. Et si dicat cometa mouet' motu circulari: nulla at elemēta mouent' hac spē mot' quare r. Rñdēt' qz elemēta nō moueāt nisi vno motu ab itriseco dedu- eta fuga r. i. i. motu recto. tñ pnt moueri naturalr ab extri- seco circulariter p istuētā celi qua ēt istuētā mouet' come ta filr cū aere in supiori regiōe circulariter. Itē i textu ibi pdigitalr pdigiū gū. i. mōstz turpe r ad vastādū patū r si militer ibi destructiue. Nota comete appūtiōez sp ma gnos ac malos pñgnare effect'. significat. n. vt vult hyla. i qmēto vltie ppōnis cētloquii ptolomei atqz arist. in pzi mo metheroz siccatates magnas terre nascētū. sterilita

te. terremotū atqz vētoz coplā inūdationes aquay mor- tē atqz epidimiā. plia trāslatiōes regnoz. r legū imutatio nē seu nouitatē sectay. r b oia fm diuersā cometariū ma- gnitudinē figurā colorē motū locū atqz duratiōez. inde se ne. li. naturalū qonū duas insulas pñciāte cometa sub- merlas dicit. r vt refert iustin' anno quo mitridates nasce bat cometa visa est qtuoz horis tāto fulgore celi replēs vt qsi ardere videret ac sol' radii obūbrarent. Sic aut mi tridates. 46. āns cū rōanis bella gessit atrocita: vt iqt va lert' maxim' de studio r industria qdōz solin' autumat li. suo de mirabilib' mūdū. Quid vltra regnāte nerone senis mētib' appuit cōeta r idē refert sene. vbi supra. h' qd pe- pillis' ipib' eē potuit qz viuē sub vñio tā crioso de q loqf Joā. solobriēsis in policratōe li. i. tāta mole ipi oēz posus ē grauitatē vt phiaz pseqnt' qsi maiestatis ipi iūmicā: r no biliora ingētia veritus se cōsiliis subdit hūtrionum.

Quarta an inferioris nāe cōplexionata virtutē siue eclipsim cōtra cōtrahant ex plactis an ex pri mis gnantib'. Si ex plactis an scōz necitatē an scōz euētū. Si vō ex gnantib' cū vnū gnantiū sit albū r aliū nigz qre gnātū ex his albū r nigz nō ē: r qre gnātū qñz in extrēitatib' assimilaf patri: in ceteris pturiēti: qñz neutri generantium.

Quarta an nature inferioris. Nec e qta qonū scēde p- tis semicirculi q qrit. an pplexionata. i. oia ipa gnata i in- feriois nāe. i. elemētōz hāt virtutē. i. exntiā siue eclipsiz .i. defectū ex plactis. i. ex istuz celesti an ex primis gene- rātib'. i. parētib'. qd si ex planetis aut hoc h' necessitatē aut saltē fm euentū. i. a casu. si vō ex gnantibus. cū vnum gnantiū aliqñ sit albū aliud qz nigz r eē qre gnātū ex illis nō est albū r nigz. r similiter si sic. qre generatū assimilaf qñz i extrēitatib' sup. corpis. vt mātib' pedib' r reliqz si militer qz seru pū r in ceteris morib' assimilaf parturiēti qñz vero neutri gnantiū subaudi assimilaf. p' absolutiōe h' qdōis atqz qñlibz pūū ei' aduertēdū est q in reb' ipfis gnandis atqz pducēdis i eē triplex assignandū ē formale picipiū. i. ipz picipiū primū r picipale qd ē ipa cā pzia q ē regēs moderās atqz ordināf ipsaf cās secūdas vt aprif sime Boe. in. 3. li. de p'olatiōe metro nono iferuit cū dicit O q ppetua mūdū rōne gubernas. Terray celiqz r. Ab hoc qdē picipio depēdet celū r tota natura. i. z. metb. atqz ab eo cūctis deriuatū ē eē et viuere. bis tñ clari' h' vō ob scuri'. Est et aliud picipiū inst'ale. v3 ipsa corpa celestia per q h' de' optim' per se solū cūcta disponat vti sacra te statur auctoritas. tñ qstū ad executionē iferioza p supioza dispelat. qua de rē dcm ē pno metheroz. qz o3 istū mun dū iferioz eē cōtignū supiozib' latidib'. vt tota ei' virt' in de gubernet. Est et tertiū reb' picipiū qd semiarū dico hoc at picipiū virt' ē i aiatoz semie pñstēs sicut in artifi ciato artifer. et vocat' hec a qbusdā pbis virt' formatiua: a qbusdā diuīctiua: a qbusdā vō ymago mūdū: hec at tria picipia sic se hnt i aiatoz pductiōe vt iferioz p supi' in- fluat et nō cōuertit. qre qstū hic sufficit dicēdū ē q oia ēt gnāta virtutē ipaz piodū atqz eclipsim sumunt ab ipso picipio semiarū veluti picipio qdā imediate moto ab in fluētia celestii corpū nutu ac volūtate cāe pzie. neqz tñ nī si ipsa cā pzia sic disposuerit h' quadā coacta necessitate fie ri estmādū ē. qm ipressiōes cāz naturalū in effectib' fm recipiētū modū recipiūt. iferioza at sunt fluribilia. et nō sp eodē mō se hntia pp ipaz mās q est in potētia ad plures formas et hoc ē vt refert Albert' pno mineralū qd plato voluit cū dicit formas ipas fm merita materie recipi. et hinc ptolome' in alarba. effect' stellay icertos et diuer- sos eē. qz iferiozib' infuri puentūt p aliū et p accēs p ali ud qz p virtutes elemētares qz pno iformāt. p accēs qm nō puentūt ad iferioza nisi p eē vlc qd ē pñsū et incertay dispositionū. et idē ptolo. i quadriptito. r rursus nec estia re debem' q supioza pcedūt. leuitabilr vt ea q dīna dispō

Capitulum

ne contingūt & q̄ nullaten⁹ sunt vitāda necnō q̄ veraciter & ex necitate pueniūt. In cetero etia dicit. hec iudicia q̄ tibi trado sunt media inter necessariū & possibile absoluta ergo hec q̄dīps ē an cōplerdata ipsa ex planetis vel a primis gentib⁹ virtutes atq; p̄odū suscipiāt qm̄ tā ab his q̄ ab illis h̄ diuersa rōe. s̄l̄r si ab ipsis planetis an necessitate vel a casu. Restat ergo vt diuersa natoꝝ erga gentes afflatio quōlibet absoluaē. & dōm cām afflatiōis hoꝝ vel dissilatiōis tā ex istuētia celestis corpis q̄ et māerici recti pietis has ipressiōes s̄l̄r multas cās cōcomitātes atq; su p̄iorib⁹ āneras p̄firmari. & hinc p̄ocras dicit vt refert galien⁹ q̄ ois suba sit ligata. & p̄iūta in planetis & signis & nerib⁹ q̄tuor elemētoꝝ. Et id nectanab⁹ naturalis alexandri pater cū matre sua olimpiade tps obseruās coiuit sole leonē intrante & saturno in thauꝝ a quib⁹ planetis filium suū volebat recipere figuram & potestatem.

Quinta que proportio motus ad motum p planetas & que eorum connerio.

Quinta q̄ est p̄portio. Hec ē q̄nta q̄d scde pris semicirculi sedis cratonis q̄ q̄rit q̄ sit p̄portio. i. bitudo mot⁹ ad motū p planetas hoc est q̄ bitudine se habeat mot⁹ vni⁹ planetæ ad motū alteri⁹. & q̄ sit p̄nerio. i. ordiatō eorūde. s. planetæ vt. s. q̄s eoz sub vel supra in corpe celesti ordinet.

Pro q̄dīs h̄ solutiōe notādū q̄ mot⁹ planetæ diuersus ē quēadmodū eoz orbes diuersi demonstrant. ex diuersitate enim motū necessario in diuersitate orbū deueni p̄bis visum est. Inter aut oēs planetas Saturn⁹ oium tardior est quapropter & ipm̄ senē p̄ mot⁹ sui tarditate dicit qm̄ cursum suum annis. 30. solū pficit. Jupiter vero post hūc planetā bēuolus motū suū ānis. i. z. cōplet. Mars tribus Sol vero oium medi⁹ āno vno. s̄l̄r & ven⁹. Mercuri⁹ s̄l̄r iter oēs laboriosus āno. Luna vero supioꝝ ser atq; inferioroꝝ puritas mēse tm̄. Quare puto cōcludēdū cū querit q̄ p̄portio mot⁹ vni⁹ planetæ ad motū alteri⁹ q̄ eadē ē p̄portio q̄ ē nūeri cuiuslibet ad quēlibet. s̄ aut curiosi idā gātū ad arithmeticoꝝ recurrēdū ē codices atq; geometrorū. I his. n. nedū hoꝝ h̄ & quozūlibet p̄portio vberime p̄doceē. Ordo at planetæ sub octauo circulo his versibus cōiter memoratur. Octo sūt spere q̄s sic poteris retinere.

Celū stellatū saturn⁹ iupiter & mars Sol ven⁹ & mercuri⁹ vltā luna subest. C̄ itē nota p̄portio nihil aliud ē q̄ duarū q̄ntitatū quātecuq; sint eiusdē generis certa alterius ad alterā bitudo. Et d̄ eiusdē ḡnis vt nūeri ad nūex. linee recte ad lineā rectā. superficie ad superficiē corpis ad corp⁹ nō .n. linea superficie vel corp⁹ p̄portioat. q̄re et nulla diame tri ad costā p̄portio repit̄ q̄uis reperibil̄ vt vult Arist.

Sexta cū saturn⁹ inter plāetas sit senissim⁹. vni⁹q; bēignissimus: an bēignitas vni⁹ malignitate retardet alterius ex opposito adueniētis.

Sexta cū saturn⁹ inter plane. Hec ē q̄d sexta h̄ scde partis semicirculi sedis cratonis q̄ q̄rit. Cū ita sit q̄ saturn⁹ inter planetas senissim⁹ sit venusq; benignissim⁹ an benignitas vni⁹. s. veneris veniētis ex opposito supple aspectu q̄ est per diametꝝ circuli retardet. i. tēperet atq; refrenet malignitatē alteri⁹ supple saturni. Pro h̄ q̄dīs solutiōne v̄d̄z. Inter planetas quosdā maliuolos: q̄dā v̄o bēuolos iurta traditiōes sapiētū dicit. maliuolos vt saturn⁹ q̄ & falce armat⁹ depingit̄ veluti nature viuētis inimic⁹ ac martē quē dēū belli ponūt. & ob eoz malignitates eos in fortūas vocāt qm̄ nato atq; cuiuslibet exordio infortunā machinant. Bēuol⁹ v̄o iouē quē & herouū atq; magnatum significatorē d̄nt s̄l̄r & venerē toti⁹ bēuolētis significatrice quapp̄ eos fortūas d̄nt. & ex his solū in p̄nti de saturno & venerē q̄d ē. ad quā r̄ndēdū q̄ ven⁹ nullo mō ex opposito aspectu malitiā saturni minuit qm̄ maria ē ap̄d sapientes q̄ fortune cū aspiciūt malos minuit eoz ipedimētū & hoc si ex amicabili aspectu aspiciāt. amicabilis at aspectus solū trin⁹ ac fertilis ē. Adali at cū bonos aspererit ex q̄rto vel opposito bonoꝝ bēuolētā fortiter ipediūt qm̄ aspect⁹

maloz atq; ab aspectu malo. Et tān de hac q̄dne.

Septima cū chorus naturalis frigid⁹ & siccus sit quare nobis cōtrarius apparet.

Septima cū chorus. Hec ē septima q̄d scde partis semicirculi sepe dicit qua q̄rit. qm̄ chor⁹. alia l̄ra h̄z noth⁹ & veri⁹. ille vent⁹ australis sit nāl̄r frigid⁹ & sic⁹ cū a parte australi & a polo antarctico deueniat cur nobis apparet cōtrari⁹. s. humid⁹ ac calid⁹. Pro cui⁹ q̄dīs solutiōe notādū. i. z. eē v̄tos fm̄ p̄h̄z scdo metheoroꝝ & hoc fm̄. i. z. celi signa sub q̄b⁹ sol discurrens p̄mouet & facit cessare v̄tos. & h̄i cōiter his versib⁹ recitāt. Sūt subsolan⁹ vultern⁹ & eu r⁹ eoi. Circi⁹ occalu zephiri⁹ fauoni⁹ afflāt. Atq; die medio noth⁹ beret affricus austro. Ac boreas aglo veniūt & chor⁹ ab alto. Atq; oim ventoz mā est exalatō calida atq; sicca quapp̄ nulli ex suba sua d̄cūt frigidū atq; hūidi. sed solū rōne mittiōis eorūde cū aere. & ad illi⁹ mittiōis p̄positū loq̄ littera cū dicit. cū noth⁹ sit naturaliter frigid⁹ quātū est de sua primordiali mittiōe cū aere frigid⁹ qm̄ in zona frigidissima iurta polū antarctiū orit̄ q̄ p̄nimita ei⁹ frigiditate inhabitabilis d̄ quare ergo nobis apparet calid⁹. Dico qm̄ dū p̄flat zonā torridā q̄ sub eqnoctiali ē calorē sibi assumit. & q̄z vers⁹ meridiē v̄it vbi ē maior aquarū copia & loca vapore & rose plena humiditate h̄bit & acq̄rit alienā v̄n ap̄d nos calis & hūidus repit̄ & ipso flante aer p̄ dicto vapore replet⁹ in pluias frequētius resoluitur.

Octava q̄ sit elemētoꝝ p̄nerio p̄portioalis.

Octava q̄d que sit ele. Hec ē octava q̄d scde partis sepe dicit semicirculi cathedre cratonis. qua q̄rit q̄ sit p̄nerio idē p̄iūctio p̄portionalis elemētoꝝ. Pro cui⁹ q̄dīs solutiōe aduertēdū ipsa elemēta p̄portioib⁹ q̄buldā colligari atq; ordiari nūerilib⁹ p̄t etiā Boe. i. p̄e i de p̄solatu p̄bi. co li. 3. metro nono testat̄ cū iqt. Tu nūeris elemēta ligat vt frida flāmis. Arida cōueniāt liquidis. ne purior ignis Euolet ac mersas deducūt p̄dēra terras. Sicut enī duo nūeri cōueniūt i vno nūero p̄portioali medio. sic duo elemēta p̄ria i duab⁹ qualitātib⁹ p̄ueniūt i vno elemēto medio p̄portioali. Exempli grā i nūeris quadratis bis duo sūt q̄tuor. ter tria sūt nouē. Accipe ergo vni⁹ nūerū q̄ sic cedat quattuor primū quadratū sicuti secūd⁹. s. mouē excedit nūex inuētū. & est. 6. fm̄ eādē proportionem. Et dicitur p̄portio ser q̄ altera vel emiola sicut. n. 6. cōtinēt quattuor & mediū de quattuor: sic nouē p̄tinent. 6. & mediū de .6. Eadē est elemētoꝝ p̄portio. nā ignis & aqua i duabus qualitātib⁹ p̄riis sūt. & h̄ colligāt vno medio. s. acre q̄ sic cōuenit cū aqua in humiditate sic etiā conuenit cū igne i caliditate. quare sequit̄ q̄dīs p̄posite fore. satisfactum.

Nonā q̄ sit solis & lune meatus & effectus.

Nonā q̄d quis solis. &c. Hec est nona & vltia q̄d scde partis semicirculi cathedre cratonis qua solis lūeq; meatus atq; eorūde effect⁹ mirabiles indagāt. Pro cui⁹ eno datōe materie standū arbitroz potissime sapiētū astrologoz assertiōi q̄ a veritatis tramite haud quāq; deuiātes dēū optimū marimū inter ceteras stellas duo lumina. s. solē & lūaz mūdo p̄fecisse autumat: q̄d et sacra atq; v̄v̄sta testat̄ auctoritat atq; quotidiana p̄probat expiētia. tri butq; eis motū inter se difforimē sicuti & aliis gnq; plāetis sub signoz cingulo. q̄nq; .n. a terra & seuiicē elongata sūt q̄nq; approrimāt. q̄nq; seipsis cōiūgūt q̄nq; elōgantur. aliasq; & ad alia diuertūt motu puri i theorematib⁹ astrologoz & p̄cipue p̄tolomei iā dudū certissime dem̄strātū ē. Insup̄ dedit eis p̄rātē oim ḡnandoz atq; ḡnatoꝝ s̄l̄r su p̄ eoz defectu: quos orbes si absurde dicit̄ ē ab Arist. cū i qt. Scdm̄ accessū & recessū solis i octauo circulo sūt gnātides & corruptiōes listis inferiorib⁹. Op⁹. n. s̄ve solis marimū est tū p̄ corpis sui magnitudinez q̄ terrā centies sexagesies sexies excedit vt etiam supra dixim⁹. s̄l̄r & luis sui formalitatem. ab ipso enim veluti a fonte indeficienti cetera sidera lumē certū est mutuare. Que & alia paucū metriculis p̄plecti cupiēs martian⁹ capella sic solē alloquit̄ Ignoti vis

Ignoti vis celsa patris vel pria ppago. fomes sensificus metis sds lucis origo. Regnu nature de atqz assertio di nu. Muidanusqz ocul fulgor splendetis olimpi .c. quare scdm pictagoricos cor celi dicebat. Luna aut maris r aq ru r oium que eis sunt dña atqz moderatrix constituta est qd plurib expimētis tam in mari r fluminib qz et i vege tabilib acceptu est. hoz. n. hūiditas marima ē vti cucur bitaru atqz medullaru humanoru ossiu ac oīuz viuētium astroruqz sapiētes res mltas i suis virtutib expri sūt que admodu suis scriptis posteritati reliqūt. silr r medici cer tificātes oēs egritudies aut ad bonū aut ad malū fm. 16. loca circuli qz luna ptergradit quōlibz termiari quo spū pno pnosticoz ait ypocras. Et qdā celesti i quo oī ipz medicū puidē. Cui si tāta ē prudētia mirabil ē nimirūqz stupēda. .c. His at oib vt pmissa sunt itellect pns arbi troz vltimā h scde ptis r similiter oēs alias absoluisse qd nes quare ad tertiā r vltimā semicirculi ptē ē accedēdū.

Ultima semicirculi planities pponebat.

Ultima semicirculi planities. In hac parte Boeti dñ dit tertium ordinē qdñū in cathedra cratonis descriptaz ad quas sicuti post pimas ad scūdās filius icōstātie ar ripiēdas se diuertit. sic quoqz ad has tam pimis qz scōis fastidiū tandē se deuoluit. Et diuidit hec pars fm qdñū numerū in hac vltima semicirculi parte descriptaz. partes patebunt in processu: Et dicit q vltima planities. i. sup ficies semicirculi pponebat subaudi qdnes que sequunt.

Notādū qz fere hiles qdnes sunt q apud Virgilium his versib mēozāf. Un tremor terris q. vi maria alta tume scāt. Obicib ruptis. rursusqz i seipsa residāt. Defect solis varios luneqz labores Un hoīuz gen r pecudū: vñ ym ber r ignis. Arcturu pliadās hiadas geminosqz triones. Quid tñ oceano pperēt se tigre soles. Hibernis r q tar dis mora noctib obster. p dōtqz prima ps lfe nfe metro legi sic. Cur tremor in terris cur concremat aera fulgur. Cur maris erundat rabies gustulqz malignus .c.

Cur tremor in terris.

Cur tremor in terris. Hec ē qd pza h vltime ptis q cā tremor r suscitāf. Et dicēdū q cū de terremoto fit ser mo nō est itelligēdū q toti elemētū terrenū ascēsus fiat si ue descēsus. neqz ēt estimādū terrā ipsam moueri circu lariter r celū gescere r sic de singulis. qm terremoto h im possibilis oīno ē: qm vt ex mēte vult auerrois ēt si oēs dñi descenderēt terrā h mō mouere nō possent: s; estimādū ē terremoto ipm cē ruina tremorē atqz titubationē pulsio nē pforationē scissionē r subuersionē vti vult Albert r exalatiōe cala r sicca in terra pclusa atqz petens eritū. vñ plderādū qm sol r stelle calefaciētes generāt ex terra era latiōes multas q iterdū nō hntes facili eritū rōne frigiditatis aut pluuiaz claudētiū seu pstrigētiū poros iuicē su giētes hūū pgregāt. r fortificate p antiparistēm violēter cū magno ipetu eritū cāntes terrēotū. p dōt ēt fieri terre mot r ab exalatiōib vētois itratib rā d nocte pp fugā h rii q faciūt pñles motionē clausis poris tē a ffritate noctis

Cur concremat aera fulgur.

Cur concremat aera fulgur. Hec ē qd scda h vltime ptis r ea qrit qre fulgur pcremat ab effectu aera h tñ qre ē q sit cā gnationis fulguris atqz corruscatiōis. vñ nota h; Arif. i. metheoris corruscatio cōphēdit fulgur r fulmē. nā pprie dicta corruscatio ē apparitio sbita vaporis subtilis istāmāti euancēctis i aere sine descēsu ad terrā. fulgur vō ē ignis sbrilis grossior tñ corruscatiōe ad terrā dscēdēs q herbas penetrat atqz res molles. vt refer. 3. phisice Al ga zelis. fulmē vō ē vapor ignit cōpact r solid ipetuose cadēs maioris vis qz fulgur. pcutit. n. qd tāgit. penetrat r vrit. diuidit. scindit. r nihil corpale ei resistit: qre dic Jū dor q fulgere. idēz ē qd ferire. h tñ tria h differūt cēntia liter: cū sint de eadē mā spē de eadē cā effectiua spē. s. ca liditate r ffritate. Solū aut accitalt differūt vt supra dcm ē. qre expsa cā gnatiōis vni oīuz gnatio. p dīta ē. qre di

cēdū cū Arif. qz h oīa cānt ex vapore aggregato i nubib r et eaz vehemēti collisione attrito r istāmāto. et fm diuer sitatē h vaporis pp admixtiōez diuersaz terrestitatis vl nō diuersificāt solū accitaltiter vt dictum est. qre .c.

Cur maris erundat rabies.

Cur maris erundat rabies. Hec ē tertia qd h ptis q qrit tur qre rabies. i. estus maris erundat habūdāter excrecit r decrecit. Vt dicere q ē cā fluxus ac refluxus maris. Et aduertēdū. mare fluere atqz refluxere triplr intelligit. vno mō ab aqlone i austrū et ecōuerso. scdo agitatiōe ventoz tertio nālir regulariter oī die nālī bis. p dīm flux r ac re fluxus ē. pp aqru i eis locis habūdātiā atqz eleuationē: et iō cū aq nālir fluit in locū decliniorē necesse ē aquā i au strū fluē. Scōtra vō fluit ab austro i aqlonē pp aquā ibi multū tumefactā et pnter vtute solis multū eleuatā. Scōs flux r violēt r ad oēm dñiaz positionū. tertius aut fluxus ē ab istuētia lune q tā lumine qz influētia hmoi cāt flu xū ac refluxū: Et qz h sit verū q ad lumē pz qm rarefactio et tumefactio maris vidētur eē rōne luminis lune cū oē lu mē sit calefactiū et rarefactiū. Quātū vō ad istuētiā silr patēs ē. qm lūa suo solo lumine hūc fluxū cāre nō possēt. pz. qz si sic tūc in qdraturis maior cēt flux r reflux r qz in pūctiōe. qd expientia falsū ē. necesse ergo est vna cū lumī ne istuētiā coagere. vt sic lumē cū istuētia sint cāe flux r at qz reflux r hmoi. Est igit dicēdū q sic aīa p caliditatez al terat cibū et p aliā vtutē ipm attrahit ita cū flux r dicat tu mēfactionē et alterationē lūa mediāte lumie tūc. facit ma re et p virtutē occultā ipm attrahit sic magnes ferrum ab oriēte i meridiē atqz occīte ad āgulū noctis. a meridiē at i occīte et ab āgulo noctis i oriēs refluxit qz lūa suis vtuti bus per amplius directe non respicit mare. et sic quodā modo pnuatiue dicit cā refluxus. quare etc.

Gustulqz malignus.

Gustulqz malignus. Hec qrtā qd de falledine maris q rit vñ cāef. Quare iuxta Arif. sniaz. notādū. put ipse vult i li. de sensu et sensato. Sapor ē passio hūidi a sicco terre stri ita qz ex alia et alia mixtiōe sicci terrestris cū hūido re sultat alius et alius sapor. qz cū falledo sapor sit necessa rio puēt ex mixtiōe sicci terrestris cū hūido s; nō simplr sicci s; adusti. qd pz in lūuio qd non sit excellenter salūz nisi fiat fortis calefactio et adustio cinex. et silr de vzia vti apud medicos pbatissimū est qz posita eternitate mundi necessario ponit mare eē falsū. in co. n. ē multuz terrestrc adustū derelictū exalatione calida et sicca est ibi quodam modo aqua pura admixta supueniente calore solis deco quentis et facientis hūmidū eleuari: vt pz ad expientiam g etc. Et bñ dicit posita eternitate mūdi qm hūmū creat us fuerit postea p magnū tps mare falsū neqzqz cristebat

Que sit natura pēnatoz estualiu i hyeme deficiū r cōuersim. Quid gradinis rotunditas.

Que sit natura pēnatoz. Hec qd gnta qrit de his auib q hyeme recedūt a nobis et estate reuertūt. Ad qd dicēdū qz ex his auib sunt cōiter hirundo atqz ciconia et id gen r et sunt ex auib paz calozis nālīs hūtib q minime a frigo rib pseruari pnt cedūtqz i itroitu hyemis ad regiones ca lidiores: qbus tā victu qz aeris salubritate cōfoueri pos sint duce natura. Quid grandis rotunditas. Ad hāc qd nē fertā dicēdū grandinē pūno ad rotunditātē declina re eo q gnāt ex nube diuisa i guttas q fugientes hūū ten dūt ad rotunditatem q est figura pria atqz pfectissima vt alias h; declarari. Et est ipssio q nō gnāt nisi i media re gione aeris: qm nō i supma pp excessiū calozē nec in infi ma pp remissam frigiditātē ex reflexione radiōz solarū. multa enī et grossa materia non nisi per excessiū frig r cō gelari pōt. qz solū in media regione aeris generatur.

Humis prolixitas. Nebule potentia.

Humis prolixitas. i. longitudo qm non sic grādo ad rotū ditatē tēdit. Ad hāc qdne septimā dico qm nix gnāt ex va

Spretisq; p̄dictis. & hic quā instabilitatis genus ipsius i. constantie filii adnectēs dicit. Spretis p̄dictis utpote. i. sic solutionib; difficilib; sup. q̄onū p̄missay filius inconstātie iqt. ego i. istā. i. itendā decetero. i. deiceps aduerbiū est difficilib; p̄ceptis. i. documētis. prolomei illi? astrologo rū p̄cipis. sed sup. iqt. cū gradus. i. ille portioes signoz sup. celestiu atq; discursus. i. varii mot; plāctay sine altitu die turris nō p̄it cōphēdi facilt vīsu qd faciā. & p̄sus de sperās. Adiserū iqt. ē me eē bolem. vtiā. optantis ē pos sez exuere humanitatē atq; asinitatē. i. nām asini iduere & h spē p̄mutata. C Morādū q; P̄tholome; de quo in litte ra noniagi filius regis egypti eruit. de q; Aug. 18. de civi te dei dicit q; multos iudeos i egyptū trāstulit neq; phila delphus quē & studiosissimū dicit sed vie Alexandrinus philudensis sapiay almagesti dignissimus demōstrator atq; mltoz voluminū astrologie. f. Quadripartiti Allar be. cosmographie: opticoz: plāisperiū: imaginū atq; alio rū plurimoz editioes nobilissimas posteritati religt. hic idē P̄tholome; sicuti & sui p̄decessores plurimi hermes .f. atq; Azarchelus & alii totalem celestē circulū duodeciz signozū imaginibus quo ad eā p̄tem quā zodiacū dicim; cōpleri descripsit. q̄libet aut signū. 30. gradib; secuit. ad quoz graduū noticiā cū filius incōgātie fastidio retētus peruenire minime valuit. filr quozq; planetay motū hūa nitatem in asinitatē optabat p̄mutari estimās melius sub rudi atq; indocili asinitate vitā bestialē degere q̄ sub dei imagine creatoris mirabilia indagare.

Sit ergo discipuli sūma magratui sbiectio exer citii attētio cū ai bēuolētia & ingēii docilitate: spe cie; lurrarie emitatō felicisq; p̄stātie obita p̄fessio

Sit ergo discipuli summa 7c. In hac pte Boetius ex erē plo p̄introduco totius p̄cedētis capli serie epilogādo cō cludit dicēs. Itē oia ista q̄ p̄missimus tā de icōstātie filio q; alia h atq; p̄cedenti caplo exēplarē recitatis cuiq; cōtingāt sit discipuli summa sbiectio magratui: sitq; di scipuli attētio exercitii: & h quo ad primū i quo sbiectio ip̄a p̄stare dinoscit cū ai bēuolētia. & illud p̄ scdo. atq; doci litate ingēii quo ad tertiu. q; p. 7. euitatio. i. fugatio spē; lurrarie. f. q; in coitu que i ornatu atq; q; i crapula atq; cōmes sardib; p̄stāt. p̄t h atq; alia i p̄lo p̄cedētī caplo edocta sūt atq; sit discipuli p̄fessio debita. i. ordinata felicis p̄stā tie Et bñ felicis qm̄ hec sola ē q; q; p̄miū sui laboris di gne p̄feg. p̄secutiūq; felicis stabilē p̄t hec & alia i p̄ci pio capli hui; nō icōgrue adducta sunt quare de hoc capli tulo tertio atq; p̄cedentibus dicta sufficiant.

Capitulū quartum.
Ania siqdē supius expedita d schola riū inforatioē sūt infira. Nūc de eo rū sagaci p̄uifioē breuiter ē tractādū.
 Cū ergo hūam corpis cōplexio slegmate sāgni ne colera & melācolia p̄sistat suffulta: ab aliquo p̄ dcōz; necesse ē quēlibet elicere p̄eeminentiam.

Capitulū quartum.
Ania siqdē sup; expedita 7c. Hoc ē caplz q̄r tūb; libri totalis. In quo boeti; post supradcā dēterminat de sagaci scholarū p̄uifioē. Et di uidit h caplz i duas ptes p̄cipales. nā i p̄ia dēterminat de sagaci scholarū p̄uifioē. & h q; ad eos schola res q; rerū copis p̄stāt: atq; necessariis oib; pleno cornu habūdāt i scda vō facit h idē: s; q; ad illos q; paup̄tate gra uati quotidianū victū labore atq; industria medicare cogū tur. ibi. Itē paup̄tatis. P̄tia ps adhuc i tres ptes diuidi tur. nā p̄lo facit h qd dcm̄ ē q; ad ea q; p̄plexiones schola riū respiciūt. i scda q; ad ea q; res ip̄sas exteriores p̄sonam sbidiatēs & famulos p̄cernūt. i tertia vō q; socios fideles p̄tūgūt. scda ibi. Cū at idiscrepās. tertia ibi. P̄rudētis vō P̄tia adhuc i duas. nā p̄lo facit qd dcm̄ ē. scdo qdā p̄t

ocm̄ circa sbiectioē; discipli erga magfuz reasumit ibi. felicis discipli 7c. P̄tia adhuc i q̄tuoz s; q̄tuoz cōplexio nū gna. P̄artes patebūt. Et p̄lo p̄tinuās se p̄cedētibus dic q; oia q; sup; expedita sūt ip̄sa sūt infira. i. data & dcā ad scholarū inforatioē. nūc vō qm̄ ip̄sa nā p̄ se nō ē suffi ciēs in speculādo nisi affuerit res scde: q̄rū fontia ē dñā: sō tractādū ē breuiter de sagaci p̄uifioē scholarū. & h ne penuria atq; egestate a doctria atq; studio quolibz retra bāt. s; cū cōplexio hūani corpis p̄sistat suffulta. i. munita flate sāguie colera & melācolia. his dico q̄tuoz hūonibus corpis necē ē quēlibz. f. boiem elicere. i. extrahere sup. ex his q̄tuoz hūonib; p̄eminētā. i. dñū quoddā quo dnoief. vult dicē ex quo hūanū corp; ex his q̄tuoz hūonibus cō stituaē: necē ē cū hūmōi hūores alē ad altez sūt hūi qdā i ip̄so corpe dñari qd ip̄m denoiet vt. f. sit aut melācolicū aut slegmaticū aut colericū aut sāguineū. C Morādū hūo rē corpoz sensibiliū materiale p̄cipiū: Et sūt i corpe hūa no q̄tuoz vt iā dcm̄ ē q; vt dic; Joāntū; vocāt elemētoz fi lit: eo q; vnūq;sq; eoz ex eoz originalr cōstet q̄litate. hi q̄ tuoz humores i quāritate & q̄litate cōlitate p̄portioē debi ta obseruātes oia corpora sāguine hūtia p̄ficiūt nutriūt ac custodiūt in debita p̄sistētia sanitatis: sicut ecōtrario ex eoz inēq̄litate siue isectioē isfirmitatē generāt & iducit. fue rūt. n. hi hūores necessarij vt dicit Galien; sup; amphozif mis ypocratis eos Lhimos vocās necessarij multum ad corporis p̄stitutiōē. ad ip̄s; regimē & p̄seruatiōē atq; cō tinētē dep̄dēt in corpe restauratiōē: neq; tñ cōlib; vir tūib; simplr i corpe sūt subsistētēs cū oppositi eēt ergo sil stare nō potēt s; solū p̄portioē cōlitate vt sic iter eos vn; illorū dñūz obseruēt q̄re dcm̄ ē i lra necē ē quēlibz elicē p̄eminētā 7c. i. hēe q̄ndā hūorē i sepl; cetis dñantē.

Melācolico vō pigricie timozq; sbiecto lo cis secretis & āgulosis strepituq; carētib; incisq; parū recipiētib; studere ē oportunū. Saturita tēq; declinē serasq; cenas p̄cauere. Potibusq; mediocribus gaudere ad nature studiū put stu dii desiccatio exegerit. plenaria potus receptioē ad mēsurā cōfoueri ne nimii studii p̄teruitas tūsz generet anbelam thozacisq; strictitudinem.

Melancolico vō pigricie 7c. In hac pte Boe. ofidit spā liter quō discipul ac scholarib; hūm suā p̄plexionē vō p̄u deri circa studiū victū vestitū atq; loco quo ad eos spāl; q; i hūore melācolico plus ceteris supstare noscūt. Et dic q; oportunū ē. i. p̄gruū melācolico sbiecto pigricie studere locis secretis & āgulosis. i. āgulis plenif qm̄ ip̄s; sūt timidi nāl; & id si in latis atq; spaciosis domib; studio vacarēt atq; a longe vmbraz respicerēt i timorē possent adduci at q; tāde studio frustrari. locis ē carētib; strepitu & h pp d bilitatē cōplexioē q; nō ē capar tumult;: locis ē paz lu cis recipiētib; h ē obscuris. & h ob vīsus debilitatē & sūma rie oib; i locis solitariis & his q; hūic cōplexioē magis que nire noscūt. Insup oportunū est ip̄s; melācolico p̄cauere saturitatē. i. ciboz repletionē declinē ab effectu. i. onerosā et h pp debilitatē virtutis digestiue cū in ip̄s; calor nāl; tenuis sit atq; paucus. natura vō frigida ad modū sup; ha būdet. & silr oportunū ē ip̄s; p̄cauere cenā serā. i. tardaz et oportunū ē ei gaudere potib; mediocrib; vt. f. acuitatem atq; sumositatē nō hēant vt ē vinū sumosū qd oīo hūm est sue nature sicuti & culliber. ip̄m. n. sicuti et i p̄cedentib; tā edoctū ē studiū atq; p̄tēplationēz obnubilat atq; a via doctrine p̄sus adducit. s; nihilomin; oportunū hū ē ip̄s; p̄foueri. i. nutriti p̄laria. i. copiosa receptioē pot; et h put desiccatio studii requir. ne p̄teruitas. i. curiositas nimii stu dii sup. qd ericcatiū hūoris ē radicalis sicuti et q̄libz cu ra gnet tūsz hūc morbū anbelā. i. anbelātē strictitudinemq; thozacis. i. pectoris. C Morādū melācolic; a melancētia dicit; ē: q; ē sāguinis nigri cū felle mixtio. & ē p̄plexionū p̄f

Capitulum

si ma d' nēpe a melā. qd ē nigz & chole fel eo qd ē ex nigri
sanguis fece admixta habūdātia fellis. Inde melancolicus
cui? pprietates & mores atq; nā cōiter bis versib' recitāt
Inuidus & tristis fallax luteiq; coloris. Nō erps fraudis
timidus vertreq; tenacis, qm̄ p̄cus est. Assimilaturq; hec
cōplexio terrene cōplexiōi q' s'ra est & sicca: sic & melancoli-
ca. Et h' hec cōplexio teterrima sit vt p̄cū ē nō eo minus
affirmādū ē pene oēs viros claros q' aliqd laude dignum
posteris reliquerūt hac cōplexiōe habūdasse cū comple-
rio hec bonam prestat memoriā ppter aquā & terram vt
et mente probat R. ay mundus lulli in suo ope astrologie
aq' enim vt ingt ē restrictiua auara & ipressiua & terra ē sub-
lectū spissū in quo durat ipressio spēz que memorate sunt
homines ergo melancolici matie disponūt ad magnas
scias acgendas & h' pp multiplicatiōē pluriū spēz h'cōz
nō absurde putādū est maiorē pte p̄boz melancolicos exi-
tisse. qd attēdes p̄ba lib. p̄bleumatū ait. Quicūq; excelle-
tes fuerūt viri aut h'z p̄biam aut politicā aut poesim aut ar-
tes vocēt melancoli. eteni hercules fuit h' nāe. & occupāt
ab egritudib' q' sūt a nigra colera. id epilecticoz egritudi-
nē ab hercule antiq' sacz morib' & herculeum vocabant.

C Nota tisis ē vlceraatio pulmonis cū p̄sumptiōe totius cor-
poris stringit nēpe hec vlceraatio cānā pulmonis q' fit inspi-
ratio atq; respiratio aeris & hinc tūssim anhelā. i. anhelan-
tē puenit appellari vt in l'ra. inde p̄sic? Itē thozar pect?
ē vel pectoris ps illa q' ē a collo vsq; ad stōm quā nos di-
cimus archā. qz ibi archanū sit. i. stratū quo cetera arcent
Dicūt ē thozar lozica alias. vñ. Job. iz. Subsistere non
poterit nec basta nec thozar. & desinit accusatiū? i. em vel i
a idifferenter. vt thozacem vel thozaca. & accusatiū plu-
ralis in es vel i as vt thozaces vel thozacas vñ. Virgil?
to. Tela trūcata viri & bis sex thozaca petitur &c.

C Slegmaticus vō licet strepitu vigentibus edi-
bus lucisq; capacissimis p̄ceptis studiis pōt ifoz-
mari. P̄ oculis plenioribus potest sustētari. Li-
barius oigenisq; confoueri. Venereoq; accessu si
phas ē dicere mēlurnas pmolliri deberet.

C Slegmatic? &c. In hac pte Boetius insinuat qd loc' stu-
dii & q' dispō nutrimenti cōpetat slegmatico. Et dic' vō p̄ h'
slegmatic? pōt informari p̄ceptis studiū i edib'. i. domib'
vigētibus strepitu h' ē murmure atq; clamore atq; domi-
bus capacissimis lucis h' ē domib' aplis aptis atq; luci-
dis. Et hec q' ad locū. pōtq; sustentari. i. p̄foueri poculis
plenioribus. i. plenis & habūdātibus. & h' stinēs p̄ p̄tēto
positū ē poculū p̄ potō. & pōt p̄foueri cibariis oigenis. i.
oium genēz. & hec quo ad victū dca sunt. & sequit' & si esset
phas. i. licitū dicere ipse slegmatic? deberet pmolliri mē-
furn'. i. i mense semel accessu venereo. i. coitu. **C** Nota dū
ex q' p̄plexio h' slegmatica aq' similitima ē id s'ra & hūida col-
locat. q'rc sōni multū appetitiua ex sup̄habūdātia aq' a fri-
giditate. hinc nō imerito q'ruū reputat slegmaticū locis
tumultuosis atq; lucidis informari. qm̄ si i locis qetis atq;
obscuris studio icūberet citissime nā cōplexionis istigāte
somnia tentineret. h' qm̄ cōplexio sua ppter frig' at-
q; hūidū obliuionis germana p̄sistit p̄ueniēs est ipm̄ pocu-
lis atq; cibariis calidis atq; oigenis. s'it' & actu venereo q'
p̄fricatiōe sua calorē excitat cōfoueri atq; demolliri vt sic
qd' nā negatiboz atq; potuū diuersa & opposita tribuat
exhibitiō h'ntq; sp̄matis habūdātia q'pp nō idecēs ē ipof
post mensē actu venereo exhilarari. Cōditōes ē sleg-
maticoz atq; nā s'it' & mores bis versibus memorātur. h'ic
sōnolētus piger in sputamine multus. Nil retinens sensu
pinguis facie color albus.

C Sanguineus at cui? cōplexionis fauorabilior ē
cōpago: oib' edib' vel locis pōt adaptari: quē lu-
dēdo sepius nouimus p̄foueri grauissima qōe q'
si obliquātib' h'irgs parietes solus occilaret. Tū

in hoc semp nō ē p̄fidēdū hūc cibariis lenio: s'p'
potibusq; gratissimis decet hilarari.

C Sanguineus at. In hac pte Boetius ondit qd locus stu-
dii & q' dispō nutrimenti cōpetat sanguineo. Et dicit. San-
guine? at c' cōpago. i. p̄uictio vel cōpositio cōplexiōis est
fauorabilior. i. melior ceteris. qz p̄p̄tior atq; purior pp s'a
guinis dñium pōt adaptari oib' edib' vel locis. & h' signū
q' si subdēs ait. Q' m̄ ipz. i. s'anguineū nouim' sepi' cōfoue-
ri qōne grauissima. i. difficilima ludēdo q' si occilaret. i.
videret atq; respiceret parietes h'irgs. i. ocul' obliquātib'
i. obliqs. q. d. qm̄ nouim' sepi' plus p̄ficere s'anguineos lu-
dēdo q' p̄fide meditando. Dehic restringēs h' qd dicit
rat dicit. tū nō ē sp̄ p̄fidēdū in h' sup. p̄narrato: & decet
i. decēs ē & oportunū hilarari. i. letificari hūc. i. s'anguineū
cibariis gratissimis atq; potib' leuiozib': sic enī sua p̄ple-
rio expostulat q' leuitatib' gaudet atq; leticia cū aerea sit
calida atq; hūida ex nā. **C** Nota ex q' s'anguineus hilarita-
tē atq; leticia p̄tinuo desiderat pp bonitatē sue cōplexiōis
q' calida ē & hūida quib'. i. caliditate & hūiditate vita hois
pl' p̄stat p̄ueniēs ē ipm̄ oib' locis amēis letis atq; mūdis
adaptari. Ill' at qd d' s'anguineū pl' ludēdo q' medita-
do p̄ficere nō absurdū ē. fac nēpe h' igeniū sui viuacitas q'
i s'ubiecto molli sue imaginatiōis radicat. neq; tū ita stabi-
liter itellecta atq; cōphēsa retinet sicuti melancolic' pp cō-
plexiōi admittit hūiditatē q' poti' obliuiois q' memorie
m' ē. pl' tū slegmatico retinet pp calorē hūiditati admittit
Et hoz s'anguineoz p̄ditio nā atq; mores facile bis metris
denotant. Larg' amana hilaris ridēs rubeiq; coloris. cō-
stās carnosus satis audax luxuriosus. Alia littera h'z. Lā-
tās carnosus &c. **C** Nota dū put refert Suetōius h'irqu'
ē oculoz āgulus vbi putredo colligit: & qz qdā ex nimia
lasciua solēt retorq;re oculos ad hircos. ide d' h'ir' h'irci
eaper aial lasciuū c' oculi ad libidinē i trāsuersum aspici-
unt & ad hircos retorq;nt. Itē hilaro. i. letifico. vñ. Ma-
crobi'. verba nō min' q'z vinū hilarat p̄uuiū & corripit la-
vñ orati' i eplis. Oderūt hilarē tristes tristēq; iocosi. &c.

C Colericus vō pallide effigiei plerūq; subiectus
solitudini supponat: ne nimū strepit' auditu bilē
iffūdat in totā cohortē sicq; mag'atus venerabi-
lē ledat maiestātē. Q' mag'atus lesio vitāda ē
hūc cena grādiori nouim' sustētari: potuq; for-
tiori deliniri. Cauēdū ē aut ne litis hozoz pot'
administratiōe isti' rabidis mentib' extrahat.

C Coleric' vō pallide. In hac pte ondit Boeti' qd loc' stu-
dii & q' dispō nutrimenti cōpetat colerico. & dic'. Colericus
vō subiect' plerūq; i. sepi' pallide effigiei. i. faciei sup̄pō-
tar. i. submittat. sp. i. p̄tinuo solitudini. i. loco solitario. &
h' ne ipse p̄mot' auditu nimū strepit' effūdat bilē. i. irā i to-
tā cohortē. i. societātē & sic ledat. i. offendat venerabilē ma-
iestātē mag'at'. & exclamās i lesionē mag'isteri inquit. O
q' vitāda ē lesio ista mag'at' & hec circa locū dca sunt. h'ic
circa nutrimentū versat. d. Et nos nouim' sustētari hunc
grādiori cena atq; deliniri. i. nutriri potu fortiori. Et cir-
ca h' cautelā obfūdā ondit. d. h' tū cauēdū ē sup. i. erbi-
bitiōe cibi atq; pot' h'mōi ne extrahat. i. exciteat ex mētib'
rabidis. i. furiosis isti'. i. colerici error. i. p̄fusio litis & h' ex
pot' h'mōi mistratiōe. q. d. sum mope fūidēdū ē ne nimia
pot' exhibitio colerā ei' nimū cōmoueāt atq; accēdat ne
sociis lis atq; guerra hoz occasiōe suscitēt. **C** Nota put
dic' Cōstātū? i. pategn. li. 2. c. z. Si corpi dñef colera cu-
tis erit glauca vel cetera. & h' ē qd i l'ra d'z. coleric' s'biectus
pallide effigiei &c. s'c'q; ipi q' dñiuz h' i hūoze p̄uuiū gñalr
iracūdi aio imāsuēti lenēs istabiles ipetuos. q' sobres solitu-
di abdicari iubēt put l'ra sonat ne bilē i socios offēdat. &
expone bilē. i. irā. Est. n. bilis vt volūt grāmattici ire sedes
vel amaricatio ex fellis cōmōtōe pcedēs. Sic & i p̄sio tur-
gescit vitrea bilis. i. ira. P̄prietates at atq; mores h'
colerici

colerici cōiter his versibus memorant. Viri? fallar ira
scens prodigus audar. Astutus gracilis ficus croceiqz
coloris. Nota cohors lz pprie multitudinē rusticorū si
gnificet vt sic maior cohors. 500. minor 300. pteat cōi
ter in p q̄libz multitudie p̄uēt accipi sicuti i lsa acceptū ē

Si autem qualitates assignare ignorans sit so
cietas: theoricōs consulat seqz sic cognoscat.

Pluribus vō mentibus itiatū ē gnoty selithos:

Si autē rē. In hac pte Boetius antipophorizādo cuidā
tacite q̄oni r̄idet. Posset. n. q̄s dicere multa satis de cō
plexionū manerie pmissa sunt o Boeti. qua autē via i co
gnitionē haz determinate deueniendū sit haud quāqz de
monstrat qd aplius. Cui q̄oni Boe. r̄idēs ait qz si socie
tas scholarū sit ignorās assignare. i. discernere q̄litates
i. pplexiones q̄ ex q̄tuor q̄litatibz deriuant vt supra mō
stratū ē. p̄ulat theoricōs. i. sapientes medicos i his p̄sul
tis sine dubio se cognoscat atqz pplexionē suā. Pluribz
autē mentibus est intimatū grecū illō gnoty selithos qd in
latīnū versū m̄i sonat q̄tū cognosce teipz. qd de celo pro
cessisse legit. vñ Macrobi? li. i. de sōnio Scipidōs. de celo
ingit descendit Snoty selithos. i. scito teipsum.

Felicisqz discipuli discretio magistratū gaudeat
subiici eūqz metuendo diligat. fidelisqz existat.
Nec ei sub picturate dilectiōis obtutu albinus
existat detrabēdo. Quid enī detractore negus.
Ube magistratus detractori. Etia si fuerint mille
cū eo veniētī magfō assurgat p loco r tpe salutā
do caputqz iclinet: eūqz si iubeat assequat: māfio
niqz eius si possit se iserat cohabitādo. vt sic casti
gatus nō solū se remordeat verū etiā si locus as
fuerit ad eum confluat inquirendo.

Felicisqz discipuli discretio. In hac pte Boetius q̄dam
p̄i? dcm circa subiectionē discipuli erga magistrū reas
mit fm qz subiectionē ipsa potissimū ad aptitudinē eius cir
ca magistrū administrat. Et duo fact. nā p̄lo debitam
discipuli erga magistrū subiectionē vberius q̄z an p̄mo
net. scdo circa h̄ cuidā tacite q̄oni r̄idet ibi. Si autē. Et di
cit p̄io discreto felicis discipuli gaudeat subiici. i. sup̄pōi
magfatu. i. magfō. qz p et. diligat eū metuēdo r existat.
i. sit fidelis ei sup. tā verbo q̄ ope. nec existat ei albinus. i.
non insc̄q̄t mores atqz v̄olentiā albini q nephando sceler
re magfō suo vt sup̄ius tā explicatū est man? iniecit vio
lētās. i. detrabēdo ei sub obtutu. i. aspectu dicte dilectio
nis. Et deinde q̄si iuehēdo cōtra tales dicit. qd ē ergo ne
gus. i. p̄i? atqz sceleratū? hmōi detractore. vbe iteriectio
ē exercitūs vel maledicētis. vbe detractori magistratū. in
de reuertēs ad p̄suadēdū scholaris reuerētialē erga magf
strū subiectionē dicit. Scholaris ē assurgat. i. reuerenter
magfō suo veniētī et si fuerit mille cū eo i p̄ortio: r h̄ sa
lutādo eū p loco r tpe. qz p r scholaris ipse iclinet caput
suū in obediētie signū. qz p r assequat eū. i. magistrū. r h̄
si iubeat. i. mādet. qz p r. supple scholaris iserat. i. imit
tat se māfioni. i. habitatiōi ei. i. magistrī cohabitādo eū
ipō si p̄t. vt sic ipse scholaris castigat. i. magistrī p̄ntia si
solū se remordeat. i. castiget atqz mores cōprimat. vey p
h̄ ēt p̄suat. i. accedat ad eū iqrēdo supple d̄ dubiis occur
rētibz. r h̄ cū loc? r tps. i. oportunitas circa hec affuerint.

Notādū ē sicuti in supioribz tactum ē. ad h̄ vt magister
metuat atqz reuerat v3 i se q̄tuor h̄be p̄cipalit. primū
qz sit scia illustrat: r h̄ ē qd sapie. vñ. dcm ē. Atqz loqrif
i. docēdo discē p̄i? audiēdo. scdm qz humilis r benignus
r h̄ dīc Grego. in canone. h̄3. xv. di. tertiu qz sit inocē
tia decoratū qm vt ait Grego. omel. vi. lib. ii. Cū vita do
centis despiciē r ei? qz doctrina contēuif. hinc Seneca
ep̄la. vii. Plus hoies oculis qz v̄iribz credunt. quartum
qz sit exp̄ientia certificat. vt. i. recte doceat. r artificialr.

vnūquēqz fm suā capacitatē r fm cuiuslibet artis erigen
tiā. r hec oia clari? i p̄cipio. vi. capli h? declarabūf.

Si autē discipulus magfō suo semp vt necessa
riū ē nequeat exhibere p̄fētiaz. tū p̄pter māfiois
distātiā: tum pp alteri? rei cām: dicticas semp la
teri suo habeat promptiores cedulas de quibus
diligēter imprimat qd cōscie pprie nouerit inti
matū: eiusqz explicite iquirat dubitatū.

Si autē discipulus. In hac pte Boeti? cuidā tacite q̄oni
r̄idet. Et dicit qz si discipulus neqat adhibere magfō suo
p̄ntiā ipedit? ac retract? tū pp māfiois distātiā: tū pp cāz
alterius rei sicuti tū cēt necessariū fm p̄i? dcm. qd agēduz
scholaris ipse. supple si hec facere neqat: h̄eat semp dicti
cas has tabulas p̄mptiores. i. p̄mptas lateri. vt pro vel
cedulā. i. papirēā vel pecorinā. qd. i. vel dictica vel cedu
la sp̄imat. i. inscribat diligēter id qd senserit. i. nouerit liti
matū. i. declaratū. sup. a magfō vel alio quouis pprie sue
cōscie. i. intellectui quoqz p r. iqrat. i. iterroget cū. i. magi
stri habuerit copiā explicite. i. māfeste dubitatū. Nota
dum dictica est multifoliaris tabula dictatoribus apta. r
dicitur a dicto as. quod rethorum est. vnde quidam. Cle
rice dicticam lateri teneas vt amicam.

Cū autē indiscrepās p̄ueniēsqz affuerit cōnerio
cōmēfaliū ānuā: vel citior scdm p̄positū cōmo
rādi voluntas: salis lignozūqz i estate fragmēta:
autūnoqz copiā vindemie melle triturā in capri
cornio cōgeriē carniū: qz p̄ficiēs est sanitatiqz
cōsentaneū scdm facultatē i vnū cōponere: ne ar
tocopi mucore anxionarius anhelitū infirmet: r
vini ispidi acor cordis secreta p̄fundat: carniuz
laniste rācor: salisqz tritura fetoz iclusus itestina
corrūpat: lignozūqz defectus membra p̄trabat r
qd deterius est: ne assiduis incurfibz ingrassetur an
xionarius. Magna vō discipuli ē cōmoditas p
utifacultas suppetit magfatu necessaria exhibere
ne dū ei? ihsat exēctiōi rez v̄aliū idugleat cōpa
rationi. qz absurdū ē magistratus egestas.

Cū autē indiscrepās p̄ueniēsqz rē. In hac pte secūda p̄i
me p̄is p̄cipalis h? capli postqz Boeti? ondit quō sco
laribz p̄uidēdū sit sagaciter i his q̄ cōplexionē coz resp̄
ciunt: nūc vō demōstrat quō p̄uidēdū eisdē sit i his r cir
ca ea q̄ res exteriorēs p̄sonas subsidantes r famulos p̄cer
nunt. Et duo facit. nā p̄io facit qd dcm ē circa res ipsas
scdo circa p̄sonas ibi. Lotricū rē. Et dicit. O q̄. i. quātū
p̄sentaneū. i. agruū atqz p̄ficiēs ē sanitati. i. scholarū cō
ponere. i. coaceruare in vnū fm facultatē. i. diuitias sub
andi suo determinato tpe v3 in estate fragmēta salis atqz
lignoz. in autūno. i. in h̄ āni tpe copiā vindemie. i. vini. in
melle. i. tempore messis trituram. i. bladum. In capricor
no vō. i. in ea pte āni qua sol capricornū ingredit? p̄geriet
i. copiā carniū r h̄ dico cū indiscrepās. i. cōcordās atqz cō
ueniēs p̄nerio. i. p̄iūctio cōmēfaliū affuerit ānuā vel citior
i. breuior volūtas h3 p̄positū cōmorādī. Et h? cāz subitū
gēs ait. Et p̄dcā id ita p̄grēda suis sūt t̄pibz: ne anxionari?
i. reuēditōr infirmet anhelitū sup. scholaris mucore tali la
mugine artocopi. i. panis. r ne acor. i. corruptio ispidi vini
p̄fundat secreta cordis. Silr qz ne rancor. i. ranciditas car
niū laniste. i. macellarū corrūpat. qz p r defect? lignoz cō
trabat. i. gelu p̄strigat mēbra. r qd ē deterius ne anxiona
rius. i. reuēditōr ingrasset. i. dītef assiduis incurfibz. i.
accessibz p̄ reb? necessariis p̄ticulariter i dies cōparādīs.
Deinde cuidā tacite q̄oni r̄idēs dīc. forte. v. tu ea q̄ v̄iri
mus circa p̄uīdēs faciēdas tā p scholaribz qz coz p̄mē

Capitulum

salib⁹ nōne ēt cōmoda sunt si magrō ipartiat. Cui rñdēs ait. q^o eribere magratul. i. magrō necessaria. s. q^o ad vicnū corporis put facultas. i. copia scholaris suppetit. i. regit est magna discipuli cōmoditas. Et rōne subiungēs sgt. r^o h^o id ne dū magr ipse inbiat. i. intendit executiōi. i. informatiōi eius. s. discipuli indulgeat. i. vacet cōpatiōi reruz venaliū. **C** Nota citus. a. v. i. velox breuis vel repenti- n^o sic in Quidio de arte. Arte cite veloz rates remoz re gūt. Arte leuis currus arte regēdus amor. r^o Oratius in sermonib⁹: Cita. n. mors venit aut victoria leta. **C** Nota iter acorē mucorē nidorē atqz pedorē h^o interest put h^o me tro cōtinef. **A**ducor panis. acor vini. rācor qzqz carnis. nidor ab assata fit carne. s. pede pedoz. Itē artocopus panis d^o cū labore fact^o. ab artos qd ē pās r copos labor. d^o ēt alio significato pistoz q^osi artifex panis. sic ap^o Iuualē sumitur cum ait. Salua fit artocopi reuerētia. Indulgere r^o inbiare in ante habitis exposita sunt.

C Lotricum aut vetularū remotio summopere ē apprecianda: earumqz accessus quanto rarioz tā to salubrior: ne dum venerit suggerat aliqd iqui natum: vel mancipio aliquid extrabat permollito. Qm̄ mancipioz raro inuenit clemētia: rariozqz in agonia constantia repitur. **A**e seducen ti mancipio in quo plenarie confidit dñantis dile ctio. Quid est tali sedius r qd tāto scelere grani?

C Lotricum aut vetulaz. In hac parte Boetius post pdi- cta ofidit qua manerie scholarib⁹ ipsis in psonis famulā- tibus puidēdū sit. Et duo facit. nam primo facit qd dñm est quo ad vetulas lotrices. scdo quo ad famulos subfidā- tes. ibi. **H**ospiciū r. Et dicit primo remotio. i. elonga- tio vetulaz lotricā. i. pānos lauantiū est apprecianda sum mope qz pro r. accessus. s. earz vetulaz quāto est rarioz. i. tardioz tanto salubrior. Et rōnem subdens inqt. qm̄ nedū supple ipsa venerit suggerat. i. latenter in aurem scholaris cōsulat aliqd ingnatū. i. pollutū quo. s. animus scholaris a studio vertere vel etiam ne ipsa extrabat a mācipio. i. famulo pmollito. i. inclinato verbis vetule. s. substantia dñi. Et hoc ideo qm̄ clemētia mancipioz rara repit sed i agone. i. necessitate in qua amicus comprobā rarioz cō- stātia mancipioz repit. **A**e iteriectio maledicentis est. **A**e in qz mancipio. i. famulo seducen ti. i. decipienti in quo. s. famulo dilectio dñantis. i. dñi ofidit plenarie. r inueben- do ptra talē dicit. Quid tali sedius. i. detestabili? qm̄ vti Seneca refert. ipso nihil efficacius ad nocendū dño repe- ritur cum sit familiaris inimicus. Quid etiam tanto scelerē graui? q. d. nihil. **C** Nota agō onis. pugna mortis d^o vñ canif. In agone triūphali. r. hic at p^o necessitate captū ē

C Hospiciū mundum: supeller mūda: r thozal dealbatum mancipiū prudentia rez eritis confi- derantis sedulitati dominice semper assistentis decenti vultu sunt componenda.

C Hospiciū mundū. In hac pte Boetius de puidēde fa- muloz subsistentiū eregē. Et duo facit. nam pzo facit qd dñm ē. scdo ptra infidelitatē maloz famuloz inuehitur. ibi. Quid mancipio r. Et dicit primo q^o hospiciū idest habitatio mūda. supeller. i. utensilia domus mūda thozal. i. lecti cooperimētū dealbatū supple oia ista sunt cōponē- da. i. procuranda atqz disponenda decenti vultu. i. decenti ordine atqz dispositione prudentia mancipiū. i. famuli. cō- siderantur eritus. i. fines rez dñicaz. mancipiū dico assiste- tis. i. intendētis semp sedulitati. i. cure dñice. i. domini. q. d. q^o qzqz pcuranda atqz disponēda sūt in scholarū mace- ritatis atqz necessariis hec oia cōponēda sūt atqz pcurāda prudētia atqz solertia fidelis famuli. nō famuli infidelis at qz neqz qui facie picturata operas prestat dño. qm̄ vt sub- dit in littera nil crudelius mancipio subtrahente r infide- li. **C** Nota supeller lis. dicitur substantia vel facultas r

omne instrumentum r ornamentū domus r scribitur vno p. qm̄ primam syllabam corripit. vnde Oratius. v. iam du- dum splendet focus tibi munda supeller. Item thozal a thoro dñi est. r est longa mapa vel quicqd in lecto sternit

C Quid mancipio subtrahente sedius. Cunctos terreat infelix elimax ab eliminando dictus nomen ex re contrahens qui cum nicostrati munera sus- cepisset primo ei vultu seruuit blandiori omnia ad nutam administrans: fidelisqz per omnia eri- stens fideliozem se promittēs: quicquid nicostra- ti fidelitas possedit ipsius commissum est infideli- tati. Quid plura cum nequissimi elimacis infe- lix prouidentia cūcta vidisset sibi suppeditari. car- nium alimenta: pisciumqz fomenta: ceterarum- rerū venialium commertia cūcta in duplo q^o es- sent appetiata dominicis auribus itimabat: sic qz totius substantie exauit incrementa. nicostra- tumqz in summam traxit egestatem r creditoruz diurnam exclamationem. Qua nihil amarus menti imprimitur. **A**e creditoris insaniei. **A**Da- rima vō nicostrati penuria eum in mancipiū erro- ris cognitionem perduxit. **T**arde vō elimacem super errore suo conuenit. quō audito statim i cō- tumeliosa verba prorupit: dominicqz in visceri- bus mucronem sepeliunt. r que prius obmiserat secum asportauit: dominicumqz corpus canib⁹ reliquit deuorandum. **E**n quantum detestabilis proditoris impietas scelus perpetravit.

C Quid mancipio subtrahente r. In hac parte Boetius post premissam bonoz famuloz prouisionem nunc inue- bendo contra malos r quātum cauendū sunt psequit po- nens tria genera ex his pte ceteris fore fugienda. Et diui- dit in tres partes sūm hec tria famuloz genera. nam in pri- ma docet fugiendos seruos latrōes: secūdo bilingues ibi **S**eru^o bilinguis. tertio crudeles ibi. **S**eruo^oz siquidē **S**er- ma l duas nā pzo facit quod dñm est. scdo pposito erē- plo ofirmat ibi. Cūctos terreat. Et dicit pzo q^o famulus latro atqz fur summope ab hospicio remouendus est. qm̄ nihil hoc mancipio subtrahente crudelius reperit qd exē- plo elimacis confirmans subdit. q^o si exempla petis ifelix elimax ille scholaris infidelis dictus ab eliminando. i. corro- dendo. r hoc dico ptrahens. i. accipiens nomen a re. s. cor- rodendo. hic elimax terreat cūctos supple dños ne sibi si- miles i famulatū coemāt. hic nempe elimax cū recepisset munera nicostrati illius sui magistri pzo seruuit ipsi vul- tu blandiore. i. blando atqz placito. r hoc ministrans. i. p- curans oia superius de fidelis famulo dicta ad nutū. i. vo- luntatē supple dñi. qz. r seruuit dico eritis fidelis pzo tē- pore atqz ēt pmittens se fideliozē fore in futurū sed mēte subdola. quare qzqd fidelitas nicostrati pdicti possedit cō- missum est subaudi ad disponēdū infidelitati ipsius. i. eli- macis. sed quid plura cum ifelix puidētia. i. astucia atqz caliditas nequissimi Elimacis vidisset cūcta sibi suppe- ditari. i. gubernanda atqz disponenda cōmitti ipse elimax infidelitatis seruus intimabat. i. insinuabat auribus dñicis idest ipsi dño oia alimenta carniū oia fomenta piscium ceterarūqz rez venaliū cōmertia fore appreciata. i. empta plus duplo qz eēt. qua qdem infidelitatis rabie tanto in- sistit vt sic hausit. i. in suos vsus quertit incrementa totius substantie. i. facultatis dñice. qz pro r. traxit nicostrati ipz in summā. i. extremā egestatem atqz diurnā. i. quotidiana exclamationē et infestationē creditorū qua. s. exclama- tiōe r molestatione nihil menti. s. debitoris. imprimitur amariua

amarus. ve ergo infanti. i. furori creditoris. cu aut oia
 hec nicostratus. tu extrema egestatem atqz creditoz furo
 res incidisset tandem penuria sua ipsum in cognitionem
 erroris. i. facioris sui elimacis pduxit. vo p s. ipe nicostra
 tus coenit. i. in cam vocauit elimacē sup errore. i. facino
 re suo s. tarde. quo. i. qua puetide audito. i. pcepta elimac
 ipse prupit statim i vba ptumeliosa. i. iniuriosa. qz p r. se
 peliuit. i. infodit mucronē. i. ensem in visceribus dñi r que
 pzi? obmiserat. i. reliquerat hic secū asportauit. qz p. r. re
 liquit corpus ipsum dñicum. i. dñi deuorandū. i. laceran
 dū canib⁹. Deinde inuebens Boe. ptra hunc elimacē vi
 cit. en. i. ecce qzū scelus. i. pctm̄ impietas detestabilis. i.
 detestāda pditoris ppetrauit. i. magistrū suū nedū bonis
 singulis expoliādo verūctiā ptumeliis afficiendo atqz tan
 dē post necem nephariā corpus dilaniantiū atqz deuoran
 tium rabiei relinquendo. C Notanduz est qz puenire mul
 ta significat que bis metris cōiter recitāt. Conuenit alloq
 tur decet id sil' assimilāt. Exigit ad cās vocat r cōpellit in
 estqz. P dangit adunatur r adunat pueniens est. Item mū
 cro cuiusqz rei acumen est. Et dñ a macros qd est longū.
 vñ sepe p gladio ponit. Et sunt sinonima ensis gladius
 mucro spata romphea r.

**Seruus bilinguis pcul expellat r ipsius nequi
 tia statz depōatur lz sanguinitatis proximitate
 coniunctus existat.**

Seruus bilinguis pcul expellat r. In hac pte Boe. s. s.
 genus improboz seruoꝝ fugiendum fore ostendit. Et dicit ser
 uos bilinguis. i. fallax r duplex expellat pcul. Et nequi
 tia. i. fallacia ipsius serui bilinguis emittente. i. apparente
 deponat statim. i. mor. qzuis etiaz. i. non obstat qz si exi
 stat p iunct⁹ supple dño pmitate sanguinitatis vel alio
 quocūqz vinculo pmitatis. C Notandū qz nulla pestis
 ad nocendū efficacior est qz seruo? neqz atqz dño duplex r
 inimicus. ipe eni noscit psciam dñi atqz secreta familie me
 ditat: seducit dñz atqz p adulatōdes ipedit ne videat orien
 tes lz ne veritate agnoscat. suadetqz occidētis iuitū r opa
 tenebray. C Nota bilinguis a bis r lingua dñ sicuti trilin
 guis. r dicit qz duas linguas loqz r p similitudinē bilingues
 fallaces r duplices dicit qz aliud in corde aliud in ore hñt
 vnde grecista. Duplicis ac cordis hō dñ esse bilinguis.

**Seruorum siquidem crudelitate multos vidi
 mus socioꝝ incurrere iacturam.**

Seruoꝝ siqdez crudelitate. In hac pte Boe. tertiu gen⁹
 seruoꝝ improboꝝ fugiendū fore declarat. r dicit seruo? crudel
 et fugiendus est qm̄ qdē nos Boe. vidimus multos socio
 rū. i. scholariu incurrere iacturā. i. grane dānū crudelita
 te. i. malicia hoz seruoꝝ crudelium. sunt enim litū ex fusi
 tatiui atqz pacis destructiui. C Nota lz iactura pprie nau
 torum sit: tñ pro quocūqz dāno alicui per violentiam illa
 to capi pōt. r sic in proposito captum est.

**Creditoribus at summa exhibeat debiti cōmē
 datio: dieiqz pferre semp p posse debiti fiat solu
 tio. Scholari vo cui pleno cornū copia non arri
 sit o quam dulcis est creditoris trāslatio affiniū
 qz suffragiū exhibitio.**

Creditoribus aut summa. In hac pte. Boe. circa p̄dicta
 atqz etiam dicenda quoddā de creditoribus scholariu in
 serit vt ostēdat qua manerie circa hos agendū sit dicēs. Eū
 necessitas ipa coegerit vt scholaris ipse a creditoribus res
 ipsas p vite sustentaculo mutuo recepit: qd agendū scho
 laris iquā summoꝝere pspiciat vt cōmēdatio summa sui
 exhibeat creditorib⁹ h est vt se summoꝝere creditorib⁹ suis
 exhibeat cōmendatū. qz p r caueat vt fiat solutio. i. soluat
 debitū p̄fir. i. statute diei. i. termino pagamēti atqz solu
 tionis. scholarū. n. cui copia. i. fortuna non arrikerit sup. i.
 bonis ipsis exterioribus qz ipsa est dña. pleno cornū. i.
 habūdāter r affluenter o quā dulcis est transactio. i. p̄sta

tio creditoris. qz pro r exhibitio. i. traditio suffragii. i. ad
 iutorū affiniū. i. amicorū. C Notandū circa h qd dñ pleno
 cornū qz cū Hercules vellet deducere filiam cuiusdā re
 gis q dicebat deianira fluuius achelous quē transire ve
 bebat in diuersas formas se mutauit. Cū aut vitio in thau
 ri spēm se transformasset Hercules ipso deiecto vnū sibi
 cornū abstulit. qd copie. i. deo fortune sacrificauit: qz qdē
 cornū fortuna mortalibus res exteriores ipartiret. r hinc
 tractum est qd dicitur fortunam pleno arridere cornū r.
 C Notandum creditor dicit q alienam fidem sequitur mu
 tuatam pecuniam numerando. Generaliter aut dicit ille
 qui ex cā quacūqz alienam fidem sequit. r vñ creditor qui
 credit debitoꝝ. debitoꝝ vo dicitur cui creditur.

**Prudentis et scholaris pstantia sp aliquo pfor
 te gaudeat spali cui ppriā possit detegere psciaz
 q nubila exite fortuna diligenter subueniat: moꝝ
 boqz vigēte sedalū se exhibeat Et si terra mortis
 caligo affuerit superstitēs facultates disponat. si
 vo viuus enadat. ab eo possit sustentari. pasci: de
 liniri r solari: cubitū ducti. diuersis et partibus
 pcurari. vigente autem valitudine libellis gau
 deant pmutatim: qstiuiculis certatim cōmenda
 bili recordatione gradatim: castigationis felicitate
 cōuersim: diuersis etiā varisqz iocorū generi
 bus dulciter obsequendo. Sicqz iter eos mutue
 dilectiōis pmaneat integritas: vt p̄meui tempo
 ris ros sit instilians in medio mundans in fine
 vero inebrians existat.**

Prudentis vo scholaris. Hec est tertia ps prime partis
 principalis h⁹ qrti capituli. In q Boe. postqz ostendit qstē
 scholarib⁹ ipsis sagaciter puidendū sit tā circa ea q. i. ei⁹
 cōplexionē respiciūt qz et. i. in his q res ipsas exteriores
 respiciūt vt sunt p̄sone subsidiantes p̄cernūt. Hūc i hac pte
 facit h idē q ad socios. r dimidit hcc ps i duas ptes. nā pri
 mo facit qd dñi est. scdo deā sua exemplis p̄firmat. priā i
 duas. nā p̄io facit qd dñi ē. scdo vtilitates decz enarrat
 ibi. i. qd melius etc. dicit p̄io. Cōstantia prudentis. i. sapiē
 ris. scholaris gaudeat sp aliq p̄forte. i. socio spali bono si
 ficto neqz adulatōis nota deprauato cui. i. socio possit de
 tegere. i. apire p̄sciam. i. mentē ppriā qz. i. soci⁹ s̄bueiat
 .i. succurrat supple scholari fortuna exite nubila. i. aduer
 sa. qz pro et. q. i. socius exhibeat. i. p̄beat se sedulū. i. diligē
 tem s̄bidio sup. scholarū vrgēte. i. p̄mēte morbo. i. aliquo
 et q disponat. i. ordinet facultates. i. res ipsas scholaris
 supstite. i. relicta. r h si terra. i. fera caligo mortis affuerit
 Qd si euadat viuus. i. p̄ualeat possit sustentari pasci. i. ali
 dliniri. i. p̄ferri solari. i. p̄solari cubitū ducti. diuersis et
 p̄tib⁹ pcurari. i. disponi r ordinari ab eo. i. socio. r hcc in
 adueria valitudine deā sunt. vrgente vo valitudine. i. sani
 tate r robore gaudeāt. i. gaudere valeāt libellis sup. suis
 pmutati vt sic aboz oia cōia sint r gaudere valeāt qstiuicul
 idest dubiis r interrogatōib⁹ doctriālib⁹ iter eos cā discēdi
 eroris certati. i. nūc arguēdo nūc replicādo aliaqz et alia
 pagēdo q i scholastico certamine vtilia dimoscūt. qz pro
 et gaudeant gradati. i. ordinarie cōmēdabili recordatiōe d
 qua in p̄mo caplo sufficientē dñi est cū triplex recorda
 tio decebat. et dico gaudeāt p̄uersim. i. mutuo et alterna
 tim felicitate castigatiōis. i. felici castigatiōe vt. i. se mu
 tuo i enormibus: caritatiue corrigant castigant atqz repre
 hendāt. et his oibus gaudeāt dico obsequēdo dulciter. i.
 plane sine oi disturbio variis et diuersis generib⁹ iocoz cō
 silio carbonis inquietis Interpoue tuis interdum gau
 dia curis. vt. i. mens amenitatibus atqz gaudioruz iocis
 alternatim refoueat. qz pro et vt integritas mutue dile
 ctiōis. i. socialis amoris. sic. i. tali mō maneat. i. p̄maneat

Capitulum

inter eos, vt. s. ros. i. amor primeui tps sit instillans. i. cōtinuo infundens vel inguttans. i. medio at temporis sit inundans. i. effluens. vō p sed amor ille socialis existat in ebrians. i. faciās ⁊ replens in fine. Vult dicere. Boe. talis sit amor inter eos sic ros q primo instillat. scdo mūdāt. tertio inebriat sic quoqz amor eoz in dies excrecat. C. No tandū q socius hic de quo Boe. i. lra loqz si discol? n bili quis neqz crudelis fore debet sed ille de quo Sene. loquens ait nullius boni possessio iucūda est sine socio: qui certe p ditiōes pprietatesqz qz fidelis amicus in se hre dō qz prima est q sui ⁊ socii idē nolle idēqz velle existat. de q pbat. S. politicoz. Amicōz idē nolle ⁊ velle ē ⁊ Tullius ⁊ Salustium. Amicōz est si veri amici fuerint idēz velle ⁊ idē nolle. Scda est mori p socio. de quo Varro in sententiis. Pro amico sepe mori ptingit. Tertia inseparabiliter p socio adheret. de quo Sertus pictagore. Amicus minime errat ille q p amico aliqñ nisi mors iterueniat se patur. Quarta est noria pcauere. de quo Apulegius platonius li. de politico. ⁊ ciuili. Socius vulpinus est q socio suo non pcauerit a pculo ⁊ delicto. Perfectus q socius est q socio suo circumspectiones adhibet ⁊ cautelas.

C. Notandū Boe. appellat fortunā nubilā. i. obscurā siue cecam. depingebat. n. fortuna antiquus ceca qm ex ipromiso accedit ⁊ recedit. vel qz cecū reddit hoiez extollendo eū in prosperis. ⁊ deprimēdo in aduersis ⁊ eadē pene vba sūt in de psola. lib. i. metro. i. cum inquit. Nunc qz fallacem mutauit nubila vultum ⁊c. C. Nota teter tra. truz. i. niger vel serus sic in cantico. Tetrum cabos illabitur.

Quid dulcius. qd pclarins: qd certe melius: prestatis. n. amoris nulla fauoris adoptio pstat finē. inuidia vō si scdm qd euenerit in discēdo videlicet gratuita est: simplex at pprii auctoris cōsumptiua ē

Quid. n. dulcius. In hac pte. Boe. ponit vtilitates que ex cōsitione socii fidelis oriūt dicens. Quid. n. dulcius. i. iucūdius ē. qd ve pclarins. i. lucidius: qd qz meli? subaudi b sociali amore atqz pfortio. q. d. nihil. ⁊ rōnez b? sibi gēs ait. qm nulla adoptio. i. pūctio amoris pstat. i. veri ⁊ pfecti pstat. i. admittit finē. i. terminū fauoris subaudi: s in eū est duratura. Et tunc antipophorizādo ⁊ euidā tacite qd rñdēdo dicit. Posset. n. qd dicere supra pte dixisti q mutua iter socios dō ē qstūculay certatio. verū si hec certatio quādā inuidiā igesserit nūqz hec socialis nex? erit dissolutiua Ad b rñdēns dicit q si inuidiā s qd ipsecta euenit i dicēdo: b certe gratuita ē. qm ē itellect? acuitiā qre societatis hmdī nullo mō destructiua. si vō simplex. i. pfecta inuidiā irreperit qd in vera societate haud quāqz ptingere phas ē. hec certe ē psumptiua pprii auctoris. C. No tandū Boe. in lra p tendit talē rōnem. Illud cui? fauor ⁊ tranquillitas in eū est duratura illo nihil ē lucidū? amor verus socialis est hmdī g? ⁊c. maior nota minor. p in lra.

Notandum circa b q dicit inuidiā simplex pprii auctoris est psumptiua. iter oia vitia minus excusabilis ē inuidiā qm vntū sp ē ipugnata. hic tull? i rhetorica vntū comel est inuidiā. ⁊ itē aliū. Semp vitutes inuidiā seqt feritūqz suminos fulgura mōtes. Hoc vitū demōdes hnt hūane i uidentes pli. quoz filiū pditiōis sūt hoies mūdi alterius bonū pferre dolētis. qb? mos est oē primoz appetere dicentes illud Quidū pzo de arte. fertilior seges est alienis sp in agris. Uicinūqz pecus grandius vber bz. Cui? qdē viciū rabiē acerbi linoris vt Claudianus ait i maior. Nūlla ges placare pōt pter qz auctor pprius. ⁊ inde Orati? i eplis. Inuidus alterius rebus marcefcit optimis. Inuidiā sicul non inuenere tyranni. Adaius tormentū: qm vt in lra Boe. ait proprii auctoris consumptiua est.

Cū at parētis mei puidētia eius colloqo vt asolet diebus paucis pmittēs cōsolari: ait athenas studiū ob causam me misisset. vnicū custodē vite mee inuēi noie fauoneū nō a vto sed a fauore de

notatum. Hic cū me insperisset iti nere fatigatus diuersa cōsiderantē: creberime suspirantē: qsiuit cuias essem: secūqz me adduxit curialr cōsolans breuiter ingrendo si ob studiū cā; illuc venissem: cuiusqz professionis eēm: cuiusqz facultatis: post tridū: noia vicoz oñdēdo angiportoz cōfraga dicens hic vigent pflagia caldeorum ptholomei non latens glia. Aristotelis sincera veritas: platonis probata diuinitas. zenonis cōcretio: peribonii dilectio: pictagore promissio. Hōeri ylios. ⁊ labor Theleos: euclidis theoreumata: daretis porismata. Hypocratis scrutinia. hic viget ariopagi efficacitā: legū pitia ypodromū confusa gloria: circi victoria: palestie potentia: cestus fulminatio. missilium elatio. nautarum exclamatio: iuuentē peruagatio. coree conuentio.

Cum at mei parentis. In hac pte Boe. supradcā exēplo a seipso accepto pfirmat. d. Cū puidētia mei parētis misisset me athenas ad has scholas vles grecie ob cāz studiū promittens vt assolet parētis ē. i. vt fieri solet psolari me supple Boe. eius alloqo. i. eius lris paucis dieb? . i. infra paucos dies ego Boe. inueni athenis vnicū custodē ⁊ vucem vite mee noie fauoniū denotatū. s. nō a vento fauōio sed a fauore. i. amore. Hic nepe fauoniū cū isperisset pzo me sup. Boe. fatigatū. i. festuz itinere. ⁊ vidisset me cōsiderantē. i. meditatē diuersa atqz insperisset me suspirantē creberime. i. sepissime. tādē qsiuit cuias eēm. i. c? gentis qz p ⁊ adduxit me secū psolans me curialr. ⁊ b dico ingrendo breuiter si ob studiū causam illuc. s. athenas venissem ⁊ c? facultatis supple si diues aut paup cuiusqz pfectiōis. i. scie. oñdēdo mibi Boetio post tridū. i. post tres dies noia vicoz atheniensū atqz pfraga. i. tortuositates angiportoz illoz vicoz strictoz vbi schole stabāt atqz scie exercebāt vt qdā sanctiūt: v? pfraga. i. clamores aut loca clamorosa angiportoz illoz portū vel vicoz. Cape qd libz di. hic demōstratiue loqz. hic. i. in hac pte vigent. i. docētur pflagia. i. futuroz pfectiā. Caldeoz haz gentiū q pl? ceteris diuinitatib? insistebāt. hic. i. i hoc loco viget nō la tēs imo famosa glia. Ptholomei illius astrologi. b sup. viget sincera veritas Aristo. ⁊ bene sincera qm q ab Arist. recedit a veritate quoqz recedit cōmētator. hic sup. viget probata diuinitas. i. diuina sapia platonis. Hic nepe platonē de diuinitate docuerat vt ⁊ diuin? appellari meretur. hic. i. in alio loco. s. viget cōcretio. i. rōnum cōpilatione zenonis illius pbi rōnum in qz quib? qdraturā circuli nitebat cōprobare. Peribonii quoqz illi? magi dilectō. i. doctrina quā d dilectōe pscripterat sup. viget b. b. s. alio loco viget pmissio pictagore b? pbi Italici q pmit? aias i uenit fore imortales et de aliis corpib? trāsire pmittebat di. primo se fuisse euforbiū. scdo talidē. tertio hermotinus qrtō pstrū. vltio pictagorā. ⁊ hāc opinionem secut? Quidius methamorphoseos lib. 15. de pictagora sic inqz. Ipe ego memini troiani tpe belli pātoida euforbi? erā cui pectore quōdā Hēsīt in aduerso grauis hasta minoris at tride. Et Oratiū in carminib? Hēsītqz tartara pātoidem itez iā orco demissū ⁊c. Et b volēs Boe. inqz. pictagore pmissio. Hōmeri ylios sup. viget b. b. ē doctrina Hōmeri quā de bello troiano pfinerat. b qz vigēt theoreumata. i. regule et ppositiones geometricales euclidis b? pbi atqz geometre. vñ theoreuma diligēs et apta vboz descriptio vel regla ē inde regule geometre theoreumata qsi aptiōes dicte sūt sicuti hec. oē torū est mai? sua pte. sicut si ab eqlib? eqliā demanēt remanētia erūt eqliā. b vō sup. vigēt Arto mata. i. sophismata michasi b? pbi q de musica ediderat. vñ anxioma sūm Hōguitiōes pcatenatio loquēdi vñ sic sūt sophismata

sophismata. Sapientia vero dicitur quod sunt plura et maxime propter
 nes i topicis. Sed autem super viget aporismata alia ista habet proposita
 mata et veritas. id est apte probationes et de a porro. quod est aptio
 quod daretis illius historiay troianay scriptoris qui aliam
 post erutu corpore solam vmbra fore assererat. Sed quod viget scriu
 tinia. id est inquisitiones ypoctaris illius medici. et bene inquisitiones
 ypoctaris documeta non nat quoniam p multas inquisitiones et erpi
 menta i arte opatiua medicinali deuentu est. Sed in hoc loco
 sup. viget efficacia. id est vigor arriopagi. id est vici vbi scole pbo
 rum pshstebat. a quo vico et dionisi sancti arriopagita dicitur et
 Et de ab ares quod est vitus et pagos quod est villa quoniam i vico illo
 scia de na discebat. quod p et pitia. id est sapia legu viget. Sed et p
 scia iuris pitia de et iurispit. post hoc quertit se ad publica
 spectacula ostendit ex ordine sibi singula ingit. Sed et p fusa glia
 id est inanis ypodromii illius loci quod pbant eg ad lucta. et de
 ab ypos quod est equus et dromos grece quod cursus sonat inde
 ypdrom. id est loci quod eg cursu pbant vel hz alios ypodromii
 id est loci deambulatorii sup. supra que hoies abulat. et pro
 nit ab ypos quod est sub et dromos curuitas. vel ab hyp quod
 est supra et dromos cursus quod desup hoies currut et abulat
 quoniam se arc deambulatorii palacioy. vbi de in legenda scilicet
 Sebastiani tunc iussit. eu in ypodromio palatii tadu fult
 gari et. vbi ypodromioy decet pcut loci hic sit duoden. vi
 ctoria circi illi loci viget. Sed et Dalestra. id est loci lucte viget. Sed
 et fulminatio. id est iactio cestus huius insti viget. hec. est. n. cestus
 us. ui. coriu cu plubo ifuso quod man suas pugilles munit
 et seinnice cedut. et de vulgari vocabulo plubata. Elatio. id est
 eleuatio missiliu. id est teloy viget. Sed et exclamatio nautay vl
 get hic Loree. id est ludicris saltationisqz puentio viget. Sed et.

Cu ergo hec et alia multa fauoni mihi intinam
 set liberalitas quod na mihi eet facultas quoniam fuit quate
 qz expense loculi mihi posset sufficere numero si
 tas: cuiusqz discipline eet mihi pmprior metis in
 tentio. **D**ib sibi igit p ordine rñis quod da memo
 ria dignu amicis auribus istillauit. quod. id est. pccitati
 pecunie diliget iustiterez: quoniam pudori p sentaneu e
 stulte comissa dilapidare: cogenteqz necessitate
 pudore me repatriare confusu. aliud et nona via
 ronis exorbitans p palauit: vt si alicui discipline
 me inserere. prius diligenter inspicerem si bonis
 moribus obediret. liberalium artiuqz vbertate ti
 tulus polleret: reotaqz oi negligetia suoy p fessio
 nis vt p tridnu eu diliget audire. cunctaqz p fidera
 re vt si bonu eet lz balbutiens n tñ ab eo discedere
Cu g hec et mlti alia. i hac pte Boe. post qz ostidit quo
 fauoni ipse cuncta quod athenis publica foret ostidit atqz di
 uersas pboz sectas: qbusqz in locis studia sua exercebant
 monstrauit. Sed pnter sibiugit quo fauoni ipse Boetiu in
 struit quod studio atqz quod manerie i his atqz circa quilibz gerere
 dz. Et diuisit in duas ptes. na prio dat ei plura documeta
 ta. scdo circa ea oia quod da notadu subiugit ibi. si e at digna
 pria in duas. na prio fac quod deum e. scdo Boetius ponit
 ips ipm in quod athenas studuit ibi. fidelit et. Et die cu me
 ra liberalitas fauoni supra notati scimasset. id est. demoftraf
 set mihi hec oia supradca atqz alia plurima quod forte breui
 tatis ca siletio pteriuuit. quoniam fuit supple fauoni a me boetio
 quod na eet mihi facultas. id est. rez copia. quod p et. interrogauit cui
 discipline itetio mee metis eet pmprior tade oib sibi p
 ordine respōsis quod da memoria dignu amicis. id est. amicabi
 libus auribus istillabat meis. Et h primu documetu est
 quod sibi tradidit. id est. vt paritati pecunie sp diliget iustiterez non
 qd illi paritati quod p digalitati opposita est hz mediocritati
 Et ronem sibiugēs di. dilapidare. id est. inutilit expēdere comif
 sa supple a paritib p sentaneu. id est. psonu e pudori. quod. d. pu
 dor e comissa stulte inutiliterqz expendere et cogete. id est. vrgere

necitate repatriare p fusus pudore. Deide fm documetu
 sicut dices. Id e fauoni p palauit aliud si exorbitat. id est.
 aberras. vel deusas a ronis via h. id est. vt si ego Boe. insere
 re. id est. imittere me discipule alicui. id est. magi quod respiceret pri
 bn et maturo p filio p qreret si magi ille obediret vobis et scis
 morib atqz polleret. id est. resplenderet. titulis. id est. insigniis libe
 raliu artiu. atqz si ipse magi indulgeret. id est. vacaret p motu
 suoy scholariu et h remota oi negligentia ingreret et pspi
 ceret e pfectiois eet atqz p tridnu cum audire cunctaqz p fiderem
 vt si bonu eet non discedere ab eo lz balbutienti. id est.
 male loquenti. vel si cecitas. id est. ignoratia. id est. magi illius eri
 stes nouerca. id est. sria sibilis detineret aures stultoru. id est.
 idotoy simulacro. id est. fictioe falsa similitudine efficeret retro
 grad sic vt eu dimittere sup. admouit. fauoni. hic quod da
 notabile deum his aditices igit sigde p certe malo. id est. magis
 volo reliniri. id est. edoceri fructu. id est. doctria balbutientis lz te
 diola. id est. tediu igeneret qz gliari dulcore. id est. ficta dulcedie
 seductis. id est. dicipit cecitatis. id est. ignoratie. **C** Nota du. **B**.
 pspiciens p digalitate scholarib sicuti et cuilibet nimiu ee
 danosam atqz i miserie egestatis iteritu atqz tade pudore
 atqz fabule nedu notis hz et ignotif iductiu sum opere pcc
 tate h e liberalitate quod i modestia et temperantia p ficit. comdet
 plecteda. **C** silio cathois quod bis vrb quod id e pccipit. **M**e
 tibi quod desit qstis vt ere pcc. **C** itqz quod e serues sp tibi de
 esse putato. **C** Notandum circa hac ptem vbi dicit prius
 diligenter inspicerem et. **L**ibros euoluere seu legere p stu
 dio si suffic hz doctores id eos audire pgruit. **S**i quod g do
 ce fieri cupiat doctiu viz eligat cu doctoy insufficetia via
 discipule claudat doctiu lz illu varrone p fule elige quem
 magis mireris i suis qz in aliis. nil. n. magnifice voce
 bit quod a seipso nil vidicerit quod et Boe. ipse in inferiorib at.
 testas ait. **A**diserrimi quippe igeti e vti iuetis et non iuenedis
C Nota circa h quod dicit. **A**dalo sigde balbutiens et. **M**e
 mo hz exteriore apparetia qua na sibi indidit aspennend
 e quoniam ignoratur vtus intranea auctoritate eccliaf. **I**. **M**o
 laudes viz i sp sua neqz ignas hoies visu suo. et catho mo
 ral. **C**orporis erigui vires ptenere noli. **C** silio polet cui
 vi na negauit. **I**nterdu. n. pcciosiora snt pui corpusculi va
 scula vti seme lapilli qz testant. **S**ic et quod sagax na balbu
 tiendi ligne vitio subtraxerat quoniam qz p silio atqz itelligetia vbe
 ritate refartit. **I**nde vulgare h. **A**dellora sunt vulnera dili
 getis qz fraudulenta vba blandientis. **C** Nota balbutie
 tis in superioribus expositum est. c. z. i ea parte cu de vio
 lentia agebatur. **S**imulacrum imago vel effigies dicit. et
 dicitur a simulo as. quasi rem aliter ostendens quod sit.

Feliciter at his et aliis secretis instructus animis
 duobus de viginti athenis conuolui. quicquid mali
 exptus ad boni tñ vestigia sp sui anhelas. **N**on
 enim e dignus dulcoris acumine qui amaritudi
 nis nequiuu inuiscari grauamine. **H**erodiani
 Aristotelisqz discipline sp adherens. aliozūmqz
 scintillulas diligenter menti mee comendami.

Feliciter at his et aliis secretis. **I**n hac pte **B**. ostidit qto
 tpe post supiorē instructionē fauoni athenis in pmo studio
 pmaserat doctrinis pboz insidendo dices. ego Boeti in
 structus. id est. iformat bis sup. pdictis et aliis secretis. **S**au
 di ab ipo fauonio pualui. id est. pmasi athenis animis duobus de
 viginti elegatia e. id est. animis. id est. q snt viginti de pta duobus. an
 helas. id est. itedē sp ad fastigia. id est. sumitates vobis. id est. virtutis et
 sciaz qcad et mali. id est. aut egestatis aut pcurie aut et oppro
 brii expti sui. id est. passus sui. et ide quod da scdes puerbiu igit
 et his. **M**e. n. non e dignu acunie dulcoris qui nequiuu i
 uiscari. id est. irretiri grauamine amaritudinis furta illud. dul
 cia non meruit qui non gustauit amara: et seqz hz pboz do
 cumetis atqz istitutis tato tpe inuigilant dices. et ego **B**.
 adherens sp istitutis atqz traditib herodiani illius pbi
 atqz Aristotelis illi pbi comēdauu menti mee scintillulas

Capitulum

.i. documēta et traditōes aliorū p̄boꝝ et c. ¶ Notādū q̄ he
rodian⁹ sūm⁹ fuit ille grāmatic⁹ atheniēsis ut quibusdā
visum ē quē et appolloniū p̄scianus isecur⁹ ē. fucrit. n. illi
duo ut p̄scian⁹ ipse i maiori testat⁹ excellentissimi ap̄d gre
cos grāmatici. s̄ de Aristotele atq̄ ei⁹ laude satis i sup̄io
ribus dicta sunt cum de logicis institutis p̄tractatū ē: s̄
quid fastigium sit ibidem dictum est quare ibi videas.

¶ Ne paupertatis facultati p̄ntis operis deroget
simplicitas. p̄fundat despatio: affligat desolatio
quoddam cunctorum nature cōe dignū durim⁹
examinū cōmittendum.

¶ Ne paupertatis facultati p̄ntis opis. Nec est sc̄da ps p̄ci
palis h⁹ capli i q̄ postq̄. B. determinatū de sagaci schola
riū p̄uide. et h⁹ q̄ ad eos q̄ rez copis p̄stāt atq̄ necessa
riis oib⁹ pleno cornu habūdāt. nūc vō facit h⁹ idē de his q̄
paupertate grauati quotidianū victū labore atq̄ industria p̄
curare cogūt. Et diuidit hęc ps sc̄da in q̄tuor p̄tes. nā p̄
mo p̄mittit paupertati ip̄i p̄fulere atq̄ documētis quoad
possibile fuerit obuiare. sc̄do plura enarrat q̄ ut plurimū
scholarib⁹ penuriā atq̄ egestatē inducūt. et h⁹ idē ut facili⁹
remedia in h̄riū s̄ministrat. tertio h⁹ q̄dlib⁹ p̄dictorū p̄siliū
administrat. q̄rto ex his oib⁹ qua manerie p̄ferēda paup
tas existat p̄cludit. sc̄da ibi. Cū ē. tertia ibi. i. ¶ Parentū
detestabilis. q̄rta ibi. Sit g⁹ tuta paupertas. et p̄io dicit
nos Boetius dignū durim⁹ cōmittendū examini. i. decla
rationi illud q̄d cōe est nature cunctorū. et h⁹ ne simplicitas
paupertatis deroget facultati p̄ntis opis atq̄ despatio p̄sū
datatq̄ ne desolatio affligat. q̄si diceret. Sūt plurimi q̄
forte ob inopiā atq̄ expensarū carētiā studio vacare despi
ciūt atq̄ sic q̄d nā donauerat egestate atq̄ rez penuria d̄
prauat: ne quēq̄ paupertas hęc ab hoc sc̄do p̄posito s̄tra
hat nos. B. durim⁹ dignū et rōnū p̄sonū paupertati schola
riū quoad possum⁹ remediis obuiare. Itē duo plura si
gnificat ut h⁹ metro. notat. Duco despatio reputat trahit
et p̄p̄riū dat littera vō idē q̄d reputare significat sic in li
teris scribit. dignū durimus vobis intimandū et c.

¶ Cū at scholaris egestas diuerso p̄cedat stuitu
tū pp̄ affiniū tenacitatē: tū pp̄ eoz iundātis p̄cel
le penuriā. tū pp̄ vitrici iuuamini icōstantiā. tū
pp̄ germane nubitatis instantiam: tum p̄ofter
ipsius priogeniti militie nimiam icuriā. tū pp̄ fa
miliaris aduersionis versutiam: generali stemate
perusi dignum durimus consulendum.

¶ Cū aut scholaris egestas. In hac pte Boe. enumerat ea
que ut plurimū scholares in penuriā atq̄ egestatē p̄trahūt
et diuidit hūm q̄ ponit p̄tes eoz q̄ egestatē causant. Et dicit
aut p̄ h̄ cū egestas. i. penuria scholaris procedat. i. causat
diuerso intuitu h̄ ē ex diuersis causis. tū. i. p̄io pp̄ tenaci
tatē. i. paritatē affiniū. i. tā parentū q̄ amicorū. tū supple
sc̄do pp̄ penuriā iundantis p̄celle. et fluctuatū et p̄clitanti
miserie eorūdem. tū sup. tertio pp̄ icōstantiā iuuamini. i.
adiutorii vitrici. i. patrini vel patriastri. tū sup. q̄rto pp̄ in
stantiā germane nubitatis h̄ est pp̄ despatio fororis
tū. i. q̄nto pp̄ incuriā. i. negligentia militie. i. vharidias pri
mogēti. tū. i. sexto pp̄ versutiā. i. prauitatē atq̄ deceptio
nes aduersionis familiaris. Cū g⁹ supradē oia sint q̄ plerū
q̄ penurā scholarū p̄curēt. nos B. dignū durim⁹. i. re
putauim⁹ p̄sulendū sup. scholarū iopie ḡnali stemate. i.
discendi ordine. ¶ Nota vitricus patrini vel patriaster
est. s. q̄ vroz ex alio viro filii vel filia h̄ntē dicit et corripit
penultimā. vñ Quidius de remediis. Vitricis et gladiis et
acuta dimicet hasta. Nouerca autē ē q̄ maritū et alia vro
re filium. vel filia h̄ntēz dicit q̄s ut plurimū iniustas dicit
mus vñ quidam. Gaudet in afflictos sentire nouerca p̄as

¶ Parentū detestabilis adūca tenacitas p̄cum
instātia p̄molliē: tediōsisq̄ affatib⁹ plerūq̄ dissol

uit: fletibusq̄ tēpestiuis delinē: p̄missis fallaci
bus plerūq̄ exercitat: munusculis affectuosis di
soluit: adulationē si tēpestiua fuerit p̄forat: si min⁹
solidat: adamantina l̄z fuerit exemplari cōmonitu
destituit: aliorūq̄ rogatibus exercitatur:

¶ Parentū detestabilis et c. In hac pte. Boe. post narra
tionē eoz q̄bus scholaribus ipsis ut plurimum paupertas
imitat nunc remedia ad q̄libet oportuna s̄iungit. Et di
uidit in sex p̄tes hūm sex remedia sex causis paupertatē indu
centib⁹ appropriata. sc̄da ibi. Inundantis. tertia ibi. ob
sego. q̄rta ibi. Germanici festinantis. q̄nta ibi. Germane
nubilib⁹ sexta ibi. Tēacitatis industrie. p̄oit g⁹ p̄io reme
diū h̄ primū q̄d ē parentū tenacitas q̄ q̄nq̄ tāta existit ut
et nisi arte et obsego flecteret filios in extremā labi p̄mitte
ret egestate. Cuius tenacitatis moderamē. B. scholarib⁹
ministrans his ingt v̄bis. Detestabilis. i. odiosa atq̄ adū
ca. i. auara tenacitas et h̄i adunca ex similitudine dēn ē adū
cū. n. curuū sonat vñ. Curuū se p̄bet q̄d edūcū crescere oꝝ
Auaritia q̄z nimia sua inflexibilitate et tēacitate merito cur
ua dicit vñ. vñ adunca tenacitas. i. auara paritas parētū
p̄molliē. i. dulcessit et flectit instātia s̄baudi multa p̄cū. i.
supplicationū. q̄z p̄ et dulcessit et p̄molliē tediōsis v̄bis s̄
audi despatius frequēter geminatis et ex p̄nti nimia repli
catione tediū igerentib⁹. et plerūq̄. i. sepe supple tenacitas
ipsa parentū dissoluit affatib⁹. i. ornat et politis p̄uasio
nib⁹ filiorū. q̄z p̄ et delinē. i. p̄molliē flectit tēpestiuis sup.
p̄ loco et tpe. atq̄ q̄nq̄ tenacitas ipsa exercitat fallacib⁹. i.
falsis p̄missis. s̄lr dissoluit interdū munusculis. i. donis
affectuosis. i. affectatis. et p̄forat. i. ingredit sepius adula
tione. i. blādimentis. et h̄ si tēpestiua fuerit sup. loco et tpe at
q̄ p̄grua manerie. q̄ si min⁹. i. nō fuerit s̄baudi tēpestiua
ipsa adulatio: certe tenacitas ipsa p̄solidat in penis. et sup
tenacitas ipsa parētū p̄it⁹ destituit monitu. i. p̄uasione
exemplari. i. exēpla adducēte. l̄z p̄ q̄uis et fuerit adamantina
. i. auarissima p̄ similitudine dēn ē. sic. n. adamas ferrū at
trahit. sic q̄z p̄ et auar⁹ p̄tinuo reb⁹ non h̄ntis inflexit. s̄lr
quoq̄ tēacitas parētū et exercitat. i. cōmonet sepi⁹ rogati
b⁹. i. intercessiōib⁹ aliorū. s. amicorū. ¶ Notādū scholarca
ipsi circa p̄tes et amicos tenaces et p̄cos q̄ difficili flecti q̄
unt sicut gutta circa lapides durissimos se h̄ntē vñ respi
ciāt. n. nō vi cas⁹ atq̄ p̄deris guttā cauere lapidē s̄z assī
duitate et instātia. sic et parētū p̄citas l̄z nō vna sola instātia
flecti atq̄ deliniri possit ipsa salē nūc decies imo pluries
geminata valeat deliniri. q̄d si huic assiduitati et instātie ars
affuerit certe i meli⁹ op⁹ p̄p̄abif. nā ut igt. ¶ Nāp̄bil⁹. ar
alof fragit et fortes diruit v̄bes. Arte cadūt turre arte le
uat on⁹. et itē. Qui. d. arte. Arte cite veloq̄ rates reoq̄ re
gūt Arte lenis curr⁹ arte regēd⁹ aoz. ¶ Notādū h̄z thomā
sc̄da sc̄de. q. i. s. Inter placidū adulatorē et blāditorē h̄ ite
rest. ¶ Placid⁹. n. ille ē q̄ sola itētiōe dlectādū loq̄. s̄z blā
ditōe itētiōe lucrī cōsequēdi. Adulator vō cōit vitricis attri
bui solz. verū tū ē q̄ vñ p̄ reliq̄ ap̄d auctores sepi⁹ p̄tū ē

¶ Inundantis p̄celle penurie p̄ laboris incrementa
pp̄riū obtēperādū ē scriptitādo: trituras colligen
do: are as mūdādo: ad tps seruēdo. si tū ingēiosa
scribendi facultas motū coegerit voluntarium:
necitatis stimulū dignū durimus inbibere.

¶ Inundantis p̄celle penurie. In hac pte. B. p̄oit sc̄dz reme
diū h̄ sc̄dz q̄d ē parentū inopia atq̄ paupertas. et duo fa
cit. nā p̄io remediū p̄oit. sc̄do q̄dā circa h̄ notādū cōmo
dius s̄necrit. ibi. Lauendū ē. n. et dicit q̄ si parētū torq̄at
egestas obtēperandū. i. p̄sulendū ē penurie. i. miserie inū
dantis. i. habūdātis vel p̄clitantis et fluctuatū p̄celle p̄
incrementa. i. augmēta laboris videlz scriptitādo. i. scribē
do alia l̄ra h̄z scriptitādo triturat. i. melle colligēdo et vñ
tritura a tero. q̄z terit in area. Areas. i. domoz et alioꝝ lo
coꝝ planicies mūdādo: s̄lr seruēdo ad tps s̄z tū iter oia h̄

nos durim? .i. reputauim? dignū ibibere. i. cobibere et re
seruare stimulū. i. pūcturā necitatis. i. idigētie sbaudi scri
ptura. et h si facultas. i. ars ingeniosa coegerit. i. spulserit
motū volūtariū. i. ipaz volūtate sup. ad h faciēdū. **C** No
tandū paup̄tas hmoi de q̄ in h scdo remedio intēdit et si
supra vires intēdat patienter tñ sufferēda est. Exēplo ma
lor n̄oz q̄ paup̄tatē placidā atqz acceptā ob amorē pbie
i dies excoluerūt. sic Diogenes pb̄us vt refert. Sene. pau
p̄tate gaudere voluit. paup̄tateqz potētias seculi supare.
Erat nēpe Alexādro oia possidēte potētior cū plus eēt qd
iste nollet accipere qz qd Alexāder dare posset. Uisus. Mo
lus erat vt Hieronym? J. Iovinianū refert duplici pallio
pp̄ frig? .i. p̄ cellario habuit atqz clauā ob frigidita
tē senectutis sustentādā. verūtū qm̄ nā ipa aliqb? indiget
qb? ad p̄bandū validi? sustēte? agruū ē vt qd fortuna ex re
b? exteriorib? assūperat labore atqz industria p̄graf vt sic
ficuti in supfluis nā nō habūdat sic qz in necessariis haud
qz deficere dinoscit. labores vō et industrie qb? nec ne
cessitas reprimit. sē qz hā cōnumerat qbusqz i remediū ad
egestatē si p̄sul fuerit nullo tibi tpe nāc cōmoda deesse vi
debis. Itē area locustarū ad excutiendū frumēta apt? vl? dī
tabularū eq̄litas: vel domoz latitudo. Ide arcola v̄minu
tiū. quocūqz tñ mō capiat bñ i p̄posito applicatū puta.

C Lauendū ē tñ ne deliciosus mētē excitet appeti
tus. lucrūqz eneruet sirenofuz: cōiter scribētū p
diga raroqz fidelis defraudet adlatio: familia
risqz sinistra visu vel auditu ebibat quicquid scri
bentis dextra permollitur.

C Lauendū est tñ ne delitiosus. **Hic. B.** circa prio dcm̄ re
mediū qdā notabile obseruādū s̄nectit. et diuidit i duo
nā prio facit qd dcm̄ ē scdo exēplo dca explanat. ibi. Gle
beonis negtia. Et dicit **B.** q̄ in his supradictis et p̄cipue
in scribēdo summope cauendū est ne appetit? deliciosus.
i. voluptuosus. et luxuriosus tā ea luxuria q̄ i ornatis? est
qz ea q̄ in cōmestatiōib? atqz coitu p̄sistit iuxta satiricorū
partitides q̄cūqz tāde sit cauendū est ne mētē scholaris ex
citet. i. cōmoueat sup. ad aliqz turpe pagēdū atqz sic ener
uet. i. ex̄bat fundit? et eradicet lucrū sirenofuz. i. attractiuū
et deceptorū. cauendū qz ē ne adlatio. i. blādities pdiga.
i. larga q̄ ad excessum. qz p̄ raro fidelis defraudet sup.
mentē scholaris. q. n. canēdū est ne adlatiōe et fictis oble
tamentis scriptoz tanto inuisceat vt sic studio se postero
rem p̄stituat. qz p̄ summope caueat ne sinistra sup. man?
h ē infidelitas familiaris ebibat. i. s̄trabat visu vel audi
tu q̄qd. i. oē illud qd p̄mollit. i. lucrā dextra. i. labor et si
delicias scribētis. **C** Notādū circa hām tria sūt mala que
p̄cipalī scholaris sicuti et quēlibet ab abusu cōq̄stoz ter
rere dnt. **I** p̄mū ē spūaliū bonoz p̄tēpt? q̄ abusu hūc
p̄legit vt p̄ de esau. genesis. 25. q. p. lētis p̄mogenita ven
didit oia. Scdm̄ est paup̄tas vsqz ad medicitatem. hoc p̄z
in filio pdigo. luce. 15. q̄ post dissipatā s̄bam ad tātā pe
nuriā deuenit q̄ cupiebat replere ventrē de porcōz siliqs
h nemo illi dabat. Tertiuū est rapie pctn̄ et h tāgit catho
cū dicit. Utere q̄sitis s̄ ne videaris abuti. Qui sua cōsu
mūt cū deest aliena sequūt. **C** Notandū circa h q̄ dicit
sirenofum lucrū. Sirena vel siren monstrū marinū est qd
dulcedine sui cantus nautas ad se trahit et submergi facit
hic a sire. i. tractu dcm̄ ē. Sic qz lucrū dulcedie sua hoīes
ad se attrahit atqz tandem attractos in gehēnā perducit.
quaf dcm̄ est. **P**ecūia tua tecū sit in pditiōe. bñ g? lucrū
sirenofum. dicit. i. attractiuū et dolosum.

Glebeōis negtia: nō obstāte parētele grā quan
tū discēdi icōmodū vtutūqz dcremētū mibi ptu
lit sub herodiano militātī. Deficiēte plerūqz pa
terni cēsus igniculo more p̄tar ato merorē cauti?
durimus mitigare aliqd iprimēdo arbitrātes tu
ti? egere q̄ uelle lōgi laboris itiera spatriādo sui

tus arripet. **A**ffimib? itimauit glebeōis nequitia
me pestiferis scriptoz sedib? ibni lucroqz seducē
ti diuti? gloriari. Ad malū plerūqz parētis p̄m
ptior intētio igne euaporauit in rinfeco solitoqz
priuauit subsidio: et priusq̄ ex̄t? acta p̄basset: nō
declinavit amentia. p̄cumqz in nullo profecit in
stantia. post bimatum delatoris notoria traditio
remansit. sed non inulta recessit.

Glebeonis negtia nō obstāte. **Hic. B.** exēplū p̄dictis s̄
nectit dicens: quātūcūqz et incōmodū vis. ēdī et vtutis decre
mētū negtie glebeōis. illi? scholaris nō obstāte grā. i. fa
uore. parētele. i. parētis mei q̄ sibi gratiosus extitit ptulit
sup. vt statī s̄iungeat mibi **B.** militātī. i. studētī sub hero
diāo. i. sub ipō magfo. nihilomin? nos. **B.** deficiēte nobis
plerūqz. i. sterdū igniculo. i. adiutorio paterni cēsus dignū
durim? mitigare more. i. remedio p̄tarato. i. p̄misso mezo
rem. i. tristitiā paup̄tatis aliqd iprimēdo. i. scribēdo arbi
trātes tucius. i. securius detegere nos inuitū. i. in labore
et paup̄tate q̄ arripie iūnera lōgi laboris repatriādo. De
inde. **B.** icōmoda sibi a p̄fato glebeone illara enumerans
dic. s̄ qd cū nos **B.** vitā nostrā labore manuū sic vt p̄fer
tur lucraremur. negtia et sinistra prauitas glebeonis itima
uit. i. notificauit affimib?. i. parētib? atqz amicis. sup. incif
bul. i. instrui me Boetiū pestiferis sedib?. i. in cathedris
pestē inferētib? scriptoz. i. cathedrātū atqz intimauit me
gliari. i. q̄ gloriaret? dūti? lucro. i. in lucrū seducenti. sup.
quēadmodū supius oñsum est. qd vltra intētio. i. amor pa
rentis ex̄ns plerūqz. i. sepi? p̄mptior ad malū sup. opinā
dū de filio qz ad bonū euaporauit. i. euauit et exalauit.
igne. i. ab igne intrinfeco. i. ab ira incēla subordinante gle
beone supradcō. qz p̄ et sup. itētio parētis sic vt p̄fer? eua
porata atqz q̄si exalata priuauit me s̄bidio solito. i. p̄sucto
et h pri? qz erit? .i. finis et rei vitas p̄ballz. i. manifestasset
acta p̄ me p̄petrata. et itē amētia. i. parentū nō declinavit
imo i dies inualuit. qz p̄ et. instātia p̄cū p̄it? profecit i nul
lo. qd āplius traditio delatoris. i. accusatoris. i. glebeonis
remansit notoria. i. manifesta p? bimātū. i. p? ānos duos
s̄ traditio ipa h recessit. i. euasit inulta. i. ipunita. **C** No
tandū q̄ intē vitia cetera detractiōis vitū marie odibile
centendū est qm̄ primū lacerat atqz cōfundit. aut. n. bōa
diminuit aut occulta denegat. aut falsa crimina iponit. qz
obres sapiens admōet ecclesiastici. 22. ne h vitio inuisceat
p̄sortes nos erbibeam? ne forte assiduitate sua infamati i
proprium p̄petramur. Lauendū g? summope scholarib? est
ne talibus se associet. vt sic qd **B.** glebeone subordinan
te contingit se a s̄libus peniteant non cauisse. Item bima
tus. i. spaciū duoz ānoz. i. bieniū. Et dicit a bim? ma. mū.
qd cōponit a bis et annus q̄si duoz ānoz rē. Itēz delat or
. i. accusator. et dicit de sero. i. accuso. vñ. z. machabeoz. 4.
Simon autē p̄dictus pecuniā et patrie delator rē.

Obssequio vitrici si neqat cōsolari facultas: mi
nis derogetur: tractuqz tempestiuo cōminuatur
vt iocosa proculi docet transactio.

Obssequio vitrici si neqat cōsolari facultas. In hac pte ipse
Boe. ponit tertiuū remediū p̄tra tertiuū qd est vt plurimū
egestatis scholaris p̄curatiū. i. vitricū atqz auoz tena
citas. Et dicit q̄ si facultas sup. scholaris neqat cōsolari. i.
iuarū aurilio. i. subsidio vitrici. i. et auoz qd agendū. dico
q̄ tenacitas hoz deroget. i. diminuet m̄nis. i. cōminatō
nibus qz p̄ et cōminuet sup. quēadmodū p̄missum est. tra
ctu. i. motu tēpestiuo. vt. i. quēadmodū iocosa trāfactio. i.
opatō p̄culi illi? magū docz. itē drogo as. re. maledicef
draber vl? diminuet p̄ pte h i toto ē. ff. d. v. obli. l. drogator

Germani festiuantis incuria exemplari mitige
tur eulogio: ipsiusqz propinquitatis ammoni
tū corrigatur versutia vel amentia deprimatur.

Capitulum

Germani festiuantis incuria. In hac pte Boe. ponit ter-
tiu remediū s̄ tertiu ipedimentū qd enā vt frequenter pe-
nurias scholarib⁹ imittit di. Incuria. i. negligentia germa-
ni. i. fr̄is festiuantis. i. festa q̄tidiana pdigaliter celebratis
mitiget. i. castiget. eulogio. i. sermōe psuasiuo blādo atqz
dulci sermone inquā creplari. i. creplorum pleno. qz p r.
versucia. i. astuta negocia s̄audi germani pfati. corrigat
āmonitu. i. āmonitōe ppingtatis vt deprimat amētia. i.
stulticia incurie. B est negligentie. **N**otandū qm p̄ filio
essendi cā ē nutriendi atqz discipline inf oia q̄ correctioni
atqz eruditioni filioz magis pficere atqz pdesse vident
sola est paternalis a tenera etate filiorū correctio atqz cru-
ditio. nā q bñ crudiūt in etate tenera qñ pfecti sunt de fa-
cili ad bōa iclinant. nō est tñ sue correctōis regule nimia
feritas inserenda. qm l3 filios corripe bonū sit: extermina-
re tñ ipsos non l3. qz tunc paternalis disciplina pdest qñ
clemētia adest. sed pro dolo: in b̄ instanti tpe neqz disci-
plina neqz clemētia studiū corrigūt. q̄ fit vt qñ sperat ex co-
rum letari opibus quolibet desolant. q̄ si tarda atqz fera-
tūc adhibeat correctio hec non arduo sed blando solū eu-
logio ministrat. Itē germani pprie dicunt q bñ eādē ma-
trem sed vsuersos patres quasi ab eadez genitrice manan-
tes. dicunt tñ etiam qui eundem patrem ⁊ matrem hñt.

Germane nubilibus annis affini quantocius
obtemperandū ē: ne per incurie vitū rosa pri-
mula pollice carpatur indigno.

Germane nubilib⁹ ānis affini. In hac pte Boe. ponit.
aliud remediū s̄ qntum ipedimentū paupertatis scholariu
inductiuum qd est sororis nubilitas. ⁊ diuidit in tres ptes
nam primo remediū ponit cū cause subnerione. scdo s̄
eos inuehit qui ob incuriā pudori castitatis nō indulgēt.
ibi. O. q̄. Tertio quodam exemplū circa pdicta subiūgit
ibi. obtepande. ⁊ dicit primo. Qd si scholaris in penuria
existat atqz tps nubilitalis germane. i. sororis ppinquus
sit d3 supēdere p ea vice vt sorori d̄ matrimonio pvideat
qm̄ germane. i. sorori affini. i. existētī prie nubilio⁹ ānis
.i. annis pubertatis q̄ āni ad nubēdū habiles sunt obtepe-
randum ē. i. succurrendū est quāto citius. i. valde cito. ⁊ rō-
nem subdens dicit. ⁊ B id ne p̄mula rosa b̄ ē v̄ginitas ipa
carpat. i. auferat ⁊ pprie fructuū ē. indigno pollice. tran-
sumptiue positiū est. i. indigna manu ⁊ indigno amatore p
vitiū incurie. i. negligentie. **N**otandū circa b̄ q̄ dicit
p̄mula rosa. Virginitas ipsa nomē honorabile est qre nō
lmerito rose cōpat nō qdē simplr s̄ honorabile est. s̄ si bōis
opib⁹ illustret nā in euangelio. v̄gines qnqz fatue legun-
tur qre ex sua v̄ginitate itroitu ad ianuam celestem me-
ruisse non creduntur. pulchrum ḡ est esse v̄ginem. sed pul-
chritus multo si cū v̄ginitate opib⁹ floreat sacris: nūc ofo-
ni nūc meditationi sedulo mētē exponendo his enim v̄die
ronymo ad Eustobium teste v̄gines debent eē occupate.

Quam sororis cōmendanda pudoris profes-
sio: dolēdaqz p̄trariū cōmissio: veluti vultum de-
turpantis pudore plena pulpe resecatio.

Quā sororis cōmendanda est pudoris rē. In hac pte in-
uehit s̄ eos q ob negligentā castitati nō puidēt ⁊ dicit.
O q̄ cōmendāda est p̄fessio. i. obseruātia pudoris sororis
qz p r. q̄ dolēda est cōmissio p̄trariū. i. ipudicitie dolē-
da i q̄ veluti resecatio. i. p̄fessio pulpe illi⁹ carnis supflue d̄
turpantis vultū pudore. **N**otandū deus nā in mulie-
ribus verecūdiā posuit vt ipse ad petru ⁊ ipudicitā puoca-
re formidēt. qd attendētes antiqz plurime in tm̄ fm̄ car-
nem viuere cupiētes p̄t⁹ mori maluerūt q̄ v̄ginitatis flo-
rem sedo cōmaculare accessu. nec solū christiāoz glia exē-
plis h̄az referta ē: s̄ ⁊ paganoy christū p̄sus ignorātū.
sic apud valeriu marimū greca qdā hippo vitā pdere ma-
luit q̄ pudicitā deturpare. sic ⁊ pelagia q̄ vt refert. Am-
brosius. c. 3. de v̄ginitate cū esset ānoz. 13. ⁊ p̄donib⁹ circū

septā se videret matre abñte suisqz sociab⁹ i aquā se p̄iecit
malens mori q̄ violari. sic qz romanoy Lucretia quā i
epitaphio Ouidius his vsib⁹ cōmendat. Cū foderet gla-
dio castū lucretia pectus. Sanguinis ⁊ torrens egredere
ait. Testes pcedāt nō me fuisse tyrāno. An̄ viz sanguis
spūs an̄ deos. Quā bñ p̄ducti p me post fata loquētur.
Alter apud manes alter apud supos. Et l3 hec viro nupta
fuerit. maluit tñ gladio occumbere q̄ suam pudicitiaz al-
terius cōmaculare tboro. Est ḡ sūme cōmendanda fora-
ris pudicitia atqz ipudicitia quolibet condolenda.

Ob tempande germāitatis insignia scdi theo-
frasti simacū yconomū sub silētio cōmittēdū nō
ē: q̄ vtroqz parentum viā vniuerse carnis igres-
so iminētis ifamie germāe p̄stātū dotis bñficio
maritauit: seqz fortūe meatib⁹ obnixe cōmēda-
uit. Elisie marito naufragiis surrepto simacum
frēm soror iseqbat: elisia i multis seruiēdo: meri-
toz simulacro cūcta simaco ministrabat. Nā p
prie carnis illecebris dū deesset facultas secre-
tus florē exponebat. Adaluit enī incurie vitio
clam elisia succumbere q̄ fraterne fedus p̄stātie
se viua dirumpe. nec ab iceptis retrograda p̄mā
fit quousqz inchoata sine terminauit idoneo.

Obtēpande germāitatis insignia. In hac pte exēplo qdā
supiora coroborat. exēplo in q̄ a simaco yconomō acce-
pto q̄ p̄ maritāda sorore oia bōa tradidit. q. d. sic ⁊ a scho-
lari vt sororis cōualecat pudicitia atqz iusto m̄imonio
cōbineat patiēda atqz supportanda p tpe ē penuria ne for-
te vt supra dixerat v̄ginitas alieno atqz idigno viro macu-
let. dicit ergo si ē cōmittēdū silētio. i. si ē tacēdū simacū
yconomū filiu scdi theofrasti illi⁹ b̄ōinis sup. q̄to amore
atqz fidelitate se habuerit erga sorore suā Elisia m̄imōio
collocādā. ⁊ B ob insignia tpeande germāitatis. q. i. simac⁹
vtroqz parēte igresso viā vniuerse carnis b̄ ē mortuo vtro-
qz parēte. ⁊ ē elegās satil locutō. maritauit p̄stātū: qm̄ vt
seqt̄ iā p maria ifamia extitit gerināe. i. sororis iminētis.
i. iā machiate ifamie bñficio dotis. qz p r. sup. idē simac⁹
cōmēdauit se meatib⁹ fortune in totū. q. d. totā facultatē si-
mac⁹ ipse sorori dote p̄stituit nihilqz plus retinēs meatū
b̄ se fortūe cōmēdauit. s̄ qd vltra. Adarito sororis. i. heli-
sie surrepto a naufragio helisia inseqt̄. i. vndiqz seqt̄ f̄res
suū simacū i multis seruiēdo. qz p r. helisia ipsa ministra-
bat fratri simaco quasi ad inopiā deuēto cūcta necessaria
simulacro. i. similitudine meritoz b̄ est i recōp̄sam ministra-
te dotis. nāqz p qz cū deesset facultas vt āplius fratri nil
ministrare posset. exponebat. i. helisia secretius florē pprie
carnis illecebris. i. luxibus atqz delectationibus venereis
s̄ vt vitā s̄i lucrare. Ipa nēpe maluit. i. magis voluit suc-
cūbere vitio incurie. i. luxurie q̄z dirumpere fedus. i. amo-
rē fraterne cōstātie. se. i. helisia viua pmanēte. neqz etiam
ipsa helisia permansit retrograda ab inceptis. s̄ p̄missis
donec ⁊ quousqz terminauit inchoata sine idoneo. i. decē-
ti. q. d. helisia hec ⁊ filia intātū erexit atqz his oib⁹ insti-
tuit quousqz fratē a suis miseris p̄sus liberauit. **N**o-
tandū circa hoc qd dicit simacū yconomū. hoc. n. forte si
bi nomē fuit. vel qm̄ disp̄sator extitit. yconomus enī vel
economus ⁊ verius q̄ pecunie frugum ⁊ omniū que possi-
dentur est dispensator. inde econom⁹ ma. mū. Xenophō-
tis pulcher liber est q nobis gubernationem ville vel dis-
pensationē vniuerse domus Tullio interpretante designat

Tēacitatis industrie rudimēto adustioi dōestice
succurrēdū ē ne mutuate pecūie diligētia bilē isū
dat. alteri⁹ eā ve rei afflict⁹ casum p̄ferat. q̄q̄d
sub his fiat caute p̄ferēdū ē ne p̄silla rez tēacitas
vultū ruboris iudicio i posterū obstipet. tabulata
n. plerūq

n. pleqz fortia vni⁹ scitullule lesioe rñe dignoscit

Tenacitatis industrie. In hac parte Boetius sextus et ultimum remedium contra fertum impedimentum paupertatis scholarium inductivum ponit. Et dividitur in duas partes secundum duo remedia. secunda ibi. **Q**uid sub his etc. **P**ro dicit quod si domestica fuerit consumptio facultatis atque penuria imminens quod agendum. succurrendum inquam et huic domesticae adustioni. i. paupertati rudimento. i. documento industrie. i. astutiae et cautela tenacitatis. i. peritatis laudis ne. i. cuiusque pecunia mutuetur. Et hoc non diligenter pecuniae mutuate. i. prestite infundat. i. imittat bile. i. iram. bilis. n. p. ira sepe posita est ut hec et superius exposita sunt. vel supplere ne diligentia conferat casus conficitur. i. tribulationis pugne vel dissentionis alterius rei. Deinde secundum remedium subdedit dicit quod si scholaris hoc agere minime possit quoniam oporteat ipsum pecunias suas mutuo dare. quicquid tunc fiat: cum supplere hoc necessarium fuerit caute considerandum est sub his. i. in his praestantibus. ne pusilla. i. pauca et modica tenacitas rerum in posterum obstipet. i. inclinet vultum in iudicio. i. signo ruboris. i. verecundiae. et dico ruboris quoniam sicut mors pallores sic verecundia ruboris est causativa. **U**ltimo dicit Boetius cum ipse scholaris necessario pecunias suas prestare cogatur: caueat tamen rebus suis ut aut fidei iussor aut pignori securus existat. Et non obstante quanto modica fuerit mutui copia. quam plerumque. i. sepius fortiora tabulata. i. edificia vinoscunt rueres lesioe vni⁹ scitullule. nimirum ergo si pua.

Notandum Boetius in hac parte summopere dissuadet pecuniarum praestantionem atque mutui dationem licet ad hoc tam divina quam etiam humana obligamur lege: quod ob rem etiam a caritate in lege consulti est. **A**d utrum valet hoc. contra quid tandem respondemus? **R**espondeo quod ea ita sint ut proximo indigent ad mutui praestantionem legibus tam divinis quam naturalibus teneamur ut necessitatibus suis caritative his median- tibus consulamus Boetius tamen respiciens plerumque ex huiusmodi praestantione lites et discordias exoriri iuxta vulgare illud. Si rem concedas non rehabebis. Si rehabebis non tam cito. Si tam cito non tam carum. Si tam carum vere perdes amicum. hinc Boetius admonet hanc mutui praestantionem summopere denegandam. ut occasione beneficii maleficium ingeratur ut in exemplo proxime sequenti clare videtur.

Quid de caluo milite luce sapientie predito senserit canicies cognoscatur: qui primetto militie flore transitum faciendo latenter sub birro amphoram quandam secum detulit: mancipiumque gratie commendavit. statumque leui permutato alterius vicem elegit cohortis: de ollaque fictili cocum convenit. **R**ixae rancorisque freno dissoluto indigne cocus rancore perferens caniciem fictili percussit: quod licet postmodum hedera decorata esset nullius tamen decetero succi conerui pristinum statum potuit reuocare lesionem: ex incursum fictilis perba sibi simulaque stirpi contrahendo.

Quid de caluo milite luce sapientie praedito. etc. In hac parte Boetius circa hoc ultimum remedium ipsius paupertatis quod aliquando ex mutui datione contingit exemplum ad suum documentum corroborandum de Caluo milite subiungit dices. cognoscatur supplere exemplo quid canities. i. antiquitas senserit de caluo milite. praedito. i. nobilitate luce sapientie. hic nempe caluus miles faciendo transitum supplere in expeditionem quandam in primo flore militie. i. cum adhuc militis flore ret. detulit secum latenter. idest clausam sub birro idest clamide amphoram quandam subaudi argenteam ut quidam autumat. alii luceam et verius prout sequitur. de ollaque fictili etc. vel casu luentam fortuito vel forte si qua necessitas ingrueret ea mediante commoditate consuleret: quam. i. amphoram commendavit. i. tradidit gratie. i. benignitati mancipium. idest famulum. sed quid permutato leui statu. idest modico tempore transa-

cto caluus ipse elegit vicem. i. locum alterius cohortis. idest societatis. atque convenit supplere verbis amicalibus cocum. de olla fictili ut eam restitueret: sed dissoluto freno rancoris et rixae. i. iurgii. supplere inter militem caluum atque cocum. cocus ipse perferens idest patiens rancorem percussit caniciem supplere militis fictili. idest cum fictili olla sic quod opprobrio se caput militis offendit. que canicies licet postmodum esset decorata. idest ornata ad triumphalis militie gloria hedera hac herba semper virenti. tamen decetero miles ipse non potuit reuocare hoc est reducere lesionem. idest percussio nem sibi factam in pristinum statum scilicet prout prius fuerat ut scilicet nulla cicatrix permaneret. reuocare inquam conerui. idest coniunctione vel medicamine vilius succi. idest herbarum. contrahendo nihilominus ex incursum idest tactu atque percussione fictilis amphore probra. i. opprobria sibi simulque stirpi. idest progentei. **N**otandum circa hoc ubi dicitur. hedera esset decorata etc. **A**d os apud antiquos extitit ut poetarum clariores ob dignitatis meritum atque ingenii acumen in signum virentis memorie atque intellectus hedera coronarentur: veluti predictum est ob dignitatis meritum. vel saltem ut vapores caput ascendere impediret. hec enim herbe huiusmodi natura est ut humores fumosos a stomacho ebullientes nequaquam caput ascendere permittat. Sic apud virgilium legitur. **P**astores hedera crescentem ornate poetarum. Et apud psalmum. Quorum imagines lambunt hedere sequaces. hoc autem non solum erga poetas observatum extitit. sed etiam apud milites cum quid gloria dignum bello gesserunt. ex quo coronam vel hedera vel lauri meruerunt. **N**ota birrus est grossum vestimentum. Et dicitur a greco birros. Item Cohors in superioribus expositum est.

Sit ergo tuta paupertatis facultas munda: paruoque contenta: incursum viriliter perferens ad summa semper anhelans: omnibus obediens. Et sit prompta famulatur: et ad loquendum tarda: fide in obsequio: integra amore: dulcisque colloquio: cordis tumoresitate carens. quam eius oppositum cum eo commotari non appreciatur. Licet enim a multis destituit laboris retributio: tamen ab aliquo promeretur fauoris adoptio. Nonne in modico plerumque lapsu contingit: quod annuo nequit produci circulo: adulatoris officio delatorisque consortio pro loco negotioque temporis exterminatis.

Sit ergo tuta paupertatis etc. In hac parte Boetius post omnia supradicta que de egestate scholarium premiserat nunc demum ex his omnibus qua manerie atque norma paupertas ipsa perferenda sit concludit. d. ergo idest propter ea que dicta sunt. tuta facultas paupertatis sit munda. idest nullo malo liuore infecta. anhelans. idest intendens semper ad summum. sitque contenta paruo. idest modico. scilicet quantum nature sufficit. atque sit perferens. i. patiens viriliter idest equo animo ad modum sapientum qui se habent sicut tetragonum sine vituperio incursum. idest insultus fortune. sitque omnibus obediens. scilicet in nullo rebellis. atque sit prompta idest parata famulatur. idest seruitio. sit ad loquendum tarda. quoniam in multiloquio raro mendacium deest sitque fidelis in obsequio. idest seruitio. sitque integra. idest non lesa sed plena amore dulcis. idest affabilis colloquio. atque sit carens tumoresitate. idest superbia atque inflatione cordis quoniam eius oppositum est omnium predictorum non appreciat idest laudat cum eo. scilicet paupere. Deinde apostrophando quidam tacite respondet questioni. **P**ossesset enim quis dicere sed cum hec omnia pauper ipse in se habuerit que laborum sibi retributio expectanda est. **A**d quod respondens inquit. quibus retributio. idest compensatio laboris destituit a multis tamen adoptio amoris et fauoris promeretur. scilicet virtute laborum paupertatis ab aliquo: quod confirmas per-

Capitulum

file igit. **M**one. i. nūq̄d p̄tigit. i. euenit plerūq̄ aliqd̄ i modū
eo lapsu t̄pis qd̄ nequit p̄duci. i. fieri circulo ānuo. i. ānt
spacio. 2 b̄ dico exterminatis. i. ppulsatis p̄ loco 2 negotio
t̄pis tā adulatoris officio quā delatoris. i. accusatoris cō
fortio. i. societate. h̄i. n. tales put̄ et p̄taturū ē ois mali p̄
curatores existūt. **C** Notādū circa h̄ qd̄ dicit paupertas sit
mūda. i. nō infecta cupiditate terrenorū. qm̄ huic cupida
ti nihil satis ē. de p̄solatioe. 2. lib. qm̄ vt igit. Sene. cplā.
73. b̄ nihil suū eē credit qz sp̄ diffidit. q̄ de re nō ad bona
fortūe s̄ ad sūmū bonū sp̄ anhelet paupertas. i. eo nēpe ois
facietas ē atqz appetit̄ nostri cōplēmentū. sit ergo puo cō
tēta. qm̄ nō rex cumulus s̄ sufficiētia dicit. Si tibi suffi
ciāt pauca diues eris vt refert. **M**athe² i thobia. Et itē
i alexandro Saltrus libro q̄rto. Aliis nulli² egētē nō res ef
ficiūt s̄ sufficiētia q̄uis sit modicū si sufficiat nulli² egebit
Qd si aduersū qd̄ euenerit i his fortis alius p̄beat. Obedia
tar singulis: quoniam plus obediētia q̄ victima valere di
noscit. Sic lique summa modestia: cū s̄mone p̄mptissimo
citius delinq̄t. Et si nihil difficili² a gentiliano li. de causis
credat̄ q̄z filēti virtutē h̄re. marie t̄n curādū ē vt i sermo
ne verecūdia cōseruet̄ que nil aliud ē q̄z verba sup̄flua vt
reprimere vel respuere. **M**eat h̄ ola tuta paupertas cū fideli
oblego amore integro nō fatuo: dulci colloquio atqz cordis
hūilitate q̄ hō solū exaltat̄ vt i cātico marie dictū ē 2 exal
tauit hūiles. **f**ast² aut̄ cū fundamēto careat in nullo robo
rat̄ q̄re ipsi iusto vel iudicio casus cōgruit. 3. reg. 18. **I**tē
succ² a sacco d̄t eo qz ex sacco exprimat̄ vt p̄isana apozī
ma zoma. 2 sunt greca hec noia vel a fugo d̄t. qz fugit. 2
producit primā eius sillabam. vnde i auroza. In petra car
nes poni succusqz iubentur. 2 quidam putant ipsum ascri
bi per duo. c. alii per vnum 2c.

Capitulum quintum.

Cum ad magistratus excellētia bone in
dolis adolescēs velit ascēdere: necessa
riū est vt tria genera statūū que i assigna
tiōe p̄bilitatis innuit aristoteles diligēter itel
ligat. Sūt aut̄ qdā vebemēter obtusi: alii medio
cres: tertii excellēter acuti.

Capitulum quintum.

Cum ad magistratus excel. **H**oc ē capitulū qm̄
tū h̄ totalis tractat̄ de disciplina scolariū. in
q̄ p̄ q̄z boe. in p̄cedētib² caplis p̄tractant̄ de
p̄mis scolariū rudimētis 2 quō scolares ipsi
magistratū disciplineqz subiiciāt. Sillr quoqz de eoz ela
tūe reprīmēda. Et rurū de scolariū sagaci p̄uisione. nunc
p̄nter i b̄ q̄nto caplo p̄tractat̄. **B**. quō scolariū sincera de
uotio ad magistratū p̄ferēda ē. Et rōne ordis p̄grue ex p̄
cedētib² cape possum² 2 signāter ex eo qd̄ dixerat qm̄ indi
gnū se noscat fore magisterio q̄ se n̄ nouit discipulū extitū
sc. **U**el h̄ mō. In p̄cedētib². **B**. determinat̄ de his q̄ sco
lares aptos reddūt ad vltioris grad². s. magistratū cōse
cutionē. nūc vō ostendit quō ad magistratū p̄uehāt. Et n̄ ob
stāte q̄ndā libri h̄ alia p̄tōe q̄ b̄ capl² libriū tertū eē vo
lūt. nos t̄n opinionē nostrā declarare nō volētes quousqz
apparētior rō inotescat. **C**aplm̄ h̄ q̄ntū i duas p̄tes p̄ci
pales diuidim². nā p̄rio p̄dit qdā p̄ambula ad magistra
tū faciētia. in scda vō de his q̄ ad magistratū acq̄rēdū ne
cessario requirūt̄ ibi. **I**stis sigdē. **M**oria adhuc i duas. nā
p̄rio quādā diuersitate scolariū vt ex his eligat valētiores
2 aptiores ipsi magisterio p̄mittit. scdo ex hac diuersitate
eligit̄ ibi. **N**ullū aut̄ vebemēter. Et dicit p̄rio cū inuenis bo
ne idolis. i. cōditōis velit ascēdere ad excellētia magistra
tus necessariū ē vt itelligat diligēter tria genera. i. tres
māeries statūū q̄ supple gnā Arist. ille pipatetic² i assigna
tiōe p̄bilitatis. i. i libris topicorū vbi de sillogismo p̄ba
bili docet 2 ide diuisiōez atqz b̄ gnā tria ponēs inquit. **ā**t
p̄ certe quādā. s. ex scolariū sunt vebemēter obtusi. ebetes
igenio. alii aut̄ scolares sunt mediocres. s. inter ebetudinē

2 acuitatē. tertii vō sunt excellētes. s. valde acuti 2 igitio sub
tiles. **C** Notādū **B**oc. in lfa thopicas Arist. p̄bilitatef
vocat 2 bene qdē. sunt. n. thopice loci atqz metodi p̄babi
les a quib² de oi p̄bleumate sillogizare p̄babiliter possu
m² p̄rio thopicorū. In his. n. thopicis Arist. inseruit h̄ac
triplicem statuum scolariū manerem. vt in littera.

Nullum vero vebemēter obtusorū vidim² vn
q̄ p̄bphilosophico nectare vebemēter inebriari.
Istis aut̄ mechanica gaudet maritari. mediocri
būs politica. **E**xcellēter vō acutorū tres inuicem²
p̄titiōes: quoz qdā sunt excellēter acuti. alii me
diocres. tertii excellētissime acuti. excellēter acu
tis gaudet **E**conomica: mediocrib² vō subluna
ri globo p̄bifica: apotecariorūqz p̄actica. **E**x
cellētissime acutis quos marie aristoteles notos
s̄z p̄bphilosophia vocat vniuersaliū per experimenta
singulariū arridet cognitio. hec triualium d̄na ē:
quadrivialium potētia. o q̄ est felix exhibitio.

Nullū aut̄ vebemēter obtusorū. In hac p̄te **B**oeti² post
premissam diuisiōe ostendit ad quas sciētias qlibet supe
riorū statūū aptior fore noscat cū vnus mēbrorū subdiu
sione. 2 duo facit. nā p̄rio facit quod dictū est. scdo cui
dā tacite questionē circa hoc respōdet ibi mediocritatis. 2c.
Et dicit. nos aut̄ **B**oeti² nō vidim² vllū vebemēter obtu
sorū qd̄. s. erat p̄rimū diuisiōis gen² inebriari. i. repleri vn
q̄z. idest aliquotiens nectare p̄bico. i. dulcedine p̄bie vco
p̄ sed. mechanica supple ars gaudet maritari. i. sociari. **I**stis
s̄z obtusis. mediocrib² vō politica supple cōiūgi gaudet
q̄ de regimie ciuitatū est atqz cōmunitatū put̄ in libro po
liticorū. Arist. hoc clari² edocet. deide tertii mēbrū p̄fate
partitiōis subdiuidēs dicit. vco p̄ sed nos inuenim² tres p̄
titiōes. i. tres p̄tes excellēter acutorū supple qd̄ erat ter
tiū diuisiōis p̄fate mēbrū quoz qdā sunt excellēter acu
ti alii. i. secūdi mediocriter acuti. alii idest tertii excellētissi
me acuti. economica que de regimine familie est gaudet ex
cellēter acutis. vco p̄ sed p̄bifica. i. medicina sub lunari
globo. i. lune subiecta. qz p̄. 2 apotecarie p̄actica gaudet
mediocribus. aut̄ pro sed cognitio. s. vniuersalium per ex
perimenta ipsoz singularium supple gaudet sociari excel
lentissime acutis quoniam altioris quidem inquisitionis b̄
negociū est. vt porphiri² in p̄cipio ait p̄lagogorum. **A**cu
tis inq̄ excellētissime. quos **A**ristoteles vocat maxime
subdēs ait. Et hec ideo talibus gaudet qm̄ supple cogni
tio vniuersalium per singularia est triualium artū d̄na.
qz pro 2 potētia quadrivialium. qd̄ expone quēadmodū i
superiorib² cū de logice cōmēdatiōib² edocuit est clarius de
monstratur. **C** Notādū circa hoc quod dicit nectare p̄ i
co dulcis equidē philosophie speculatio est. nam vt refert
Seneca libro quarto naturalū quōnuz. Dulce spectacu
lum est singula nature s̄rutari. Est enī animoz ingenioz
qz naturale quasi p̄bulū. vt inquit **T**ullius ad hortensū
contemplatio nature que philosophia est. ipsa enim celus
videm² pulchre formatū 2 vt didim² ad **A**lexandrum ver
bis vtar. **V**idem² signozum varietatē: stellarum fulgores
rutilare. videmusqz ipsa pelagus purpureo colore venū
sus germanā terrā amplecti: ipsa etiā cāporū virētū spēs
miramur. volucrumqz dulce melos ipsa discernim². alia
qz nature spectacula ipsa magistra contemplamur. que q̄
dem refutare culpabile est atqz difficile imitari. **H**ec ille.
C Notādū artes mechanice in sola manuū exercitatione
cōsistunt oi opatione intellectus penitus aut p̄ maiorē par
te seclusa. **I**n intellectus. n. i suis opationib² q̄t² est ipse at
artes plebcie intellectu mechari cogūt. q̄re non imerito ob
tusiorib² q̄ solū singularia cōp̄hēdē valēt ascribēde sūt. po
litica vō qm̄ ipsa scia est vt innuit **A**ug. de ciui. dei. li. xij.
qua vrbes

qua vires regit seu respublica dirigit. vt pace respubli-
ca fruatur sic maioris industrie atq; prudentie vix erexit q̄
mechanica. idq; bñ mediocribus politica sociat. acutis at
excellenter economica qua domesticarum rez sapienter ordo
disponit q̄q; q̄libz p̄familias indiget vt domū regat cū
nō dñs ex domo s; domus ex dñio honestet. vt refert tullius
li. i. de officiis. et seneca idē de quattuor virtutibus cardina-
libus Medicina vō q̄ corporum tuetur vel restaurat salutem
mediocriter acutis cōuenit veluti q̄ p̄bie s̄mbriis adheret
penit? cū supiora obseruat inferioraq; considerat et qz teste
ypocrate in p̄nosticis eo loco quo dicit. Est q̄dā celeste i
quo o; medicū p̄uidere. et. astrologie cōiunctissima ē. hinc
bñ in lra dñ. p̄bica subiecta lunari globo et. p̄p̄a. n. lu-
na oim hūoz motū est q̄re et oimz egritudinū vel ad bonū
vel ad malū scdm. is. loca circuli que indicatiuos perio-
dos atq; ceticos dicimus quomōlibet directiua. Excel-
lentissime quoq; acutis vlium cognitio cōuenit qm̄ h̄itel
lectū illuminatū regit atq; ab oib; exterioribus ipedi-
mētis denudatū. atq; libez vt eo facili? et liberius specu-
latio subarū p̄positiōi diuisiōi ac discursui valeat inhiare

Mediocrum tñ extrema partitio bonos p̄-
ctosq; s; sibi q̄q; cōpanit cū sudore: magistrat?
tñ dotati sūt honore cōsupto flore iuente.

Mediocrum tñ extre. et. In hac pte boe. cuidā tacite
rīdet qm̄. p̄dicit. n. q̄s dicere. vident? sepe viciis? me-
diocriter acutos ad magnū sapie apicē de facto sublima-
ri atq; vt sic doctissimos euadere. qd ergo hoc vult qd di-
ctū ē excellētissime acutos solū hāc sublimitate sciaz attri-
gere. Ad qd rīdēs boe. inquit s; extrema p̄titiō. i. illa q̄ ē
excellēt acutoz quā cenomice ascripserā. s̄lt. quoq; me-
diocritatis. i. illa quā medicine cōdonauim? cōpanit sibi
q̄q; i. iterdū p̄fectos. i. doctissimos sciaz. tñ ipsi sūt do-
tati honore magistrat? cū sudore. i. labore atq; magna so-
licitudine et hoc flore iuente. i. iuētutis p̄sumpto. C. Ho-
tādū p̄teriorib; d̄lucidatōe qd dicit in lra cū sudore
. i. labore atq; diligētia. recurre ad sup̄ dicta cū diceba-
tur i. capi. i. q̄t circa mediū: diligētia cuiuslib; op̄is obtu-
fitas p̄mollit. Itē inter iuētutē atq; iuētā. hoc interest
qm̄ iuēt? collectio iuēntū ē atq; etas iuēntū plimoz. iu-
uētā vō etas vni? et a. 28. anno vsq; ad quinquagesimum
protena etas et.

Itis sigdē predictis hoc modo est ordinandū:
Primo vt sciat q̄ q̄q; ad tanti nois p̄tineāt re-
uerētā: vt q̄ scita sūt exprimere noscat: et ne scri-
ptozū cōmissioni se totaliter cōmittat vt lucretius
q̄ cuiuslibet questiōis nodū p̄p̄osite ingrēdo dimis-
so comitatu cedulais confluebat.

Itis sigdē p̄dictis et. In hac pte boe. p̄p̄missa p̄reabu-
la ad magistratū faciētia nūc p̄r tractat de his q̄ necessa-
rio ad magistratū regit atq; p̄currere debent. Et est p̄-
ista plena documētis. Diuidit qz i p̄tes sex fm̄ documēta
sex q̄ ponit scda ibi. Scdo vt librozū. tertia ibi. Tertio vt
q̄sdā quarta ibi. Quarto ordinādū. q̄nta ibi. Quito vt. sex
ta ibi. Lū aut. p̄rio ḡ vo. primū ponēs documētū dic.
Expeditis sigdē istis supple. supiorib; ordinādū. i. veter-
minādū ē postea hoc mō vt. s. q̄q; sup. q̄ ad magistratum
ambelauerit sciat oia h̄ q̄ p̄tineāt ad reuerētā tāti nois. s.
magisterii quoz vni? ē vt noscat exprimere supple verbo q̄
scita sūt. i. que scit ip̄a mēte et ne committat se totaliter cō-
missiōi. i. traditiōi scriptoz. s. libroz vt lucreti? ille facie-
bat q̄ iquirēdo. i. iuestigando nodum idest difficultatem
soluēdi cuiuslibet q̄nis sibi p̄p̄osite p̄stuebat. i. accelera-
bat cedulais. i. libris et hoc demisso comitatu. i. socioz cō-
fortio. q. d. nō faciēdū ē vt lucretius fecerat q̄ cū sibi qd
aliq̄ soluēda p̄ponebat illico ad libros recurrebat qd? do-
ctrinā suā nō mēorie ip̄fferat vt sibi cōpetēt dicere licuit. i
sacco sedeo sedet ac sapia mecū et. C. Notādū qd docētī at

qz magistratū cōgruit summo eloq̄ntē eē. Eloq̄ntē in-
q̄ vt q̄ mēte p̄cepit vbo q̄at explicare. Verboz. n. hōesta
babūdātia itēndez d̄clarat loq̄ntis qz teste Sene. epla. 40
Inopia verboz et erilitas min? itēntū auditorez facit et ple-
rūq; p̄tigit tñ vt verboz inopiā ignorātia causet. vñ Qui.
secūdo tristiū. Qd minime nouerit d̄re nemo p̄t. Itē qz
igitur docere p̄sumat qd nescit attendat qd turpe sit p̄p̄riā
ignorātiā sermōe attestari. Legere discētib; p̄dest. s; vi-
ua magis. quare de voce simach? aiens inq̄t. Aptius est
negociis intimandis viue vocis iudiciū.

Secūdo vt librozū copiā sue acquirat exercita-
tiōi vt cū op? fuerit eos p̄sulat. Nec oino eis cre-
dat vt Iugo qui Adōtani sui magistri monitis i-
tātū p̄sus ē qd oē verbū ab ipsius ore p̄gressū q̄-
ternullis erarabat. et tāq; sacroz existi mabat: nil
aliud q̄ magistri vicē in scolis obtinēs p̄dicabat.
vñ multoties pudore cōfusus inclusus abibat. qd
pe miserrimi ē ingenū sp̄ inuētis et nō iuētēdis vti:
stultū ē magistrat? oratiōib; oino cōfidere. s; pri-
mo credēdū ē donec videat qd sentiat: postea fin-
gēdū ē eūdē in docēdo errasse. vt si forte repire q̄
at quid cōmisse obiciat sedulitati.

Scdo vt libroz. et. In hac pte boe. ponit fm̄ documētū
ad magistrados scolares necessariū qd ē circa libroz. co-
piā. Et duo facit. nā p̄io multitudinē librozū cōgrēdā sco-
larib; p̄monet. scdo ne tñ i his total fiducia p̄stiuat? erē-
p̄lo dissuadet ibi. nec oino. Et d̄c p̄io. scdo sup. necessa-
riū ē scolari ad apicē magistrat? tēdētī vt acgrat. i. p̄paret
sue exercitatiōi. i. suo studio librozū copiā: et hoc id vt scz cū
op? fuerit p̄sulat eos supple p̄ q̄nib; exsoluēdis. Et deifi-
numiā in eis p̄fidētā dissuadēs exēplo dicit. nec tñ scola-
ris ip̄e credat oino. i. totaliter. eis supple libris vt. s. penit?
nulla mēorie cōmēdet quēadmodū iugo ille scolaris q̄ cō-
fusus ē itātū monitis. i. documētis sui. Magistri montani
sic dicit sic qd oē verbū platū ab ore eius. s. magistri erara-
bat. i. scribebat q̄ternis. i. libris sup. nulla penit? mēorie
tradēdo. et h̄ ip̄m sic ab ore magistri receptū extimabat. i.
appreciabat tanq; sacroz qdā atq; ip̄e iugo obtinēs tādē
vicē. i. locū magistri nil aliud i scolis p̄dicabat q̄ illud qd
i q̄ternioliis suis magistro suo docēte cōscripserat. vnde
.i. p̄pter qd et ip̄e abibat multoties p̄fusus pudore. i. vere
cūdia. qm̄ nil aliud q̄ liber cōtinuit scolariū p̄dicabat. ex
inde notabile qdā circa hoc subiūgit qd ē qd p̄ certe
vti sp̄ iuētis nō ēt iuētēdis ē miserrimi igēti stultiusq; ē cō-
fidere oino oratiōib; .i. documētis magistrat? .i. magi.
s; tñ credēdū ē p̄io donec. i. quousq; videat qd sentiat. s.
mag. postea fingēdū ē illū. s. scolare. magis errasse. i. qd
errauerit in docēdo. Et h̄ id vt si forte discipul? q̄at. i. pos-
sit repire qd. i. aliqd qd obiciat p̄misse. i. tradite sedulita-
ti. i. doctrine. arif. nāq; s̄nta o; addiscētē credē quousq; me-
li? sciat. et. C. Notādū q̄uis librozū copia multū d̄stra-
bat vt refert Sene. epla secūda ad lucillū. Cū ip̄soz copia
solū honoret atq; nō istruat. Itē. n. finis ē faciēdi libros.
eccliaf. iz. q̄ q̄uis ita sint n̄ refert tñ q̄stol libroz qz h̄eat
si bōi sint atq; bōis institutis referti. qd qz solū veteres attē-
dētes admodū eos i libros thesaurizasse legim?. sic apud
egiptū bibliotecā vñā q̄dragita milia libroz volumia legi
m? habuisse. q̄ tñ oia ānis ab litio mūdi trāfactis: qnq; mi-
lia cētū trigita q̄ttuor. An vō r̄pi natiuitatē. 25. vniū igne
p̄lūpta sūt h̄ et eo tpe quo Virgi. orati?: salusti?: historic?
plotin?: possidoni? stoic? atq; alii viri mēoria digni ap̄d
romā claruerūt. Imitāda ē ergo i his maiorū exēpla q̄ nō
honoris cā libros sibi coemerāt s; instructiōis grā cōpara-
rūt. C. Nota q̄ternus vō a q̄ttuor. Codex. n. ē ex quattuor
carthaz foliis colligatus. quintern? ex quinq;. sexternus
ex sex triternus ex trib;. Itē iter estimo et extio. hoc iter est

Capitulum

nam estimare putare est estimare vo. i. tarare vt pciare etc.

Tertio vt quosdā beat quos secreta doceat librosq; legat: aliosq; rudimētis informet: vt sic intellecta sciat: sciatq; exprimere discat. 7 expōsiōe frequēti vsū cōparet: vsus magisterium propinat: alios nāq; docere ē pprie facultati indulgere

Tertio vt quosdā habeat. In hac pte Boe. ponit tertiu documētū magistrādū summe necessariū. Et diuidit i vus as ptes. nā p̄rio facit qd̄ dicit̄ est. sc̄do cām sui dicit̄ subiūgit ibi. Alios nāq; etc. Et dicit̄ tertio. i. necessariū ē magistrādū vt beat quosdā. i. scolares quos doceat secreta eiusq; libros legat atq; aliis documētis informet. vt sic sciat intellecta. i. firmiter radicādo qz p̄ 7: discat exprimere verbo scita supple quēadmodū i p̄rio documēto expōsitū ē. 7 sic p̄pet sibi vsū supple artis sue frequēti expōsiōe. q̄ vsus vt ēt supius cū de triplici recordatiōe dicit̄ ē pp̄inat. i. ministrat magisteriū. Et rōnē horū subiūgēs dicit. qm̄ docere alios ē indulgere. i. opaz dare pprie facultati. i. scie iur̄ il lud. Qui aliu docz scipz instruit. **N**otādū i lra p̄mittit gradatio q̄ color ē retorice. 7 fit cū de p̄cedenti voce suble. qns format q̄si p̄ gradū vocū vt i b metro. Quid leui? fumo flamē. qd̄ flamie v̄t? qd̄ v̄to mulier. qd̄ muliere nibil

Quarto ordinādū ē vt hos aliosq; sibi alliciat: vt cū oportunitas magistrādū affuerit: eoz itrise co gaudeat aspectu. Quid turpi? q̄ p̄rio lceptiōis tpe sol? destitui vt flau? q̄ ob sui generis ipiū gazeq; dñantis opulētiā cūctos sibi credidit subiugari. tpe v̄o p̄cursus elapso raro repit sodalē q̄ lege p̄ductiōis adhefit l3 iuit? mias oi genas regaliter addēdo Generositati tñ cōsentaneū ē h3 duplicē partitiōez affinitatis magistrantis saltez ad tempus fouere presentiam.

Quarto ordinādū ē. **H**ic boe. pōit q̄rtū documētū magistrādū necessariū. Et duo facit. nā p̄rio facit qd̄ dicit̄ ē. sc̄do exēplo dicta cōfirmat ibi. vt flau? etc. Et dicit q̄rto ordinādū. i. puidēdū ē ipi magistrādū vt alliciat. i. bonis suis morib? atq; bēuolētia attrahat nō p̄cio coemat vt flauus ipse fecerat. alliciat dico hos. supple de qb? in p̄rio documēto p̄dictū ē. 7 alios q̄ plimos. 7 hoc id vt cū oportunitas supple ipis magistrādū affuerit gaudeat eoz. i. p̄dictoz itrise aspectu. i. p̄ntia. qm̄ qd̄ ē turpi? q̄ destitui. i. derelinq; solus supple sine auditoz cōsortio p̄rio tpe inceptiōis supple honoris magistrālis. Et exēplū ponēs de flauo dicit. Relinqui inq; vti flauus ille scolaris qui tpe erordit. atq; noue lceptiōis sue credidit subiugari sibi cūctos ob ipiū. i. p̄tāre generis sui atq; opulētiā. i. habūdātiā dñantis gaze. i. thesauri: h3 qd̄ elapso tpe p̄cursus. i. disputatiōis magfoz atq; eramie raro repit sodalē. q̄ de re adhefit legi. i. norme cōductiōis q̄uis iuit? addēdo regaliter minas oi genas. i. diuū genaz. q. d. cum se flau? it le lceptiōis tpe totalr derelictū videret vt q̄si null? ipm̄ p̄fētia honoraz. qd̄ fec. quos nō p̄rio bēuolētia allererat tā dē p̄cio atq; minis sibi coemit. Et subdēs qd̄dā notādū iquit. tñ cōsentaneū. i. rōni cōsonū ē generositati. i. nobilitati p̄opter duplicē p̄titiōē affinitatis cōfouere p̄ntiā magistrātis saltē ad tps. **N**ota gaze lingua p̄faz dicit̄ diuitie vel thesaur?. Inde gazetiū gazariū repositoriū q̄re 7 qd̄dā ciuitas palestine gaza dicta est eo q̄ cābises p̄faz rer thesauros suos illic posuerit cum egyptiis bella intulisset.

Quinto vt quoz gratia coronādus est: in fano re illoz scolas sp̄ pipatetice obābulet. curialiterq; opponat. p̄teruientēsq; acriter remordeat. diligentiusq; pro tempore respondeat ne si muta fuerit voluntas. ignorantie imputetur cecitati

vel arrogantie temeritati.

Quinto vt quoz gra etc. In hac pte Boe. ponit quintū documētū nouiter magistrandis oportunū. Et duo facit. nā p̄rio facit qd̄ dicit̄ ē. sc̄do circa documētum ipm̄ notabile quoddā subiūgit ibi. nec l3 summa. **P**ria i duas. nā p̄rio documētū ipm̄ ponit. sc̄do p̄teruitatē circa documētū esse fugiendā ostēdit ibi. **A**dultos sigdē. Et dicit p̄rio quinto loco supple p̄spiciēdū est vt magistrādū ipse si honore in pro motiōe sua cōsequi desideret vt obābulet. i. circūambulet pipatetice. i. pipateticoz more scolas illoz magistroz quoz rī gratia coronādus. i. titulo magistrī insignitū est in honore. qz p̄ et. opponat. i. dubia mouēdo atq; rñsionib? replicādo curialr. i. curiose. atq; remordeat. i. arguat acriter p̄teruientes. i. p̄teruē rñdētes. atq; rñdeat p̄ tpe. i. cū tps respōdēdi ipsum tetigerit diligētius. 7 hoc ne si volūtas supple scolaris p̄mouēdi muta fuerit imputet̄ ignorantie cecitati. vel ascribat̄ temeritati arrogātie. i. superbie.

Notādū p̄hoz varias fuisse sectas. Alia qd̄ stoicoz q̄ rū p̄iceps zeno fuit 7 crisippus. vt ait A. gellius 7 recitat Aug. 9. de ciui. dei ca. 4. Et sc̄n. dicit ad elbiā q̄ a zenone incepit rigida stoicoz sapia. Alia fuit secta achademicoz ab achademica villa quoz p̄iceps erat **P**lato. hī de singulis dubitatē nil affirmabāt certū quoz opiniōē 7 Eraclit? v̄t p̄firmare. alia epicureoz fuit secta ab epicuro arbeniēse dicta q̄ voluptatē summū bonū posuit vt inquit. A. gelli? li. 14. **P**onit ēt duo bona. s. corp? sine dolore. 7 aiaz sine p̄turbatiōe referente sene. epla. 67. ad lucillū. q̄ si i voluptate carnis fundata ē reprobāda ē: si i voluptate mētis supportāda 7 ita posuisse epicūz seneca attestat i li. de constantia sapiētis. Est etiā alia p̄hoz secta q̄ pipateticoz ē q̄ Arist. cōdidit sic dicta a peri qd̄ est circū 7 patos calcās q̄ si circū calcās vel obābulās. h? n. secte p̄hī 7 hoz p̄cipue Ari. deābulādo disputabāt vel ēt de scola ad scolam ambulādo disputabāt 7 inquirebāt quid meli? sue sententię possent acquirere 7 adiūgere. 7 ad tale p̄positū lra loquit̄ cū inquit ad illoz scolas pipatetice obāmbulet etc.

Adultos siquidem ob rñsionis p̄teruitatē speculantiuz licet inuire vidimus precipicio frui. nō enim discentis interest probz affatibus 7 contumeliosis regentem incitare.

Adultos siquidē ob re. In hac pte Boe. monet p̄teruitatem atq; temeritatē in supiorib? summoze p̄cauendā fore. Et p̄rio facit hoc sc̄do cām subiūgit. ibi. **N**ō. n. etc. Et dicit nos boeti? vidim? multos speculantiū frui p̄cipitiō. i. cā dētia a gradu dignitatis magistrālis ob p̄teruitatē rñsionis. nō. n. interest discētis incitare. i. cōmouere regentē. i. magistz cōtumeliosis. qz pro 7 p̄briosis. i. opprobriuz ingerentib? affatib?. qm̄ sicuti de? atq; parēs sic quoq; magister in honore 7 reuerētia retinēd? est. qm̄ ipis nullū p̄ acceptis equiuales recōpēsari pōt. iurta illud Diis parētib? 7 magistris nullū reddi equalens. **N**otādū p̄teruitas pprie ē tā verbo q̄ facto crudelitas 7 terribilitas. In p̄teru? vicio notat? vñ **H**ecisim?. **I**mprobis ē aliq; v̄bis factisq; p̄teru?. Et dicit a pro vel proz 7 toruus sicuti ergo nō factis in magistrū ilurgere l3 vt i sc̄do capitulo de violentia est dicit̄. Sic neq; ēt in ipm̄ v̄bis p̄teruire qm̄ si ē dign? scia qui seie infurgit p̄ceptorū ibidē q̄re etc.

Nec licet summa familiaritate coniunctus fuerit ipius docētis secretis nisi iussus debet inbiare. iussus vero indite. **N**onne fontini p̄teruitatē zeno cratis scrutinia aperuit edocta publice p̄ri? insperit. seq; magistrari credidit si omnem zeno cratis abstulisset minervam. qua ablata zeno crates studere desit. ablatiq; Fontinus vti nelciens frenesi laborabat grandiori. proprio ergo discipulus labori confusus alieno nunquam inuidebit

uidebit honori.

Nec licet summa fami. **H**ic boe. p^o declaratum sup^o do cumētū qdā notabile subiungit dicens. scolaris ipse non d^o ibiare secretis hoc ē libris capse 7 cubiculo. l^o p^o q^ouis fuerit cōiūct^o supple magistro suo summa familiaritate 7 hoc nisi iussus. 7 si iussus tñ inuit^o. Et inducēs qndā fontinū zenocratis discipulū q magistri sui secreta pspiciēs ex his zenocratis totalē doctrinā adeptā arbitrabat^o dīc. **M**ōne. i. nūq^o pteruitas fontini scolaris apuit scrutinia .i. secreta monimētoꝝ suoz zenocratis illi^o mg^ori. atq^o in sperit p^o edocta p^oblice. f. i. scol. q^o p^o 7. credidit se mag^ori ex hac furtiua atq^o p^oterua inspectioe secretoz sui mg^ori 7 nedū inspectioe s^o tūc cū abstulisset supple furto oēm mīneruā. i. sapiam libris cōmissā zenocratis. qd^o 7 factū ē qm̄ oēs codices suos abstulit. qd^o vltra ablati singul^o zenocratis libris zenocrates ipse studere desit. supple libroz carētia. fōtin^o at nesciēs. i. nō valēs vti ablati. i. furto subtraetis libris zenocratis laborabat postea freni. i. rabie mētis grādiōzi q^o añ. Et ex his qdā nota dignū cōcludēs inqt ergo. i. p^o supradicta discipul^o q^oq^o fuerit p^oh^osus p^orio labore. f. studii nūq^o inuidebit honori alieno. **N**otādū put latina tradit auctoritas minerva dea est multaz iue^otrix artū sicuti lanificii oliue 7 fabrice. 7 iō eā nō icōgrue p^o sapia pōi libz. h^o et pallas dicta ē a pallone tracie isula vbi nutrita fuit. vel q^o pallatē gīgātē occidit. Itē scrutiniū ē qdā iteri^o d^o aliq^o scrutat^o re sic p^opha. Defecerūt scrutates scrutinio. 7c. Itē frenesis rabies ē. 7 d^o a fren qd^o ē furoris exagitatio a cerebro descendens vel ab impedimēto mentis frenesis dicit^o q^o greci frenas mētē dicunt 7c.

Cū aut dies summe promotionis affuerit: breuitemate cōpēdiōsoq^o affatu venerāda cōmendē socioz collectio: sicq^o ad honozis inicialis in cremēta itrepide procedēdū ē decēti ornatu festi uo apparatu si factas suppetat: cūctis vel ad libitū eiusdē saltē professiois splēdide procurato.

Cum aut dies sum. **H**oc ē sextū documētū circa mag^ostrādos attendēdū. Et docētur p^o eū p^opatorā dignitatis magistral^o. Et duo facit boe. i. hoc documēto nā p^orio documētū ponit. scdo cautela circa hoc subiungit. tertio exēplū a cautela susceptū subnectit. q^oto quoddā notabile circa oīa ipsa ponit scda ibi. Laute. tertia ibi. Striction^o q^ota ibi. O^o q^o felicitis. Et dīc p^orio. cū at dies sume p^omotio. nis supple ad gradū magistralē affuerit atq^o p^omoūēdas ipse iā i cathedra magisterii se p^omotōis cā recepit: tūc venerāda collectio. i. gregatio socioz suoz supple ipm̄ p^ostia sua honozatiū cōmendē. i. laudē ab ipso p^omoūēdo breuitemate. i. breui arēga. atq^o affatu. i. o^oone p^opēdiōsa atq^o p^ocedēdū. i. accedēdū ē itrepide 7 audacter ad icremēta lūial honozis supple magistri sic. f. ornatu. i. vestimēto decēti supple sue facultati. appatu. i. p^opatiōe p^ouuali. festi uo. i. celebri appatu iquā p^ocurato. i. p^opato splēdide. i. honozifice cūctis supple tā sue q^o alterius secte magistris 7 scolarib^o. 7 h^o si facultas suppetit. vel s^oaudi si nō sufficiat dūtarat ad libitū. i. voluntatē suā saltē magistris 7 scolarib^o vel solū magistris eiusdē sue p^ofessiois. i. secte. **N**otādū circa hoc q^o dīc breui sermōe collectio socioz laudari tūc. n. v^o laudam^o cū pauco sermone magnitudinē rei extollim^o qm̄ i multo sermone raro mēdaciū raroq^o adulatione deest. hic igit^o catho. **P**arce laudato. bñ p^oce qm̄ nulla tā excelsa virt^o ē q^o dulcedine glie si tāgaf. vt refert sen. 7 Quidi^o de tristib^o. deniq^o nō puas aio dat glia vires. 7 scda facit pectora laudis amor. **Q**ua ex re byeronym^o ad abinianū sic inqt. **M**ālī ducimur malo 7 adulatorib^o n^ost^o libeter fauem^o. Et q^o nos rīdeam^o idignos 7 calid^o ru bor ora p^ofundat. tñ ad laudē sui aia irīsec^o letatur. **I**nde claudian^o. gaudet. n. virtus testes sibi mūgere musas. car mē amat q^oq^o carmine digna gerit. **P**arce igit^o laudādū ē 7 laude i^oq^o suffulta laudātis dignitate. **L**audati merito

atq^o rei q^o laudat^o magnitudine. **Q**d si ista nō affuerit nō laus s^o adulatio fore manifestū est. Item stema quid sit in superiorib^o caplis iam monstratū est. quare ibi videas.

Caute tñ cōsiderandū est cautiusq^o inuestigandū ante magisterii elatōz: vt primi āni decursu p^opria possit sustētari si opus fuerit facultate. **T**urpe est enim ob reuerentiam tanti nois prima frōte mēdicare: vt strictionis qui oib^o ad magisteriū p^otinētibus venerabil^o executus: luce cepit tertia mēdicare tātiq^o ausus mox eū penituit. quid mirū: quasi instantaneus delusus abcessit tanti honozis fastigia nūq^o decetero cōfessus. **O** q^o felicitis exitus veneranda est cōmendatio.

Caute tñ cōsiderā. 7c. **H**ec ps a multis cautela circa p^ocedens documētū assignari solet. meo tñ videre p^oueniētius septimū assignaret documētū. **S**3 quid de hoc fuerit solertie cuiuslibet recōmitto. hoc tñ dicēdū ē cū cautela sup^orioris documēti fuerit: l^o h^o 3. **C**aute tñ. **S**i vō documētū l^o h^o 3. **C**aute etiā. **E**t h^o 3 primā l^o h^o 3 dicit. cōsiderādū tñ est caute. i. sapiēter. subaudi in his 7 circa ea q^o i sup^oiori documēto edocta sūt. cautiusq^o inuestigādū est añ elatōz. i. p^o motōz magisterii vt d^o cursu. i. curriculo primi āni. subaudi gradū magistralē p^orie seq^ontis. nouellus ipse magister possit sustētari facultate p^opria si op^o fuerit. n. p^o q^o turpe mēdicare. i. egere p^oria frōte. i. icōtinētū ob. i. p^o reuerentiā tāti nominis. f. magisterii. q. v. turpe nimis ē q^o scolaris p^omoūēd^o in adeptioe magistral^o dignitatis tāta expēdat q^o q^o cito gradū adept^o fuerit mēdicare cogaf. **E**t exēplū subdēs de qdā strictionio q^o expletis 7 executis venerabil^o splēdide et honozifice oib^o ad magisteriū p^otinētib^o in cepit mēdicare. i. egē tertia luce. i. tertia die p^orie seq^onti. q^o p^o 7. penituit eū ipsonale ē. mor. i. statū tāti ausus. i. tāte audacie q^o s^o vires facultatis aggrediebaf^o dignitatē magistralē. qd^o mirū. i. q^ore eū nō penituisset. **I**psē. u. strictionis delusus. i. derisus recessu q^osi istātane^o. i. incontinētū. q^o p^o 7. nūq^o cōfessus ē decetero festigia. i. sūmitates tāti honozis. **E**t tñ notādū qdā ponēs exclamat vicēf. **O** q^o .i. quātū ē venerāda. i. reuerēda p^omēdatio felicitis erit^o. i. felicitis finis ipse. n. ē in quē oīa ordināda sunt. si ergo finis bon^o est totū laudabile phas ē. q^o de re nō inepte dictū est **E**xitus acta probat. **E**t item finis corodat. 7 insuper a fine omnia denominari.

Capitulum sextum.
Repeditis his q^o ad scholarū eruditioem digesta sunt dilucidandi moderatione obseruata: nec angariare lectorē sermo nis breuitate curam^os: nec dilatioe cōfundere: nūq^o lucidiori stilo lenioziq^o stemate pusi: qm̄ nō solū discretis verū etiam rudibus enigmatis serie postposita cōmendaf. nunc ad magistrorū venerabilem properandū est maiestatem.

Capitulum sextum 7 vltimum.
Repeditis q^o ad scholarū eru. 7c. **H**oc ē cap^ol^o 3 ser tū 7 vltimū h^o totalis tractat^o q^o de scholarū disciplina ē. in quo p^o ea q^o i sup^oiorib^o caplis edocuit **E**t signāter p^o q^o i p^orie p^ocedētū caplo d^otermiauit de qbusdā documētis ad dignitatē magistralē tū faciētib^o cū quoq^o necessario req^ostis. **N**ūc p^onter i h^o vltio caplo p^oicipaliter de dignitate ipsa magistrali 7 q^o ipm̄ circūstāt et cōcomittāt p^oseq^o. **E**t diuidit hoc totū capitulū i tres ptes p^oicipales fin tres magistroꝝ maneries. **I**n p^oria pte nēpe d^oterminat de p^oria magistroꝝ spē et de his q^o ipsos regulant et nō solū eos primos sed et alios cuiuscunq^o maneries existant. **I**n secunda de secunda ibi.

Capitulum

Extrema presentis voluminis. In tertia de tertia ibi. Cui ob
dulcoris etc. *Prima pars adhuc diuiditur in duas partes. nam pri-
mo continuatur dicta dicenda. secundo de statu norma atque regu-
la magistratuum determinat ibi. Ad magistrorum talia etc. Item prius
ponit intentionem suam respectu precedentium. secundo respectu sequen-
tium ibi. Nam ad prius facit quod dictum est. Secundo modum preceden-
di obseruandum ostendit ibi. Nam arguere tertio ratione sui prece-
sus subiungit ibi. Quia non solum. Dicit ergo prius expeditis illi
quod se digesta. id est diuisis in superioribus tradita. ad eruditio-
nes. id est formatio-
nes scholarium. et hoc obseruata moderatio. id est mo-
destia dilucidandi. id est determinandi. et quod nos hoc. non curam
angariare. id est. et strigere lectio-
nes breuitate super nostre edi-
tionis nec est perfundere dilatio. id est pluritudine. non quod pusi le-
uio-
ri stilo. id est. ma-
trix atque lucidiori scemate. id est. uerborum ornatu. et
hoc quod nulli subaudi tori nostri tractat. comendat. id est. tradit
non solum discretis. id est. eruditis uerum per se et rudibus. id est. indoctis et
postposita. id est. derelicta serie enigmatis. id est. obscuritatis:*

Quia autem ita sunt per gradum. id est. accelerandum est nunc. sicut hic in loco
ad venerabile maiestatem magistrorum subaudi determinando de
statu eorum atque norma ipsos tam erga se quam erga alios regula-
te. Item enigma enigmatis hinc est figuratiu-
um vel obscura lo-
cutio siue similitudo vel quod occulta vel obscura quod difficile in-
telligitur nisi apertum. ut illud iudicium. De comedenti erunt cibum et
forti egressa est dulcedo significans ex ore leonis fauorem esse exitum
Magistrorum autem talis habet diuisio. Tatorum qui
da duabus urbibus ceteris fulgentioribus. id est. rome
et athenis comorantur ulterius nulli precedentes: nisi
quod fortuna succedit eis ut alii uenerunt. Alii per di-
ctorum obmittentes fastigia locorum oppidorum adiacen-
tium quod erunt emolumenta Tu per nouerca discipline ege-
statem tu per natalis patrie dulcoris renitentem.

Magistrorum autem talis haec. In hac parte hoc. postquam se superioribus
continuauit. nunc intentionem persequitur. Et duo facit. nam prius
modo quaedam magistrorum diuisio-
nes permittit. secundo normam atque
ipsos regulare modum demonstrat ibi. Talem namque. *Prima* in
duas. nam prius primam distinctionem magistrorum permittit. secundo
secundam subiungit ibi. Talem istorum quod etc. Et dicit prius quod diuisio
magistrorum habet talis. supple ut sequitur. nam quaedam magistrorum mo-
rantur duabus urbibus excellentioribus. id est. clarioribus ceteris scilicet
rome et athenis nunquam precedentes ulterius nisi forte in quibus
fortuna succedit. id est. arripit ut eleuentur alii. id est. ad altiora. ut
sicut. nulli precedentes ulterius. habet urbibus his. et hoc in quibus
id est. quod fortuna succedit eis ut alii eleuentur. Et uult dice-
re quod quaedam magistrorum sunt qui solum in urbe romana atque athe-
nensi moram suam habent. Alii autem magistri sunt qui obmittentes fasti-
gia. id est. summities predictarum urbium. s. rome et athenarum. quod erunt
emolumenta. id est. lucra oppidorum. id est. castrorum et villarum: ut sic op-
pidum largo sumat uocabulo. oppidorum in quibus adiacentium. s. per
dictis urbibus duabus subaudi vel de lege vel de parte distan-
tium. Et dico quod erunt tu. id est. prius per egestatem supple remedia-
dam. egestatem dico nouerca. id est. disciplina. nam ut septem dicitur est
nam non est sufficiens a seipsa speculari sine rebus exterioribus tu-
entia. id est. secundo quod erunt emolumenta aliorum oppidorum per dulcoris
renitentem natalis patrie. id est. patrie soli. Uult dicere quod per eos
magistros qui urbibus rome atque athenis comorantur sunt alii
magistri qui in oppidis et hoc quaedam in oppidis natalis soli.
quidam uero in oppidis prorsus extraneis. Et de his omnibus
suo ordine atque loco tractabit in sequenti. *Notandum* sicut
plurime partium fuerit lecte. sic et plurima studiorum receptacu-
la. Comemorando ergo historicorum suam celebratiora doctri-
narum conciliabula athenarum studia ceteris preclarissima erite-
runt. quod et ipse hieronimus comendans inquit. Studio athenas
apertissimas fore. prius enim leges studium id tradidit aliisque ci-
uitatibus iura transmissit: eo uiguerunt pene omnia per hunc lumi-
na quem admodum tam longe fama extitit diuulgatum. *Prima* athena-
narum studium romanum floruit italicis partibus constipatum. id est. quod
Iulius cesar uiguit. id est. de uita cesaris ibi. Carthago floruit ut ait
solinus. id est. ibi. Uirgilius. tullius. seneca atque reliqua multi plurimi u-

luerunt. Et hec duo studia ista comendat. Est et alius parisie.
se studium in superioribus satis collaudatum. habet autem etas moder-
nior innumeratas pene doctrinarum uel scolae quas si laudem aut
uitupem nescio. cum uirtus ostendit in patenti atque extraneo non in-
digeat condonatori. Item emolumentum habet proprie molendini lu-
crum sit: ponit tamen per quolibet lucro uel comoditate. Sic ma-
lachie tertio. Et quod emolumentum quod custodimur precepta eius.

Talium istorum quod aliorum quaedam ratione pulchre denomina-
tionis imperium assumunt ut honorificentur. Alii ratione
intelligentie ignorantia eorum ne confundantur. Ter-
tu subtilius speculantes propter utriusque partis icre-
mentum magistralia contrahunt paludamenta.

Talium istorum quod aliorum. Hic ponit aliam magistrorum distinctionem
dicens. Magistrorum eadem in ciuitatibus prefatis atque oppidis
circumiacentibus hincantur. quidam magistri sunt qui assumunt ipsum
id est gradum atque titulum magistralem ratione pulchre denotatio-
nis. id est. fame. ut. s. ab hominibus honorentur. Et hi sunt qui solum
gloriam uolunt. Alii autem supple gradum assumunt supple ma-
gistralem ratione. id est. ob causam intelligentie et hoc id ne confundantur
ignorantia. Tertii uero sunt qui speculantes subtilius quam su-
periores habent paludamenta. id est. honorem qui proprie in his ue-
stimetis consistit. magistralia. id est. magistrorum ostentia. Uult dice-
re tertium sunt qui magistralem dignitatem assumunt propter incre-
menta utriusque partis supradicte. s. tam per apparere atque ut ho-
nora celebrentur quam et per intelligentiam. *Notandum* quod uis scire
bonum sit atque per ceteris delectabile cum scia ipsa cuncta comple-
ctatur atque nihil ignorare permittat. scire tamen ipsum non omnino lau-
dabile est quod ob fame gloriam dicitur copatur. habet enim pulchre
sit digno ostendere et dicere hic est. Iuxta per hanc finem. s. in
tamen scire est. Illud ergo scire eligendum est quod uita uirtuosorum comi-
tatur non glorie cupiditate. Est igitur ex his magistrorum generibus
solum illud laudale quod ob ignorantie nebulam de pellendam
scientie suscipit incrementa. Item paludamentum uelut regum ge-
neris est quod uidebant ad ostendendum bellum proximo futurum. Et de
a palam quod uidebant palam bellum ostendebat. Est quod uelut
magistratum quo magistrandi induuntur ad futurorum hono-
rum titulum ostendendum.

Talium namque quicumque uenustatis assumpte debi-
tiorum officii uelut emolumenta persequitur: in uersa
morum honestate omnia ut polleat perclarus. ut sit utique in
sermone uerax: in iudicio iustus: in consilio prudens
et in commisso fidelis constant in uultu. pius in affatu
uirtutibus insignitus: bonitateque laudabilis eri-
stat. si quod uero contrarium acciderit: humane fragilitatis
appetitu accidere solet. *Conuersatio* etiam sit bo-
nus. Nulla siquidem res est magis perniciosa disci-
pulo uita magistrum contumeliosa. infusa enim ui-
dentur sepius confundi ex fetido uase quia fe-
tidum uas aquas infusas corrumpit.

Talium namque quicumque uelut. In hac parte hoc. per superioribus magi-
strom bipartita diuisione. nunc de quorundam norma atque mo-
do ipsos regulare tam in se quam quo ad alios subiungit. Et di-
uidit hec pars in duas partes. nam prius ponit hoc. precepta quaedam
magistrorum regulantia absolute et quod ad se. secundo per partem quod
ad alios. s. da ibi. s. at. *Prima* adhuc in duas. nam prius facit quod
dictum est. secundo causam sui dicti subiungit ibi. *Nulla* siquidem. *Prima*
adhuc in duas. nam prius facit id quod dictum est. secundo ponit
quandam excusationem predicta precepta excusantem. ibi. Si quod uero etc.
Et prius ponens documenta statum magistrum regulantia dicit quod
magister quicumque ipse fuerit si uelit prosequi emolumenta assu-
pte uenustatis. id est. honoris magistralis. quod pro et debiti offi-
cii omnia. oportunitate est ut poleat. id est. respiciat clarum in uisuer-
sa morum honestate. ut. s. sit in sermone uerax. id est. in iudicio iu-
stus etc. *Nota* plana est. Et si quid dicitur accidat subaudi superioribus
hoc

hoc solet accidere appetitu humane fragilitatis. i. ipsa sen-
sualitate ipsa. n. debilis e' et ad malum pna. Et q' debilis id
ipsam debilitas mox plerumq' psequit. debilitate. n. pple-
tionis vt medicis visus e' sepi' mox seq' debilitas. C' No
tadu licet mag' oia illa in se heat q' forma docendi p'inet
vti sunt docedi p'sideratio. ex'ploz p'formitas et rursu elo-
quentia copiosa. hec tñ minime sufficiunt nisi ea q' vbo docz
ope instruat. hec. n. optima sapie via e' opa sanis p'forma-
re doctrinis. C' In Prosper. li. epigramatu. No satis e' do-
mini p'cepta euoluere lingua. Is meminit legis q' memor
e' opis. Turpe. n. e' vt iqt Lactantius li. de falsa sapia. ad
pbiaz p'gere et pbie opa no agere. talis. n. vita no vera sed
palliatu e'. Opa at pbie mores se atqz diuinitatis instituta. i.
qbus magiat' sic polleat vt discipulis nedu ex'plo sic h' et
decozi. R' at oliuz boz h' p'nter anera e' cu' d'z. qm' n'la ref
e' discipulo magis p'niciosa. i. d'anoza q' contumeliosa vi-
ta mag' n. p' q' nos Bo. vidim' ifusa et fetido. i. p'tami
nato vale p'fundi. i. corru'p' septissime. qm' fetidu' vas aq's
corru'p'it. q. d. sicuti aq' corru'p'it vase fetido sic scia docto-
re cotumelioso p'p'o quo notadu q' plurimi hodierni te-
poris s'nt sapietu' q' lz doctrinis sanis int'eda: vita tñ bruta
le' ducit sicuti tagit Aristoteles. i. ethicoz. q' certe odio ad
modu' h'ndi se. ex'plo p'p'aculi q' oestales tato fastidio re-
nuit vt nec vbo neqz sc'o eis coicare dignu' estimauit. put-
ponunt. A. gellius atqz Meli'adus in cronis de quibus.
Lactantius in lib. de falsa sapia sic iqt. Quid' h' obt'etu
pbie vitia sua celates vt sunt sopbiste. domi faciunt ea q' i
scholis arguunt. sicqz docent tñ nec faciunt. ipsiqz p'ceptis
suis pondus detrahunt. h' tñ genus turpissimum est. teste
Seneca ad lucillu' epla. 24. Turpe. n. inq' e' aliud loqui
et aliud sentire. Et ite' epla. 44. h' turpissimum est qd' nob
obici solet vba nos pbie non opera tractare. Inde Latho
Turpe est doctoz cum culpa redarguit ipm. Lu' ergo vita
cuiusq' despici' eius quoqz necesse e' vt doctrina despicia-
tur vt vult Gregorius in omel. 6. li. 2. Discat sermonib'
his viri prudentes docendi formā. suosqz discipulos stu-
diosos fieri suadeant no solu' libros euoluendo s' et mores
cōponendo. Itz pernicies in or' est vel interitus. Inde p-
niciosus. a. um. damnosum letiferum etc.

Hec aut ad aie docētis iformationē digesta sūt
nūc de ceteris primariis nō dico de prio primis
sed de secundo primis differēdum est.

Hec at ad aie docētis. In hac pte boe. postqz posuit do-
cūta regulātia mag'os quo ad seipz. nūc vo fac' h' idē
quo ad alios. Et diuidit' hec ps i duas ptes. nā prio pōit
normā mag'os regulāte quo ad discipulos. scdo quo ad
alios a discipul. ibi. Lu' at ob festiui t'pis etc. p'p'ia i duas
nā prio fac' h' quo ad morū obseruātia. scdo quo ad s'bdito-
rū iformatōez. ibi. Lu' at bōe i q'liudis. p'p'ia. adhuc i duas
nā prio se dicitis di' d'isqz p'nuat. scdo itē p'legē. ibi. Te-
nēt quoqz doctoz etc. Et prio pōit itē d'ez suā respectu p'ce-
dētū. scdo respē se q'ntū. ibi. Nūc de ceteris. Et prio d'it
cit. oia h' subaudi q' dca sūt: sūt digesta. i. declarata et tradit
ta ad iformatōez aie docētis subaudi quo ad morū suoz
bonestātē absolutē et in se. nūc at e' differēdū de ceteris pri-
mariis. i. documētis supple ipm regulantibus. nō tñ dico
de prio primis q' d' istis iā d'ctū e'. s' de scdo primis. Sūt
nēpe vltia respectu p'cedētū et pria respectu sequētū. q're et
secudario pria dicit'. Itz differo. i. diuersis modis apio.

Tenetur quoqz doctoz eruditus esse: mansuet'
rigidus atiq' nō ānis: nō negligēs: nec arrogās.

Tenetur quoqz doctoz. In hac pte p'legē Boe. de do-
cumentis regulantibus ipm magistrum p' cōparatōez ad
scholares. Et duo facit. nā prio facit h' i generali. scdo in
speciali de quolibz ibi. Sit inquā eruditus. Et dicit prio
q' doctoz tenetur esse eruditus mansuetus etc. put hec oia
in processu declaranda sunt. quare sequitur.

Sit inquā eruditus: prius enim oportet vt di-

scat q' doceat. Triui siquidem p'parationem do-
ctrine nouimus assitricem. Valde vō absurdūz
est: et iniquum vt imperiti peritis: nouelli antiqs
rudelqz preferantur emeritis.

Sit iqz erudit'. pri'. n. In hac pte ea q' p'miserat in gnali
nūc in spāli p'legē. Et diuidit' i tot q't i gnalitate p'miserat
ptes. Et ponēs p' primū documētū dicit. ego Boe. i. qz. i.
dicit q' mag' ipse sit eruditus. i. doctus. Et rōnez ānectēs
dicit eni p' q' o'z. i. oportunitas est q' mag' ipse pri' discat
ānqz discipulos suos doceat. Et sciam triuiales circa hāc
eruditionē marie p'ualere insinuās cam recōmēdando dicit
siqdē nos nouim' p'paratōez. i. acq'ntionem doctrie triui
fore valde aptā assitricē sup. in his. Et qdā ānectēs no-
tandū dicit. valde. n. absurdū est et iniquū q' ipm. i. idocti
preferant' p'itis. i. doctis. nouelli supple in scientiis antiqs
sup. p'ferant'. atqz rudel. i. ibecilles emeritis. C' Notadu
q' ascendēs ad gradū mag'alez o'z q' sciētis s'buia' alias
caueat ne sibi dicat illud ad romāos. ii. Qui alios docet
teipsum nō doceas. id sapie. is. d'f. Anqz loquaris. f. docē-
do disce. f. audiedo. et iacobi tertio. nolite plures mag' fieri
ri. in h' et canones satis. p'corda' vidēt. 59. dist. ordiarios
et. 61. di. Adilez. et. 16. q. 1. Si qs clericatus. et ex de electōe
cū enim. Itē eruditus. i. instructus q'si ex ruditate positus

Mansuetus. Quomā qnqz discipulorum ela-
tionē pati oportunū est: ergo māsuētudine vtēduz
ē. Magister frāco in imāsuētudine p'deat i ex-
plum: q' ob discipuloz suoz nobilitate sua vtētū
irrefrenabilem arrogantia laqueo se supedit. sa-
pientius aut egit: si mansuetudine vsus fuisset.

Mansuet' qm' discipu. Hic ponit h'm documētū de mā-
suetudie magistrōz. Et duo facit. nā prio documētū pōit
scdo ex'plo ipm corroboret. ibi. Magister frāco. et dicit q'
magister et aliq' mō māsuēt' eē v'z scolarib'. Et rōem aiti
gnās dicit. qm' qnqz oportunū est pati elatōez discipuloz
p'ns et est mansuetudine vtēdū. C' n. illa e' q' irascibili-
tates reprimit et moderat iras: q're et multoz maloz forma
refrenat. q' certe si vsus magister frāco fuisset cui' ex'pluz
mediate subiūgit. n' laqo collū strāgulasset. hic. n. cū vidit
set arrogātia. i. supbia discipuloz vtētū sua nobilitate. ar-
rogātia dico: nō refrenabile. i. corrigibile laqo se suspedit
qui tñ sapiētius egisset si māsuētudine hac v'ute vsus fuisset

Rigidus. In scolarium enim amplexu rigore
frui cōmodissimum est ut sic errantibus vindictā
imponat: sopbistarū lites dissoluat: oblatrātes
remordeat obloquentes reprimat: p'teruiētes
castiget: totaqz determinatōez dialecticam faciat:

Rigid' in sco. Hoc e' tertiu' documētū de magistrōz ri-
gidityte erga subditos. Et dicit q' magister et v'z esse rigi-
dus. i. durus et valid'. Et d' a rigeo riges. qm' frui. i. vti
rigore. i. rigidityte in āplexu scolarium cōmodissimū e' ut sic
errantib'. i. delictantib' ipōat vindictā. atqz dissoluat lite so-
pbitaz. i. disputatiū. atqz remordeat. i. puniat oblatran-
tes. i. cōtinue cōtra ceteros ritātes et a cāib' sumptū e'. s'nt
et p'riat obloquentes. i. ipos diffamātes. atqz castiget v'ga re-
ctitudis p'teruiētes. i. p'teruiū qd attētātel. et sic faciat totā
determinatōez. i. illā o'z q' iter scolare tā ex pte mox qz
etiā doctriaz faciēda e'. faciat dialecticā. i. ad v'raqz arguē-
do p'te ut. i. plene discutiat hinc iñ. posteaqz determinet et fa-
ciat quēadmodū p'missū e'. C' Nota magistrū fore rigidūz
hoc eo mō intelligēdū est quo canones intelligūt. sit inqz
rigid' ita tñ vt nō assit se uicia. f. nimis corrigēdo h' e' ver-
berādo aspe. i. talis nēpe rigiditytas culpe ipatāda e'. Lenis
nēpe castigatō solū magistris p'missa e' extra de homici. c.
ad audietia. et. 24. q. 6. c. prio. et hic e' q' si leui p'cu'ssioe sco-
laris moriat' magister nō teneret vt vult vincēt'. et h' si fa-

Capitulum

mus & puer & robustus. secus autem si tener. qz iam non e
levis percussio. ff. ad. l. acq. l. qua actio. §. si quis. hoc
etiam notatur in decre. cum in magistrum. extra. de elec.
Antiquus vo non annis sed perpetua scia. si vo
vtrumqz affuerit sanior conditio erit.

Sit antiquus non annis. Hoc e qrtuz documentu qd e
de magistroru lōga experientia & ppetuali sciētia. Et dicit
magister etiam sit antiquus. i. experientia suffultus. & hoc
bene inuens dicit. antiquus qdem nō ānis sed ppetuali scia
. i. scia firmiter in eo radicata. sed tñ si vtrūqz fuerit. i. ātig
tas cū scia pditio sua erit sanior. **Notādū** p b qz dicit an
tiquū fore magistz vult ipm longa experientia in doctrinis
atqz docendi forma fore exercitatu. In doctrinis vti i prio
documentō edoctū ē. In docēdi at formayt. i. doceat recte
& artificialiter vnūquēqz fm suā capacitātē & hz cuiuslibz
artis exigentiam. Et hāc docendi formā optie tāgit pala
dius lib. i. de agricultura cū inqt. Pars pria prudētie est
vt pñderes psonā eius cui pcepturus es. Nā stultū est ru
sticos pñtissimoz viroz alloq stilo. hec ille. vt g qd bñ do
ceat expedit. vt modū audientivtilē exgrat eiusqz capacita
tem etatem & sensum pternat. nec instruere incipiat. artes
sz prius mutuat ptes. & hinc sumptū est vulgare illud. Ar
tes post partes veteres didicere magistri.

Nō negligēs Qm sic in vnoquoqz ope mater
inuenit constantia: ita vniuerse doctrine & disci
pline nouerca e negligentia. **Opportunius** enī eēt
mechāice dseruif arti q negligētie iugo onerari.

Non negligēs. Hoc e qntū documentoz qd est de ma
gistroz pfeuerantia. Et dicit. Magi nullo mō negligens
eritat sed pfeuerat. qm sicut in vnoquoqz ope inuenit cō
stantia & diligētia veluti mater. ita et p hriū vniuerse do
ctrine & discipline nouerca est. i. inimica negligentia: q fit
vt deseruire mechāice scie est oportuni? qz onerari iugo
negligētie. **Notādū** vir piger indign? bōis ē. & iste q
solicitudinē n hz nullo meref bñficio dotari. ad b. n. nat?
est hō ut laborat corpore p victu: mēte p vtrūqz atqz nō
solum sibiipsi sz vt Plato ait ad Architā pñe atqz amicis
p dicitia enī mltos facit desides eo qcepta salubria cō
tinuare formidāt. Et hī solū molles sunt vt vult Aristo.
ipse qrtō ethicoz vbi dicit. Ad sollicitē est fugere laboriosa
hec at ipsis magis summe cauenda est. atqz et pfeueran
tia eq aīo firmit amplexāda. qz amplexanda. atqz et retē
ta honores vntel scie diuitie solēt adipisci. Tardis. n. mē
tibus non facile vtus cōmittitur teste Tullio lib. 4. tuseu
lanay qdnum. Et Virgilius in bucolicis. Tarde venere
bubulci. Omnis nempē tard? brauiō caret.

Non sit arrogans Qm viuar pauperuz scintil
lula extinguit magi antis arrogantia voluntasqz
discēdi diuitib? sequestrat: qm arrogātis magi
sedulitas nūqz fideliter hoīem instruit.

Non sit arrogās. Hoc est documentū sextū q suadet arro
gantia fore vitanda magis. Et duo facit. So. circa b do
cumentū. nā primo ostendit arrogantia sūmope vitādā fore
scdo demonstrat q sunt hī magi q arrogantia psonēt hī
hī sunt & dicit q magister nullo mō arrogans eritat. qm
arrogantia nullū penit? erga discipulos bonū opata ē: & h
ostendit tam circa paupes qz diuites. Et dicit qm viuar sci
tillula. i. amor sciēdi paupis extinguit arrogantia magi
strat? & hoc q ad paupes dcm est. qz p. & voluntas discē
di seqstrat. i. sepat a diuitib? (vandi ipa arrogantia. qm se
dulitas. i. diligētia arrogantis magi nūqz instruit hoīes
fidelit. Itē arrogans supb? iactator elat? & istat? idē. dis
fert tñ arrogantia a supbia. nā supbia ināis ē glia de eo qd
qs hz. sz arrogantia de eo qd hz & cū qs credit ea scire q
nescit vel hēc q n hz. sepe tñ apd auctores h duo pñdūt.

Hi sūt q id qd sciūt hamilit docere ptemnūt.

& que rōne sapiūt recte mōstrare nequnt: qm in
fastigio positi mentes merētiū despiciunt: nec in
datorem scie cām referunt. sed ppriaz i se respi
ciunt excellentiam. **Hi** et sunt q fimbrias dila
tant: pbylateria magnificāt: i publicis spectacu
lis eminētiōra sedilia qrun: & ab oibus rabi noie
vocari & salutari desiderāt. Tales sūdē oīuz bo
noz collectō iure sedulitatis ablato a se relegabit

Hi sūt q id qd sciūt humiliter docere ptemnūt. In hac p
te ostendit q sunt magistri. b vicio arrogātie notati. Et duo
facit fm duas maneries arrogātie qz vna in docendo est
scda in ornatu. scda ibi. **Hi** et sūt. & dicit hī supple magi
arrogantes sunt q ptemnunt docere hūilit ea q sciūt & nolūt
mōstrare recte ea q sapiūt. qm positi in fastigio. i. supbia
& fastu despiciūt mētes merētiū. i. desiderātū doctrinā
fastidiendo. i. qñ fastidiū eis ingerāt. hī et arrogātes nec
referunt cām sue scie in delatorē scie. i. deū gliosum a q oē
vātū optimū & oē donū pfectū. Joā. i. hīc. n. affluent oīa
tribuit & si ipropat. tribuitqz pl? qz rogat. In hūc vico nō
referūt cām sue scie sed respiciūt ppriā excellētiā in se solū
estimātes ea q sciūt ppriā scire excellentia. Et inde scdos
arrogantes plegē dicēs. **Hi** et sup. arrogātes sunt q dī
latant. i. extendūt fimbrias. i. vestimētoz. appetunt. n. cū
quotidie epulari splendide atqz indui purpura & bisso vt
eis dicat ecce rabi. vel sic. dilatāt. i. rotundo ore manife
stāt & declarant fimbrias. i. scias suas & magnificāt pbyla
teria sua. i. vanas suas arrogātias. Sūt. n. pbylateria. p
prie breuicella in qb? quondā scribebat lex & seruabat qz
deserebāt añ frontē vel pectus vt sic ipsi viderētur religio
sed h non fiebat nisi cā iactātie: & ad hōmōi similitudinē loqē
i lra & sunt vba sumpta Adathei. z. Dilatant. n. pbyla
teria sua & magnificant fimbrias. **Hi** et sunt q qrit sedilia
i. recubūt eminentiōra. i. pria i publicis spectaculis atqz
desiderāt salnari. i. salutādo vocari noie rabi. i. magi. &
subdit oīs collectio. i. cetus hoz scholarū relegabit. i. se
pabit tales. i. arrogantes a se & b ablato. i. remoto iure se
dulitatis & scie. **Notādū** q arrogātes hī de qb? lra scōat
ypocritay qñ pelle supuestiūt q salutatiōes appetūt in fo
ro atqz prios recubūt i puinio: laudes amat iactātiasqz fa
ciliter pducūt. adulari gliāt. a qlibz reuereri expectāt. qz
qd agūt arbitrāt bonū: corrigi nolūt. Arbitrāt. n. pprio
sensu se regere posse. **Rurūsqz** eoz tāta ē temeritas vt oīa
psumāt nihilqz difficile arbitrāt. hoz certe inutilis labor
est. diligētia frivola: fructū nō capiūt ex opib? suis sz po
tius detrimentū. vñ. Ouidius methamorpho. i. lib. Et
obest sua glia multis. iō mathe? in thobia. **Nō** crede titu
lis fame te pfule credeqz menti. & Adartialis coqu? **Hūc**
volo laudari q sine morte pt. itē fimbria i supiorib? caplis
expōsitū ē Itē relegare. i. remittere. Itē ē in exiliū dānare
vel pcul legare & pducit le. vñ in thobia. nate cauenda ca
ne lectare lectāda. relega cria. val mētis purificat stude rē

Cū at bōe i qntū tyro legēdi cā scholas itra
uerit. rigore itrisec? assūpto pñderandū ē vt auro
re tpe ptiuo submissa voce icipiat ore rotūdo me
diocrit ascendendo. nisi magna vrgeat necessitas
expectando.

Cū at bōe i qntū. In hac pte ipse Boe. postqz posuit
pcepta magis regulātia tā q ad se qz q ad alios & b q ad
moz atqz norme hōctatē. hīc fac h idē q ad doctrine admī
stratiōes. & diuidit hec ps i duas ptes hz q duplex est vo
cerine administratio. ē. n. vna p modū lectiōis atqz declara
tiōis. Alia vo p modū argumētariōis. In pria ergo pte de
terminat de norma magis regulanti circa scholarū ifor
matōes q in lectura pñstūt: scdo fac h idē circa cā iforma
tiōes q i disputatiōe radicat. scda ibi. Si cā differēdi rē.
Prima adhuc i duas. nā prio fac qd dcm ē. scdo cāz vi
cti subiungit

eti s'biungit ibi. **Q**m si mag'at' rē. Et dicit p'ro cū tiro. i. novellus mag' bōe inq'sitōis. i. doctrine r' scie intraverit scholas cā legēdi p'siderādū ē. sup. ab ipō magistro vt assū pro rigore irinsec' sup. quēadmodū p'dcū est cū dicebat supra i codē caplo sit rigid'. B g' rigore assūpto tpe auro re. i. matutio incipiat sup. lectionē p'rinuo s'bmiffa voce. i. voce bassa ascendēdo tñ mediocrit'. ore rotūdo. i. plēo r' b' expectando neminē nisi maria necitas vrgeat. i. icumbat

Motādū ē circa b' documētū Boetii sūmope p'siderandū est ne an' ipaz inceptiōē h'mōi diuini dimittat' iplozatio auxiliū q' solus de' est q' diuinitat' sue sapientie influit i alas sapientū. Et tribuit studētib' g'ram cognoscēdi cui nihil ē difficile r' sine q' nihil possibile ē. possideri vt in ipō p'logo de regimine p'cipū dī. Et oē datū optimū r' oē donū p'fectū desursum est a patre luminū descendens vt inq't scriptura. r' Augusti. Nemo tā erudit' nemo tā doct' q' supra illustratōe nō idigeat. Et Grego. Nisi intus sit q' doceat l'vanū lingua doctoris laborat. id' p'ba volens oñdere. i. in q' vera existat b'itudo apud Boetii li. 3. p'la. 9. de cōsola tōe diuinū monet luocare auxiliū q' certe p'termissio nullū rite sūdat' exordii. qd' obseruantes maiores nostri sp' i ag grediendū arduū diuinū iplozarunt auxiliū. sic p' Plato i cepturus geniturā sensib' mūdi inq't vez mī Socrate. nā cū oibus mos sit r' q' si q'dā religio rē. p'cari auxiliū diuini tatē rē. sit g' meis p'cib' cōp'bensum maxime qdem vt ea dicant' a nobis q' placeant deo rē. r' hali abenragel. g'fas viuo deo rē. sic Quidiū p'rio metha. dii ceptis nā vol mu tatis r' illa aspirate meis rē. sic r' reliq' pene oēs. Adaduer tar igit' mag' vt an' q' ea pagat' q' b' p'cepto docēt' deo sup plicet veluti oīuz cordium illuminatori Jtē Tyro in supio ribus caplis declaratū est. Aurora dī inctiuz diei clarescēt is vel primus splendor aeris q' grēce eous dī. vnde Vir gilius de rosis. Strictior cou' p'cefferat aura iugales rē

Qm si mag'atus diligētia aliquos vltra debiti t'pis spaciū expectare p'sūperit: hōi s'ydē pigrici ei mora cōfūdit. ireqz se rancore cōminuet. cū at pigriciei discipulus dormitatōis artifer mag'z nouerit sedulitatē: aut matorius festinabit: aut pudore cōfusus in huius opprobriū dormitabit

Qm si magistrantis diligentia In hac pte Boe. cās sui dicit' s'biungit. Et diuidit' i duas ptes. nā p'rio fac' qd' dcm est. scdo exēplo dca p'firmat' ibi. S'z si faciat. p'ria adhuc i duas h'z q' duas cās assignat. scda ibi. Lū at' rē. Et dicit q' si magistrat' diligētia p'sūperit: expectare aliq's vltra spaciū debiti t'pis b' forte duo mala p'ringere p'nt. i. q' ipe forte magister p'fundit. hos. i. q's expectat mora pigriciei q. d. cum forte mag' illos expectabit p'nt ipsi hāc pigriciā i p'suendū sibi trahere cogitātes magistros eos sicuti se mel sic r' p'riuo expectat'. r' b' p'mū malū ē expectatōe h'mōi p'ouentuz. scdm vō ē qz forte expectatōe h'mōi magister fracūdia tumorat' atqz replet' atqz se cōminuet ex hic rācore ire h'mōi vt sic ceteris nō tā p'ficue r' tam viriliter lecta de clarare possit sicuti faceret si ira eū nō cōminūisset. deide ponit scdam cāz. Et dicit magister et nō d'z expectare aliq's qm cū discipulus artifer dormitatōis r' pigriciei nouerit sedulitatē. i. curiositatē mag'istri aut festinabit se maturi' . i. citi' qz veniet ad horā debita' aut certe r' p'fusus pudore supple ob risum socioz dormitabit in opprobrium h'mōi

Motādū est circa b' vbi dicit' ire qz rācore se cōminuet. Ira est q' sola aiūm p'turbat atqz sensum discernere vez n' p'mittit. inest. n. sp' iratis angustia. vñ Tullius in oratōe p' marcello. Iracūdia iqt' p'silio ē inimica. id' epieur'. Ira infantiā gignit q're sūmope curanda atqz spediēda ē atqz ea q' ipsam inducūt expēnēda. vñ oratius i epla. z. Ira fu roz breuis est aiūm rege q' nisi paret. Impat' hūc frēis hūc tu cōp'sce cathenis Jtē rancor dicit' idignatio dolor ama ricatio r' amaritudo mētis. Ide rācorosus r' rācorositas rē Jtem dormitare frequētatiū a dormio. r' ē sub pigriciā

dormire. vñ p'pba. Ecce nō dormitabit neqz dormiet rē

Sed non faciat vt assuerus poeta p'cipit. quem dromonis castoris discipuli pigrities nequiu in risum excitare: eo vō more quotidiano ad primā stertente: vnguib' scabris mēbrati musicū melos agētibus. oculisqz lippiētib': lucēqz explorātibus matutini laboris: in scholisqz ne res peragat' cō sortibus adueniētibus sic dicebat Lucis rubore diei aurore ne adhuc p'fundit. Illis itaqz negāti bus mediā p'tē diei creberrime somnolentus expleuit g'ras deo agēdo. maluit enim sani capitis h're duritiē q' infani peritiā. Si. vō meridiane disputationi plerūqz adesset. natiūm morē excedere nesciēs naso vigilante stertebat. affinibusqz ob porcine corozosionis strepitū p'bebat fastidia. dū aliqñ olera scōas eius delicias hauriret. ora hiatui lūina sōno cōmisit: Adan' vō lz sordida i catino aliqd' prendebat. lz sopoz ei nociuus extitit dū cibaria incarcerare q'siuit. ad quem fructū maturitatis O marciane socioz carissime credi tis hanc puenire: vestra siquidē nouit intentio.

Sed non faciat vt assuerus poeta. In hac pte Boe. erē plus qdā circa p'dcā s'biungit. Et p'rio p'ponit ipz exēplū scdo cū p'seq' ibi. eo vō. Et dicit magister iquā mane vt p'dcū est scipiet neqz scholares q'sqz expectabit rōnib' su pradictis. neqz faciat vt assuer' poeta fecerat quē pigricief dromonis discipuli castoris nequit' excitare in risū. i. de risionē. Et inde exēplū suū p'sequēs vuo facit. nā p'rio dicit quō se dromon gerebat in exercitio scholastico. scdo quō i mensa se gestabat ibi. Dū aliqñ. p'ria in duas. nā p'rio dicit quō se in mane gesserat. scdo quō media die ibi. si vō. Jtē p'rio facit qd' dcm est. scdo quādā fallam cautelā q' vñs fuit s'biungit ibi. Adaluit rē. Et dicit eo eni sup. dromōe quotidiano more stertēte. i. dormiēte. ad primā vsqz ad il lam horā q' prima canit'. r' b' vnguib' scabris. i. scabiosis r' asperis agitantib'. i. scalpēdo faciētibus mēbratim. i. p' mēbra. musicū melos. i. sonū q'si musicū qz se scalpendo q' si musicā armoniā p'ctabat. r' s'lr exis lippiētibus oculis atqz explorantibus supple nūc aptis nūc itez clausis. lucē matutini laboris. i. matutine lectiōis. aiebat. i. dicebat sic sup. vt seq' p'sortib' suis adueniētib'. aiebat in qz ne. i. nū qd' adhuc res. i. lectiō matutina pagit'. i. fit i scholis. ne. i. nunquid p'fundit' adhuc rubor aurore rubore lucis diei. q. d. ē ne adhuc dies. qd' vltra negantib' illis. i. consociis ipe dromon s'noslet'. i. plen' s'no. expleuit. i. cōpleuit v' expofuit creberrie. i. sepissime ita. i. dormiendo mediā par tē diei. i. vsqz ad meridiē. r' b' agēdo. i. referēdo gratias dō qz tā bñ tāqz suauiter i somniis mēbra refouisset. r' caute lam suā fallam s'biungēs dicit. maluit. n. vaudi dromon ipse. i. magis voluit habere duricies. i. obtusitatē sani ca pitis qz peritiā. i. sapiāz infani. Deinde pōit quō ipe dro mon se circa diēz mediā gerebat. vñ dicit si acciderat q' idē dromō iteresset disputationi meridiane ipe nesciēs excedere . i. supare vel puenire morē natiū. i. inatū q' necē erat vt dormiret cōtinuo stertebat. i. dormitabat solo naso vigilā te. alia littera h'z vigente. i. stertendo resonāte. qz p' p'be bat fastidia. i. nauisā. atqz tediū affinib'. i. p'fociis ob stre pitū porcine corozosionis. r' b' p' silitudinē dcm ē. Jostremo ostendit quō b' dromon i mēsa se hēbat r' dicit q' dū b' dromō ad mensam extitisset tanto somno dedit' extitit vt dū ha u rirer pro sorberet olera. i. caules cristētia secūdas delitia s eius cōmisit ora hiatu. i. voragini r' cōmisit lumia somno vō p' sed. lz manus sordida prendebat aliquid in catino. i. vilico. tñ sopoz. i. somnus extitit ei nociuus dū q'siuit icar

Capitulum

eerare. i. deglutire cibaria qz tñ somn' eū opprefferat vt q̄
cūqz incepisset somno retraheret. q̄re alloquens. **B.** mar
tlanum dicit. **O** marciane carissime socioz sigdē p̄ certe
v̄ia intentio nouit ad quē fructum maturitatis. i. laboris
sui creditis puenire hunc dromonem. q. d. imo nouit qz
ad nullum fructum vnqz p̄tingere valebit. **C** Notandum
circa **B** exemplum qz si somnus moderatus bon' est. pigri
tia tñ moderata pessima. qm̄ pigri se suaqz negligunt qz ve
luti bruta in fecibus suoz delictorum deuoluuntur. oīuz
enim vitioz fomentū somnolentia est. vnde catho. Nam
diurna quies vitis alimenta ministrat. q̄re qz **Ouidius**
sommolentos arguens. l. z. sine titulo in hec v̄ba p̄cipit
Infelix tota q̄cūqz q̄scere nocte **Sustines**: et sōnos pre
mia magna vocas. qz item **O** male p̄sto qes o semper de
dita sōno. **P**ectora nuda bono. quātis pates ipse ruinis
Quē nox sola tenet nescit vigilare periclo. **M**os somnolē
tos p̄sius excitat satira. s. his verbis. **M**āe piger stertis
surge inqt auaritia. eya surge. **M**egas instat surge inqz n̄
queo. surge. **E**n qd agā rogitas enfa. p̄dā aduebe ponto.
Lastoreuz stuppas hebenū tñ lubrica coba. **T**olle recēt
prim' pipere qz sic lēte camelo. **V**erte aliqd. iura. q. d. poe
ta **Surge** piger surge. qz instat surgēdi rō. **M**ozē qz sōno
lentoz q̄si exemplo p̄posito cōformē **ganfred'** in poetria
ap̄tissime p̄scripserat. inqt. n. **S**ciſne morā pigri si māe vo
cēt obaudit. **S**i cūcē adhuc iterata voce sonora. **M**are vi
gil stertit. tandē clamore coact': **O**re tñ lēto lingua mouet
qz mihi qd vis inqt. surge v̄ei. nox ē p̄mitte q̄scā. **I**mmo
dies est surge. **D**eus me' en ego surgo. **V**ade seq̄r. nec eū
seq̄tur: quē negligit. qz tu. **N**ō venies. dudū venisset s̄z mi
hi vestes **Q**uero nec iuenio. nihil est te birria noui. **S**ur
ge cito. v̄ne en suz p̄sto. nec tñ. imo vel caput huc vel illuc
vertit. v̄l brachia scalpit: vel mēbra i lōgū distēdit. sic sibi
quāsdā. **V**si libet morulas q̄rit semp venit ore. **N**ō pede
sic veniens nūqz venit ille coactus. forte mouens gressū
trahit a restudine motū. hec ille. **N**ec tñ rep̄bendenda ē de
bita nāe qes qz teste **O**ratio in poetria. qz q̄qz bon' dor
mitat **homerus**. qz. **I**tē stertere v̄bū supinis caret. i. nar
ribus dormiendo resonare. vnde qz sepe pro dormire po
nitur. **I**tem scaber bza. b̄z. i. asper scabiosus. scabidus.
Item catinum l̄z s̄m **I**sidorum sit vas viuarium fictile.
capitur tñ q̄qz pro disco qz scutella vt in proposito.

C Si differendi cā meridianus doctor studiū adi
erit: cauendū ē ne sophisticō polleat apparatu
nec tetrīs moueat difficultatibus: sed studiosa
p̄meditatōe oībus armatus itrepidus adeat li
tes easqz facili mēte cōponat: qz illud qd q̄qz ob
iecerit ita memorie dispōat: vt detegēdi tpe a via
rōnis nō discedat s̄z ordie cōpetētī enigmata di
lucidādī moderatōe assūpta explicite dissoluat.

C Si differendi cā meridian' qz. **S**upius. **B.** docuit quali
ter magz se h̄re deat i docēdo discipulos qz h̄ qz ad lectionē
erercitiū. hic facit **B** idē qz ad disputatiōnē certamē. qz diuī
diē hec ps in duas ptes. nā p̄rio p̄dit documēta circa h̄c
p̄tem. sc̄do incidētia s̄biungit ibi: **A**duertēdū. **I**prima ad
huc in duas diuidit s̄m duo documēta qz ponit. sc̄da ibi
Si v̄o maria **I**p̄rio g' ponit primū documētū qd tale ē. si
meridianus doctor adierit studiū cā differēdi. i. disputādī
p̄cauendū ē summope ne magz ipse polleat apparatu so
phistico. i. ne v̄tā rōnib' sophisticis qz caueat ne moueat
tetrīs. i. obscuris difficultatibus s̄z armat' studiosa p̄medi
tatione. i. studio p̄meditato iter lites. i. disputatiōes qz s̄nt
lites scholastice itrepidus. qz p̄ r. cōponat. i. declaret eas
facili mente. **B** est facilitate opinionēs concordet qz caueat
qz disponat. i. ordinet memorie illd qd q̄qz sibi obiecerit.
supple disputādo. ita. i. tali mō vt tpe detegēdi. i. soluēdi
qz enodandī nō recedat a via rōnis. sed accepta moderatōe
i. modestia dilucidādī. i. declarandī. exsoluat. i. declaret

explicite. i. manifeste enigmata. i. obscuritates qz sophisticas
ta sibi p̄posita ordine cōpetētī. **S**audi quēadmodū p̄posi
ta qz obiecta s̄nt nō posteri' primo atqz primū posteri' exsol
uendo. **C** Notandū **Boetius** summope sophisticā magi
strum p̄cauere in disceptatōib' scholasticis mōet **E**t rō ē
qz vt etiaz in superiorib' p̄missuz ē ip̄a nō nisi v̄boz ē ostē
tatio ambitiosa. **P**udentia. n. v̄boz sola p̄banda replet q̄
re qz libidinem rixādī **Aug.** in de doctrina christiana eam
noiat atqz sciam ipietans. qz vide supra caplo. i. de studio
logice. **I**tē tēru. i. atrū qz obscurū qz et in superiorib' dēni ē

C Si v̄o maxima vt assolet discretorūz mentibus
contigerit dubitatio in differendo: studiū vten
dum est deliberando: qz naturalibus motibus
mens eragitata dictauerit: conscie in crastinum
p̄ferēdū est. **E**odēqz mō si difficilimū qd q̄qz
p̄meditatus fuerit. discretōi ē cōmendandū: faci
lius enim differēdo plerūqz difficultatis scintil
lula inuenit qz si studiū obseruatōi cōmitteret qm̄
non i altero tñ scie veritas reperit vt dicit **Aristo.**

C Si v̄o discretorūz marie vt assolet mētib'. **H**ic ponit secū
dū documētū circa p̄dē. **E**t duo facit. nā p̄rio documē
tū p̄dit. sc̄do circa p̄sumptū aliud dicit ibi. eodē mō qz dīc
qz si in disputatiōe dubitatio maria accidat vt solet mētib'
discretorū: v̄tendū est studiū deliberādo qd r̄idēdū. qz
mēs excogitata. i. cōmota nālīb' motib' p̄scie dictauerit
subaudi ex deliberatōe h̄mōi illud p̄ferēdū. i. determinā
dū est publice in crastino. i. die r̄ lectōe sequenti. qz ide circa
p̄sumptū documētū aliud ponēs duo facit. nā p̄rio do
cumētū ponit. sc̄do ip̄z p̄firmat ibi. facilius. n. qz dīc
eodē mō. i. quēadmodū p̄fatu est sup. faciendū si qd difficil
limū magz fuerit p̄meditāt'. qm̄ ip̄z cōmēdādū ē ē discre
tioni. alia l̄z h̄z disputatōi qz verius put ex sequētib' appa
ret. et rōnēz s̄bdens dicit. n. p̄ qz scintillula difficultatis
reperit plerūqz facilius differendo. i. disputando qz si com
mitteret ob̄uātē studiū: qd p̄firmās dicit qm̄ vt inqt **Ari.**
subaudi in topicis. **V**eritas ipsa non tñ reperit in altero. i.
i vno sed reperit in pluribus seu in multis. **C** Notandū cir
ca h̄ qd dīc facilius eni differendo etc. qz disputatiō actus
est scholasticus qz q̄libet iētione suā ad inquirēdā veritatē
p̄ rōnē ostendit et eam verbis asseuerat. **B** qdē actu iter cete
ros nil clarius nihilqz salubrius discipulo cōprobat'. ip̄a
enim est qz veritatem enucleat. enigmata manifestat erro
res atqz deuia p̄denat. q̄re non absurde dēni est veritatē
facilius differendo reperiri qz studendo.

C Aduert. dū est ē qz tribus modis i traditioni
bus vt solet discretorūz cognitio. **N**ouis sigdē
qz inusitatis editionibus gliari: veteribus tetrīs
discipulorum mentes palliare vetustissimis tñ in
nouatis qz tanqz propriis riuis manantibus credē
tium intelligentias exercitare.

C Aduertendū est autē qz tribus modis traditōib' qz. **I**n
hac pte **Boe.** ponit qdā incidētia circa documēta supiora
Et diuidit hec ps in q̄qz ptes s̄m q̄qz incidentia qz po
nit. sc̄da ibi. **S**i qz h̄z. tria s̄bi. **V**t ad magz: qz tria ibi
Si v̄o primo. tpe etc. qz tria ibi. **M**ubila l̄z q̄qz. **I**primo
ponit primū incidens. nā aliqs possit dicere. **O** Boeti iā
probatū est et oīsum quō magz in disputatiōe se gerere de
beat. sed adhuc later qz rōnes facere d̄z vt disputatiūm
orta disceptatiō cōpetentius dissoluat'. **E**t ad h̄ r̄idēs dīc
qz cognitio discretorū magz vt solet i traditōib' et dis
putatiōib' trib' modis. et h̄z. tria magz genera. s̄: n.
qdā s̄riles qdā s̄btiliores. qdā s̄btilissimi. **S**olēt et eni qdā
gliari. i. gliose vt traditōib'. i. rōib' et documētis no
uis et inusitatis. **E**t h̄ qz ad tertiū gen' magz dēni ē. **S**o
lent et alii palliare mētes discipulorū veterib'. i. antiqs et
tetrīs

etris. i. obscuris rōnib⁹. et h̄ quo ad primos magfos dī
 Sūt ⁊ tertii q̄ solent excitare. i. cōmouere intelligētias cre
 dētū scholarū editionib⁹ ⁊ rōnib⁹ vetustissimis. i. anti
 quissimis sed inouatis. ⁊ vti eis tāq̄ manantib⁹ a ppriis
 riuis. i. sciētis eoz. Et hi sunt q̄ scdm gen⁹. i. mediocrit
 subtilius amplectunt. C Notādū inf̄ oia magfōz genera
 hi certe s̄bilitissimi fore noscunt q̄ nō vetustoz atqz peye
 obliteratoz sp̄ vtiē codicib⁹ vel eoz tñ inouatoz. sūt. n.
 Illi aliēa mendicātes atqz rapientes suoqz ingenio veluti
 a se excogitata ascribētes. s̄ hi acutissimi qdē sunt q̄ nouis
 substantiis institutis. miserimi enī vti prius etiaz monstratū
 est ingenii extat semp̄ inuentis nō inueniēdis vti. q̄re ⁊c.
 Item tetrum. i. obscurum vt superius expōsitum est.

Si quis vō hoz discipuloz sagacitate oblecta
 uerit: archiscolari iungendus est: vt vel eis re
 cordationis seriem fideliter imprimat: vt erarandi
 diligentiam cōmendat. Adagnum sigdez in his
 vtilitatis fomentum colligetur.

Si q̄s vō hoz discipulorū. Hic ponit scdm incidēs qd
 tale ē. Diceret forte aliquis si pueri atqz scholares qdnes
 atqz rōnes p̄ magfos adductas ad plenū intelligere neqant
 quid agendū. Ad qd rōdens inqt. q̄ si scholares disputa
 tioni assistentes intelligere neqant rōnes magfi in mediū
 adductas ⁊ tñ rōnes ipse eos delectauerint tūc scholares
 ipsi iungendi sunt. i. sociādī archiscolari. i. baccalario vt
 ipse imprimat eis fideliter seriē recordationis. i. modū recor
 dandi atqz etiā intelligēdi. vel ēt idē archiscolaris cōmē
 det. i. informet ⁊ ofndat eis scholarib⁹ diligentia erarandi. i.
 scribēdi. qm̄ magnū fomentum. i. augmētū vtilitatis colli
 get ex his. i. priuatis informationib⁹. C Notādū recorda
 tio de q̄ in lra illa q̄ est superi⁹ in prio caplo cois vocitata
 ē ipa nempe magne vtilitatis est discipulo. qm̄ vt ibidē dī
 vsum generat. vsus at ad magisteriū p̄perare festinat. Lu
 sus rō ibidem reddidit. qm̄ sicut prudentia sine iustitia parū
 vel nihil p̄desse noscēt. iustitia at sine prudentia multum
 sic scia sine vsu paz. vsus at sine scia multū put ⁊ quēad
 modū in pallegato loco hec atqz alia longius declarant
 vide ibi. Item fomentum nutrimentū vt elca ⁊ ab effectu p̄
 augmento qm̄qz ponit. Et dicit a foueo ues. Itē series. i.
 ordo tenor. Et dicit a sero ris.

Ut autē ad magfatus apicem tpe pueniat disci
 pulus studio cōtinuitatis imorandū ē recessuqz
 secretiori l3 sanguine⁹ existat insistēdū est: ne stre
 pitus assistentiū mentē ebetet. vel migrantiū rura
 pfundat itellectū: nullis vinculis vitales spiritus
 ipediētibus. Honestati. n. consentaneū est vt se
 creta rimando solitari⁹ magister existat magis
 q̄ libellos extrahendo cunctis p̄ntiam suā erbi
 beat. nōne detractōis fili⁹ magzū sedulitatē libros
 extrahentē aspiciēs: qd ingnatū meditare: vtiqz

Ut ad magfatus apicē tpe pueniat. Hic ponit tertū inci
 des Boe. qz posset q̄s dicere postq̄ iā magf oia illa creg
 tur quēadmodū in supioribus edoctam est d3 ne ipse erhic
 relinquare studiū ⁊ solo exercitio scholastico intendere. Ad
 qd dicit B. q̄ non. Et duo facit. nā primo dicit ipz magf
 strum p̄tinuo adherendū studio. scdo. qd in locis ofndit
 ibi. Recessuqz secretiori. Et dicit prio q̄ sicuti imorandū ē
 l. vacandū est studio p̄tinuitatis. i. p̄tinuo vt discipulus p̄
 ueniat ad apicē magfatus. q. d. sic continuo studendū est
 magistro vt appicē ipm̄ magisteriū p̄seruet. ⁊ locuz studiū
 ofndens inqt. qz p ⁊ est insistendū. i. cā studiū imorandum
 recessu. i. loco secretiori. l3 p̄ q̄uis magister ipse sangui
 neus existat sanguinet enī vt supius iā demonstratū ē in lo
 cis aptis amenis ⁊ iocōdis info: mādi sunt. h̄ tñ nō obstā
 te in locis secretis magf studere d3. h̄ ne strepitus assisten

tū ebetet eū in studio ⁊ silr ne strepitus migrantiū pfun
 dat ei⁹ itellectū: sed sit in loco geto ⁊ mūdo ⁊ expurgato
 ab ob⁹ viculis ipedientib⁹ vitales spūs magfi. Et reddēs
 cām victoz dicit. Cōsentaneū enī est honestati magfōz vt
 magzū rimando. i. ingrendo secreto existat solitarius qz q̄
 erhibeat p̄ntiam suā cūctis erbendo. i. erponēdo libellos
 s̄baudi in aptū. nōne p̄ nūqd. n. detractōis fili⁹ supple q̄
 cūqz fuerit aspiciēs sedulitatē. i. magfi in erbendo. i. i pu
 blicū ponēdo libellos suos cā studiū meditare inqnatuz
 qd. i. aliqd malū vtiqz opinaret. q. d. cū ita sit q̄ forteocu
 lus nequā malū ex hac publica ofnsione opinaret hōesti⁹
 ē magistrum q̄cūqz studeat loco solitario se recipe. C No
 tandū circa h̄ qd de studiū p̄tinuitate dī. Sicuti vna dies
 calida nō facit estatē neqz vna yrūdo ver. vti dicit Aristo
 te. primo ethicoz. sic etiā nec vnus act⁹ studiosus ⁊ scien
 tificus studiosum atqz scientificū reddit. regrit enī vti ēt i
 supioribus declaratū ē ad p̄fectionē magisteriū studiū p̄
 nuatio. h3 nempe se studiū in modū cauātis gutte lapidē
 q̄ nō casu sed diuersis iam millies multiplicatis casib⁹ la
 pidē cauat. Sic qz magf bone indolis non primis tituli
 adepti circulis studiū dimittat sed p̄tinuo vsqz in finē stu
 dio atqz exercitio adbereat. ⁊ h̄ i loco solitario. aia enī ter
 renis occupata insulibus nequāqz in cognitionez sciarū
 attingere valet. regrit nāqz studiū libertatē animi terrēa
 p̄sus respuentis cū ipa de mūdo creata sit. q̄re ⁊ ipaz mū
 dis ac puris solū delectari nece ē nō defecatis atqz molle
 terrēa iuolutis. q̄re ⁊c Itē rimari. i. scrutari ⁊ iuestigare.
 tractū ē a porcis q̄ p̄rimā tre filiqs ⁊ radices igrūt ⁊ p̄duc
 ri. vñ. P̄rosp. Adorbida rimef penatralia dextra salutis

Si vō primo tpe magfantis diligentia copiā
 discētū nō habuerit idcirco nō tepescat nec spe
 deposita euanescat. sed tāto acrius studiū isistat
 seqz inc oflictu strenue p̄beat. vt sic l3 cū paucis
 honorē p̄tingant. Paucoz. n. cōsortio multos
 delinitos pfunditatis studio vigente frequēter
 vidimus strenue intitulari. Nonne theofrastus
 subtilitatis artifex paucorum suffult⁹ ornatu spe
 defraudatus regendi curam obiecit. quod tñ in
 consulte egit. consultius enim egisset si se studiū
 obseruantie cōmendabilem exhibuisset.

Si vō primo tpe. Hoc ē q̄rtū incidēs circa p̄cā occur
 rens. Et est tale. P̄osset nepe q̄s dicere oia sigdē bñ ⁊ op
 time digesta sūt. ⁊ h̄ circa hos magfos q̄ scholarū copiā
 hnt. qd at de his qb⁹ nō plenū est auditoriū. surda p̄ntia
 atqz cōmitat⁹ penit⁹ abrupt⁹ his rōdēs dicit vt in littera
 Et duo facit fm̄ duos modos i lra positos. scda ibi. Adu
 nerit⁹ tñ. P̄ria in duas. nā prio qd dā documētū siue qn
 dā modū circa icidens ponit. scdo cāz ei⁹ s̄biūgit. ibi. pau
 coz. n. Et dicit primo si ofligētia magfatus copiā discētū
 . i. scholarū nō habuerit primo tpe nō tepescat. i. n̄ desi
 stat ab inceptis. idcirco. i. p̄pterea. ⁊ h̄ ne euālescat. i. rece
 dat deposita spe. h̄ q̄to rari⁹ ē s̄ibi auditoriū tāto acri⁹
 studiū insistat. q. p ⁊ p̄beat. i. erhibeat se i oflictu. i. lucta
 scholastica q̄ disputatio ē strenue. i. ardue vt sic p̄rigat. ho
 norē l3 cū paucis. Et rōne p̄dictoz reddēs duo fac. Nam
 primo rōne ponit. scdo exēplū quoddā circa h̄ anectit ibi.
 P̄one. Et dicit. n. p qz nos Boe. vidim⁹ multos delinitos
 . i. insignitos studio pfunditatis titulari. i. laudari vigēte
 tñ p̄sortio paucoz discipuloz. Et exēplū circa h̄ qd dire
 rat nos spe ⁊c. ponēs de theofrasto dī. sine Theofrast⁹ il
 le magf eris artifex s̄bilitatis et suffult⁹ ornatu paucoz fi
 ne ipse abiecit curā regēdi. ⁊ h̄ defraudat⁹ spe regimētis af
 futuri. q. d. imo: qd tñ. l. abicere regēdi curā egit icōsulte
 h̄ certe egisset p̄sulti⁹ si se exhibuisset cōmēdabilē obseruā
 tie studiū. C Notādū quēadmodū dīc lra pp raritatē au
 ditoz nō desperandū ē. qm̄ et si minima cēt scholarū co

Capitulum

pia nō ea pp ab exercitio et studio desistendū ē. Antēdēda enī nō ē i his mūdiālis glia sed studii exercitiūqz finis qz sa-
pia ē e qdē ē beatū facere. i. et bicoz. atqz bīz efficere vitā
vt inqt Seneca ad lucillū. Hic Salamon pncipatuz obti-
nuit et honore puerbiorum secundo. Melior. n. eius est
acqstio qz auri et argēti ibidē. Ea. n. habita oīa bōa pari-
ter veniūt cū illa. Ad g. tepescat sciaz tiro si copiaz studē-
tū si habeat cum largior laborū merces sibi fuerit consti-
tuta Item tepesco inchoatiū est a tepeo tepere. i. tepidū
fieri Et est tepere proprie esse inter calorem et frigores.

Adūeribus tamē magi leontini discretio mul-
torum sibi acquisiuit consortium. Pulchrius
eniz sic egere censuit q̄ discentiū cetū destitui.

Adūeribus tñ leontini. Hic ē scdm documentū circa p-
dēn incidens attendendū. Et duo facit. nā primo moduz
pōit q̄ scholares magf bfe possit. scdo antipophorizat vt
saltim notabile qdā circa h pōit ibi. Pietatis vō. Et di-
cit qz si magf audientium scholariū nō habuerit copiam
modus ē vt eos sibi muneribz coemat et pducet exemplo
leontini e qdē discretio acqstuit sibi muneribz. i. donis cō-
soriū multoz censuit enī. idest estimauit. pulchrius fore
egere. i. paupertati incubere qz destitui cetū discentiuz. i.
scholariū. **N**otandum si munere atqz donis vū supnī
placari pstat iuxta Quidiū in de arte traditionem. Adū-
nere vū supex placantur carmine manes et. Nullū mirū
deniqz si hoies eis placabunt. Adūeribus egdē oīa co-
namur vt si qd pcatū difficile ē munere facillitē. qre bñ
dicit Quidiū vbi supra Carmina laudāt h munerā ma-
gna petant. Et itē. Ipe lz vēias musis comitat? bomere
Si nil attulerit ibis bomere foras. Huc vsus p̄silio leon-
tinus eos quos fors sibi detraherat muneribz cōparauit.

Pietatis vō ambitu scholariū rector delinū-
discipulorum corda paupertate degentiū studiose
qz discentiū mulcere tenet. v3 cibariis calceis
vestibus saltē tritis si facultas suppetit: ceterisqz
donatis subueniat consilioqz vt decet cōcitatūo.

Pietatis vō ambitu. Hic Boe. qdā notabile circa pre-
dca pōit q̄ erogationē elemosynaz paupibz faciendā pmo-
net. et h si magf suppetat rez facultas. Et duo facit. nā
primo facit qd deū ē. scdo hanc erogationē summope cō-
mēdat ibi. **Q**ue p̄clarior. Et dicit rector scholariū delinū-
tus. i. munit? vel insigniū? ambitu pietatis. i. ipsamet pie-
tate. tenet. i. iure caritatis. mulcere. i. fouere corda disci-
puloz degentiū. i. viuentiū paupertate. et h discentiū stu-
diose et diligēt. nō qdem discipulis. mulcere inquā ciba-
riis et calceis. qz p et vestibus et si non nouis saltē tritis. i.
laceratis et antiqs et h dico si facultas sua suppetit. vltra.
n. posse viri nō vult deus vlla regri. qz p. magf ipse sub-
ueniat ipsis ceteris donatis. i. donis aliis qz pmissis. s̄tr
qz subueniat eis cōsilio cōcitatūo h ē amoneat eos atqz
p̄citet vt priusqz studiū reliquāt. potius elemosynas rece-
pturi ab eo vel ab aliis veniant. **N**otandū lz B. solos
scholarum rectores pietatē amplexari cōmonet: ab oibz
tñ totis viribz appetēda est. hec. n. virt? est quā nā suadet
atqz rō cōprobat fraternē caritatis. oēs. n. hoies nāe vni?
sumus qz obrem penes oēs pietatis opa exhibēda sūt. hic
Seneca in Thieste. Nulla vis maior pietate vera ē. quof
cūqz. n. veros amoretimuit hos pietas tenebit. his g? cō-
cludit caritatis opus pietatē esse naturāqz querere pieta-
tē. **N**otandū circa h qd dicit si facultas suppetit nō tñ
erogandū ē vt in p̄cessu tēporis elargiēda deficiāt. **P**ru-
dens g? intueat qd sibi ptingere possit. nā teste Socrate.
Melius est canere qz pauere. Sic ergo cuncta largiēda
si ne successu t̄pis remedicari cobibe. i. pietat. i. misericor-
dia bēignitat. p̄piciatō. m̄leo cel. re. m̄ligat. fouē d̄linū-

Que. n. p̄clarior nature que ve suauior q̄ veris
scolaribus erogatio: Preclarior est eniz p̄sone

re scholarē his i qbus ē minima donātis exhibi-
tio maxima vō paupis recipientis p̄mptio q̄ hi-
strionū et meretricū detestabiles incurtus deliniri

Que. n. p̄clarior. In hac parte recōmendat erogationē
pauperibus scholaribus factam dicens. que enim erga
tio. i. elemosyna ē p̄clarior. i. nobilior vel suauior. qz illa
que est q̄ facta veris scholaribus. si diceret nulla. qm̄ con-
fouere. i. mulcere scholarē his. i. erogationibus i quibz
erhibitio donantis est minima et p̄mptio. i. receptō reci-
pientis maxia est. p̄clarior. i. beatius et nobilior qz deli-
niri. i. fouere detestabiles. i. odibiles incurtus histrionum
atqz meretricum. **N**otandū inter oēs erogationes que
fieri possunt p̄clarior illa est que discipulis a magistro ex-
hibetur. qm̄ in ipsa duplex erogatio cōmittitur. i. corpora-
lis atqz spiritalis. Corporalis nāqz que victu vestitu atqz
alio exteriori famulatu exhibet. Spiritalis vō qua igno-
rantie discipuloz medetur atqz dubitanti cōsulitur. Cum
ergo duplex in his sit erogatio in reliqs plerūqz simplex.
constat ea nil p̄clarior dulciusqz constare. **I**tem nota
circa hoc qd dicit que est facta veris scholaribus. et q̄uis
oibz subueniendū sit habendus tñ ē delectus in quo spectā-
di sunt mores cui datur. et animus atqz vite sanctitas. non
enim erogandū est discipulis. non ingratis: non dilapidato-
ribus nō qz deū minime diligentibus. Et tō bñ deū ē a
cathōe. Qui des videto. Itē histrio gesticator vel iocu-
lator est qui diuersos gestus et habitus hoīuz rep̄tare no-
scit. Et dicitur ab histrion qd est gesticulari. Inde histrio-
nes comediaz rep̄tatores olim dicebantur.

Nubila licet quāqz fortuna existat: nō tamē ma-
gistrantis cura desperet: sed semp curialiter se re-
gendo incurtus viriliter perferat dulcius expe-
ctādo. **P**rob coriandi pudenda transactio.

Nubila licet etiam fortuna existat. Huc ē quintum et vlti-
mum incidens quod circa predicta contingere posset qd ē
fortune aduersitas. Et duo facit in hac parte. nam primo
circa hoc incidens documentuz ponit. secundo ipsū docu-
mentum exemplo confirmat. ibi. **P**rob. coriandi. Et dicit
lz ipa fortuna quādoqz existat nubila. i. aduersa tamen cu-
ra. i. vigilia atqz studii sollicitudo magistrantis. i. magistri
non desperet pp hoc sed regendo se semper bene. i. equani-
miter perferat. i. patfatur viriliter. i. animo forti incurtus
idest aduersitates fortunarum spectando semper dulcius
melius euenturum. et non faciat quēadmodum Coriand?
ille magister qui cum fortuna sibi nō semper arrideret sco-
las dimisit desperationem incurbat. et ideo inquit ph.
interiectio detestantis est prob transactio idest constantia
coriandi huius magistri est pudenda idest respūda.

Notandum et si omnis virtus in summo sit. equanimi-
tas tamen animi quā constantiam hic licet appellari: plu-
rimum collaudanda est quā si quides macrobius libro. i.
sic describit. Est animus supra periculum erigere: nihilqz
nisi turpia metuere: fortiter tolerare aduersa: et humili-
ter p̄sp̄ra: constantis hoc animi est: vt ait Tullius lib. i.
de officiis in rebus asperis minime perturbari. Qui hac
virtute caret nullā in suis operibus prosperitatem obtine-
bit. Cū ergo fortuna malefida nubiliū ostenderit vultum
equanimiter p̄ferendū est atqz in domino sperandū. qz te-
ste propheta q̄ sperant in dño nō cōfūdēt. Quare fortuna
nubila quondā depingebat vt superius satis edoctū est.

Si autem ob festiui temporis impulsuz delicia-
rum loca visitare placuerit. semp cetus sui nobi-
liores. formaqz eminentiores docentis secū ha-
beat discretio: ne q̄si destitutus solatio a multis
videatur. vel ne in periculuz excitetur. **A**marōis
saltus feliciuz discipuloz priuari cetū indoluit
Cum autem ob festiui temporis impulsū deliciarum.
ostē

Postq̄ Boetius in precedentibus posuit normā atq; modum magistros ipsos regulantes. tam quo ad se quā quo ad discipulos suos. et hoc tam in morib; quā in scientiarū administratiōe. Hic consequēter ponit modum atq; normā magistros regulantes in cōparatiōe ad alios a discipulis: Et diuidit̄ hec pars in duas ptes s̄m duo documēta que ponit. secūda ibi. Et at̄ in 2c. Pr̄ia i duas. naz p̄io documētū ponit. sc̄do cām subūgūt. tertio exēplo cor roborat. sc̄da ibi. Hæ q̄si. tertia ibi. Adaronis salt̄. Et le gēdo hoc totū vsq; in sc̄dm documētū dicit. p̄io cū magistro placuerit visitare loca deliciarū ob ipsū festiui tēporis. discretio docentis habeat sp̄ secū nobiliores sui ce. et. s. suoz scolarīū atq; etiā eminetiores forma. forma. n. emines corpis ai et excellētiā cōiter rep̄itare p̄hibet. Et s̄o fiat ne maḡ ipse a multis videat̄ eē destitūt̄ solatio. i. solamie vel et iō ne exciteat̄. i. p̄moueat̄ i piculū veb. n. hōi soli qm̄ cū ceciderit nō hēbit subleuantē. Et mala q̄ erit̄ p̄t euenire si p̄dicta non obseruentur exēplo ostēdēt dicit. Salt̄. n. i. trāsīt̄ solitariū. Adaronis forte Virgiliū dicit vl̄ aliter. Idoluit. i. valde doluit p̄uari. i. destitūt̄ cetū. i. societate feliciū scolarīū. forte malū qd̄dā ex solitariū suo transitū Adaroni euenit: quod quale fuerit Boet. tamen hic non expressit.

Cicet aut̄ in scolis rigid⁹ existere debeat tamē in gressu salutando deuotus permaneat in sermone iucundus transmigrantibus: comes alludentibus fidelis amonitū cōmorantib⁹: castitate cautus affinibus. ne suspirantis nasi fetorem si quis affuerit: amicalis eibat affinitas.

Cicet aut̄ 2c. Hec ē sc̄dz documētū quo magistros in forma qualr se erga alios a scolarib⁹ suis gerere debeāt. Et dicit magister ipse scolarīū lz debeat eē rigidus in scol. subaudi quē admodū sup̄ in eodē capi. exp̄ssum ē vbi dicebat̄ rigid⁹ 2c. tñ magister dz eē deuot⁹ in gressu. i. trāsītū suo corā p̄plo. et hoc dico salutādo quē lz s̄m cōditōes suas. dz et esse trāsīmigrantib⁹. i. cū p̄teritib⁹ iucūd⁹ s̄mo ne. atq; colludētib⁹. i. sibi p̄gruētib⁹ comes et soci⁹. sitq; p̄moratib⁹. i. secū h̄itantib⁹ fidel̄ admonitū. i. admōitione salubri. atq; et sit affinitib⁹. i. vicinis caur⁹. i. astut⁹ castitate. i. castitate: q̄si dicere velit. si nō caste viuere possit corā vicinis faciat tñ vt si qd̄ finistrū exerit vicinis nō innotescat vt qd̄ caste fieri neq̄at saltē caute exequatur: et h⁹ cām subdēs iqt. Et hoc iō vt dictū ē fieri dz ne affinitas amicalis. i. amica vicinitas eibat. i. subtrahat fetore suspirantis nasi. q. d. vt imēdiate s̄ sup̄letū ē. et metaphōrica locutō ē

Exrema p̄ntis voluminis extat compilatio de magistratib⁹ quos liberalib⁹ nouerca disciplinis egestas fines cōpalerit inuadere alienas. Et de illis quos natal̄ patrie reuocat dulcedo aliquid sub compendio dicamus.

Exrema p̄ntis. 2c. Hec ē sc̄da ps p̄cipal̄ h⁹ vltimū cap̄tuli. In quā postq̄ boe. determinauit et posuit diuersā magistrorū diuisionē et mores eoz q̄ i locis studiorū p̄cipaliorib⁹. i. Athenis et rome h̄itāt documētis reglauit. hic mō in hac sc̄da p̄cipali pte h⁹ cap̄lī vult ostēdere quō se dñt habere illi q̄ h̄nt curā regēdi scolas in castris vel in villis p̄fata loca studiorū circūiacētib⁹ paupertate p̄luffi. Et diuiditur hec ps in duas partes. In p̄ia pte p̄mittit̄ intētū suū In secūda ip̄m p̄seq̄. ibi. Cū ob egestatis cām. Et dicit. extrema. i. vltima cōpilatio p̄ntis volumis extat. i. est vt dicam⁹ sub p̄p̄dō. i. sub breuitate de magistratib⁹ illis quos egestas. i. paupertas cristēs nouerca. i. Pr̄ia et inimica liberalib⁹ disciplinis p̄pultit inuadere fines. i. regēdes alienas et s̄lr de his quos dulcedo natal̄ patrie reuocauit subaudi vt ibidē cōmorat̄: et de his in tertia pte p̄cipali.

Morādū circa b qd̄ dicit liberalib⁹ disciplinis p̄ has li

berales disciplinas. vii. artes liberales stelligit. liberales q̄ qm̄ ab aliis illiberalib⁹ p̄fus sunt disticte ipse nēpe ad alaz: ille vero ad corp⁹ ordināt. liberales et q; s̄m eas hō p se disponit s̄ intellectū ad optimū finē veluti vsū virtutū moralīū et intellectualīū vel ad p̄fecte felicitatis vsū que est speculatiua. qui autē talia cōsiderant naturaliter liberi sunt et nō seruales cū intellectu vigeant. ideo recte artes ille liberales dicit̄ sunt. et rurū liberales quia liberos expeditos et exercitatos animos requirunt eo q; subtiliter de rerū causis disputant et de illis plerūq; que a sensu remota sunt. Et insuper liberales ideo q; antiquitus tantū modo liberi. i. nobiles et ingenui in eis studere consueuerūt. Plebei vero in mechanicis ob peritiā operandi q̄ quidē peritiā et opus plus plebeis cūgruit. Ocium vero et studiū nobilibus s̄m bugonē. Itē finis incerti generis. i. terminus et a funis dicit̄. quia agroz fines funiculis sūt diuisi. Unde propheta funes ceciderūt mihi in p̄claris: Et dicit̄ finis termin⁹ p̄sumatō. mors. patria. vñ Est finis patria mors cōsumatio meta. et cōiter incerti generis ē aut masculini aut feminini.

Cum ob egestatis cām repellende lucri querat q̄s odorē dulcissimū: considerand⁹ est vt saluo magistratus honore paritatis quātū qat insistat: vestibus mediocribus inhiat. et scolarium regimini p̄cipue indulgeat.

Cū aut̄ ob egestatis causam etc. Postq̄ Boetius itentū suū p̄miserat. hic ipsum modo p̄sequit̄. Et duo facit. Pr̄ia p̄io Boetius ostendit qualiter magistri ipsi existentes extra patriā suam et in locis supradictis vel de prope vel de longe adiacentibus se regere debeant erga scholares. secundo qualiter erga alios a scolarib⁹ ibi. Cum aut̄ cena. Pr̄ia adhuc in duas p̄io facit quod dictū est quo ad se. secundo quo ad vicedoctorē. ibi. Aduertēdum. Pr̄ia adhuc in duas. p̄io enim ponit documēta generalia. secundo specialia documēta subūgūt. ibi. P̄uerisq; et dicit p̄io cum quis magistrorū ob causam repellende egestatis. idest egestate ipsa cogente querat odorē dulcissimum lucri. subaudi i p̄tib⁹ alienis. tūc cōsiderandum est vt magistrat⁹ ipse insistat. idest intendat q̄tū que at. i. poterit paritari. et hoc honore dico saluo. q; p et cōsideret etiā vt inhiat vestib⁹ mediocrib⁹. subaudi tamē honore magistrati dignis iuxta p̄missa p̄cepta. atq; indulgeat idest intendat p̄cipue regimi scolarīū. **M**eta qm̄ oia b gnālia p̄cepta in supiorib⁹ eodē cap̄lo q̄si deducta sūt. vsq; magistri p̄citas: vestimētōz honestas: atq; iuxta scolarēs debita attentio. iō de eis hic denuo p̄tractare sup̄fluū foret. quare ibi videas. Itē quo quis quis quirit. idest posse. et componitur cum nō: et dicit̄ nequeo.

Puerisq; p̄io p̄bebat vultū benignū: parentibusq; eoz benigniorē affatum. docendiq; aditum spōdeat benignissimū. vt sic nō solum puero rū corda p̄molliat: verū et parētū pecuniam extrahat famāq; t̄fferat: scole vō iura regaliter defendet: ordine docendi p̄ius edocto putatur.

Puerisq; vultū p̄io. In hac parte p̄ documēta generalia documēta specialia ponit. Et diuidit̄. nā p̄io docet q̄ mō magister se habebit erga scolarēs correctiōi subditos secūdo quō circa alios ibi. Cū aut̄ habuerit. etc. Itē p̄io ostēdit quō se habeat corā nonellis et p̄uis. sc̄do quō corā adultis. ibi. Et s̄dēq; aliq; tnlū adultis etc. Et p̄ dicit̄ q; cū magister in alienis p̄tib⁹ curā regimīs susceperit. dz p̄bere p̄io et p̄cipalr p̄ueris sup̄ple informādīs. vultū benignū. parētib⁹ at eoz affatum benigniorē. atq; suadeat. i. promittat tā p̄ueris q̄ parētib⁹ aditū. i. strotitū docēdi benignissimū. et hoc iō vt si solū p̄molliat. i. mollificz atq; molliēdo ad se attrahat corda p̄uorū verū p̄ s̄ extrahat et pe

Capitulum

etiam pentu supple q̄ necessitati sue mederi valeat. atq; effe-
rat. i. de portet famā. supple redolētē ex b. i. ex hac sua be-
nignitate. Sicut at cū b̄ oia gerūt defēdat nihilominus re-
galiter. i. viriliter iura scole. et hoc ordine. i. mō docēdi edo-
cto. i. demōstrato pri^o. i. in priorib^{us}. **¶** Notādū h̄ magi-
stroꝝ benignitas tā erga discipulos q̄ eoz parētes maxi-
mū p̄stet attentōis atq; b̄uolētē discipuloꝝ incrementū
vti colligif ex canone hoc h̄. xxvi. di. et sicut decretali hūi-
lis de malo. et obe. tñ tal' benignitas sic moderari d̄ q̄ ex
h̄ regēdi auctoritas nō frāgat: q̄ put dicit Aug. in cano-
ne qñ. lxxvi. di. dū nimīū suaf hūilitas regēdi frāgīf au-
toritas. Et in bñ Boe. p^o benignitatis adimonitionem
subiecit. scole vero iura et. q. d. cū hec gerunt nihilomin^{us}
scole iura manu teneant. Et hec de nouellis dicta sūt.

¶ Eisdē etā aliquātulum adultis rigiduz se erbi-
beat: ipsoꝝq; ora ad recte loqndū cōponat: digi-
tosq; ad scribēdū constriat: ad legendum oīno
cōformet rigore iusticie cōmittat: vt sic nō solū i
doctrina: verumetiam in facia cōueniat. Ludē
diq; spatium tempestiue cōcedat: docendiq; be-
neficia nullo casu subtrahat.

¶ Eisdēq; aliquātulum adultis. In hac pte boe. ostendit q̄
magister se h̄e d̄ erga discipulos iā adultos. Et duo sa-
cit nā p̄io facit qd̄ dictū ē circa adultos dociles. secūdo
circa rebelles ibi. Si vō. Et dicit q̄ si magister h̄uerit di-
scipulos iā pene adultos: tūc exhibeat se eisdē adultis rigi-
dum quemadmodum de rigore supra doctū ē. atq; cōpo-
nat. i. ordiet ora eoz. i. adultoz ad loquēdū recte. i. p̄grue
q̄ ad grāmaticā et orate quo ad r̄beticā. atq; p̄strigat
i. dispōat digitos eoz ad scribēdū. atq; p̄formet eos oīo
ad legēdū. et hoc dico cōcomitate rigore iusticie. i. scolasti-
ce. Et rōne q̄ oia hec sic fieri debeāt et spāl̄ hui^{us} cū dicit
rigore iusticie et. subūgit dicens. h̄ō fieri d̄nt vt scolares
ipsi p̄ficiat nō solū i doctrina h̄ et i facia h̄ et morib^{us} at-
q; v̄tutibus. Et subdit. Magister et p̄cedat tepestiue. i. tē-
pore debito scolariū spaciū ludēdi atq; sic vt nullo mō
eis abstrahat b̄nificiū docēdi. **¶** Nota nō solū scolares ipsi
i doctrinis et disciplinis erudēdi sūt h̄ q̄ in facia mori-
b^{us} atq; v̄tutib^{us} sūmīs nisi istruēdi: qm̄ h̄ solū i doctrinis
p̄ficiat et morib^{us} deficiat. certe nullo mō p̄fecisse dicit. q
n. p̄ficiat i sciētis atq; deficiat i morib^{us} p̄l^o defecisse q̄ p̄-
fice p̄hibet. q̄ i dau. apl̄s ad ep̄b. vi. iqt. Educate illos.
i. iuuenes i disciplina. et adiūrit. et correctōe v̄ni. et Bre. 7.
registri sui. i. d̄to iqt vt puulos q̄s docēs morib^{us} erudiat
et. i. illd̄ apte i sinuās boe. di. Rigore iusticie comitate et.

¶ Si vō cōtumacē supbūq; inenerit: dulciter ca-
stiget: erēplaq; moꝝ p̄pōat q̄b^{us} reprimat. alioq;
parētū assensu virgis affliget vt sic ad vngdē ca-
stigat euadat ne desperat i ignominia cadat.

¶ Si vero cōtumacē sup. et. hic ostendit boe. quō magister
se h̄e d̄ erga rebelles et dicit q̄ si magister inuentat quē
i. aliquē cōtumacē vel supbū ipm̄ dulciter castigat. hoc ē
verbis dulcib^{us} et cōrabilib^{us} ad bonū corrigat atq; sc̄re-
pet. i. i. i. q̄ erēpla p̄ponat q̄b^{us} a sua cōtūacia atq; sapbia
reprimat. q̄ si nullo mō v̄bis ac monitis caritatis et dulci-
bus sicut i erēplis: mīme corrigi valeat. affligat. i. corripia-
tur v̄gis et verberib^{us}. et hoc dico fiat cū assensu parētū. et
rōne subdēs iqt. vt sic supple ille p̄tumar euadat castigat^{us}
ad vngdē. i. ad p̄fectōz ne cadat oīno in ignominia. i. infa-
mia q̄si desperat. **¶** Notādū q̄ magister circa p̄tūaces di-
scipulos more prudētis medici vti d̄. Adedic^o. n. i. curādū
morib^{us} p̄io medicinas mīstrat faciles ne patiens medicia-
rū fortū trahat i horrozē et vt p̄ leuitatē medicatis potēdi-
bus salubrib^{us} affuecat. sic quoq; magi p̄io rebelles ver-
bis agat dulcib^{us} vt dulcedie correctōis allecti a morbo re-
bellōis deficiat: q̄ si his mīme retrahit valeat acriori me-
dicamie ē v̄dēdū. i. virgāz cessōe. eligaturq; b̄ poti^{us} ne sit

vni mēbz putridū si iclū toti^{us} corpis ipediat sc̄itatē. sic q̄
ne scolaris p̄tūacis rebellio ignominie p̄beat desperatōz
¶ Cū autē magistrātis dilectio etate ifrigidatos
statualesq; planeticos scolastici introitus habue-
rit p̄ticipes: si correctōis lima ap̄ eos vti nequi-
uerit: senio cōfectis aridēdū est: statualib^{us} inge-
miscēdū: planeticisq; fauoris simulacro est con-
gaudēdū. Calamistratos cirris hirsutis purat:
fucosq; perfusos lachrymis irrigantibus gulam
perfundat. Adollesq; caute eliciat ne mētis sue
reatum commoti participant.

¶ Cum autem habuerit. etc. In hac pte boe. postq̄z docu-
mēta p̄miserat quō magister se h̄e d̄ circa illos discipulos
q̄ sūt correctōi submissi. hic facit idē circa eos q̄ extra cor-
rectōis limā p̄tē reponūt vti sunt senes statuales plane-
tici et alii. Et ponit pla breuia documēta p̄m p̄tate et di-
ueritatē oīm boꝝ discipuloꝝ. et dicit cū dilectō magistrā-
tis h̄uerit etate ifrigidatos hoc ē senes statuales. i. bestia-
les et rudes igēio vt p̄ vel planeticos. i. errabūdos. et hoc
dico oēs scolastici introit^{us} p̄ticipes. qd̄ agēdū i q̄ si magi-
neqat vti lima. i. rigore correctōis ap̄ eos b̄ mō agēdū ē
vt seq̄. Aridēdū. n. i. sanēdū senio p̄fectis. i. senib^{us} atq;
igemiscēdū ē. i. p̄dolēdū p̄p̄ igēii ruditatē statualib^{us}. i. ru-
dib^{us} planeticis vō. i. vagabūdis p̄gaudēdū ē silacro. i. si-
militudinib^{us} et erēploꝝ adductionib^{us}. et siq; lasciuū affuerit
vt calamistrati fucati atq; molles: tūc purat. i. castigat
cū eoz p̄tē purado calamistratos erites hirsutis cirris. i.
crispatis capill^{is}: atq; p̄fundat p̄fusos fucos illo colore ficto
lachrymis irrigantib^{us} gulā eoz hoc ē tāto eos castiget vt i
lachrymas puocet q̄ gulā suā fucos p̄fusam lachrymis tin-
gat. Adolles at. i. lasciuos et luxuriosos eliciat caute a cō-
sortio reliquoꝝ et b̄ alii p̄moti supple suo luxu p̄ticipēt rea-
tū. i. vicium. sue mētis. **¶** Notādū sicut se h̄z informatio ad
iformādū sic se h̄z correctio ad corrigēdū. h̄z alii et alii ifor-
mādi h̄z diueritatē moꝝ aliā et aliā regrūt iformatiōem.
alr. n. iformāt capaces aliter incapaces. alr iuuenes. alr
senes. alr quoq; h̄. alr quoq; alii ḡ et p̄ locū a fili alii et
alii corrigēdi aliā et aliā regrūt correctōem. nō. n. teneri
acriter neq; fortes tenerrime corrigēdi sūt. h̄z q̄libz fm̄ sue
p̄ditiōis gradū correctōez recipe d̄. senes ḡ aridēdi sūt
nō qd̄ laudādi h̄z sub adulatōe qd̄ increpādi. rudib^{us} quo-
q; p̄dolēdū ē cū tali mō rudes sint vt eis p̄fus nulla disci-
plie medela valeat suffragari. plāeticū at erēplis amonēdi
sūt vt erēploꝝ p̄tūua masticatiōe ad getudinē p̄hāt. et sic
religis sua manerie pur defect^{us} cuiuslibz ergrit diuerfitas
diuerso medicamie subueniat. Itē statualis. rudis et a sta-
tua nomē cepit. sicut enī statua sp̄ recte stat et difficile fle-
cti p̄t. sic quoq; rudes nisi magna adhibeat idustria ifor-
mari neq̄nt. Itē planetic^{us}. i. vagabūd^{us} et errās et nomen
sup̄sit a planeta qd̄ errātē sonat. A plāeta. n. plāeticus et
planetaris. Itē cirr^{us} p̄licatura capilloꝝ ē i anteriori capitis
pte. Et dicit a cirrim. i. tōdere. Inde cirritus. i. crinit^{us}. vñ
de Est homo cirritus qui cirrum vertice portat.

¶ Aduertēdū ē et q̄ quoꝝ erogatiōe laboriosuz
delinif certamē: i illis doctriat^{us} p̄p̄obef effect^{us} re-
rū nāq; effect^{us} et hibitione opis declaraf. Ordī-
ne at p̄petēti vicissiz sūt p̄nocandi vt fideli scruti-
nio pateat quid subministrātū labor diurn^{us} ero-
gauerit. Subministrātū eniz cure nō sp̄ ē p̄hdēdū
qm̄ illoꝝ cupiditas fractis affibus plerumq; p̄mo-
lit aut spe defraudata tepescit fidelitas: aut vt vi-
deat fideles crudescit p̄tās. Sicuti vero p̄pper-
tati felici misericorditer deferēdū ē. sic nō minus
ipius eruditiōib^{us} attēti^{us} ē insistendum.

¶ Aduertēdū

Conmadvēntēdū est etiā q̄ quoz. Postq̄ hoc. in prece-
 dētib⁹ docuit magistrū q̄liter se h̄re debeat erga scolares
 ⁊ h̄ q̄tū in seē. In hac pte p̄nter facit hoc idē ⁊ hoc inquā
 tū in vicedoctore est. Et dividit bec ps i tres ptes. nā p̄lo
 ponit suū documētū. Sc̄do docz modū p̄grere ⁊ invenire
 si doctor h̄n egerit circa pucros: tertio p̄bat. q̄rto p̄firmat
 secūda ibi. Rex nāqz. tertia ibi. Ordie at. q̄rta ibi. Sub.
 ministratiū. Et dicit advēntēdū ē q̄ effect⁹ doctrinal.
 .i. doctrine cōprobef i illis. s. vicedoctorib⁹ quoz. s. vicedo
 ctoz erogatiōe. i. oñsione admistratiōe ⁊ subsidio laborio
 sū certamē. i. exercitiū scolasticū delinif. i. permollif. q.
 v. p̄ficiēdū ē q̄no vicedoctores vt sūt baccalarii ⁊ alif
 vicē magistrī gerētēs se h̄eant erga pucros si eos p̄be ifoz
 mēt aut sicco pede p̄rāseāt. q̄m quocūqz mō se gesserit s̄
 finis opib⁹ oñdet. rex nāqz effect⁹ declaraf. i. māifestatur
 opib⁹ exhibitiōe. Et vās modū q̄no in cognitiōe horū de
 veniat ingt scolares. ipfi oēs quotquot sūt: sūt quocandī
 subaudi ⁊ examinatī vicissim. i. vicib⁹ alternis. ⁊ hoc ordi
 ne p̄petēti. i. decētī vt pateat. i. inotescat fidelī scrutiniō. i.
 ingtūde qd labor diurn⁹ subministratiū. i. vicedoctorū ero
 gaverit. i. docuerit eos. q̄m si ē p̄fidēdū ip̄ cure subministrā
 tiū. Et rōnez ponit q̄m cupiditas. i. auaritia illoz demol
 linir. plerūqz affib⁹. i. obolis fractis vel ab effectu qz as
 ses illi subministratiū frāgūt p̄statiā. vel qz fracti sunt re.
 aut fidelitas hoz plerūqz tepescit defraudata spe. s. lucrī
 vel et p̄as eoz crudescit sepi⁹ ⁊ hoc vt fideles magistro vi
 deāt sua nimia crudelitate. **C** Nota tria sunt p̄ q̄ nō ē in
 collaboratib⁹ p̄fidēdū. s. auaritia. frustratio. spei ⁊ nimia
 crudelitas. Auaritia enī seducti pucros si corrigūt frustra
 tione spei: paupes despiciūt q̄m nullā mercedē p̄leg spant
 Crudelitate aut mētes discipuloz obstupescūt. non sit er
 go vicē magistrī gerēs nūmoz cupid⁹ neqz sit in docendo
 paupes piger. q̄m vt in l̄sa seq̄ sicuti ē deserēdū. i. dādū
 misericordif felici paup̄tati. i. illi q̄ nō ē infecta mal⁹ v̄sib⁹
 sic quoz eo min⁹ ē istēdū attēti⁹ paup̄tis eruditōi. exerce
 tur. n. i. b. duplex misericordie op⁹. vni qdē corpale qd est
 bonoz erogatio. Aliud spūale. s. salubris eruditio. Item
 scrutiniū i supiorib⁹ expositū ē. Itē as affis p̄la significat.
 v̄s as obol⁹ p̄uct⁹ p̄dā possessio tota. hic at i p̄posito obo
 lus ē. sic ⁊ in euāgelio nōne duo passeres asse veniunt ⁊c.
Cum autem cena paup̄ior affuerit: cōmēsalib⁹
 ē erogāda facultas: familiaribus cōplicib⁹qz vi
 cinitatis inite porrigēda: ne familiaris vor secre
 ta reuelet detrabēdo vel multiplicitatē anus p
 diga propinquat anūi annectendo. Quid autez
 anūi conscia futilius.
Cū autē cena ⁊c. Postq̄ hoc. documēta p̄miserat qbus
 modū atqz normā magistris tradidit q̄no se erga discipu
 los suos h̄re debeāt. nunc facit hoc idē circa alios a suis
 discipulis. Et dividit bec ps in duas ptes. nā p̄lo ponit
 vni documētū. secūdo aliō ibi. Proterua. tertio tertū ibi
 Lauēdū. **P**ria adhuc i duas. nā p̄lo ponit documētuz.
 sc̄do cāz documētū subiūgit ibi. Itē familiaris vor. Et po
 nēs documētū dicit cū magister ipse cēa nō habūdauerit
 s̄ sibi cena paup̄ior. i. tenuior extiterit vt aliqd elargiēdū
 ⁊ erogandū pietatis intuitu disposuerit. solūmō facultas
 ipsa est erogāda cōmēsalibus ⁊ scolarib⁹ secū q̄morandū
 familiarib⁹ v̄o cōplicib⁹ vicinis si qd erogādū sit: illd tñ i
 ulte porrigēdū ē. ⁊ hoc idē ne vor. ⁊c. Et in hoc reddit cām
 documētū. ⁊ dividit p̄m duas cās. secūda ibi. Vel multi
 plicitatis. Et dicit. hoc idē fieri d̄z subaudi quēadmodū p̄
 missimus. ne vor familiaris supple vicinī reuelet secreta
 supple paup̄tatis magistrī. ⁊ hoc sibi verbis. maleficiis d̄
 trabendo vel et idē ne an⁹. i. vetula cui forte erogat existēs
 p̄diga. i. supflue larga mltiplicitatis supple verboz ⁊ mē
 daciū p̄piet. i. der supple sibi erogatū anūi. i. alteri vetule
 ⁊ hoc annectēdo supple multiplicitatē ⁊ mendacio. ipsa. n.
 anūi p̄cia domestice paup̄tatis magistrī nihil futili⁹. i. va

ni⁹ loq̄tus ⁊ verboz supflus⁹ rep̄iri p̄t. q̄re dicit qd enī vt
 l̄sa. **C** Nota dū circa hoc qd dicit ne familiaris bñficia q̄
 plerūqz gratis dant ⁊ pietatis obtētū clargiūt plerūqz et
 in venenū ⁊ opprobriū mutāt. sūt. n. qui bñficia accipiūt
 ⁊ indigētie cōferētū at̄ribuūt. nā penes se dicūt ideo is d̄
 dit qz me eget vel indigebit. nouit. n. aut aliquo sibi p̄fice
 re posse aut mee familie sperat obseqū. dicūt et ples bene
 ficia ⁊ erogatiōes sibi fieri fraudis sub p̄textu. rursus alii
 dona cū receperūt mime recognoscūt. verūm saplēs ⁊ bo
 nus datū cōmēdat quātūcūqz etiā fuerit. cōmēdat inquā
 atqz assidua cōmēmoratiōe delectaf. q̄ de re p̄spiciēdum
 marie cui croget. Eroget ergo poti⁹ domesticis q̄ fami
 liaribus vicinis ne p̄ extranea bñficia intranea egestas in
 publicū deuoluef. Itē an⁹ antiq̄ vetula dicit q̄m multos
 bñs ānos. vel d̄ ab a ⁊ nus. i. sensus q̄m sine sensu. ⁊ corri
 pit a v̄n p̄p̄abile tolle man⁹ iāqz redibit an⁹. dicit etiā
 posterior ps corpis ⁊ tūc p̄ducit. a ut in versu. Dū se cur
 uat an⁹ retro sibi sibilat an⁹. Itē futile ē qd cito ⁊ facile de
 currit ⁊ d̄ qd nihil p̄t retinere ⁊ hinc facta traslatione fu
 tilis d̄ homo vanus supflus loquax qui nihil velare ⁊
 celare p̄t vnde futile vas illud quod nulla receptio clau
 dit. sic homo futillis est diuulgans omne quod audit.
C Proterua in minimis procul absit rapacitas:
 ⁊ fame nouerca ⁊ adunca tenacitas.
C Proterua in minimis absit procul. Itē ponit aliud do
 cumētū quo auaritiā magistrī dissuadet atqz tenacitatē. ⁊
 dicit rapacitas. i. auaritia p̄terua. i. crudelis. absit p̄cul i
 mimis. supple reb⁹. q. d. ⁊ et ā in maxis p̄ illā topicā. Si
 illud qd min⁹ ⁊ illud qd magis. ⁊ hoc de auaritia. ⁊ seq̄
 absit et adunca. i. curua ⁊ pene inflexibil⁹ tenacitas exis no
 uerca. i. umica fame. Itē sicuti a q̄libz sic ⁊ a m̄gfo iter ce
 tera mala hoc viciū rapacitatis fugiēdū ē. lucy nēpe illici
 tū est qz iniuste possidet ⁊ qm iuste acquisitū id iuste dep
 dit. hinc tūl⁹ in philippica. ⁊. Adale iqt pariba male dī
 labunt. Itēpe difficile ē vt q̄s ex rapacitate p̄spet. Si q̄s
 enī suis dieb⁹ gaudē videat bis q̄ rapuit. ei⁹ in prosperitas
 aut nō erit diuurna aut in successorib⁹ nō durabit. iuxta
 illud Senecē ad lucillū. Nulli ingt cui rapina feliciter cel
 sit gaudiū rapti durat in posteris. nec mix. qz nullū vio
 lētum perpetuū. Absit ergo a magistro rapacitas q̄ nō ē
 nisi cupiditas quedā atqz rez tā magnaz qz puaz inge
 niosa. Expoliatio. Itē de tenacitate supra laz latis dcm ē.
C Lauendus est et ne puerorū pulueri seculento
 plus triēmo ibidē alludat: lz marima comitum
 gaze ve affuerit affluentia: considerataqz amoris
 opulencia: nisi honoris promotio vigeat in amo
 re vel facultatum elatio in honore.
C Lauēdū ē et ne pue. Hoc ē tertū documētū h⁹ ptis qd
 est de moza magistrī extra suam patriā. Et dicit q̄ magi
 stro ipso extra patriā suā regimī scolastico incubente caue
 dū ē et ne magister ipse extra suam patriam degens allu
 dat pulueri. i. labori seculēto. i. fece pleno eoz supple q̄ dī
 cta sunt. s. scolastico regimī. alludat inqz plusqz triēno: n̄
 obstante q̄ cōsuetū. i. habūdātia maria gaze supple ⁊ lu
 cri ⁊ comitū. i. scolarū affuerit affluentia inqz federata. i.
 copulata opulētia. i. cū habūdātia amoris. alia littera h̄z
 cōfederati amoris sed i idē reddit. qz nisi. i. excepto illo si
 p̄motio i maiore vigeat. i. nisi speret ad maiora p̄mouea
 tur vel certe elatio facultatū. i. diuitiarū et lucrī vigeat in
 honore. q. d. tūc. enim q̄morandū est cū maiora p̄mia ex
 pectēf. Itē puluis d̄ qd vinēti tollif. Inde ⁊ puluerē p̄
 labore plerūqz accipim⁹. v̄n Uirgī. in quadā egloga. quid
 iuuat estiuo defessum puluere abesse. Quā poti⁹ bibulo d̄
 cubuisse thoro. ⁊ Orati⁹. Sūt quos curriculo puluerē oli
 picū collegisse iuuat. lz forte alia ibi interpretēf manerie.
 item seculentus a fece dicit. i. fetidus vel plenus fece. Ien
 tus enim sepius plenum significat sicut osus.

Capitulum

Cum autem ob dulcoris patrie delicias parentumque venerabiles aspectus regendi curam accepit in natalis solis primio: poposo affatu insistendum est. Cauter splendideque purgationi vicissim e' arri'de'du. vestiumque varietate gaudendu quoniam vestis pollimite venustas: anulorumque insignia: multos aliud quam veritas erigit cogunt obtinere. ornatu: fauor affatusque lepos: plurimos propterea seorsum erroneo homerum excedere visu compellunt: ordine tamen docendi precepto diligenter obseruato.

Cum autem ob dulcoris patrie delicias parentumque venerabiles aspectus regendi curam accepit in natalis solis primio: poposo affatu insistendum est. Cauter splendideque purgationi vicissim e' arri'de'du. vestiumque varietate gaudendu quoniam vestis pollimite venustas: anulorumque insignia: multos aliud quam veritas erigit cogunt obtinere. ornatu: fauor affatusque lepos: plurimos propterea seorsum erroneo homerum excedere visu compellunt: ordine tamen docendi precepto diligenter obseruato.

Cum autem ob dulcoris patrie delicias parentumque venerabiles aspectus regendi curam accepit in natalis solis primio: poposo affatu insistendum est. Cauter splendideque purgationi vicissim e' arri'de'du. vestiumque varietate gaudendu quoniam vestis pollimite venustas: anulorumque insignia: multos aliud quam veritas erigit cogunt obtinere. ornatu: fauor affatusque lepos: plurimos propterea seorsum erroneo homerum excedere visu compellunt: ordine tamen docendi precepto diligenter obseruato.

Cum autem ob dulcoris patrie delicias parentumque venerabiles aspectus regendi curam accepit in natalis solis primio: poposo affatu insistendum est. Cauter splendideque purgationi vicissim e' arri'de'du. vestiumque varietate gaudendu quoniam vestis pollimite venustas: anulorumque insignia: multos aliud quam veritas erigit cogunt obtinere. ornatu: fauor affatusque lepos: plurimos propterea seorsum erroneo homerum excedere visu compellunt: ordine tamen docendi precepto diligenter obseruato.

rum insistendum est fauori: ut quod proprii oris nequit efferri tumultibus: ipsorum tempestiuus erogetur affatibus: ut non solum in morum dulcedine: verumetiam proprie facultatis acumine commendabilis inspectetur:

Cum autem ob dulcoris patrie delicias parentumque venerabiles aspectus regendi curam accepit in natalis solis primio: poposo affatu insistendum est. Cauter splendideque purgationi vicissim e' arri'de'du. vestiumque varietate gaudendu quoniam vestis pollimite venustas: anulorumque insignia: multos aliud quam veritas erigit cogunt obtinere. ornatu: fauor affatusque lepos: plurimos propterea seorsum erroneo homerum excedere visu compellunt: ordine tamen docendi precepto diligenter obseruato.

Cum autem ob dulcoris patrie delicias parentumque venerabiles aspectus regendi curam accepit in natalis solis primio: poposo affatu insistendum est. Cauter splendideque purgationi vicissim e' arri'de'du. vestiumque varietate gaudendu quoniam vestis pollimite venustas: anulorumque insignia: multos aliud quam veritas erigit cogunt obtinere. ornatu: fauor affatusque lepos: plurimos propterea seorsum erroneo homerum excedere visu compellunt: ordine tamen docendi precepto diligenter obseruato.

Cum autem ob dulcoris patrie delicias parentumque venerabiles aspectus regendi curam accepit in natalis solis primio: poposo affatu insistendum est. Cauter splendideque purgationi vicissim e' arri'de'du. vestiumque varietate gaudendu quoniam vestis pollimite venustas: anulorumque insignia: multos aliud quam veritas erigit cogunt obtinere. ornatu: fauor affatusque lepos: plurimos propterea seorsum erroneo homerum excedere visu compellunt: ordine tamen docendi precepto diligenter obseruato.

laboribus cōquisitā. Et rōnē reddēs hoz dicit. hec idē p̄si
derāda sunt ne rose. i. ipsa bona fama. emittētes odorē ver
nū. i. vernalē ⁊ suauē videāf expirare. ⁊ et ne lilia castita
tis. i. ipsa castitas q̄ liliis merito cōparat̄ quesita sudore.
i. labore. videant̄ decrescere supple a sua pulchritudine. q.
v. ne ipsa bona fama redolere desinat. **C** Nota boe. attē
dens inter alia vicia que habēt bonam famam tollere ac
etiā denigrare ipsa luxuria est. p̄ro tanto vere sapie ma
gist̄ p̄ hoc documētū viciū hoc euitare docet ⁊ famā bo
nā retinere qd̄ faciliter adimplere valebit si cōsilio sapie vo
luerit adherere. vñ ipsa sapia p̄tra viciū hoc ⁊ reliqua vicia
dicit illud sapie. 7. venerunt mihi oīa pariter cū illa ⁊ innu
merabilis hōestitas p̄ manus illi. qd̄ ⁊ catho attēdēs inq̄
Luxuriā fugito. ⁊c. ⁊ seq̄ in fine sc̄di versus. nā sunt p̄ua
fame. h̄ria inq̄ qd̄ nō solū verbis sed exēplo clarissimū ē.
nūquid enim voluētū vrb̄ clarissima opulēta legib⁹ ⁊
morib⁹ ordiata. vt refert Valerius. li. 9. c. i. postq̄ in luxuriā
plapla est in iniuriā ⁊ turpitudinē decidit vt seruoꝝum in
solēntissime subiaceret ostationi. sic ⁊ imperiū romanū. vt
Polycrates. li. 6. c. iz. refert luru et libidine erbaustum ē
nerone regnāte. quid ergo h̄ vicio fedius. quid dānosius.
quo virtus atterit̄ victorie elanguescunt. sopita gloria in
isamiā p̄uertit̄. faciesq̄ honestatis denigrat̄. Itē incest⁹
i. incastus q̄ cū mortali consanguinea vel virgine cōcubuit
est enim coitus illicitus. S; adulteriū quasi ad alteri⁹ tho
rum accessus. ē. n. vt inquit magister quarto sententiāz il
licitus coitus cum maritata. Sed stuprū ē defloratio vir
ginis illicita. fornicatio cōmunis ad hec oīa fit tñ specia
liter cum soluta vidua vel meretrice.

Venerabilis Cratonis effigies proprie facultatis complicitibus aliis etiam qui euz vnico aspe
ctu attigerant meroris causam prebuit ⁊ incremē
tum: qui Castoris in diuersorio ob eufraſie vro
ris sue delicias obdormiuit: amplexando reper
tus est: capillis tractus: verberere castigatus: vul
nere laceratus: sale fricatus: vrina seruoꝝum per
fusus: angulis eiectus: trabibus erectus: tandem
lassatis tortoribus genitalibus priuatus: sterquil
lino suppositus: transeuntibus expositus. plebis
abiectio. discipuloꝝum desolatio: commilitonum
opprobrium: crudumq; ac crudele: miserum ac
miserrimum cunctis extitit doloris spectaculum
affinitatis gratia parenteque gloria in nullo sibi
proficientibus.

Venerabilis cratonis effigies. In hac pte boe. superius
dicta exēplo cōfirmat. Et duo facit. nā p̄rio exēplū ponit.
secundo circa hoc notabile quoddā subiūgit sibi. Licet. n.
Et exemplū p̄ponēs dicit que ⁊ quāta opprobria subfana
tiones atq; blasphemias ob adulteriū incurrebat vicium
venerabilis enī effigies. i. imago ⁊ successus cratonis illi⁹
magistri p̄buit cām meroris atq; tristitie incrementuz ne
dū proprie facultatis. i. artis cōplicitib⁹. i. sociis verumētā
aliis qui eum attingerent vnico respectu. qui. s. crato cum
obdormiret quoddā tpe in diuersorio. i. domo. Castoris il
li⁹ hoīs quicūq; ipse fuerit. ⁊ h̄ ob delicias. i. adulteriū. eu
fragie vroꝝis sue. reptus. i. cōp̄hensus est in amplexando.
qd̄ vltra. Crato ipse tract⁹ capillis castigat⁹ verberere lacera
t⁹. i. laniatus vulnere. ⁊ deinde sale fricat⁹ atq; postea in
augmētū penaz vrina seruoꝝu ifusus. ⁊ iterū eiect⁹ angulis
supple dom⁹. erectus trabib⁹. Tandē vero tortorib⁹ ipm
vt p̄mittit̄ cruciantib⁹ lassatis ⁊ fessis genitalib⁹ priuatus
ē. sterquilinoq; supposit⁹. trāseuntib⁹ expositus subaudi in
ridēdā fabulā. quib⁹ oib⁹ sic perpetratis extitit plebis abie
ctio. i. derisio. ⁊c. vt in littera clari⁹ p̄seq̄. qm̄ littera nul
la eget expositione. **C** Notādū licet mēchos atq; adulte

ros sūt quoq; ⁊ alios fornicarios cuiuscūq; cōditōis ex
stant multa mala iusto dei iudicio cōcomitant̄. hec tñ q̄
līa exēplo enumerat licet nō plerūq; p̄tingāt quēadmodū
cratonē euenisse narrant̄ sunt tñ de his que cū adulterio vi
tio dephendit̄. ipsi prompti⁹ ⁊ reliqua infliguntur. filia
sūt que Oratius libro p̄rio sermonū cōnumerat Satira se
cūda inq̄. n. ipse hoc modo. Hic se precipitē recto dedit. il
le flagellis Ad mortē cesus fugiēs. hic decidit arcē. p̄re
donū in turbā dedit hic pro corpe nūmos. Hunc p̄minre
re calones. quin etiā illud Accidit vt quidā testes caudā
q; falacem Demeteret ferro iure oēs ⁊c. hec ille. Item me
ror p̄prie doloꝝ est cū silentio. ⁊ vēit a mereo. es. quod p̄
terito caret licet mereo. res. ut inueniat̄: tñ nō i eadē signi
ficatione. Itē diuersoriū diuersitas viay ē vbi viator ad
callē diuertit̄. vel loc⁹ remot⁹ ab alio vel receptaculū scilicet
hospitium vel hospitale. Et d̄ a diuerto. vñ in luca.
non erat ei locus in diuersorio. ⁊ vt dicit ibi glosa est loc⁹
inter duos muros habens duas ianuas. vt. s. ex diuersis
vīs recipiat aduenientes.

Licet enim prima quandoq; salua fiant indicia
ultima vero alterius saporis inquinamenta per
manebunt ⁊c.

Licet enim q̄sq; primeua. In hac finali p̄tula hui⁹ totū
us. libri de disciplina scolariū circa prime dicta quoddā
subiūgit notabile quo magistros q̄libet cōmonet vt que
cūq; tñ in morib⁹ tum quoq; administratiōe doctrinaruz
gesserint hec saltē eo ordie atq; manerie gerāt vt sicut me
dia primis p̄ualeāt. sic quoq; vltima medīs primisq; an
tecellāt. quod tamē plerūq; alio ordine gerit̄. quāuis enī
primeua indicia. i. signa fiāt quandoq; .i. sepius. salua sub
audi ⁊ laudabilia. tamen vltima supple indicia remāebūt
plerumq; inquinamenta. idest turpia ⁊ scelerata alterius
saporis. i. manerie q̄ prima. **C** Notandum sicut parum
prodest bene agere si incens labilis existat cū ex nullis acti
bus generetur habitus nisi boni operis perseverantia coe
ristat: sic quoq; parum immo nihil proficit qui a bonis in
cipit medio tepet finemq; horrore confundit. vnde in pro
uerbiis sapientum bene dictum est. Nil prodest bene face
re si cesses. Nam turpe est bona opera cepta deserere atq;
in mala declinare. **C** Incepto ergo bono proposito perse
uerandū est iugiter. Ille autem perseverat qui bona cepta
continuat. ille quoq; continuat qui summo creationis fi
ne singula claudit. Qui deus gloriosus est in secula cum
cta benedictus. Amen.

Consiliabar item gnatorū soldere carmen:

Oblitqua facie surdus ab arce vehoz.

Non pudeat struxisse dolos ex aggere sato:

Rumiferos sonitus dum mouet ampla seges.

Aderat interdum rabies contermina ponto.

Dum loquor ex quarto capite confer opus.

Vos precor o inuenes quibus est celebranda iu
uentus.

Saggerat innocuos nunc mea lira modos.

Adest finis Diui. Senerini Boetii de conso
latione. necnon de scolariū disciplina mellifluis
operibus cum sancti Tome super vtroq; com
mentariis. in hoc eodem volumine.

Impressis venetiis per Joannē de Forliuio ⁊
Gregoriū fratres Anno salutis. M^occcclxxxvii
die. r. februarii.

Faint, mostly illegible text in the upper left section of the page.

...vino vero alcius sapere mandamentum...

...in diebus illis...
...et in diebus illis...
...et in diebus illis...

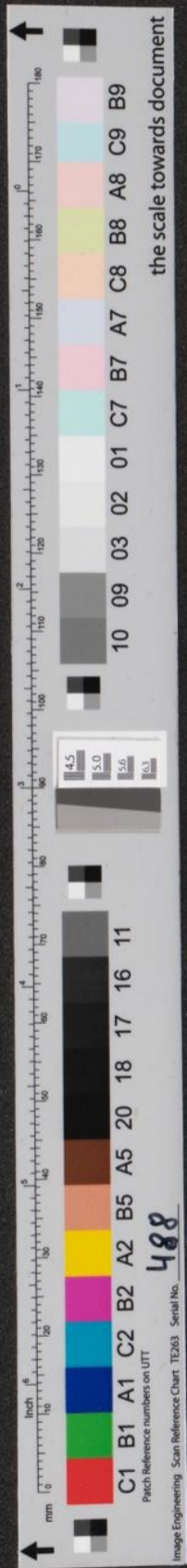

...et in diebus illis...
...et in diebus illis...
...et in diebus illis...

Faint, mostly illegible text in the upper right section of the page.

...et in diebus illis...
...et in diebus illis...
...et in diebus illis...

Partial text from the adjacent page on the right, including the words 'in diebus illis'.

emittetes odore ver
 et ne lilia castita
 rañ quefita sudore.
 a pulchritudie . q.
 Nota boe. attē
 famam tollere ac
 anto vere sapie ma
 e docet 7 famā bo
 si cōfiliio sapie vo
 hoc 7 reliqua vicia
 ariter cū illa 7 innu
 catho attēdes ingt
 erfus. nā sunt ōia
 rēplo clariffimū ē.
 a opulēta legib⁹ 7
 i. postq̄ in luxuriā
 dit vt feruorum in
 periu romaniū. vti
 bidine erhaustum ē
 is. quid dānosius.
 ut. sopita gloria in
 nigrañ. Itē inceſt⁹
 vel virgine cōcubit
 quaſi ad alteri⁹ tho
 quarto ſententiā il
 eū ē defloratio vir
 ec oia ſit tñ ſpecta
 proprie facul
 euz vnico aspe
 ebunt 7 incremē
 b eufraſie vro
 lerando reper
 caſtigatus: vul
 a ſeruoꝝum per
 rectus: tandem
 iuat⁹: ſterquil
 poſitus: plebis
 commilitonum
 le: miſerum ac
 is ſpectaculum
 zia in nullo ſibi
 pte boe. ſuperius
 oꝝio exēplū ponit.
 ſūgit ſibi. Licet. n.
 opprobria ſubſana
 ncurrebat vicium
 ſſus cratonis illi⁹
 e incrementuz ne
 . ſociis verumetiā
 . qui. ſ. crato cum
 . homo. Caſtoꝝis il
 . ſ. i. adulteriū. cu
 . ſt in amplexando.
 . at⁹ verberare lacera
 . at⁹ atq; poſtea in
 . terū elect⁹ anguſtis
 . ero tortoꝝib⁹ ſpm
 . entialib⁹ priuatus
 . poſitus ſubaudi in
 . extitit plebis abie
 . q̄. qm littera nul
 . bos atq; adulte

ros ſiſt quoq; 7 alios fornicarios cuiuſcūq; cōditiōis er
 ſtant multa mala iuſto dei iudicio cōcomitanē. hec tñ q̄
 ſia exēplo enumerat licet nō plerūq; ptingāt quēadmodū
 cratonē eueniſſe narrant ſunt tñ de his que cū adulter l vi
 tio deſpēdit. ipſi prompti⁹ 7 reliqua inſtiguntur. ſilia
 ſūt que Oratius libro pꝛio ſermonū cōnumerat Satira ſe
 cūda ingt. n. ipſe hoc modo. Hic ſe precipitē recto dedit. il
 le flagellis Ad mortē ceſus fugiēs. hic decidit arcē. ſre
 donū in turbā dedit hic pro corpe nūmos. Hunc pꝛimire
 re calones. quin etiā illud Accidit vt quidā teſtes caudā
 q; ſalacem Demeteret ferro iure oēs 7c. hec ille. Item me
 ror ppꝛie dolor eſt cū ſilentio. 7 vēt a mereo. es. quod p̄
 terito caret licet mereo. res. vi inuentiaſ: tñ nō i eadē ſignī
 ficatione. Itē diuerſoꝝū diuerſitas viay ē vbi viator ad
 callē diuertit. vel loc⁹ remot⁹ ab alio vel receptaculū ſcili
 cet hoſpitiū vel hoſpitale. Et dꝛ a diuerto. vñ in luca.
 non erat ei locus in diuerſoꝝio. 7 vt dicit ibi gloſa eſt loc⁹
 inter duos inuꝛos habens duas ianuas. vt. ſ. ex diuerſis
 viſa recipiat aduenientes.

Licet enim prima quandoq; ſalua ſiant indicia
 vltima vero alterius ſaporis inquinamenta per
 manebunt 7c.

Licet enim q̄q; primeua. In hac finali pticula hui⁹ totū
 us. libri de diſciplina ſcolariū circa prime vicia quoddā
 ſubiūgit notabile quo magiſtros q̄libet cōmonet vt que
 cūq; tñ in morib⁹ tum quoq; adminiſtratiōe doctrinaruz
 geſerint hec ſaltē eo ordie atq; manerie gerāt veſicuti me
 dia pꝛimis pꝛualeāt. ſic quoq; vltima mediis pꝛimiſq; an
 tecellāt. quod tamē plerūq; alio ordine gerit. quāuis enī
 primeua indicia. i. ſigna ſiāt quandoq; . i. ſepius. ſalua ſub
 audi 7 laudabilia. tamen vltima ſupple indicia remāebūt
 plerumq; inquinamenta. id eſt turpia 7 ſclerata alterius
 ſaporis. i. manerie q̄ pꝛima. Notaſtandum ſicuti parum
 prodeſt bene agere ſi incns labilis exiſtat cū ex nullis acti
 bus generetur habitus niſi boni operis perſeuerantia coe
 riſtat: ſic quoq; parum immo nihil proficit qui a bonis in
 cipiit medio teper ſinemq; horroꝝe confundit. vnde in pro
 uerbiis ſapientum bene dictum eſt. Nil prodeſt bene face
 re ſi ceſſes. Nam turpe eſt bona opera cepta deſerere atq;
 in mala declinare. Incepto ergo bono propoſito perſe
 uerandū eſt ingiter. Ille autem perſeuerat qui bona cepta
 continuat. ille quoq; continuat qui ſummo creationis ſi
 ne ſingula claudit. Qui deus glorioſus eſt in ſecula cum
 cta benedictus. Amen.

Conſiliabar item gnatoꝝū ſoldere carmen:
 Obliqua facie ſurdus ab arce vehoz.
 Non pudeat ſtruxiſſe dolos ex aggere ſato:
 Rumiferos ſonitus dum monet ampla ſeges.
 Aderat interdum rabies contermina ponto.
 Dum loquor ex quarto capite confer opus.
 Vos pꝛecor o inuenes quibus eſt celebranda iu
 uentus.
 Saggerat innocuos nunc mea lira modos.

Adeſt finis Dini. Senerini Boetii de conſo
 latione. necnon de ſcolariū diſciplina mellifluis
 operibus cum ſancti Tome ſuper vtroq; con
 mentariis. in hoc eodem volumine.
 Impreſſis venetiis per Joannē de Forliuio 7
 Gregoꝝiū fratres Anno ſalutis. Mcccclxxxvii
 die. r. february.